

ІВАН РІЗАК
ОСТАННІЙ (?) УКРАЇНСЬКИЙ
ДИСИДЕНТ

У пропонованій книзі зібрані документальні матеріали і свідчення людей, що відображають тернистий шлях закарпатського політика, який пройшов нелегкі випробування долі від успішного губернаторства у найзахіднішій області України, боротьби з мафіозними кланами, які у бізнесі і політиці встановлювали «свої правила гри» – до жорстокої політичної розправи і репресій новітніх можновладців, тісно пов'язаних з тою ж мафією і криміналітетом.

Читач знайде не лише детальні розповіді про розправу над головним героєм кримінально – політичним угрупованням яке узурпувало всю владу у транскордонній області, але і багатий фактаж про політичні репресії на Закарпатті у період з 2005 року і до сьогодні.

Ця книга, на думку авторів і упорядників, має стати наглядним посібником для усіх, хто цікавиться сучасною українською історією, юриспруденцією, судочинством і, звичайно ж, політикою і психологією.

Книга без сумніву зацікавить молодь і стане пересторогою для багатьох людей, які заради вдоволення своїх карєристських і меркантильних амбіцій готові нехтувати усталеними моральними нормами і законом.

Зміст	
	стор
<i>До читача!</i>	9
Л. Кравчук, В. Медведчук про «справу Різака»	13
Л. Кучма про экс-губернатора Закарпаття І. Різака	14
Глава І	
За що і чому засудили Івана Різака?	15
А замовники хто?	15
«Різак – людина команди»... .	26
Похмура весна 2005-го: політичним репресіям на Закарпатті дано старт... .	29
Інтерв'ю І. Різака газеті «День» як сигнал до ... ув'язнення	30
Політв'язень радянських таборів разом із духовенством стає на захист першого українського політв'язня... .	36
Замовники просять викуп: відкритий лист І. Різака до спікера і прем'єра з приводу вимагання грошей .	38
Посада, яку не вибирають. Із досьє політв'язня. . .	42
Як фабрикувався «свалявський епізод»: від «а» до «я» . . .	46
Глава ІІ	
Судові засідання Апеляційного суду Івано-Франківської області – яскраве підтвердження фальсифікації кримінальних справ проти экс-губернатора Закарпаття Івана Різака	104
16 листопада 2006 року. Ми не обирали шлях захисту через напад.	104
20 грудня 2006 року. Процес триває, незважаючи на новорічно-різдвяні свята.	111
16 січня 2007 року. Черговий провал у справі проти экс-губернатора.	116
31 січня 2007 року. Правовий нігілізм перетворює судовий процес у фарс.	119
24 лютого 2007 року. Суд переходить в режим правового свавілля. ...	132

19 березня 2007 року. Судове слідство –без доказів, без свідків і без потерпілих. ...	143
Ціна фальсифікату. ...	148
6 квітня 2007 року. У Чистий четвер свідки знову підтвердили факт фальсифікації	152
19 квітня 2007 року. Політико-прокурорське шоу проти Івана Різака триває ...	156
26 квітня 2007 року. Для допиту в суд викликають слідчих.	163
4 травня 2007 року. Судді з'ясували для себе чимало пікантних подробиць.	166
10 травня 2007 року. У справі экс-губернатора оголошено перерву до 5 червня.	174
Судмедекспертиза: ніякого самогубства колишнього ректора не було! ...	175
5 червня 2007 року. Екс-губернатор Закарпаття Іван Різак відмовився від захисту. ..	177
12 червня 2007. Екс-губернатор Закарпаття Іван Різак таки захищатиметься сам.	177
13 червня 2007. Іван Різак аргументовано спростовує <u>висунуті звинувачення</u>	178
14 червня 2007 року. Різак переконливо спростував сфальсифіковану справу	178
3 липня 2007 року. Судове засідання перенесено через хворобу судді.	179
16 липня 2007 року. Промова Івана Різака в суді змусила задуматися навіть представників обвинувачення .	180
25 липня 2007 року. Апеляційний суд Івано-Франківської області вирішив продовжити цинічне і незаконне знущення над Іваном Різаком. ...	181
31 липня 2007 року. Торжество канцелярського беззаконня.	184
Глава III	
Технологія політичної розправи: «Збирали все, що МОГЛИ...»	188
(Інтерв'ю адвоката В. Мокану)	
Адвокат Василь МОКАНУ:	
СПРАВА РІЗАКА В СУДІ ДИНАМІЧНО РОЗВАЛЮЄТЬСЯ	188
Василь Мокану:	
« Якщо говорити про злочин, то злочин я вбачаю в діях працівників правоохоронних органів...»	190
Василь Мокану:	
«Виконували замовлення і збирали все, що могли»	192
Адвокат Василь МОКАНУ:	
«Вирок Свалявського суду логічно вписується в заздалегідь спланований задум	194

незаконного кримінального переслідування Івана Різака »	
Глава ІУ	
Закарпатці виступили проти переслідувань Івана Різака	202
<i>Георгій КЕМЕНЯШ, кандидат історичних наук:</i>	
« Політична розправа над Іваном Різаком – повторення трагічних сторінок історії»	202
...	
<i>Віктор Дяченко, заслужений працівник сільського господарства</i>	
« Кримінальні справи проти Різака не варті виїденого яйця»	204
<i>Юрій БИСАГА, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, завідувач кафедри конституційного і порівняльного права УжНУ</i>	205
<i>Микола МЕЛЬНИК, колишній сільський голова Грушева, кавалер ордена «За заслуги» ...</i>	207
<i>Еміл ЛАНДОВСЬКИЙ, перший демократично обраний мер Ужгорода</i>	208
...	
<i>Володимир ЛЕМАК, колишній прокурор Закарпатської області, Державний радник юстиції третього класу</i>	209
...	
<i>Олександр БУКОВСЬКИЙ, генерал-майор СБУ</i> ...	210
<i>Павло КАМПОВ, політв'язень, засуджений до 25 років радянських концтаборів ,</i>	
<i>член організації Міжнародна Амністія</i>	211
<i>В. Різак. Телеграма экс-президенту України п. Кучмі Л. Д.</i>	212
Сестра Івана Різака просить Прем'єр-міністра України припинити злочинне переслідування свого наймолодшого брата	214
Звернення керівників єпархій Закарпаття до Президента України , Голови Верховної Ради та Прем'єр-міністра України	217
Погрози рідним экс-губернатора Закарпаття посилюються	218
Замовники політичної розправи над Іваном Різаком намагаються не допустити до Верховного Суду апеляційну скаргу экс-губернатора Закарпаття	219
Глава У	220
«БУТИ СИЛЬНИМИ В ЖИТТІ НАС ВЧИЛИ БАТЬКИ»	220
(Боротьба І. Різака за справедливість не припиняється)	
Розмова з экс-губернатором Закарпаття Іваном Різаком напередодні Нового 2007 року ...	221
<i>Голові Верховної Ради України Морозу О.О, Уповноваженому з справ людини Верховної Ради України Карпачовій Н.І, Голові Вищої Ради Юстиції Ізовітовій Л.П., Генеральному прокурору України Медведику О. І.</i>	224
...	
ВІДКРИТИЙ ЛИСТ Голові Верховної Ради України Морозу О.О., Прем'єр-міністру	225

України Януковичу В. Ф.	
Звернення до лідерів Антикризової коаліції ...	226
Іван Різак: « Внутрішньо переконаний, що суд мене виправдає» Іван Різак просить народних депутатів України створити Тимчасову слідчу комісію	227
Іван Різак: Мене арештовували тричі Пряма лінія в «Комсомольській правді» . .	234
Заява Генпрокурору про порушення питання про перегляд судового рішення в порядку виключного провадження з підстав, встановлених п.2 ч.1 ст.400-4 КПК України	237
ВІДКРИТИЙ ЛИСТ Генеральному прокурору України п. Медведьку О. І підсудного Різак І М. (копія: посольствам всіх країн в Україні, міжнародним правозахисним організаціям, депутатам Верховної Ради України, лідерам політичних партій та громадських організацій)	242
ЗВЕРНЕННЯ І. РІЗАКА ДО ПРЕДСТАВНИКІВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ	250
Президенту Союзу підприємців і промисловців України Кінаху А. К. ...	251
Іван Різак відповів на питання читачів Інтернет-видання ЛігаБізнесінформ .	251
Політв'язень №1 в Україні Іван Різак про нових захисників у справі, про СДПУ(О) і віру у верховенство права ...	263
Последний диссидент Украины. Інтерв'ю газеті «2000» ..	264
Іван РІЗАК: «Я ніколи не зраджував людям і принципам в обмін на бізнес-проекти» ...	267
Іван Різак знову шукає правди в Ніні Карпачової, а відомство Медведька переконує відмовитися від надуманих обвинувачень щодо себе ...	274
Звернення Івана Різак до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини .	275
Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини Карпачовій Н.І. ...	277
Іван Різак: « Шуфрич настільки активний політик, що змусив і мене коментувати його висловлювання» ...	278
Різак вимагає від нового керівництва СДПУ (О) політичного захисту і підтримки всім політрепресованим у 2005 році Відкритий лист Різак Шурмі. ...	281

<i>Іван Різак: «У мене є своя оцінка партійної ситуації, але я радий, що мої колеги мене підтримували і зараз продовжують підтримувати.»</i> ...	285
Різак звернувся до Балоги: «Пане Балого, подайте у відставку!» ...	286
Глава УІ	
Аргументи адвокатів – проти замовного прокурорського свавілля	288
Не виголошена промова в суді адвоката Ірини Піх ...	288
Не виголошена промова в суді адвоката Василя Мокану ...	350
Тези захисної промови Івана Різак	406
<i>Адвокат Василь Мокану:</i>	
«Захищаючи Івана Різак, я ще раз переконався, що будь-який громадянин України є абсолютно незахищеним перед владою» ...	437
Прес-конференція адвокатів екс-губернатора Закарпаття Івана Різак Василя Мокану та Ірини Піх для представників ЗМІ шостого серпня 2007 року	448
<i>Адвокат Ірина Піх:</i>	
«Вся «справа Різак» є правовим свавіллям і беззаконням» ...	455
Касаційна скарга до Верховного Суду України	456
Глава УІІ	472
Останнє слово в суді політв'язня №1 в Україні.	472
Останнє слово, з яким виступив Іван Різак 31.07.07	477
<i>Іван Різак: «У цій пекельній грі переможців не буде. Буде торжество справедливості! Я вірю в це!». Інтерв'ю після проголошення останнього слова..</i> ...486	482
Глава УІІІ	
Обвинувальний вирок – фальшивка Франківської	488

Феміди.	
Заява Соціал-демократичної партії України (об'єднаної) ...	511
Главный редактор «Киевских ведомостей» Николай Закревский: «Дело Ризака» ответит на вопрос: есть ли правовое будущее у страны?» ...	513
Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини Карпачовій Н. Заява з приводу несвоєчасного ознайомлення суддями івано-Франківського суду підсудного з вироком	513
Звернення Івана Різак до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з приводу затримок із передачею касаційної скарги у ВСУ	515
Глава IX	
Іван Різак очима закарпатців.	518
Іванова Голгофа. <i>Нарис.</i>	525

До читача!

Плин часу розставляє всі крапки над «і». Сьогодні історія повертає нам чесні імена колись невинно і безпричинно закатованих, засуджених, убієнних тоталітарним режимом радянської доби, які постраждали лише тому, що мали свою думку, свої переконання, які не збігалися зі стандартами існуючої політичної системи.

Але, воістину, історія вчить, що вона нічого не вчить.

Ми ще як слід не встигли реабілітувати і віддати належне політв'язням і дисидентам радянської пори, як уже в новітній добі української незалежності відрижки системи політичного і правового свавілля породжують своїх, українських політв'язнів і дисидентів.

31 липня 2007 року демократична громадськість України відзначала 70-ті роковини початку масових сталінських політичних репресій 1937 року проти свого народу. Але мало хто в цей день звернув увагу і згадав, що саме 31 липня 2007 року в Апеляційному суді Івано-Франківської області відбувався фінал політичної розправи над нашим сучасником, молодим, перспективним політиком і талановитим управлінцем, чоловіком і батьком, сином закарпатської землі, экс-губернатором Закарпаття Іваном Різаком.

Символічно, але саме в цей день новітні Вишенські і Єжови вирішили оголосити вердикт, змонтований у стінах чиновницьких кабінетах, абсолютно невинній людині.

Ми у той день згадували політв'язнів радянської доби. Свого, українського політв'язня №1, мало хто згадав.

Чому?

Очевидно тому, що ми вже навчилися віддавати належне і возвеличувати героїв минулого, яких серед нас немає. З борцями за демократію і гуманізм, які вже відійшли у вічність, легше солідаризуватися. І, головне, безпечніше.

Відавати належне борцям з диктатурою і правлячим режимом, які є нашими сучасниками, означає ставати їх співниками і наражати себе небезпеці бути самому репресованим з боку того ж політичного диктату і правового свавілля.

Цього ми ще не вміємо.

Цього ми боїмося.

А – даремно.

І не по-християнськи це.

Людину треба любити і шанувати, робити їй добро не лише після її смерті. Але й насамперед і на повну силу – коли вона ще поруч.

Зрештою, якщо ми хочемо бути милосердними, то повинні пам'ятати: милосердя – це не кістка, кинута собаці. Милосердя – це кістка, поділена із собакою, коли ти голодний не менше за неї...

Тому, шановний читачу, автор упевнений, що гортаючи сторінки цієї книги, яка буде мати продовження і яка увібрала в себе лише маленький, але гіркий епізод трирічної епопеї політичної розправи над Іваном Різаком. Ти залишатимешся у своєму ставленні коректним і милосердним і до нашого головного героя, і до тих, хто у вік інформаційних технологій організовував йому і його рідним це жахливе варварське судилище.

Журналісти однієї із київських газет, публікуючи матеріал про Івана Різак, назвали його «останнім дисидентом України».

Я з пошаною ставлюся до київських колег. Але з приводу такої характеристики готовий дискутувати.

Справді, Іван Різак, який через свої політичні переконання зазнав гонінь, був ув'язнений і незаконно засуджений за сфабрикованими справами, а останнім часом змушений проживати зі своєю сім'єю не на рідній маленькій Батьківщині, а далеко від дому – є реальним дисидентом. І правда, що він є одним із перших дисидентів доби української незалежності. Хоча, якщо бути відвертим, за політичні погляди і непідкупність жоден із політичних чи державних діячів української сучасності ТАК не постраждав.

Доля Івана Різака дуже схожа на долю політв'язнів радянської доби, які самі і сім'ї яких стали жертвами тоталітарного режиму. Аналогій можна навести багато...

В одному зі своїх інтерв'ю один із дисидентів радянської доби, до речі, земляк Івана Різака із Бобовищанської долини Юрій Бадзьо згадував, як уже в таборі до нього приходив «гінець» із відповідних органів і просив підписати невеличкий «документ», після чого його одразу звільнять.

До Івана Різака теж приходили «гінці», коли він перебував у СІЗО. І також просили «дати відповідні свідчення проти окремих людей» і підписати невеличкий документ. Звісно, обіцяли після цього «не чіпати Івана».

Як і його мужній і непідкупний земляк, який сповна скуштував дисидентських харчів, не спокусився на пропозиції великодержавного Іуди, так й Іван Різак у похмурій камері слідчого ізолятора не втратив самовладання і чоловічої гідності і відповів категоричною відмовою...

Для Різака виявив порядності і прициповості обернувся продовженням і посиленням його мордування.

Івану Різаку, в чому читач неодмінно переконається, читаючи цю книгу, справді добряче і сповна дісталось за свої політичні переконання. Більше того: використовуючи технологію політичного терору 30-их років ХХ століття сучасні політичні інквізитори, які в даному випадку репрезентують потужний закарпатський кримінально-бізнесовий клан, не залишили у спокої навіть родичів і знайомих Різака. Новітні українські палачі перманентно цькували їх, влаштовували їм провокації, звільняли з роботи і погрожували.

Періодично і зараз продовжують це робити. При цьому дістається не лише дружині, сину чи брату, але й навіть старенькій матері і теці Івана Різака.

Тому, спостерігаючи за тим, що зараз відбувається в багатостраждальній Україні, зокрема і в плані зрощення криміналітету з

політикою і державною владою, я не наважився б стверджувати, що Іван Різак – **останній** український полів'язень і дисидент. Чи буде він останнім – насправді покаже лише час...

Дуже прикро, але українська Феміда, яка замість обстоювання законності і прав людини дедалі більше обслуговує корумповану політичну систему, робить усе, щоб знеславити громадських діячів, які потрапили до неї в лабету.

Відтоді, як Апеляційний суд Івано-Франківської області після майже трьохрічного злочинного (за рішенням того ж суду) переслідування і мордування опального політика нарешті оголосив вирок по справі екс-губернатора Закарпаття Івана Різак, минуло вже чимало діб.

І хоча вирок суду не є цілком оправдальним (віримо, поки що, адже він оскаржується у Верховному Суді України)), і він дає достатньо підстав говорити про абсолютну невинуватість Івана Різак.

Хоча, зрештою, в цьому ніхто не сумнівався ще в дні першого несподівано- блискавичного затримання Івана .

Відрадно, що політв'язень сучасності Іван Різак у боротьбі з репресивною машиною не залишився наодинці. Прогресивна громадськість Закарпаття, і, головне, інтелігенція і духовенство, яких не залякали погрози і залякування криміналізованих політиків при владі, одразу заявили про свою підтримку екс-губернатору. Упродовж усіх років політичних гонінь підтримували і підтримують Івана Різак перший президент України Леонід Кравчук, екс-голова СДПУ(О) Віктор Медведчук, президент Федерації футболу України Григорій Суркіс, близькі і рідні і чисельні друзі.

Саме завдяки їм і завдяки Божому благословенню Івану і вдалося з гідністю пройти нелегкі випробування останніх тернистих років.

Суд історії з часом неодмінно винесе свій суворий вердикт цій сфабрикованій «кримінальній» епопеї і конкретно тим, хто стоїть за фальсифікацією кримінальних справ проти найуспішнішого керівника Срібної Землі.

Але, оскільки сьогодні ми ще можемо вслух говорити правду, можемо робити її надбанням не лише нащадків, але й сучасників, мусимо голосно сказати про винятково політичне підґрунтя резонансного кримінального переслідування Івана Різак.

Адже цю істину неспростовно підтверджують самі факти, які й складають основу цієї книги.

Автор.

***“Це надумана справа. Виконувалося політичне замовлення ...Це
політичне і правове свавілля,
що майстерно використовується нинішньою владою”.***

Перший Президент України Леонід Кравчук

***“Переслідування Івана Різака здійснюється
під цілком надуманим приводом.
Влада мстить за його політичну позицію, використовуючи для
цього суто репресивні заходи”.***

Екс -голова СДПУ(О) Віктор Медведчук

Леонід Кучма, экс-президент України:

«Люди, далекие от управленческой жизни, делятся на две категории. Одни (таких, в общем, единицы, и это обычно более образованные) считают, что от руководства мало что зависит — есть, мол, объективные ограничения, преодолеть которые никому не по силам. Другие уверены, что от начальства зависит все. Однако абстрактные разговоры на эту тему меня никогда не интересовали. Объективные ограничения есть всегда и везде. Мы много лет имели дело с таким объективным ограничением, как заведомо неэффективная социалистическая плановая система. Но и в ее сковывающих рамках многое на каждом участке решали личные деловые и нравственные качества руководителя. Будучи директором Южмаша, я вообще настраивал начальников цехов и других подразделений, что успех зависит только от них. Знал, что преувеличиваю, и они это знали, но все вместе мы знали и другое: как бы там ни было, работать надо так, будто все действительно зависит от тебя одного.

Я все время говорю о хроническом кадровом голоде в стране, о короткой скамье запасных. Но тем более надо отдать должное Украине, которая на протяжении всех лет независимости все-таки постоянно выдвигала на важные участки множество профессиональных и добросовестных людей. Хотелось бы назвать десятки и сотни талантливых, выдающихся управленцев, которые удерживали под своим контролем самые трудные ситуации в сложнейших условиях переходного периода. К сожалению, это невозможно. Гриневецкий — в Одессе, Куницын — в Крыму, Вышиванюк — в Ивано-Франковской области, Сорока — в Ривненской, многострадальный Ризак — в Закарпатье. Это парень-трудолюбивый. Так я всегда называл его. Его область, когда он туда пришел, была по основным показателям на последнем месте в Украине. Он вывел ее на одно из первых. При нем Закарпатье в 2003 году впервые в своей истории заняло первое место по темпам социально-экономического развития в стране, а в 2004 г. — второе, уступив только Киеву. Если в 2002 г. темпы роста в Закарпатье были 10 процентов, то в 2003—2004 гг. — 27—44. При этом Ризаку удалось выдерживать самые низкие в Украине цены на хлеб и нефтепродукты. За два года при нем в Закарпатье удалось привлечь инвестиций почти столько же, сколько за 10 лет до него. Регион перестал быть убыточным. В 2002 году бюджет Закарпатья собирал 0,5 млрд. гривен, в

2004-м — 1 млрд. Такие вещи не происходят сами собой.

Я постоянно встречался со всеми губернаторами, бывал у них, принимал их в Киеве для обсуждения животрепещущих вопросов. И не так уж много губернаторов я поменял. Этого тоже нельзя избежать. Человеку свойственна склонность к воеводству, княжению. В ней есть и плюсы, и минусы. Когда минусы начинали перевешивать плюсы, приходилось принимать организационные решения. Видимо, не такой уж глупой была советская система кадровой ротации. Украине только пошло на пользу то, что у нас не было выборности губернаторов. Я был категорическим противником выборности губернаторов в переходный период.

Доставшееся нам хозяйство под названием «послесоветская Украина» было обставлено уникально жестокими объективными ограничителями. Но и в этих условиях, а лучше сказать — именно в этих условиях управленческие, менеджерские, лидерские качества кадров играли важнейшую роль. Начальник должен быть решительным человеком. Нерешительный начальник — это трагедия. Он не должен бездумно принимать критику в свой адрес, слишком бояться общественного мнения. Общественное мнение, как и критики, ведь никогда ни за что не отвечает. Им бесполезно предъявлять претензии, напоминать об ошибках, о несправедливых обвинениях с их стороны, об их несбывшихся пророчествах...

(із книги экс-президента України Л. Кучми «После майдана 2005–2006. Записки президента.»

За що і чому засудили Івана Різака?

ФАКТ ПЕРШИЙ

...Як відомо, політичне переслідування колишнього губернатора Закарпаття *набрало обертів* після так званої помаранчевої революції 2004 року і *повернення* на Закарпатті до влади мукачівського кримінально - бізнесового клану.

По-перше: наголосимо на тому, чому *набрало обертів*. Політичне полювання помаранчевих на Івана Різака почалося одразу після того, як тільки-но його було призначено у 2002 році керівником Закарпаття. Достатньо переглянути підшивки помаранчевих газет за жовтень – листопад 2002 року, щоб переконатися, наскільки шокуючим для Віктора Балоги і його напівкримінальних поплічників було повернення на Закарпаття з Києва Івана Різака (Різак працював до того у Верховній Раді).

Чому Балога не бажав повернення Різака до керівництва краєм? Ні, не через якісь там ідеологічні чи особистісні суперечності. Хоча і їх вистачало.

Насамперед Балога не сприймав принциповості і «правильності» (її ще називають порядністю) Різака, яка заважала процвітаючому мукачівському товарознавцю блискавично монополювати свій бізнес на Закарпатті. Зрозуміло, в обхід закону.

А замовники хто?

Щоб переконатися, чому заважала, достатньо прочитати епізод із книги закарпатського журналіста Олексія Романова «Згряя з Мукачева».

Ось що в ній читаємо:

ПЛІСЕНЬ

Мабуть, більшість наших людей ще й досі здригаються від страху, пригадуючи початок 90-х років. Колишня держава —СРСР — зникла, немов Атлантида, "однієї буремної ночі та одного нещасного дня". Нову державу, щоправда, проголосили, але то була іще не держава, а всього лише уламок імперії, що ледь-ледь тримався на бурхливих хвилях життя, немов шматок "Титаника", який залишився на поверхні жорстокого моря. Втриматися на такому уламку можливо, але плисти до берега — марна справа. Ми й трималися, хто як умів. Дехто продавав батьківське майно, меблі, бібліотеки, хати. Дехто просто зламався та пірнув на дно пляшки. Дехто звивав до злиднів, сяк-так виживаючи на зароблені копійки. А дехто швидко зметував, що у цьому хаосі ніхто про закони не дбатиме, і швиденько почав розкрадати заводи, фабрики, колгоспи, склади... І майже всі щось намагалися продавати. Проте покупців на "уламку", в принципі, не було: за які гроші купувати, якщо всі кругом — жеброта і злидні? І саме тоді закарпатці відчували перевагу унікального розташування нашої області. Поруч — чотири європейські держави, де на базарах радо і швидко скуповують все, що лише ми провозили через кордони: горілку, цигарки, електротовари, бензин і т.д. На базарах Кошіце, Ніредьгази, Суботіці, Сату-Маре та інших міст сусідніх держав ми тоді зустрічали знайомих і друзів більше, аніж на вулицях Ужгорода чи Мукачева. А головною темою всіх розмов стала проблема... пошуків товару. Адже з наших крамниць миттєво зникли всі запаси того непотрібу, який роками лежав на полицях. Купити звичайнісінькі гвіздки або свердла, електропраски чи лампочки можна було на базарах Угорщини або Словаччини, але не у закарпатській торгівлі. Товари просто не доходили до прилавків, бо самі ж продавці, товарознавці та інші "бійці спекулятивного фронту" самі ж вивозили їх на закордонні базари, заробляючи оті перші капітали в "зеленій" американській валюті, які згодом стануть фундаментом нинішніх бізнес-кланів.

У найвигіднішій ситуації тоді опинилися працівники колишніх гуртових торговельних баз, де за часів радянської системи постачання роками накопичувалися скарби дефіциту. Люди старшого покоління чудово ще пам'ятають, що на цих базах навіть за "нормальних" часів можна було придбати все те, чого в магазинах ніколи навіть не бачили. А

більшість таких торгівельних баз традиційно знаходилися у промислово-транспортному центрі нашої області — у Мукачеві. І саме мукачівська торгівельна мафія славилася своїми зв'язками і прихованими багатствами навіть у ті "застійні" часи, коли за "бізнесові таланти" можна було запросто "загриміти" на нари. Проте, такі випадки в Мукачеві досить рідко траплялися: торгашів завжди виручали впливові люди, яких вони запопадливо постачали будь-яким дефіцитом. Саме тоді, ще у радянські часи, зароджувалися та міцніли оті невидимі тенета, що нині перетворилися у справжнісіньке павутиння закарпатського "князівства" імперії української мафії. Зародок цього "князівства" гніздився саме у розгалуженій системі гуртово-торговельних баз, "столицею" яких на Закарпатті було саме Мукачево. І недаремно це стародавнє місто над Латорицею досить швидко, вже у середині 90-х років, стало "кримінальною столицею" Закарпаття.

І саме тут, у торгівельній системі, працювали у ті часи і брати Віктор та Іван Балоги. В цій же системі працював ще один представник цього відомого нині родинно-бізнес-політичного клану — Василь Петьовка. Система, у якій працювали ці хлопці, давала особливо щедрі можливості для "прикордонного" бізнесу. Адже тут було доскоху господарчих товарів, тобто саме таких, які розкуповувалися на базарах Угорщини, Словаччини та інших сусідніх держав особливо охоче і давали дуже щедрий доларовий "навар". Саме цей "базарний бізнес" і став початком перетворення звичайнісіньких гєндлярів на "яскравих особистостей", "гідних синів" та "сильних суперників".

Для того, аби забирати зі свого ж складу товари, довірені тобі державою, та перепродувати їх на закордонних базарах, не потрібно було мати ані будь-яких "талантів", ані особливих "організаційних здібностей". Навіть розуму особливого не потрібно було. Потрібні були просто товари — електротовари, наприклад. А цього добра у братів Балог з Петьовкою було вдосталь. Їм навіть не потрібно було їх роздобувати по всій Україні, як іншим нашим шукачам "базарних скарбів" того часу.

Поступово обрії дрібної контрабанди братів Балог ширшали, багатшав асортимент. За кордон вони вже вивозили цигарки, спирт, горілку і нафтопродукти. Тоді, на початку 90-х, ще не цистернами, як нині, а всього лише каністрами. Ширшали та міцніли й зв'язки з впливовими людьми як у нас, так і у ближньому прикордонні. Адже "впливові люди", посідаючи високі посади у державних органах влади, також були не проти зайвої "зеленої" копійки (і не просто "копійки"!!!), але самі "світитися" у контрабандних аферах просто не могли. Проте вони запросто могли допомогти контрабандистському "братству" і роздобути значні партії потрібного товару для перепродажу за кордоном, і забезпечити "вікна" на митниці, і "прикрити" їх від уваги правоохоронних структур. А вдячні ділки, звісно, чесно ділилися з "впливовими" партнерами щедрими прибутками з контрабанди. Поступово ці таємні зв'язки настільки зміцніли, що один з перших керівників прокуратури Мукачівщини став фактичним, хоча й неофіційним, співвласником організованої братами Балогами та їхнім кузеном Петьовкою фірми "Рей-Промінь", зародку майбутньої "Барви". В районній прокуратурі Мукачівщини почав працювати і молодший брат Віктора Балоги — Павло. Таким чином над кланом, що ледь почав створюватися, було створено надійний прокурорський "дах". В подальшому це чимало допомогло "бізнесменам".

"Рей-Промінь" зорієнтувався, в основному, на торгівлі нафтопродуктами, хоча й не гребував цигарками та горілочкою. Однак, саме нафтопродукти найохочіше споживалися ближнім угорським ринком у будь-яких кількостях. І саме цей бізнес приносив найвищі дивіденди братам.

Але для того, аби поставити торгівлю нафтопродуктами (як "білу", так і "чорну" — контрабандну) на солідну основу потрібно було перейти до продажу не дрібних, а великих гуртових партій цього товару. А для цього, звісно, потрібні були дуже великі кошти. Де їх взяти?

Найпростіше, без зайвих формальностей, такі кошти можна було взяти не в банку, а у... кримінальному світі, де тоді, в середині 90-х, оберталося вже сотні мільйонів доларів, яких і близько не було навіть у державних скарбницях. Організована злочинність на той час вже цілком сформувалася в надрах юної України як така собі невидима (а часом і аж занадто "видима") держава в державі. І "кримінальним губернатором" Закарпаття був відомий мукачівський "авторитет" Михайло Токар.

Нині дехто запекло заперечує причетність "Геші"-Токаря до кримінального світу, аргументуючи це тим, що Михайло ніколи не сидів у в'язниці і навіть не затримувався міліцією. На жаль, стверджувати подібне можуть лише ті люди, які навіть уявлення не мають про ієрархію злочинного світу.

Обов'язкові "ходки на зону", пишні кримінальні біографії з десятками судимостей, арештів та тюрем повинні мати лише короновані "зłodії у законі" (яких на Закарпатті ніколи й не було), "положенці", "смотрящіє" і т.д. І ці "тити" надають своїм ватажкам виключно лише кримінальні співдружності.

А "кримінальний авторитет" — це термін не бандитський, а міліцейський. Точніше, "поліцейський", оскільки використовується не лише в Україні й Росії, але й у всіх полях світу. Цим терміном в поліції позначають людей, які самі по собі не є кримінальниками, але користуються певним авторитетом і впливом в середовищі професійних злочинців. "Кримінальний авторитет" може взагалі ніколи в житті не "нюхати нари". Більше того, цей авторитет тим авторитетніший, чим коротші до нього руки у правоохоронних структур. Саме таким "авторитетом" і був Михайло Токар-"Геша".

Так чи інакше, але "Геша" став неофіційним "банкіром" братів Балог і Петьовки. За словами мукачівських підприємців, які в ті часи співробітничали з "Гешою" та Балогами, надати фінансову підтримку братам-бізнесменам Михайлу Токарю порадив саме отой прокурорський начальник, який був і фактичним співвласником фірми "Рей-Промінь". З цих же джерел стало відомо, що покійний Михайло Токар позичив тоді братам понад 2 мільйони доларів США!!! Щоправда, інші свідки цієї історії стверджують, що сума позики була значно більшою: по 2 мільйони "зелених" кожному із братів. Але кількість позичених Балогами мільйонів, в принципі, не є "моментом істини" в історії клану.

Куди суттєвішим є питання про те, а чому, власне, "Геша" — вельми розсудлива та обережна людина — раптом ризикнув величезною сумою грошей, вклавши їх у нафтовий бізнес мало кому відомих на ту пору ділків з контрабандистським "акцентом"? Тим паче, що торгівля нафтопродуктами, як і кожен високоприбутковий вид бізнесу, є в Україні справою надзвичайно ризикованою, пов'язаною з жорсткою конкурентною боротьбою, яка часто-густо переходить у справжні "гарячі війни" між комерційними та суто бандитськими кланами. Та й на Закарпатті у ті роки вже досить впевнено почували себе на ринку нафтопродуктів усталені та відомі фірми О. Ямалова, братів Володимира та Віктора Бедя, В.Іванова і, звісно, "Закарпатнафтопродукт". Балогівський "Промінь" в цій сфері світив не дуже яскраво.

Досвідчений ділок, Токар-"Геша" не міг не знати і того, що прорватися до прибуткових вершин в цьому "нафтовому болоті" може лише така комерційна структура, яка має вельми потужну підтримку і "дах" в правоохоронних структурах та у кримінальних "штабах".

Хоча... В наші дивні часи, а тим паче тоді — в середині 90-х років — кримінальні "штаби" дуже часто були своєрідними філіалами правоохоронних структур, забезпечуючи їх куди більшими статками, ніж рідна держава. Але то окрема тема розмови.

Нині ж ми говоримо про те, що, вкладаючи величезні гроші у напівконтрабандне "братство" Балог і Петьовки, Михайло Токар мав бути твердо переконаний у тому, що ці гроші не стануть легкою "здобичкою" правоохоронців або бандитів з конкуруючих "бригад". Мало того, через свого молодшого брата Іллю "Геша" стає не лише інвестором, але й співзасновником нової структури, що виникла на базі "Рей-Проміня" — ТОВ "Барва".

Отож, сам факт його "інвестицій" та співзасновництва в "Барві" уже говорить про те, що "Геша" чудово знав про таємні, але вельми надійні зв'язки цього "братства" з впливовими людьми в правоохоронних структурах. Нам сьогодні, на жаль, залишається лише здогадуватися про те, якого саме роду зв'язки поєднували Балог та Петьовку з органами правопорядку: суто "ділові" чи, може, куди глибші й таємніші?..

Та була ще одна суттєва причина, яка спонукала мукачівського "імператора тіні" підтримати зазидівських "діловарів". Ця причина називалася: Сергій Ратушняк та його "РІО-синдикат"...

Отже, десь наприкінці 1996-го чи на початку 1997-го року клан "Барви" починає свій "хрестовий похід" за владою у Мукачеві. І спочатку цей похід був не просто успішним, а майже триумфальним: на виборах мера міста над Латорицею Віктор Балого здобуває блискучу перемогу, залишивши своїх суперників далеко позаду. Та не варто думати, що "тріумф" стався завдяки особливим політичним талантам "тріумфаторів" з "Барви".

Перш за все, гендлярі з "Барви" врахували досвід свого "заклятого друга" з Ужгорода — Сергія Ратушняка. А Ратушняк на той час вже створив свою власну політичну структуру, відому під назвою "Нове Закарпаття". Ця структура мала свою організаційну мережу, свою пресу (газети "РІО-інформ", "Ратуша", "Корзо" та союзницьку Ратушнякові в той час газету "Срібна Земля") і свій власний актив, досить впливовий серед педагогів, медиків та інших "бюджетників" обласного центру. "Нова буржуазія" Ужгорода також вимушена була підтримувати "Нове Закарпаття", бо інакше ризикувала "нарватися" на великі проблеми. Словом, ужгородська "імперія" Ратушняка почала набирати у регіоні більшого впливу, аніж офіційні органи влади на чолі з командою тодішнього губернатора області Сергія Устича.

І саме тоді, коли Сергій Ракушняк та створена ним структура стали особливо небезпечними, на початку 1997 року з'являються вперті чутки про зближення ужгородського мера з колишнім прем'єр-міністром України і лідером партії "Громада" Павлом Лазаренком. Згодом саме з Мукачева ці чутки доводять до відома центральних органів влади уже у вигляді "достовірної інформації". Саме цей фактор і був чи не одним з головних, який сприяв блискавичній політичній кар'єрі... Віктора Балого та його клану.

Ні, ні! Віктор Іванович не подався до "Громади" і у товаристві Павла Лазаренка взагалі "не світився". Все було саме навпаки. "Барва", керована Балогою, зробила ставку на головну політичну силу, яка тоді протистояла "імперії" Лазаренка. Цією силою була Соціал-Демократична партія України (об'єднана), що була в ті часи ЄДИНОЮ дійсно реальною, добре організованою і впливовою політичною силою не лише в Мукачеві, але й на Закарпатті, в цілому. І ця сила ніколи б не дозволила підвестись на ноги будь-якому політичному конкуренту. Політика, як і бізнес, також живе за своїм головним принципом: "Конкурента не створюють, його знищують!".

Отже, будь-яка спроба створити свій власний "політбалоган" на противагу ратушняківському "Новому Закарпаттю" в Мукачеві заздалегідь була приречена на цілковиту невдачу. Крім того, самостійна гра на політичній арені вимагала чималих фінансових витрат, а витратити свої "кревні" не те, що на "політичні забави", а навіть на серйозний бізнес, який не обіцяв миттєвих прибутків, хлопці з "Барви" не любили ніколи. А тому неважко і здогадатися, що хтось розумний все ж порадив їм не "гратися у політику", а хитроумно використати потужний політичний та організаційний потенціал СДПУ(о). Що вони з успіхом і зробили!..

Саме об'єднані соціал-демократи і перетворили навесні 1998-го року звичайнісінького гендляря В. Балого на "політичну фігуру", яка згодом виявилася, за словами лідерів СДПУ(о), "надутим пухирем". Але цю помилку партія Віктора Медведчука зрозуміє пізніше, коли Віктор Балого, ставши уже губернатором області, "кине" соціал-демократів так само, як "кидав" всіх інших своїх партнерів та покровителів, аби не повертати борги — фінансові чи політичні.

Не відомо, щоправда, чи встиг зрозуміти свою помилку Михайло Токар-"Геша", коли автоматні черги найманих вбивць поставили крапку на його земній біографії. Можливо, що й встиг...

"Кине" Віктор Іванович і генералів міліції Москаля та Безбородого, які свого часу уклали договір між "Барвою" та УМВС про реалізацію через цю комерційну структуру конфіскованих міліцією товарів. Саме цей "конфіскаст" і перетворив "Барву" на потужного фінансового "спрута" (і не лише фінансового).

Генералу Безбородому пан Балого "віддячить" тим, що випає його не лише з посади начальника УМВС, але й взагалі з області.

А генералу Москалю, який змінить самого ж Балого на посаді губернатора області, клан "Барви" оголосить таку непримиренну війну, якої Закарпаття до того часу й не бачило.

Ця війна чимало сприяла тому, що столиця вирішила замінити губернатора області, сподіваючись, мабуть, на те, що повернення на Закарпаття корінного закарпатця Івана Різака покладе край політичним спекуляціям "Барви" на тему "засилля чужинців" на закарпатській землі.

Та не так сталося, як гадалося. Адже для "політиків тіні" навіть сусід буває чужішим за іноземця. А прихід на головну владну посаду у регіоні соціал-демократа Івана Різака, якого Віктор Балого у 2000 році вижив з посади першого заступника губернатора, а відтак навіть наказав охороні взагалі не пускати Різака до приміщення ОДА, викликав у клані "Барви" щось на зразок масової істерії.

Але все це буде трохи пізніше. А зараз давайте згадаємо ті перші часи владарювання клану "Барви" в Мукачеві.

Розповідає Олег Іщенко, один з тих, хто першим починав приватний бізнес в Мукачеві, добре знав і братів Балог, і їхнього кузена Петьовку, і покійного Гешу-Токаря. Нині Віктор Іванович і "компанія" привселюдно і гучно називає свого колишнього товариша по бізнесу "бандитом". Що ж, послухаємо і подивимось, хто ж в дійсності заслуговує на цей "титул"?

ВОНИ УЖЕ ХОДИЛИ ПО ТРУПАХ!..

"Я ніколи не став би ворухити минуле та витягувати на світ Божий події та факти, про які навіть згадувати не хочеться. Я вважаю, що кожен має сам відповідати за себе, а не тицяти пальцем на іншого та кричати: "Тримайте бандита!". Але Віктор Балого першим переступив межу елементарної людської порядності, обливши брудом не лише нас, своїх давніх знайомих по бізнесу, але й керівника обласної державної влади, який нібито "оточив себе бандитами". Оскільки "бандитом" пан Балого назвав саме мене, то я просто змушений нині сказати всю правду.

...На які капітали "розкручувалися" брати Балого з Петьовкою? На чесно зароблені? Нехай розкажуть цю байку тим, хто їх не знав тієї пори, на початку і в середині 90-х. У них була малесенька фірма "Рей-Промінь". І головний "бізнес" — звичайнісінька контрабанда. Вони каністрами возили бензин і солярку в Угорщину. Возили також спирт, горілку, сигарети. І все, звісно, контрабандою. Їздили до Угорщини через так званий "малий кордон", тобто через пункти спрощеного перетину кордону в Дзвінковому, Лужанці та Косино. Оце й весь "бізнес", всі їхні "підприємницькі таланти"! Жодного виробництва, жодної копійки до економіки Закарпаття! І нічого доброго нашим людям такі "бізнесмени" не приносили, не приносять і ніколи не принесуть. Адже не будеш утримувати медицину, освіту, культуру, платити пенсії, стипендії та зарплати з "чорної готівки" контрабандистів. Ці панове обкрадали і обкрадають нашу державу, ховаючи сотні мільйонів доларів у "тіні", а потім самі ж і звинувачують цю державу у тому, що вона "бідна", "жебрача", "неправильна", а тому, мовляв, і не може забезпечити гідне життя своїм громадянам. Держава тому й бідна, що багатіють такі от Балого з Петьовками!.. До речі, їхня хвалена-перехвалена "Барва" і понині "бізнесує" на контрабанді, торгують контрабандними сигаретами, спиртом, горілкою. Звідки мені відомо про закулісний бік їхнього "бізнесу"?

Справа в тому, що весь підпільний бізнес в Мукачеві того періоду контролював, як всім добре відомо, покійний Михайло Токар-"Геша". Під його "патронатом" працювали і брати Балого з Петьовкою. А з Михайлом Токарем я був дуже добре знайомий. Ми з ним здавна товаришували, дружили і наші сім'ї, ми часто гостювали один в одного. Отож я мав можливість спостерігати за розвитком "тіньового" бізнесу наших нових "господарів життя" від самісінького початку. "Геша" забезпечував їм і "дах" для контрабандного бізнесу, бо він тоді вже мав досить тісні зв'язки з впливовими людьми в правоохоронних структурах.

Окрім того, певну "недоторканість" контрабандистам із "Рей-Проміня"-**"Барви"** забезпечував і молодший з братів Балог — Павло. Він тоді працював в Мукачівській районній прокуратурі, отож мав певні можливості для "страхування" старших братів. А коли Віктор Балоба став губернатором області, то Павло перебрався в прокуратуру Закарпатської області, де й став головною діючою фігурою в гучному скандалі з контрабандою іномарок.

Використовуючи свою посаду в прокуратурі, Павло Балоба завозив через митницю дорогі іноземні автомашини — "мерседеси", "джипи", "BMW" — та оформляв їх як мікроавтобуси. Тим самим цей "бізнес-прокурор" обманював не лише державу, яка не одержала сотні тисяч доларів прибутку, але й... покупців, які довірливо купували в такої "авторитетної" людини контрабандні автомашини. Адже покупці не могли навіть припустити собі, що відповідальний співробітник прокуратури та ще й рідний брат самого губернатора області (!!!) може бути звичайнісіньким шахраєм. І гірко поплатилися за довіру. Коли органи СБУ зацікавилися цією нахабною контрабандою та порушили кримінальну справу, то всі оті машини в покупців позабирали, як незаконно завезені. Таким чином, люди залишилися без грошей і без автомобілів. А машини ж, нагадую, були найдорожчих, престижних марок. З тієї пори Балоба-молодший винен багатьом людям значні суми грошей. Ці гроші він їм досі не повернув. Я знаю цих людей і можу їх назвати. Але не буду, бо ці люди — досі залякані **"Барвою"**.

ВІД АВТОРА:

На цих словах ми дозволимо собі перервати розповідь нашого співбесідника. Ми пригадаємо, як обурювався влітку 2000-го року один із керівників обласного Управління СБУ: "Ви уявляєте собі ситуацію: ми розслідуюмо кримінальну справу по контрабанді, в якій фігурує Павло Балоба, а він з'являється до нас в Управління з перевіркою! І це називається "прокурорським наглядом"? То за нами, виходить, мають наглядати злочинці?!"

Обурення пана полковника було щирим і дуже зрозумілим, але чим могли ми зарадити? Хіба, що втішатися думкою про те, що ота автомобільна афера була **ПЕРШОЮ І ЄДИНОЮ В УКРАЇНІ КРИМІНАЛЬНОЮ СПРАВОЮ, ПОРУШЕНОЮ ПРОТИ ДІЮЧОГО ГУБЕРНАТОРА ОБЛАСТІ!!!**

Хоча... І то було невеликою втіхою, бо кримінальна справа так і вмерла тихою смертю десь у надрах правоохоронних структур. Кажуть, що її забрали до Генеральної прокуратури. А там...

А що могло бути "там", якщо, за словами компетентних людей, саме для відповідальних працівників тодішньої Генпрокуратури держави переганялося кланом Балог чимало контрабандних автівок? Ясно, що справа "здохла". Хто ж буде сам собі ворогом?..

Але це лише один приклад того, як поступово, але наполегливо клан мукачівських воротил "темного бізнесу" засмоктував у своє "золоте болото" співробітників і навіть керівників правоохоронних структур. Особливо помітним став цей процес саме тоді, коли Віктор Балоба став мером Мукачева. Та повернімося до розповіді очевидця.

"Що уявляла собою "Барва", а перед нею "Рей-Промінь" кілька років тому? Та нічого серйозного! Дрібна торгівля нафтопродуктами, сигаретами, горілкою... Дрібна контрабанда і... чужі гроші, більшість із яких кредиторам так і не було повернуто. Ще в середині 90-х років діяльністю "видатних підприємців" Балог впритул зацікавилася податкова інспекція. І вже тоді на їхню фірму було накладено понад 140 тисяч гривень штрафних санкцій. І ніколи б отой балобієвський "Промінь" не став би "Барвою", якби не гроші покійного "Гєші"-Токаря. Я можу засвідчити, що Михайло Токар позичив Балобам дуже серйозну суму в доларах США (кажуть, що понад ОДИН МІЛЬЙОН \$!!!- Авт.).

І наприкінці 1998-го року ці "великі підприємці" мали повернути "Гєші" цю суму. Але, як відомо, саме тоді Михайла Токаря і застрелили біля його власного дому. Таємницю цієї трагедії не розгадано й досі...

Але всі мукачівці пам'ятають, як Токар "начистив пику" Віктору Балозі просто в його кабінеті у мерії. За що? Точно не знаю, але "Гєша" міг натовкти пику меру лише з однієї причини: за обман. А через кілька місяців "Гєші" не стало...

Я сьогодні нічого не стверджую і нікого не звинувачую в загибелі Михайла Токаря - "Гєші". Але я маю всі підстави вважати, що мотив для того, аби "здихатися" Михайла, у клану "Барви" все ж був. Величезний борг, який клан невдовзі повинен був повертати Токаря – "Гєші".

Юристи, розслідуючи будь-який злочин, завжди виходять з принципу: "Кому це вигідно?". А смерть Токаря - "Гєші" була вигідною саме клану "Барви"-Балози. Це факт!.. І, до речі, саме після загибелі Токаря почався приголомшливий злет і Балози, і "Барви".

За кілька місяців Віктор Балоза стає господарем області, а "Барва" — транскарпатським "спрутом". Ми чудово пам'ятаємо, як тоді, у 1998-му році, тероризували колишнього мера Мукачеве, нині вже покійного Василя Андрійовича Ільтьо. І пістолети йому підкидали, і влаштовували вдома обшуки, і вимотували нерви на допитах... Василь Андрійович особисто нам розповідав, що всі ці обшуки і провокації організували йому на замовлення Балози з Петьовкою. А контролював цю кампанію терору проти шанованої у місті людини нинішній соратник Василя Петьовки, секретар Мукачівської міської ради пан Федів.

Хто знає, можливо, вже тоді Василя Андрійовича підштовхнули до фатального кроку — до самогубства влітку 2002 року. Хоча... Я не впевнений, що це було таки самогубством. Адже бачили люди записку, знайдену в кишені покійного: "Будьте ви прокляті: Балоза, Петьовка і Бенца!". Цю записку забрав слідчий прокуратури Цицак, і вона зникла у невідомому напрямку. А зв'язки сім'ї Цицаків з кланом Балози в Мукачеві чудово відомі. Саме суддя О. Цицак заклав весною і газету "Вісті тижня", коли вона виступила проти клану Балози.

Бачили свідки і те, як під час виборів 1998-го року Віктор Балоза разом із "Козі", відомим мукачівським "бригадиром" бандитів, заповхав до багажника свого червоного "джипа" молодого хлопця та вивіз його аж у Середнє, погрожуючи розправою. Коли цього юнака вони викинули з багажника біля естакади в Середньому, він був мало не божевільним від переляку. Вибачте, але пацан навіть штани собі обмочив...

Чудова "робота з виборцями"! Після такої "агітації" не дивно, що за Балозу проголосувало чимало мукачівців. Кому охота, аби його мордували в багажнику?.. І такі "демократи" хочуть правити нами? Страшно навіть подумати! Вони уже ходили по трупах!..

Сьогодні "нашоукраїнці" лякають наших людей "бандитизмом" і "терором" нинішньої державної влади. Вони підманюють нас тим, що можливий прихід до влади Віктора Ющенка та "Нашої України" нібито принесе нашим людям захист їхніх прав та свобод. Дзуськи!!! Не знаю, як там може бути при Ющенкові, а під владою Балози ми, закарпатці, вже були. Його шлях до влади — немов стежка по кладовищу: між могилами та ямами для нових могил. І тому я ніколи не повірю, що з такими соратниками "Наша Україна" приведе наш народ до справжньої демократії. Це підступна брехня!

Газети вже писали про те, як клан Балози бандитськими методами примушував підприємців Мукачеве або віддавати "Барві" їхні бізнес-структури, або взагалі просто знищував конкуруючі фірми. Як не прикро, але в цьому Балозі активно допомагали правоохоронці Мукачеве. Саме їхніми руками було організовано справжній терор проти нафтопродуктової фірми пані Соколової. Міліціонери допомагали "пресувати" і сім'ю мукачівця І. Огара — власника деревообробної фірми "Форест". Газетярі розповідали, як у Мукачівській міліції

катували їхню дочку, 18-річну студентку, не посоромившись навіть запросити на це "видовище" кореспондента балогівської газети "Старий замок".

І таких прикладів підприємці Мукачєва можуть розповісти вам чимало. Адже навіть реконструкцію центру міста, ремонт фасадів будинків силоміць примушували робити за рахунок тих фірм, які мали нещастя орендувати приміщення в центрі. Жодної копійки в це "чудесне перетворення" центру міста не вклала ні мерія В. Балога, ні "Барва". Але гроші з бюджету все ж були списані "на ремонт". Куди ці гроші пішли? Неважко здогадатися.

Адже підприємців відверто примушували купувати тротуарну плитку і всі матеріали для отих ремонтно-реставраційних робіт не деінде, а саме на "Барві". Клан Балоги-Петьовки не лише нічого не витратив для того, аби Мукачєво мало "європейське обличчя", але й заробив на цьому "обличчі" шалені гроші.

А цих грошей так не вистачає в бюджеті, аби навести бодай елементарний лад в комунальному господарстві, в ремонті житла, закладів освіти, культури тощо.

Ось так і виходить, що всі добрі здобутки у місті клан Балоги приписує своїм власним "заслугам", а все погане — державній владі. Хоча нинішня державна влада в Мукачєві — це "Барва" і сімейство Балоги, на жаль. Але люди не завжди це розуміють, гадаючи, що влада — то державна адміністрація в Ужгороді та Президент в Києві. Саме на цьому і спекують "балогани" з "Нашої України", звинувачуючи державу і владу в тих самих гріхах, які повністю лежать на їхній же совісті".

(Газета "Вісті тижня-плюс", 2004 р.)

*** **

З часу цієї розповіді про справжнє нутро мукачівських "барвобаронів" минуло трохи більше року, але цей рік перегорнув все наше життя догори дригом. Вчорашня еліта перетворилася на "бандитів", бандити — на "революційну еліту". А люди, про яких розповів правду пан Іщенко стали... керівниками обласних органів державної влади. І пану Віктору Балозі тепер уже не потрібно було возити у багажнику свого "джипа" переляканих та обіс...них опонентів. Їх тепер "мочать" цілком офіційно — руками правоохоронних (вибачте!) структур. "Мочили" і нашого колишнього співрозмовника Олега Іщенка, протримавши його кілька діб в буцегарні. Що відбувалося з паном Олегом за металевими дверима та вікнами з ґратами, можна лише здогадатись. Але, вийшовши з буцегарні, він раптово пише заяву про те, що экс-губернатор Іван Різак півтора роки тому нібито вимагав у нього великого хабара. Цю заяву прийняв від Іщенка новопризначений прокурор області... Юрій Бенца. Так, так, кум пана Балоги. А прийнявши, доручив одному із своїх заступників розглянути цю заяву "по суті" і **ОБОВ'ЯЗКОВО** порушити проти Івана Різак кримінальну справу. Заступник, щоправда, засумнівався у правдивості цього дивного документа і відмовився порушити справу, не маючи на тежодних законних підстав. Заступника прокурора з органів негайно звільнили. За особистою вказівкою... голови ОДА пана Балоги. Це "крутіше" за круїзи в багажнику!..

*** **

ДНІ ЗАТЕМНЕННЯ АБО МУКАЧІВСЬКА "БАРВОВЛАДА"

Розповідь бізнесмена Олега Іщенка доповнює ще один мукачівець, який також мав можливість на власні очі спостерігати початок політичної кар'єри Віктора Балоги та його клану.

Свідком та безпосереднім учасником тих подій був один з провідних активістів Мукачівської міської організації СДПУ(о), голова Мукачівської міськрайонної спілки підприємців Олексій Фозекош. Ось, що розповідав він закарпатцям зі сторінок обласного щотижневика "Вісті тижня" навесні 2003 року.

Як все починалося?

У 1998 році, скориставшись довірою мукачівців, фінансова група Балого і Петьовки перемагає на виборах міського голови міста Мукачево. Віктор Балоба стає нашим мером. З перших же днів його керівництва містом чітко виокремилася, чого саме прагне його так звана команда "молодих реформаторів".

Перш за все, було взято курс на негласну монополізацію найприбутковіших сфер бізнесу, насамперед — у сфері торгівлі. Такого неприхованого монополізму у підходах до розвитку торгівельної інфраструктури Мукачево ще не знало!

Навесні 1998 р. новообрана міська влада почала сумнівні "економічні реформи". Їх початок супроводжувався розгоном багатолюдних пікетів і мітингів підприємців, які справедливо виступали проти силових, брутальних методів втілення у життя тодішніх рішень міськвиконкому. Мукачівці і нині ще не забули, як загони спецпідрозділів міліції розганяли малих підприємців з місцин побіля центрального ринку, як намагалися закрити непідконтрольний "барвовладі" ринок на автовокзалі.

Міська влада переслідувала всіх, хто мав мужність не погоджуватися з її діями. Використовувалася весь арсенал адміністративних ресурсів із тиском на правоохоронні та судові органи, депутатський корпус міськради, аби вони приймали рішення, вигідні виключно для правлячого в Мукачеві клану Балого.

Запам'яталися і "наїзди" правоохоронних органів, якими в місті тоді керували самі лише ставленики клану Балого пп. Чепак і Ваш, на підприємства, які зачіпали сферу економічних інтересів "Барви".

Навколо цієї фірми досить швидко сформувалася мережа дочірніх структур, які швидко почали захоплювати найприбутковіші напрямки бізнесу у Мукачеві та у районі. Балоба, Петьовка, Кріль, Кул та інші "барвисти" досягли того, що у Мукачеві виникла специфічна політична атмосфера, що мала відвертий корупційний "аромат", за якої владні структури фактично лобювали економічні інтереси цього "барвистого" клану, надаючи йому майже монополіні права в основних сферах економіки міста. В Мукачеві почалися "дні затемнення".

Як все розвивалося?

Після встановлення тотального та авторитарного контролю над містом Балоба та його спільники почали робити спроби встановити такий контроль і над усім Закарпаттям. І це їм майже пощастило зробити за часів губернаторства В. Балого.

Володіючи величезним приватним капіталом, накопиченим, в основному, в період "хаотичної" торгівлі та контрабанди, підкріпленою височенною пірамідою банківських кредитів, "барвисти" розпочинають встановлення контролю над приватизацією в сфері комунальної та державної власності. Без зайвого розголосу, ідучи "глухими манівцями", в Мукачеві вони приватизують все і вся. Оптово-торгівельні та виробничі бази, кафе, магазини і бензоколонки, виробничі цехи, адмінбудівлі, земельні ділянки і навіть залізничну колію. Це далеко не всі "кордони" фінансової імперії Балого й Петьовки. Поглинула вона і "Мукачівхліб", і майнові комплекси Мукачівської швейної фабрики, ЦУМ, будинок міської друкарні, аптеки. Добралися вже й до історичної перлини Мукачева — Мукачівського замку.

Не залишилися без уваги колишнього губернатора і бюджетні кошти. Особливо, якщо їхній розподіл стосувався наближених до Балого осіб.

Так, наприклад, нехтуючи інтересами наймачів квартир будинку №8 по вулиці Достоевського, В.Балога 25 січня 2000 року видає одноосібне розпорядження № 23 про скасування рішення виконавчого комітету Закарпатської обласної ради щодо зарахування цього будинку на баланс комунального господарства. А вже на підставі цього розпорядження з міського бюджету Мукачева сімейству Січ було виплачено 67 тисяч грн. (понад 13 тисяч доларів США) в якості “відшкодування” за квартиру № 3. Виникає питання, чому лише цій сім’ї було виплачено “відшкодування”, якщо будинок складається із шести квартир? Відповідь дуже проста: громадянин Січ — працівник однієї із структур “Барви”.

Ось так, за рахунок коштів платників податків, було створено цілу систему заохочення “вірних людей”. І таких прикладів можна навести безліч.

А чого вартий, наприклад, хоча би “унікальний” мукачівський експеримент, коли заробітну плату бюджетникам виплачували... горілкою та продуктами зі складів “Барви”. Та ще за відверто завищеними цінами до того ж ! Мешканці області нині вже знають, що саме відбувалося з тими коштами, що їх було виділено державою на ліквідацію наслідків повені, та куди саме поділися 320 тон цукру, що надійшли в область в якості гуманітарної допомоги. Є й інші цікаві факти, що висвітлюють діяльність В. Балого спочатку, як мера, а потім — на посаді губернатора області.

Окремо треба розповідати про те, як “Барва” бореться з підприємцями, які не хотіли “забарвитись”.

Так, наприклад, рішенням Мукачівської міської сесії від 07.06.2002 року було виставлено на аукціон приміщення та майно, що належало колективу МПП “Майстер”. І це було зроблено, не зважаючи на те, що колектив цього підприємства мав право на першочергову приватизацію шляхом викупу.

Проте цей колектив не здався і домігся через Господарський суд Закарпатської області скасування незаконного рішення.

Аналогічна ситуація склалася і у ТОВ “Агава”, де колектив аптеки по вулиці І.Зріні № 15 також мав право на викуп. І знову судову справу було вирішено не на користь Мукачівського міськвиконкому. Подібні випадки носять системний характер і віддзеркалюють загальну ситуацію з розвитком підприємництва у Мукачеві. Тут потрібно згадати і “епопею” з реєстрацією Мукачівської спілки підприємців.

17 листопада 2000 року група мукачівських підприємців звернулася до Мукачівського міськвиконкому із заявою про реєстрацію “Спілки підприємців м. Мукачева” та з пакетом відповідних документів. Але міськвиконком листом за № 90-2750/0120 від 16 січня 2001 року (за підписом заступника міського голови п. О. Галая) відмовляє їм у реєстрації з мотиву: “...оскільки в Мукачеві вже діють подібні організації, то міськвиконком вважає недоцільним реєстрацію ще однієї подібної організації”. Виходить, що виконком не визнає статті 36 Конституції України, яка надає громадянам нашої держави право на свободу об’єднання у політичні партії та громадянські організації для здійснення своїх прав і свобод. Зрозуміло, що діюча міська “барвовлада” не терпить жодних форм структурної організації як у підприємницьких колах, депутатському корпусі, так і у політичних і громадських формуваннях. Але у нас є не лише “право сили”, панове із “Барви”, але й “сила права”. Отож, майже після шестимісячних ходін по судових інстанціях Спілку підприємців все ж було зареєстровано обласним Управлінням юстиції. Вже зі статусом “міськрайонної спілки”.

Що тепер?

А тепер відбувається повальний крах “балогонетовської” імперії. І хоча вона відчайдушно ще намагається себе зберегти, навіть зміцнити та розширити свій вплив. Але всім зрозуміло, що це вже — агонія. Місто усвідомило, нарешті, ХТО НИМ КЕРУЄ. І реальність — страшна! Неначе на картині Сальвадора Далі “Сон розуму народжує чудовиськ”.

Імперія “Барви” базується на монополізації найприбутковіших сфер бізнесу, незаконній приватизації і використанні бюджетних коштів. На незаконних оборудках, за фактами яких порушено цілу низку кримінальних справ, де основними “фігурантами” виступають фундатори “барвистого” клану — Балоба, Петювка, Кул.

Нині вони здійснювали галас про “політичні репресії”. Не до вподоби їм вже не “чужий”, а “свій” губернатор Закарпаття Іван Різак. Знову лунають вимоги змінити на “своїх” керівників правоохоронних структур: прокуратури, міліції, податкової служби. А кого ж ви, панове, нам пропонуєте? Знову — своїх “кумів” і “сватів”? Це ми вже проходили! Не вийде!

Кінчились “дні затемнення”. А при світлі все таємне стає явним, панове. І скоро всі уже знатимуть, що криється за фасадом так званого “Мукачівського економічного дива”. Не допоможе цього разу і “дах” самого Віктора Ющенка.

Олексій Фозекош,

перший заступник голови

правління Мукачівської міськрайонної спілки підприємців”.

(Газета “Вісті тижня”, 2003 р.)

*** *** ***

Пан Олексій Фозекош після перемоги “майдану тих” політиків і встановлення на Закарпатті “окупаційної демократії” клану “Барви”-Балоби також, мабуть, пожалів, що був свого часу занадто відвертим. Коли в Мукачеві розпочалися репресії та арешти, одним з найперших було заарештовано його рідного брата Андрія. В камері СІЗО Андрій Фозекош, відомий в Мукачеві педагог, спробував покінчити життя самогубством. На щастя, його врятували. Але судимість, хоча і умовну. він все ж “заробив”. За що? А ніхто не знає, за що. Окрім, звісно, пана Балоби. Хоча і мукачівці здогадалися, що єдиним і головним “злочиним” вчителя Фозекоша були... публікації його брата-політика. Олексій Фозекош, щоправда, не сидів. Але він зацікавив... Принаймні, жодного недоброго слова проти клану Балоби від нього нині не почути у пресі.»

* * *

З попередником Різак на губернаторській посаді генерал-губернатором Москалем з бідної Буковини мільйонер Балоба легко знаходив спільну мову. Як правило, більшість комерційних оборудок, в тому числі й протизаконних і контрабандних, вони разом з мукачівськими бригадами вже раніше практикували проводити спільно. Ще з часів міліцейського минулого Москаля.

Купити аскетичного в побуті і байдужого до показухи і розваг Івана Різак дорогими костюмами чи ексклюзивними «безделушками» навіть хитрому Балобі було не під силу. Балоба про це добре знав з досвіду першого протистояння з Різак під час свого губернаторства.

Тому одразу після призначення губернатором Закарпаття Івана Різак восени 2002 року з подачі хлопців із Завидова помаранчева преса оголосила його членом есдепеушної «бандитської влади», який разом з київським олігархами розкрадає Закарпаття. Наголосимо, це було в час, коли Іван Різак ще навіть не встиг переступити губернаторського порогу.

Балоба добре знав, що найкращий захист — атака.

Тому одразу почалися брудні публікації у помаранчевій пресі, «викривальні» телепрограми, потім акції протесту, мітинги заїжджих, які час від часу чергувалися із провокаціями. Децибели критики на Івана Різак збільшувалися, що збільшувалися його реальні успіхи в економіці, розбудові інфраструктури краю. Успіхи молодого губернатора Івана Різак в економіці і соціальній сфері, які не йшли ні в яке порівняння із «здобутками» попередніх двох губернаторів, Балого і Москаля, разом узятих, не давали спокою Віктору Івановичу. Для Балого і його мукачівських сатрапів Різак став «бандитом» уже тоді, коли за короткий термін Різак домігся ліквідації в мініатюрній області 15 –мільйонного боргу по зарплаті, який Балого із Москалем успішно нарощували (зараз це успішно робить ще один ставленик Балого – губернатор Гаваші).

«Різак – людина команди»

Це інтерв'ю з Іваном Різак, дане найстарішій газеті краю, було опубліковано у вересні 2003 року. Та багато його думок, висловлених у відповідях на запитання, є актуальними і зараз.

— Іване Михайловичу! Через кілька днів виповниться рік, як Ви повернулися на Закарпаття, але першою особою.

— Чесно кажучи, не люблю цих дат. Сто днів на посаді. Рік там чи два. Яка різниця? Це Ваш, так би мовити, журналістський прийом. Точніше інформаційний привід. Я ж прийшов усерйоз і надовго. Є питання, які можна вирішити відразу. Є такі, що потребують місяців. А є, що дадуть віддачу через роки.

Якщо взяти названий Вами відрізок часу, то можна констатувати. Нам удалося серйозно наростити обсяги промислового виробництва, поліпшити фінансові показники. А це у свою чергу дозволило більш ефективно вирішувати соціальні питання. Вперше за історію краю ми розробили і почали втілювати генеральний план газифікації усіх наших населених пунктів. Економіка потихеньку виходить із тіні. До нас прийшли інвестори — цьогоріч утричі більше інвестовано, ніж у 2002 році.

Водночас, роботи ще непочатий край. Найголовніше — не вдалося добитися глибоких структурних змін з економіці краю, позбутися строкатості в роботі окремих адміністративних одиниць.

— І все ж, ви були народним депутатом, головою престижного парламентського комітету, мали, бодай, так би мовити, більш спокійне життя. Та й перспектив для будь-якого політика більше у економіці...

— Дехто, дійсно, тоді з подивом сприйняв моє призначення. Для когось це, можливо, був мій вік наймолодшого губернатора. Інші, знаючи цю непросту ділянку роботи, а основне — не завжди вдячну (хто де у світі любить владу?), почали шукати якісь там незрозумілі мотиви. Втім, все як день просто. Я — людина команди. І якщо наш Президент, люди, котрі мене добре знали, вирішили, що тут я принесу більше користі, то я з цим погодився.

— Але, певно, були вагання?

— Не скажу, що їх не було зовсім. Але було розуміння необхідності. А чисто по-людськи... Дружина уже влаштувалася на роботу, син розпочав навчатися у ліцеї міжнародних відносин... Та й робота у «екологічному» комітеті мені була до вподоби. Нові люди, нові ідеї, нові підходи.

— Втім, Іване Михайловичу, коли кажете, що Ви людина команди, хтось трактує це, що Ви людина нинішнього глави Адміністрації Президента, тобто Віктора Медведчука.

— Не можу це заперечувати, бо завдяки Віктору Володимировичу багато чого добився в житті. Я цього ніколи не таїв. Нинішній час — час командних гравців і я гордий з того, що всі ці роки разом із Віктором Володимировичем ми у команді Президента України Леоніда Кучми.

— Якось Ви сказали, що дехто з нинішніх Ваших опонентів уперто агітував Вас повернутися на Закарпаття і «навести там порядок». Якщо не секрет, хто?

— Ну хоча б нинішні народні депутати, колишні голови облради та облдержадміністрації Іван Іванчо та Віктор Балого. Перший у парламенті, на «території» фракції СДПУ(О) заявляв, що особисто сприятиме, аби я повернувся на Закарпаття у ранзі голови ОДА, інший про це твердив одному з київських офісів.

— Тим не менше, сьогодні вони Ваші найбільші критики...

— Це говорить про їхню послідовність. А може, про те, що вони сподівалися отримати «ручного» губернатора. Зрештою, я не маю ніяких бізнесових інтересів. І, повернувшись в область, тиснув в однаковій мірі на всіх, хто не хотів працювати чесно, не розділяючи їх за політичними симпатіями. Для мене головним було і залишається одне: аби закарпатець жив краще.

— **У таборі опозиції є ще народний депутат Сергій Ратушняк, який досить брутально висловлюється на Вашу адресу...**

— Мені шкода його як політика і жаль виборців, котрі голосують за таких, як він...

— **Вам, Іване Михайловичу, закидають і жорстку «партійну» кадрову політику.**

— Хай. Але вдалося зміцнити керівництво кількох районів — зокрема Тячівського, Мукачівського, Міжгірського, Воловецького, підвищити відповідальність ряду управлінь та служб. Робота ця триває. А щодо партійності, для мене головне — професіоналізм людини.

— **Останнім часом хтось методично розпускає чутки нібито губернатора Різак звільняють. Навіть називають дату та Вашого правонаступника. Прокоментуйте?**

— Ви знаєте мене — на плітки я не реагую. Є справи важливіші.

— **І все ж у деяких ЗМІ уперто прощовхують думку: Різак прийшов — Різак пішов.**

— Смішно. Бо для когось приводом може стати, приміром, відсутність біля адмінбудинку ОДА мого службового авто.

— **Йдеться про вибори в Мукачеві...**

— Повірте, у губернатора є чимало справ, набагато важливіших. Це комусь вигідно було роздмухати містечкову подію до загальноукраїнських масштабів, а то і світових... Хоча піднятий галас має свою логіку. Вона проста: шість років у Мукачеві готувався плацдарм для одного клану. Задіяні були фінанси, медіа, втягнули навіть правоохоронців, нардепів з-за меж області, заволоділи повністю місцевим адмінресурсом... І що? Результат виявився далеким від очікуваного. І це викликало паніку у стані опозиції. І тоді почалися пошуки винуватого. А хто ж ще краще підійде на цю роль, ніж перша особа?

Врешті-решт самі вони заплуталися. То казали, що Різак не втручається, то твердили, що від його дій залежало все. То міліцію звинувачували, бо не «наша», то ще шукали якихось демонів. Тепер маємо головного міліціонера-закарпатця. І це не влаштовує. Бо, бачте, не «той». Мовляв, прихильний до есдеків. Прості люди, далекі від політики, і ті вже давно розібралися, що й до чого, кому що вигідно.

— **У Вас щойно завершилася досить дивна відпустка. За повідомленнями Вашої прес-служби, не було дня, щоб ви когось не прийняли, десь не побували. А як же відпочинок?**

— За останні десять років відпочивав усього раз — торік з сім'єю у Криму. І то два тижні. А цьогоріч «дивну відпустку», як ви кажете, провів удома, на Закарпатті. З одного боку, не міг відійти від вирішення важливих питань, яких завжди вистачає і вистачить ще не на одного губернатора. З іншого, з'явилося трохи вільного часу. Міг частіше бувати у районах, спілкуватися з культурною та бізнесовою елітою, зустрічатися з простими людьми. Ну і, звісно, трохи більше уваги приділити сім'ї.

— **У батьків часто буваєте?**

— Рідше, ніж хотілося б. У рідному Бобовиці відпочиваю душею. Там моє коріння, мої батьки. Там менше нещирості.

— **А в інших місцях можете відрізнити де тимчасове, наносне, де підлабузництво, а де щира повага?**

— Гадаю, так.

— **Ви — публічна людина?**

— У діях, вчинках, навіть намірах керівник мого рангу має бути саме таким. Нещирість відчувається, як кажуть, на віддалі.

— **Один з нових журналів подає рейтингову таблицю закарпатських ЗМІ. Найцікавіше, що у колонці «Реальний власник» голова ОДА (Іван Різак) фігурує декілька разів.**

— До будь-яких рейтингів я ставлюся з іронією. В той же час, у мене, вважаю, нормальні стосунки з масмедійниками. Незалежно від їхніх поглядів. Я ніколи не звертався і не звертатимуся до суду на журналістів, розуміючи, що нерідко вони всього-на-всього прості виконавці чийсь волі... А щодо будь-якої власності, тим паче у інформаційній сфері — розчарую: в мене її немає.

Це легко перевірити. Але я маю те, що ціную: повагу людей, ділові стосунки з засобами масової інформації. Декотрим, по можливості, допомагаю. Погодьтеся, це важче, ніж володіти.

— *Користуючись нагодою, дозвольте Вас привітати з днем народження, яке святкуватимете незабаром. А оскільки Ви за зодіакальним знаком Діва, зачитати уривок гороскопу, опублікованому у 32 числі «Закарпатки», де йдеться про те, що чекає Дівам в майбутньому.*

— ?!

— *«Використовуйте всі шанси, надані долею. Проявляйте якомога більше фантазії й менше стриманого раціоналізму. Жовтень принесе успіх у справах»...*

— Спасибі за вітання. Хоча я вже десь говорив — віщунам не вірю. Але як жарт — сприймається.

Розмовляв Віктор ДРОГАЛЬЧУК,
«Закарпатська правда»,
18 вересня 2003 року»

* * *

Перед кишеньковими мукачівськими журналістами було поставлено завдання нівелювати провокаційними виступами і критичними матеріалами реальні успіхи Різака, систематично зображуючи його як узурпатора влади, як жорстокого керівника і політика, непримиренного до представників інших партій. Нікого особливо не обходив той факт, що при Різаку в облдержадміністрації працювали на керівних посадах представники кількох десятків політичних сил, в тому числі й «нашоукраїнці».

Сьогодні можна з певністю говорити, що молодий губернатор наробив багато помилок. І не лише, як він сам пізніше зізнався, кадрових чи управлінських.

Поглинутий у вир соціально-економічних проектів Іван Різак, намагаючись зробити для поліпшення життя закарпатців якомога більше і **якомога швидше**, не надавав якогось особливого значення цим провокаціям і брудним випадкам помаранчевої преси. Тому, мабуть, не часто давав на них рішучі відповіді.

А треба було.

Бо мовчанка і доброта губернатора були сприйняті опонентами як нерішучість і боязнь і лише підігрівали апетити провокаторів, які нахабніли на очах, отримуючи внаслідок тих провокацій все більше підтримки серед місцевого люмпену. Як кажуть у народі, не то правий, хто мовчить, а той, хто кричить..

.Звичайно, на Закарпатті не всі знали, хто стоїть що за цими провокаціями.

Віктор Іванович, як ніхто інший, добре знав, що його перше губернаторство запам'яталося закарпатцям насамперед продажем (через його фірму «Барва») бюджетникам в рахунок заборгованих зарплат прострочених макаронів і борошна із черв'ячками, та гучною департизацією, яка закінчилася масовим звільненням «інакомислячих» із ОДА у 2001 році.

Тому напередодні президентських виборів 2004 року йому ліпше було «не світитися», не лізти на барикади, не афішувати свою «відданість народу» і «високим моральним ідеалам». Цього б на Закарпатті просто ніхто не сприйняв і це б лише дискредитувало саму «Нашу Україну»..

Адже багато наївних і довірливих закарпатців чомусь вірило, що після перемоги помаранчевих до влади в області прийдуть нові люди із свіжими ідеями і життя стане медом...

Але, як і прогнозував Різак на одній із своїх останніх перед відставкою губернаторських прес-конференцій, після помаранчевої революції в губернаторське крісло Закарпаття знову повернувся Віктор Балога. Уже самим фактом чергового призначення губернатором Балого закарпатська і політична, й інтелігентська еліта були кинуті в шок.

Але справжній шок лише починався.

**Похмура весна 2005-го:
політичним репресіям на Закарпатті дано старт**

Не будемо втомлювати читача переліком і детальним описом тих подій, які відбулися на Закарпатті зимою і весною 2005 року. Люстрація, «чорні списки», масові звільнення людей, які виявили необережність агітувати чи навіть голосувати за Януковича, переслідування держслужбовців, керівників місцевих громад, які віддали свої голоси не за того кандидата – це ще ні про що не говорить. Протягом одного-двох місяців помаранчева влада в області, яка опинилася під контролем Балого і його команди, звільнила нізачо і незаконно сотні поважних директорів загальноосвітніх шкіл. Навіть керівників дитячих дошкільних закладів звільняли. Це навіть політичними репресіями назвати важко. Це була політична шизофренія помаранчевих.

І, на превеликий жаль, події 2005 року на Закарпатті стануть ганебною плямою для таких нібито вже оновлених і очищених інституцій як прокуратура, міліція і СБУ. Так, порядні люди, які там отримували злочинні команди, того ж року одразу звільнялися, чи йшли на пенсію. За це їм честь і хвала.

Але ті, хто залишився виконувати каральну місію і, хоч сором'язливо, але виконував її, ще постануть перед судом історії і навряд чи буде для них виправданням класичне «Такі часи були». «Часами» брак совісті й елементарної людської порядності і не спишеш.

Але це так – емоційний відступ автора, який сам потрапив під колеса тої каральної машини.

Ось що писала з цього приводу газета «Правозахист» у номері за 28 листопада 2006 року:

«Не менее пикантно обстоятельство, о котором мало кто знает. В апреле 2005 года, как утверждают сами сотрудники правоохранительных органов, по делу И. Ризака областной прокуратурой готовились массовые аресты – более 60 человек, среди которых 17 бывших работников ОДА, несколько редакторов областных газет, среди которых были Олег Ладыжец, Роман Официнский, Михаил Темнов и многие иные. Порядочные работники прокуратуры предупреждали людей, рекомендовали на время уехать, чтобы избежать кампании помаранчевых по борьбе с «бандитизмом», в том числе и в верхах. Но люди остались. Тогда облава во благо «беспрецедентного» уголовного дела века по посадке в тюрьму Л. Кучмы, В. Медведчука и многих видных бывших руководителей страны не состоялась. Не исключено, что свою роль сыграло и заключение Генпрокуратуры, что в действиях И. Ризака по отдельным инкриминируемым ему преступлениям нет состава преступления. Ума хватило не устроить массовые репрессии, которые бы неизбежно вернулись бумерангом. Но тогда власть считала, что они дорвались до «корыта» как минимум лет на 5, а в итоге «спеклись» от своей бездарности за неполных два года.»

Звісно, що Іван Різак, який перейшов в опозицію до помаранчевої влади, як активний політик і керівник потужної есдеківської команди в області, вакханалію беззаконня терпіти не міг. Цікавий факт, помаранчеві звільняли людей, переслідували есдеків, але самого Різак попервах не чіпали. Йому лише крадькома знайомі пропонували виїхати кудись подалі, за кордон чи ще кудись. Бо, мовляв, можуть бути і в нього неприємності.

Але замість цього, невгамовний Різак, секретар обкому СДПУ (О) навпаки, почав активну політичну діяльність. Він почав збирати великі прес-конференції, в яких давав жорстку критику новій владі і її методам роботи, публічно засуджував політичні переслідування, при цьому заявляв, що намагається вибудувати якусь цивілізовану систему відносин «опозиція – влада».

«Останній дзвінок» для Різак прозвучав, напевно, тоді, коли губернатор Балого (потім він це не раз навіть заявляв публічно) запропонував «йти з політики». Віктор Іванович навіть пообіцяв Різаку «університетську кафедру». Різак відмовився. Чого була варта ця відмова – ми, і сам Іван Михайлович, знаємо тепер добре.

Інтерв'ю Івана Різака газеті «День», після якого экс-губернатора відправляють за ґрати

Більше того, наприкінці квітня всеукраїнська щоденна газета «День» публікує критичне інтерв'ю экс-губернатора Закарпаття. Наводимо його повністю:

«Іван РІЗАК: «Спроби залякування набридли»

Володимир СОНЮК, «День»

Закарпаття вже не перший рік потрясають скандали. За напругою боротьби під час президентських виборів і після них його можна порівняти з Донбасом і Одесою. Регіон виявився єдиним у Західній Україні, де суперник нинішнього Президента Віктора Ющенка Віктор Янукович зібрав досить пристойний електоральний урожай. Саме цей факт не може пробачити нова українська влада — переконаний экс-губернатор Закарпаття Іван Різак, який, як і цілий ряд інших колишніх високих чиновників, вже кілька разів викликався на допит у правоохоронні органи. За словами Івана Різак, він готовий дати пояснення правоохоронцям із приводу всіх питань, які стосуються його діяльності на губернаторській посаді.

— Наскільки відомо, вас викликали на допит, і офіційно оприлюднена причина полягала у діяльності фонду «Відродження Закарпаття». Це так?

— Правоохоронні органи нашої області, як і України загалом, виконанню своїх безпосередніх функцій уваги приділяють все менше. Все більше — популістичним заявам та відповідним діям, направленим проти відомих людей певної категорії. Я вважаю, що цей інформаційно-психологічний тиск пов'язаний із політичною позицією, ставленням до сьогоденної влади посадовців, яких запрошують на допит. І все це супроводжується повною дезінформацією. Наприклад, коли мене вперше запросили на допит у справі про доведення до самогубства ректора Ужгородського університету, через годину я був заарештований. У ЗМІ повідомили, що я чотири рази отримував повістки, і оскільки жодного разу не з'являвся, то виникла необхідність у застосуванні такої запобіжної міри. Лише завдяки активному втручання ряду народних депутатівдесь через 10 годин мене було звільнено. Але насправді я повісток взагалі не отримував. Потім був виклик по справі фонду «Відродження Закарпаття». Я дізнався, що мене викликають в прокуратуру Ужгорода від працівника міліції. Нам вдалося дізнатися, хто зі слідчих веде цю справу. Слідчі сказали, що навіть не знали, що мене треба запрошувати як свідка. Потім мене вже допитували в Києві в клініці «Борис», де я лікувався — я сам став ініціатором цього допиту, почувши зі ЗМІ, що мене запрошують. Тільки-но мене повідомили, що колишнього мого заступника Віктора Жидяченка відправили до ужгородської прокуратури в супроводі «Беркута» під тим же приводом — начебто він за повісткою не з'являється. Хоча йому так само ніяких повісток не надходило. Я думаю, такі дії повинні бути припинені. Натомість повинна розпочатися серйозна, системна боротьба з тіньовою економікою як основою тіньової політики, з бандитськими схемами. У таких справах потрібно менше

популізму і менше емоцій. Я однозначно сьогодні можу заявити, що готовий відповісти на всі питання, які турбують правоохоронні органи з приводу мого перебування на посаді губернатора. Це стосується і дій з використання коштів, і роботи з підприємцями, і щодо наведення ладу на кордоні. Але я не сприймаю психологічного тиску. Спроби залякування просто набридли. Мені не можуть пробачити, що в області, яка територіально відноситься до Західної України, результати виборів надто серйозно відрізняються на користь кандидата Януковича у порівнянні з іншими західноукраїнськими регіонами, і навіть — центральноукраїнськими. Ну і особисті амбіції нової влади щодо тієї команди, яку я очолював, теж дають про себе знати.

— Закарпаття ваші опоненти вже давно називають «вотчиною есдеків». При цьому стверджуючи, що ви із соратниками по партії там і ліси повирубували, і мінеральну воду повипивали. Що ви на це скажете?

— Штапи, які вживають наші опоненти, трохи застаріли. Ніхто не хоче брати до уваги факти. Сьогодні ми маємо чітке засилля однієї-двох політичних сил в області. Коли ж я був губернатором, на керівних посадах в Закарпатті знаходилися лідери 12 осередків різних партій. Якщо розшифрувати «засилля есдеків в економіці», то можна сказати, що ми зробили досить серйозні кроки, які дали можливість зрушити соціально-економічну ситуацію в регіоні. На протязі 2003 року за темпами соціально- економічного розвитку Закарпаття вперше в своїй історії зайняло перше місце серед усіх регіонів країни, а в 2004 році — друге, поступаючись тільки Києву. Це за офіційними даними узагальнення 35 показників соціально-економічного розвитку. Наведу цифри. Якщо 2002 року темпи зростання виробництва в Закарпатті були 10 %, то в 2003 році — 44%, а в 2004 — 27 %. Візьмемо сільське господарство. Найкращі врожаї в країні в 2003 та в 2004 роках були саме в Закарпатті — це на наших бідних землях. Нам вдалося, в тому числі й за допомогою адмінресурсу, втримувати найнижчі ціни на нафтопродукти, на хліб. Закарпаття виявилось єдиним регіоном, якому сповна вдалося виконати доручення Президента із зменшення збиткових підприємств — їх кількість за час мого керівництва скоротилася із 44 до 4-5 %. Я думаю, ці факти говорять про те, що ми серйозно займалися економікою, і менше — політикою. Хіба, якби Закарпаття було дискомфортною зоною, ми б могли мати такі результати? За період мого перебування на посаді — з вересня 2002 по вересень 2004 року, в область було залучено 87 млн. доларів США прямих інвестицій, що складає 44,6 % від загального обсягу прямих інвестицій, які надійшли в Закарпаття за останні 10 років. Регіон перестав бути збитковим, не лишилося жодної збиткової галузі. А до мого приходу збитковою вважалася навіть лісова галузь. Щодо останньої, то ми за два роки не дали жодного договору на вивіз лісу-кругляка.

Звичайно, цифри тоді добре виглядають, коли вони означають конкретні кошти. Якщо ми говоримо, що стали першою областю, яка завершила комп'ютеризацію та телефонізацію шкіл, якщо

нам вдалося побудувати спільно з Мінтрансом новий європейський вокзал в Ужгороді, то все це вийшло тому, що ми серйозно перевиконували плани надходжень до державного місцевого бюджету. Так, якщо в 2002 році було зібрано 500 мільйонів гривень до бюджету різних рівнів, то в 2004 році ми отримали вже один мільярд грн. В цей період були найвищі темпи газифікації — за два роки газифікували 75 населених пунктів. А це не тільки соціальна складова, але й збереження лісу від вирубок.

Перелік можна було би продовжити. Хоча все це, звичайно, не означає, що всі проблеми були вирішені — багато чого залишилося, я не приховую.

— Одне із найбільш серйозних обвинувачень, яке висувається вашій партії, — організація фальсифікації президентських виборів, а також — виборів в Мукачевому, що інкримінується конкретно вам. Які ваші контраргументи?

— Давайте розпочнемо з президентських виборів. В першому турі кандидат від влади набрав 39 %, в другому — більше 40%, в третьому — 37 %. Я спілкувався з керівниками груп СНД та ОБСЄ. І можу сказати — ні в тих, ні в інших зауважень щодо проведення виборів у Закарпатті не було. По жодному туру. Всі делегації спостерігачів підтвердили, що в нас порушень не зафіксовано. Представник ОБСЄ сказав мені, що він був дуже здивований побаченням. Бо він думав, що в Закарпатті буде взагалі невідомо що. А тут практично все йшло за законом. При тому в декількох районах Віктор Янукович навіть виграв. У деяких селах дуже авторитетні голови-члени нашої партії, і там Янукович набрав взагалі нечуваний для Західної України результат — 60—70 %. Абсолютно без фальсифікацій. Що ж ми маємо на сьогодні? Проти цих сільських голів відкриваються кримінальні справи по статті «зловживання службовим становищем». До речі, практично не було до нас претензій і з боку опонентів — подали кілька судових позовів, було відкрито кілька кримінальних справ. Дивно, правда, що всі ці справи стосуються моментів, де були фальсифікації на користь Віктора Януковича.

— Гаразд, із областю зрозуміло. Але СДПУ(О) звинувачують в організації фальсифікацій в загальнонаціональному масштабі. Головним чином аргументуючи це тим, що лідер вашої партії очолював адміністрацію президента...

— Адміністрація президента — це не та влада, яка відповідала за все, як хтось це саме так представляє. У нас голови областей були з різних партій, і не можна сказати, що голова АП дуже серйозно керував ними.

— А хто ж керував?

— Є Кабінет Міністрів, який безпосередньо займається соціально-економічним розвитком. Найпростіше в політиці метати в когось стріли. Я абсолютно відкидаю, що адміністрація президента,

яку очолював Медведчук, мала відношення до фальсифікації виборів. Він ніколи не ставив мені завдань з точки зору забезпечення результатів голосування. Спочатку говорилося, що якби в Закарпатті набрали за Януковича хоч 20% голосів, було б непогано. Обласна адміністрація не займалася виборами. Ми зайнялися тим, щоб підняти авторитет влади взагалі. На початку виборчої кампанії в Януковича був рейтинг 4-5 %. А результат другого туру — 40 %.

Що стосується мукачівських виборів, найперше хочу сказати, що я з великим здивуванням сприйняв, що їх назвали репетицією президентських виборів. Може, це дійсно була репетиція. Але не з боку влади. Коли я побачив штурми місцевої адміністрації, міськвиконкому, я зрозумів, що я маю справу з дуже серйозними політтехнологіями, протистояти яким ми не звикли. Але сьогодні ніхто не говорить про перші вибори в місті Мукачеве, коли народні депутати з «Нашої України» знищили бюлетені. Говорять лише про вибори 2004 року, де Нусер виграв у Балоги, і кажуть, що це була фальсифікація. Хоча сім рішень судів підтверджували, що вибори пройшли згідно з чинним законодавством. І тільки рішення суду після так званої помаранчевої революції визнало вибори недійсними. Але не оголосили нові вибори, а чомусь переможцем назвали людину, яка програла. Сьогодні ніхто не говорить, що опонент Балоги — Нусер, працює начальником управління зовнішніх зв'язків у теперішній обласній владі. Тим самим підтвердивши, що він справді дуже авторитетна людина. Однобічне висвітлення мукачівських виборів у ЗМІ й зумовило таке ставлення та оцінки людей. Забувають найголовніше — що Віктор Балога не мав права балотуватися на посаду мера в 2004 році у зв'язку з тим, що попередні вибори, де він брав участь, були визнані недійсними. Комусь потрібне було нагнітання політичної істерії зі звинуваченнями, в тому числі й на мою адресу.

— Якщо навіть прийняти тезу, що ви як людина при владі не займалися обранням Нусера за будь-яку ціну, вам можна поставити за вину незабезпечення демократичності виборчої кампанії в Мукачевому. Адже ми всі бачили по телебаченню, що там було задіяно кримінантів...

— Хто добре знає Мукачеве, політичних відтінків у цій ситуації не побачить. На стороні одного й іншого кандидата були групи молодих людей, яких умовно можна назвати представниками криміналітету. З'ясування стосунків кримінальних груп, які мають в Мукачевому свої економічні інтереси, йде вже років 20, якщо не більше. Останні вибори — це лише один із епізодів їхніх кримінальних змагань. Просто одні з цих груп демонстрували лояльність до влади, а інші говорили, що вони в опозиції. Політикам варто було б від їхніх послуг відмовитися.

— Виходить, в Мукачевому організований бандитизм?

— Важко це класифікувати однозначно. Керівники правоохоронних органів мені говорили, що організованих злочинних груп на території області за класичними ознаками Кримінального кодексу немає. Але неформальні авторитети були присутні, і вони на виборах вирішували свої питання.

Незважаючи на всі звинувачення, правоохоронні органи не допустили масового кровопролиття під час велелюдних акцій. Хоча заарештовувались люди і з вибухівкою, і з гранатами. Ми робили все, щоб розрядити ситуацію. А з політичного боку я як голова обласної організації СДПУ(О) зробив максимум, аби конфлікту уникнути взагалі. Коли висунення кандидатів було завершено, я зустрічався з Балогою і пропонував підтримати будь-яку компромісну кандидатуру. Ернест Нусер був готовий зняти свою кандидатуру. Але, я так зрозумів, політичні соратники Балого згоду на таке не давали. А тому ми отримали такий от результат. Тобто сказати, що в Мукачевому йшла боротьба між владою та опозицією за класичними категоріями неможливо. Мукачівські соціалісти та БЮТівці прикладали максимум зусиль, щоб Ернест Нусер став мером. Однак «нашоукраїнці» в Києві чути цього не бажали.

— Президент Кучма десь за півроку до початку президентської кампанії сказав, що вибори будуть безпрецедентно брудними, і його обіцянка-прогноз справдилася. Якими, по-вашому, будуть наступні вибори — парламентські?

— Хотілось би, щоб вони були краще підготовлені організаційно, законодавчо, щоб не було дискусії до останнього дня, яким буде прохідний бар'єр. Дискусія з приводу того, чи необхідна політреформа чи ні — теж фактор, який сприяє напруженню. Якщо політики облишать ці розмови, то парламентські вибори готуватимуться в спокійнішій атмосфері, і на перегонах змагатимуться більш структуровані блоки політичних сил, які зцементуються не лише на 2006 рік, але й на подальше майбутнє.

— На останньому з'їзді СДПУ(О) говорилося, що партія піде на парламентські вибори самостійно. Ваша особиста думка — як треба робити?

— Я завжди був прихильником того, щоб на вибори йти самостійно. Але враховуючи тенденцію укрупнення політичних сил, я припускаю, що ми можемо піти і з «Партією регіонів».

— «Трудовики» нещодавно обрали нового лідера і не приховують, що сподіваються у зв'язку з цим на серйозний прогрес. Як гадаєте, це правильна ідея, — міняти керівників, якщо партія прогала на виборах?

— Я не зараховую себе до тих людей, які в разі невдачі посипають попелом голову. Так, ми програли вибори, але це нормальна ситуація, нормальна політична конкуренція. Ми самокритично оцінили результати кампанії 2004 року. Але — відверто скажемо — це не була гра об'єднаних соціал-демократів. Я особисто дуже шкодував, що ми не висунули Віктора Медведчука кандидатом в президенти. Але я підкорився волі з'їзду нашої партії і робив усе можливе, щоб виграв Віктор Янукович. Тож я не можу сказати, що на виборах президента об'єднані соціал-демократи однозначно програли. Я вважаю, що СДПУ(О) має лідера, який здатний успішно повести партію на вибори 2006

року. В Закарпатті, до речі, Віктора Володимировича й досі згадують — такого депутата-мажоритарщика, як він, у нас не було ні до, ні після нього.

— Як ви оцінюєте соціальну політику нової влади?

— Зростання цін уже турбує всіх. Особливо — на продукти харчування та енергоносії. Мені доводилося певний час утримувати ціни на енергоносії в регіоні, і знаю, якою ціною це дається. Через пожежників і міліцію довго ціни тримати не вдасться. Ринкові механізми будуть диктувати своє.

Я дуже критично оцінюю ліквідацію спеціальних економічних зон та територій пріоритетного розвитку. В Закарпатті це серйозно б'є по економіці. З простою фінансовою арифметикою тут не підійдеш. Деякі підприємства вже закриваються, інші — скорочують виробництво. Інвестори прийшли, коли були одні правила гри, а зараз встановлені зовсім інші. В нашому регіоні десятки тисяч робочих місць створені саме на території зон пріоритетного розвитку. Якщо ці підприємства перестануть працювати, це буде страшним соціальним потрясінням.

І ще одне. При нагоді радив би спитати в закарпатських бізнесменів про ситуацію на митниці після початку урядової операції «контрабанда-стоп!». Вам буде цікаво почути їх враження.

— Потік контрабанди не зменшився?

— Не лише не зменшився, а набагато збільшився. В останні місяці контрабанда через кордон пішла широкою рікою.

— Як ви оцінюєте ситуацію з доларом?

— Хочеться сподіватися, що уряд знає, що робить. Але заява міністра економіки Сергія Терьохіна про те, що в голові у нього «макроекономічна паніка» викликає запитання: яка ж паніка може бути в головах у простих людей?

В бюджетній сфері вже є тривожні сигнали. Офіційна статистика, на жаль, відсутня. Але за неофіційними даними, якими я володію, збір до бюджету області в перші місяці нового року становить всього декілька десятків відсотків від запланованого.

— Багато нині розмов ведеться про адмінреформу. В уряді є навіть віце-прем'єр Роман Безсмертний, який адмінреформою спеціально займається. Закарпаття, на вашу думку, готове сприйняти ідеї уряду з цього приводу?

— Я не думаю, що адмінреформа з точки зору укрупнення регіонів може сьогодні бути реалізована в нашій державі. Можна допустити, що в парламенті компроміс знайдуть. Але в регіонах це викличе надзвичайно гарячу дискусію. Спротив місцевої еліти буде серйозний. В Закарпатті тема адмінреформи вже зараз породила жваві дискусії. В одних проектах нас начебто збираються прив'язати до Галичини, згідно з іншими — буде створено угорський Притисянський район, а решта

території Закарпаття стане частиною Львівської області. І ці дискусії, в зв'язку з відсутністю інформації, набувають досить жорсткого характеру. Хотілося б, аби безвідповідальних заяв на цю тему не було. Бо в такому багатонаціональному краї, як Закарпаття, подібні заяви можуть призвести до серйозних проблем — як політичних, так і міжетнічних. Я так само дуже скептично ставлюся до пропозицій віце-прем'єра з приводу укрупнення сільських, районних рад, всього, що стосується перерозподілу владних повноважень на рівні базових органів місцевого самоврядування. Я два роки був завідувачем оргвідділу облвиконкому, займався підготовкою документів із розукрупнення сільських рад. І я знаю, наскільки це непроста справа — розірвати чи об'єднати два населені пункти. В кожному селі є своя сільська еліта, яка зовсім не бажає підкорятися еліті іншого села. Тому я прихильник того, щоб голова сільради — в нас його називають словом угорського походження «бірув», був у кожному селі. Інша справа, що органам місцевого самоврядування треба давати максимум влади. В цій частині місцева еліта буде «за».

№77, п'ятниця, 29 квітня 2005, газета «День»

ФАКТ ТРЕТІЙ

Саме це інтерв'ю стало своєрідним «рубіконом», який дав сигнал до активної політичної розправи над экс-губернатором Закарпаття. Незабаром Івана Різака арештували. У який спосіб арештовували Різака — це окремий детектив, гідний пера Агати Крісті. Ні, мова не йде про те, що всі три арешти були незаконними. Це було одразу зрозуміло кожному, та й Івано — Франківські судді зафіксували чітко. Мова йде про те, яким «вправними» і «мужніми» виявилися наші спецназівці, з автоматами, у масках, затримуючи людину, яка, нічого не підозрюючи, преспокойно прогулювалася біля центрального храму в Ужгороді. А потім яким показовим був їх «виступ» в обласному кардіодиспансері...

Якщо сьогодні комусь хочеться внести якісь «кримінальні деталі» у політичне переслідування Івана Різака, то вони полягають якраз у «кримінальних діях» правоохоронних органів щодо самого Різака. Але, очевидно, розгляд цих «дій» ще не на часі...

Уже в слідчому ізоляторі Івану Різаку «підвернулася» друга можливість уникнути політичної розправи. Прийшов «гінець» від помаранчевого губернатора і запропонував Івану «щось придумати проти Медведчука, Кучми і Януковича», і написати, що ті давали йому «злочинні накази». Балога добре знав, що Різак ніколи нічого ні проти кого не підпише. Навіть, якщо такі накази справді були б. Але до останнього сподівався, що в похмурих умовах слідчого ізолятора «правильність» і порядність Різака послабиться і він таки піде на провокацію.

Іван, який ще із студентських років звик до не менш похмурих гуртожитків і тісних комунальних квартир, на провокацію, зрозуміло, не піддався.

Як наслідок — чотири місяці перебування в СІЗО і кілька нових епізодів у «кримінальній справі». В тому числі і поява так званого — «свалявського епізоду».

Політв'язень радянських таборів стає на захист першого українського політв'язня. Разом із духовенством

Екзекуторів Різака ніщо не зупиняло. Ні тривалі масові акції протесту на площі Народній в Ужгороді, ні обурення громадськості Закарпаття, ні навіть звернення колишніх політв'язнів і священиків.

Ось лише кілька прикладів публічних виступів у 2005 році.

Павло КАМПОВ, політв'язень, засуджений до 25 років радянських концтаборів , член організації Міжнародна Амністія, голова Ужгородської міськрайонної організації Всеукраїнського Товариства політв'язнів та репресованих:

«Продовжується політичний процес над корінним закарпатцем, колишнім головою Закарпатської обласної адміністрації Різаком Іваном Михайловичем, кандидатом фізико-математичних наук .

З історії відомо, що на Закарпатті політичні репресії мали місце уже в 1944 р. Тоді у Свалявський концтабір було загнано 25 тис. людей віком від 18 до 50 років угорської, німецької та русинської національностей, з яких немала кількість загинула. За даними архівів, висновки яких опубліковано у 27-томному виданні "Реабілітовані історією", том "Закарпатська область" (2003 рік) на сьогодні вже реабілітовано 8700 жертв політичних репресій. Владою в школи ФЗН і просто в школи-інтернати за межі Закарпаття було вивезено понад 37000 дітей, молоді, більшість з яких була засуджена за втечу додому.

З архівів відомо, що в нашому краї кадебісти умертвляли людей. За наказом Сталіна і Хрущова був убитий єпископ греко-католицької церкви Т.Ромжа. Було засуджено на смерть прем'єр-міністра нашої автономної республіки А. Бровдія, активного громадського і політичного діяча С.Фенцика, у Лефортовській в'язниці замордовано президента Карпатської України А.Волошина. Була замордована передова патріотична інтелігенція, священики краю. У концентраційні табори були кинуті люди із 100 тис. закарпатських родин.

Політичні переслідування корінних закарпатців насторожують людей щодо повернення часів, коли Сталін і Хрущов направили Судоплатова для нищення закарпатців.

Корумпована центральна влада організовує судові спектаклі та "слідства" для політичної розправи з діловими людьми - патріотами краю, звинувачуючи їх у всіх бідах, передаючи судові справи за межі регіону.

За цією ж методикою сфабриковано звинувачення і тривале насильство над І.Різаком. Така ситуація викликає у жителів Закарпаття страх і недовіру до влади.

Звертаюсь до всіх, від кого це залежить, закрити надуману справу по звинуваченню колишнього голови Закарпатської ОДА, кандидата наук Івана Михайловича Різака, на якого єдиного (як "крайнього" - найшли закарпатця) вішають усі біди усієї держави.

Суд має взяти до уваги нашу аргументацію і сим підтвердити, що в Україні є і справедливе судочинство. За "справою" І.М.Різака уважно стежить буквально все Закарпаття».

Арешти і переслідування Івана Різака не залишилися поза увагою і представників духовенства Закарпаття. У 2005 році Владики єпархій Закарпаття першими заступилися за Різака, звернувшись до керівників держави – Президента України, Голови Верховної Ради та прем'єр-міністра - з приводу подій, які відбулися останнім часом у Закарпатті.

Подаємо текст звернення повністю:

"20 травня цього року було ув'язнено колишнього голову обласної державної адміністрації Івана Михайловича Різака. З огляду на обставини, при яких це відбулося, а також на стан здоров'я відомої в краї людини, колишнього народного депутата і керівника виконавчої влади області, дана подія викликала неоднозначне сприйняття серед наших вірників. Чимало служителів церкви та простих мирян звертаються до нас зі своїми сумнівами, роздумами і непростими запитаннями. Звернулася до нас і родина затриманого Івана Різака, яка з молитвами і болем страждань шукає захисту і просить допомоги у Церкви Христової.

Несучи людям світло Божого Слова, проповідуючи милосердя Господнє, ми не можемо не відгукнутися на людське горе цієї родини. Тим більше, що ми також добре знаємо Івана Різака як добродушну, щиру і законослухняну людину, патріота свого краю, який народився і виріс на закарпатській землі, зробив чимало корисних справ для розвитку області, завжди допомагав нашим єпархіям, підтримував міжконфесійний мир та злагоду.

Звертаючись до Вас, ми не ведемо мову про Івана Різака як колишню посадову особу, політика чи громадського діяча, а як про християнина і людину з підірваним здоров'ям, а також про його сім'ю, котра з горем і відчаєм сприйняла біду, що спіткала їх люблячого сина, чоловіка, батька і брата.

Тому, знаючи Вашу доброту, людяність і чуйність, віддаючи шану Вашій державній мудрості та справедливості, закликаємо Вас проявити гуманність і милосердя та посприяти звільненню з під арешту Івана Різака, давши йому можливість, як це робиться у всіх цивілізованих країнах, не втратити своє здоров'я і життя, а також чесно довести свою непричетність до того, у чому його звинувачують.

Ми віримо, що такий крок лише зайвий раз підкреслить Вашу благородну вдачу, справедливість, Вашу щиру відданість християнським цінностям.

Благослови Господь Вас і Ваші добрі справи!

З глибокою пошаною:

Єпископ Мукачівської і Ужгородської єпархії Української Православної Церкви Агапіт

Архієпископ Хустської і Виноградівської єпархії Української Православної Церкви Іоанн

Голова Синоду Закарпатської Реформатської Церкви, єпископ Горкаї В.С. «

Цікаво і мудро відреагував на переслідування Івана Різака керівник Ужгородської дієцезії Римсько-католицької церкви Антал Майнек, який у відкритому листі до тодішнього губернатора Балоги і керівників правоохоронних органів висловив християнську підтримку всій сім'ї Різака і сказав, що «якщо Ви бажаєте суду над Різаком, то судіть його так, як хочете, щоб і вас потім судили. Бо яким судом Ви судите, таким судитимуть і Вас». Влучніше, мабуть, не скажеш.

* * *

Мабуть не зайвим буде нагадати, що сам факт порушення кримінальних справ проти Івана Різака, його незаконні арешти супроводжувалися не менш бурхливими подіями в Закарпатській обласній та ужгородській міській прокуратурі та судах.

Віктору Балозі досить важко давалося кадрове забезпечення політичної розправи над своїм опонентом. Після політичного проголошення полювання на Різака в Закарпатській прокуратурі почали звільнятися такі досвідчені професіонали, як Гошовський, Геревич, інші заступники і слідчі, які не захотіли бути «юридичними гвинтиками» незаконної політичної розправи над экс-губернатором і вже на етапі досудового слідства як досвідчені юристи заявляли, що все це – «велика туфта». Балозі довелося долучити до розправи над Іваном вірного кума Бенцу, який, як обласний прокурор, відповідно пообіцявши зелене світло в кар'єрному зростанні доручив «справу Різака» «зеленому майбутньому» закарпатської прокуратури. І хоча результати досудових старань молочних братів Бенци розсипалися в суді як картковий будиночок, сам Ю. Ю. (Бенца) отримав від Балоги (не від президента ж) звання заслуженого юриста, а хлопці-старателі відповідно підвищення на службі. Аналогічні пертурбації відбувалися і в ужгородському міськрайсуді, де люди, які виконували волю не Закону, а Віктора Івановича, отримали високі адміністративні посади. І – не тільки, зрозуміло.

Факт четвертий

Замовники просять викуп: відкритий лист Івана Різака до спікера та прем'єра з приводу вимагання грошей

Сфальсифіковані з нічого «кримінальні справи» проти Різака уже первісно не мали

ніякої перспективи. Це розуміли не лише юристи, закарпатський нарід, але й самі замовники . Тому, щоб не залишитися «біля розбитого корита», вони відправляють невдовзі чергового гінця до Різака, вже у Київ, – мера Мукачева В. Петьовку. Той обіцяє Різаку припинити судовий фарс і позакривати всі «кримінальні справи» за відповідний гонорар... Десять мільйонів баксів.

Різак ошелешений. У його «кримінальному наборі» статті «пограбування банку» поки що нема. Звідки взяти такі гроші?

«Партія хай скинеться», – підказує бізнесмен Петьовка...

Може партія б і скинулася. Якби Різак дуже просив. Але оскільки чоловік не вважає себе винним, принаймні в тому, що йому приписують закарпатські прокурори, то все залишається на своїх місцях.

Іван Різак знову звертається до керівників держави:

В українських мас-медіа, зокрема у газеті "Київські відомості" (№ 223(3890) від 18.10.2006 р.), з'явився несподіваний для багатьох наших "правителів" документ — відкритий лист екс-губернатора Закарпатської області Івана Різака, адресований Голові Верховної Ради України та прем'єр-міністру держави. В цьому листі Іван Михайлович Різак відверто говорить про те, як представники мукачівського клану вимагали у нього... викуп за право жити на білому світі.

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

Голові
Верховної Ради України
Морозу О.О.
Прем'єр-міністру України
Януковичу В.Ф.

**Вельмишановні
Олександр Олександровичу і Вікторе Федоровичу!**

Півтора року здійснюється кримінальне переслідування мене за надуманими і абсурдними звинуваченнями. За цей час посадовими особами правоохоронних органів різного рівня на мою адресу публічно давалися характеристики на кшталт «рекетир» і «бандит», прокуратура Закарпатської області мене тричі заарештовувала, провів 4 місяці в СІЗО і понад 12 місяців на лікарняному ліжку.

Переконалий, що кримінальна справа проти мене носить замовний характер. Про це свідчать не тільки аргументи моїх адвокатів. Крім того, під час мого перебування в СІЗО, нинішній керівник Закарпатської ОДА Олег Гаваші, давав гарантії мого негайного звільнення за умови, якщо я дам свідчення проти колишнього керівництва держави. Його слова «якщо ти цього не зробиш, то знайдемо 1000 свідків, які свідчитимуть про твої протиправні дії і сидітимеш довго» я добре запам'ятав. Таких свідчень, я не дав з тієї причини, що ніколи не робив такого, що могло б називатися злочином. Керівництво держави допомогло мені вирішувати нагальні соціально-економічні проблеми області. Скажу тільки, що за динамікою соціально-економічного розвитку маленьке Закарпаття у 2003 році зайняло перше місце в Україні, а за дев'ять місяців 2004 року – друге, поступаючи м. Києву. Це стало наслідком спільної роботи виконавчої влади і місцевого самоврядування. Не було претензії до органів влади, які очолював у ці роки, і під час президентських виборів 2004 року з боку спостерігачів ОБСЄ, СНД та інших міжнародних інституцій.

Хочу Вас проінформувати також, що на посаді голови ОДА ніколи не любивав свої бізнесові інтереси, бо ніколи їх не мав. На роботу в ОДА я прийшов з посади старшого наукового співробітника УжНУ, захистивши дисертацію і отримавши науковий ступінь кандидата фізико-математичних наук. Мої наукові здобутки – понад 100 наукових праць, багато з яких опубліковано у провідних вітчизняних і зарубіжних (Росія, США, Європа) журналах.

Вся власність моєї сім'ї – квартира і чотири сотки землі, отримані ще в аспірантурі.

Сьогодні моя справа розглядається у суді. На жаль, через стан здоров'я, не міг взяти участь у всіх засіданнях суду. Я звертався у різні інстанції з метою, щоб справу взяла Генпрокуратура, вивчила її і дала об'єктивну оцінку. Мені не вдалося добитися цього. І справа не в тому, що я боюся суду, просто цей абсурд сформований у томах кримінальної справи забере ще більше здоров'я. Тим більше, що на останній зустрічі з мером м. Мукачєво Петьовкою В.В. він, від імені Балого В.І. (нинішній керівник Секретаріату Президента України) і прокурора Закарпатської області Бенци Ю.Ю., вимагав 10 000 000\$: тоді моя і всі справи проти об'єднаних соціал-демократів області будуть закриті. Про цей факт я повідомив Генерального прокурора України.

У зв'язку з цим, вельмишановні Олександрє Олександровичу та Вікторє Федоровичу, прошу Вас підійти до мого звернення не формально, а зробити все можливе, щоб Генпрокуратура звернула увагу на цю справу і витребувала її із суду, а Верховна Рада України і парламентські політичні сили дали їм політико-правову оцінку.

*З глибокою повагою і надією на підтримку,
екс-голова Закарпатської облдержадміністрації,
депутат Верховної Ради України IV скликання,
екс-голова парламентського Комітету з питань
екологічної політики, природокористування та
ліквідації наслідків від Чорнобильської Різак Іван Михайлович*

Факт п'ятий

Суд, незважаючи на всезростаючий і неприхований тиск з боку тепер уже головного канцеляриста країни детально спростовує всі маразматичні звинувачення. Цікаво, що окрім слинявих показів заляканих свідків, які оговорювали Різак, аби самим вибратися із ями, ніякої юридичної бази в обвинувачення не існує. Справа Різак розсипається в суді як картковий будинок.

Саме в цей час одного погожого понеділка на багатьох закарпатських сайтах і в пресі з'являється інформація про те, що у вихідні на одній із мукачівських оптових баз фірми «Барва» чи то тарілкою по голові, чи кулаком по обличчю був битий високопосадовець Закарпатської обласної прокуратури. Закарпатські журналісти швидко припустили, що тим, битим, міг бути сам прокурор Бенца, кум Балого, а познущався над ним сам глава президентського секретаріату і власник самої бази. М'яко кажучи, кум дав зрозуміти кумові, що той не справився із завданням. У даному випадку, завдання полягало в тому, щоб посадити Різак.

Після цього інциденту Балого повністю взяв ініціативу у свої руки. В Апеляційному суді Івано-Франківської області якраз на процесі Різак терміново було встановлено суперсучасну записуючу техніку, яка давала канцеляристу можливість слідкувати і за свідками, і за всім ходом судових засідань, а, головне, за поведінкою прокурорів і суддів в режимі on-line. Не випадково представників обвинувачення на суді тримали «на повідку» мобілок. Не випадково суд брав перерви енно кількість разів. Зрештою, не випадково чинився тиск і на свідків, які відмовлялися виконувати

волю політичних замовників...

* * *

Таких кричущих фактів, які свідчать про відверто замовний характер політичного переслідування Івана Різака, безпідставність порушення кримінальних справ проти нього, можна наводити безліч. І дуже влучно сказав один із київських правозахисників щодо цієї справи: «Якщо Ви сумніваєтеся у невинуватості Івана Різака по всім пред'явленим йому звинуваченням, познайомтеся з матеріалами справи. Вам не треба бути юристом. Сумніви зникнуть остаточно»

Вирок суду оправдальний

Минуло, отже, понад три місяці з часу оголошення вироку.

Івана Різака оправдано по всіх епізодах. Виняток складає хіба що сваявський епізод, де Різака судили не івано-франківські судді, а сваявські. При чому – заочно. Під диктовку головного канцеляриста. Якщо зважати на тиск, який чинився на суд, то франківська Феміда можна вважати винесла оправдальний вирок.

І даремно помаранчева преса трубить на всю Україну, що Різака засуджено через Чалого (Пауля), який давав покази по цьому епізоду. Ні! Головним свідком, як і організатором самих подій, по Сваяві виступає все-таки сам Віктор Балого. І не треба тут нікому вдавати із себе невинну вівцю. Чалий, якщо й когось оговорював, то вимушено, від безвиході, бо був сам під гільйотиною. Головний замовник це робив свідомо, щиро, із кар'єристських міркувань. А це – зовсім різні речі.

Прив'язка Івана Різака до сваявських подій, яких і до злочину неможливо віднести, абсолютно надумана. Тому немає сумніву, що і по цьому епізоду Різак буде виправданий Верховним Судом.

«Яким судом ти судиш, таким судитимуть і тебе.» Саме такими словами після арешту Різака звернувся до губернатора Балого один із єпископів Закарпаття, намагаючись припинити політичне переслідування экс-губернатора.

Балого і його соратники тоді не послухалися...

А даремно. Різак вийшов із цієї жажливої історії політичного дисидентства і тотальних переслідувань виправданим, чистим і таким, що не уподібнився Іуді.

Про політичних опонентів Різака цього ніколи вже не скажеш. .

Отже, по суті: за що і чому засудили экс-губернатора Різака І.М.?

Розділ І

Важко писати про кримінальне переслідування Різака без емоцій. Особливо зараз, коли суд виніс ухвалу, в якій чітко вказав на незаконність дій закарпатської прокуратури відносно нього в 2005 році. Незаконними визнано всі три арешти, виправдали по всіх епізодах, за які він утримувався 4 місяці в СІЗО. Але... Здоров'я не повернеш, та й боротися з виконавцями замовної політичної справи Іван Михайлович не буде, про що пообіцяв ще в останньому слові на суді. Залишив за собою, за його словами, «таке благородне право». Що ж, це його право, а чи вибачаться перед ним хоч на людському рівні представники правоохоронних органів і тих ЗМІ, які паплюжили його зранку до вечора, покаже час.

Його доля, сказали б історики, навіть не статистика. Вони звикли рахувати загиблих, постраждалих від репресій в сотнях тисяч, а то й в мільйонах... Це психологічно важко кожному з нас, коли дивимося фільми про далекі роки в названих трагедіях, про долю окремої сім'ї, села, містечка. Тому, напевно, в політичній кон'юктурі легко помилятися в той чи інший бік в мільйони людських долей.

2005 рік в Закарпатській області теж здається вже далеким, а так звана «помаранчева революція» стала ще одною помилкою розвитку історії. Але для тисяч сімей, члени яких були незаконно звільнені з роботи, проти яких за надуманими мотивами порушувались кримінальні справи, такі помилки в розвитку суспільства не забуваються. Хоча сказати, що люди і суспільство беруть якісь уроки для себе, було б великим перебільшенням. Навіть ця виборча кампанія це підтверджує. Всі ми підтримуємо лозунги боротьби з корупцією. Дехто навіть аплодує, коли чує

виступи лідерів всіх основних політичних сил про те, що коли вони прийдуть до влади, то пересадять бандитів. Ми всі за це. Інша справа, що після приходу до влади вони, насамперед, повинні забезпечити законність в країні, не дати можливості перевертням в політиці і правоохоронних органах зводити рахунки з політичними опонентами. Про це забувають всі. Формуються «чорні списки», в які заносять прізвища людей, що займають іншу політичну позицію. А потім... Потім все те, що ми пережили в 1937 та 2005 роках.

Та повернемося до «справи Різака». Постараємося без емоцій, на основі фактів і юридичних оцінок показати як жорстоко «помилився» суд, коли виніс обвинувальний вирок екс-губернатору. Одразу вибачаємось перед читачем за те, що наша розповідь, можливо, буде не такою цікавою, зате фактологічною. Це дасть нам можливість краще зрозуміти політичну складову переслідування Різака. Хоча вона відома всім, але по «свалявському виборчому» епізоду Івана Михайловича засудили до п'яти років ув'язнення, то проаналізуємо цей епізод ще раз за допомогою матеріалів, які містяться у виступах його досвідчених адвокатів, матеріалах судових засідань та «кримінальної справи».

Факти, які я буду ще раз систематизувати, підтвердять наскільки ретельно був розроблений його політичними опонентами план знищення Різака, як він реалізовувався. Ще раз переконаємо Вас, шановні читачі, що обвинувальний вирок Івано-Франківського апеляційного суду є частиною цього плану.

Кілька слів про мораль у цій справі. Хоча тут ціла окрема тема для дослідження. Колись життєвий і трудовий шлях Івана Михайловича одна з найавторитетніших газет Закарпатського краю «Вісті тижня» назвала «американською мрією». Іван був четвертою дитиною в простій селянській сім'ї, батьки якого працювали простими робітниками місцевого радгоспу. Вони зробили все для того, щоб всі діти здобули вищу освіту. Двоє з них стали кандидатами наук, один – доктором наук, професором. А в тім пропонуємо нашим читачам познайомитись з його «Досьє», опубліковане в багатьох ЗМІ.

«Должность, которую не выбирают»

27 сентября 2002 г. Указом Президента Украины был назначен новый глава Закарпатской областной государственной администрации. Им стал Иван Михайлович Ризак, который на то время занимал приравняваемую к министру должность, возглавляя Комитет Верховной Рады Украины по вопросам экологической политики, природопользования и ликвидации последствий Чернобыльской катастрофы.

Выбор именно И. Ризака был неслучайным. Молодой, амбициозный человек успел уже неоднократно подтвердить, что способен не только организовывать людей, но и принимать важные решения как общественно-политического, так и социально-экономического характера.

Два года на должности засвидетельствовали, что Президент не ошибся в выборе. В первую очередь, о самом главном: согласно результатам комплексной проверки, которую проводил Кабинет Министров Украины, два года подряд Закарпатье по 35-ти основным социально-экономическим показателям занимало лидирующую позицию среди регионов государства. Поражающий результат для области, которая является дотационной и в которой из-за отсутствия больших промышленных предприятий тяжело надеяться на экономическое чудо! Тем не менее, оно произошло, и два года в разговорах о достижениях закарпатцев чаще всего употреблялось слово «впервые».

Впервые за годы государственной независимости Украины на территории Закарпатья за 11 месяцев 2004 года было собрано налогов, сборов и платежей в бюджеты всех уровней на сумму свыше миллиарда гривен! (Для сравнения: в 2002 – 500 млн. грн.).

Впервые за годы независимости удалось достичь финансовой прибыльности предприятий Закарпатья. За январь-октябрь 2004 года, по сравнению с аналогичным периодом 2002 года, она выросла в 80 раз. А удельный вес убыточных предприятий за 2 года уменьшился с 35% до 6%.

Среднемесячная зарплата работников области выросла более чем на 40 процентов. Это только официально зарегистрированная цифра. А задолженность по зарплате в октябре 2004 года сократилась с почти 14 миллионов гривен до немногим более 300 тысяч гривен. То есть – в 45 раз!

Если по состоянию на 1 октября 2002 года своевременно не получали заработную плату 25,5 тыс. закарпатцев, то на 1 октября 2004 года их количество сократилось до 300 лиц, то есть в 85 раз! По темпам ликвидации задолженности по выплате заработной платы в экономике Закарпатье два года подряд занимало первое место среди регионов Украины. Поступление средств в Пенсионный фонд за два года губернаторства Ризака выросло почти вдвое. Среднемесячная пенсия – в 2 с половиной раза.

В начале 2003 года в области ликвидировано такое понятие, как задолженность по выплате социальной помощи, в частности семьям с детьми.

За период с сентября 2002 по сентябрь 2004 гг. в экономику области привлечено 87 млн. долл. США прямых иностранных инвестиций, что составляет 44,6% от общего объема прямых иностранных инвестиций (195 млн. долл. США), которые поступили в область за последние 10 лет!

И это далеко не весь перечень основных результатов деятельности команды Ивана Ризака. Что бы сегодня ни говорили его оппоненты, два года пребывания при власти в Закарпатье объединенных социал-демократов запомнятся, в первую очередь, своеобразным прорывом в экономике и социальной сфере.

Все начиналось с...

Родился И. М. Ризак 21 сентября 1965 года в селе Бобовище Мукачевского района Закарпатской области в семье рабочих. Он был четвертым – самым младшим – ребенком в семье. Родители – Михаил Ильич и Мария Петровна – всю жизнь проработали в колхозе «Бобовищанский». Отец был очень строгим к детям, с раннего детства приучал их к дисциплине и порядку, но в то же время был добрым, искренним. Старшие братья Ивана Ризака – Михаил Михайлович возглавляет одну из строительных фирм в Ужгороде, Василий Михайлович – доктор физико-математических наук, профессор, работает заведующим кафедры твердотельной электроники физического факультета УжНУ. Сестра – Мария Михайловна – кандидат медицинских наук, живет и работает в Ривном.

В 1972 году Иван Ризак начал учебу в Бобовищанской общеобразовательной школе. В 1980 году получил неполное среднее образование и поступил на учебу в мукачевское ПТУ №8, где получил профессию электрогазосварщика. Как в школе, так и во время учебы в профессионально-техническом училище, проявил себя незаурядным активистом.

Организаторские способности, высокие требования к себе и к товарищам способствовали тому, что в любом коллективе он завоевывал авторитет и очень быстро становился настоящим лидером. Парень всюду успевал: призы на научных олимпиадах давали серьезные основания не только для того, чтобы гордиться таким учеником, но и пророчить ему взлеты в науке; его публикации о почтенных односельчанах, об успехах в колхозе, о праздниках и буднях Бобовищ часто появлялись в районной газете; ни одно спортивное соревнование не обходилось без наград молодому и перспективному юноше Ивану Ризаку.

По окончании ПТУ в 1983 году Иван Ризак без проблем поступил на физический факультет Ужгородского государственного университета по специальности «физик, преподаватель физики». С 1984 по 1986 гг. учебу пришлось прервать – проходил срочную службу в Советской армии. Однако это не помешало очень быстро наверстать упущенное. Он был и единственным Ленинским стипендиатом. Студента Ризака избрали заместителем председателя студенческого профкома университета, а также студенческим деканом факультета. В том, что юноша окончит университет успешно, вряд ли кто-то сомневался. Его любознательность, настойчивость в получении знаний и добросовестность давали результаты: И. Ризак был одним из лучших студентов, с ним с удовольствием работали научные работники университета. В 1990-м году И. Ризак поступил в аспирантуру, которую закончил досрочно в 1992-м году.

Научная деятельность

В 1990-1994 годах Иван Ризак работал младшим научным, научным и старшим научным сотрудником физического факультета УжГУ.

В 1992 году он защитил диссертацию на соискание научной степени кандидата физико-математических наук. (Удостоверение кандидата под номером 33 И. Ризаку выдали в январе

1993 года). И. М. Ризак, кстати, стал одним из первых и одним из самых молодых научных работников, которые получили это звание. Автор и соавтор свыше 90 научных публикаций и 2 монографий по физике полупроводников-сегнетоэлектриков. В частности, в 1999 году мир увидела монография «Фото-термоструктурные превращения халькогенидов», а в 2001-м – монография «Функциональные халькогенидные полупроводники».

Апробация научных исследований Ивана Ризака проходила как на межвузовских конференциях молодых ученых, так и на международных семинарах по физике, симпозиумах, научно-технических конференциях. В частности, на первой Украинской научной конференции «Физика и химия сложных полупроводниковых материалов» (Ужгород, 1992); втором советско-американском симпозиуме по сегнетоэлектричеству (Санкт-Петербург, 1992), IMF-8 (Maryland, 1992); Международном семинаре по физике сегнетоэлектриков-полупроводников (Ростов-на-Дону, 1993); 7 International seminar on ferroelastic physics (Kazan, 1997); X международной научно-технической конференции «Сложные окисы, халькогениды и галогениды для функциональной электроники» (Ужгород, 2000); NATO advanced research workshop on modern aspects of ferroelectricity and open ukrainian-french meeting on ferroelectricity (Kiev, 2000); Tudományok elosztásának összehangolása, 30.IX.2000, Nyíregyháza, Hungaria; 11th International Conference on Phonon Scattering in Condensed Matter, Phonons 2004, Sankt-Peterburg и многих других.

Политические университеты

С 1992 по 1994 год Иван Ризак работал директором Закарпатского Центра социальных служб для молодежи. Должность ответственная, и то, что на нее назначили человека так называемого комсомольского возраста, многие восприняли очень скептически, мол, не справится. Сомнения относительно возможностей молодого директора рассеялись чуть ли не в первый же день: его энтузиазма хватало на всех с избытком. В то, что И. Ризака ожидает политическая карьера, не верил разве что неизлечимый пессимист.

В 1992 году Иван Ризак возглавил Закарпатский молодежный демократический союз. Организаторские способности дали возможность быстро сплотить вокруг себя крепкое ядро, которое вдребезги разбивало неверие в возможности молодых. Именно в этот период нарабатывались первые навыки ведения политической деятельности: отшлифовывались ораторские способности молодого политика, испытывались технологии ведения предвыборной работы, закалялись политические взгляды и направление. Иван Ризак выбрал социал-демократию.

В 1997 году он вступил в Социал-демократическую партию Украины (объединенную). И в этом же году его избрали заместителем председателя Закарпатской областной организации СДПУ(О). Став, благодаря высоким показателям голосования на Закарпатье, парламентской, СДПУ(О) активно начала свою перестройку. На партийной конференции в июне 1999 года делегаты единогласно избрали Ивана Ризака секретарем Закарпатского обкома СДПУ(О). Его искреннее и безусловное убеждение, что социал-демократия – это не бесплотная фраза, не пустые слова, не надуманная или обманчивая идея, передавались соратникам по партии. Уже очень скоро ни у кого не вызывал сомнения факт бесспорного присутствия социал-демократии в обществе. Популярность и авторитет партии в регионе росли, о чем засвидетельствовали парламентские выборы 2002 года: в Закарпатье объединенные социал-демократы имели самый высокий показатель отданных за них голосов в Украине. Этим они подтвердили, что остаются на лидирующих позициях, и отдавать их не собираются.

С декабря 1998 года Иван Ризак – член политсовета, а с мая 1999-го – член политбюро СДПУ(О).

Параллельно с партийной работой, Иван Ризак был активным государственным служащим. С 1994 по 1998 год работал заместителем руководителя секретариата, заведующим организационного отдела Закарпатского облисполкома и облгосадминистрации. В 1998 его назначили заместителем главы облгосадминистрации, а с мая 1999 по июль 2000 года Иван Ризак демонстрировал свои управленческие способности на должности первого заместителя главы облгосадминистрации.

В 2000 году в области началась так называемая департизация, и Ивана Ризака как лидера

объединенных социал-демократов освободили без любых объяснений с должности. С июля 2000 по июнь 2001 года он работал советником первого заместителя председателя Верховной Рады Украины, заместителем директора Закарпатского отделения Фонда поддержки науки.

В июне 2001 года Ивана Ризака опять назначили первым заместителем главы областной государственной администрации, на которой он работал до апреля 2002 года. С апреля 2002 года – народный депутат Украины по общегосударственному избирательному округу от СДПУ(О). Его профессионализм, организаторский талант и достижения в партийной деятельности не прошли незамеченными: в избирательном партийном списке Иван Ризак занимал почетное седьмое место. С июня 2002 года – председатель Комитета Верховной Рады Украины по вопросам экологической политики, природопользования и ликвидации последствий Чернобыльской катастрофы. 27 сентября 2002 года Указом Президента Украины назначен главой Закарпатской областной государственной администрации. В этом же, 2002-м году, по результатам исследований фонда «Демократические инициативы» Иван Ризак вошел в двадцатку самых успешных политиков Украины. Два года подряд его признавали политиком года региона.

Награжден орденом «За заслуги» III степени, почетной грамотой Президента Украины, благодарностью Кабинета Министров Украины.

Иван Ризак первым среди членов Социал-демократической партии Украины (объединенной) был удостоен высшего отличия партии – Золотого Значка СДПУ(О).

Он награжден также Орденом Равноапостольного князя Владимира, почетным орденом отличия «Общественное признание» III ст., отличия Государственного комитета Украины по делам ветеранов – орденом «Верность боевым традициям», отличия МВД Украины «За содействие органам внутренних дел Украины».

Женат. Жена – Ризак Галина Викторовна, бывший преподаватель Ужгородского национального университета. Сын – Ризак Алексей Иванович, студент Национального Авиационного Университета и Академии Адвокатуры Украины.»

<http://www.from-ua.com/politics/456ad2480da66.html>

Мабуть, важко щось додати. Єдине, що нагадаємо: з початку 2005 року люди високоморальні новій владі не потрібні. На всі щаблі влади, спочатку в Закарпатті, а потім по всій країні помаранчева революція привела вихідців з напівкримінальних кланів. Тому таких як Різак вирішили позбутися. Тим більше, він мав за собою конкретні успіхи в соціально-економічному розвитку регіону. Тому не випадково такий вбивчий букет обвинувачень пред'явили політ технологи і перевертні в погонах Івану Михайловичу. Треба було в очах громадськості перш за все скомпроментувати. Не випадково мабуть темі його інформаційного знищення в ЗМІ було приділено так багато уваги. Підключені були такі «важковаговики» інформаційного кілерства як «5 канал» і газета «Дзеркало тижня», які на той час багатьма представниками еліти сприймалися як джерела «найчесніших новин». Тепер можемо собі уявити в яких інформаційних умовах здійснювалось і переслідування, і сам судовий процес над Іваном Михайловичем...

Та повернемося до наших судових справ. За які злочини засудив Івана Михайловича Івано-Франківський апеляційний суд? Нагадаємо, що його повністю виправдали і зняли обвинувачення за доведення до самогубства Сливи В.Ю., отримання хабара, службового підроблення документів. Саме такий образ-бандита і хабарника – малювали йому політичні опоненти. Не вдалося!

Так от, за так званим «свалявським виборчим» епізодом, суд першої інстанції наступним чином сформулював обвинувачення, визнане доведеним:

- Різак І.М. вчинив організацію масових заворушень, що супроводжувалось насильством над особами, громадянами, знищенням майна, захопленням будівлі, насильницьким виселенням громадян, опором представникам влади із застосуванням предметів, які використовувались як зброя;

- Різак І.М. вчинив перешкоджання виборчого права за попередньою змовою групою осіб, будучи службовою особою з використанням влади і службового становища;

- Різак І.М. вчинив перевищення влади та службових повноважень, що супроводжувалося

болісними і такими, що ображають особисту гідність потерпілих діями.

Обвинувачення досить страшні, хоча і зрозумілі: Було знайдено статтю(а вірніше кілька), щоб пояснити громадськості, яким чином команда Різака добилася не тільки лідируючих місць в державі за динамікою соціально-економічного розвитку, а й найвищого в усіх західних і центральних(що особливо треба підкреслити) політичного результату - кандидат від влади отримав підтримку понад сорок відсотків голосів. Як це міг пояснити Балога Ющенко? Нагадаємо, що саме Балога керував виборчою кампанією останнього в Закарпатті. До речі, Балога був і активним учасником «свалявських» подій. От і треба було свої провали і повну відсутність авторитету в області пояснити «беспределом» влади. Тут для Віктора Івановича і ОБСЄ – не авторитет. Бо представники цієї авторитетної організації не зафіксували жодного порушення в області під час президентських виборів, яке б вплинуло на результати виборів. Мало того, вони ще й подякували губернатору Різаку публічно за сприяння у вільному волевиявленні громадян. Хіба такий безлад, яке констатувало досудове слідство, могло пройти поза їхньою увагою? Звичайно, ж ні! Просто такого не було взагалі. Зате як звучить - голова виконавчої влади в області організував опір представникам влади?!

Що ж відбулося, насамперед, в суді? Цитуємо досвідченого юриста і адвоката Ірину Піх щодо цього епізоду обвинувачення. В захисній промові вона констатувала: «Надзвичайно важкий епізод. Недосяжний для розуміння, недосяжний для вивчення. Причина – відсутність належно сформульованого обвинувачення і матеріалів справи...Захист намагався зрозуміти, де можна знайти справу по обвинуваченню Різака?» От - так! Ні багато, ні мало. Кримінальної справи, за якою засуджено Різака не існує!

Пізніше, в касаційній скарзі до Верховного суду України адвокати і засуджений напишуть: «Вирок Апеляційного суду Івано-Франківської області від 31 липня 2007 року в частині засудження Різака І.М. по ч.2 ст. 157, ч.1. ст.294, ч.2 ст. 365 КК України вважаємо неправильним, таким, що підлягає скасуванню, а справа в цій частині – закриттю, у зв'язку з неправильним застосуванням кримінального закону, істотним порушенням кримінально-процесуального закону; невідповідністю висновків суду, викладених у вирокі, фактичним обставинам справи».

Що дало можливість адвокатам зробити такі висновки? Як з'явилася «кримінальна справа» Різака в прокуратурі Закарпаття по «свалявському виборчому епізоду»? Чому суд пішов на безпрецедентний крок – допит в суді слідчих, що розслідували цю справу? Що насправді відбулося в Сваляві 13 листопада 2004 року?

Розділ II

Як на мене, суд пішов не безпрецедентне рішення: запросити на судові засідання в якості свідків слідчого Данчу М.М., а також членів слідчо-оперативної групи по «справі Різака», створеної за наказом тодішнього заступника Генерального прокурора п. Медведько – слідчих Львівської обласної прокуратури п. Мисяка та п. Гіряка. Рідко коли засуджений в залі суду може поставити запитання людям, які проводили розслідування і направляли до суду його кримінальну справу. Але в суді не було іншого вибору. Фальсифікації досудового слідства були настільки масштабними, що без слідчих неможливо було розібратись. Був у суду інший вихід – відправити цю липову «кримінальну справу» на дослідження зразу. Та замовникам потрібний був процес як зразок дискредитації політичного опонента. Та й десять мільйонів доларів вони так і не отримали, які вимагали за закриття справ. Тому і намагався суд «врятувати» для них ситуацію, хоча б на основі показів слідчих. Але, як писали наші колеги, покази слідчих остаточно переконали суд, що справа проти Івана Різака грубо сфальсифікована.

Як фабрикувався «свалявський епізод»

Ми зупинимося на тих моментах, що стосуються «свалявського виборчого» епізоду, за яким Різак був засуджений. Надзвичайно цікава історія! Суддя дуже детально розпитувала Данчу М.М. щодо досудового слідства, а потім запитала походження самої «свалявської справи». Михайло Михайлович чітко розповідав справу по «Сваляві», але на якому етапі виникла причетність Різака до неї – сказати не міг. Пізніше стане зрозумілим, що не хотів. Данча просто боявся «здати» своє керівництво. Це чітко роз'яснить пізніше у своєму виступі захисник Івана Різака Ірина Піх. Ось цитата з її захисної промови, яка зразу показує як починали фальсифікуватися справа Івана Різака.

«13 листопада 2004 року у Сваляві, нібито, відбулися події, які потребували розгляду з точки зору КК України.

Наступного дня, 14.11.04р. – слідчим СУ УМВС України в Закарпатській області Бурлакою Б.Б. порушено кримінальну справу №2320604 по факту вчинення хуліганських дій в готелі „Комфорт” за ознаками злочину, передбаченого ч.2 ст.296 КК України.

Напрямком розслідування було невдоволене і керівництво слідчого і прокуратура Закарпатської області.

22.12.2004 року заступник прокурора Закарпатської області Зарева порушує кримінальну справу по факту умисного заподіяння працівникам Свалявського РВ УМВС України в Закарпатській області легких тілесних ушкоджень у зв'язку з виконанням ними своїх службових обов'язків, за ознаками злочину, передбаченого ч.2 ст.345 КК України.

Різак І.М. перебуває в цей час на посаді голови ОДА. Жодної цікавості до ходу слідства не виявляє.

Подальшу долю справи можна побачити тільки через 4 місяці і після звільнення Різак І.М. з посади голови ОДА:

22.04.05р. Львівська прокуратура порушує кримінальну справу відносно Пауля по ч.2 ст.157 КК України. Тобто, справа знаходиться в провадженні Львівської прокуратури у слідчого Мисяка. Справа, яку ми розглядаємо, не містить відомостей, в який спосіб розслідуванням займається інша область.

Крім того, Паулю пред'явлено обвинувачення по: ст.257, ст.14 ч.1 ст. 258, ст.294 ч.2, ст.295 ч.2, ст.342 ч.2, ст.343 ч.2, ст.345 ч.4, ст.341, ст.187 ч.4, ст.194 ч.2, ст.357 ч.2, ст.357 ч.3, ст.146 ч.3, ст.129 ч.2, ст.263 ч.1, 2, ст.15 ч.2 ст.ст.115 п.п.1, 5, 8, 9, 12, ст.348, ст.344 ч.2, ст.346 ч.2, ст.396 ч.2 КК України.

20.05.05р., наприкінці досудового слідства по цій справі і після арешту Різак І.М., прокуратурою Львівської області порушена кримінальна стосовно Пауля по ч.2 ст.294 КК.

20.05.05р. прокуратурою Львівської області порушена кримінальна справу стосовно Поповича по ч.2 ст.294, ч.2 ст.157 КК (в цей же день виділена в окреме провадження, нібито, потрібен розшук Поповича).

06.07.05р. стосовно Різак порушено кримінальну справу по ч.3 ст.365, ч.2 ст.294 КК України.

07.07.05р. – постановою Ужгородського міськрайонного суду продовжено строк тримання Різак під вартою до 4-х місяців.

12 серпня 2005 року Апеляційний суд Закарпатської області повертає на додаткове розслідування прокурору Львівської області кримінальну справу Пауля тому, що його співучасниками вочевидь є Продан, Попович, Зозуля, Пацкан та інші невідстановлені особи. Суд відмічає, що слідчий порушив відносно них справи тільки 20.05.05р. (в кінці слідства) і в той же день виділив в окреме провадження без достатніх підстав. Крім того, зазначає суд, Пауль стверджує про причетність до організації цього злочину Різак і Чубірки.

Справа у Львів з невідомої причини не повертається, залишається для подальшого розслідування у Закарпатті.

17.08.05р. відносно Різак І.М. порушено кримінальну справу по ч.2 ст.157 КК України.

Така хронологія подій на час порушення кримінальної справи відносно Різак І.М.

Прошу врахувати, що це **моя** хронологія подій, яку я пропоную Вашій увазі у вигляді **можливої**, оскільки матеріали нашої справи неповні і більшість джерел інформації є у вигляді копій, а не доказів.

Але, що з цієї хронології вбачається:

Обставини у Сваляві досліджуються майже рік. Їх вивчає міліція, вивчає прокуратура, вивчає суд.

Майже рік ніхто навіть не згадує Різак.

Перший процесуальний документ з'являється, як я вже казала, 6 липня 2005 року. Заступник прокурора Закарпатської області, молодший радник юстиції Зарева І.І., розглянув, як завжди, самодостатні матеріали кримінальної справи **№ 6115904** і встановив наступне:

Різак І.М., працюючи на посаді голови Закарпатської обласної державної адміністрації, з метою протиправного перешкоджання громадянам здійсненні ними передвиборчої агітації на користь кандидата на пост Президента України Ющенко В.А., будучи службовою особою, умисно, явно виходячи за межі наданих йому прав і повноважень...

... В результаті злочинних дій Різак І.М. було спричинено тяжких наслідків, що виразилось в заподіянні тілесних ушкоджень і побоїв 56 особам, пошкодженні, знищенні та заволодінні майном на загальну суму 26156,5 грн., вчиненні опору 12 працівникам міліції.

Кримінальну справу порушено за ознаками злочинів, передбачених статтями 365 ч.3, 294 ч.2 КК України.

Щодо приводів цієї постанови:

Приводом до порушення кримінальної справи є **безпосереднє виявлення заступником прокурора Закарпатської області** ознак злочину (п.5 ч.1 ст.94 КПК України) з **матеріалів кримінальної справи №6115904**, принаймні, це впливає з її тексту.

Я не можу в справі знайти пояснень чому заступник прокурора Закарпатської області, молодший радник юстиції Зарева І.І. вивчає ці матеріали кримінальної справи. Станом на 6 липня 2005 року справа знаходилась в провадженні слідчого Данчі М.М. Якщо слідчий, в провадженні якого перебуває справа, - не вбачає в них вказаних ознак злочину, то як це вдалося заступнику прокурора?».

Таким чином констатуємо, що в матеріалах кримінальної справи немає документу, який свідчив би про те, чому кримінальна справа зі Львівської прокуратури повернулася до Закарпатської і чому заступник прокурора порушує кримінальну справу проти Різак? Адже досудове слідство координував і проводив Данча М.М.. Страшне беззаконня! Ірина Піх підкреслює, що в межах матеріалів кримінальної справи, яка розслідувалася щодо Різак Данчею (№6115904), навіть згадки не було про якісь сваявські події.

«...Цілком очевидно, що дослідження і доказування перелічених обставин не має нічого спільного з обставинами, встановленими заступником прокурора Закарпатської області і викладеними в мотивувальній частині постанови про порушення кримінальної справи від 06.07.2005 року. Встановити ці факти і події **в законний процесуальний спосіб** в межах кримінального провадження по справі №6115904 неможливо.»

Цікавими для суду і для всіх учасників судового засідання були свідчення слідчого Львівської прокуратури п. Мисяка. Ось що писало наше інтернет-видання в ті дні:

«Слідчий Львівської прокуратури п. Мисяк, який виступав у якості свідка наступним, пояснив, що йому передали справу по подіям у Сваляві і на ужгородському стадіоні «Авангард» із Закарпатської прокуратури «для **об'єктивного розслідування**». Слово «об'єктивного» ми не випадково виділяємо. Справа в тому, що вже тоді було зрозумілим, що **Закарпатська прокуратура, яка виконує політичне замовлення нових помаранчевих вождів в особі В. Балого та Ю. Бенци немає жодних шансів на більш-менш об'єктивне розслідування будь-якої справи**. Тому справу й передали у Львів.

Слідчий Мисяк зауважив, що досліджуючи справу по Сваляві, вдалося із 100 осіб ідентифікувати лише одну людину – В Пауля.

Жодного зв'язку між Іваном Різак і «сваявськими подіями» ним встановлено не було. Хоча він особисто допитував багатьох людей, в тому числі й Івана Різак. Пан Мисяк після проведеного розслідування скерував справу по «Авангарду» і Сваляві в апеляційний суд Закарпатської області, який відправив її на дослідження після потрібних для слідства показів з боку Пауля. З 23 після так званого дослідження залишилися лише дві статі по Сваляві.

Пану Мисяку, за його словами, не зрозуміло, звідки взялося формулювання «масові заворушення» щодо сваявських подій..

... Іван Різак відзначив на суді високий професіоналізм і об'єктивність слідчого Львівської прокуратури пана Мисяка. Тому Івана Михайловича здивувало, що незважаючи на високу кваліфікацію і ґрунтовність у проведенні слідчих дій в матеріалах справи є ціла низка копій протоколів, які викликають підозру а бо й такі, що відверто сфальсифіковані. При цьому Іван Різак навів низку прикладів. («Світогляд» уже детально описував «проколи» слідчих і наводив

сфальсифіковані копії протоколів допитів свідків і потерпілих по «свалявському епізоду»).

Коли пан Мисяк ознайомився в суді з деякими копіям протоколів, він був неприємно вражений. Хоча і намагався це не показувати.

«Розумієте, це був вал. Раз там так написано, значить так було», – виправдовувався слідчий.

Що й казати – серйозна аргументація фальсифікацій. Пригадується з історії, Лаврентій Берія говорив щось подібне на виправдання своїх мільйонних жертв, коли його застали зненацька несподіваним арештом. У Берії також був «вал», «страшні часи» і ...невинні жертви. Але час розплати неминучий і для ката. Це не варто забувати ніколи. Особливо людям, від заповзятливості чи неухважності яких може залежати доля іншої людини...

Коли Мисяка запитали в суді, як він встановив матеріальну шкоду у свалявському готелі «Комфорт», слідчий відповів, що цього встановити в принципі було неможливо. Справу він отримав у березні. На той час уже все там було відновлено. Там був якийсь акт. Хоча ми знаємо, що цей акт підписали сторонні люди. А про комісію, яка встановлювали збитки, приватний підприємець знала вже в суді. Зрештою, як відомо, готелю «Комфорт» у Сваляві на момент подій не існувало, оскільки гуртожиток не мав ніяких дозвільних документів на готельну діяльність.

Отже, навіть у таких дрібницях закарпатські прокурори вдавалися до підтасовок і фальсифікацій, переслідуючи одну мету – приборкати і кинути за ґрати головного політичного опонента Віктора Балоги...

Ще показовішими є свідчення у залі суду слідчого Львівської прокуратури п. Самбіра:

«підсудний зачитав пану Самбіру копії протоколів допитів свідка і потерпілої Чернявської. Вони схожі, як дві краплі води. Навіть друкарські помилки – одні й ті ж. Хоча допитував Самбір потерпілу і свідка всього десять хвилин, на папері вийшло 5 друкованих аркушів, частина яких стосувалася «перестрілок польських туристів». Нагадаємо, що предметом допиту були «свалявські події».

Цей смішний факт абсолютно не образив розсіяного слідчого. «Раз тут стоїть мій підпис, – відрапортував Самбір, – це правильний протокол!». Зал, переглядаючись, уже не дивувався.

Коли Іван Різак запитав свідка про те, яке ж відношення мають «польські переслідування і перестрілки» до свалявських подій, зал знову ожив.

І тут слідчий Самбір видав фразу, яка пролила світло навіть для тих, хто ще хоч трохи сумнівався у фальсифікації справи.

Самбір чітко заявив суду: «Ну що ви, це ж папірці, це не протоколи допитів». Тобто, суд уже має першого слідчого, який зробив правильний висновок і підтвердив факт фальсифікації протоколів допитів по свалявському епізоду. Після такого одкровення слідчого й отримання пікантної інформації «з перших уст» суд оголосив перерву.»

Ще одним яскравим проявом фальсифікації «справи Різак» є вирок Свалявського районного суду від 31 січня 2006 року, в якому екс-губернатора де-юре і де-факто було визнано винним в організації масових заворушень і перешкоджанню виборчій діяльності. Свою оцінку цьому судилищу дав адвокат Різак Василь Мокану.

«31 січня 2006 р. Свалявським районним судом Закарпатської області, під головуванням судді **Жиганської Н.М.**, був постановлений вирок (кримінальна справа №1-15 2006 р.), яким Паульо Володимир Дьордєвич, Гуранич Валерій Васильович, Попович Василь Іванович та Машіко Іван Іванович засуджені **кожний** за ст.ст.294 ч.1 та 157 ч.2 КК України...

...Проведення в Свалявському районному суді прискореного розгляду кримінальної справи за обвинуваченням Паульо В.Д., Гуранича В.В., Поповича В.І. та Машіко І.І. у вчиненні злочинів, передбачених ст.ст.157 ч.2 та 294 ч.1 КК України мало єдину мету – закріпити у вирокі суду неправдиві показання Паульо В.Д., Гуранича В.В., Поповича В.І. та Машіко І.І. про те, що інкриміновані їм злочини були вчинені ними за вказівкою Різак І.М., надати цьому факту **“преюдиціальний характер”** і таким чином **“прив’язати”** Різак І.М. до допущених особисто ними порушень закону.

Проведення такого прискореного судового процесу і призначення всім підсудним умовної міри покарання є саме тим **“пряником”**, який Паульо В.Д., Гуранич В.В., Попович В.І.

та Машіко І.І. отримали від прокуратури Закарпатської області за те, що на словах, удавано, визнали себе винними в пред'явленому їм обвинуваченні, і головне, за те, що категорично і твердо стверджували, що інкриміновані їм злочини вони вчинили за вказівкою Різака І.М.

Обґрунтованість та правильність стверджень Різака І.М. про те, що цей судовий процес був спрямований саме проти нього підтверджується наступним:

- **призначенням всім засудженим однакового покарання** - п'ять років позбавлення волі з звільненням на підставі ст.75 КК України від відбування покарання із трьохрічним іспитовим строком та заборонаю **всім засудженим** на підставі ст.76 КК України впродовж цього строку виїжджати на постійне проживання за межі України без дозволу органу КВС та повідомляти даний орган про зміну місця проживання та роботи;

- **визнанням** суддею Жиганською Н.М. у вироку де-юре і де-факто Різака І.М. організатором-співучасником злочинів, за вчинення яких були засуджені Паульо В.Д., Гуранич В.В., Попович В.І. та Машіко І.І. - передбачених ст. ст. 294 ч.1 та 157 ч.2 КК України. Зокрема, в мотивувальній частині вироку суддя Жиганська Н.М. **визнала доведеним і встановленим** факт вчинення ними цих злочинів за його прямою вказівкою. Цитую з вироку: **“ Підсудний Паульо В.Д. 13 листопада 2004 р., отримавши вказівку голови Закарпатської облдержадміністрації Різака І.М., разом із Поповичем В.І., Машіко І.І., Гураничем В.В., та іншими особами, в кількості 100 чоловік...”** і далі по тексту;

- **неправдивим** ствердженням у вироку суддею Жиганською Н.М. про те, що в судовому засіданні **всі** засуджені повністю визнали свою вину у пред'явленому їм обвинуваченні. З викладених у вироку суддею Жиганською Н.М. показань Паульо В.Д., Гуранича В.В., Поповича В.І. та Машіко І.І. вбачається, **що жоден** не визнав себе винним у вчиненні тих дій, які суд визнав доведеними і інкримінував їм у вину у мотивувальній частині вироку...

Захисник Ірина Піх додає:

«Суд з'ясував всі обставини у Сваляві безпроблемно на рівні безтурботності. Застосував статтю 299 КПК України, послухав Пауля В.Д. процитував, його пояснення, як завжди про вказівки та щодо власних дій: „Особисто він фізичного тиску на дітей та тілесні ушкодження їм не наносив”, - і засудив.

Що з цього вироку можна побачити? Лише те, що він буде існувати рівно стільки, скільки цього буде бажати Паульо В.Д. Перша ж його скарга на цей вирок буде задоволена і він буде скасований.

Щодо встановлених цим вироком дій Різака І.М., то він є ще одним підтвердженням **МАСОВИМ ПОРУШЕННЯМ** прав саме Різака І.М.

Слідчий долучає до справи цей вирок зовсім не тому, що в ньому йдеться про вказівку Різака І.М. **Без цього вироку слідчий не має жодної іншої можливості доводити, що Паульо В.Д. хоч щось зробив на її виконання.** Доводити винні дії Пауля шляхом процесуальних доказів – показами свідків, потерпілих, впізнанням, в цій справі слідчий вважає зайвим, він збирає копії з протоколів і зшиває у справу Різака І.М. В такий спосіб матеріали кримінальної справи по обвинуваченню Різака І.М. майже не містять доказів, встановлених статтею 65 КПК України. Але якщо б вони і були, то ці докази втягували б нас у незаконні дії – у з'ясування винних дій Пауля В.Д. Власне, цим ми і займалися, адже жодному потерпілому і, за рідким винятком, дійсно свідку (тобто, не тому, хто вже був засуджений), нічого не було відомо про так звані дії Різака І.М...».

Захисники Різака І.М. добилися того, що Генеральна прокуратура визнала помилку відомства в позиції її захисника на судовому засіданні в Свалявському райсуді. Але яка «беспредельна» «артпідготовка» проводилася досудовим слідством по «свалявському виборчому» епізоду! Як ми не одноразово підкреслювали і рішення свалявського суду, і лжесвідки з'являлися не випадково. Все робилося по чітко складеному плану бізнесово-кримінального угруповання Балогі. Для цього в хід пускалося все: фінанси, погрози, порушення кримінальних справ проти свідків, обіцянки дати свободу Різаку в обмін на покази проти колишнього керівництва держави. Про заздалегідь

спланований задум незаконного і необґрунтованого кримінального переслідування Івана Різака говорить в коментарі для нашого видання і відомий правозахисник Василь Мокану:

«Суд розпочав судове слідство по епізоду обвинувачення Різака І.М. в організації 13 листопада 2004р. масових заворушень в м. Свалява, спрямованих на перешкоджання здійснення громадянами виборчого права. Не буду переказувати всю фабулу обвинувачення, оскільки детальний аналіз всього пред'явленого Різаку І.М. обвинувачення залишаю на майбутнє. Спробую розкрити задум, внутрішню конструкцію цього необґрунтованого обвинувачення, метою якого є «прив'язати» Різака І.М. до подій, в яких він не брав участі і до яких не причетний жодним чином. Аналіз кримінальних справ, порушених проти Різака І.М., Русина В.П. та інших осіб, засуджених за вчинені ними під час виборів голови м. Мукачева та Президента України дії свідчить, **що головними доказами обвинувачення, «важкою артилерією» органа досудового слідства є показання осіб, які самі притягнуті до кримінальної відповідальності, але за дачу «потрібних показань» не засуджені до позбавлення волі, або за надання цієї ж «послуги» не притягнуті до кримінальної відповідальності при наявності передбачених для цього законом підстав.**

В контексті вищенаведеного не тяжко здогадатись, що і по даному епізоду одним із основних, «козирних» свідків обвинувачення є Паульо В.Д.

Я особисто знайомий з Паульо В.Д. і до того часу, як між його інтересами й інтересами Різака І.М. не виникли суперечності, я здійснював захист і його конституційних прав. Під час розслідування порушених проти Різака І.М. кримінальних справ в засобах масової інформації систематично розповсюджувалась інформація, **а вірніше дезінформація** про те, що Паульо В.Д. «кримінальний авторитет», вождь організованого злочинного угруповання, **без наведення жодних фактів підтверджуючих це ствердження.** Це робилося навмисно, з метою очорнення Різака І.М., демонізації та дискредитації його особи в очах громадськості, вимальовування його негативного образу - керівника високого державного рангу, який нібито знаходився в постійних зв'язках з криміналітетом.

Різак І.М. в свої показаннях на досудовому слідстві і в суді неодноразово наголошував і підкреслював, що ні керівництво УМВС України в Закарпатській області, ні СБУ в Закарпатській області, ні прокуратура Закарпатської області на його запити не надала йому жодної інформації про будь-яку причетність Паульо В.Д. до криміналітету, а також те, що його, Різака І.М., співпраця з останнім обмежувалась виключно питаннями діяльності ФК «Закарпаття».

У мене теж немає підстав негативно характеризувати особу Паульо В.Д. З інформації, якою я володію, він батько трьох дітей, любить свою сім'ю і піклується про неї. Про вчинення ним порушень закону в минулому мені також нічого не відомо. Однак, на мою думку, Паульо В.Д. потрапив під «жернова» наших правоохоронних органів, які із застосуванням недозволених методів слідства зуміли зламати його волю і психіку. Щоб не бути голослівним проілюструю це на фактах.

Оскільки Паульо В.Д. на початку досудового слідства відмовився давати показання, про що навіть написав статтю в тижневику «Дзеркало тижня» журналіст Ярослав Галас під назвою, якщо я не помиляюсь, «Мовчання Чалого», з метою зламу його волі та психіки, він був переведений до слідчого ізолятора м. Львова. **За відсутності будь яких підстав, йому «з потолка», незаконно та необґрунтовано, пред'явили обвинувачення у вчиненні двадцяти одного злочину,** серед яких вчинення таких тяжких злочинів як бандитизм, готування до терористичного акту, закінчений замах на вбивство, розбійний напад. Санкції цих тяжких злочинів передбачають покарання до п'ятнадцяти років позбавлення волі. Я вважаю, що необґрунтоване обвинувачення таким «кримінальним букетом» негативно вплине на психічний стан більшості нормальних людей, що від такого огульного і страшного обвинувачення може «поїхати криша».

Зазначене обвинувачення Паульо В.Д. було розглянуто Апеляційним судом Закарпатської області 12 серпня 2005р. в складі суддів Крегул М.М. (головуючого), Стан І.В., народних засідателів Васильєвої Г.В., Марчук Т.Д., Мацоли М.М. за участю прокурора Дзямка А.В. Якщо використати різку побутову термінологію, то суд визнав це звинувачення, користуюсь

російською мовою, “бредом сивой кобылы”. Але я наведу з ухвали суду юридичні терміни, якими дана оцінка цієї “роботи” органу досудового слідства та прокуратури. Цитую з ухвали: “... вимоги процесуального закону, щодо всебічності, повноти та об’єктивності дослідження обставин справи органами досудового слідства у даній справі не дотримані.

Так, Паульо В.Д. пред’явлено обвинувачення в організації озброєної банди, вчиненні злочинів в складі організованої групи, тобто з участю інших осіб.

Як видно з матеріалів кримінальної справи, та зокрема, постанови про пред’явлення Паульо В.Д. обвинувачення такими особами є Продан В.В., Попович В.І., Зозуля В.І., Пацкан В.І. та інші не встановлені слідством особи.

Проте жодна із зазначених у даній постанові осіб у справі не допитана.

Органами досудового слідства, всупереч вимогам ст.ст.131-134, 136-140 КПК України, постанови про притягнення цих осіб як обвинувачених не виносились, даних про виклик їх до слідчого немає, привід не здійснювався і даних, що за викликом вони не з’явилися також немає.

Доручення про встановлення місцезнаходження їх слідчим давалися формально, виконання таких доручень проводилося в строки, що не могли забезпечити ефективність їх виконання.

Проте всупереч вимогам ст. 138, 139 КПК України, слідчим розшук таких осіб не оголошувався, запобіжний захід у вигляді тримання під вартою їм не обирався.

Відповідно до ч.2 ст.26 КПК України виділення справи допускається тільки у випадках, які викликаються необхідністю, коли це не може негативно відбитися на всебічності, повноті і об’єктивності дослідження обставин справи і її вирішенні.

Не дивлячись на такі вимоги процесуального закону і те, що кримінальні справи відносно співучасників злочину... порушені тільки 20 травня 2005р. і обставини скоєння ними злочинів разом з Паульо В.Д. фактично не розслідувались, постановою слідчого від 20.05.2005р. (в той же день кримінальна справа щодо них виділена в окреме провадження, що являється, на думку суду, грубим порушенням вимог ст.ст. 22, 26 КПК України, викриття всіх винних з тим, щоб кожний, хто вчинив злочин, був притягнутий до відповідальності. Така неповнота розслідування справи негативно вплинула на правильність застосування кримінального закону та конкретність обвинувачення, висунутого проти Паульо В.Д.”

Одним з основних моментів в ухвалі є констатація факту початку дачі показань Паульо В.Д. проти Різака І.М., цитую: “...підсудний Паульо дав у судовому засіданні показання щодо нових обставин вчинення злочину, та осіб, які можуть бути безпосередніми організаторами і виконавцями злочину, оскільки для перевірки цих обставин слід провести цілий комплекс слідчих дій (допитів, очних ставок, впізнань, вилучення документів, роздруківок телефонних з’єднань тощо), що неможливо виконати в судовому засіданні в силу специфіки судового розгляду справи.

За таких обставин, коли в судовому засіданні встановлена неповнота та неправильність досудового слідства, яка не може бути усунута в судовому засіданні, справа підлягає поверненню прокурору для додаткового розслідування, під час якого слід перевірити...показання Паульо В.Д. про причетність до організації вчинення цих злочинів інших осіб, зокрема Різака І.М., Чубірки І.І., а в залежності від встановленого вирішити питання про його відповідальність, конкретизувати обвинувачення за кожною із статей кримінального закону, відповідно до вимог ст. 132 КПК України.”

Окрім необґрунтованого обвинувачення Паульо В.Д. у вчиненні двадцяти одного злочинів, його “ламали” іншими недозволеними методами. Паульо В.Д. як усно, так і письмово заявляв, що під час перебування в Львівському слідчому ізоляторі особи, які представились йому співпрацівниками правоохоронних органів, погрожували знищити його, а також його сім’ю. Він також стверджував, що проти його дружини було організована дорожньо-транспортна пригода. Однак, його зуміли дезорієнтувати і переконати, що ці дії було організовані і вчинені прибічниками Різака І.М. з метою змусити

його не давати показання проти останнього.

Кримінальна справа була направлена прокурору Львівської області для проведення додаткового розслідування. Здавалося б орган досудового слідства, прокуратура, “підкотять рукави” і удесятерять свої зусилля, щоб доказати обґрунтованість та законність пред’явлених ними Паульо В.Д. звинувачень, щоб виконати вимоги суду, щоб усунути допущену неповноту, щоб повторно пред’явити обвинувачення і доказати свою правоту та високий професійний рівень.

Але, як кажуть росіяни “не тут то было”, організатори кримінального переслідування Різака І.М. в цьому не мали жодної потреби, оскільки Паульо В.Д. вже давав потрібні показання проти Різака І.М.

Отримавши від Паульо В.Д. ці показання, орган досудового слідства, прокуратура не стали себе “утруднювати” виконанням ухвали Апеляційного суду Закарпатської області від 12 серпня 2005р., а з “висмоктаних з пальця” обвинувачень Паульо В.Д. у скоєнні злочинів, передбачених двадцятью одною статтею КК України залишили всього дві: ст. 157 ч.2 КК України – перешкоджання здійсненню виборчого права та ст. 294 ч.1 КК України – організацію масових заворушень.

Кримінальну справу швидко і тихо направили для розгляду до Свалявського суду, який 31 січня 2006 року, за один день, обмежившись лише: “...дослідженням фактичних обставин справи допитом підсудних та дослідженням всіх матеріалів справи під час судового засідання з приводу обставин вчинення злочину” постановив вирок, яким засудив за вищезазначеними статтями КК України Паульо В.Д. та ще трьох осіб до умовного позбавлення волі.

Вирок Свалявського районного суду від 31 січня 2006р. потребує окремого коментаря. На мій погляд, це “Песня песней” в юриспруденції. Суддя, яка винесла вирок, “ничтоже сумняшеся”, в мотивувальній частині вироку і де - факто і де-юре визнала винним Різака І.М. у скоєнні злочинів, які інкримінувались у вину Паульо В.Д. та іншим трьом особам. Вона у вирок визнала встановленим і доведеним те, що Паульо В.Д. вчинив інкриміновані йому злочини, цитую: “отримавши вказівку голови Закарпатської облдержадміністрації Різака І.М.”, чим вийшла за межі пред’явлених обвинувачень і грубо порушила конституційні права Різака І.М. Захисник Різака І.М., адвокат Піх І.Б., звернулась до Генеральної прокуратури України з скаргою про перегляд зазначеного судового рішення в порядку виключного провадження, однак Генеральна прокуратура України направили цю скаргу до розгляду Свалявському райсуду і порядку виконання вироку, у зв’язку з чим обґрунтовано була залишена судом без розгляду. На даний час захисник Піх І.Б. вдруге звернулась до Генеральної прокуратури з тим, щоб були прийняті заходи до виправлення цієї грубої помилки.

Читаючи вирок, складається враження, що суддю взагалі не цікавить встановлення істини, головне що підсудні дають показання про те, що злочини вчинили, виконуючи вказівку Різака І.М. Саме ця обставина для судді є головною...

...На моє переконання ..., такий швидкий судовий розгляд кримінальної справи за обвинуваченням Паульо В.Д. в організації масових заворушень та призначення йому умовного покарання, незважаючи на фактичне невизнання ним та іншими підсудними своєї вини, переслідувало єдину мету, закріпити у вирок як передюдиціальний факт, - факт який для іншого суду заздалегідь має доказове значення, скоєння Паульо В.Д. та іншими 100-ма нестановленими слідством особами масових заворушень у м. Свалява за прямою вказівкою Різака І.М. Саме з цією метою до матеріалів кримінальної справи і був доданий органом досудового слідства і “правовий опус” Свалявського районного суду від 31 січня 2006р. Саме для того, щоб показаннями Паульо В.Д. та інших засуджених “прив’язати” за будь-яку ціну Різака І.М. до свалявських подій.

Цей “законний і обґрунтований” вирок логічно і узгоджено вписується в заздалегідь спланований задум незаконного і необґрунтованого кримінального переслідування Різака І.М. »

Різак вперто не йшов на поступки мукачівському клану. Він продовжував боротися за справедливість в суді. Захищав навіть тих, хто його оговорював, бо знав, що не кожен здатний витримати той шлях, який пройшов він. Життя колись підтвердить і слова Різак про те, що навіть люди, які удавано себе визнали винними в «свалявських подіях» не винні. Вони просто стали жертвами політичної провокації організованої Віктором Балоого.

Чи були масові заворушення в Сваляві 13 листопада 2004 року?

Чи було перешкоджання виборчій діяльності громадян?

Розділ III

З кожним словом, реченням, абзацом нашої розповіді, побудованої на матеріалах судових засідань, офіційних документів, думках адвокатів яскравіше видно як політичне замовлення знищення відомого політика, так і масштабні фальсифікації самої справи. Ми самі з жахом перечитуємо ці сторінки і думаємо над тим, як вдалося экс-губернатору все це винести. Знову і знову згадуємо засідання апеляційного суду в Ужгороді, який продовжував Різаку термін перебування під вартою. Згадуємо самого Івана Михайловича, втомленого після двох місяців утримання в СІЗО, але впевненого в собі. Пам'ятаємо його палкий виступ, в якому він засудив диктатуру, що панує в країні. Яким дисонансом це звучало в 2005 році! Розгубленою виглядала опозиція в країні, а Різак з «клітки» в суді заявляє про тоталітарні часи, що повернулися в Україну. Висловлює впевненість в перемогі справедливості і доведення своєї невинуватості. Тоді його слова зустріли оплесками сотні однодумців в судовій залі і на вулиці, які прийшли підтримати його. Згадуємо і заплакані очі дружини Галини і змужнілого в одну мить не по рокам сина Олексія...

Після чотирьох місяців в СІЗО в Різак будуть довгі місяці лікарень та засідань Івано-Франківського апеляційного суду. Зала суду виглядала ніби осиротілою. Майже не виявляли до процесу уваги журналісти. Поряд з Іваном Михайловичем лікарі, постійно знаходиться брат Василь, приїжджають сестра Марія та брат Михайло. В готелі навпроти суду залишалися дружина і син, яким глава сім'ї категорично заборонив заходити до суду. І щоденна боротьба за свої права... Знання і цитування матеріалів ним «кримінальної справи» вражали. На запитання журналістів про це віджартувався, що це, мовляв, життя змусило вивчити «цей фальсифікат криміналу» і тепер він його знає як свою кандидатську дисертацію. Нагадаємо, що Іван Михайлович в свій час був одним з наймолодших кандидатів фізико-математичних наук в Україні, а брат Василь – наймолодшим доктором фізико-математичних наук на теренах СНД. До цих пір залишилось незрозумілим, чому протягом рекордно довгого судового процесу ні разу в залі не з'явився ніхто з його однопартійців. Для нас це залишилося загадкою і на сьогоднішній день...

Та повернемося до так званого «свалявського виборчого» епізоду, за яким суд виніс Івану Михайловичу обвинувальний вирок. Ми вже наводили формулювання обвинувачення суду, яке той визнав доведеним. Досвідчені правозахисники Ірина Піх та Василь Мокану наводять «вбивчі» аргументи порушення судом Конституції України та законів держави. Вони заявляють:

*«Отже, формулюючи обвинувачення, яке суд першої інстанції визнав доведеним, суд стверджує, що Різак І.М. вчинив **організацію** масових заворушень (ч.1 ст.294 КК України); вчинив перешкоджання здійсненню виборчого права за попередньою змовою групою осіб, з використанням влади і службового становища (ч.2 ст.157 КК України в редакції цієї норми закону від 2001року), вчинив перевищення влади за кваліфікуючих ознак, передбачених ч.2 ст.365 КК України.*

2.Щодо неправильного застосування кримінального

закону та істотного порушенням кримінально-процесуального закону.

а) Зазначаючи час, місце, спосіб вчинення злочинів, суд стверджує про доведеність лише однієї дії Різак І.М.: надання ним по телефону 13 листопада 2004 року усної вказівки незаконного змісту двом особам – Паулю В.Д. і особі, щодо якої матеріали справи виділені в окреме провадження і цю одну дію кваліфікує за трьома статтями Кримінального Кодексу України, що є неправильним з огляду на пункт 17 постанови Пленуму Верховного Суду України №15 від 26.12.2003р. „Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень”. „Звернути увагу судів на те, що злочини, відповідальність за які передбачена ч.2 ст.157 (...), ч.2 ст.162 (...), статтями 371-373 (...) та ч.2 ст.376 (...) КК України являють собою спеціальні види

перевищення влади або службових повноважень. Кваліфікація дій виконавців і співучасників цих злочинів ще й за ст.365 цього кодексу можлива лише за наявності реальної сукупності останніх”.

Таким чином, суд першої інстанції неправильно застосував норму кримінального закону, а саме, частину 2 статті 365 КК України.

Справа в цій частині підлягала закриттю в порядку, встановленому п.2 ст.6 КПК України.

За приписом ст.370 КПК України, якщо за наявності підстав для закриття справи, її не було закрито, - це є істотним порушенням вимог кримінально-процесуального закону.

б) Для застосування статті 157 КК України в цій справі, суду належало звернути увагу на її редакцію, викладену в Законі України № 3504-IV (3504-15) від 23.02.2006р. У відповідності до нової редакції цієї норми, кримінально-карним визнається перешкоджання вільному здійсненню громадянами свого виборчого права або права брати участь у референдумі, перешкоджання діяльності іншого суб'єкта виборчого процесу, ініціативної групи референдуму, комісії з референдуму, члена виборчої комісії, члена ініціативної групи референдуму, члена комісії з референдуму або офіційного спостерігача при виконання ними своїх повноважень, поєднані з підкупом, обманом, або примушуванням.

Отже, нова редакція, зокрема, по-перше, більш чітко визначає коло осіб, діяльність або права яких під час виборчого процесу підлягають спеціальному захисту і, по-друге, не містить таких окремо визначених кримінально-карних дій, як перешкоджання веденню передвиборної агітації.

Зазначені у вироку судом першої інстанції „...громадяни, які приїхали в м. Свалява Закарпатської області для ведення передвиборної агітації на користь одного з кандидатів на посаду Президента України,” не визначені цитованою диспозицією як суб'єкт захисту ні за своїм статусом, ні за видом діяльності. Агітатори не є суб'єктом виборчого процесу відповідно до ст.12 Закону України „Про вибори Президента України”.

Разом з тим, не можна не звернути увагу на те, що кримінально-карним, за новою редакцією статті 157 КК України, визнається перешкоджання вільному здійсненню громадянами свого виборчого права. Виборче право визначено Статтею 38 Конституції України як право кожного громадянина України обирати і бути обраним до органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Будь-яке інше розширене тлумачення диспозиції частини 1, а як наслідок – і частини 2 ст.157 КК України (в редакції 2006 року) буде суперечити:

-ч.1 ст.2 КК України, за приписом якої, підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно-небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого Кримінальним кодексом України;

-ч.1 ст.3 КК України, відповідно до якої законодавство України про кримінальну відповідальність становить Кримінальний кодекс України, який ґрунтується на Конституції України та загальновизнаних принципах і нормах міжнародного права.

Перешкоджання праву громадян обирати і бути обраним судом в цій справі не встановлено.

Таким чином, з дня набрання чинності, а саме, з 25 березня 2006 року, Закону України № 3504-IV (3504-15) від 23.02.2006р., в силу ч.1 ст.5 КК України, скасована злочинність такого діяння як перешкоджання насильством, обманом, погрозами, підкупом або іншим чином вільному здійсненню громадянином права вести передвиборну агітацію.

Отже, суд першої інстанції неправильно застосував норму кримінального закону, а саме, частину 2 статті 157 КК України.

Справа в цій частині підлягала закриттю в порядку, встановленому п.2 ст.6 КПК України та з підстав, встановлених ч.1 ст.5 КК України.

За приписом ст.370 КПК України, якщо за наявності підстав для закриття справи, її не було закрито, - це є істотним порушенням вимог кримінально-процесуального закону.

в) Судом неправильно застосована в цій справі і ч.1 ст.294 КК України. Її застосування зумовлене порушенням вимог Статті 62 Конституції України, статті 2 КК України, статей 22, 26, 49, 64, 65, 66, 67, 334 КПК України.

Ці порушення норм Конституції і КПК України стосуються також і застосування статей

157 та 365 КК України.

Обґрунтування викладене у наступному розділі скарги.»

Також вони наголошують, що «незалежно від викладеного вище обґрунтування неправильного застосування судом норм кримінального закону суд не мав законних підстав для визнання наведених у вирок фактичних обставин справи щодо винуватості Різака І.М. у вчиненні інкримінованих злочинів такими, що є належним чином встановлені...»

Крім того, що вирок незаконний, ми наведемо пізніше аргументи в підтвердження, що його текст безпосередньо містить, м'яко кажучи, елементи фальсифікації. Та не будемо випереджати події. Ми дамо обґрунтування вище вказаного висловлювання і думку адвокатів з цього та іншого приводів.

Не можемо не повернутися, щоб не нагадати Вам, шановні читачі, історію розвитку подій в судовій залі. Факти й атмосфера самих засідань, виступи підсудного, адвокатів, допити свідків покажуть Вам як послідовно Закарпатська прокуратура у змові з Івано-Франківським апеляційним судом фальсифікували справу і готували обвинувальний вирок хоча б по одному епізоду. Наближені до Закарпатської прокуратури джерела підтвердили нам інформацію про те, як нервували прокурор області Бенца Ю.Ю. коли бачив, що «справа Різака» розсипається в суді. Допомогти засудити Різака просив він неперервно своїх господарів в Секретаріаті Президента. Тому в суді і оголошувалися великі перерви, то припинялось, то відновлювалось судове слідство... Спільними зусиллями замовники і виконавці зупинилися на епізоді, який найбільше потрібний був Балозі: він по цьому епізоду проходить як офіційний свідок (обвинувач Різака); і за провал Балози як керівника закарпатського виборчого штабу на президентських виборах 2004 року хай відповість Різак. Так, через примхи, ненависть до свого політичного опонента Різак став першим і єдиним в історії незалежної України засудженим губернатором. Та громадська думка щодо нього не змінилася. «Політв'язень №1», «останній дисидент України» - так називають його в ЗМІ. Щоб переконатися в правильності оцінок журналістами, згадаймо, що писало наше видання у ті дні.

«Черговий провал у справі проти экс-губернатора Івана Різака

У вівторок та середу апеляційний суд Івано-Франківської області продовжував слухання справи проти экс-губернатора Закарпатської області Івана Різака. Розглядався так званий «свалявський епізод». Забігаючи наперед зауважимо, що два дні слухань, показання свідків і одного так званого потерпілого ще раз яскраво підтвердили, що підґрунтям цієї справи є політичне замовлення. Не більше. Жоден з потерпілих так і не зміг висловити Івану Різаку жодних не те що звинувачень, ба навіть претензій.

У вівторок свої покази суду давали міліціонери, які були присутні під час «свалявських подій» у місцевому готелі «Комфорт» у листопаді 2004 року. Жоден з міліціонерів не писав ніяких заяв про те, що вони можуть розглядатися як потерпілі. Однак представник прокуратури, який невідь-чому кваліфікував міліціонерів як потерпілих, намагався у будь-який спосіб представити їх суду як таких, що найбільше постраждали внаслідок інциденту у Сваляві. І коли свідки в погонах на суді щиро дивувалися, що вони прийшли на суд у статусі свідків, а не як потерпілі, представник обвинувачення, якого такі свідчення, очевидно, застали зненацька і відверто обурили, почав ставити їм запитання на кшталт «Що, вас і пальцем там не рушили?». Виявилось, що представники обвинувачення міліціонерів навіть не повідомили, що вони, на думку прокуратури, мають на суді виступати не як свідки, а як потерпілі...Але потерпілими міліціонери себе так і не визнали.

Зі свідчень міліціонерів можна відтворити у загальних рисах події, які відбулися у листопаді 2004 року у Сваляві. Отже, згідно з їх свідченнями, в той час у готелі «Комфорт» поселилася велика група людей, серед яких були і представники інших держав. Зокрема, йшлося про громадянина пенсійного віку з Польщі. З метою профілактики нелегальної міграції (а такі перевірки міліція проводить як мінімум щомісяця) і проводилася перевірка паспортного режиму в готелі «Комфорт». Як випливає зі свідчень, через який час до міліціонерів підійшов, за їх словами у суді, «кримінальний авторитет Камиш» із співробітниками фірми «Алекс». Вони буквально накинулися на міліціонерів, намагаючись з'ясувати, що міліція робить у готелі. Один із співробітників «Алекса» прийшов із відеокамерою і представився журналістом «5 каналу». Суддя

запитала свідків, хто насправді цей «кримінальний авторитет Камиш»? Міліціонери пояснили, що це – нардеп від «Нашої України» О. Кеменяш (потім уточнили, що не від «Нашої України», а від БЮТ). Саме він дав команду «оператору 5 каналу» знімати всі «події» в готелі. Разом із «групою людей» від «Алексу» на подвір'ї готелю невдовзі зібралася група «невідомих». Останні почали вимагати оператора і плівку, але той уже заховався в приміщенні готелю. Міліціонери, які чергували біля входу, на жаль, не бачили конкретно, що відбувалося між обидвома групами у приміщенні готелю, хто кого вдарив чи тягав за волосся. Однак, на думку свідків, толерантні і вивірені дії працівників міліції, а багато з них у Сваляві було без форми, врешті-решт заспокоїли обидві сторони і ніякого кровопролиття не сталося. Через хвилин 20-30 з готелю вийшли «цілі і неушкоджені» студенти, сіли в автобуси і їх у супроводі міліції відправили на територію фірми «Алекс». На прохання міліції написати заяви про побиття чи напад, студенти відповіли відмовою. Лише двоє студентів написали того дня пояснення. Зрештою, за свідченням міліціонерів, ніхто з них не бачив, щоб хтось когось бив. Так, чули, що у приміщенні готелю билосся скло, але мордобою ніхто не бачив. Закінчилося все тим, що членів групи за рішенням керівництва фірми «Алекс», яке мабуть їх і запросило, посадили на поїзд і в супроводі міліціонерів, які були майже в кожному купе, їх доправили аж до Львова. Про які «масові заворушення» каже слідство – можна лише пофантазувати...

Свідок-потерпілий, один із студентів, давав свідчення у середу. Щоправда, як виявилось, він того дня лише почав ...знайомитися із справою. Він також підтвердив, що у листопаді 2004 року ніяких заяв ті студенти, які були в Сваляві і яких слідство заднім числом віднесло до потерпілих, не писали. Тобто, на той час ніяких заяв ні від міліціонерів, ні від студентів не було. Але вже у кримінальній справі такі заяви чомусь з'явилися. Звідки? Коли? Невідомо.

Чи не є це черговим підтвердженням грубої фальсифікації і підтасовки?

Методи якого року нагадують такі слідчі дії?

Але справжньою сенсацією для учасників судового процесу в Івано-Франківську цього тижня стали свідчення... Віктора Балого. Так-так, экс-губернатора, экс-міністра, а нині головного канцеляриста. Справа в тому, що ще не так давно суд на клопотання підсудного не захотів викликати Віктора Івановича для дачі пояснень в якості свідка. Як не як, поважна особа. При посаді. Аж тут виявляється, що Віктор Балоба вже сам давав свідчення по свалявському епізоду. В цих свідченнях він безапеляційно вказав, що події у Сваляві у 2004 році були організовані «під керівництвом ОДА». Ось, власне, де собака і заритий.

Для представників обвинувачення, очевидно, покази Такого(!) свідка стали чітким дороговказом і головними доказами «винуватості» І. Різака. А заяви, потерпілі і все, що ще треба і скільки завгодно, з'явиться вже потім. І начхати вони хотіли на законність, кримінально-процесуальні норми й елементарну людську порядність...Є замовлення – треба виконувати. Тим більше – не за красні очі.

Браво, закарпатські «Катаньї»!

Взагалі-то, якщо проаналізувати події осені 2004 року, то простежується якийсь дивний збіг обставин. Віктор Балоба з'являється всюди, де нібито «керівництво ОДА» організовує якийсь «кримінал». То він з'являється з телекамерами в Мукачеві, то на ужгородському стадіоні «Авангард», де повлять «злісних бандитів-терористів», то знову ж таки в Ужгороді його бачать під час масовок на Набережній, яка лише завдяки оперативному втручання СБУ не перетворюється в побоїще, то він тут-як-тут у Сваляві...

Мимоволі замислюєшся, а чи це простий збіг обставин?

Чи все це не пояснюється простіше – бажанням організовувати самому провокації і виходити з них героєм, отримуючи неабиякі політичні дивіденди? Як воно й насправді сталося.

Тепер, здається, ні в кого не виникає сумнівів, що такою провокацією були і події у Сваляві. Для цього і були спочатку звинувачені у бездіяльності працівники міліції. Для цього почергово з'являлися тут Кеменяш, його «хлопці», а потім і Балоба зі «свитою». Адже, за свідченнями міліціонерів, вони діяли чітко згідно із Законом про міліцію. Тому й не сталося кровопролиття. Але їх звинуватили у бездіяльності.

За свідченням одного з міліціонерів, у нього в той день у Сваляві була з собою навіть

відеокамера. Але щоб не викликати агресію, він нею не скористався. До речі, єдиний, хто під час сваявських подій був із зброєю («Сайга»), був в. о. керівника «Алекса» пан Удворгелі, який після помаранчевої революції став головою Свалявської РДА.

Суд, як на нашу думку, упродовж двох днів слухань «сваявських подій» отримав достатньо матеріалу, щоб пересвідчитися у масштабах фальсифікації чергового з епізодів кримінальної справи проти экс-губернатора І. Різак. Для сторонньої людини навіть дотична причетність колишнього керівника області до подій такого характеру викликає щире здивування, а вже намагання його звинуватити виглядає цілковитою дурістю.

Зрозуміло, останнє слово буде за судом і забігати наперед чи тиснути на суд ніхто не збирається. Тим більше, що наступне засідання призначено аж на 31 січня. Павло Пасічний»

Зверніть увагу на деякі деталі, а в майбутньому їх буде все більше і більше, міліціонер не користується відеокамерою, щоб не викликати агресію, а тепер згадаємо як майже на кожній ділянці відеокамера в руках «нашоукраїнців» ставала політтехнологічною зброєю, за допомогою якої організовувалися провокації. Можна навести десятки прикладів, коли навіть нардепи від цієї політичної сили знімали на камеру жінок на вулицях, в дворах, поводитися так, як не поведяться навіть кримінальні авторитети в нічних барах. Та їм це дозволялося, бо як висловився один з них «за ними Америка і Європа». Правда для чоловіків ображених жінок в далеких гірських селах навіть потужні держави і цілі континенти не несли ніякого авторитету. Тому іноді «представникам Заходу» доводилося тікати з того чи іншого населеного пункту. Як бачимо, не соромилися вони представлятися кореспондентами провідних телеканалів.

Розділ IV

Екс-губернатор продовжував в суді наводити конкретні приклади і докази політичного замовлення його кримінальних справ.

«...Іван Різак проголосив інші клопотання. Перше стосувалося **політичної заангажованості справи**. Як незаперечний доказ політичного підґрунтя справи підсудний навів показовий документ.

М.М.М. 23.08.05

МІНС УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ІНТЕРНІШНІХ СПРАВ
ОБЛАСТНА АДМІНІСТРАЦІЯ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

МІНІСТЕРСТВО ІНТЕРНІШНІХ СПРАВ
УПРАВЛІННЯ МІНІСТЕРСТВА ІНТЕРНІШНІХ СПРАВ
УКРАЇНИ В ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ВІСНОВІЩА ПО БОРОТБІ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ

Місто м. Ужгород, вул. Монастирська, 3
Т (0312) 67-30-12

294008, м. Ужгород, ул. Монастырская, 3
Т (0312) 67-30-12

08 2005 р.

Старшому слідчому прокуратури
Закарпатської області
юристу 1-го класу
п. Данча М.М.

На Ваш № 06/159 вих. 05 від 10.08.2005 року повідомляємо, що працівниками
журовського відділу УБОЗ УМВС України в Закарпатській області проведено
комплекс оперативно-розшукових міроприємств спрямованих на отримання
інформації відносно осіб які вчинили 13.11.2004 року в місті Свалява, Закарпатської
області масові заворушення відносно Громадської організації "Пора".
Проведеними заходами отримано оперативну інформацію, що на масових
зворушеннях були присутні та приймали активну участь:

Чубірко Іван Іванович, 27.05.1973 р.н., уродженець та мешканець м.Мукачево,
вул.Верді, 2/12 - радник голови Закарпатської ОДА з економічних питань,
дружина Чубірко (Марченко) Алла Василівна (рідна сестра дружини голови
Адміністрації Президента України), 01.02.1975 р.н., мешканка м.Мукачево,
вул.Пархоменко, 26.

Виявляється в. о. начальника закарпатського УБОЗу В. Шимоняк, інформуючи старшого слідчого прокуратури Закарпатської області М. Данчу про осіб, які нібито брали активну участь у так званих «масових заворушеннях» серед інших чомусь лише відносно радника экс-губернатора Чубірки І. І. вказав не лише його посаду, а й те, ким є його дружина (Чубірко (Марченко) Алла Василівна (рідна сестра дружини голови Адміністрації президента України В. Медведчука).

Дружини інших осіб у рапорті шефа УБОЗа – не згадані жодним словом. Хіба це не є підтвердженням політичної заангажованості міліцейського високопосадовця? Хіба це не свідчить, що кримінальні переслідування Різака і його команди – політичне замовлення?

Політичне переслідування Івана Різака розпочалося ще у 2000 році, коли тодішній губернатор Закарпаття В. Балого звільнив його з посади першого заступника

губернатора нібито «за скороченням штатів». Зауважимо, що лист погодження на його звільнення підписав особисто тодішній Прем'єр-міністр України В.Ющенко. Хоча скорочення цієї посади не могло бути, оскільки ця посада була виписана в законі «Про обласні державні адміністрації». Основна причина звільнення Різака добре відома всім закарпатцям – його відмова вийти з рядів СДПУ (О) взамін на матеріальні блага: особняк і «Мерседес». Вже тоді Балого пообіцяв Різаку, якщо він не виконає його рекомендації і не вийде з партії, буде мати «серйозні проблеми» і буде «сидіти». Політичні опоненти Різака, серед яких і «нашоукраїнець», кум Балого прокурор Закарпатської області Бенца, як відомо, діють не словом, а ділом. Отак в коридорах закарпатської прокуратури і з'явилися відверто сфальсифіковані справи...»

А тепер згадайте умову звільнення Різака з СІЗО, поставлену нинішнім губернатором Закарпаття Олегом Гаваші. Вона так прямо і звучала, що Різак для виходу на свободу повинен дати свідчення проти Кучми, Януковича, Медведчука. Керівник УБОЗу Закарпатського УМВС дійшов до такої стадії, що слідчому Данчі в офіційному документі підказує чиїм родичем є Чубірко (мабуть для того, щоб той випадково не забув про це при фальсифікації справи).

Різак продовжує боротися і готує чергове звернення, на цей раз в Генеральну прокуратуру. Заявляє про нього в суді.

«...Інше клопотання – про звернення в Генеральну прокуратуру з приводу фальсифікації обвинувального вироку по свалевському епізоду і необхідності проведення судово-бухгалтерської експертизи по визначенню розміру шкоди, заподіяної в готелі «Комфорт».

Читачі нашого сайту вже мали змогу пересвідчитися, наскільки грубо сфальсифіковано кримінальну справу за даним епізодом (втім, як і в цілому). Майже всі, хто проживав 13 листопада 2004 року в свалевському готелі «Комфорт» не підтвердили, що їх хтось бив. Ніхто із придуманих слідством потерпілих не звертався за медичною допомогою і не писав заяв у правоохоронні органи. Ніхто нікому не перешкоджав вести передвибірчу діяльність. Бо ніхто із приїжджих у Свалеву у той час агітації взагалі не вів. Не існує побитих міліціонерів. Зрештою, в матеріалах справи немає навіть протоколів допитів, а є лише якісь сумнівні папірці, які навіть не можна назвати копіями.

Якщо людина твереза і не «обкурена», вона природно запитас – а що взагалі розглядає апеляційний суд Івано-Франківської області? Адже на основі якихось дешевих папірців хіба можна когось у чомусь звинувачувати чи виправдовувати? Нема предмету розмови взагалі. Де потерпілі? Де свідки? Як суд дозволив себе втягнути у цей фарс, придуманий політтехнологами, – зрозуміти неможливо. При цьому справа фальсифікувалася з таким очевидним успіхом, що слідчі не зважали навіть на елементарні, дитячі казуси навіть при фальсифікації простих копій протоколів допитів. Нині навіть слідчим і прокурорам треба бути дуже зазомбованими чи заляканими кимось (зрозуміло, ким), щоб продовжувати цей ганебний фарс і виставляти себе посміховиськом на всю державу, намагаючись довести те, чого у природі не існує. Як не дивно, суд також втягується в цю клоунаду...»

Це ми зараз розуміємо чому суд втягався, за висловом нашої колеги, в цю клоунаду. Хоча це слово повинне викликати сміх, але Різаку не до нього. Йому, його адвокатам і всім присутнім в судовій залі було видно, що самої кримінальної справи не існує. Вона буквально не зшита навіть «білими нитками». Кажу так, то обвинувальний висновок переданий Різаку був навіть незшитим в прямому розумінні цього слова, а його текст суттєво відрізнявся від того, який знаходився в кримінальній справі. Навіть на цій стадії була пряма фальсифікація і Різак це довів в судовому засіданні. Проте суд вперто шукав якісь зачіпки для продовження розгляду справи і засудження Різака.

Продовжував Різак боротися й за відміну вироку Свалевського райсуду від 31 січня 2006 року, яким його було визнано винним. Нагадаємо, що це зроблено було заочно, без виклику його на засідання ні в якості свідка, ні в якості обвинуваченого. Незважаючи на особливий цинізм порушення

закону, добитися відміни цього вироку було не так просто. На поступки не хотіли йти ні Генеральна прокуратура, ні сам Свалявський райсуд. Це пізніше журналісти з'ясують чому так впевнено вела себе пані Жиганська, яка винесла вирок Різаку. По-перше, вона є дуже наближеною особою до того самого «помаранчевого» нардепа від БЮТ Олександра Кеменяша, головного організатора приїзду молодих людей в Сваляву. До речі, всі спірні питання щодо незаконної приватизації об'єктів цим депутатом розглядала саме вона. Всі її рішення – на його користь. По-друге, її чоловік займав і займає посаду заступника начальника Свалявського райвідділу міліції і є теж ставлеником цього нардепа.

Але після багаточисельних звернень Генеральна прокуратура відступила і визнала, що Свалявський райсуд помилився засудивши Різака. Історію цього питання ми вже розкривали. Нагадаємо її Вам.

«Процес знищення Різака триває, незважаючи на Новорічні свята

Незважаючи на офіційні вихідні Свалявський районний суд призначив на 4 січня засідання, на яке запросив адвокатів Івана Різака. Ми, грішним ділом подумали, що закарпатська Феміда усвідомила свою помилку по відношенню до колишнього керівника області і спішить її виправити, незважаючи на відпочинок. Нагадаємо, що саме цей суд визнав винним Івана Різака заочно. Саме п. Жиганська Івана Михайловича винним в організації масових заворушень і перешкоджанні проведенню виборчої агітації на користь кандидата в Президенти України Віктора Ющенка. Що з цього вийшло читаємо нижче.

У цей день, тобто 4 січня 2007 року, відбулося судове засідання Свалявського районного суду Закарпатської області під головуванням судді Жиганської Наталії Михайлівни (голова суду) з приводу розгляду заяви адвоката Піх І.Б. на ім'я Генерального прокурора на вирок цього суду від 31.01.06р.

Суд повідомив учасників процесу, що з Генеральної прокуратури надійшла заява адвоката Піх І.Б., в якій вона просить Генеральну прокуратуру порушити клопотання про перегляд вироку з підстав, передбачених ст.400-4 ч.2 КПК України. Ця заява адвоката була направлена до суду листом начальника відділу Генеральної прокуратури України для розгляду по суті в порядку, передбаченому ст.409 КПК України.

Суд поставив на обговорення питання про можливість розгляду заяви адвоката в порядку ст.409 КПК України.

Прокурор висловив думку, що такий розгляд є неможливим.

Адвокат Піх зазначила, що заява на ім'я Генеральної прокуратури України є зрозумілою за змістом і визначеною за процесуальними підставами. Сьогоднішнє слухання цієї заяви Свалявським судом є несподіванкою для заявника. Але, в решті решт, не має жодного значення в якому процесуальному порядку будуть усунуті порушення процесуального закону, допущені судом при постановленні оскаржуваного вироку. Тому, це питання адвокат лишає на розсуд суду.

Постанова суду: заява адвоката Піх, яка була подана в порядку ст.400-4 КПК України, не підлягає розгляду Свалявським районним судом в порядку ст.409 КПК України, тому суд постановив заяву адвоката Піх про перегляд вироку визнати такою, що не підлягає розгляду Свалявським районним судом в порядку ст.409 КПК України.

Видати копію постанови суддя відмовилась, пояснивши, що адвокат Піх не є учасником процесу, постанова буде надіслана Генеральному прокурору.

Ось що з цього приводу сказала адвокат Ірина Піх.

Заява адвоката Піх І.Б. на ім'я Генерального прокурора України містила в собі прохання про необхідність порушення клопотання про перегляд вироку Свалявського районного суду Закарпатської області від 31.01.06р. в порядку виключного провадження (глава 32 КПК України). Цим вироком засуджені: Паульо В.Д., Гуранича В.В., Поповича В.І., Машіко І.І. за статтями 294 ч.1, 157 ч.2 КК України до п'яти років позбавлення волі із звільненням від покарання з випробуванням на три роки – кожний.

Шляхом недотримання вимог кримінально-процесуального законодавства, зазначеним вироком порушені конституційні права Різака І.М., а саме, встановлено, що один із засуджених – Паульо В.Д. вчинив злочинні дії за вказівкою голови Закарпатської облдержадміністрації Різака І.М.

Різак І.М. учасником процесу не був, з цієї причини не був повідомлений про судові слухання. Тобто, суд навіть не вислухав людину, яку заочно визнав злочинцем.

Отже, посилаючись на статті 400-4 ч.1 п.2, 400-9 ч.2 КПК України, які дозволяють перегляд судових рішень у разі наявності істотних порушень вимог кримінально-процесуального закону, які істотно вплинули на правильність судового рішення, адвокат поставила питання про необхідність порушення Генеральним прокурором України клопотання про перегляд зазначеного вироку в порядку виключного провадження. Клопотання мало бути направлене до Верховного Суду України.

Процесуальний закон дозволяв (за наявності непростих обґрунтувань) у даному випадку самостійне звернення особи, яка зазнала незаконних обмежень своїх прав, до Верховного Суду України з відповідним клопотанням.

Але, зважаючи на суттєвість порушень прав особи, адвокатом був обраний шлях звернення до Генерального прокурора України, оскільки **державою** були спричинені зазначені порушення і саме державний правоохоронний орган (на переконання адвоката) мав ініціювати поновлення конституційних прав громадянина.

Сподівання виявилися невиправданими – Генеральна прокуратура вчинила в спосіб, недосяжний для розуміння, а саме, супровідним листом направила заяву адвоката Піх І.Б. до суду, який постановив оскаржуваний вирок – Свалявського районного суду Закарпатської області. В супровідному листі зазначалось, що заява адвоката Піх І.Б. має бути розглянута в порядку ст.409 КПК України, яка регламентує порядок вирішення питань про всякого роду сумніви і протиріччя, що виникають при виконанні вироку.

Заява адвоката не містила відомостей, які б давали можливість розглянути її у вказаному порядку.

Лист Генеральної прокуратури і, власне, заява адвоката були прийняті до розгляду суддею Жиганською Н.М., котра виносила вирок по першій інстанції. Слід зауважити, що питання, які виникають при виконанні вироку, власне, і повинні розглядатись тим же суддею.

Проблема полягала в тому, що в запропонований Генеральною прокуратурою України спосіб вирішити питання, порушені заявою адвоката Піх – неможливо. Не існує процесуальної можливості внести постановою (а в такому порядку суд приймає лише постанови) уточнення у вирок, які б повернули Різаку І.М. статус невинуватої особи.

Я не маю можливості коментувати дії Генеральної прокуратури України, оскільки не розумію їх зовсім. У мене виникла низка питань, на які не існує відповідей як з огляду на закон, так і на здоровий глузд:

1. В який спосіб суд мав відкрити провадження на підставі непроцесуального документу, яким, безумовно є супровідний лист.

2. Якщо в супровідному листі пропонується розглянути заяву адвоката, то як можна було листом змінити процесуальні підстави заявника?

3. Чому прокурор, який приймав участь у судовому засіданні 04.01.07р. схилився до думки, протилежної позиції Генеральної прокуратури України? Чому на стадії підготовки до судового засідання прокурором, який приймав участь у справі, не були усунуті перешкоди, які, на його думку не дозволяли суду розглянути звернення Генеральної прокуратури (адже очевидним є те, що адвокат І. Піх до Свалявського суду не зверталась). Звідки така неузгодженість у баченні одного і того ж питання (звісно, якщо вона не є штучно створеною)?

Розумінню піддається лише те, що суддею в цій ситуації було прийнято єдино можливе рішення. Маючи на руках невизначене, непроцесуальне звернення Генеральної прокуратури України, незгоду прокурора – учасника процесу на розгляд поставленого питання, суддя не мала можливості діяти в інший спосіб.

Наш коментар. Що не піддається здоровому глузду і юридичним поясненням називається просто російським словом «беспридел». Саме він триває в Закарпатті з лютого 2005 року по відношенню до экс-губернатора і його однодумців. Невже у когось у цій державі залишився ще сумнів, що справа проти Різака І.М. - замовна? До кого ще треба звертатися йому і членам його сім'ї за допомогою? Чи є вже такою незаангажованою до «справи Різака» позиція

Генпрокуратури. Адже саме в Генпрокуратуру неодноразово звертався екс-губернатор Різак з одним проханням - витребувати справу із суду і дати належну юридичну оцінку. Слухання «справи Різак» в Івано-Франківському Апеляційному суді і його визнання злочинцем у Свалявському заочно показують, що всі епізоди проти нього так грубо сфабриковані, що не треба бути працівником Генпрокуратури з багаторічним стажем щоб це побачити: все видно як на долоні. Будемо чекати, коли нарешті належним чином відреагує й інститут Уповноваженого з справ людини Верховної Ради України. Єдиний до кого ще не звертався І.Різак у цій країні – це гарант Конституції, Президент України Віктор Ющенко. Але чи зможе бути і він об'єктивним у цій справі, якщо в Закарпатті всі знають, як активно підтримувала на виборах Президента України Віктора Януковича команда Івана Різак? І сам підсудний цього не приховує. Більший відсоток голосів як у Закарпатті (понад 40% за Януковича) сьогоднішній Прем'єр-міністр України набрав лише в південних і східних областях. І ні для кого не секрет, що команда Івана Різак страждає саме із-за останніх президентських виборів. У нас у Закарпатті про це говорять вголос і колишні синьо-білі, і помаранчеві. А самому екс-губернатору так поламали життя, що Новий 2006 і Новий 2007 він зустрів у лікарні.

Павло Пасічний»

Адвокати і підсудний намагалися шукати здоровий глузд в діях правоохоронців і судової системи. Та його, як і законності, не могло бути в принципі. **Було політичне замовлення.** Про допити свідків у суді і так звані «протоколи допитів» - тема окремої розмови. Про це читайте в наступних розділах.

Розділ V

Почнемо нашу наступну розповідь з того, що процитуємо вирок: «Органом досудового слідства дії підсудного кваліфіковано за ч.2 ст.157, ч.2 ст. 294, ч.3 ст.365 КК України. Оскільки в матеріалах справи відсутні будь-які дані, які б свідчили про настання внаслідок дій підсудного тяжких наслідків, не було встановлено цього під час судового слідства, суд виключає з обвинувачення Різак І.М. у вчиненні організації масових заворушень, перевищення влади та службових повноважень, кваліфікуючу ознаку – спричинення тяжких наслідків». Таким чином, суд частково відкинув думку слідчих Закарпатської прокуратури про те, що 13 листопада 2004 року в Сваляві було «перебито» масу студентів та міліціонерів. Оцінку вироку в наступних наших матеріалах дадуть ще адвокати Різак. Ми ж в своїй розповіді ще раз акцентуємо Вашу увагу на те, що суд посилається в своєму вирокі на покази «потерпілих» Гришака, Глібовицького, Басовського, Гонсьора, Федаша, Проник, Нагірної, а також (що особливо підкреслюємо) на оголошені в суді покази потерпілих Сапрун, Онишук, Бондарської, Литвинчука, Чернявської, Бойсана, Косінського, Реути, Ярути, Свінтозельського, Ільницького, Олійника, Подворної, Горона. Просто для себе відзначимо, що пана Федаша в суді не було, а пані Нагірна в своїх свідченнях заявляла, що не бачила ні насильства, ні до неї не застосовувалося насильство. Це так про елементи фальсифікації в самому обвинувальному вирокі.

Звертаємо увагу також на те, що суд обрав для читання показів тих потерпілих, які підказала прокуратура. Бо повинні нагадати також, що протягом кількох десятків судових засідань в суді ледь-ледь з'явилося семеро чи восьмеро (прокуратурою констатувалося, що в Сваляві постраждало 42 студенти). І то після кількох нагадувань і цільової роботи прокуратури. Правда господарка готелю на суді сказала, що максимальна кількість проживаючих в готелі можлива – 25-30 чоловік. Чому суд обрав саме ці протоколи? Чому ці протоколи, вірніше їх ксерокопії, можуть бути доказами якогось інциденту, тим більше причетності до нього Різак. Адже ні один «потерпілий» не висловив жодної претензії до Різак, що у вирокі констатував і сам суд. Ми Вам пропонуємо ще раз познайомитися з цими ксерокопіями «протоколів». Мені і зараз бридко від того, наскільки брутально фальсифікувалися всі деталі цього епізоду обвинувачення. Це точно підтверджує слова підсудного, що сценарії його кримінальних справ писалися політтехнологами за вказівкою Балоги. Слідчі, правда, так і не змогли під ці сценарії знайти свідків, які б це могли підтверджувати. Та, на жаль, суд пішов за «дороговказом головного канцеляриста». Знайомтеся з цими «протоколами» і коментарями нашого колеги Павла Пасічного до них. Ви переконаєтеся в тому, що не треба бути юристом-

криміналістом, щоб визначити рівень фальсифікацій цих «документів». Але вони стали складовою, на основі якої засудили невинну людину.

«Наступні свідчення в суді давали «потерпілі» студенти. Коментувати їхні свідчення досить важко, тому ми спочатку пропонуємо читачам копії протоколів допиту цих студентів на досудовому слідстві.

59
58

ПРОТОКОЛ допиту свідка

14 лютого 2005 року

початок 13 год. 00 хв. Закінчено допит о "14" год. "00" хв.

У особливо важливих справах слідчого відділу слідчого управління прокуратури області Мисик В.М. в службовому приміщенні (каб. №59)

на виклик вимог ст.ст. 68, 85, 176 і 170 КПК України, допитав в якості свідка:

ім'я по-батькові: **Процик Ольга Юріївна**
народження: 17.05.1985 р.н.
народження: с.Банюшин Кам'янко-Бузького р-ну Л.о.
державство України
національність: українка
шлюбний стан: не заміжня
освіта: незакінчена вища
навчання: Львівський національний університет ім.І.Франка.
навчання: студент 3-го курсу
здатність: зі слів — не судимий
місце проживання: м.Львів, вул.Мечнікова, 10 кв. 108
посвідчення, що посвідчує особу: особу посвідчено
дані про стосунки з обвинуваченим та потерпілим: по тексту
вважається депутатом - ні

У відповідності з ч.3 ст. 167 КПК України свідка попереджено про обов'язок розповісти все, що (їй) відомо по справі, а також роз'яснені обов'язки свідка та попереджено про кримінальну відповідальність за ст. 385 КК України за відмову від дачі показів та за ст. 384 ч.1 та ч.2 КК України за відомо неправдивих показів.

Свідкові роз'яснено, що відповідно до ст. 63 Конституції України він (вона) не несе відповідальності за відмову від дачі показів щодо себе, членів своєї сім'ї та близьких родичів.

Свідкові роз'яснено його (їй) права, передбачені ст.69 КПК України, а саме: давати покази своїми словами або іншою мовою, якою він вільно володіє, і користуватися допомогою перекладача; залучати перекладачу, знати у зв'язку з чим та по якій справі він допитується; власноручно викладати покази у протоколі допиту; користуватися нотатками та документами при дачі показів у тих випадках, коли покази стосуються будь-яких розрахунків та інших даних, які йому важко тримати в пам'яті; відмовитись давати покази щодо себе, членів сім'ї та близьких родичів; знайомитись з протоколом допиту та клопотати про внесення до нього змін, доповнень та зауважень, власноручно вносити доповнення та зауваження, подавати скарги прокурору на дії дізнавача та слідчого; вжити заходи відшкодування витрат, пов'язаних з викликом для дачі показів; у разі наявності законних підстав свідок має право на забезпечення безпеки шляхом застосування заходів, передбачених законом.

Перед початком допиту свідку роз'яснено, що згідно ст.69 ч.2 КПК України відмовитись давати покази як свідки мають право: 1) члени сім'ї, близькі родичі, усиновлені, усиновителі обвинуваченого і обвинуваченого, 2) особа, яка б своїми показами викривала б себе, членів сім'ї, близьких родичів, усиновленого, усиновителя у вчиненні злочину.

Питання: на якій мові бажаєте давати покази?

Відповідь: свої покази бажаю давати на українській мові, якою вільно володію.

Процик

роз'яснено, що його (її) викликали на допит по кримінальній справі №6115604. Паулюс В.Д., Шмигальського С.Р. та Ющенка О.В. за ст.263 ч.1 КК України за фактами погроз вбивством, насильством та посягання на життя працівників в Закарпатській області при виконанні ними службових обов'язків, заподіяні працівникам Свалявського РВ УМВС України в Закарпатській області та їхнім дітям, вчинених нестановленими особами у готелі "Комфорт" м.Свалява за ст.ст.345 ч.1, 296 ч.2 КК України.

Григорук

Надано попередження про кримінальну відповідальність за ст.387 КК України за розголошення будь-якого свідства по даній кримінальній справі.

Григорук

По суті заданих питань можу повідомити наступне:

На даний час я навчаюсь на 3 курсі Львівського державного Університету Франка, факультет журналістики, група ЖРН-31.

В мене є знайомий Федеш М., який запропонував мені та ще декільком людям їхати агітувати за кандидата в президенти Ющенка В.А. в Закарпатську область.

Ми поїхали автобусом 11.11.2004 року автобусом Львів-Ужгород, вранці ми поїхали в м.Перечин, де були майже 2 дні, ми роздавали агітаційні листи, газети тощо, ніяких інцидентів у вказані дні не було.

13.11.2004 року автобусом ми поїхали в м.Сваляву, в готель "Комфорт". Ми поселились в першому номері на третьому поверсі, зі мною в кімнаті також були Сапун І. та Нагірна С. Протягом дня 13.11.2004 року знаходились в готелі, не агітували. Не агітували ми тому, що цілий день налив дощ і було дуже мокро і сиро. Хочу уточнити, що за проведення агітації нам нічого не платили, тільки на проживання. Їхали ми за власним переконанням.

13.11.2004 року, приблизно в обідню пору, в готель зайшли працівники міліції, які провели звірку паспортів і розпитували про мету нашого приїзду. Також я чув, що хтось говорив, що були якісь пожежники і шукали якусь причину, щоб закрити готель. Ми нікуди далеко в місто не виходили, оскільки нас попередили, що можливі різні інциденти.

Коли стемніло, приблизно біля 18 години, біля готелю почали збиратись незнайомі люди, спортивної статури, кримінальної зовнішності, та переважно одягнуті у спортивний одяг. До 20 години цих осіб стало приблизно біля 40-50 осіб. Вони заблокували вихід.

В цей час вимкнули світло, ми знаходились в номері і ці люди забігли в готель, спочатку ми їм не відчинили двері, але потім вони вибили перші блячні двері, тоді біля других стали і сказати, що якщо ми не відкриємо, то вони почнуть стріляти. Ми були налякані і відкрили двері, тоді в кімнату забігло 2 чоловік, вони були в чорних масках з прорізами для очей. В руках у них була якась зброя, по вигляду вона нагадувала автомати. Однак ці особи нас не били, не стріляли, вони просто почали нас шарпати і виганяти з кімнати. Ми під їхнім напором пішли на вулицю. Коли ми були на дворі, то ці особи сказали, що на 5 годин можна зайти в готель і забрати речі.

Григорук

Однак, всерівно, коли я повернулась в номер, то там все було перевірено
повернення я виявила нестачу наступних речей:

підписані рукавиці вартістю 60 грн.

зарядний пристрій до телефону "Нокія" вартістю 35 грн.

годинник вартістю 100 грн.

Всього в мене пропали речі на суму 195 грн., однак крім цього, було
пошкоджено моє право на вільну агітацію.

Коли ми вийшли з готелю, то після цього ми всі стояли на дворі і чекали.

Після нас завізли на якесь підприємство, де нагодували і після цього нам купили

і посадили на якийсь поїзд, яким ми доїхали до Львова.

Питання: чи можете Ви впізнати осіб, які вигнали Вас та інших осіб з
готелю?

Відповідь: я не впевнений, оскільки вони майже всі були на одне обличчя.

Питання: як на Вашу думку, особи, які Вас та інших примусово виселили з
готелю, робили це спонтанно, чи вони були організовані. Якщо так, то хто ними
керував?

Відповідь: я вважаю, що ці люди були чітко організовані, але хвію ними
я не знаю.

Питання: чи була у інших нападників зброя?

Відповідь: ні, зброї я не бачила. Оскільки нам постійно світили в очі
фарами.

Протокол з моїх слів записано ~~ф~~ вірно,
много прочитано, зауважень та доповнень
немає.

Григорій (Григорій)

Дошито 13.11.13

13.11.13

ПРОТОКОЛ
допиту свідка

14 лютого 2005 року

поч. о 12 год. 00 хв. Закінчено допит о " 13 " год. " 00 " хв.

В особливих важливих справах слідчого відділу слідчого управління прокуратури області Мисяк В.М. в службовому приміщенні (каб. №59)

вимог ст.ст. 68, 85, 176 і 170 КПК України, допитує в якості свідка:

ім'я по-батькові: **Нагірна Світлана Ярославівна**
народження: 15.01.1985 р.н.

місця проживання: смт. Івано-Франкове, Яворівського р-ну Л/о
України

національність: українка

шлюбний стан: не заміжня

освіта: не закінчена вища

місце роботи: Львівський національний університет ім. І. Франка

заняття: студент 3-го курсу

надійшли: зі слів -- не судимий

місце проживання: смт. Івано-Франкове Яворівського р-ну Л/О, вул. Лелехівська, 13а

документ, що посвідчує особу: особу посвідчено

дані про стосунки з обвинуваченим та потерпілим: по тексту

Чи являється депутатом - ні

У відповідності з ч.3 ст. 167 КПК України свідка попереджено про обов'язок розповісти все, йому (їй) відомо по справі, а також роз'яснені обов'язки свідка та попереджено про кримінальну відповідальність за ст. 385 КК України за відмову від дачі показів та за ст. 384 ч.1 та Ч.2 КК України за дачу заведомо неправдивих показів

Свідкові роз'яснено, що відповідно до ст. 63 Конституції України він (вона) не несе відповідальності за відмову від дачі показів щодо себе, членів своєї сім'ї та близьких родичів.

Свідкові роз'яснено його (її) права, передбачені ст.69 і КПК України, а саме: давати покази мовою або іншою мовою, якою він вільно володіє, і користуватися допомогою перекладача; заявляти відмову перекладачу, знати у зв'язку з чим та по якій справі він допитується, власноручно викладати свої покази у протоколі допиту; користуватися нотатками та документами при дачі показів у тих випадках, коли покази стосуються будь-яких розрахунків та інших даних, які йому важко тримати в пам'яті; відмовитись давати покази щодо себе, членів сім'ї та близьких родичів; знайомитись з протоколами допиту та клопотати про внесення до нього змін, доповнень та зауважень, власноручно робити такі доповнення та зауваження; подавати скарги прокурору на дії дізнавача та слідчого, вимагати відшкодування витрат, пов'язаних з викликом для дачі показів; у разі наявності відповідних підстав свідок має право на забезпечення безпеки шляхом застосування заходів, передбачених законом.

Перед початком допиту свідку роз'яснено, що згідно ст.69 ч.2 КПК України відмовитись давати покази як свідки мають право: 1) члени сім'ї, близькі родичі, усиновлені, усиновителі пошкодзованого і обвинуваченого; 2) особа, яка б своїми показами викривала б себе, членів сім'ї, близьких родичів, усиновленого, усиновителя у вчиненні злочину.

Питання: на якій мові бажаєте давати покази?

Відповідь: свої покази бажаю давати на українській мові, якою вільно володію.

було роз'яснено, що його (П) викликано на допит по кримінальній справі №6115604, підписано - Паулю В./І., Шмигальського С.Р. та Юценка О.В. за ст.263 ч.1 КК та за фактами погроз обивством, насильством та посягання на життя працівників України в Закарпатській області при виконанні ними службових обов'язків, заподіянні шкоди працівникам Службового РВ УМВС України в Закарпатській області та інші дії, вчинені невідомими особами у готелі "Комфорт" м.Свалява за ст.ст.345, 348, 296 ч.2 КК України.

Свідок попереджено про кримінальну відповідальність за ст.387 КК України за розголошення судового секрету по даній кримінальній справі.

По суті заданих питань можу повідомити наступне:

На даний час я навчаюсь на 3 курсі Львівського державного Університету ім.Франка, факультет журналістики, група ЖРН-31.

В мене є знайомий Федеш М., який запропонував мені та ще декільком друзям їхати агітувати за кандидата в президенти Юценка В.А. в Закарпатську область.

Ми поїхали автобусом 11.11.2004 року автобусом Львів-Ужгород, спочатку ми поїхали в м.Перечин, де були майже 2 дні, ми роздавали агітаційні листівки, газети тощо, ніяких інцидентів у вказані дні не було.

13.11.2004 року автобусом ми поїхали в м.Сваляву, в готель "Комфорт". Нас поселили в першому номері на третьому поверсі, зі мною в кімнаті також були Процик О. та Настірна С. Протягом дня 13.11.2004 року знаходились в готелі, не агітували. Не агітували ми тому, що цілий день падав дощ і було дуже мокро і сиро. Хочу уточнити, що за проведення агітації нам нічого не мали оплачувати, тільки на прожиття. Їхали ми за власним переконанням.

13.11.2004 року, приблизно в обідню пору, в готель зайшли працівники міліції, які провели звірку паспортів і розпитували про мету нашого приїзду. Також я чув, що хтось говорив, що були якісь пожежники і шукали якусь причину, щоб закрити готель. Ми нікуди далеко в місто не виходили, оскільки нас попередили, що можливі різні інциденти.

Коли стемніло, приблизно біля 18 години, біля готелю почали збиратись незнайомі люди, спортивної статури, кримінальної зовнішності, та переважно одягнуті у спортивний одяг. До 20 години цих осіб стало приблизно біля 40-50 чоловік. Вони заблокували вихід.

В цей час вимкнули світло, ми знаходились в номері і ці люди забігли в готель, спочатку ми їм не відчиняли двері, але потім вони вибили перші блячні двері, тоді біля других стали і сказали, що якщо ми не відкрисмо, то вони почнуть стріляти. Ми були налякані і відкрили двері, тоді в кімнату забігло 2 чоловік, вони були в чорних масках з прорізами для очей. В руках у них була якась зброя, по вигляду вона нагадувала дерев'яні палиці. Однак ці особи нас не били, вони просто почали нас шарапати і виганяти з кімнати. Ми під їхнім тиском пішли на вулицю. Коли ми були на дворі, то ці особи сказали, що на 5 хвилин можна зайти в готель і забрати речі.

...всерйово, коли я повернулася в номер, то там все було перевернуто.
...я виявила нестачу косметики на загальну суму 50 грн.
...в мене пропали речі на суму 50 грн., однак крім цього, було
...мне право на вільну агітацію.
...ми вибігли з готелю, то після цього ми всі стояли на дворі і чекали.
...завезли на якесь підприємство, де нагодували і після цього нам купили
...посадили на якийсь поїзд, яким ми доїхали до Львова.
...питання: чи можете Ви впізнати осіб, які вигнали Вас та інших осіб з
...?
...повідь: я не впевнений, оскільки вони майже всі були на одне обличчя.
...питання: як на Вашу думку, особи, які Вас та інших примусово виселили з
...робили це спонтанно, чи вони були організовані. Якщо так, то хто ними
...?
...повідь: я вважаю, що ці люди були чітко організовані, але хто ними
...я не знаю.
...питання: чи була у інших нападників зброя?
...повідь: ні, зброї я не бачила. Оскільки нам постійно світили в очі
...риками.

Протокол з моїх слів записано
верно, мною прочитано, зауважень
та доповнень немає

Нікітін (Нагітін)

Дашко В.М. В.М. Миско

Навіть людина, зовсім далека від юриспруденції, не може не помітити, що показання свідків цілком тотожні, «слово в слово», слідчий робив їх «під копірку», навіть не змінюючи чоловічий рід на жіночий. Із протоколів допиту виходить так, що студентка Нагірна проживала в одній кімнаті зі студенткою Нагірною, тобто сама ж із собою. Щоправда, вже потім рукою «пильного» фальсифікатора були внесені відповідні правки у протокол. Крім того, свідчення на першій сторінці протоколу заперечують свідченням на другій сторінці.

Але вже на суді показання цих свідків суттєво відрізнялися від тих, які були дані на досудовому слідстві. Студенти жваво говорили про «погром» у загальних рисах, але жодного конкретного факту, жодної конкретної відповіді з уст «потерпілих» на суді так і не прозвучало.

Дивує й те, що анкетних даних проживання в сваявському готелі «Комфорт» 13 листопада 2004 року саме цих студентів чомусь не існує.

Що це означає?

А це наводить на думку, що ці «потерпілі» студенти взагалі ніколи не були не те що в готелі «Комфорт», а може й у самій Сваляві.»

«...Після тривалої перерви, викликаній розглядом судом клопотань, почалося читання протоколів допитів. Власне, розпочався судовий фарс на основі згадуваних уже сфальсифікованих папірців, які ніякого юридичного навантаження не несуть. Приміром, перед читанням копії протоколу допиту так званого потерпілого Онищук, Іван Різак попросив документ, з якого буде робитися читання. Суддя зауважила, що підсудний не має права давати запитання суду. Виявилось, що в розпорядженні суду немає жодного документа, який би підтверджував неможливість приїзду на суд цього громадянина. Жодного. Важко зрозуміти, чим викликаний інтерес судді розглядати подібні фальшивки. Ми не виключаємо, що слідчі, надаючи суду такі нотаріально незасвідчені копії протоколів мабуть що й неіснуючих допитів, самі себе убезпечували у разі пред'явлення до них якихось серйозних претензій щодо фальсифікації. Мовляв, копії ж нотаріально незавірнені і не можуть бути юридичним документом, а, отже, які допити ми фальсифікували...

А в тому, що це так, присутні в залі переконалися, коли йшли читання наступних папірців. Цікаво було послухати, як потерпіла І. Супрун на запитання слідчого на досудовому слідстві відповідала, називаючи себе у чоловічому роді. Так і записано у копії протоколу допиту – «я не впевнений», «я ознайомлений» тощо.

Протоколи допиту подружжя Сергія та Наталії Литвинчуків практично і як свідків і як потерпілих тотожні і відтворюють один і той же текст.

ПРОТОКОЛ
допиту свідка

17 лютого 2005 року

почато о 12 год. 05 хв. Закінчено допит о " 12 " год. " 50 " хв.

Свідчий в особливо важливих справах слідчого відділу слідчого управління прокуратури Львівської області Литвинчук О.В. в службовому приміщенні прокуратури Кременецького району Тернопільської області

присутності

вирозумінням вимог ст.ст. 68, 85, 176 і 170 КПК України, допитав в якості свідка:

Прізвище, ім'я по-батькові : Литвинчук Сергій Петрович

Дата народження: 18.04.1985 р.н.

Місце народження: м. Кременець

Громадянство України

Національність: українець

Сімейний стан: одружений

Освіта: незакінчена вища

Місце праці: не працює

Рід заняття: студент 5 курсу Кременецького педагогічного інституту

Судимість: зі слів -- не судимий

Місце проживання: м. Кременець, Тернопільської області, вул. Мікрорайон, 3/25 т. 3-17-28

Документ, що посвідчує особу : особу посвідчено

Дані про стосунки з обвинуваченим та потерпілим : по тексту

Чи являється депутатом - ні

П Р О Т О К О Л
допиту потерпілого

17 лютого 2005 р.

Допит почато о "13" годині 10" хвилин і закінчено о "13" годині 50" хвилин

Слідчий в ОВС слідчого відділу СУ прокуратури Львівської області Литвинчук Н.М. в приміщенні прокуратури області з дотриманням вимог ст.167,170 КПК України, з метою допиту потерпілого:

Позиваче, ім'я по-батькові : Литвинчук Сергій Петрович

Дата народження: 18.04.1985 р.н.

Місце народження: м. Кременець

Громадянство України

Національність: українець

Сімейний стан: одружений

Освіта: незакінчена вища

Місце праці: не працює

Рід заняття: студент 5 курсу Кременецького педагогічного інституту

Судимість: зі слів -- не судимий

Місце проживання: м. Кременець, Тернопільської області, вул. Мікрорайон, 3/25 т. 3-17-28

Документ, що посвідчує особу : особу посвідчено

Дані про стосунки з обвинуваченим та потерпілим : по тексту

Чи являється депутатом - ні не судима

У відповідності до ст. 171 КПК України Литвинчук Н.М. попереджено про кримінальну відповідальність по ст. 384 КК України за дачу завідомо неправдивих показань

ПРОТОКОЛ
допиту свідка

17 лютого 2005 року

Допит почато о 15 год.00 хв. Закінчено допит о "15" год. "50" хв.

Свідчий в особливо важливих справах слідчого відділу слідчого управління прокуратури Львівської області Литвинюк О.В. в службовому приміщенні прокуратури Кременецького району Тернопільської області

в присутності

вирозуміли вимог ст.ст. 68, 85, 176 і 170 КПК України, допитав в якості свідка:

Прізвище, ім'я по-батькові : Литвинчук Наталія Миколаївна

Дата народження: 03.11.1985 р.н.

Місце народження: с. Володарськ-Волинський Житомирської області

Громадянство України

Національність: українець

Семейний стан: одружений

Освіта: незакінчена вища

Місце праці: не працює

Рід заняття: студентка 4 курсу Кременецького педагогічного інституту

Судимість: зі слів -- не судима

Місце проживання: м. Кременець, Тернопільської області, вул. Мікрорайон, 3/25 т. 3-17-28

Документ, що посвідчує особу : особу посвідчено

Дані про стосунки з обвинуваченим та потерпілим : по тексту

Чи являється депутатом - ні

П Р О Т О К О Л	
допиту потерпілого	
17 лютого 2005 р.	
Допит почато о "16" годині "07" хвилин і закінчено о "16" годині "50" хвилин	
Слідчий в ОВС слідчого відділу СУ прокуратури Львівської області Литвинчук	
в приміщенні прокуратури області з дотриманням вимог ст.167,170 КПК України, з	
накритою _____, допитав в	
особі потерпілого:	
ПІРІЗВИЩЕ	Литвинчук Наталія Миколаївна _____
ІМ'Я, ПО-БАТЬКОВІ	_____
ВІК НАРОДЖЕННЯ	03.11.1985 року народження _____
МІСЦЕ НАРОДЖЕННЯ	с. Володарськ-Волинський Тернопільської області _____
НАЦІОНАЛЬНІСТЬ	українка, громадянка України _____
ОСВІТА	незакінчена вища _____
ПАРТІЙНІСТЬ	б/п _____
РОДИННИЙ СТАН	одружена _____
МІСЦЕ РОБОТИ, ПОСАДА	студентка 4 курсу Кременецького педагогічного університету _____
МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ	м. Кременець, вул. Мікрорайон, 3/25 _____
СУДИМІСТЬ	не судима _____

Повернімося до копій протоколів і звернімо увагу на час і дату проведення цих унікальних допитів. І що ми бачимо?..

.....А бачимо те, що Закарпатська обласна прокуратура відтепер може претендувати на Нобелівську (а може шнобелівську) премію. Вона відкрила цікаве фізичне явище, явище телепортації – переміщення у просторі. Але якщо фізики мають справу із телепортацією мікрочастинок, то закарпатські прокурори зробили сенсаційне відкриття – вони встановили факт телепортації макросистем. Судіть самі.

Допит свідка Н. Литвинчук було закінчено о **15.50** 17 лютого **у приміщенні прокуратури Кременецького району Тернопільської області**. А вже о **16.05** цього ж дня пані Литвинчук дає **покази у приміщенні прокуратури Львівської області**. Ну хіба не телепортація? Чи дика фальсифікація?

Цю ж відстань у понад 200 кілометрів за якихось 20 хвилин долає і її чоловік, Сергій. У Кременці він дає покази о 12.50, а вже о 13.10 – він на допиті у Львові. У це важко повірити? Але ж копії протоколів допитів – перед вами!

Та й слідчий прокуратури, який нібито ці допити проводить то тут, то там, кидається як білка в колесі, укліп ока – із Кременця до Львова по кілька разів. Собі він, правда, відвів для цього трохи більше часу. Фальсифікатори цих допитів, які сиділи у прокуратурі в Ужгороді, мабуть не надавали цьому значення. А про реальну відстань між Львовом і Кременцем найменшої уяви не мають. Як, цілком припустимо, про тих же потерпілих і про їх допити. У вас після цих «прокурорських неувязочок» ще залишилися якісь сумніви щодо фальсифікації кримінальної справи проти Різака? Даремно.

Після зачитання суддею свідчень Миколи Горона підсудний звернув увагу судді на те, що на підставі цього свідчення слідчий повинен бути притягнутий до кримінальної відповідальності за розголошення таємниці судового слідства. Справа в тому, що М. Горон, до речі, підприємець, а не студент, відмовився давати свідчення слідчому у зв'язку зі станом здоров'я, а лише підтверджує

покази свого брата Володимира, теж, до речі, не студента, а інструктора по туризму м. Кременець. Яким чином один свідок дізнався про свідчення іншого свідка, допит якого проводився на кілька годин раніше? До речі, саме брати Горони були реальними ватажками молодих людей, які проживали у готелі.

ПРОТОКОЛ допиту свідка

21 лютого 2005 року

м. Львів

Допит почато о 14 год. 00 хв. Закінчено допит о " 14 " год. "50 " хв.

Свідчий в особливо важливих справах слідчого відділу слідчого управління прокуратури Львівської області Мисяк В.М. в службовому приміщенні (каб. №59) у присутності
з дотриманням вимог ст.ст. 68, 85, 176 і 170 КПК України, допитав в якості свідка:

1. Прізвище, ім'я по-батькові : **Горон Володимир Ярославович**

2. Дата народження: 25.03.1981 р.н.

3. Місце народження: м. Тернопіль

4. Гражданство України

5. Національність: українець

6. Сімейний стан: не одружений

7. Освіта: незакінчена вища

8. Місце праці: Туристична фірма ТзОВ "Обласний спортивно - туристський клуб"

9. Рід заняття: інструктор з туризму

10. Судимість: зі слів -- не судимий

11. Місце проживання: м. Тернопіль, вул. Симоненка, 4 кв. 191

12. Документ, що посвідчує особу: особу посвідчено

13. Дані про стосунки з обвинуваченим та потерпілим : по тексту

14. Чи являється депутатом - ні

ПРОТОКОЛ
допиту свідка

21 лютого 2005 року

Львів

Допит почато о 18 год. 00 хв. Закінчено допит о " 18 " год. "30 " хв.

Свідчий в особливо важливих справах слідчого відділу слідчого управління прокуратури Львівської області Мисяк В.М. в службовому приміщенні (каб.№59) у присутності
підтриманням вимог ст.ст. 68, 85, 176 і 170 КПК України, допитав в якості свідка:

Прізвище, ім'я по-батькові : **Горон Микола Ярославович**
Дата народження: 24.01.1976 р.н.
Місце народження: м.Тернопіль
Громадянство України
Національність: українець
Сімейний стан: не одружений
Освіта: вища
Місце праці: приватний підприємець
Рід заняття: -----
Судимість: зі слів -- не судимий
Місце проживання: м. Тернопіль, вул.Симоненка, 4 кв. 191
Документ, що посвідчує особу: особу посвідчено
Дані про стосунки з обвинуваченим та потерпілим : по тексту
Чи являється депутатом - ні

Я можу тільки сказати, що я тоді був із своїм братом – Гороном В.Я., який вже надав детальні покази з даного приводу. Я також його покази підтверджую і на них настоюю. Все відбувалось дійсно так, як розповів мій брат.

Якщо ви звернули увагу, протоколи майже всіх допитів свідків чи потерпілих, це вже кому що перепало від настрою слідчого, ці протоколи датовані лютим місяцем 2005 року. Події у Сваляві, відбувалися 13 листопада 2004 року. Чому саме у лютому прокуратура почала збирати показання свідків? Відповідь дуже проста.

На початку лютого 2005 року було вперше затримано Івана Різака. Але оскільки законних підстав для тримання під вартою у прокурорів не було, Івана Різака було звільнено.

Версія про причетність Різака до доведення до самогубства ректора Сливки, яка йому тоді інкримінувалась, була безперспективною. Замовники і прокурори це добре розуміли. Тому, аби накопати якусь нову кримінальну базу під політичну розправу над экс-губернатором Закарпаття, прокуратура починає відпрацьовувати свалявський варіант. Слідчими гарячково збираються або фальсифікуються покази свідків і потерпілих «свалявських подій». Настільки гарячково, що ляпсуси такої поспішності дають про себе знати сьогодні, у так званих копіях протоколів допитів. Хіба це не говорить, що кримінальна справа по Сваляві це чистої води політичне замовлення?

Черговим конфузом обернулося для судді і спроба прочитати протокол допиту потерпілих Кондора і Пряділя. Виявилось, таких протоколів нема взагалі. Як свідки вони ніби

допитувалися. Але як потерпілі – ні. Ну, замоталися слідчі, не встигли «організувати» необхідні папірці.

А у протоколах допитів як свідки Пряділя і Кондор чітко сказали, що ніякого насильства у Сваляві вони не побачили.

Ще не оговтавшись від цього конфузу, суддів чекав новий епізод правового нігілізму. Відсутність протоколів допитів уявних потерпілих зекономила час. Отож суддя запросила в зал свідків. У відповідь почула, що ...їх немає. Хоча зранку того дня всі їх бачили. Вони навіть реєструвалися. Судовий зал здивовано переглядався. Ще більше всі здивувалися після того, як представник прокуратури пояснив, що «він дозволив свідкам відлучитися на певний період часу». Такі оригінальні повноваження прокурорів щодо свідків викликали жвавий інтерес у присутніх. У підсудного також. Тісна співпраця прокурорів із свідками у залі суду наводить на певні думки. Нагадаємо, що на попередньому засіданні прокурори взагалі вигнали свідків із судової зали, щоб ті не наговорили чогось зайвого. Це яскраво засвідчує, що представники обвинувачення неприховано тиснуть на свідків прямо у залі суду. Дивно, що наша Феміда з цього не робить висновків.

А свідки появились в суді після вимушеної перерви. Їх-то і свідками можна назвати лише умовно. Адже всі вони заявили нічого конкретного не бачили і не знають.

Щоправда, шурина В. Пауля, свідок Зозуля, пояснив, що Пауль одружений на його рідній сестрі, але він не вважає його своїм родичем. Мабуть якісь майнові інтереси не поділили.. Принаймні, Зозуля заперечив покази свого шурина Пауля і сказав на суді, що Пауль був у Сваляві перед початком подій. («Чалий» раніше говорив, що він там був, коли все уже скінчилося.)

До того ж, Зозуля пояснив, що він нібито був свідком словесної перепалки між Паулем і Чубірком. Зозуля взагалі багато про що чув, ба навіть бачив, як Бодя-Акваріум (Рушак) часто говорить по мобіліці і мабуть це, на думку Зозулі, була розмова з І. Різаком...

Раніше б така інформація викликала б у стані сторони обвинувачення хвилю позитивних емоцій і нестримної радості. Але тепер, усвідомлюючи, що фальсифікації їхніх колег стали очевидними уже навіть для загалу, навіть прокурори не виявили до таких свідчень ані найменшого інтересу

Про те, що дані свідчення Зозулі серйозно сприймати не можна засвідчили покази ... вже наступного свідка..

Водій Пауля підтвердив, що вони з Паулем приїхали вже тоді, коли студенти сідали в автобус.

Загалом, показання викликаних свідків, які так конкретного нічого і не сказали по свалявському епізоду, оскільки нічого не бачили, навряд чи допоможе суду у встановленні об'єктивної істини. Виникає величезний сумнів у доцільності їх виклику на суд взагалі.

Але, з іншого боку зрозуміло, представники обвинувачення, яким нині явно бракує свідчень живих людей, вдаються вже до усього і готові чіплятися навіть за соломинку. Лиш би відстояти честь заплямованого мундира. Хай свідки хоч щось говорять, лиш би були живі потрібні їм свідчення.

Після цього, навіть не обговорюючи запрошення наступних свідків і потерпілих, суддя різко оголосила про перерву до 13 березня., бо вже не вперше потерпілі не з'являються в суд.

Павло Пасічний, «svitohlyad.info»

«Наступного дня засідання суду перетворилося у справжній фарс. Виявилося, що на засідання не з'явився жоден із запрошених свідків і потерпілих. Хоча з компетентних джерел було відомо, що у приміщенні суду перебувало кілька свідків, але прокуратура дала команду їх вивести і не показувати. До речі, напередодні в залі засідань була присутня і свідок, яку викликали на попередні слухання, але тоді з поважних причин вона не змогла приїхати. З незрозумілих причин її не було допитано.. Відповідь на таку незрозумілу поведінку суду дав якраз цей день. Це пояснюється лише тим, що впродовж усього судового процесу свідчення на суді і на досудовому слідстві суттєво різняться. А в деяких випадках зовсім протилежні до протоколів допитів на досудовому слідстві. Більшість свідків у судовому залі починають свої покази з прохання... прочитати їм їхні ж покази на досудовому слідстві. Це наводить на думку, що свідки або не

читали, що підписували, або взагалі ніяких показів на досудовому слідстві не давали. Прокуратура, яка бачить, що розсипається не лише версія про причетність Івана Різака до свалаявських подій, але й самі «події» про побиття студентів виявилися надуманими, вирішила заборонити з'являтися свідкам у суді. Щоб поменше було дурниць.

І тут... суд сам стає на шлях правового беспредела. Він виносить постанову про заслухання свідчень таких потерпілих – Онищук, Кондор, Литвинчук, Боднарська, Пряділь, Ярута, Супрун і Горан. Зауважимо, що перед прийняттям цієї постанови, І. Різак попросив про почеркознавчу експертизу для ідентифікації підписів протоколів. Несподівано дуже емоційно виступили проти цього представники прокуратури. Це знову ж таки наводить на думку на те, що матеріали можуть бути сфальсифіковані. Саме цим аргументував свій запит і підсудний. І, щоб не бути голослівним, він навів факти, а ми наводимо копії протоколів:

ПРОТОКОЛ
допиту потерпілого

м. Львів 16 лютого 2005 р.

Допит почато о " 11 " годині " 40 " хвилин і закінчено о " 11 " годині " 50 " хвилин

Слідчий в ОВС слідчого відділу СУ прокуратури Львівської області В.М.Мисяк в приміщенні прокуратури області з дотриманням вимог ст. 167, 170 КПК України, з участю _____, допитав в якості потерпілого:

1. Прізвище, ім'я по-батькові : **Бойсан Юрій Ярославович**
2. Дата народження: 13.01.1983 р.н.
3. Місце народження: м. Стара Синява Хмельницької обл.
4. Громадянство України
5. Національність: українець
6. Сімейний стан: не одружений
7. Освіта: незакінчена вища
8. Місце праці: Український державний лісотехнічний університет
9. Рід заняття: студент 5-го курсу
10. Судимість: зі слів -- не судимий
11. Місце проживання: м. Львів, вул. Ген. Чупринки, 114 а. кім. 218, т. 80979462063
12. Документ, що посвідчує особу: особу посвідчено
13. Дані про стосунки з обвинуваченим та потерпілим : по тексті
14. Чи являється депутатом - ні

ПРОТОКОЛ
допиту потерпілого

м. Львів

16 лютого 2005 р.

Допит почато о " 11 " годині " 40 " хвилин і закінчено о " 11 " годині " 50 " хвилин

Слідчий в ОВС слідчого відділу СУ прокуратури Львівської області В.М.Мисяк в приміщенні прокуратури області з дотриманням вимог ст.167,170 КПК України, з участю _____, допитав в якості потерпілого:

- 1.Прізвище, ім'я по-батькові : **Косінський Михайло Васильович**
- 2.Дата народження: 17.01.1983 р.н.
- 3.Місце народження: м. Збараж Тернопільської обл.
- 4.Громадянство України
- 5.Національність: українець
- 6.Сімейний стан: не одружений
- 7.Освіта: незакінчена вища
- 8.Місце праці: Український державний лісотехнічний університет
- 9.Рід заняття: студент 5-го курсу
- 10.Судимість: зі слів -- не судимий
- 11.Місце проживання: м. Львів, вул.Ген.Чупринки, 114 а. кім.218,
- 12.Документ, що посвідчує особу: особу посвідчено
- 13.Дані про стосунки з обвинуваченим та потерпілим : по тексту
- 14.Чи являється депутатом - ні

ПРОТОКОЛ
допиту свідка

21 лютого 2005 року

Допит почато о 12 год. 00 хв. Закінчено допит о " 12 " год. " 30 " хв.

Слідчий в особливо важливих справах слідчого відділу слідчого управління прокуратури Львівської області Мисяк В.М. в службовому приміщенні (каб.№59) з дотриманням вимог ст.ст. 68, 85, 176 і 170 КПК України, допитав в якості свідка:

- 1.Прізвище, ім'я по-батькові : **Косінський Михайло Васильович**
- 2.Дата народження: 17.01.1983 р.н.
- 3.Місце народження: м. Збараж Тернопільської обл.
- 4.Громадянство України
- 5.Національність: українець
- 6.Сімейний стан: не одружений
- 7.Освіта: незакінчена вища
- 8.Місце праці: Український державний лісотехнічний університет
- 9.Рід заняття: студент 5-го курсу
- 10.Судимість: зі слів -- не судимий
- 11.Місце проживання: м. Львів, вул.Ген.Чупринки, 114 а. кім.218,
- 12.Документ, що посвідчує особу: особу посвідчено
- 13.Дані про стосунки з обвинуваченим та потерпілим : по тексту
- 14.Чи являється депутатом - ні

Як бачимо, Ю. Я. Бойсан та М. В. Косінський допитувалися одночасно і одним і тим же слідчим впродовж 10 хвилин.

Крім цього, як бачимо з копій, Косінський допитувався в якості свідка 21 лютого, а в якості потерпілого 16 лютого. Незважаючи на такі кричущі факти, і незважаючи на те, що жодна із копій протоколів допитів юридично не оформлена (нотаріально не завірена), що є прямим порушенням закону, оскільки такі копії не можуть бути предметом судового розгляду, суддя приймає рішення про початок ознайомлення із протоколами допитів потерпілих.. І. Різак попросив суд ознайомитися із документами, на основі яких суд вважає неможливим приїзд даних свідків. І тут... черговий факт кричущих підтасовок. Виявляється, що від Онищука, Ярути і Супруна немає жодних підтверджуючих документів, які б свідчили про причину неможливості їх приїхати на судові засідання. Від Гряділя є телеграма про нібито загострення якоїсь хронічної хвороби. Але вона датована ще 15 січнем. Литвинчук нібито перебуває у Збройних силах. Є копія довідки, але немає самої довідки. Це при тому, що на минуле засідання приїжджала його дружина. Дата на штемпелі стоїть від 3 лютого, а дата на копії довідки ... 8 лютого.

Цікавою є і наявність факсу рапорту дільничного інспектора на ім'я начальника райвідділу міліції. І жодної офіційної відповіді в суд.

В розпорядженні суду є і пояснення матері братів Горанів, згідно з якого впливає, що один із братів нібито в Росії, інший – в Карпатах. Жінка казала, що неодмінно передзвонить сину в Карпати, який знає про необхідність з'явитися на суд.

В листі написано, що додаток складається з чотирьох аркушів. Пояснення включає три аркуші. З незрозумілих причин у відповіді надсилається постанова самого суду, яка викладена на 2 аркушах. Тобто, якщо врахувати і постанову суду, то виходить п'ять сторінок. Отакі от дрібнички.

Після ознайомлення Іван Різак звернувся до судді з проханням внести корективи в постанову у зв'язку з виявленими фальсифікаціями. Суддя Стефанів заявила, що це є особиста думка про важливість чи неважливість тих чи інших документів. Але Іван Михайлович пояснив, що мова йде про їх наявність або відсутність взагалі. На це суддя цинічно заявила, чим шокувала всіх присутніх у залі. що підсудний може викласти свої аргументи у скарзі... уже після того, як суд винесе вирок...

... Видно було, що два дні таких судових засідань трохи вплинули на підсудного, адже цього разу йому довелося боротися не лише із обвинувальною стороною, але й із судом, який раніше демонстрував бодай якусь повагу до законів. І все це при нейтральності адвокатів.

Але разом з тим видно було, що Іван Різак сповнений рішучості пройти цю справу до кінця і до кінця боротися проти правового свавілля прокуратури і суду.

Після цього суд перейшов до ознайомлення з протоколами. Після зачитання протоколу потерпілої Бондарської суддя почала шукати протокол допиту потерпілого Пряділя. І знову – фальсифікація. Виявляється, що у справі такого протоколу допиту взагалі немає. У справі немає навіть постанови про те, що Пряділя визнається потерпілим. Хаотичними рухами прокурор Завальський щось шукає у своїх паперах. Зал ніяковіє, нібито не прокурори фальсифікували, а присутні в залі недогледіли щось. Іван Михайлович просить суддю піти назустріч прокурорам і зробити перерву для того, щоб ті мали змогу ретельніше ознайомитися із справою, яку самі фабрикували. Зрештою, це може свідчити, що фабрикували інші? Продовження цього фарсу чекаємо найближчим часом.

Павло Пасічний»

Я знову дивлюся на календар. Та ні, на дворі не 1937 рік. Чому так моторошно стало друзям, коли я їм в 2007 році показав наші публікації про «кримінальну справу Різак» і вище вказані «протоколи».

Панове судді и прокурори! Зупиніться! Адже замовникам ви потрібні були на тому етапі. На цьому – ви самі станете об'єктом замовлення. Невже історія вас нічому не навчила?

Що ж насправді відбулося в Сваляві 13 листопада 2004 року? Чи підтвердили вину Різака інші «свідки»? Яка оцінка вироку була дана відомими правозахисниками Іриною Піх та Василем Мокану і чому вони його оскаржили до Верховного Суду України?

Розділ VI

В цій частині нашої розповіді ми пропонуємо Вашій увазі познайомитися з ходом судових засідань, які висвітлювало Інтернет-видання «Світогляд». Атмосфера судової зали, допити свідків, спроба встановлення істини в «свалявському виборчому» епізоді. Але ми хотіли би звернути Вашу увагу на ті речі, які дають нам переконаність в тому, що Івано-Франківський апеляційний суд в змові з прокуратурою Закарпаття зробили штучним як сам процес розгляду цього питання, так і винесення обвинувального вироку Івану Різаку. Ви зможете самі переконатися в цьому, уважно читаючи ці матеріали. Ніяких доказів вини Івана Різака в суді знайдено не було. Не було документів, практично не було свідчень, які б показували причетність Різака до названого епізоду. Читаючи нижче вказані матеріали Ви переконаєтесь також в тому, що і самого епізоду в Сваляві як такого не було. Був невеличкий інцидент, який розглядався правоохоронними органами. Наголошуємо, що саме цей інцидент з метою політичної провокації було організовано «помаранчевими» активістами Закарпаття, насамперед Віктором Балогою. Пропонуємо ці матеріали практично без коментарів. Павло Пасічний детально показав, що розгляд епізоду на судовому засіданні не мав ніякої перспективи і це не просто його враження, а об'єктивна реальність побудована на фактологічних даних.

«Для того, щоб зрозуміти, що відбулося у Сваляві 13 листопада 2004 року, потрібно добре вивчити матеріали кримінальної справи. Слідкуючи за перебігом судових засідань можемо впевнено сказати, що підсудний і його захисники зробили це досконало. Тим самим, вони не залишили жодних шансів стороні обвинувачення на успіх в цій справі. Фальсифікації, підтасовки, заангажованість деяких свідків настільки випирали, що це було видно навіть неозброєним оком для всіх присутніх в судовій залі.

Перед тим, як наводити конкретні приклади фальсифікації, нагадаємо, що у той фатальний день народний депутат України Олександр Кемеляш з кількома десятками своїх прибічників і помічників провели біля готелю «Комфорт» майже цілий день. Ввечері до готелю приїхали також народний депутат України Віктор Балого, мер Мукачєва Василь Петьовка, голова Мукачєвської РДА Ілля Токар з чисельними прихильниками з числа молодих людей (очевидці кажуть, що це були спортивного виду молоді люди, які займаються в мукачєвській федерації класичної боротьби). Чи не тому багато свідків стверджували у своїх показах (зокрема, подружжя Литвинчуків), що вони бачили багато машин, в тому числі «Мерседесів» і джипів з помаранчевими стрічками...

З яких причин така пильна увага таких «великих» людей до провінційного готелю? І про яку чисельну перевагу із протилежної сторони говорить у своєму обвинувальному висновку слідчий Данча?

Адже якщо і було біля готелю близько ста чоловік (хоч деякі свідки говорили в суді про 20-30, максимум 50 чоловік), то це були і мукачєвські, і свалявські молодики. До речі, як біло-сині, так і помаранчеві. Я навмисне називаю кольори політиків і їхніх прибічників для тих, хто хоче вірити в політичну версію цього інциденту.

Я ж залишаюся на своїй думці: там була присутня не політика, а політична провокація. Бо важко уявити собі, що обласній владі на чолі з Іваном Різаком в тих умовах передвиборчої кампанії потрібен був зайвий інцидент. Тим більше після успіхів у першому турі виборів. Заангажоване проти Різака слідство так і не заохотило з'ясувати справжню мету приїзду на Закарпаття цих молодих людей. Невже вони могли «зробити погоду» в області під час виборчої кампанії?

Нагадаємо, що вони за два дні перебування на Закарпатті ніякої агітації не проводили і навіть передвиборчих плакатів і листівок не отримували. В анкетах (вірніше, в їх копіях) вказано, що їхньою метою перебування на Закарпатті був туризм. До речі, очолювали цю групу далеко вже не студенти брати Горони з м. Кременець. Один – інструктор по туризму, інший – підприємець. Обидва, до речі, на суд так і не з'явилися.

Напевно, це справді була спецоперація на рівні «Балоги-Кеменяша». Бо місцевий штаб «Нашої України» про цих «агітаторів» нічого не знав. Це особисто підтвердив у суді і керівник свалнявського районного штабу «Нашої України». Слідчий хотів заднім числом підтвердити версію про агітаторів свідченнями довіреної особи Юценка Миколи Вегеша. Але той у своїх свідченнях у досудовому слідстві не зміг згадати, через кого він передав інформацію в міліцію (не зрозуміло, чому в міліцію?). Напевно, довірена особа Юценка не знала «Закону про вибори Президента».

13 листопада 2004 року міліція під час паспортної звірки в готелі такого документа ще не мала. Не міг в суді про нього згадати і начальник міліції Бідзіля. Не запам'ятав його і помічник нардепа Кеменяша п. Ліврінц. Останній стверджував, що щось заносив у міліцію, але не пам'ятає, який документ і кому передав.

Фальсифікацію побачили в цьому епізоді всі. Хотів одразу нагадати і про невинуватого перебування в готелі громадянина Польщі. Спочатку обвинувачення намагалося показати його «спостерігачем на виборах». Після роз'яснення І. Різаком того, що згідно із інформацією ЦВК і відповідної робочої групи такого спостерігача в області не було, зупинилися на тому, що це був «незалежний журналіст» із сусідньої держави.

Напевно, можна б у це повірити, якби не численні публікації та інформаційні повідомлення правоохоронців про те, що дуже багато молодих людей, прихильників помаранчевих, проходили передвиборні тренінги саме у Польщі. Цього факту сьогодні вже ніхто не заперечує.

Мабуть, з таким радником уже зрілого віку і мало справу слідство. Бо дуже важко пояснити, чому іноземний журналіст поселився у відомчому гуртожитку Свалнявського лісохімкомбінату. Саме так у Свалєві називають цей готель. Кажуть, що контрольний пакет акцій і комбінату, і готелю викупив нардеп Кеменяш уже давно.

Досудове слідство не захотіло перевіряти інформацію экс-губернатора про те, що в інших готелях на території району були зафіксовані тими ж свалнявськими правоохоронцями престижні іномарки з десятками молодих людей. Напевно не хотіли перевіряти слідчі і те, що в цілому область була наповнена приїжджими молодими людьми спортивної статури, які в усіх районах пробували робити маленькі інциденти і провокації.

Слідчий Данча, як житель Закарпаття, добре про це знав.

Як знав і те, що ні люди, ні влада на ці провокації не піддавалися. Хоча це теж було не просто. Особливо після того, як народні депутати України Хмара і Оробець побили кількох голів сільрад. Кримінальні справи по цим фактам, за нашою інформацією, до цього часу не закриті.

Знали в прокуратурі і міліції і про перебування близько 80 чоловік з охоронних агентств з Києва і Львова на базі фірми «Апекс», власником якої є сам Кеменяш і куди саме поїхали мешканці готелю після інциденту.

Але слідчим об'єктивність не потрібна була. Було, підкреслю, політичне замовлення на Різака. Не випадково сам Балога під час досудового слідства погодився особисто стати свідком по цій справі і чітко вказав на винуватців. Саме за цим сценарієм і діяли далі слідчі.

Одразу зауважу, що слідчий Мисяк із Львівської прокуратури (як він заявив у суді) не знайшов жодних підстав порушувати кримінальну справу проти Різака. Це вже після арешту Різака він пред'явить надумані обвинувачення Паулю, після яких той зламається і почне давати свідчення проти Різака. В Закарпатському апеляційному суді, куди була направлена справа Пауля, досить було останньому заявити про причетність до подій Різака, як його справу було повернуто на дослідження у місцеву прокуратуру. Натомість із Пауля пізніше було знято понад два десятки надуманих обвинувачень.

Та повернемося до самого епізоду і самого процесу над Різаком. Як на мене, основні акценти було розставлено вже в показах нардепа Кеменяша. Але, мабуть, краще за самого підсудного не скажеш. Він на ці акценти звернув увагу у своєму клопотанні до суду. Перед тим, яке процитувати Різака, скажемо, що лише одна студентка назвала себе членом громадської організації «Пора». Решта ніякого відношення до «Пори» не мали.

Але слідчому потрібен був саме такий політичний підтекст. Тим більше, що попереду були парламентські вибори, де блок ПРП-«Пора» йшов окремою колоною помаранчевих сил.

Чи не тому потрібен був нашвидкуруч зліплений вирок свалнявського райсуду від 31.01 06,

яким за свалевські події засудили Пауля і ще кількох осіб. До речі, на мій погляд, невинних. Бо ж у всіх показах вони не могли навіть згадати, який з вигляду готель, і які двері вони «громили».

Цей суд визнав заочно винним і Різака. Тепер цей вирок виставляється обвинуваченням як один із доказів. Добре, що здоровий глузд переміг і Генпрокуратура направила звернення до Верховного Суду України відмінити вирок у частині звинувачення Різака.

А тепер витяг із клопотання Різака до суду: Така ж провокація мала місце і в Сваляві. Кілька витягів з допиту народного депутата України Кеменяша О. М. «Я зробив спробу роз'яснити ..., що люди, які приїхали, тобто, студенти та інші проживаючі...» Значить, були не тільки студенти! Чи не бойовики, які засвітилися на мукачівських виборах?

Далі. «...кілька невідомих хотіли спровокувати з нами бійку»... З ким – «нами», адже студентів на вулиці не було. .? «В даному випадку не можна відключати електроенергію, так як може бути скоєний напад. Після чого я, передчуваючи можливі наслідки, по мобільному телефону передзвонив своєму помічнику Удворгелі і попросив його знайти автобус» ...

«Товпа молодих людей почала бійку з людьми, які знаходились біля входу в готель»

От вам і весь сценарій дійства. Автобус був заздалегідь, бійка почалася не із студентами, а, як я і передбачав, між двома угрупованнями, які до цих пір з'ясовують, хто головніший в Сваляві. Чи писали заяви студенти в Свалявський райвідділ і кому їх передавали в міліції? Відповідь знаходимо в Кеменяша:» Також до свого протоколу допиту додаю копії заяв студентів на ім'я начальника Свалявського РВ, а саме Савки В. В., Глібовицького В. Ю., Горона В. Я., Омельчака О. В., Подводної Ю. О., Шишка А. П., Федева М. М., Ярути І. М., Світезельська О. О., Горона М. Я., Костецького Е.О., Парфелюка (всього 12 копій). Оригінали даних заяв на прохання студентів будуть мною передані з депутатським запитом начальнику УМВС в Закарпатській області...»

От звідки копії! І чому тільки 12, а не 42!

А згадайте покази Шелепа, заст.. нач.міліції, який і не знав, що він потерпілий. «Шелеп доповів, що з метою уникнення конфлікту проживаючі поїдуть».

Тільки короткий аналіз так званих копій допитів студентів і не тільки. Вони в своїх же показах стверджують наступне. Прошу уваги. За версією Данчі, «потерпілі» Костецький, Демко, Бойсан, Бондарська, Литвинчук (жінка), Смик, Чернявський, Подворна, Ільницька, Ярута, Олійник, Світезельський, Ткачук, Савка, Мельник, Сапрун, Нагірна, Процик, Горон, Онищук.... Стверджують, що їх ніхто не бив, а вони лише чули, що когось били.

Повна фальсифікація обвинувального висновку! Протоколів нема. Жоден із проживаючих не заявив ні усно при паспортній звірці, ні в анкетах, що вони приїхали агітувати. Хто ж там насправді жив, адже половина людей взагалі приїхала з Перечина. І забирав їх звіти не брехун Вердєєв, а зовсім інший помічник Кеменяша, який про це говорить у своїх свідченнях. Фальсифікація протоколів очних ставок! Повна фальсифікація рішення Свалявського райсуду, якого взагалі не було. Рапорт чергового за РУМВС в м. Сваляві від 28.12.04, що він узнав про події в готелі «Комфорт» (тобто через два тижні) з управління статистики УМВС. Щоб цього фарсу уникнути, реєструється, що нібито 13.12.04 черговий узнав по телефону «02» про хуліганство в готелі. Фарс на фарс! Брехня на брехні! Весь відділ міліції в «Комфорті», а черговий узнає з «02». Та 13. 11 сам Бідзіля стверджує, що питає у проживаючих, хто вони такі, а вони відповідали, що туристи. Де ж був ваш лист?

Не випадково суд відмовляє в судово-бухгалтерській експертизі цього «Комфорту». Бо одразу вилізе, що ніяких документів там немає взагалі. А фотомонтаж здійснювали в телекомпанії «М-студію», яка належить Балозі. Як і фільми про стадіон і Мукачівські вибори. А якщо суд поцікавиться в СБУ, то зясує, що в готелі «Комфорт» інколи проживали і нелегальні мігранти. А хто прикриває цей бізнес в Мукачеві, Сваляві, а тепер і в державі – не важко здогадатися.. На прикладі багатьох сфальсифікованих документів, показів мною буде прокоментовано механізм знищення політичних опонентів в державі. Бо не тільки я не мав ніякого відношення до масових заворушень в Сваляві, а й самих заворушень не було взагалі. І ми це доведемо. Так як і Свалявського райсуду не було взагалі, а була домовленість про моє знищення об'єднаними силами криміналу і влади, яка на сьогоднішній день в Закарпатті єдина.

Тому клопотання моє в наступному: прошу чітко вказувати, документ чи копію (і ким

завірену) суд оголошує. Різні папірці під аналогічними назвами прошу не читати.

Звертаюся до адвокатів – давати чітку юридичну оцінку всім оголошуваним документам.

З повагою підсудний І. М. Різак».

До речі, пан Вегеш, нині ректор УжНУ, чітко заявив суду, що він як довірена особа кандидата в президенти Віктора Ющенка нічого не знав про агітаторів в Сваляві. Тобто, ані довірена особа кандидата, ані місцевий штаб «НУ» про цих «агітаторів» не знали.

Та це лише частина фальсифікації цього епізоду. Ще в одній частині колишній начальник міліції Бідзіля за матеріалами справи стверджував про погрози з боку Різак. На судовому засіданні він сказав, що голос в телефоні був схожий на голос Різак. Номерів своїх телефонів і номерів телефонів, з яких його з'єднували з Різак, він не пам'ятає. І взагалі, з Різак він говорив один раз у житті. І то – в той вечір!

Після кількох запитань офіцеру –відставнику суддя видалила Різак із залу...Для всіх залишилося загадкою, чому так сталося?

Напевно, зовнішній тиск на суд був таким шаленим і так важко сприймалося всіма, що обвинувачення Різак розсипається як картковий будинок.. Тим більше, що всі міліціонери, за виключенням одного пана Орешка, категорично відмовилися від статусу потерпілих і заявили суду, що їх ніхто не бив. Цікаво, що суд визнав їх потерпілими, за виключенням саме Орешка...Він, до речі, єдиний, хто пройшов судмедекспертизу. В нього було зафіксовано нанесення легких тілесних ушкоджень. Правда, сумнівно, що це було зроблено саме 13. 11. 06. Підтвердити висновок судмедекспертизи конкретно не зміг у суді і судмедексперт Лізанець із Сваляви.

Справа в тому, що потерпілий звернувся до судмедекспертизи за кілька тижнів після самого інциденту, тобто, після помаранчевої революції. В матеріалах справи був ще один протокол судмедекспертизи міліціонера Залого. Останній категорично заперечив те, що він постраждав і звертався за меддопомогою . Ще один приклад фальсифікації. І далеко не останній..

До речі, аргументів про те, яка кількість людей проживала в готелі, слідство так і не надало. Анкет немає, лише ксерокопії. За словами громадянки Тацей, яка орендує цей готель, за проживання так ніхто і не заплатив. Точної цифри кількості людей, що можуть проживати у готелі, вона так і не назвала. У свідченнях в суді зупинилася на цифрах від 20 до 30. Як же там помістилося 42 людини – слідство не пояснює.

Перед тим, як вказати на численні приклади фальсифікації, згадаю ще про одного свідка, який дав покази на Різак – Б. Руцака. Все стає на свої місця, якщо згадати, що свідок є працівником центрального ринку Ужгорода, власником якого є місцевий депутат-«нашоукраїнець». До речі, відомий на Закарпатті як один із головних спонсорів Майдану-2004. Так що слід «Нашої України» видно і тут.

Повернуся до свідчень громадянки Тацей, яка орендувала готель 26 листопада 2004 року. Так, так. Ніякої помилки немає. Саме така дата названа нею на досудовому слідстві. Нагадаю, що інцидент в готелі був 13 листопада 2004 року. У судовому засіданні вона так і не змогла згадати розмір збитків, які зазнало майно готелю. У матеріалах справи є акт пошкодження майна, який складався взагалі в кінці листопада комісією, яка створила сама орендатор. В суді ж свідок заявила, що нічого про цю комісію не знає і про її склад їй теж нічого не відомо. З протоколом огляду готелю від 13.11.04 її не ознайомили. Понятими були люди, які слідством розглядаються як потерпілі, тобто зацікавлені особи..

Згадаймо слова Різак про те, що фото окремих кімнат готелю монтувалося на фірмі Балоги. Підсудний разів п'ять звертався з клопотанням до суду про призначення судово-бухгалтерської експертизи у свалявському готелі «Комфорт». Суд відмовляв. Але врешті-решт змушений був визнати, що причиною відмови є відсутність будь-яких бухгалтерських документів у справі про заподіяну шкоду. Це ще один приклад грубої фальсифікації. Так слідчі підтягували цей конфлікт під статтю про масові заворушення. А там складова – обов'язкове нанесення збитків. Тому ці збитки треба було брати хоч «із стелі».Бо інакше руйнувався сценарій слідства, написаний балогівськими політтехнологами...

Були на суді і комічні сюжети. Той же Руцак, колишній радник Різак на громадських засадах, а після помаранчевої революції «великий нашоукраїнець», заявив, що він не знав, хто проживав в

готелі, але з відстані кількох десятків метрів уночі (йшов дощ) визначив, що сірі силуети у вікнах третього-четвертого поверху готелю «Комфорт» належать студентам. Ближче він не підходив, бо хотів про це поінформувати губернатора. В Ужгород не доїхав, а коли вже вернувся в Сваляву, там уже були Балоба, Петювка, Токар.

Якщо проаналізувати протоколи допиту Нагірної С. Я. і Процик О.Ю., то можна помітити, що покази свідків тотожні. Слідчий робив їх під копірку, навіть не змінюючи рід. Із протоколів допиту виходило, що студентка Нагірна проживала в одній кімнаті ... із студенткою Нагірною, тобто, сама із собою. Щоправда, потім ручкою були внесені у протокол правки.

Цікаво і те, що анкетних даних проживання в готелі «Комфорт» саме цих студентів чомусь не існує. Мабуть їх там і не було, бо на суді вони говорили про подію лише в загальних рисах. Одна бачила в когось палицю, інша – цілий автомат. Тепер вам зрозуміло, чому Свалявський райсуд так поспішав?!

Таких протоколів – десятки. Але їх ніхто не читав. Бо обвинувачений Паульо добровільно визнав себе винним.

Авторитетний правозахисник Василь Мокану в інтерв'ю газеті «Київські відомості», читаючи цей вирок, сказав, що «у даному випадку судова влада не тільки сама лягла під замовлення можновладців, а постійно перманентно знаходиться в такому положенні, і лише уточнює від замовників позу, яку слід прийняти».

Дуже влучно сказано.

Згадаю, мабуть, і про свідка Пацкана. У суді стало зрозуміло, що ні Різак Пацкана, ні Пацкан Різак не знає. Але цікаво було інше. Адже у справі є протокол очної ставки між Пацканом і Різак (коли той перебував в СІЗО). До речі, теж оформлений згідно із чинним законодавством.

Пацкан на суді чітко заявив, що очної ставки не було, бо Різак відмовився. Це ж підтвердив і Різак.

От вам і ще один фальсифікований епізод кримінальної справи.

Тепер повернімося до свідчень міліціонерів, які розповіли суду, що разом із групою людей Кемєнша на подвір'ї зібралася група невідомих. Вони з'ясовували між собою стосунки. Потім кілька людей зайшло в готель. Вони не бачили, щоб хтось когось бив, але чули, як розбилося вікно. Мордобобою, за їх словами, ніякого не було. Міліціонери підтвердили, що студенти не писали ніяких заяв у міліцію і не зверталися за меддопомогою А у Львів на поїзд студентів, на прохання Кемєнша, супроводжувала міліція.

Де ж тут масові заворушення?...

«...Студент-свідок Савка, який був у свалявському гуртожитку (аж ніяк не готелі) «Комфорт» у листопаді 2004 року однозначно заявив суду про те, що ніякого насильства у Сваляві не було. Він розповів, що чув, як «незнайомі», які прибули в готель-гуртожиток, навіть попереджали своїх хлопців, щоб ті не спровокували бійку і поводитися чемно. Савка чітко сказав, що його ніхто не чіпав. Не бачив він, щоб потерпів хтось із інших студентів.

Такі покази студента викликали сум'яття і хвилю негативних емоцій серед представників обвинувачення. Ще б пак. Адже свідчення Савки остаточно розвіюють придуманий закарпатською прокуратурою міф про масове побоїще у Сваляві.

Але й це ще не все. За словами студента, у приміщення готелю-гуртожитку заходило всього 10-20 чоловік незнайомців.

Така заява Савки викликала у підсудного запитання: «Чому у протоколі на досудовому слідстві ви говорили про 100 чоловік?»

Відповідь була просто приголомшливою. Савка упевнено сказав: «Я такого не міг говорити!».

Судовий зал розсміявся. Студенту показали копію протоколу допиту його на досудовому слідстві. Прокурорський друкований аркуш викликав у студента здивування. Він заявив суду, що заперечує достовірність цього документу, оскільки всі свої свідчення писав власноруч. На питання про те, чий підпис стоїть під друкованим текстом, студент, прискіпливо глянувши, переконливо мовив: «Це не мій підпис!».

Розчавлені і розлючені такими словами представники обвинувачення разом із суддею одразу

накинулися на свідка із погрозливою вимогою уважно роздивитися підпис. Лише після цього переляканий такою агресивністю хлопець змінив свою думку і промовив, мовляв, не знаю, може й помиляюся, може цей підпис і мій...

Ви після цього ще сумніваєтеся у грубій фальсифікації кримінальних справ проти Івана Різака?

Тоді читайте далі.

Наступний свідок одразу дав зрозуміти, що слідчі фальсифікували протоколи допитів з таким поспіхом і так незграбно, що змушені «виправляти свої помилки» прямим тиском на свідків. Справа в тому, що у копії віртуального протоколу допиту цього свідка стоїть прізвище Басольський. Насправді ж прізвище студента Басовський. За логікою, протоколу свого допиту свідок не міг бачити уже більше року. Однак чомусь одразу «пригадав», що там, мовляв, «вкралася помилка слідчих», які переплутали його справжнє прізвище. Феноменальна пам'ять, що й казати. Цікаво лише, чому ж тоді, знаючи про помилку слідчих, ще два роки тому, він поставив там підпис у протоколі допиту? Чи може й тут не підпис свідка?

За словами Басовського, допитували його лише один раз. В той же час у матеріалах справи є дві копії двох протоколів допитів Басольського. Одного дня його допитували як потерпілого. Іншого дня він давав свідчення вже як свідок.. Виникає запитання: кого прокурори мали на увазі, коли стряпали липовий протокол допиту? Студента Басовського? Чи уявного Басольського?

До речі, свідок Басовський, щоб запобігти участі свого попередника, який не впізнав свого підпису на протоколі допиту, одразу заявив, що визнає свої підписи, але тепер він уже підпис... змінив.

Свідок Басовський також заявив суду, що він ні до кого немає ніяких претензій, хоча у Сваляві він нібито отримав від когось ляпаса і в нього зникли деякі речі. У протоколі досудового допиту свідок Басольський заявляв, що в нього нічого у Сваляві не зникло. За словами Басовського, так звані нападники у Сваляві його взагалі прийняли «за свого». Тобто, виявляється, що слідчі не лише поспіхом і безвідповідально фальсифікували протоколи, але й так же поверхово і незграбно консультували свідка напередодні судового засідання.

Присутні у судовому залі лише багатозначно переглядалися від таких головоломок.

І ще. Пригадуєте, ми вже розповідали про те, що, за версією прокурорів при обшуку готелю «Комфорт» нібито зникли оригінали анкет студентів, які вони нібито заповняли при поселенні в готель. Потім незрозуміло як копії цих анкет з'явилися у кримінальній справі.

Так от. На суді свідки Савка і Басовський безапеляційно заявили, що ніяких анкет при поселенні в «Комфорт» ні вони, ні інші студенти не заповняли! Ніхто навіть не платив за проживання. Взагалі, за словами свідків, метою їх приїзду на Закарпаття була не агітація, а ...екскурсія. Отже, слідчі і тут вдалися до грубої фальсифікації. Цього разу насправді неіснуючих анкет. У такий спосіб прокурори намагалися записами у графі «мета приїзду» зробити із екскурсантів агітаторів. Щоб надати справі політичного звучання. І хай після цього хтось вірить, що справа не замовна!...»

«...Поява в залі суду голови судмедекспертизи м. Сваляви Івана Лізанця мала розвіяти сумніви суду щодо справжності експертиз, проведених після свалявського «побойща». Івану Івановичу вдалося скоріше зворотнє – підтвердити їх підтасовку.

Як відомо, у матеріалах справи є копія експертизи С. Залози, начальника одного із відділів Свалявської міліції. Виступаючи на одному із судових засідань в якості свідка, Залога однозначно заявив, що ніякої судмедекспертизи ні у Сваляві, ні в іншому місті не проходив і не вважає себе потерпілим.

Лізанець, який у середу на суді був більше схожий на загнаного підсудного, аніж на досвідченого експерта, помітно хвилювався, нервувач, і відверто поспішав давати покази.

Ще б пак. Якщо лише побіжно проаналізувати копії так званих «висновків експерта», впадає у вічі відверта підтасовка і фальсифікація документів. Для прикладу ми взяли висновки експерта відносно С. Залози, який стверджував у суді, що не проходив такої експертизи, і потерпілого міліціонера В. Орешка, якого потерпілим, щоправда, ні суд, ні слідство чомусь не визнали, але, який, за його ж словами, проходив експертизу.

Абсолютно ідентичні тексти фальсифікації у підрозділі «Обставини справи». Як відомо, в день «свалявського інциденту» чи не вся свалявська міліція була біля готелю «Комфорт». Але в «обставинах справи» читаємо, що «13 листопада 2004 року, о 19 годині в чергову частину Свалявського РВ УМВС по телефону надійшло повідомлення невідомої особи, про те, що ... в готелі «Комфорт» виникла бійка». Невже треба було «невідому особу», яка б «повідомляла чергову частину», якщо вся міліція була на той час у «Комфорті»? Нонсенс.

Але далі більше: у підрозділі «Об'єктивно» експерт обом міліціонерам приписує тотожні, один до одного, поранення: « На слизовій губи виявлено рубець 0,2х0,6 см розувато-червоного кольору, в області якого відмічає пальпорторно болючість». Що й казати, якщо «освідчувані», наче змовившись, кажуть що нанесли їм удари «високого зросту, короткої стрижки, спортивної статури». І обох, каже експертиза, били «в області носа». Фантастика. Справа в тому, що якби так і було, то комплекція Залози і комплекція Орешка не йдуть ні в які порівняння. Один – сам спортивної статури, інший – тендітний. Очевидно, що наслідки удару «чоловіка спортивної статури» мали ну хоч чимось різнитися по об'єктах різної вагової категорії.. В експерта вийшло, що за фізичною витривалістю Орешко нічим не поступається Залозі. При цьому обидвоє, каже експерт, не зверталися за медичною допомогою. Але у висновках І. Лізанець, який нібито проводив експертизу, зверніть увагу, через місяць після подій у Сваляві, резюмує, що «Дане тілесне ушкодження за своїм характером могло виникнути в строки, вказані в даній постанові (13.11.04).» А чому не 11.11.04.? А може 15.11.04.?

Треба було Балозі, щоб було 13.11. – то й експерт Лізанець зробив такий висновок. Іван Іванович знав, за що старається. Буквально через місяць простий експерт Лізанець стає головою судмедекспертизи м. Свалява. Аякже. За фальсифікацію мукачівські братки винагороджують щедро.

То як гадаєте, переконав Іван Іванович суд у тому, що протоколи експертиз не фальсифіковані? Думаю, що ні».

«...Відтак суддя почала зачитувати весь паперовий мотлох, заготовлений фальсифікаторами закарпатської прокуратури. Казуси, сміх і здивування виникали, коли підсудний просив суддю детальніше зупинитися на тому чи іншому папірці. Тоді й почали з'являтися в суді цікаві факти. Скажімо, виявилось, що у справі підшиті рапорти міліціонерів про бійки, які відбувалися ледь не по всій області. Не в так званому готелі «Комфорт», а в іншому кінці міста. Матеріали ревізійної комісії, яка підраховували збитки, підписували абсолютно сторонні люди..

А міліціонер Орешко, який єдиний нібито постраждав біля «Комфорту» і навіть пройшов судово-медичну експертизу, виявляється, невеличкі травми отримав від... довіреної особи нардепа О.Кеменяша п. Удворгелі, коли намагався відібрати від того автомат...

Адвокат І. Різака у своєму виступі чітко аргументувала, що досудове слідство проходило із масштабними порушеннями КПК України, 90 відсотків матеріалів справи слідчі відібрали незаконно, а слідчі дії проводили сторонні люди, яких навіть не було включено у слідчу комісію.

У середу ж театр абсурду тривав в такому ж ключі. Суддя поважно зачитує гору матеріалу з першого тому (всього, виявляється, закарпатські прокурори, «настругали» чотири томи «свалявського епізоду»). Толстой і його «Война и мир»– так собі, малюсінка новелка у порівнянні з нескінченим епосом бенцових прокурорів-писарчуків. Цікаво, що прокурор Завальський, який живе в тому числі і на гроші платників податків, у зал судових засідань з'являється лише після обіду. Очевидно, до обіду він отримує перелік завдань від Самого канцеляриста і Його кума Бенци.

Мабуть там не дуже задоволені ходом знищення І. Різака, бо останнього разу п. Завальський з такою люттю і агресією кидався на підсудного, що готовий був ту же сам винести йому найсуворіший вирок і тут же його виконати. ..

Зрозуміло, братва «конкретно» вимагає, тому й «конкретно» старається чоловік...

Цього дня ж сталася ще одна okazія. Суддя натхненно зачитувала матеріали справи. Однак коли черга дійшла до рапорту пожежників й енергонагляду відносно свалявського готелю «Комфорт», підсудний попросив зачитати цей документ повністю.

І що виявилось?

А виявилось, що у Сваляві готелю «Комфорт» взагалі не існує!

Тобто, приміщення є. Але жодних дозвільних документів, які б надавали право власнику поселяти там людей як у готель, тобто, для функціонування цих приміщень як готелю, не існує. Це може бути лісокомбінатівським гуртожитком. Не більше.

То чи не коміки наші слідчі?...

Але справді кричущий факт стався уже під кінець засідання суду. Виявилось, що у четвертому томі справи вже у суді є фальсифікація і підтасовка документів. Замінено цілий ряд сторінок, з'явилися нові свіжі сторінки із додатково сфабрикованою інформацією і додатковою нумерацією.

Іван Різак, незважаючи на свої хронічні хвороби, на brutальний тиск на нього суду і цинізм прокуратури, поки що тримається мужньо і холоднокровно.

Він звернувся із клопотанням до суду., в якому вкотре заявив, що такі масштабні фальсифікації стали можливими лише завдяки серйозному прикриттю прокурорських і міліцейських перевертнів з боку кримінального угруповання на чолі з В. Балогою, який сьогодні займає вищі посадові щабелі влади. Слідчі не турбуються ні збиранням доказів, ні наявністю документів. Фальсифікується все: рапорти міліціонерів, постанови про визнання громадян потерпілими, протоколи допитів, судово-медичні експертизи, юридичні оцінки подій, свідчення людей.

Підсудний попросив суд ознайомити з цими фактами і Генпрокуратуру...»

«...Отож, викликані в суд в якості нібито потерпілих міліціонери із Сваляви заявили насамперед,, що потерпілими вони себе ніколи не вважали і не вважають дотепер. Тому і не збираються в суді виступати як потерпілі. Такі заяви свідків шокували і прокурорів, і суд. Врешті, не існує і протоколів допитів цих людей як потерпілих. Хоча постанову про перекваліфікацію їх із свідків у потерпілі слідчі таки сфальсифікували. Але про неї міліціонери, виявилось, нічого не знають. Розгублений суд терміново оголошує перерву (зрозуміло, для чого), а після перерви, керуючись лише йому одному (і льяльководам із секретаріату президента) відомими аргументами приймає постанову про визнання міліціонерів-свідків потерпілими. Такої судової казуїстики світове правосуддя мабуть ще не зустрічало. Щоб когось прямо в залі суду перекваліфіковували із свідків у потерпілі, коли ті самі відмовляються виступати в такій якості... Нонсенс.

Виникла на суді майже анекдотична ситуація. Міліціонера Орешка, який з якоюсь подряпиною на губі таки нібито звертався через місяць у судово-медичну експертизу і міг претендувати на роль потерпілого, насправді його суд через поспішність «виконання замовлення» до потерпілих так і не включив. Інших же чотирьох правоохоронців без їх волі зробили «жертвами».

Всі міліціонери чітко заявили суду, що претензій до Івана Різак ніяких не мають...»

«...У перший день поновлених слухань, 31 січня, суд заслухав свідка, приватного підприємця, яка нібито орендувала свалявський готель «Комфорт». Як впливає з її показів на досудовому слідстві, орендувала вона його з... 26 листопада 2004 року. Як бачимо, одразу виникає невеличка цифрова «неувязочка». Нагадаємо, що події у готелі «Комфорт» відбувалися 13 листопада 2004 року. А свідком виступає підприємець, яка орендувала цей готель з 26 листопада цього року. Отже, в органі досудового слідства вийшов невеличкий «прокол».

Мабуть тому свідок не змогла відповісти на суді на жодне конкретне запитання, спираючись на те, що все знає... її чоловік. Приватний підприємець –«орендар» мабуть тому й не змогла згадати, яку ж насправді шкоду зазнало майно готелю від «масових заворушень» 13 листопада. Зрештою, свідок навіть не знає, готель «Комфорт» у неї в оренді чи суборенді. В готелі, виявляється, вона вперше появилась ...через тиждень після інциденту 13 листопада. Акт на пошкодження майна складався взагалі через два тижні. З матеріалів досудового слідства відомо, що цей приватний підприємець сама створювала комісію, яка встановлювала збитки від «погрому». В суді ж свідок заявила, що нічого про цю комісію не знає і про її склад їй також нічого невідомо.

Зауважимо, що протокол огляду приміщення готелю після нібито «погрому» підписала зовсім стороння людина, а в поняті були взяті люди, які слідством розглядаються як потерпілі (тобто, зацікавлені особи).

Тому, щоб документально визначити заподіяні матеріальні збитки, й виникло у підсудного Івана

Різака клопотання про призначення судово-бухгалтерської експертизи у сваявському готелі «Комфорт»...

... Давав свідчення цього разу і свідок Пацкан, який сказав, що йому на його телефон дзвонив Різак і просив його поїхати в Сваляву. На запитання захисту, скільки разів у житті дзвонив йому Іван Різак, Пацкан зумів назвати лише цей єдиний випадок. На уточнююче запитання, звідки губернатор міг знати його телефон, він відповів, що, очевидно хтось із помічників міг дати губернатору.

Але оскільки він їхав разом із Паульо, то нічого у Сваляві не встиг зробити. Коли стало очевидним, що ні Пацкан не знає Різака, ні Різак Пацкана, підсудний запитав свідка, що він сказав під час очної ставки. На що Пацкан чітко відповів: «Очної ставки не було, тому що ви відмовились».

Після цього Іван Різак показав суду копію протоколу очної ставки, оригінал якої знаходиться в матеріалах слідства. Для того, щоб не бути голослівними, наводимо копію цього протоколу:

ПРОТОКОЛ ОЧНОЇ СТАВКИ

11 серпня 2005 року

м.Ужгород

Старший слідчий прокуратури Закарпатської області, юрист 1 класу Данча М.М., в
присутності СІЗО міста Ужгорода, у відповідності до вимог ст.ст. 172, 173 КПК України з 18
30 хв. до 13 год. 40 хв. з участю захисника Ільчака В.О.
Ужгорода - кришаківства Бішко А.А.

Повів очну ставку між :

СВІДКОМ: **ПАЦКАН ВАЛЕРІЙ ІМРОВИЧ**

ОБВИНУВАЧЕНИМ: **РІЗАК ІВАН МИХАЙЛОВИЧ**

Свідку роз'яснено його права, передбачені ст.ст.70, 170 КПК України. Згідно ст.ст. 71,
72 КПК України про кримінальну відповідальність за ст.ст.384, 385, 387 КК України за дачу
свідомо неправдивих показів і за відмову від дачі показань, а також за розголошення без
згоду слідчого даних попереднього слідства попереджений. З правами, передбаченими ст.63
Конституції України та ст.69-1 КПК України ознайомлені, суть зазначених статей зрозуміла.
Згідно ст.19 КПК України роз'яснено право давати покази рідною мовою, а також
користуватись послугами перекладача.

Обвинуваченому Різаку І.М. роз'яснено зміст ст.63 Конституції України. Згідно ст.19
КПК України роз'яснено право давати покази рідною мовою, а також користуватись послугами
перекладача.

На запитання до допитуємих, чи знають вони один одного, в яких відносинах вони
знаються, показали:

Відповідь свідка Пацкан В.І.: Особу, яка сидить напроти мене
якоюсь часом देखив тривалий період часу, приблизно 4 роки, це
тимчасово звільнений Різа Іван, який 13.11.05 року давав
свідчення, який втік з місця та викликав погрози
на мою адресу.

Відповідь обвинуваченого Різака І.М.: Від попереднього
свідка свідка Пацкан В.І., який
якоюсь часом давав свідчення, який
втік з місця та викликав погрози
на мою адресу.

Такий несподіваний розвиток подій змусив суддю різко оголосити про закриття засідання і перенесення слухань на наступний день

Наступного дня показання давали молоді люди, які вже засуджені за нібито участь у масових заворушеннях у Сваляві. Підкреслимо, що технічне обладнання стояло в залі суду і в цей день. Вражало те, що всі, як один, ці молоді люди просили, щоб їм зачитали їх свідчення на досудовому слідстві. Це робилося у такий спосіб, що у більшості присутніх на суді виникли сумніви, чи знають ці молоді люди, що вони взагалі говорили на досудовому слідстві і чи взагалі вони там колись говорили.

Лише спираючись на інформацію від третіх осіб, вони нібито знали, що Паульо, Руцак і т.д. отримали вказівку від Різака. Разом з тим жоден зі свідків, незважаючи на те, що вони засуджені і не збираються подавати апеляцію, не визнав у суді застосування насильства по відношенню до студентів. Але хлопці визнали, що нібито рвали якісь агітаційні матеріали. Один із свідків навіть «пригадав», що там були агітаційні плакати на вибори за ...Андрія Юценка?!. Це, звичайно, не могло не викликати веселого пожвавлення у залі суду. Тим більше, що всі студенти, які давали показання в суді, і на досудовому слідстві, заявляли, що ніяких агітаційних матеріалів у них не було, бо їм ще не привезли.

Але два свідки визнали, що вони нібито вибили в готелі двері. На запитання, що це були за двері, чи були в них елементи скла, вони відповіли, що не знають. На запитання про їхні дії після вибиття дверей, вони відповіли, що на столі вони побачили якийсь матеріал і порвали його або викинули. Натомість студенти кажуть, що в цьому готелі блочна система, і після вхідних дверей ідуть інші двері. І саме другі двері – із скляною заставкою. Зрозуміло, що такий різнобій показів у судовому засіданні сприйняли на користь припущення, що ці молоді люди взагалі в готелі «Комфорт» не були. Свідки й справді не змогли пригадати жодних деталей інтер'єру, елементів архітектури (вхід, кількість поверхів, структура коридору і т. і.). На це звернув увагу Іван Різак, який сказав у суді, що цих молодих людей реабілітують, коли Україна стане правовою державою.

Невже у судовому процесі підтвердиться неофіційна інформація про те, що список осіб, які притягнуті до відповідальності за так звані свалявські події, складався під час зустрічі тодішнього губернатора Балоги В.І., обласного прокурора Бенци Ю.Ю., начальника УМВС Рахівського Ю.В. і лідерів закарпатських злочинних угруповань. Тим більше, що ці люди були вперше допитані в липні 2005, під час перебування Різака в СІЗО. Нагадаємо, що це був час гарячкових пошуків компромату на экс-губернатора Різака...»

Думаю, шановні читачі, що цих витягів із матеріалів, які публікувалися в інтернет-виданні «Світогляд» достатньо, щоб зрозуміти весь «беспредел» Закарпатської прокуратури проти Івана Різака. В судовому засіданні він настільки прозоро проявився, що навіть присутні в залі люди, далеко не симпатичні экс-губернатора, були глибоко шоковані масштабними фальсифікаціями «кримінальних справ».

Розділ VII

В наших попередніх розповідях Ви мали можливість ознайомитися з кримінальними переслідуваннями экс-губернатора Різака протягом майже трьох років. По більшості епізодів обвинувачення суд виправдав його і навіть виніс окрему ухвалу, де констатував персональну відповідальність прокурора Закарпатської області Бенци Ю.Ю. за порушення Конституції і законів України під час притягнення Івана Михайловича до відповідальності. Ми ознайомили Вас з усіма перипетіями єдиного епізоду обвинувачення, за яким Різаку винесено обвинувальний вирок. Наш колектив як і громадськість Закарпаття продовжують вірити в торжество справедливості у Верховному Суді України. Екс-губернатор і його захисники подали касаційну скаргу на вирок Івано-Франківського апеляційного суду. В попередніх частинах ми вже доводили до Вашого відома, яким чином суд першої інстанції сформулював обвинувачення, яке він визнав доведеним. Крім того ми вже познайомили Вас з позицією адвокатів, які переконливо і високопрофесійно вказали на неправильне застосування кримінального закону та істотного порушення кримінально-

процесуального закону при винесенні вироку Різаку Івано-Франківським апеляційним судом. Зараз пропонуємо Вашій увазі думку відомих правозахисників Ірини Піх та Василя Мокану, які в касаційній скарзі до Верховного Суду України обґрунтували незаконність засудження экс-губернатора Закарпаття Івана Різака:

**«...3. Щодо істотного порушення
кримінально-процесуального закону та невідповідності висновків суду, викладених у
вироку, фактичним обставинам справи.**

Незалежно від викладеного вище обґрунтування неправильного застосування судом норм кримінального закону, суд не мав законних підстав для визнання наведених у вироку фактичних обставин справи, щодо винуватості Різака І.М. у вчиненні інкримінованих злочинів такими, що є належним чином встановленими.

а). Висновки суду, викладені у вироку, містять істотні суперечності.

Формулюючи доведене обвинувачення, суд визначив, що Різак І.М. 13 листопада 2004 року безпосередньо не приймав участі у масових заворушеннях, які, за висновками суду, мали місце в цей день в місті Свалява Закарпатської області. Активну участь у масових заворушеннях та насильницькому перешкодженні агітаційній роботі, згідно вироку суду, вчинили інші особи.

Організація масових заворушень, вчинена Різаком І.М., згідно вироку, полягала у телефонній розмові, усній вказівці незаконного змісту по телефону двом особам. За таких встановлених судом обставин - часу, місця і способу вчинення злочину, неможливо стверджувати, як це робить суд у вироку, що Різак І.М. одночасно, особисто і безпосередньо перешкоджав громадянам насильством, погрозами або іншим чином вести передвиборну агітацію. Адже шляхом єдиної встановленої дії – телефонної розмови з особами, які не є агітаторами - Паульо В.Д. та особою щодо якої справа виділена в окреме провадження, неможливо вчинити перешкодження насильством, погрозами веденню передвиборної агітації. Інших дій засудженого, які б стосувалися диспозиції статті 157 КК України, суд не встановив.

б). Висновки суду не підтверджуються доказами, дослідженими в судовому засіданні.

Суд на підтвердження винуватості Різака І.М. У вчиненні злочинів, передбачених ч.2 ст.157, ч.1 ст.294, ч.2 ст.365 КК України, послався у вироку на наступні докази:

1.

на показання в судовому засіданні потерпілих Гришака С.О., Глібовицького В.Ю., Басовського Д.П., Гонсьора Р.В., Федаша М.М., Процик О.Ю., Нагірної С.Я., Литвинчук Н.М., Гонсьор Р.В., Тацей М.І.;

та на оголошені в процесі судового слідства показання потерпілих Сапрун І.А., Онищука Д.П., Бондарської Л.Ю., Литвинчука С.П., Чернявської Ю.Ю., Бойсана Ю.Я., Косінського М.В., Реути О.М., Ярути І.М., Свінтозельського І.С., Ільницького Ю.Л., Олійника О.М., Подворної Ю.О., Горона М.Я.

На думку суду покази цих потерпілих підтверджують факт нападу, захоплення будівлі та насильного виселення з готелю „Комфорт” у м.Свалява, перешкодження проведенню передвиборної агітації.

Тобто, суд першої інстанції не заперечує, що з допомогою цих показів не можна встановити та довести ні злочинні дії засудженого, ні причинний зв'язок між його діями та наслідками.

Крім того:

Потерпілий Глібовицький В.Ю., зокрема, пояснив, що події того дня 13.11.04р. перестав пам'ятати, як зайшов у готель по свої речі, а що було до того і після того, пам'ятає дуже погано (т.24 а.с.138).

Потерпіла Тацей М.І. 13.11.04р. не була ні в місті Свалява, ні біля готелю „Комфорт”.

Потерпілий Федаш М.М. судом не допитувався.

Потерпіла Нагірна С.Я. пояснила суду, що 13.11.04р. ні вона, ні інші особи будь-якою агітаційною роботою не займалися, до неї насильство не застосовувалось і не бачила застосування насильства до інших (т.24 а.с.151 – 154).

Всі зазначені допитані судом особи, яких суд назвав потерпілими, пояснювали, що вони станом на листопад 2004 року навчались в різних вищих учбових закладах країни, погодилися на пропозицію поїхати на Закарпаття агітувати тому, що бажали побачити місцеві краєвиди за рахунок невідомих осіб, які фінансували проїзд, харчування та проживання. 13 листопада 2004 року вони агітаційною роботою у місті Свалява не займалися, агітаційних матеріалів не отримали. Вечором того дня їх примусили виїхати з Сваляви.

Всі без виключення пояснили, що їм зовсім нічого не відомо про причетність Різака І.М. до подій у м.Свалява, які мали місце 13.11.2004 року.

Про це пояснювали суду: потерпілий Глібовицький – 17 січня 2007 року (т.24 а.с.132-141); потерпілі Тацей, Нагірна, Процик – 31 січня 2007 року (т.24 а.с.141-160); потерпіла Литвинчук – 22 лютого 2007 року (т.24 а.с.195-216); потерпілі Савка, Басовський – 5 квітня 2007 року (т.24 а.с.288-301); потерпілі Шишко, Гонсьор, Гришак – 18 квітня 2007 року (т.24 а.с.301-321).

З оголошених пояснень потерпілих, перелічених судом, є можливість дійти такого ж висновку.

Суд не повинен був обґрунтовувати винуватість Різака І.М. переліченими показами потерпілих, допитаних в суді, і, тим більше, посилатись на оголошені з ксерокопій протоколів допитів пояснення, оскільки вони не мають сили доказів тому, що здобуті незаконним шляхом, що є неприпустимим відповідно до Статті 62 Конституції України.

Так, відповідно до вимог ст.66 КПК України, докази в кримінальній справі збираються наступними процесуальними шляхами:

Стаття 66. Збирання і подання доказів

Особа, яка провадить дізнання, слідчий, прокурор і суд в справах, які перебувають в їх провадженні, вправі викликати в порядку, встановленому цим Кодексом, будь-яких осіб як свідків і як потерпілих для допиту або як експертів для дачі висновків; вимагати від підприємств, установ, організацій, посадових осіб і громадян пред'явлення предметів і документів, які можуть встановити необхідні в справі фактичні дані; вимагати проведення ревізій, вимагати від банків інформацію, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб у порядку та обсязі, встановлених Законом України "Про банки і банківську діяльність" ([2121-14](#)). Виконання цих вимог є обов'язковим для всіх громадян, підприємств, установ і організацій.

Докази можуть бути подані підозрюваним, обвинуваченим, його захисником, обвинувачем, потерпілим, цивільним позивачем, цивільним відповідачем і їх представниками, а також будь-якими громадянами, підприємствами, установами і організаціями.

У передбачених законом випадках особа, яка провадить дізнання, слідчий, прокурор і суд в справах, які перебувають в їх провадженні, вправі доручити підрозділам, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, провести оперативно-розшукові заходи чи використати засоби для отримання фактичних даних, які можуть бути доказами у кримінальній справі.

Слідчий не скористався жодним з можливих процесуальних шляхів для отримання пояснень вищевказаних осіб, не визнавав їх потерпілими. Він „запозичив” ксерокопії постанов про визнання потерпілими та ксерокопії протоколів допитів цих людей зі справ, які були в провадженні інших слідчих і здобуті як докази іншими слідчими, підшив їх до розслідуваної справи і включив в додаток до обвинувального висновку. Ксерокопії протоколів про визнання потерпілими знаходяться в томі 16 на аркушах справи 28-29, 63-320, в томі 18 на аркушах справи 93-118. Протягом судових слухань суд першої інстанції так і не з'ясував по яким кримінальним справам ці люди визнані потерпілими, де знаходяться докази, передбачені ст..65 КПК України – постанови про визнання їх потерпілими та показання потерпілих. Намагання сторони захисту з'ясувати ці питання не мали успіху, оскільки суд відмовив у клопотанні витребувати одну із справ, з якої виділялись матеріали,

із Свалявського районного суду Закарпатської області.

Використання зазначених вище показань суд пояснює тим, що слідчий виділив вказані матеріали з іншої кримінальної справи в порядку ст. 26 КПК України і в кінці кожного тому засвідчив відповідність процесуальних документів, що не суперечить вимогам закону.

Слід зауважити, що за приписом ст. 26 КПК України, виділенню підлягають не матеріали, а справа і лише у випадках, які викликаються необхідністю і коли це не може негативно відбутися на всебічності, повноті і об'єктивності дослідження і вирішення справи.

Отже, виділена справа повинна не втрачати вигляду кримінального провадження і наявні в ній „процесуальні документи” – встановлених статтею 65 КПК України вимог до доказів у кримінальній справі.

В даному випадку досудовим слідством порушені вимоги статей 26, 65, 66 КПК України, а обґрунтування обвинувального вироку цими доказами судом, становить порушення вимог статті 334 КПК України та Статті 62 Конституції України.

2.

на показання в судовому засіданні допитаних в якості потерпілих та свідків працівників Свалявського РВ УМВС України в Закарпатській області Шелепа М.І., Залози С.М., Бабинця В.А., Паппа В.Д., Улмана В.Т., Поцко В.П., Орешко В.С., Бізілі І.В. та на оголошені в судовому засіданні показання Буташи М.М., Кондора І.І.

З пояснень працівників міліції вбачається, що 13 листопада 2004 року вони в робочому порядку отримали інформацію про поселення значної кількості людей в готелі „Комфорт” у м.Свалява. Зокрема, Залога С.М., котрий обіймав посаду начальника відділу громадянства і міграції Свалявського РВВС УМВС України в Закарпатській області, стверджує, що отримав таку інформацію від начальника відділу – Бізілі І.В. з одночасною вказівкою про перевірку паспортного режиму. Паспортний режим він перевіряв, пересвідчився, що в готелі знаходяться туристи, зняв копії з їхніх анкет і з готелю не пішов, оскільки побачив, що біля готелю почали збиратися сторонні особи. Біля готелю також з'явилися інші працівники міліції - Шелеп М.І., Бабинець В.А., Папп В.Д., Улман В.Т., Поцко В.П., Орешко В.С., Бізіля І.В., Буташи М.М., Кондор І.І., також приїхала оперативна група. Контролювати ситуацію їм надав вказівку начальник райвідділу – Бізіля В.І., котрий, в свою чергу, отримав таку вказівку від свого обласного керівництва. Всі разом вони спостерігали як незнайомі люди виводили мешканців готелю на вулицю (т.24 а.с.116-122).

Про існування вказівок Різака І.М. щодо виселення людей з готелю або вчинення ним інших дій, жодному з працівників міліції нічого не було відомо.

Про це свідчать допити: Залози С.М., Пана В.Д., Поцко В.П., Шелеп М.І., Улман В.Т. в суді 16 січня 2007 року (т.24 а.с.116-132) та допит Бізілі І.В., Бабинця В.А., Орешко В.С. в судовому засіданні 13 березня 2007 року (т.24 а.с.228-247)

Будь-яких претензій до Різака І.М. працівники міліції не мають, із заявами про визнання потерпілими не звертались, стверджують, що не вважають себе потерпілими по справі.

Отже і ці докази не доводять будь-якої причетності Різака І.М. до подій у м.Свалява. Єдине виключення – покази потерпілого Бізілі І.В. (суд у вирокі стверджує, що він є свідком).

На думку суду, причетність Різака І.М. має підтвердити потерпілий Бізіля І.В. котрий пояснив суду, що після проникнення невідомих слідством осіб у готель: „...йому зателефонував Різак І.М., який в грубій формі повчав його щодо виселення агітаторів та погрожував зняттям з посади”. В дійсності Бізіля І.В. уточнив, що з Різаком І.М. він особисто знайомий не був і до подій, які мали місце в готелі, ніколи по телефону не розмовляв. Щодо телефонної розмови 13 листопада 2004 року, уточнив наступне: „Я не впевнений, що до мене телефонував Різак Іван Михайлович. Я тільки чув голос по телефону. Чи дійсно в трубі говорив Різак Іван Михайлович, не знаю і ствердити не можу”. (т.24 а.с.228-247). Суд не пояснює у вирокі чому уточнюючі пояснення цього потерпілого не беруться ним до уваги. Таке без мотивно вибіркове ставлення до доказів підтверджує наявність процесуальних порушень, передбачених ст. 369 КПК України.

3.- на дані протоколу огляду місця події від 13.11.2004 року (т.15 а.с.50-73);

на дані висновків судово-медичних експертиз №№ 287, 288 від 01.12.2004р., згідно яких у Орешка В.С. і Залози С.М. виявлені легкі тілесні ушкодження (т. 15 а.с. 240-241, 256-257);

на дані письмових заяв потерпілих Костецького Є.О., Парфенюка С.Ф., Горона М.Я., Свінтозельського І.С., Ярути І.М., Федаша М.М., Шишка А.П., Подворної Ю.О., Горона В.Я., Глібовицького В.Ю., Савки В.В. (т. 15 а.с.127-138);

на дані протоколів пред'явлення осіб для впізнання по фотознімках від 06.12.2004 року та 08.12. 2004 року, згідно яких працівники міліції Залога С.М., Бабинець В.А., Бізіля І.В., Буташ М.М., Папп В.Д., Шелеп М.І., Орешко В.С., вказали на Паульо В.Д. як на особу, яка керувала нападом та брала участь у нападі на готель "Комфорт" у м.Свалява 13.11.2004 року (т. 15 а.с.346-349, 250-251, т.17 а.с.89-104);

на дані протоколів пред'явлення осіб для впізнання по фотознімкам від 10.12.2004 року, згідно яких потерпілі Гришак С.О., Федаш М.М., Шишко А.П. вказали на Паульо В.Д. як на особу, яка керувала та брала участь в нападі на готель "Комфорт" у м. Сваляві 13.11.2004 року (т.15 а.с.355-360);

на дані висновку службового розслідування від 16.12.2004р. за фактом отримання тілесних ушкоджень працівниками міліції Залогою С.М. та Орешком В.С.;

на дані акту підрахунків збитків в готелі "Комфорт" від 01.12.2004 року (т.16 а.с.191);

на дані роздруківок розмов з мобільних телефонів (т.17 а.с.232-334).

В оскаржуваному вироку все вищенаведене суд визнав письмовими доказами, які підтверджують винуватість Різак І.М.

З таким твердженням не можна погодитись, оскільки, по-перше, за своїм змістом жоден із наведених документів не містить фактичних даних про діяння Різак І.М., і, по-друге, за своєю формою є незавіреними ксерокопіями непроцесуального походження, що позбавляє можливості визначити їх в якості доказів, які відповідають вимогам ст. 65 КПК України. Посилання у вироку на вказані ксерокопії становить порушення вимог ст.65 КПК України та Статті 62 Конституції України.

4.

- на пояснення свідків Паульо В.Д., Пацкана В.І., Зозулі І.І. як на досудовому слідстві, так і в суді про те, що Різак І.М. по телефону кілька разів давав вказівку Паульо В.Д. та Пацкану В.І. „поїхати в м.Свалява і покинути з готелю якихось студентів, що приїхали агітувати за Ющенко”, таку ж вказівку отримав і Руцак Б.І.;

- на пояснення свідків Машіко І.І., Поповича В.І., Гуранича В.В., Русинковича, Мастяк та Руцака Б.І.

Слід наголосити, що Різак І.М., згідно вироку, засуджений за організацію масових заворушень; перешкоджання здійсненню виборчого права за попередньою змовою групою осіб, з використанням влади і службового становища; перевищення влади, - шляхом надання злочинної вказівки **двом особам** – Паульо В.Д. і нествановленій слідством особі. Суд, в такий же спосіб, як і досудове слідство, стверджує, що Різак І.М. надавав таку ж вказівку ще Пацкану В.І. та Руцаку Б.І. Ні досудове слідство ні суд не пояснюють чому злочинність діяння виникає у разі спілкування Різак І.М. з Паульо В.Д. і нествановленою слідством особою і не становить складу злочину при наданні вказівки Пацкану В.І. та Руцаку Б.І.

Суд у вироку наводить пояснення свідка Паульо В.Д., котрий, як вважає суд, пояснив, що 13 листопада 2004 року він спільно з Пацканом В.І., Поповичем В.І та водієм Балог В.С. виїхали в м.Свалява Закарпатської області, де разом з іншими своїми знайомими та нествановленими слідством особами приймав участь у масових заворушеннях та перешкоджав мешканцям готелю проводити агітацію. За вчинення цих дій він був засуджений вироком Свалявського районного суду від 31.01.2006 року.

Також суд наводить покази свідка Машіко І.І. про те, що він прибув на місце події, проник у готель, вибив двері, вивів з готелю двох студентів, порвав агітки, теж був за це засуджений Свалявським районним судом, тим же вироком, що і Паульо В.Д.

Суд наводить у вирок покази свідка Поповича В.І. про те, що він зайшов у готель, вивів двох дівчат, особисто нікому тілесних ушкоджень не наносив.

Також суд наводить у вирок покази свідка Гуранича В.В. про те, що його і Машіко попросив приїхати у Сваляву Шендило.

Покази вищевказаних осіб наведені у вирок тому, що мають забезпечити причинний зв'язок між вказівкою Різака І.М. і наслідками у вигляді виконання злочинної вказівки; вчинення безпосередньо особами, які отримали незаконну вказівку, дій, які можна кваліфікувати як масові заворушення і насильницьке перешкоджання агітаційній роботі. Суд вважає встановленим, що Паульо В.Д., Попович В.І., Гуранич В.В. та Машіко І.І. перебуваючи в групі невстановлених досудовим слідством осіб, **“... Пересовуючись поверхами готелю... поступово захопили готельні номери, в яких перебували приїжджі мешканці – потерпілі Савка В.В., Мельник В.В., Гонсьор Р.В., Шишко А.П., Глібовицький В.Ю., Курташ В.М., Сапрун І.А., Нагірна С.Я., Процик О.Ю., Басовський Д.Л., Гришак С.О., Горон В.Я., Федаш М.М., Горон М.Я., Онищук Д.П., Демків Я.А., Бойсан Ю.Я., Бондарська Л.Ю., Литвинчук С.П., Литвинчук Н.М., Чернявська Н.А., Подворна Ю.О., Ільницький Ю.Д., Ярута І.М., Олійник О.М., Олійник О.М., Свінтозельський І.С., Парфенюк С.Ф., Реута О.М., Косинський М.В., Коритко С.В... ламаючи опір потерпілих, шляхом застосування погроз та фізичного насильства, наносили удари руками й ногами потерпілим та, виштовхуючи їх з кімнат, примусово вивели всіх потерпілих на площадку перед готелем “Комфорт”...”, а також те, що “під час захоплення будівлі готелю “Комфорт”, виконуючи незаконну вказівку підсудного Різака І.М., Паульо В.Д., діючи за поперенню змовою, спільно з Поповичем В.І., Гураничем В.В. та Машіко І.І., особою, кримінальну справу щодо якої виділено в окреме провадження, та групою невстановлених слідством осіб, в кількості приблизно 100 чоловік умисно знищили агітаційні матеріали в підтримку кандидата в Президенти України Ющенка В.А. пошкодили та знищили майно готелю “Комфорт” на загальну суму 10 490 грн....”**

Між тим, звернення до свідчень цих осіб дає підстави для висновку, що за їхньою допомогою неможливо встановити причинно-наслідковий зв'язок між діями (вказівкою) Різака І.М. та подіями, які мали місце 13 листопада 2004 року в готелі „Комфорт” у м. Свалява.

Так, **свідок Паульо В.Д.** пояснив суду 1 лютого 2007 року (т.24 а.с.161-179) наступне:

„Приїхавши в Сваляву, я автомобілем під'їхав під готель. Працівники міліції теж там були, їх було 10-15 чоловік, вони були зі зброєю. Біля готелю я зустрів народного депутата Кеменяша, він сказав, що не треба виселяти студентів, що вони самі їх би вивезли. Далі я поспілкувався, крім Кеменяша, ще з Балогою і Петьовкою. ... Далі я поїхав додому переодітися, так як падав сильний дощ”. (т.24 а.с.167).

На питання прокурора Завальського О.Я. свідок пояснив: „Коли я приїхав до готелю, ніяких дій не вчиняв, я тільки розмовляв з Кеменяшем” (т.24 а.с.168).

На питання захисника Мокану В.Д. свідок Паульо В.Д. пояснив:

„Я особисто не вчиняв ніяких дій стосовно студентів і працівників міліції.

Студентам і працівникам міліції тілесних ушкоджень я не наносив.

В приміщення готелю я не проникав, стояв внизу, говорив з працівниками міліції, студенти в той час всі стояли біля готелю.

До знестримлення готелю я не причетний....

До пошкодження майна в готелі я не причетний.

Я не застосовував до працівників міліції і студентів ніяких речей.

Я особисто вчинив те, що поїхав у Сваляву, був перед готелем „Комфорт” і спілкувався там з народним депутатом України Кеменяшем О.М.

Я особисто з готелю не „викинув” жодної людини. (т.24 а.с.169).

Я особисто, стоячи на вулиці під готелем, натовп не підбурював і не провокував, я

старався якось залагодити цю ситуацію” (т.24 а.с.171).

На питання захисника Піх І.Б. свідок Паульо В.Д. пояснив:

„Людям, яких привіз із собою, я дав вказівку приїхати зі мною в Сваляву до готелю „Комфорт”, інших вказівок я їм не давав.

Людям, які зібрались біля готелю „Комфорт” я особисто не давав ніяких вказівок...

Я не давав вказівки Поповичу заходити в готель, виводити когось, хто давав йому таку вказівку, я не знаю.” (т.24 а.с.170).

На питання суду свідок Паульо В.Д. пояснив:

„Конкретну вказівку штурмувати готель я не давав нікому.” (т.24 а.с.172).

Свідок **Машіко І.І.** пояснив суду, що з Різаком І.М. він не знайомий, не мав з ним жодних відносин. Про те, що треба їхати у Сваляву, йому сказав телефоном Шендило, котрий, в свою чергу пояснив, що йому телефонував Різака І.М., особисто Машіко цієї розмови не чув, голосу Різака І.М. не чув (т.24 а.с.180)

На питання захисника Піх І.Б. свідок, зокрема, пояснив:

„Особисто мені Різака І.М. не давав вказівки заходити в готель.

Різака мені не телефонував.

Я заходив у готель і виводив студентів тому, що майже всі люди, які були присутні перед готелем, так чинили і я робив як усі.” (т.24 а.с.181).

Свідок **Попович В.І.** пояснив суду, що також з Різаком І.М. особисто не знайомий, жодних стосунків не мав. 13 листопада 2004 року поїхав у Сваляву разом з Пацканом і Паульо, оскільки в цей вечір був разом з цими людьми (т.24 а.с.185).

На питання захисника Мокану В.Д. свідок пояснив:

„Я не причетний до збору і об’єднання біля готелю 100 чоловік.

Я не чинив опір працівникам міліції, оскільки вони стояли в стороні від готелю.

Я не наносив тілесних ушкоджень працівникам міліції.

Не причетний до знеструмлення готелю.

Предметів для нанесення тілесних ушкоджень з собою не мав.

В готель зайшов вільно, без опору.

Я ні руками ні ногами не бив потерпілих. Я не бив нікого палицями.

Персонально від Різака І.М. я не отримував вказівок так чинити і ніхто конкретно мені не казав так поступати.” (т.24 а.с.186).

На питання суду свідок пояснив:

„Насильство до студентів я не застосовував.

Двері в готель я не вибивав.

Паульо не давав команди всім заходити у готель” (т.24 а.с.188).

Свідок **Гуранич В.В.** пояснив суду, що з Різаком І.М. особисто не знайомий, поїхав у Сваляву тому, що йому зателефонував Шендило і просив приїхати у Сваляву. Приїхавши на місце, зайшов у готель, виводив студентів за руку. Насильство не застосовував, натовпом не керував, нікого не підбурював до вчинення неправомірних дій. Не чув ніяких команд. (т.24 а.с.190-194).

Отже, суд у вирокі навів лише ті показання свідків Паульо В.Д. Поповича В.І., Машіко І.І. та Гуранича В.В., в яких вони підтверджують або отримання безпосередньо від Різака І.М. незаконних вказівок, або отриману ними від інших осіб інформацію про те, що такі вказівки від Різака І.М. надходили.

З їхніх пояснень як на досудовому слідстві, так і в суді під час слухання даної справи та слухання справи Свалявським районним судом вбачається, що вони **ніколи і ніде не визнавали** вчинення таких злочинів як активна участь у масових заворушеннях та перешкоджання веденню агітації.

Паульо В.Д. **повністю** заперечив вчинення таких неправомірних дій, а Попович В.І., Гуранич В.В. та Машіко І.І. визнали лише факт проникнення в готель без застосування насильства, визнали пошкодження дверей і декількох екземплярів агітаційних матеріалів, однак, і при цьому особливо наголошували, що насильства до мешканців готелю не застосовували.

В межах цієї справи неможливо спростовувати пояснення цих осіб, неможливо вважати їх неправдивими та стверджувати про вчинення ними злочину на підставі інших доказів, оскільки вони не є підсудними у справі. Не виправляє ситуацію і знаходження в матеріалах справи вироку Свалявського районного суду Закарпатської області від 31.01.06р., оскільки перелік доказів, дозволених для застосування в кримінальному провадженні, викладений у ст.. 65 КПК України – є вичерпним. Вирок іншого суду не є доказом у кримінальній справі.

Покази вищезазначених свідків, в яких вони повністю, прямо і однозначно заперечують виконання даних Різаком І.М. вказівок, заперечують свою участь як у насильницькому перешкодженні здійсненню виборчого права, так і у масових заворушеннях, заперечують вчинення будь-яких дій, які складають об'єктивну сторону цих злочинів, - суд у вирокі не навів, про них умовчав і оцінку їм не дав. Адже наведення дійсних пояснень цих осіб потребувало визнання доведеної по справі відсутності причинного зв'язку між вказівкою Різака І.М. і наслідками у вигляді дій інших осіб. А це, в свою чергу означало б доведеність відсутності в діях Різака І.М. інкримінованих складів злочину.

Крім того, що з пояснень Паульо В.Д., Машіко І.І., Поповича В.І., Гуранича В.В. не можна зробити висновку, що вони приймали активну участь у масових заворушеннях та перешкоджали роботі агітаторів насильницьким шляхом, їхні пояснення не можуть бути визнані належними доказами по справі, **оскільки вони здобуті незаконним шляхом**. Ще з матеріалів досудового слідства, на аркушах справи 253-259 тому 18 знаходиться вирок Свалявського районного суду Закарпатської області від 31 січня 2006 року, яким вказані особи засуджені за вчинення масових заворушень та перешкодження громадянам у вільному здійсненні ними законного права на ведення передвиборної агітації. Не зважаючи на це, слідчий визнав Паульо В.Д., Машіко І.І., Поповича В.І., Гуранича В.В. свідками по справі, допитував їх як свідків, попереджаючи про кримінальну відповідальність по статтям 384, 385 КПК України. В такий же спосіб вони були допитані і судом. На неприпустимість подібних порушень прав особи в кримінальному провадженні вказав Пленум Верховного Суду України у ч.2 п.4 постанови від 27.12.85р. (з наступними змінами) „Про додержання судами України процесуального законодавства, яке регламентує судовий розгляд кримінальних справ”: „Роз'яснити судам, що співучасники вчиненого злочину, навіть при окремому розгляді справ, допитуються щодо обставин спільного вчинення злочинних дій без попередження їх про кримінальну відповідальність за відмову від дачі або за дачу за відомо неправдивих показань”.

Таким чином, пояснення Паульо В.Д., Машіко І.І., Поповича В.І., Гуранича В.В. як на досудовому слідстві, так і в суді є такими, що отримані незаконним шляхом і, в силу Статті 62 Конституції України, обвинувачення ними не може бути обґрунтоване.

Беззмистовним є посилання у вирокі на свідчення Руцака Б.І., котрий пояснював про отримання вказівки від Різака І.М. виїхати у Сваляву для вчинення незаконних дій. Суд підтвердив у вирокі, що такі дії Різака І.М. не є злочином а також підтвердив, що Руцак Б.І. не вчинив жодної незаконної дії на виконання отриманої вказівки.

Свідчення Пацкана В.І. в суді теж підтверджують лише ігнорування вказівок Різака І.М. (т.24 а.с.175-178).

Таким же беззмистовним по відношенню до обвинувачення Різака І.М., є посилання на свідчення Зозулі І.І., Русинковича В.В., Мастяк І.І.

Не відповідає дійсності твердження суду у вирокі про те, що в судовому засіданні свідок

Кеменяш О.І. повністю підтвердив показання свідка Руцака Б.І.

Покази свідка Кеменяш О.М. повністю спростовують пояснення свідків Поповича І.І., Гуранича В.В. та Машіки І.І. про те, що про дачу Різаком В.І. незаконних вказівок їм стало відомо з почутих ними розмов між Кеменяшем О.М., Шендило М. і Руцаком Б.І.

Свідок Кеменяш О.М. показав в судовому засіданні 22 лютого 2007 року (т.24 а.с.195-216), що: 13 листопада 2004 року він приїхав у готель „Комфорт”, що знаходився у Сваляві, оскільки йому зателефонував помічник і повідомив, що є ускладнення з агітаторами. Знаходився біля готелю майже 4 години. Пояснив, що не знає, чи мав Різаком І.М. відношення до виселення. Пояснив, що агітаційних матеріалів не було. Ствердив, що прізвище Різака І.М. впродовж цих подій взагалі не називалось.

Власне, з'ясування за допомогою наведених вище свідчень осіб, які 13 листопада 2004 року знаходились біля готелю „Комфорт” у м.Свалява, їхніх дій; з'ясування обставин, очевидцями яких вони були – свідчить лише про наступне:

про порушення вимог ст.26 КПК України у цій справі;

про встановлення в незаконний спосіб кримінально – караних дій стосовно осіб, які не є підсудними у справі.

Таким чином, наведений аналіз мотивувальної частини вироку дає підстави стверджувати, що судом неправильно застосовані норми кримінального закону; суд припустився істотних порушень кримінально-процесуального закону; висновків суду, викладені у вироку, не відповідають фактичним обставинам справи.

На підставі викладеного, в силу статей 383 ч.1, 384, 396 ч.1 п.3, 398, 400-1, просимо вирок Апеляційного суду Івано-Франківської області від 31.07.2007р. в частині засудження Різака Івана Михайловича по ч.2 ст.157, ч.1 ст.294, ч.2 ст.365 КК України скасувати, закрити справу у зв'язку з відсутністю в його діях інкримінованих складів злочину.

В частині виправдання Різака Івана Михайловича по статтям 120 ч.2, 365 ч.3, 368 ч.3, 366 ч.1 КК України – залишити вирок без змін...»

Таким чином ознайомившись з матеріалами по цьому епізоду «кримінальної справи Різака» Ви, шановні читачі, мали можливість остаточно переконатися в тому, що суд не мав ніяких підстав для винесення обвинувального вироку Івану Михайловичу Різаку. Політичне замовлення проти екс-губернатора – єдина причина його кримінального переслідування.

Епілог

Політика – єдина складова переслідувань Івана Різака

Віктор Балоба: «Я знаю, що Іван ні в чому не винен. Але він буде «сидіти» довго, бо це велика політика.»

Три арешти, чотири місяці в СІЗО, двадцять три місяці на лікарняному ліжку, десятки судових засідань, інформаційне та фізичне знищення його особисто та його рідних, брутальний обвинувальний вирок не зломив волю відомого політв'язня номер один...

Він продовжує боротьбу за свої і наші права. Чому пишу наші, бо повністю розділяю слова Івана Михайловича про те, що він робить це не тільки для себе - ХОЧЕ, ЩОБ ЙОГО СУМНА ДОЛЯ НЕ ПОВТОРИЛАСЬ В ЖОДНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ СІМ'Ї.

Сьогодні хочу проаналізувати його непростий період в житті за останні три роки-і арешти, і перебування в СІЗО, і боротьба за справедливість на лаві підсудних.

Хочу вступити і в дискусію з його політичними опонентами і відповісти на питання - ЧОМУ ВВАЖАЮ ЙОГО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ПОЛІТИЧНИМ? Розумію, що я їх не переконаю, але трошки систематизуючи факти дам і для них поштовх для роздумів. Тим більше, що в нашій країні переслідування за політичні погляди є можливим і в майбутньому.

Нагадаю, що судом(саме судом) встановлено, що всі три арешти Різака є

незаконними(нагадаю, що вони відбулися 11.02.05,13.05.05,12.09.05) є незаконними. Перші два - за доведення до самогубства ректора УжНУ Сливки В.Ю.Але це все я назву наслідком і поспробую нагадати про причини.

В січні 2005 року Іван Різак разом з кількома своїми колегами-губернаторами, членами СДПУ(О), а також Віктором Медведчуком подає у відставку. В своїй заяві вони заявляють про перехід в опозицію до нової помаранчевої влади. Це і стало сигналом для репресивних дій по відношенню до Різаків і його однодумців. Адже помаранчеві добре розуміють, що тривалість їхнього перебування при владі залежатиме від результатів майбутніх парламентських виборів. Знищити будь-які прояви опозиційності до них в суспільстві – їхнє завдання. Тим більше, що в лавах «регіоналів» триває розгубленість, а есдеки приймають політичне рішення на своїх партійних форумах – опозиція.

На регіональному рівні губернатором стає Віктор Балога. Його другого пришествия ніхто не чекав. Місцеві помаранчеві шоковані, бо хотілося нових обличчя у владі. А Різак тим часом активізує партійну роботу-проводить кілька засідань обкому партійну конференцію. Нова влада тим часом починає масштабні репресії проти соціал-демократів. Сотні людей звільняють з роботи за політичні погляди, проти багатьох з них порушуються кримінальні справи. Різак засуджує такі дії і звертається за допомогою до лідерів партії підтримати обласну організацію в боротьбі зі свавіллям, яке починається в області і отримує повну підтримку. Готується навіть виїзне засідання фракції СДПУ(О) в парламенті в Закарпаття.

10 лютого 2005 року в газеті «СОЦІАЛ-ДЕМОКРАТ» Різак констатує, що ніякого розділення бізнесу і влади в державі не пройшло. Прихід на ключові пости в державі бізнесменів приведе до тотальної корупції і знищення політичних опонентів. Реакція влади не забарилася. Вже вранці 11 лютого Івана Михайловича усно працівник УБОЗУ запрошує в прокуратуру. Різак з'являється, де в мить із запрошеного перетворюється в свідка, через кілька хвилин в підозрюваного і його арештовують вперше. В справі по доведенню до самогубства ректора УжНУ Сливки В.Ю. Вже через кілька тижнів цей арешт незаконним визнає навіть «помаранчева» Генеральна прокуратура. Близько 120 співробітників міліції та прокуратури продовжують «рити землю», щоб знайти хоч якісь зловживання на посаді губернатором Різак І.М.. Та так їх і не знаходять! Тому і другий арешт буде знову обґрунтовуватися звинуваченням в доведенні до самогубства ректора УжНУ. Кращі сили місцевої та столичної прокуратури так і не змогли знайти іншої причини арештувати Різаків. А так хотілося генеральських звань перевертням в погонах.

А зараз нагадаємо, що в день смерті Сливки В.Ю.(травень 2004року) Різак перебував у відрядженні в Києві. Ще не закінчився огляд місця трагедії, а закарпатське відділення блоку «Наша Україна»(голова - Віктор Балога, нинішній керівник секретаріату Президента)звинуватив обласну владу на чолі з Різаків в доведенні ректора УжНУ до самогубства. Нагадаємо також, що членом вищевказаного штабу, довіреною особою Віктора Ющенка по Хустському виборчому округу був Юрій Бенца, колишній прокурор міста Мукачева, а нинішній прокурор області. Саме на його незадовільну роботу щодо нагляду за законністю при розслідуванні справи Різаків і звертає увагу Івано-Франківський апеляційний суд.

Через добу прокуратура приймає рішення про звільнення Різаків, але той вже встиг. як пізніше з'ясує лікарі, «на ногах» перенести інфаркт. Місяць лікування, реабілітація в закарпатському санаторії «Карпати»- і енергійний экс-губернатор продовжує роботу .Навіть в приміщенні санаторію проводить засідання обкому, на якому різко засуджує дії влади щодо кримінального переслідування своїх однодумців. Його попереджують про можливий арешт. Віктор Балога передає «прохання» відійти від політики. В кінці квітня 2005 року экс-губернатор в інтерв'ю газеті «ДЕНЬ» піддає критиці помаранчевий уряд за економічну політику, заявляє про постійні залякування з боку правоохоронців, які йому вже набридли. Іван Різак висловлює переконання, що переслідування його і колег проводиться через активну підтримку ними Віктора Януковича на президентських виборах. Нагадаємо, що за кандидатуру Януковича в другому турі проголосувало понад сорок відсотків виборців. Вищий відсоток «дали» тільки південні і східні області. Хочу наголосити, ЩО керівники місії ОБСЕ в регіоні під час особистої зустрічі з Різаків подякували в його особі всім посадовцям органів влади за роботу, що дало можливість забезпечити вільне

волевиявлення громадян.

Це інтерв'ю теж не залишилось поза увагою і викликало дику лютю в місцевій владі. Тим більше з чітким аналізом соціально-економічної ситуації в області і оцінкою суспільно-економічної ситуації Різак виступає на великій прес-конференції для центральних і місцевих ЗМІ в приміщенні обкому десятого травня. 11 травня з аналогічними думками і критикою діючої влади в тому ж приміщенні дає коментар для власкорів «1+1» та «НТН». 13 травня його вдруге заарештовують під час прогулянки біля православного собору десятком міліціонерів, озброєних автоматами... До речі, міліціонери чомусь всі були не ужгородськими, а мукачівськими. Не було повісток, запрошень. Різак навіть не намагався десь ховатися.

Вам судити, шановні читачі, чи було це простим співпадінням... Особливо, зважаючи на те, що в ті дні вже було заарештовано колишнього заступника Різак Віктора Дядченка. Одне можна сказати, що Різак бачив як проти нього розгортається інформаційна війна, але вів себе впевнено. Ніякої провини за собою він не відчував. Це ще більше викликало лютю у Балоги. Режисери розправи над Різак зупинитися вже не могли...

Якщо в доведенні до самогубства Сливки Різак звинувачував штаб «НУ» на чолі з Віктором Балога, то в «Свалявському епізоді» - організації масових заворушень і перешкоджанні виборчій діяльності-офіційно свідчення слідчому давав сам Віктор Балога, тодішній губернатор Закарпаття і народний депутат України. Його свідчення є і в матеріалах кримінальної справи, де він в інциденті прямо називає винуватцем обласну адміністрацію на чолі з Різак. Без будь-яких підстав. Просто тоді модно було звинувачувати владу в усіх гріхах. Але для закарпатських слідчих це свідчення стає дороговказом. Цікаве і те, що ніхто в суді не міг пояснити, яким чином розслідування справи повернулося із Львівської в Закарпатську прокуратуру. Ніде немає такого рішення.

Зате в справі є наказ, підписаний тодішнім заступником Генпрокурора, а нинішніми Генпрокурором України п. Медведько про створення слідчої оперативної групи по «справі Різак». Ця група вдалася до таких фантастичних фальсифікацій, що напевно її члени будуть самі в майбутньому притягнуті до кримінальної відповідальності. Але відомство повинне рятувати свою шкуру. Та й Свалявський суд 31 січня 2006 року вже виніс по цьому епізоду вирок, в якому Різак був визнаний винним. Правда самого Різак не запросили на суд ні в якості свідка, ні в якості обвинуваченого. Таке правосуддя «по-балогівськи» по відношенню до свого політичного опонента.

Ще раз підкреслюю, що Різак визнавався винним на основі свідчень «самого» Балоги. Просто суд без будь-яких підстав не задовольнив близько десятка клопотань Різак про виклик його до суду в якості свідка. Адже саме Балога разом із Петьовкою (нинішнім мером Мукачеве) та Іллею Токарем (братом вбитого кримінального авторитета «Геші») були безпосередньо на місці події під час прийняття рішення про від'їзд студентів із Сваляви. Мало того, є чимало доказів того, що таке рішення приймалося саме ними і не було ніякого насильницького виселення студентів. Відбулася просто чергова політична провокація з особистою участю Балоги.

Тема процесуального ведення судового слідства – це окрема тема. Я вважаю, що сам судовий процес – це тортури над підсудним. Бо допитувалися в суді десятки людей, яких не можна назвати свідками з точки зору законодавства. Приймалися постанови суду, які і близько не лежать до чинного законодавства. Сам «Свалявський епізод» почав розглядатися лише через кілька місяців після початку процесу. Переконали, суддя не могла не бачити, що по цьому епізоду взагалі немає ніяких документів, а тільки ксерокопії фальсифікованих протоколів. Навіть член оперативної слідчої групи в судовому засіданні назвав їх папірцями... І на основі цих папірців засудили людину! І хтось ще говорить про подвиг судді. Та цей суд мав розглянути цю «справу», а вірніше її відсутність, протягом кількох днів і закрити її. Бо справи як такої взагалі немає. Сам судовий процес потрібний був замовникам, бо створював хоч видимість правосуддя. Нагадаю читачеві про те, як розкричалися друзі Балоги, що Різак хоче уникнути відповідальності і йде у Верховну Раду. А Іван Михайлович, на відміну від них, не побіг проситися у виборчі списки, а продовжує боротьбу.

Не можу згадати і про інформаційне кіллерство проти Різак організоване Балога відомими журналістами Володимиром Ар'євим та Володимиром Мартином (Володимир Галас). Сьогодні видно, що це теж було не випадково. Ар'єв в першій десятці списку НУНС, а Геннадій Москаль, прес-секретарем якого був Володимир Галас, теж у цьому ж списку. В Закарпатті Вам багато розкажуть,

чому Мартин намагався прив'язати экс-губернатора Різака до криміналітету. Бо знають, що такі тісні зв'язки і навіть спільний бізнес з вбитими і живими кримінальними авторитетами мав саме Геннадій Москаль. Але це тема окремої статті.

Хіба не підтвердженням політичного замовлення є ще один епізод відвідання нинішнім губернатором Гаваші за дорученням Балого Різака в СІЗО? Хіба Олег Аладарович прийшов поспівчувати Івану Михайловичу? Ні, він прийшов передати умови звільнення Різака: покази на злочинні накази Кучми, Януковича, Медведчука. Якщо таких не було, то Різак повинен був їх придумати. В обмін отримував свободу. Хоча сам Гаваші не міг навести Різаку жодної його злочинної дії. А скільки таких умов було передано від влади рідним Івана Михайловича під час перебування його в СІЗО.

Можу ще пригадати вимагання Петьовкою від імені Балого 10млн. доларів від Різака за закриття всіх кримінальних справ проти об'єднаних соціал-демократів Закарпаття. Про це відкрито Різак повідомляв і Генеральну прокуратуру, і громадськість України. Переконалий, що і пан Пісун тоді, і Медведько сьогодні бачили те беззаконня, що творилося у відношенні до Різака. Але не зупинили це. Мабуть, не хотіли створювати собі дискомфорт від політичних замовників справи. Якщо проаналізувати, то легко переконатися, що всі, хто мав відношення до знищення экс-губернатора Різака отримали генеральські звання, підвищення на посадах. Це саме пройшло і в судовій системі. Суддя Ужгородського міськрайонного суду, який незаконно заарештував Івана Михайловича, через кілька тижнів вже став головою цього суду. Суддя Івано-Франківського апеляційного суду, яка засудила Різака, готується чи вже стала заступником голови цього ж суду. Подейкують, що її суддівський «батько» недавно отримав «Орден за заслуги». Тому дивно слухати тих, хто захоплюється мужністю суддів, які брутально і незаконно засуджують невинних людей.

Зараз я думаю і про інше: чому не відреагували на звернення Різака профільні комітети Верховної Ради України, Вища Рада Юстиції? Адже йшла пряма розправа правоохоронними і судовими органами над людиною! Я вже не кажу про те, що цю людину як на регіональному так і на загальнодержавному рівні добре знають. Невже суспільна думка повністю права в тому, що державні інституції реагують тільки тоді, коли порушуються інтереси – політичні, економічні чи особисті – «владашників». Події останніх місяців змушують вірити в останнє. Згадайте, як вище названі інституції різко реагували на відверто незаконні рішення судів, в яких «чіпляли» інтереси законодавчої чи виконавчої гілки влади.

І ще. Розправу над Різаком здійснювала команда, яка працює в близькому оточенні глави держави. Чи інформований Віктор Ющенко про це, чи ні? Якщо інформований, то чи зможе вже сьогодні, у 2007 році, відповісти на запитання мукачівської лідерки БЮТ Марини Медвідь, яка поставила йому його у 2004 році під час відомих Мукачівських виборів: «Вікторе Андрійовичу, чи знаєте Ви, що зв'язалися з кримінально-мафіозним кланом на чолі з Балогою?». Тоді майбутній президент не відповів, хоча питання поставлено йому було публічно в присутності сотень журналістів і представників громадськості.

Може хоча б сьогодні пояснить свої слова сам Віктор Балоба, які він сказав братові экс-губернатора Різака Василю Михайловичу, професору УжНУ: «Я знаю, що Іван ні в чому не винен. Але він буде «сидіти» довго, бо це велика політика. Єдиний вихід – це домовленість Леоніда Кравчука і Віктора Ющенка.» Мабуть він їх пам'ятає. В цей час Іван Різак вже перебував у СІЗО. Так хочеться почути не поставлені запитання від гаранта Конституції і його керівника секретаріату.

До історії з Іваном Різаком необхідно повертатися довго. Бо розповідаючи правду про його долю ми захищаємо не тільки його, а й себе, наші сім'ї, наших рідних. Так хочеться, щоб наша держава стала правовою і зробила безпечним майбутнє нам і нашим дітям.

Юрій Русин

Судові засідання Апеляційного суду Івано-Франківської області – яскраве підтвердження фальсифікації кримінальних справ проти экс-губернатора Закарпаття Івана Різака

Кожен, хто мав змогу спостерігати за судовими засіданнями в Апеляційному суді Івано-Франківської області, які тривали більше року, мав реальну змогу побачити, наскільки «білими» є нитки, котрими шилася кримінальна справа проти колишнього губернатора Закарпаття Івана Різака. У цій главі у хронологічному порядку наведено лише незначна частина звітів про судові слухання. Тобто, не всі судові засідання по справі Різака тут згадуються. Але цих матеріалів достатньо, щоб зрозуміти грубі фальсифікації «кримінальних справ» проти Різака.

Зазначимо лише, що судді розглядали кримінальну справу Різака без будь-якої системності. Розглядався то один епізод, то другий. Слухання часто переривалися, переносилися, суд робив часті паузи. Головною причиною цього можна вважати відсутність на судах свідків. Людей, які би в суді засвідчили, що Іван Різак наробив їм якусь біду і в них є серйозні претензії до нього, замовникам політичної розправи важко було знайти. Навіть шляхом погроз чи підкупу...

16 листопада 2006 року

Василь МОКАНУ:

«МИ НЕ ОБИРАЛИ ШЛЯХ ЗАХИСТУ ЧЕРЕЗ НАПАД»

В Івано-франківському апеляційному суді у понеділок відбулося чергове слухання по справі экс-губернатора Закарпатської області Івана Різака. У середу кореспондент «Світогляду» зустрівся із адвокатом Івана Різака Василем Мокану і попросив прокоментувати хід судового розслідування.

В. МОКАНУ: Судове слідство, на моє переконання, ведеться об'єктивно, прискіпливо, з дотриманням усіх вимог закону. Абсолютна більшість осіб, які були допитані в якості свідків, дають правдиві показання. Приємно, що люди не бояться казати правду.

По епізоду обвинувачення у зловживанні службовими обов'язками, пов'язаними з користуванням телефонів, був допитаний свідок Чомоляк, який своїми правдивими свідченнями показав, що ця мережа була створена саме з метою надання можливості оперативно реагувати у разі виникнення надзвичайних ситуацій, паводків тощо, за короткий проміжок часу піднімати до дії

служби, які мають ці питання вирішувати. І тому було прийняте рішення організувати корпоративну мережу мобільних телефонів. І досвід показав, що це найбільш ефективний спосіб для реалізації цих завдань. І це питання виносилося на засідання сесії обласної ради, але воно не було доведене до кінця з організаційної точки зору. Врешті було досягнути згоди із «Закарпатобленерго». Не було ніяких погроз, шантажу з боку обладміністрації. І ця правда появляється в судовому засіданні. Хоча, виявляючи абсолютно обвинувальний ухил, орган досудового слідства намагався і намагається представити все так, що особисто Іван Різак мав у цьому якийсь корисливий інтерес, його намагаються змалювати якимось демоном, який постійно комусь погрожував, що всі настільки бояться його, що не можуть йому відмовити.

Але ж погрози погрозам різниця. Іван Михайлович мені особисто розповідав і про це розповідав і Чомоляк, коли постало завдання газифікації Великоберезнянського району, то він особисто (він – зварювальник, закінчив ПТУ) казав, якщо не закінчать роботи у встановлений строк (оскільки справа торкається інтересів і блага багатьох людей), то він «заварить» їх у ці труби. Так тепер що, треба порушувати проти нього кримінальну справу про замах на вбивство?

В армії старшина, навчаючи бійців, ніби погрожує вступити в сексуальні відносини з їх мамами у випадку невиконання тих завдань, які він ставить. Так що, виходить, треба порушувати кримінальну справу за замах на зґвалтування?.. Це абсолютно ідіотська логіка.

Основною відповіддю Іщенка на всі запитання було

«Не пам'ятаю!»

– Тепер уже всім відомо, що обвинувачення будуються головне на показах двох свідків – Олега Іщенка та Володимира Пауля. Як ви оцінюєте їх?

В. МОКАНУ: Допитаний в суді Олег Іщенко дуже плутався у своїх показаннях, що, з моєї точки зору, є яскравим свідченням їх неправдивості. Основною відповіддю Іщенка на всі запитання було «Не пам'ятаю!». У мене особисто навіть виникла підозра, чи не хворіє він на якісь хвороби пам'яті. Нічого не пам'ятає абсолютно. Спочатку він звернувся за захистом своїх інтересів 16 травня о 10 годині. Є відповідний протокол заяви. Він категорично стверджує, що перший раз (і він це добре пам'ятає) йому по телефону І. Різак подзвонив і погрожував тоді, коли він перебував у готелі «Закарпаття» на святкуванні виходу команди ФК «Закарпаття» у вищу лігу. Через 20 хвилин він уже змінює свої показання і стверджує, що це було вже у квітні і в цей час він був вдома. У всіх цих заявах, в його показаннях червоною ниткою проходить те, що він постійно питає в Різак «За що ж я вам гроші маю дати? Дайте мені відповідь?» І, як він стверджує, відповіді нема. Мовляв, погрожує, але не відповідає. У поясненні він стверджує, що двічі давав хабара, один раз 32 тисячі, другий – 10

тисяч. І в тих показаннях він стверджує, що після того, як заніс другий раз гроші, спитав його, за що в мене гроші вимагаєте? А він, як і попереднього разу, нічого не відповів.

З моєї точки зору, орган досудового слідства, слідчий, зрозумів, що допит йде не в потрібному йому напрямку, (бо для притягнення до кримінальної відповідальності за дачу хабара треба, щоб ці гроші , або ці послуги, або матеріальні блага давалися за виконання або невиконання службових обов'язків, тобто тих функцій і повноважень, які входять у службові обов'язки або з використанням влади може реалізувати особа, яка дає хабар). **Але тут сам так званий потерпілий не може сказати, за що ж від нього вимагали гроші.** За виконання чи невиконання. Зрозумівши це на черговому допиті, якщо я не помиляюся 20 травня, вже сам слідчий кидає в його уста (це моя особиста думка), за що ж він, так званий потерпілий, дає гроші. Тоді Іщенко вже каже «Я йому давав гроші за те, щоб він мене залишив на посаді, і щоб він сприяв розвитку підприємства, щоб сприяв появі нових робочих місць на Батівському КХП...» і ще одна фраза, я зараз не пригадую.

Я запитав Іщенка в судовому засіданні: « Скажіть, конкретно за які дії, які входили в коло службових обов'язків або з використанням влади міг вчинити І. Різак, за які дії, що він не вчинив, ви давали йому гроші?». Іщенко довго-довго думав і врешті-решт дійшов висновку, що за те, щоб він його залишив на роботі.

Запитали Іщенка, яка його щомісячна зарплата? Вийшло, що 200 доларів. Провівши певні математичні підрахунки виходить картина, що пан Іщенко настільки дорожив своєю роботою, на якій йому щомісяця платили 200 доларів, що вирішив дати 42 тисячі доларів, аби зберегти цю посаду! Виходить, що йому, щоб повернути собі ті 42 тисяч, треба працювати на тій посаді понад 20 років! І я його запитав, якими мотивами , які б ґрунтувалися на здоровому глузді, він керувався , даючи таку величезну суму, щоб зберегти щомісячну зарплату 200 доларів? *У всіх злочинах, коли даються хабарі, вони даються для того, щоби або отримати більше благо, або зберегти благо, яке людина має.* У цьому випадку все це є алогічним і не ґрунтується на здоровому глузді. Людина дає величезну суму грошей, залізає в борги, докладає зусилля, щоб подолати перешкоди лише для того, щоб зберегти собі таку мізерну зарплату порівняно із сумою хабара, який вона дає.

В цьому плані обґрунтованих, змістовних відповідей ми не отримали. Отже, з моєї точки зору, ця суперечливість як на досудовому слідстві так і в судовому засіданні свідчить про неправдивість його показань. Це моя особиста думка. Яку оцінку дасть суд, ми побачимо у майбутньому.

Ці люди змушені були дати показання проти Івана Різака

З формальної точки зору показання Пауля добуті у передбаченому законом порядку. Якщо було б не так, ми могли б ставити питання, щоб його показання не приймалися в якості доказів.

Завдання захисту – довести в суді, що вірити показанням Пауля – все одно, що вірити показанням особи, голова якої знаходиться під гільйотиною, або на шиї якої натягнутий зашморг.

Паульо спочатку відмовився давати показання. Його затримали, арештували. І ми йому ставили запитання, чому ж він одразу, якщо знав всю правду, не сказав, що не винен і хоче сприяти слідству і дає такі-от показання на Різака. Але Паульо був дуже сильно, якщо так можна висловитися, переламаний органом досудового слідства. Він починає давати показання після того, як був доставлений у Львівський слідчий ізолятор. Там на нього був організований тиск, про який він сам розповідає. Розповідає, що два агенти йому погрожували, що була організована дорожньо-транспортна пригода проти його дружини. Він вважає, що до нього були застосовані якісь невідомі методи отруєння. З ним так зуміли попрацювати, що його переконали, що все це йде або прямо від Різака, або йде від тих сил, які його підтримують.

Хоча це алогічно, оскільки, коли він мовчав, це задовольняло, тому не треба було жодних додаткових дій.

Що зробили відносно Пауля? Паульо було пред'явлено близько 40 статей кримінального кодексу: і тероризм, і убивство і що завгодно. У пресі тоді писали, який він страшний злочинець. Алькапоне пролітає мимо нього. Мабуть в історії України таку кількість і таких страшних злочинів ніхто не вчиняв.

Це також було фактором, який переламав його психіку. Коли всі ці матеріали дійшли до Апеляційного суду Закарпатської області (суд, правда, не сказав прямо, що все це ахінея), суддя, який писав ухвалу, грамотною юридичною мовою відправив це на дослідження. І після цього із цих статей до суду майже нічого не дійшло.

Ми дамо оцінку і обов'язково розглянемо в судовому засіданні події, які відбулися на стадіоні «Авангард» і пролунали на всю Україну. Навіть на Майдані з уст тодішнього кандидата у президенти Ющенка прозвучало, що в Закарпатті організований Беслан, а внаслідок героїчних дій працівників міліції було зірвано напад на школу (на яку – невідомо) Тоді ж по всіх телеканалах показували стадіон «Авангард», автомати і так далі.

На сьогоднішній день прийняте рішення по цим подіям. Пан Данча (слідчий – «Світогляд») виніс рішення, що немає складу злочину в діях жодної особи, яка була на стадіоні «Авангард». Тобто, не було Беслану. Але якщо немає складу злочину в діях тих осіб, тоді є склад як мінімум дисциплінарного порушення в діях тих міліціонерів, які затримували людей. Але ті, які затримували, сьогодні отримали високі звання і високі посади.

Отже, внаслідок всього цього і було отримано необхідні показання. Якщо у процентному відношенні подивитися по епізодах, які показання превалюють, то це показання свідків, які самі були обвинувачені або щодо яких перший раз постало питання про притягнення до кримінальної

відповідальності. Так же й Іщенка затримали по стадіону і намалювали йому перспективу, мовляв, дивися, або – або...

Тому завдання захисту полягає в тому, щоб показати, образно кажучи, всім: «Не вірте Паульо, не вірте Іщенку. Тому що ці люди змушені були дати такі показання, оскільки самі притягалися до кримінальної відповідальності». А доказом того, що саме таким шляхом їх змусили дати такі неправдиві показання є факти. Паульо пред'явлено обвинувачення, образно кажучи, пів – Кодексу кримінального, ламають його і коли він уже згоден давати показання, які потрібно, обвинувачення знімають...

Паульо появляється там , де слідство бачить, що все розвалюється

Хоча Паульо, як носій інформації, майже нульовий, або мінус нульовий. Чому? Всі його показання є похідними від Іщенка. Крім показань Іщенка, про те, що він давав хабар, немає ніяких показань.

Паульо появляється там , де слідство бачить, що все розвалюється і треба підпорку. Останній протокол допиту Іщенка, якщо я не помиляюся, 2 липня, він повністю перекидує весь текст з комп'ютера на новий допит і додає ще одну фразу: «А ще я згадав, не пам'ятаю яка дата, число, Різак зайшов і матом почав на всіх кричати, що Іщенко, я тебе знищу, якщо не даш гроші!». Виходить, що Різак був дуже наївний...

Якщо вже до абсурду доводити цю «логічність», то Різаку залишилося хіба що зібрати представників засобів масової інформації і заявити : « Ей, Іщенко, не даш гроші, розірву!».

Іван Різак каже в судовому засіданні, що, ну не настільки він дурний, щоб якби й хотів брати в когось гроші, то збирав би 30 чоловік, а не прийшов би безпосередньо до тої людини.

Іщенко назвав вреті-решт осіб, які нібито крім Пауля там були. Він назвав прізвища двох тренерів. Ми будемо ставити питання про їх допит. Я знаю, що ці люди скажуть, що цю подію не пам'ятають. І тоді в нас залишається як докази по справі суперечливі абсолютно показання Іщенка і виключно похідні показання , які ґрунтуються на показаннях Іщенка.

Я не виключаю, що Паульо, якщо треба буде, може згадати ще декілька випадків. Але від того, що він згадає десять разів, покази не стають більш переконливими.

Хочу наголосити, що свідок Литвиненко, який теж допитувався в якості свідка як особа, яка, на погляд органу досудового слідства мала підтверджувати, підсилювати показання Іщенка , в суді цього не зробив. Він дав абсолютно чесні показання, зазначивши, що завжди вважав і вважає Івана Різак порядною людиною. Хоча орган досудового слідства намагався попередні показання Литвиненка трактувати по-своєму.

Не хоче з'являтися на суд професура УжНУ

- Деякі свідки під різними приводами не хочуть з'являтися в суд, хоча під час досудового слідства давали активно показання.

В. МОКАНУ:

Вперто не хоче з'являтися на суд професура УжНУ, поважний професорсько-викладацький склад. Лише шле листи і телеграми. Але не можуть з'явитися, на мою думку, з надуманих причин. Ми, захисники, вимагаємо, щоб до них був застосований привід, щоб вони були допитані, оскільки згідно з Європейською конвенцією особа? щодо якої свідки дають показання, має право на їх допит. Це право входить в коло прав на захист. І тим більше, що допит цих свідків був проведений з явним обвинувальним ухилом. Хоча жодної інформації, яка би була потрібна для того, щоб довести наявність такого злочину (доведення до самогубства) немає. Ніхто не називає якісь факти, які б підтвердили, скажімо, причетність І. Різак до проведення будь-яких перевірок в УжНУ. Вони так, зі стелі, твердять, що там були проведені якісь перевірки і вони вважають, що причетний до них Різак. Бо в нього, мовляв, погані відносини були з ректором Сливкою. Наявність поганих чи добрих відносин не є складом злочину. Дехто з них каже, що от були брудні публікації... Тож захист хоче їх запитати, чи читали вони особисто ці публікації. Якщо так, то тоді нехай покажуть конкретні речення, фрази, абзаци, які, на їх думку, містять неправду, образу Сливки, або їх особисто, або інших викладачів, або глуmlinня, або фрази, які принижують в іншій формі. А сама по собі критика... Це право громадян і засобів масової інформації. Всі статті не містять жодних образ. Якщо ж неправдива критика, то особи, яких критикують, мають повне право в передбаченому законом порядку звернутись до суду і захистити свої права. Але цього не було зроблено.

Захист хоче їх запитати, чи відомі їм фактичні дані, чи можуть вони їх назвати суду, дані, які підтверджують причетність І. Різак як до публікацій, так і до проведення будь-яких перевірок в УжНУ. Ми просимо шановних науковців через ЗМІ виконати цю вимогу, прийти в суд і дати свідчення.

Михайло Темнов (головний редактор газети «Правозахист» – авт.), якому орган досудового слідства відмовив у проведенні очної ставки з І. Різак (наше клопотання було відхилено) також був допитаний. Ще на досудовому слідстві ми заявили пану слідчому Данчі Михайлу Михайловичу: «Проведіть очну ставку між Темновим і Різак». Адже обвинувальний висновок з того й починається, що у квітні 2004 року на площу Народну, 4 у свій кабінет Різак викликав Темнова і дав йому вказівку висвітлювати негативно роботу ректора Сливки і очолюваного ним закладу з метою систематичного приниження його гідності, честі і достоїнства. І от Темнов був допитаний і чітко відповів: « Ні, не викликав, не давав ніяких вказівок в будь-якій формі, будь-яким чином». Друге питання було, чи причетний І. Різак до публікацій у «Правозахисті». Відповідь була : «Ні, не причетний». Чітко і зрозуміло.

Фактично захист відбивається. По всіх напрямках

Як ви розцінюєте те, що в суд не з'являється дружина покійного ректора Сливки?

В. МОКАНУ:

Ми, захисники, та й Іван Михайлович Різак особисто, не обрали шлях захисту, скажемо так, через напад. Тобто, ми обрали шлях захисту – довести суду, що все, в чому його обвинувачує орган досудового слідства, не мало місце. Не мало місце переслідування, не було тиску, не містять нічого образливого, принизливого статті, Різак не причетний до жодної перевірки. Фактично захист, як кажуть, відбивається. По всіх напрямках. І стверджує, що не було події і нема доказів цієї події.

Адже є ще інший шлях, який можна обрати. От маєте питання, що слідство не дослідило інші версії загибелі Сливки, не дослідило, які реальні відносини були між допитаними і ректором, оскільки обвинувальний ухил був яскраво виражений в органів досудового слідства. В даному випадку, оскільки справа розглядається про доведення до самогубства, не можна застосовувати латинське прислів'я « Про мертвих або добре, або нічого». Якщо ми вже детально досліджуємо цю обставину, то орган досудового слідства мав би дослідити і допитати як людей, які характеризують Сливку з позитивного боку, так і тих, хто характеризує його з негативного. І це був би баланс.

Іван Михайлович був категорично проти цього. Але слідство мало дослідити ще й інші версії. Скажемо так, версію вбивства. Детально, прискіпливо, всіх допитати. Осіб, які там були. Коли приїхала швидка допомога, скільки разів. Чому Сливка був доставлений швидкою в обласну лікарню, а не в міську...

Тобто, є дуже багато питань, які з точки зору захисту залишилися невирішеними. Я вважаю, що не було досліджено дуже детально версію вбивства. Не була досліджена настільки переконливо, наскільки це потрібно і не викликало ніяких сумнівів.

Ну, не було і не було. Ми по цьому шляху і не йшли. Ми не ставимо питання, хоча моя колега Ірина Борисівна Піх детально дослідила матеріали і написала слідчому клопотання, які слідчі дії треба би ще провести, щоб перевірити й інші версії...

А щодо того, що дружина Сливки не хоче з'являтися... Це її право як потерпілої. Оскільки, на відміну від свідка, давати показання – це право потерпілої і брати участь у судовому засіданні – це теж її право. Для нас, для захисту, бажано було б, щоб вона була присутня, щоб ми її могли допитати. Але якщо вона вирішила інакше, то це її право.

Розмовляв Павло Пасічний.

16.11.06.

20 грудня 2006 року

В Апеляційному суді Івано-Франківської області відбулося чергове слухання по справі экс-губернатора Закарпаття Івана Різака.

На початку судового засідання Іван Різак звернувся до суду з трьома клопотаннями про приєднання до справи висновків Генпрокуратури щодо обґрунтування законності порушення кримінальної справи проти нього (мова йде про затримання 11 лютого 2005 року, коли Генпрокуратура визнала постанову про затримання Івана Різака незаконною, а сам экс-губернатор переніс інфаркт), а також ксерокопій публікацій з газети «2000» та оригіналу газети «Освіта», в яких йшлося про можливу причетність дружини покійного ректора УжНУ до смерті чоловіка та викликати як свідків і допитати «політичних замовників» кримінальної справи, зокрема, Віктора Балого, мера Мукачева Василя Петьовку та нинішнього голову Закарпатської ОДА Олега Гаваші.

Прокурори просили суд не підтримувати ці клопотання. Мовляв «у них нема необхідності». Натомість захист знову наголосив на політичному підґрунті цієї справи.

Суд задовольнив клопотання Івана Різака та його адвокатів частково. Зокрема, задоволено клопотання про приєднання до справи висновків Генпрокуратури щодо обґрунтування законності порушення кримінальної справи а також ксерокопій публікацій з газети «2000» та оригіналу газети «Освіта». Клопотання про виклик свідків В. Балого, В. Петьовки та О. Гаваші суд чомусь відхилив.

Потім суд перейшов до допиту свідків щодо проведення перевірок в університеті та публікацій у пресі щодо фінансово-господарської діяльності вузу.

Допитані в суді головний бухгалтер УжНУ Марія Боднар та представники КРУ в Закарпатській області, як і раніше представники Ужгородської міської ДПІ та ДПА в Закарпатській області, чітко заявили суду, що до організації проведення будь-яких перевірок в УжНУ Іван Різак не причетний.

<http://www.kv.com.ua/archive/4904/political/4942.html>

Процес знищення Івана Різака триває незважаючи на новорічно-різдвяні свята.

А для розправи над його членами команди правоохоронні органи Закарпаття шукають «свідків» за допомогою тортур

За гучним процесом экс – губернатора Івана Різака в Івано-Франківському Апеляційному суді якось в тіні залишаються кримінальні судові переслідування людей, які працювали на різних посадах в області під час його керівництва.

Таким залишається судовий процес над першим заступником начальника УМВСУ в Закарпатській області Русином Віктором Павловичем. Останнє засідання принесло справжню сенсацію і зламало всі плани прокуратури - представник обвинувачення на суді п. Дьоміна так розхвилювалася після показів одного зі свідків, що зразу почала пити багато води і просити суддю зробити перерву в засіданні на невизначений час. Що такого сказав цей свідок? А озвучив він лише те,

про що на Закарпатті говорили постійно, але не в голос. Про той правовий «безпредел», що роблять правоохоронці в області. Багато з людей задаються питаннями: куди дивиться центральна влада?

Так от свідок П., який на досудовому слідстві стверджував, що Русин В.П. змушував його чинити протиправні дії заявив, що ніколи Русина В.П. в очі не бачив, а давати свідчення його заставили працівники міліції. При цьому його неодноразово публічно принижували, а також вивозили за межі міста, били його до нестями, натягали на голову мішок.

Кореспондент **svitohlyad.info** зв'язався з Мокану В.Д., який представляє інтереси в судах Різака І.М. і Русина В.П., і попросив прокоментувати останні засідання в Івано-Франківську і Ужгороді.

Василію Дмитровичу! Який епізод розглядав суд на черговому засіданні? Що нового у показаннях свідків?

Розглядався епізод за обвинуваченням І.М.Різака у доведенні до самогубства Сливки В.Ю. Показання давали свідки Лавкай І.Ю., Полюжин М.М. і Наріжний В.Й. Перші двоє показали суду, що їм невідомі будь-які факти, які би підтверджували переслідування І.М. Різаком колишнього ректора УжНУ, або організацію Різаком І.М. перевірок в УжНУ, одним словом зазначені особи дали правдиві показання, які ґрунтуються на їх совісті і підтверджують надуманість обвинувачення Різака І.М. по цьому епізоду. Свідок Наріжний В.Й. показав, що не існує загальнодержавного нормативного акту, який регулює порядок видачі посвідчень радникам голів ОДА на громадських засадах. Взагалі, ця історія з видачею посвідчень радникам на громадських засадах не вартує “ виїденого яйця” і за “ вуха притягнута”, чи “підтягнута” до рівня кримінального вчинку, оскільки абсолютно ніяким громадським, державним або іншим інтересам, інтересам фізичних чи юридичних осіб не спричинено жодної шкоди. Але виконували замовлення і збирали все, що могли.

–Як Ви оцінюєте покази експертів? Чим зумовлене рішення суді змусити залишити підсудного судову залу?

Рішення судді зумовлено емоційною поведінкою Івана Михайловича. Мені вона є зрозумілою, оскільки дуже тяжко стримуватись, коли від видуманої брехні людина була позбавлена волі, вибита з ритму життя, спалюжена та принижена.

Наскільки мені відомо, судово-психіатрична експертиза, на основі якої будувалися звинувачення І. Різака у доведенні до самогубства ректора УжНУ і його арешт, нині навіть експертами трактується неоднозначно. Вона не містить категоричних висновків. Чому ж тоді органи досудового слідства вирішили трактувати її так, як їм це вигідно?

Майже всі висновки цієї експертизи носять характер припущення. Але, щоб не бути голослівним, я приведу декілька цитат з самої експертизи.

В мотивуючій частині експертизи експерти самі вказують, що: ***“Враховуючи недостатність інформації у наданих матеріалах справи, які б однозначно характеризували цілісність психологічного портрету особистості Сливки В.Ю. та його психічного стану в період скоєння ним самогубства, відповіді на ряд питань можуть бути дані не в повному обсязі, у вигляді клінічних версій, які базуються на наявності окремих клінічних ознак, виявлених під час експертного дослідження”.***

З матеріалів експертизи також вбачається, і це підтвердили допитані в судовому засіданні експерти, **що висновки експертів в переважній частині** обґрунтовуються показаннями допитаних по справі органом досудового слідства свідків.

3 двадцяти восьми свідків, **лише четверо** дали показання про те, що Сливка В.Ю. скаржився їм на утиски та переслідування з боку Різака І.М., зокрема – дружина померлого Сливки В.Ю., Сливка Н.В., його рідний брат Сливка І.Ю., близький товариш Дьордай В.С. та завідувач кафедрою англійської філології Полюжин М.М. Останні в судовому засіданні повністю відмовились від цих показань, даних ними на досудовому слідстві. Як підтвердили в судовому засіданні експерти, свої висновки вони ґрунтували на показаннях свідків, які їм надав у розпорядження слідчий, і апіорі виходили з того, що показання цих свідків є правдивими. Експерти підтвердили, що висновки експертизи є похідними від наданих їм органом досудового слідства показань свідків. Одним словом, орган досудового слідства при допиті свідків нав'язував їм свою обвинувальну термінологію, а також показання, які вони в дійсності не давали.. Тому і не дивно, що ця експертиза дала бажаний для обвинувачення результат, який ними же, органом досудового слідства в був заздалегідь запланований і запрограмований. Зрозуміло, що якщо провести додаткову експертизу і надати експертам в розпорядження показання цих же свідків, які вони надали суду, то і висновки експертів будуть протилежними тим, які вони виклали в експертизі.

Цитую далі з “мотивуючої частини” експертизи та висновків експертів:

“ Лише у вигляді клінічної версії можна вважати, що Сливка В.Ю. протягом останніх місяців життя міг страждати на розлад адаптації з переважанням симптомів тривоги”

Також у вигляді припущення експертами викладений висновок про те, що в момент спричинення собі тілесних ушкоджень Сливка В.Ю. міг знаходитись в стані гострої афективної реакції на стрес, дослівно: **“В момент спричинення собі тілесних ушкоджень Сливка В.Ю. теоретично міг знаходитись в стані гострої реакції на стрес, яка могла виникнути за механізмом “останньої краплі” (ключового переживання) на фоні тривалої фруструючої ситуації та при наявності додаткового стресового фактору безпосередньо перед самогубством”**.

Таким чином з вищенаведеного видно, що наведені висновки експертів-психіатрів містять лише гіпотетичні припущення у вигляді клінічних версій, а не обґрунтовані доказовими даними висновки.

В інтерв'ю нашому сайту Іван Різак висловив припущення, що політичні ляльководи, які ініціювали фабрикування кримінальних справ проти нього, можуть впливати і на суд. Ви допускаєте таке?

Я юрист і зобов'язаний оперувати виключно фактами, доказами. На мій погляд судове слухання відбувається з повним дотриманням всіх вимог кримінально-процесуального законодавства. Теоретично можна припускати будь-що, але я наголошую, що юрист може оперувати виключно фактами.

– Наступне засідання суду відбудеться 16 січня. Це може бути остаточне засідання?

Думаю, що ні.

– Василю Дмитровичу! Ви захищаєте в суді інтереси також колишнього заступника начальника УМВС в Закарпатській області п. Русина по справі про Мукачівські вибори. Ця справа також не вартує і виїденого яйця, адже, як на мене, її фабрикували, аби приписати тому ж Різаку створення в області «організованого злочинного угруповання». Здається, ця справа також поступово розвалюється у суді. Чи правда, що цього тижня на судовому засіданні прозвучала з уст одного із свідків пана П. сенсаційна заява про те, що давати «потрібні свідчення» проти Русина він почав після того, як невідомі особи вивезли його в ліс, одягли на голову міх і фактично силою змусили з'явитися у правоохоронні органи для дачі завідомо неправдивих показань.

Так. Пан П. справді зробив таку заяву в суді. До того ж він наголосив, що ніколи з Русиним раніше не зустрічався.

– Тобто. І в цьому випадку ми можемо говорити про те, що для здобуття «потрібних замовних доказів» у нас можуть використовуватися будь-які, навіть силові методи, випробувані в ССРС в 30-роках ?

– Виходить, що так.

Цей коментар ми взяли в адвоката Мокану ще перед Новим роком. Зауважимо тільки, що, як свідчать очевидці, присутні минулого вівторка у залі суду, «емоційна поведінка» І. Різака, яка не супроводжувалася, до речі, жодним нецензурним словом, на суді була викликана неспроможністю одного із експертів правильно повторити назву ліків, які були приписані зав. Курсом психіатрії УжНУ Лавкаєм Сливці В.Ю. У нормальної людини «професіоналізм» таких експертів не може не викликати принаймні щирого здивування. Нагадаємо, що саме ця експертиза стала єдиною підставою для арешту і 4-місячного утримання Івана Різака в СІЗО у 2005 році.

Ми надіялися, що ця перерва у судових засіданнях дасть можливість самому экс-губернатору, його сім'ї та родині зустріти новорічні та різдвяні свята в затишному сімейному колі. Та не так сталося як гадалося...

Незважаючи на офіційні вихідні Свалявський районний суд призначив на 4 січня засідання, на яке запросив адвокатів Івана Різака. Ми, грішним ділом подумали, що закарпатська Фемида усвідомила свою помилку по відношенню до колишнього керівника області і спішить її виправити, незважаючи на відпочинок. Нагадаємо, що саме цей суд визнав винним Івана Різака заочно. Саме п.Жиганська Івана Михайловича винним в організації масових заворушень і перешкоджанні проведенню виборчої агітації на користь кандидата в Президенти України Віктора Ющенка. Що з цього вийшло читаємо нижче.

У цей день, тобто 4 січня 2007 року, відбулося судове засідання Свалявського районного суду Закарпатської області під головуванням судді Жиганської Наталії Михайлівни (голова суду) з приводу розгляду заяви адвоката Піх І.Б. на ім'я Генерального прокурора на вирок цього суду від 31.01.06р.

Суд повідомив учасників процесу, що з Генеральної прокуратури надійшла заява адвоката Піх І.Б., в якій вона просить Генеральну прокуратуру порушити клопотання про перегляд вироку з підстав, передбачених ст..400-4 ч.2 КПК України. Ця заява адвоката була направлена до суду листом начальника відділу Генеральної прокуратури України для розгляду по суті в порядку, передбаченому ст..409 КПК України.

Суд поставив на обговорення питання про можливість розгляду заяви адвоката в порядку ст..409 КПК України.

Прокурор висловив думку, що такий розгляд є неможливим.

Адвокат Піх зазначила, що заява на ім'я Генеральної прокуратури України є зрозумілою за змістом і визначеною за процесуальними підставами. Сьогоднішнє слухання цієї заяви Свалявським судом є несподіванкою для заявника. Але, в решті решт, не має жодного значення в якому процесуальному порядку будуть усунуті порушення процесуального закону, допущені судом при постановленні оскаржуваного вироку. Тому, це питання адвокат лишає на розсуд суду.

Постанова суду: заява адвоката Піх, яка була подана в порядку ст..400-4 КПК України, не підлягає розгляду Свалявським районним судом в порядку ст..409 КПК України, тому суд постановив заяву адвоката Піх про перегляд вироку визнати такою, що не підлягає розгляду Свалявським районним судом в порядку ст..409 КПК України.

Видати копію постанови суддя відмовилась, пояснивши, що адвокат Піх не є учасником процесу, постанова буде надіслана Генеральному прокурору.

Ось що з цього приводу сказала адвокат Ірина Піх.

Заява адвоката Піх І.Б. на ім'я Генерального прокурора України містила в собі прохання про необхідність порушення клопотання про перегляд вироку Свалявського районного суду Закарпатської області від 31.01.06р. в порядку виключного провадження (глава 32 КПК України). Цим вироком засуджені: Пауль В.Д., Гуранича В.В., Поповича

В.І., Машіко І.І. за статтями 294 ч.1, 157 ч.2 КК України до п'яти років позбавлення волі із звільненням від покарання з випробуванням на три роки – кожний.

Шляхом недотримання вимог кримінально-процесуального законодавства, зазначеним вироком порушені конституційні права Різака І.М., а саме, встановлено, що один із засуджених – Пауль В.Д. вчинив злочинні дії за вказівкою голови Закарпатської облдержадміністрації Різака І.М. Різака І.М. учасником процесу не був, з цієї причини не був повідомлений про судові слухання. Тобто, суд навіть не вислухав людину, яку заочно визнав злочинцем.

Отже, посилаючись на статті 400-4 ч.1 п.2, 400-9 ч.2 КПК України, які дозволяють перегляд судових рішень у разі наявності істотних порушень вимог кримінально-процесуального закону, які істотно вплинули на правильність судового рішення, адвокат поставила питання про необхідність порушення Генеральним прокурором України клопотання про перегляд зазначеного вироку в порядку виключного провадження. Клопотання мало бути направлено до Верховного Суду України.

Процесуальний закон дозволяє (за наявності непростих обґрунтувань) у даному випадку самотійне звернення особи, яка зазнала незаконних обмежень своїх прав, до Верховного Суду України з відповідним клопотанням.

Але, зважаючи на суттєвість порушень прав особи, адвокатом був обраний шлях звернення до Генерального прокурора України, оскільки **державою** були спричинені зазначені порушення і саме державний правоохоронний орган (на переконання адвоката) мав ініціювати поновлення конституційних прав громадянина.

Сподівання виявилися невиправданими – Генеральна прокуратура вчинила в спосіб, недосяжний для розуміння, а саме, супровідним листом направила заяву адвоката Піх І.Б. до суду, який постановив оскаржуваний вирок – Свалявського районного суду Закарпатської області. В супровідному листі зазначалось, що заява адвоката Піх І.Б. має бути розглянута в порядку ст.409 КПК України, яка регламентує порядок вирішення питань про всякого роду сумніви і протиріччя, що виникають при виконанні вироку.

Заява адвоката не містила відомостей, які б давали можливість розглянути її у вказаному порядку.

Лист Генеральної прокуратури і, власне, заява адвоката були прийняті до розгляду суддею Жиганською Н.М., котра виносила вирок по першій інстанції. Слід зауважити, що питання, які виникають при виконанні вироку, власне, і повинні розглядатись тим же суддею.

Проблема полягала в тому, що в запропонований Генеральною прокуратурою України спосіб вирішити питання, порушені заявою адвоката Піх – неможливо. Не існує процесуальної можливості внести постановою (а в такому порядку суд приймає лише постанови) уточнення у вирок, які б повернули Різаку І.М. статус невинуватої особи.

Я не маю можливості коментувати дії Генеральної прокуратури України, оскільки не розумію їх зовсім. У мене виникла низка питань, на які не існує відповідей як з огляду на закон, так і на здоровий глузд:

1. В який спосіб суд мав відкрити провадження на підставі непроцесуального документу, яким, безумовно є супровідний лист.

2. Якщо в супровідному листі пропонується розглянути заяву адвоката, то як можна було листом змінити процесуальні підстави заявника?

3. Чому прокурор, який приймав участь у судовому засіданні 04.01.07р. схилився до думки, протилежної позиції Генеральної прокуратури України? Чому на стадії підготовки до судового засідання прокурором, який приймав участь у справі, не були усунуті перешкоди, які, на його думку не дозволяли суду розглянути звернення Генеральної прокуратури (адже очевидним є те, що адвокат І. Піх до Свалявського суду не зверталась). Звідки така неузгодженість у баченні одного і того ж питання (звісно, якщо вона не є штучно створеною)?

Розумінню піддається лише те, що суддею в цій ситуації було прийнято єдино можливе рішення. Маючи на руках невизначене, непроцесуальне звернення Генеральної прокуратури України, незгоду прокурора – учасника процесу на розгляд поставленого питання, суддя не мала можливості діяти в інший спосіб.

Наш коментар. Що не піддається здоровому глузду і юридичним поясненням називається просто російським словом «беспредел». Саме він триває в Закарпатті з лютого 2005 року по відношенню до экс-губернатора і його однодумців. Невже у когось у цій державі залишився ще сумнів, що справа проти Різака І.М. - замовна? До кого ще треба звертатися йому і членам його сім'ї за допомогою? Чи є вже такою незаангажованою до «справи Різака» позиція Генпрокуратури. Адже саме в Генпрокуратуру неодноразово звертався экс-губернатор Різак з одним проханням - витребувати справу із суду і дати належну юридичну оцінку. Слухання «справи Різака» в Івано-Франківському Апеляційному суді і його визнання злочинцем у Свалявському заочно показують, що всі епізоди проти нього так грубо сфабриковані, що не треба бути працівником Генпрокуратури з багаторічним стажем щоб це побачити: все видно як на долоні. Будемо чекати, коли нарешті належним чином відреагує й інститут Уповноваженого з справ людини Верховної Ради України. Єдиний до кого ще не звертався І.Різак у цій країні – це гарант Конституції, Президент України Віктор Ющенко. Але чи зможе бути і він об'єктивним у цій справі, якщо в Закарпатті всі знають, як активно підтримувала на виборах Президента України Віктора Януковича команда Івана Різака? І сам підсудний цього не приховує. Більший відсоток голосів як у Закарпатті (понад 40% за Януковича) сьогоднішній Прем'єр-міністр України набрав лише в південних і східних областях. І ні для кого не секрет, що команда Івана Різака страждає саме із-за останніх президентських виборів. У нас у Закарпатті про це говорять вголос і колишні синьо-білі, і помаранчеві. А самому экс-губернатору так поламали життя, що Новий 2006 і Новий 2007 він зустрічав у лікарні.

Хто ж режисер цього дійства...?

16 січня 2007

Черговий провал у справі проти экс-губернатора Івана Різака

У вівторок та середу апеляційний суд Івано-Франківської області продовжував слухання справи проти экс-губернатора Закарпатської області Івана Різака. Розглядався так званий «свалявський епізод». Забігаючи наперед зауважимо, що два дні слухань, показання свідків і одного так званого потерпілого ще раз яскраво підтвердили, що підґрунтям цієї справи є політичне замовлення. Не більше. Жоден з потерпілих так і не зміг висловити Івану Різаку жодних не те що звинувачень, ба навіть претензій.

У вівторок свої покази суду давали міліціонери, які були присутні під час «свалявських подій» у місцевому готелі «Комфорт» у листопаді 2004 року. Жоден з міліціонерів не писав ніяких заяв про те, що вони можуть розглядатися як потерпілі. Однак представник прокуратури, який невідь-чому кваліфікував міліціонерів як потерпілих, намагався у будь-який спосіб представити їх суду як таких, що найбільше постраждали внаслідок інциденту у Сваляві. І коли свідки в погонах на суді щиро дивувалися, що вони прийшли на суд у статусі свідків, а не як потерпілі, представник обвинувачення, якого такі свідчення, очевидно, застали зненацька і відверто обурили, почав ставити їм запитання на кшталт «Що, вас і пальцем там не рушили?». Виявилося, що представники обвинувачення міліціонерів навіть не повідомили, що вони, на думку прокуратури, мають на суді виступати не як свідки, а як потерпілі...Але потерпілими міліціонери себе так і не визнали.

Зі свідчень міліціонерів можна відтворити у загальних рисах події, які відбулися у листопаді 2004 року у Сваляві. Отже, згідно з їх свідченнями, в той час у готелі «Комфорт» поселилася велика група людей, серед яких були і представники інших держав. Зокрема, йшлося про громадянина пенсійного віку з Польщі. З метою профілактики нелегальної міграції (а такі перевірки міліція проводить як мінімум щомісяця) і проводилася перевірка паспортного режиму в готелі «Комфорт». Як впливає зі свідчень, через який час до міліціонерів підійшов, за їх словами у суді, «кримінальний авторитет Камиш» із співробітниками фірми «Апекс». Вони буквально накинулися на міліціонерів, намагаючись з'ясувати, що міліція робить у готелі. Один із співробітників «Алекса» прийшов із відеокамерою і представився журналістом «5 каналу». Суддя запитала свідків, хто насправді цей «кримінальний авторитет Камиш»? Міліціонери пояснили, що це – нардеп від «Нашої України» О. Кеменяш (потім уточнили, що не від «Нашої України», а від БЮТ). Саме він дав команду «оператору 5 каналу» знімати всі «події» в готелі. Разом із «групою людей» від «Алексу» на підвір'ї готелю невдовзі зібралася група «невідомих». Останні почали вимагати оператора і плівку, але той уже заховався в приміщенні готелю. Міліціонери, які чергували біля входу, на жаль, не бачили конкретно, що відбувалося між обидвома групами у приміщенні готелю, хто кого вдарив чи тягав за волосся. Однак, на думку свідків, толерантні і вивірені дії працівників міліції, а багато з них у Сваляві було без форми, врешті-решт заспокоїли обидві сторони і ніякого кровопролиття не сталося. Через хвилин 20-30 з готелю вийшли «цілі і неушкоджені» студенти, сіли в автобуси і їх у супроводі міліції відправили на територію фірми «Апекс». На прохання міліції написати заяви про побиття чи напад, студенти відповіли відмовою. Лише двоє студентів написали того дня пояснення. Зрештою, за свідченням міліціонерів, ніхто з них не бачив, щоб хтось когось бив. Так, чули, що у приміщенні готелю билося скло, але мордобою ніхто не бачив. Закінчилося все тим, що членів групи за рішенням керівництва фірми «Алекс», яке мабуть їх і запросило, посадили на поїзд і в супроводі міліціонерів, які були майже в кожному купе, їх доправили аж до Львова. Про які «масові заворушення» каже слідство – можна лише пофантазувати...

Свідок-потерпілий, один із студентів, давав свідчення у середу. Щоправда, як виявилось, він того дня лише почав ...знайомитися із справою. Він також підтвердив, що у листопаді 2004 року ніяких заяв ті студенти, які були в Сваляві і яких слідство заднім числом віднесло до потерпілих, не писали. Тобто, на той час ніяких заяв ні від міліціонерів, ні від студентів не було. Але вже у кримінальній справі такі заяви чомусь з'явилися. Звідки? Коли? Невідомо.

Чи не є це черговим підтвердженням грубої фальсифікації і підтасовки?

Методи якого року нагадують такі слідчі дії?

Але справжньою сенсацією для учасників судового процесу в Івано-Франківську цього тижня стали свідчення... Віктора Балоги. Так-так, экс-губернатора, экс-міністра, а нині головного канцеляриста. Справа в тому, що ще не так давно суд на клопотання підсудного не захотів викликати Віктора Івановича для дачі пояснень в якості свідка. Як не як, поважна особа. При посаді. Аж тут виявляється, що Віктор Балога вже

сам давав свідчення по свалаявському епізоду. В цих свідченнях він безапеляційно вказав, що події у Сваляві у 2004 році були організовані «під керівництвом ОДА». Ось, власне, де собака і заритий.

Для представників обвинувачення, очевидно, покази Такого(!) свідка стали чітким дороговказом і головними доказами «винуватості» І. Різака. А заяви, потерпілі і все, що ще треба і скільки завгодно, з'явиться вже потім. І начхати вони хотіли на законність, кримінально-процесуальні норми й елементарну людську порядність...Є замовлення – треба виконувати. Тим більше – не за красні очі.

Браво, закарпатські «Катаньї»!

Взагалі-то, якщо проаналізувати події осені 2004 року, то простежується якийсь дивний збіг обставин. Віктор Балоба з'являється всюди, де нібито «керівництво ОДА» організовує якийсь «кримінал». То він з'являється з телекамерами в Мукачеві, то на ужгородському стадіоні «Авангард», де ловлять «злісних бандитів-терористів», то знову ж таки в Ужгороді його бачать під час масовок на Набережній, яка лише завдяки оперативному втручання СБУ не перетворюється в побоїще, то він тут- як-тут у Сваляві...

Мимоволі замислюєшся, а чи це простий збіг обставин?

Чи все це не пояснюється простіше – бажанням організовувати самому провокації і виходити з них героєм, отримуючи неабиякі політичні дивіденди? Як воно й насправді сталося.

Тепер, здається, ні в кого не виникає сумнівів, що такою провокацією були і події у Сваляві. Для цього і були спочатку звинувачені у бездіяльності працівники міліції. Для цього почергово з'являлися тут Кеменяш, його «хлопці», а потім і Балоба зі «свитою». Адже, за свідченнями міліціонерів, вони діяли чітко згідно із Законом про міліцію. Тому й не сталося кровопролиття. Але їх звинуватили у бездіяльності.

За свідченням одного з міліціонерів, у нього в той день у Сваляві була з собою навіть відеокамера. Але щоб не викликати агресію, він нею не скористався. До речі, єдиний, хто під час свалаявських подій був із зброєю («Сайга»), був в. о. керівника «Алекса» пан Удворгелі, який після помаранчевої революції став головою Свалявської РДА.

Суд, як на нашу думку, упродовж двох днів слухань «свалаявських подій» отримав достатньо матеріалу, щоб пересвідчитися у масштабах фальсифікації чергового з епізодів кримінальної справи проти екс-губернатора І. Різака. Для сторонньої людини навіть дотична причетність колишнього керівника області до подій такого характеру викликає щире здивування, а вже намагання його звинуватити виглядає цілковитою дурістю.

Зрозуміло, останнє слово буде за судом і забігати наперед чи тиснути на суд ніхто не збирається. Тим більше, що наступне засідання призначено аж на 31 січня. Але як влучно сказав щодо Івана Різака предстоятель Римсько-католицької церкви Антал Майнек, судіть його так, як самі хочете бути судимими перед Богом.

Р. С. У середу суд, нарешті, скасував І. Різаку як запобіжний захід підписку про невиїзд як незаконний, оскільки існує інший запобіжний захід – грошова застава..

31 січня 2007 року

Правовий нігілізм перетворює судовий процес у фарс

Після двотижневої перерви в апеляційному суді Івано-Франківської області продовжується слухання кримінальної справи экс-губернатора Закарпаття Івана Різака. Ці слухання що далі, то більше підтверджують замовний і відверто сфальсифікований характер усього кримінально-судового дійства.

Суд, який розглядав так званий сваялівський епізод про нібито побиття 13 листопада 2004 року агітаторів за кандидата в Президенти України Віктора Ющенка, які на той час проживали у лісокомбінатівському готелі «Комфорт», відхилив усі 5 клопотань підсудного та його захисту, зокрема вкотре не дав згоду заслухати у якості свідка Віктора Балогу.

На початку судового засідання Іван Різак звернувся до суду з клопотанням про недовіру прокурору судового процесу Олександру Завадському, який, за його словами, причетний до організацій критичних публікацій у пресі проти покійного ректора Ужгородського університету Володимира Сливки. Водночас Різак заявив клопотання про притягнення до відповідальності свідків, львівських студентів, свідчення яких, за його словами, на досудовому і у судовому процесах «є різними».

Іван Різак просив суд призначити судово-бухгалтерську експертизу щодо завданих збитків готелю «Комфорт», а також вкотре-заслухати у якості свідка Віктора Балогу, присутність якого у Сваляві 13 листопада підтвердив один із свідків.

Суд відхилив усі клопотання підсудного через їх нібито «безпідставність» і ухвалив рішення про повну фіксацію судового процесу технічними засобами.

Відтак суд почав слухати покази свідків. Як і слід було чекати, показання співробітників Свалявського райвідділу міліції та «потерпілих студентів» виявилися суперечливими. За словами міліціонерів, вони прибули в готель для перевірки паспортного режиму, після чого студенти спокійно виїхали з міста. "Студенти виходили з готелю організовано, у верхньому одязі, з речами, можливо і були якісь крики, але це були веселі крики",—згадав на суді старший оперуповноважений Свалявського райвідділу.

Натомість студенти, показання яких зовсім не співпадали з їхніми ж на досудовому слідстві, говорили про нібито «бандитський наліт» невідомих на готель., побиття студентів тощо.

Але справжньою сенсацією і чітким підтвердженням фальсифікації справи стало наступне..

Під час допиту свідка Валерія Пацкана Іван Різак поставив йому запитання, чи була проведена очна ставка між ними в ході проведення досудового слідства. Пацкан відповів, що не була проведена. Різак також сказав, що бачить цього свідка вперше.

Але... Тут Різак пред'являє суду ...копію протокола про проведення між ним і Пацканом очної ставки, оригінал якої знаходиться в матеріалах кримінальної справи!.. Суддя тут же оголошує перерву!..

І після цього ще хтось сумнівається у фабрикації кримінальної справи?..

3 лютого 2007 року

Чергового судового засідання по справі экс-губернатора Закарпаття Івана Різака, яке відбулося у четвер в Івано-Франківську, представники мас-медіа чекали з нетерпінням. Багато хто сподівався побачити у судовій залі экс-міністра внутрішніх справ Ю. Луценка. Адже, хоч суд на минулому засіданні і не задовольнив клопотання Івана Різака про необхідність викликати Юрія Віталійовича в якості свідка, знаючи экс-міністра як любителя публічних виступів і людину, схильну до імпровізацій, багато хто із журналістів сподівався на його появу. Але , навіть незважаючи на те, що Луценко тепер

у відпустці, у суді він несподівано для всіх так і не з'явився. Тому залишилося відкритим питанням, чи экс-міністр був просто неправильно інформований, коли роздавав гучні кримінальні епітети на адресу Івана Різак чи це могло бути одним із методів вибивання коштів від названих Луценком «злочинцями» людей, як це, до речі, припускає і нинішній міністр МВС Цушко.

Не з'явився, на жаль, на суд і экс-генпрокурор України С. Піскун, який би міг «пролити світло» на багато цікавих моментів політичного підґрунтя справи Івана Різак.

Попри все інтрига початку четвергового засідання суду зберігалася. Приміром тим, чи все-таки дасть захист клопотання про відвід судді у зв'язку із неправовою постановою суду про початок читання протоколів потерпілих, протоколів, які не є юридично оформленими і взагалі не можуть бути предметом розгляду (*детальніше про це читайте матеріал на нашому сайті – «Остаточний крах так званої кримінальної справи проти экс-губернатора Івана Різак»*).

На засідання суду Іван Різак прийшов, як звично, у супроводі лікарів і брата Василя. Ми не випадково звертаємо увагу на цю деталь. Деякі Інтернет-видання повідомили, що у четвер І. Різак прийшов на засідання суду у супроводі свідків. Це – неправда. Свідки, які на процесах взагалі-то мають бути у розпорядженні виключно суду, в апеляційному суді Івано-Франківська перебувають під наглядом (а фактично під тиском) представників прокуратури. Але про це – трохи нижче....

Перед початком судового засідання Іван Різак про щось детально консультувався із стороною захисту. Очевидно, саме ці консультації сприяли тому, що клопотання про відвід судді присутні в судовій залі так і не почули, а Іван Різак проголосив інші клопотання. Перше стосувалося **політичної заангажованості справи**. Як незаперечний доказ політичного підґрунтя справи підсудний навів показовий документ.

23.08.05

МВС УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ІНТЕРНІШНІХ СПРАВ
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

МВД УКРАИНЫ
УПРАВЛЕНИЕ МИНИСТЕРСТВА ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УКРАИНЫ И ЗАКАРПАТСКОЙ ОБЛАСТИ

УПРАВЛІННЯ ПО БОРОТБІ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ

м. Ужгород, вул. Монастирського, 3
т. (0312) 67-30-12

294008, г. Ужгород, ул. Монастырского, 3
т. (0312) 67-30-12

08 2005 р.

Старшому слідчому прокуратури
Закарпатської області
юристу 1-го класу
п. Данча М.М.

На Ваш № 06/159 вих. 05 від 10.08.2005 року повідомляємо, що працівниками
городського відділу УБОЗ УМВС України в Закарпатській області проведено
масове оперативно-розшукових міроприємств спрямованих на отримання
інформації відносно осіб які вчинили 13.11.2004 року в місті Свалява, Закарпатської
області масові заворушення відносно Громадської організації "Пора".
Проведеними заходами отримано оперативну інформацію, що на масових
зворушеннях були присутні та приймали активну участь:

Чубірко Іван Іванович, 27.05.1973 р.н., уродженець та мешканець м.Мукачево,
вул.Верді, 2/12 - радник голови Закарпатської ОДА з економічних питань,
дружина Чубірко (Марченко) Алла Василівна (рідна сестра дружини голови
Адміністрації Президента України). 01.02.1975 р.н., мешканка м.Мукачево,
вул.Пархоменко, 26.

Виявляється в. о. начальника закарпатського УБОЗу В. Шимоняк, інформуючи старшого слідчого прокуратури Закарпатської області М. Данчу про осіб, які нібито брали активну участь у так званих «масових заворушеннях» серед інших чомусь лише відносно радника экс-губернатора Чубірки І. І. вказав не лише його посаду, а й те, ким є його дружина (Чубірко (Марченко) Алла Василівна (рідна сестра дружини голови Адміністрації президента України В. Медведчука).

Дружини інших осіб у рапорті шефа УБОЗа – не згадані жодним словом. Хіба це не є підтвердженням політичної заангажованості міліцейського високопосадовця? Хіба це не свідчить, що кримінальні переслідування Різака і його команди – політичне замовлення?

Політичне переслідування Івана Різака розпочалося ще у 2000 році, коли тодішній губернатор Закарпаття В. Балога звільнив його з посади першого заступника губернатора нібито «за скороченням штатів». Зауважимо, що лист погодження на його звільнення підписав особисто тодішній Прем'єр-міністр України В.Ющенко. Хоча скорочення цієї посади не могло бути, оскільки ця посада була виписана в законі «Про обласні державні адміністрації». Основна причина звільнення Різака добре відома всім закарпатцям – його відмова вийти з рядів СДПУ (О) взамін на матеріальні блага: особняк і «Мерседес». Вже тоді Балога пообіцяв Різаку, якщо він не виконає його рекомендації і не вийде з партії, буде мати «серйозні проблеми» і буде «сидіти». Політичні опоненти Різака, серед яких і «нашоукраїнець», кум Балоги прокурор Закарпатської області Бенца, як відомо, діють не словом, а ділом. Отак в коридорах закарпатської прокуратури і з'явилися відверто сфальсифіковані справи в тому числі і про нібито службове підроблення документів тощо. Зважаючи на те, що більшість посвідчень радників губернатора загубились, а наявні лише посвідчення Пауля і Рушчака, одне з них має номер, інше – ні, а в обвинувальному висновку вказано номери всіх нібито посвідчень, підсудний звернувся до суду із **клопотанням про необхідність витребувати з відділу кадрів Закарпатської облдержадміністрації книги реєстрації посвідчень радників на громадських засадах, а також вірці посвідчень, які видавалися у 2002–2004 роках.**

Дивно, але це невинне клопотання викликало різкий спротив представників обвинувачення, хоча копія цього журналу, очевидно, мала вже знаходитися у справі як доказ.

Як і інше клопотання – **про звернення в Генеральну прокуратуру з приводу фальсифікації обвинувального вироку по свалківському епізоду і необхідності проведення судово-бухгалтерської експертизи по визначенню розміру шкоди, заподіяної в готелі «Комфорт».**

Читачі нашого сайту вже мали змогу пересвідчитися, наскільки грубо сфальсифіковано кримінальну справу за даним епізодом (втім, як і в цілому). Майже всі, хто проживав 13 листопада 2004 року в свалківському готелі «Комфорт» не підтвердили, що їх хтось бив. Ніхто із придуманих слідством потерпілих не звертався за медичною допомогою і не писав заяв у правоохоронні органи. Ніхто нікому не перешкоджав вести передвиборчу діяльність. Бо ніхто із приїжджих у Свалків у той час агітації взагалі не вів. Не існує побитих міліціонерів. Зрештою, в матеріалах справи немає навіть протоколів допитів, а є лише якісь сумнівні папірці, які навіть не можна назвати копіями.

Якщо людина твереза і не «обкурена», вона природно запитає – **а що взагалі розглядає апеляційний суд Івано-Франківської області?** Адже на основі якихось дешевих папірців хіба можна когось у чомусь звинувачувати чи виправдовувати? Немає предмету розмови взагалі. Де потерпілі? Де свідки? Як суд дозволив себе втягнути у цей фарс, придуманий політтехнологами, – зрозуміти неможливо. При цьому справа фальсифікувалася з таким очевидним поспіхом, що слідчі не зважали навіть на елементарні, дитячі казуси навіть при фальсифікації простих копій протоколів допитів. Нині навіть слідчим і прокурорам треба бути дуже зазомбованими чи заляканими кимось (зрозуміло, ким), щоб продовжувати цей ганебний фарс і виставляти себе посміховиськом на всю державу, намагаючись довести те, чого у природі не існує. Як не дивно, суд також втягується в цю клоунаду.

Наступним було клопотання Івана Різака про проведення судово-бухгалтерської експертизи розмов по мобільному телефону керівника «Закарпаттяобленерго» В. Ковача. Іван Різак навів суду список абонентів службової корпоративної мережі телефонів, яка була створена на виконання рішення комісії з надзвичайних ситуацій. Звертаємо увагу, що керівнику обленерго В. Ковачу також належав телефон цієї корпоративної мережі.

абонентів службової корпоративної мережі
8-067-312-20...

№	Абонент	№	Абонент	Тел. №	
1.	Прикарпатська голівна ОДА	00	20	Шварц І.В.	20
2.	Автомобільна голівна ОДА	01		Пісмени І.А.	21
3.	Свачко М.І.	03	22.	Басильчук М.О.	22
4.	Попович О.С.	04	23.	Ділович О.А.	23
5.	Ділик В.І.	05	24.	Гусар І.В.	24
6.	Демин М.В.	06	25.	Лапонов С.Ю.	25
7.	Гривак С.С.	07	26.	Горба М.І.	26
8.	Ротак І.М.	08	27.	Тислав І.П.	27
9.	Харута Ф.Г.	09	28.	Воробець Ю.А.	28
10.	Чомолій Ю.М.	10	29.	Щаповалова Т.М.	29
11.	Овсянников О.І.	11	30.	Ричиз Л.І.	30
12.	Цакчов О.Б.	12	31.	Ломоносов В.І.	31
13.	Колурі Ю.	13	32.	Попович Ю.П.	32
14.	Надземель О.В.	14	33.	Пригара М.І.	33
15.		15	34.	Шинер І.І.	34
16.	Яков В.І.	16	35.	Ковал В.І. (обслуговує)	35
17.	Біларі А.А.	17	36.	Міхчедич І.І.	36
18.	Воловесь Р.І.	18	37.		
19.	Кайм Т.А.	19	38.		

Як ви вже здогадалися, суд повважав аргументи підсудного непереконливими і відмовив йому у всіх цих клопотаннях.

Але унікально-знущальне рішення суд прийняв по останньому клопотанню Івана Різака. Підсудний просив суд **про проведення судово-імунологічної експертизи згустків крові з ножів, які були в тілі загиблого ректора УжНУ В. Сливки і взятті взірців крові потерпілої дружини ректора Наталії Сливки для дослідження і встановлення групи крові.**

Із результатів проведених по цій справі імунологічних досліджень випливає, що сам експерт кров трупа не досліджував, недослідженими залишились змиви з трьох ножів, а безперечно цікавими

є змиви з двох ножів, вилучених на місці події. І ще: експерт-імунолог при дослідженні речових доказів – двох зіскрибів з дзеркала ванної кімнати та одягу, вилученого з місця події, встановив в слідах крові наявність антигену Н. Такий висновок зобов'язує слідчого по-перше отримати від експерта роз'яснення його заключення щодо можливого походження крові на речових доказах від Сливки В. Ю. і по-друге – призначити дослідження крові інших осіб, та, щонайменше, потерпілої Сливки Н. В.

Тому, аби усунути зазначені недоліки, захист попросив суд призначити судово-імунологічну експертизу, на вирішення якої поставити питання:

Яка групова належність крові потерпілої Сливки Н. В?

Чи містять змиви з двох ножів, вилучених з будинку 51 по вул. Солов'їній в м. Ужгороді кров людини? Якщо так, то яка групова належність цієї крові?

Чи може кров, визначена у питаннях 2-3 походити від потерпілої Сливки Наталії Василівни?

Чи може кров, визначена експертом-імунологом у висновку №12 та у висновку №13 походити від потерпілої Сливки Н. В?

І яке рішення по цьому клопотанню приймає суд?

Фантастичне.

Суд доручив Івано-Франківському обласному бюро судово-медичної експертизи провести судово-імунологічну експертизу згустків крові з ножів, які були у тілі покійного ректора Сливки і приєднати до матеріалів справи. У той же час суд... відмовив брати взірці крові потерпілої Н. Сливки для дослідження і встановлення групи крові. . Тобто, суд фактично відмовив цілком і цьому клопотанню підсудного, тому що обидві частини цього клопотання взаємопов'язані і поодиночі, окремо, ці експертизи нічого практично не варті. Коментарі тут, мабуть, зайві.

Після тривалої перерви, викликаній розглядом судом клопотань, почалося читання протоколів допитів. Власне, розпочався судовий фарс на основі згадуваних уже сфальсифікованих папірців, які ніякого юридичного навантаження не несуть. Приміром, перед читанням копії протоколу допиту так званого потерпілого Онищук, Іван Різак попросив документ, з якого буде робитися читання. Суддя зауважила, що підсудний не має права давати запитання суду. Виявилось, що в розпорядженні суду немає жодного документа, який би підтверджував неможливість приїзду на суд цього громадянина. Жодного. Важко зрозуміти, чим викликаний інтерес судді розглядати подібні фальшивки. Ми не виключаємо, що слідчі, надаючи суду такі нотаріально несповідчені копії протоколів мабуть що й неіснуючих допитів, самі себе убезпечували у разі пред'явлення до них якихось серйозних претензій щодо фальсифікації. Мовляв, копії ж нотаріально незавірнені і не можуть бути юридичним документом, а, отже, які допити ми фальсифікували...

А в тому. що це так, присутні в залі переконалися, коли йшли читання наступних папірців. Цікаво було послухати, як потерпіла І. Супрун на запитання слідчого на досудовому слідстві відповідала, називаючи себе у чоловічому роді. Так і записано у копії протоколу допиту – « я не впевнений», «я ознайомлений» тощо.

Протоколи допиту подружжя Сергія та Наталії Литвинчуків практично і як свідків і як потерпілих тотожні і відтворюють один і той же текст.

ПРОТОКОЛ
допиту свідка

17 лютого 2005 року

почато о 12 год. 05 хв. Закінчено допит о " 12 " год. " 50 " хв.

Свідчий в особливо важливих справах слідчого відділу слідчого управління прокуратури Львівської області Литвинчук О.В. в службовому приміщенні прокуратури Кременецького району Тернопільської області

присутності

вирозумінням вимог ст.ст. 68, 85, 176 і 170 КПК України, допитав в якості свідка:

Прізвище, ім'я по-батькові : Литвинчук Сергій Петрович

Дата народження: 18.04.1985 р.н.

Місце народження: м. Кременець

Громадянство України

Національність: українець

Сімейний стан: одружений

Освіта: незакінчена вища

Місце праці: не працює

Рід заняття: студент 5 курсу Кременецького педагогічного інституту

Судимість: зі слів -- не судимий

Місце проживання: м. Кременець, Тернопільської області, вул. Мікрорайон, 3/25 т. 3-17-28

Документ, що посвідчує особу : особу посвідчено

Дані про стосунки з обвинуваченим та потерпілим : по тексту

Чи являється депутатом - ні

ПРОТОКОЛ
допиту потерпілого

17 лютого 2005 р.

Допит почато о "13" годині 40 " хвилин і закінчено о "13" годині 50 " хвилин

Слідчий в ОВС слідчого відділу СУ прокуратури Львівської області Литвинчук Н.М. в приміщенні прокуратури області з дотриманням вимог ст.167,170 КПК України, з _____, допитав в особі потерпілого:

Прізвище, ім'я по-батькові : Литвинчук Сергій Петрович

Дата народження: 18.04.1985 р.н.

Місце народження: м. Кременець

Громадянство України

Національність: українець

Сімейний стан: одружений

Освіта: незакінчена вища

Місце праці: не працює

На заняття: студент 5 курсу Кременецького педагогічного інституту

Судимість: зі слів -- не судимий

Місце проживання: м. Кременець, Тернопільської області, вул. Мікрорайон, 3/25 т. 3-17-28

Документ, що посвідчує особу : особу посвідчено

Дані про стосунки з обвинуваченим та потерпілим : по тексті

Чи являється депутатом - ні не судима _____

У відповідності до ст. 171 КПК України Литвинчук Н.М. попереджено про кримінальну відповідальність по ст. 384 КК України за дачу завідомо неправдивих показань _____

ПРОТОКОЛ
допиту свідка

17 лютого 2005 року

Допит почато о 15 год.00 хв. Закінчено допит о "15" год. "50" хв.

Свідчий в особливо важливих справах слідчого відділу слідчого управління прокуратури Львівської області Литвинюк О.В. в службовому приміщенні прокуратури Кременецького району Тернопільської області

в присутності
вотриманням вимог ст.ст. 68, 85, 176 і 170 КПК України, допитав в якості свідка:

Прізвище, ім'я по-батькові : Литвинчук Наталія Миколаївна

Дата народження: 03.11.1985 р.н.

Місце народження: с. Володарськ-Волинський Житомирської області

Громадянство України

Національність: українець

Сімейний стан: одружений

Освіта: незакінчена вища

Місце праці: не працює

Рід заняття: студентка 4 курсу Кременецького педагогічного інституту

Судимість: зі слів -- не судима

Місце проживання: м. Кременець, Тернопільської області, вул. Мікрорайон, 3/25 т. 3-17-28

Документ, що посвідчує особу : особу посвідчено

Дані про стосунки з обвинуваченим та потерпілим : по тексту

Чи являється депутатом - ні

ПРОТОКОЛ допиту потерпілого	
17 лютого 2005 р.	
Допит почато о "16" годині "05" хвилин і закінчено о "16" годині "50" хвилин	
Слідчий в ОВС слідчого відділу СУ прокуратури Львівської області Литвинчук О.В., в приміщенні прокуратури області з дотриманням вимог ст.167,170 КПК України, з присутністю _____, допитав в присутності потерпілого:	
ПІРІЗВИЩЕ	Литвинчук Наталія Миколаївна _____
ІМ'Я, ПО-БАТЬКОВІ	_____
ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ	03.11.1985 року народження _____
МІСЦЕ НАРОДЖЕННЯ	с. Володарськ-Волинський Тернопільської області _____
НАЦІОНАЛЬНІСТЬ	українка, громадянка України _____
ОСВІТА	незакінчена вища _____
ПАРТІЙНІСТЬ	б/п _____
СІМ'ЯНИЙ СТАН	одружена _____
МІСЦЕ РОБОТИ, ПОСАДА	студентка 4 курсу Кременецького педагогічного університету _____
МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ	м. Кременець, вул. Мікрорайон, 3/25 _____
СУДИМІСТЬ	не судима _____

Повернімося до копій протоколів і звернім увагу на час і дату проведення цих унікальних допитів. І що ми бачимо?..

.....А бачимо те, що Закарпатська обласна прокуратура відтепер може претендувати на Нобелівську (а може шнобелівську) премію. Вона відкрила цікаве фізичне явище, явище телепортації – переміщення у просторі. Але якщо фізики мають справу із телепортацією мікрочастинок, то закарпатські прокурори зробили сенсаційне відкриття – вони встановили факт телепортації макросистем. Судіть самі.

Допит свідка Н. Литвинчук було закінчено о **15.50** 17 лютого у приміщенні прокуратури Кременецького району Тернопільської області. А вже о **16.05** цього ж дня пані Литвинчук дає покази у приміщенні прокуратури Львівської області. Ну хіба не телепортація? Чи дика фальсифікація?

Цю ж відстань у понад 200 кілометрів за якихось 20 хвилин долає і її чоловік, Сергій. У Кременці він дає покази о 12.50, а вже о 13.10 – він на допиті у Львові. У це важко повірити? Але ж копії протоколів допитів – перед вами!

Та й слідчий прокуратури, який нібито ці допити проводить то тут, то там, кидається як білка в колесі, укліп ока– із Кременця до Львова по кілька разів. Собі він, правда, відвів для цього трохи більше часу. Фальсифікатори цих допитів, які сиділи у прокуратурі в Ужгороді, мабуть не надавали цьому значення. А про реальну відстань між Львовом і Кременцем найменшої уяви не мають. Як, цілком припустимо, про тих же потерпілих і про їх допити. У вас після цих «прокурорських неувязочок» ще залишилися якісь сумніви щодо фальсифікації кримінальної справи проти Різака? Даремно.

Після зачитання суддею свідчень Миколи Горона підсудний звернув увагу судді на те, що на підставі цього свідчення слідчий повинен бути притягнутий до кримінальної відповідальності за розголошення таємниці судового слідства. Справа в тому, що М. Горон, до речі, підприємець, а не студент, відмовився давати свідчення слідчому у зв'язку зі станом здоров'я, а лише підтверджує

покази свого брата Володимира, теж, до речі, не студента, а інструктора по туризму м. Кременець. Яким чином один свідок дізнався про свідчення іншого свідка, допит якого проводився на кілька годин раніше? До речі, саме брати Горони були реальними ватажками молодих людей, які проживали у готелі.

ПРОТОКОЛ допиту свідка

21 лютого 2005 року

м. Львів

Допит почато о 14 год. 00 хв. Закінчено допит о " 14 " год. "50 " хв.

Свідчий в особливо важливих справах слідчого відділу слідчого управління прокуратури Львівської області Мисяк В.М. в службовому приміщенні (каб. №59) у присутності
з дотриманням вимог ст.ст. 68, 85, 176 і 170 КПК України, допитує в якості свідка:

1. Прізвище, ім'я по-батькові : **Горон Володимир Ярославович**
2. Дата народження: 25.03.1981 р.н.
3. Місце народження: м. Тернопіль
4. Громадянство України
5. Національність: українець
6. Сімейний стан: не одружений
7. Освіта: незакінчена вища
8. Місце праці: Туристична фірма ТзОВ "Обласний спортивно - туристський клуб"
9. Рід заняття: інструктор з туризму
10. Судимість: зі слів -- не судимий
11. Місце проживання: м. Тернопіль, вул. Симоценка, 4 кв. 191
12. Документ, що посвідчує особу: особу посвідчено
13. Дані про стосунки з обвинуваченим та потерпілим : по тексту
14. Чи являється депутатом - ні

ПРОТОКОЛ
допиту свідка

21 лютого 2005 року

Львів

Допит почато о 18 год. 00 хв. Закінчено допит о " 18 " год. "30 " хв.

Свідчий в особливо важливих справах слідчого відділу слідчого управління прокуратури Львівської області Мисяк В.М. в службовому приміщенні (каб.№59) у присутності
затриманням вимог ст.ст. 68, 85, 176 і 170 КПК України, допитав в якості свідка:

Прізвище, ім'я по-батькові : **Горон Микола Ярославович**

Дата народження: 24.01.1976 р.н.

Місце народження: м.Тернопіль

Громадянство України

Національність: українець

Сімейний стан: не одружений

Освіта: вища

Місце праці: приватний підприємець

Рід заняття: -----

Судимість: зі слів -- не судимий

Місце проживання: м. Тернопіль, вул.Симоненка, 4 кв. 191

Документ, що посвідчує особу: особу посвідчено

Дані про стосунки з обвинуваченим та потерпілим : по тексту

Чи являється депутатом - ні

Я можу тільки сказати, що я тоді був із своїм братом – Гороном В.Я.,
вже надав детальні покази з даного приводу. Я також його покази
підтверджую і на них настоюю. Все відбувалось дійсно так, як розповів мій

Якщо ви звернули увагу, протоколи майже всіх допитів свідків чи потерпілих, це вже кому що перепало від настрою слідчого, ці протоколи датовані лютим місяцем 2005 року. Події у Сваляві, відбувалися 13 листопада 2004 року. Чому саме у лютому прокуратура почала збирати показання свідків? Відповідь дуже проста.

На початку лютого 2005 року було вперше затримано Івана Різака. Але оскільки законних підстав для тримання під вартою у прокурорів не було, Івана Різака було звільнено.

Версія про причетність Різака до доведення до самогубства ректора Сливки, яка йому тоді інкримінувалась, була безперспективною. Замовники і прокурори це добре розуміли. Тому, аби накопати якусь нову кримінальну базу під політичну розправу над экс-губернатором Закарпаття, прокуратура починає відпрацьовувати свалявський варіант. Слідчими горячково збираються або фальсифікуються покази свідків і потерпілих «свалявських подій». Настільки горячково, що ляпсути такої поспішності дають про себе знати сьогодні, у так званих копіях протоколів допитів. Хіба це не говорить, що кримінальна справа по Сваляві це чистої води політичне замовлення?

Черговим конфузом обернулося для судді і спроба прочитати протокол допиту потерпілих Кондора і Пряділя. Виявилось, таких протоколів нема взагалі. Як свідки вони ніби допитувалися. Але як потерпілі – ні. Ну, замоталися слідчі, не встигли «організувати» необхідні папірці.

А у протоколах допитів як свідки Пряділя і Кондор чітко сказали, що ніякого насильства у Сваляві вони не побачили.

Ще не оговтавшись від цього конфузу, суддів чекав новий епізод правового нігілізму. Відсутність протоколів допитів уявних потерпілих зекономила час. Отож суддя запросила в зал свідків. У відповідь почула, що ...їх немає. Хоча зранку того дня всі їх бачили. Вони навіть реєструвалися. Судовий зал здивовано переглядався. Ще більше всі здивувалися після того, як представник прокуратури пояснив, що «він дозволив свідкам відлучитися на певний період часу». Такі оригінальні повноваження прокурорів щодо свідків викликали жвавий інтерес у присутніх. У підсудного також. Тісна співпраця прокурорів із свідками у залі суду наводить на певні думки. Нагадаємо, що на попередньому засіданні прокурори взагалі вигнали свідків із судової зали, щоб ті не наговорили чогось зайвого. Це яскраво засвідчує, що представники обвинувачення неприховано тиснуть на свідків прямо у залі суду. Дивно, що наша Феміда з цього не робить висновків.

А свідки появились в суді після вимушеної перерви. Їх-то і свідками можна назвати лише умовно. Адже всі вони заявили нічого конкретного не бачили і не знають.

Щоправда, шурин В. Пауля, свідок Зозуля, пояснив, що Пауль одружений на його рідній сестрі, але він не вважає його своїм родичем. Мабуть якісь майнові інтереси не поділили.. Принаймні, Зозуля заперечив покази свого шурина Пауля і сказав на суді, що Пауль був у Сваляві перед початком подій. («Чалий» раніше говорив, що він там був, коли все уже скінчилося.)

До того ж, Зозуля пояснив, що він нібито був свідком словесної перепалки між Паулем і Чубірком. Зозуля взагалі багато про що чув, ба навіть бачив, як Бодя-Акваріум (Рушак) часто говорить по мобілці і мабуть це, на думку Зозулі, була розмова з І. Різакком...

Раніше б така інформація викликала б у стані сторони обвинувачення хвилю позитивних емоцій і нестримної радості. Але тепер, усвідомлюючи, що фальсифікації їхніх колег стали очевидними уже навіть для загалу, навіть прокурори не виявили до таких свідчень анінайменшого інтересу

Про те, що дані свідчення Зозулі серйозно сприймати не можна засвідчили покази ... вже наступного свідка..

Водій Пауля підтвердив, що вони з Паулем приїхали вже тоді, коли студенти сідали в автобус.

Загалом, показання викликаних свідків, які так конкретного нічого і не сказали по свалявському епізоду, оскільки нічого не бачили, навряд чи допоможе суду у встановленні об'єктивної істини. Виникає величезний сумнів у доцільності їх виклику на суд взагалі.

Але, з іншого боку зрозуміло, представники обвинувачення, яким нині явно бракує свідчень живих людей, вдаються вже до усього і готові чіплятися навіть за соломинку. Лиш би відстояти честь заплямованого мундира. Хай свідки хоч щось говорять, лиш би були живі потрібні їм свідчення.

Після цього, навіть не обговорюючи запрошення наступних свідків і потерпілих, суддя різко оголосила про перерву до 13 березня., бо вже не вперше потерпілі не з'являються в суд.

Павло Пасічний, «svitohlyad.info»

P.S. Хід судових слухань, який остаточно продемонстрував політичне підґрунтя, надуманість і неприховану фальсифікацію порушених проти экс-губернатора Закарпаття кримінальних справ, грубе ігнорування процесуального закону, спонукав захист Івана Різак написати **заяву на ім'я Генерального прокурора України О. Медведька про необхідність притягнення до кримінальної відповідальності за службові злочини, злочини проти правосуддя, завідомо неправдиві свідчення та завідомо неправдиве повідомлення злочину.**

У заяві вони, зокрема, просять Генерального прокурора порушити кримінальні справи: відносно судді Свалявського районного суду Жиганської Н. М. за ознаками злочину, передбаченого статтею 375 КК України, відносно прокурора Фотченка С. І. за ознаками злочину, передбаченого статтею 364 КК України, відносно слідчого прокуратури М. М. Данчі за ознаками злочину, передбаченого статтями 371, 372 КК України, відносно експертів Львівської обласної державної клінічної психіатричної лікарні (м. Львів, вул.. Кульпарівська,95): Гульчий Б. М., Гуцал В. Й.,

Маланчук А.З., Вакулик В. С., Єфімов В. В., Єрмак Г. О., Королюк Я. О. за ознаками злочину, передбаченого статтею 384 кк України, відносно Іщенко О. В. за ознаками злочину, передбаченого статтями 383, 384 КК України, відносно голови правління ВАТ «Закарпаттяобленерго» Ковача В. І. за ознаками злочину, передбаченого ст. 384 КК України, Руцака Б. І., Пацкана В. І., Паульо В. Д., – за ознаками злочину, передбаченого ст. 384 КК України.

24 лютого 2007 року

Апеляційний суд Івано-Франківської області переходить в режим правового свавілля

Як уже повідомлялося, цього тижня апеляційний суд Івано-Франківської області продовжив слухання по справі экс-губернатора Закарпаття Івана Різак.

Вони розпочалися із оголошення клопотань підсудного. Перше клопотання стосувалося зміни графіку роботи судових засідань. Іван Різак аргументував свій запит тим, що Генпрокуратура вже звернулася із офіційним листом до Верховного Суду України про відміну вироку Свалявського райсуду відносно нього. Здавалося б таке елементарне прохання мало б бути задоволене без проблем. Але де там? Не порушуючи традицій, суддя Стефанів і цього разу проігнорувала клопотання підсудного. Чому це клопотання викликало такий переполох у представників звинувачення стало зрозумілим уже на наступний день: всі бояться викриття масштабних фальсифікацій, оскільки в розпорядженні Івано-Франківського суду є лише юридично неправильно оформлені копії протоколів – це новітнє ноу-хау від Закарпатської прокуратури.

У другому клопотанні Іван Михайлович звернув увагу на те, що прокурор Закарпатської області Ю. Бенца на своїх прес-конференціях не перестає згадувати справу проти І. Різак як «головне досягнення» обласної прокуратури. Цілком зрозуміло, що такі заяви пана Бенци треба розцінювати як неприхований тиск на суд і, тим більше, тиск на своїх підлеглих. Крім того, Іван Різак нагадав суду, що на Закарпатті вперше за роки української незалежності на посаду прокурора області призначено представника конкретної політичної сили – «Нашої України». Загальновідомо, що нинішній прокурор області Ю. Бенца на минулих президентських виборах був довіреною особою кандидата у президенти Віктора Ющенка. Натомість І. Різак, проти якого порушено низку кримінальних справ, на цих виборах не приховував своїх симпатій до іншого кандидата в президенти – Віктора Януковича. Тобто, з цього випливає, що прокурор Бенца у даному випадку не так піклується про торжество законності, як зводить рахунки зі своїм політичним опонентом. І прокурорської об'єктивності в даній ситуації марно чекати. Тому Іван Михайлович у своєму клопотанні цілком слушно просив суд замінити представників Закарпатської прокуратури на

представників прокуратури будь-якого іншого регіону. Яке рішення прийняв суд і по цьому клопотанню – ви вже здогадалися...

«Світогляд» уже писав про відверто провальні засідання Івано-Франківського апеляційного суду, які стосувалися свалівських подій. Чітко було встановлено непричетність І. Різака до того, що відбувалося у Сваляві в готелі «Комфорт». Більше того, виявилось, що жоден із уже навіть засуджених по тій справі не визнав в Івано-Франківську своєї вини у причетності до якихось насильницьких дій. Тобто, уже із попередніх засідань стало очевидним, що дана справа зазнала повного фіаско.

Однак, те, що для всіх тверезомислячих людей є очевидним, не завжди є аргументом для української Феміди, яка за 16 років української незалежності так і не змогла скинути із себе запламовану насмішками довільним трактуванням законів мантию «кишенькового» совєцького суду. Час показав, що не лише «Советский суд – самый гуманный суд в мире». І про українське правосуддя можна анекдоти складати і комедії знімати.

Отож, щоб зберегти, як кажуть, честь мундира і прокуратури, і Свалівського райсуду, прокуратура й судді Івано-Франківського апеляційного суду змінюють тактику. На цьому етапі судового фарсу, як це впливає із судового засідання, головним уже стає не доведення або спростування причетності до свалівського епізоду підсудного І. Різака. Головним для суду стає принаймні довести, що у Сваляві все-таки були хоча б якісь, ну нехай навіть невеличкі, сутички.

Про це засвідчив уже перший допит так званої потерпілої із Тернопільщини. Вона з великим пафосом розповіла присутнім у залі стару, збиту політтехнологічну легенду, яка нав'язувалася мас-медіа активістами блоку «Наша Україна». Така собі словесна еквілібристика у загальних націонал-патріотичних рисах. Але тільки-но справа дійшла до конкретики, до уточнюючих запитань, свідок почала губитися, збиватися з «теми» і практично не відповіла на жодне запитання. Незважаючи на тиск з боку представників обвинувальної сторони, жінка втім повідомила, що «нападники» у Сваляві дуже толерантно і по-джентльменськи ставилися до дівчат, присутніх в готелі «Комфорт». Вона заявила, що ні до неї, ні до її подруг насильницьких дій не було. Ці свідчення йдуть «трохи» урозріз із тим, що свого часу заявляли деякі «нашоукраїнці». Нібито саме студенток-дівчат у Сваляві «невідомі» побили найбільше. Лукавили «мандарини» чи що?...

Щоправда, тернопільський свідок згадала на суді, що її чоловіка, який виходить теж був там, в її присутності намагалися вдарити. Але, незважаючи на те, що у неї і зараз і тоді конституція тіла французького типу і важить вона у межах 50-ти кілограм, їй, за її словами, вдалося «відбити наступ» чотирьох здорованів аля Стівен Сігал і врятувати коханого від мордобою. Присутні в залі суду почали подумки гадати, яким видом східних єдиноборств пані з Тернопілля займається? . А якщо зважити, що, як вона розповіла, на виході з готелю вона намагалася вибити тендітними ногами двері, то сумнівів у тому, що пані має найвищий «дан» чи то пак «чорний пояс», ні в кого не виникає.

Але вибити двері не вдалося. Тож як вийшли вони з чоловіком з готелю – так ніхто й не зрозумів. Але пізніше, незважаючи ні на що, вона з чоловіком спокійно зайшла у свою кімнату в готелі і забрала всі речі. Ніякого насильства.

Є, правда, деякі розбіжності. В досудовому слідстві вона заявляла, що у неї зникли речі на суму 45 гривень. Зубна щітка, щітка для вій. Тепер же, в залі суду, пані каже, що у неї є претензії на 300 гривень. І ніби ці претензії вона адресує... І. Різаку. Це викликало певне пожвавлення у залі. Як при оголошенні на поважному концерті виступу відомого гумориста. Втрутилася суддя, котра запитала свідка, чому вона такі претензії не пред'являла тим, хто вже засуджений у Свалявському райсуді.. Та у справі взагалі відсутня цивільна позовна заява. Розгублена пані, оглядаючись і чекаючи підказок як від друзів, так і від прокурорів, зрозуміла всю делікатність ситуації, тому після паузи заявила, що немає ніяких претензій до Івана Різака.

Але чому ми так детально зупинилися на показаннях тернопільського свідка? Та тому, що саме вона розкриває підводні рифи і справжні мотиви цих подій. Саме їй була передана так званим «оператором 5 каналу» відеокасета, яку вона заховала в кімнаті під матрац. І саме цю відеокасету та відеокамеру шукали так звані «нападники». Саме цей свідок показав на суді, що ніякого насильства в готелі не було. Просто невідомі особи шукали відеокамеру і касету. От і весь «кримінал».

Але, як ми вже наголошували, після провалу версій про причетність Різака до подій у Сваляві на попередніх слуханнях, було вирішено кинути на підтримку «сюжетної лінії» важку артилерію. Отак у суді з'явився свідок нардеп О. Кеменяш, у рідній йому Сваляві відомий більше як мінеральний «Камиш». Злі язики кажуть, що народний депутат з'явився в Івано-Франківську не лише тому, щоб хоч якось підтримати чи відновити підмочене по вуха реноме Свалявського райсуду. Подейкують, що Кеменяш прислухався до порад першого віце-спікера Верховної Ради України Адама Мартинюка, який під час парламентського протистояння порекомендував опозиційним нардепам не порушувати закони, тому що вони можуть мати справу із правоохоронними органами, а їхні лідери залишаться в стороні. Тож свалявський нардеп вирішив бути від гріха подалі. Тим більше, що у пана Кеменяша і так не дуже теплі відносини з правоохоронцями, котрі навіть в судовому засіданні називали його кримінальним авторитетом «Камишом». Отож, поява в апеляційному суді Івано-Франківська могла бути для нардепа пострілом по двох зайцях: і від парламентських неприємностей подалі, і своїм суддям – допомога. І

На судовому засіданні Кеменяш повідомив, що був присутній біля готелю «Комфорт», спілкувався з якимось невідомими особами, але до самого приміщення готелю не заходив ні до, ні після того. Він також підтвердив, що ніяких агітматеріалів не бачив. Кеменяш повністю заперечив покази Боді-Акваріума. На провокаційне запитання, чи чув він постріли, свідок відповів спочатку, що ніяких пострілів не було. Але, подумавши, що таке свідчення сприйметься неефектно, вирішив, що

постріли таки були. Відтак, згадавши, що єдина зброя, яка того вечора була біля готелю, була автоматична гвинтівка «Сайга» в його офіційного помічника п. Удворгелі, нардеп уточнив, що були якісь «хлопки», але це могло бути від битого скла тощо. О. Кеменьш переконливо заявив, що ніякої причетності Івана Різака до свалнявських подій він не бачить і претензій до нього він не має.

Свідок Удворгелі також дав покази, в яких сказав, що був присутній того вечора біля готелю, що в нього вилучили зброю, але оскільки він стояв далеко, то нічого не бачив. Не бачив навіть, чи вимикали світло в готелі.

Після Удворгелі свідчення давав юрист, який згідно з даними досудового слідства працював у штабі «Нашої України». Власне, свої покази він почав з того, що, мовляв, він не працював у штабі «Нашої України», а лише «давав консультації». Колишній міліціонер, а нині адвокат також жваво переказав завчені легенди, розтиражовані у ЗМІ, але вже при перших уточнюючих запитаннях знітився, розхвилювався. Він заявив суду, що нібито за його інформацією поряд з готелем у Сваляві на вулиці стояли машини, де в камуфляжних чохлах знаходилася якась зброя. Тобто, тут як і у випадку з «Бодою – Акваріумом», який за кілька десятків метрів в темних вікнах за силуетами визначав стать людини, ми стаємо свідками новітніх технологій екстрасенсорики. Юрист – консультант засвідчив, що він у чохлах «відчув» (бо ж бачити не міг), що там була та сама зброя, яка була на стадіоні «Авангард». Чи відома сучасній науці здатність людини так розпізнавати речі на відстані та ще й речі, заховані у чохлах? Для журналістів «Світогляду» – це унікальне відкриття!

Але коли свідка запитали про це на суді, з ним почали творитися дивні речі. Різко піднявся кров'яний тиск, запаморочилося в голові. Одне слово, всі симптоми, характерні для людини, коли у неї на детекторі брехні засвічується «позитив», тобто, коли людина відверто забрехалася. Врешті-решт свідок заявив, що нічого не бачив. Але допомога лікарів свідку була необхідна.

В момент надання допомоги було зроблено перерву у судовому засіданні. Під час перерви свідок заявив, що він ніяких претензій до І. Різака не має і його дуже дивує, чому ніхто його про це не запитав...

Що й казати. Хіба це не є підтвердженням того, що суд намагається не довести чи спростувати причетність підсудного до свалнявських подій, а прагне переконати когось і себе в тому числі, що в Сваляві таки були якісь сутички. Цікавим видається, що досвідчений юрист, колишній міліціонер заплутався у версіях прокуратури. Як ми вже повідомляли, у першій версії політтехнологи «Нашої України» намагалися видати дії міліції як злочинні і такі, що потурали «нападникам». Пам'ятаючи цю версію, свідок сказав, що міліціонери налякалися і відійшли в сторону. Але потім Іван Михайлович нагадав, що прокуратура наполягає на тому, що міліціонери, які були того дня у Сваляві, проходять як потерпілі. Різак запитав, на чому свідок наполягає: міліціонери виявили злочинну бездіяльність чи вони потерпілі? Після цього свідок розлютився, і почав викрикувати, мовляв, ви мені спеціально

задає такі провокаційні запитання, а я ж, як і ви, гіпортенік. Але потім ніби згадав, що хтось із міліціонерів, правда без форми, отримав такі ляпаса

Жодних документів чи агітматеріалів у тих, хто проживав у готелі, свідок не бачив.

Остаточне підтвердження тому, що людей, які проживали у свалківському готелі «Комфорт», агітаторами називати не можна, дав свідок Андрій Берей, керівник свалківського штабу кандидата у президенти Віктора Ющенка. Вже на досудовому слідстві він чітко заявляв, що ніякого відношення до приїзду студентів-«агітаторів» він не мав. Щоб не бути голослівними, наводимо витяг із протоколу допиту:

ПРОТОКОЛ
допиту свідка

«14» 11 2004 року. м. Свалів
суддя в особі Володимира І. Рогова
міліції Андрія М. Г.
допитує з дотриманням вимог ст.ст. 85, 167 та 170 КПК

В якості свідка:

Піде, ім'я по батькові: Берей Андрій Євгенович

Міс. рік народження: 9 липня 1929 / н.

Міс. народження: м. Свалів

Релігія: Українська Національність: Українець

Міс. роботи, посада: керівник штабу
Ющенко Україна м. Свалів

Міс. проживання: м. Свалів, вул. Думова, 30

Сімейний стан: одружений

Документ, яким посвідчує особу: особа встановлена

98

...її заохоти штабу по сиріві
 ...роге що є керівник штабу
 "Нашої України" по Свєлявському ф.ч.

Відповідь: Як ми керівник районного
 "Нашої України", "Нашої України", ми ми
 ...в. Свєлявському ф.ч. в м. Свєляв
 ...в. Свєлявському ф.ч. в м. Свєляв
 ...в. Свєлявському ф.ч. в м. Свєляв

Відповідь: місцевого керівництва
 ...в. Свєлявському ф.ч. в м. Свєляв
 ...в. Свєлявському ф.ч. в м. Свєляв

На судовому слідстві свідок А. Берейг ще раз підтвердив свої покази. Намагаючись рятувати ситуацію свідку задали запитання, мовляв, може ви лише формально очолювали штаб, а реально цим займалася інша людина?

На це свідок відповів: «Абсолютно всі дії, які йшли офіційно під егідою штабу «Нашої України», були під моїм контролем»

Коментарі як кажуть зайві. Не було, отже, у Сваляві, ніяких студентів-агітаторів, не було, отже, і насильства проти них. І питання про якесь «перешкоджання виборчому праву» повністю, отже, знімається, бо воно надумане й абсурдне, як на нього не дивитися...

Наприкінці першого дня судових засідань Іван Різак оголосив три клопотання. У першому запиті йшлося про те, що экс-міністр МВС Ю. Луценко, посилаючись нібито на матеріали справи, у своїх виступах публічно називав І. Різак «рекетиром» і «бандитом». У зв'язку з тим, що жодного офіційного звинувачення по цих статтях немає, це може свідчити, що місцеве керівництво УМВС дезінформувало керівника МВС відносно І. Різак. Тому Різак просив суд, щоб Луценко чесно розповів у суді про джерела інформації. Підсудний нагадав суду, що керівник прес-центру УМВС Костянтин Стогній у своєму офіційному виступі заявив, що лише через декілька років ми будемо знати, хто ініціював події в обласному кардіодиспансері, коли спецназ силою доставляв І. Різак в

СІЗО. Іван Різак сподівається, що Юрій Віталійович надасть всю інформацію, яка є в його розпорядженні.

Іван Різак нагадав також, що під час перебування в СІЗО його відвідав Генеральний прокурор України С. Піскун, який сказав тоді, що Іван Михайлович ще буде вдячний, що йому зберегли життя, відправивши в СІЗО. Крім того він повідомив, що в СІЗО його офіційно ознайомили з листом прокурора області на ім'я начальника СІЗО про необхідність посилення охорони, оскільки на І. Різак готується замах.

Тому, зрозуміло, І. Різак просить суд викликати свідків, покази яких могли б більш реально відтворити ситуацію. Адже відомо, що затримували Різак зовсім не за тими статтями, які йому пред'явили пізніше.

У другому клопотанні І. Різак аргументував, посилаючись на наявність протоколу допиту а також покази свідків у судових засіданнях, необхідність викликати в якості свідка громадянина В.Балогу, який повідомив, що згідно з його джерелами в правоохоронних органах, напад на студентів у Сваляві зробило організоване злочинне угруповання на чолі з В. Паульо. І. Різак нагадав, що згідно з офіційною інформацією на Закарпатті на той час такого ОЗУ не існувало, але існувало ОЗУ Балоги, Ю Петьовки і Токаря. Нагадаємо, що В. Петьовка – вічний мер Мукачева, а Токар згідно з доповідною запискою Секретаря РНБО П. Порошенка на ім'я президента України В. Ющенка є «держателем общака».

Крім того, Різак нагадав, що вважає, що Балога є головним замовником політичного переслідування І. Різак і в Генпрокуратурі є його заява про факт вимагання мером Мукачева В. Петьовкою від імені головного канцеляриста країни В. Балоги 10 мільйонів доларів за закриття кримінальної справи проти нього. Зрештою, всім відомо, що саме В. Балога є одним із ініціаторів більшості провокацій на теренах Закарпаття.. Тому для відтворення правдивості подій у Сваляві є необхідність запросити в суд В. Балогу.

У третьому клопотанні Іван Михайлович просить приєднати до справи матеріали, опубліковані Інтернет-сайтом «Світогляд», де наводиться офіційне тлумачення слів «хрен» та «беспредел», через які підсудний двічі карався в суді.

Прокуратура виступила проти задоволення цих клопотань, не навівши практично жодних аргументів. Відносно третього клопотання, представники прокуратури повідомили, що це не їх була ініціатива карати Різак за вживання цих слів. Нагадаємо, що саме прокурор Завальський на одному із попередніх судових засідань сказав, що не може терпіти слова «беспредел». Після цього було оголошено перерву до наступного дня.

* *

Наступного дня засідання суду перетворилося у справжній фарс. Виявилося, що на засідання не з'явився жоден із запрошених свідків і потерпілих. Хоча з компетентних джерел було відомо, що у

приміщенні суду перебувало кілька свідків, але прокуратура дала команду їх вивести і не показувати. До речі, напередодні в залі засідань була присутня і свідок, яку викликали на попередні слухання, але тоді з поважних причин вона не змогла приїхати. З незрозумілих причин її не було допитано.. Відповідь на таку незрозумілу поведінку суду дав якраз цей день. Це пояснюється лише тим, що впродовж усього судового процесу свідчення на суді і на досудовому слідстві суттєво різняться. А в деяких випадках зовсім протилежні до протоколів допитів на досудовому слідстві. Більшість свідків у судовому залі починають свої покази з прохання... прочитати їм їхні ж покази на досудовому слідстві. Це наводить на думку, що свідки або не читали, що підписували, або взагалі ніяких показів на досудовому слідстві не давали. Прокуратура, яка бачить, що розсипається не лише версія про причетність Івана Різака до сваявських подій, але й самі «події» про побиття студентів виявилися надуманими, вирішила заборонити з'являтися свідкам у суді. Щоб поменше було дурниць.

І тут... суд сам стає на шлях правового беспредела. Він виносить постанову про заслухання свідчень таких потерпілих – Онищук, Кондор, Литвинчук, Боднарська, Пряділь, Ярута, Супрун і Горан. Зауважимо, що перед прийняттям цієї постанови, І. Різак попросив про почеркознавчу експертизу для ідентифікації підписів протоколів. Несподівано дуже емоційно виступили проти цього представники прокуратури. Це знову ж таки наводить на думку на те, що матеріали можуть бути сфальсифіковані. Саме цим аргументував свій запит і підсудний. І, щоб не бути голослівним, він навів факти, а ми наводимо копії протоколів:

П Р О Т О К О Л
допиту потерпілого

м. Львів

16 лютого 2005 р.

Допит почато о " 11 " годині " 40 " хвилин і закінчено о " 11 " годині " 50 " хвилин

Слідчий в ОВС слідчого відділу СУ прокуратури Львівської області В.М.Мисяк в приміщенні прокуратури області з дотриманням вимог ст.167,170 КПК України, з участю _____, допитав в якості потерпілого:

1. Прізвище, ім'я по-батькові : **Бойсан Юрій Ярославович**
2. Дата народження: 13.01.1983 р.н.
3. Місце народження: м.Стара Синява Хмельницької обл.
4. Громадянство України
5. Національність: українець
6. Сімейний стан: не одружений
7. Освіта: незакінчена вища
8. Місце праці: Український державний лісотехнічний університет
9. Рід занять: студент 5-го курсу
10. Судимість: зі слів -- не судимий
11. Місце проживання: м. Львів, вул.Ген.Чупринки, 114 а. к/м.218, т. 80979462063
12. Документ, що посвідчує особу: особу посвідчено
13. Дані про стосунки з обвинуваченим та потерпілим : по тексті
14. Чи являється депутатом - ні

ПРОТОКОЛ
допиту потерпілого

м. Львів

16 лютого 2005 р.

Допит почато о " 11 " годині " 40 " хвилин і закінчено о " 11 " годині " 50 " хвилин

Слідчий в ОВС слідчого відділу СУ прокуратури Львівської області В.М.Мисяк в приміщенні прокуратури області з дотриманням вимог ст.167,170 КПК України, з участю _____, допитав в якості потерпілого:

- 1.Прізвище, ім'я по-батькові : **Косінський Михайло Васильович**
- 2.Дата народження: 17.01.1983 р.н.
- 3.Місце народження: м. Збараж Тернопільської обл.
- 4.Громадянство України
- 5.Національність: українець
- 6.Сімейний стан: не одружений
- 7.Освіта: незакінчена вища
- 8.Місце праці: Український державний лісотехнічний університет
- 9.Рід заняття: студент 5-го курсу
- 10.Судимість: зі слів -- не судимий
- 11.Місце проживання: м. Львів, вул.Ген.Чупришки, 114 а. кім.218,
- 12.Документ, що посвідчує особу: особу посвідчено
- 13.Дані про стосунки з обвішувачем та потерпілим : по тексту
- 14.Чи являється депутатом - ні

ПРОТОКОЛ
допиту свідка

21 лютого 2005 року

Допит почато о 12 год. 00 хв. Закінчено допит о " 12 " год. " 30 " хв.

Слідчий в особливо важливих справах слідчого відділу слідчого управління прокуратури Львівської області Мисяк В.М. в службовому приміщенні (каб.№59) присутності _____

дотриманням вимог ст.ст. 68, 85, 176 і 170 КПК України, допитав в якості свідка:

- 1.Прізвище, ім'я по-батькові : **Косінський Михайло Васильович**
- 2.Дата народження: 17.01.1983 р.н.
- 3.Місце народження: м. Збараж Тернопільської обл.
- 4.Громадянство України
- 5.Національність: українець
- 6.Сімейний стан: не одружений
- 7.Освіта: незакінчена вища
- 8.Місце праці: Український державний лісотехнічний університет
- 9.Рід заняття: студент 5-го курсу
- 10.Судимість: зі слів -- не судимий
- 11.Місце проживання: м. Львів, вул.Ген.Чупришки, 114 а. кім.218,
- 12.Документ, що посвідчує особу: особу посвідчено
- 13.Дані про стосунки з обвішувачем та потерпілим : по тексту
- 14.Чи являється депутатом - ні

Як бачимо, Ю. Я. Бойсан та М. В. Косінський допитувалися одночасно і одним і тим же слідчим впродовж 10 хвилин.

Крім цього, як бачимо з копій, Косінський допитувався в якості свідка 21 лютого, а в якості потерпілого 16 лютого. Незважаючи на такі кричущі факти, і незважаючи на те, що жодна із копій протоколів допитів юридично не оформлена (нотаріально не завірена), що є прямим порушенням закону, оскільки такі копії не можуть бути предметом судового розгляду, суддя приймає рішення про початок ознайомлення із протоколами допитів потерпілих.. І. Різак попросив суд ознайомитися із документами, на основі яких суд вважає неможливим приїзд даних свідків. І тут... черговий факт кричущих підтасовок. Виявляється, що від Онищука, Ярути і Супруна немає жодних підтверджуючих документів, які б свідчили про причину неможливості їх приїхати на судові засідання. Від Гряділя є телеграма про нібито загострення якоїсь хронічної хвороби. Але вона датована ще 15 січнем. Литвинчук нібито перебуває у Збройних силах. Є копія довідки, але немає самої довідки. Це при тому, що на минуле засідання приїжджала його дружина. Дата на штемпелі стоїть від 3 лютого, а дата на копії довідки ... 8 лютого.

Цікавою є і наявність факсу рапорта дільничого інспектора на ім'я начальника райвідділу міліції. І жодної офіційної відповіді в суд.

В розпорядженні суду є і пояснення матері братів Горанів, згідно з якого впливає, що один із братів нібито в Росії, інший – в Карпатах. Жінка казала, що неодмінно передзвонить сину в Карпати, який знає про необхідність з'явитися на суд.

В листі написано, що додаток складається з чотирьох аркушів. Пояснення включає три аркуші. З незрозумілих причин у відповіді надсилається постанова самого суду, яка викладена на 2 аркушах. Тобто, якщо врахувати і постанову суду, то виходить п'ять сторінок. Отакі от дрібнички.

Після ознайомлення Іван Різак звернувся до судді з проханням внести корективи в постанову у зв'язку з виявленими фальсифікаціями. Суддя Стефанів заявила, що це є особиста думка про важливість чи неважливість тих чи інших документів. Але Іван Михайлович пояснив, що мова йде про їх наявність або відсутність взагалі. На це суддя цинічно заявила, чим шокувала всіх присутніх у залі. що підсудний може викласти свої аргументи у скарзі... уже після того, як суд винесе вирок. При цьому вона заявила, що мовляв, не треба перетворювати цю кримінальну справу у політичну. Але ж хіба не головний канцелярист Віктор Балого ще на початку цього політично-кримінального шоу переконував брата Івана Різак Василя домовитися з першим президентом України Леонідом Кравчуком, щоб той пішов до Віктора Ющенка і тоді справу легко можна буде владнати. Кримінальна справа проти Івана Різак, тобто, зароджувалася із самого початку насамперед як політична. І це ніхто ніколи не приховував. І про це знає навіть школяр...

Але повернемося до суду. У той момент, коли суддя шокувала публіку, всі чекали різкої реакції адвокатів. Але її не було. Підсудний, побачивши, що адвокати мовчать, сказав, що в цей день йому навіть незручно коментувати дії суду. З цього дня суд став на небезпечну стежку політичної розправи над підсудним, нехтуючи законами.

Крім цього, підсудний вважає останню постанову суду злочинною змовою суду і прокуратури і буде готуватися до наступних засідань, бо на цьому засіданні краще поберегти здоров'я, аніж доводити щось Феміді, яка стала на відверте порушення закону.

Видно було, що два дні таких судових засідань трохи вплинули на підсудного, адже цього разу йому довелося боротися не лише із обвинувальною стороною, але й із судом, який раніше демонстрував бодай якусь повагу до законів. І все це при нейтральності адвокатів.

Але разом з тим видно було, що Іван Різак сповнений рішучості пройти цю справу до кінця і до кінця боротися проти правового свавілля прокуратури і суду

Після цього суд перейшов до ознайомлення з протоколами. Після зачитання протоколу потерпілої Бондарської суддя почала шукати протокол допиту потерпілого Пряділя. І знову – фальсифікація. Виявляється, що у справі такого протоколу допиту взагалі немає. У справі немає навіть постанови про те, що Пряділя визнається потерпілим. Хаотичними рухами прокурор Завальський щось шукає у своїх паперах. Зал ніяковіє, нібито не прокурори фальсифікували, а присутні в залі недогледіли щось. Іван Михайлович просить суддю піти назустріч прокурорам і зробити перерву для того, щоб ті мали змогу ретельніше ознайомитися із справою, яку самі фабрикували. Зрештою, це може свідчити, що фабрикували інші? Продовження цього фарсу чекаємо найближчим часом.

19 березня 2007 року

Судове слідство обходиться вже і без доказів, і без потерпілих, і без свідків

У вівторок апеляційний суд Івано-Франківської області продовжив слухання по справі экс-губернатора Закарпаття Івана Різака.

Чергове засідання суду почалося із ноу-хау Феміди. Всіх, хто супроводжував у зал засідань Івана Різака, чомусь змусили зареєструватися. Таке нововведення можна розцінити як намагання замовників справи проти экс-губернатора «демократично» вирахувати всіх, хто підтримує Івана Михайловича і володіє інформацією про засідання суду «з перших рук».

Що ж, «вираховуйте»...

Цікаво, що цього разу в залі суду уперше були запримічені двоє поважних кремезних чоловіків, які представляли високі чини правоохоронних органів Івано - _Франківської області. Про них дещо пізніше.

На початку судового засідання головуюча суддя Надія Стефанів оголосила заяви потерпілих і свідків, до яких застосовано примусовий привід. Знову жоден із потерпілих і свідків в суд не з'явився. Як і завжди – «з об'єктивних причин».

Тобто, як ми вже писали, не відомо, що ж насправді розглядає суд? Немає ні доказів, ні потерпілих, ні свідків. Є лише перелякано-засомбовані вказівками головного «барвіста» представники звинувачення із сфальсифікованими цидульками, які не несуть ніякого ні смислового, ні тим більше, юридичного навантаження. Ці сфабриковані нашвидкуруч умільцями закарпатської прокуратури цидульки і є головним аргументом звинувачення Івана Різака.

У своїх заявах потерпілі підтримали покази, дані на досудовому слідстві. В той же час вони відзначили, **що ні моральних, ні матеріальних претензій до підсудного Івана Різака не мають.** Сам же підсудний наполягав, щоб "суд забезпечив максимальну присутність потерпілих і свідків на судовому процесі, а також просив суд дотримуватися процесуального кодексу".

Вислухавши аргументи учасників судового процесу, суд постановив змінити порядок «дослідження доказів» і вирішив «дослідити» письмові «докази». Лише до свідка В, Ковача, голови правління ЗАТ "Закарпаттяобленерго", суд на прохання підсудного вирішив застосувати повторний примус для прибуття до суду.

Після 15-хвилинної перерви суд приступив до розгляду матеріалів по Свалявському епізоду.

Іван Різак вкотре заявив про "фальсифікацію справи на вищому рівні". Різака дивує той факт, що засуджені за події в Сваляві "не оспорюють оголошений вирок". Він вважає, що тут проглядається "змова не лише Закарпатської прокуратури, а й кришування Генпрокуратури".

Підсудний заявив суду кілька клопотань.

У першому клопотанні йшлося про те, що до цього часу нез'ясовані істинні причини арешту І. Різака зимою і навесні 2005 року. Екс-міністр внутрішніх справ Луценко неодноразова називав І. Різака у своїх інтерв'ю «бандитом і рекетиром».

«Мені таких звинувачень не пред'явлено, – заявив у своєму клопотанні Іван Різак. – Це свідчить про те, що екс-міністра або вводили в оману підлеглі, або сам він робив піар на моїй людській і сімейній трагедії» Дії Луценка в політичній площині трактуються як політичний бандитизм по відношенню до політичних опонентів. Такі заяви також лунали на адресу голови Донецької облради Колесникова, голови Харківської облдержадміністрації Кушнарєва. ... У ході слідства підстав цим заявам знайдено не було, що свідчить про необхідність неминучого запрошення його до суду в якості свідка, а також його підлеглого, керівника прес-служби Костянтина Стогнія.

Іван Різак також звернув увагу суду, що його і його брата без будь-яких пояснень в залі суду працівники міліції хотіли заарештувати. Підсудний сприйняв це як політичне переслідування з боку помаранчевих міліціонерів по відношенню до нього і його близьких.

У другому клопотанні підсудний знову звернув увагу суду на тотальну фальсифікацію так званих протоколів допитів.

Іван Різак навів кілька прикладів. Зокрема, громадяни Ю. Бойсан та М. Косинський допитувалися одночасно одним і тим же слідчим впродовж 10 хвилин. Допит свідка М. Литвинчук був закінчений о 15.50 17 лютого в приміщенні прокуратури Кременецького району Тернопільської області. А вже о 16.05 того ж дня пані Литвинчук дає покази у приміщенні прокуратури Львівської області! Про цю дику фальсифікацію ми вже розповідали на нашому сайті.

До речі, ту ж відстань у понад 200 кілометрів за якихось 20 хвилин подолав і чоловік пані Литвинчук Сергій. У Кременцях він давав покази о 12.50, а в 13.10 – він уже дає покази у Львові! І таких прикладів відвертої фальсифікації – величезна маса. Більшість протоколів допитів свідків і потерпілих – як дві краплі води.

За такі масштабні фальсифікації у правовій державі і слідчі, і прокурор Бенца вже б давно були притягнуті до кримінальної відповідальності. Але ж не у нас...

Тому підсудний попросив суд дати юридичну оцінку цим псевдодокументам і направити їх на експертизу, а слідчих допитати у якості свідків. Це б допомогло встановленню істини і викриттю злочинної групи, яка фальсифікувала цю та інші кримінальні справи, визначенню ролей виконавців цього брудного фальсифікату.

В той же час Іван Різак уперше попросив суд провести почеркознавчу експертизу підписів адвокатів на протоколах допитів очних ставок.

Своїм клопотанням Іван Різак великою мірою застеріг суд від неправових дій. Адже відомо, що закарпатські прокурори та їх вельможі, що їх прикривають в Генпрокуратурі, у час «ікс» відійдуть від відповідальності, а все перекладуть на суддів. Підсудний, отже, дав зрозуміти суду, що не хотів би, щоб від амбіцій одного кримінального угруповання, яке випадково добралось до вершин влади в країні, постраждав професіоналізм і висока репутація суддів.

У третьому клопотанні Іван Різак просив суд приєднати до матеріалів справи свою заяву до Генерального Прокурора О. Медведька про вимагання 10 млн.доларів США мером міста Мукачева В. Петьовкою від імені В.Балоги та Ю. Бенци взамін на гарантії закриття порушених проти І. Різак кримінальних справ, а також закриття всіх кримінальних справ, порушених відносно членів СДПУ (О) в Закарпатській області. Це єдине клопотання, яке суд таки задовольнив.

І, нарешті, у четвертому клопотанні до суду, зважаючи на політичну заангажованість і залежність прокурора Закарпатської області Ю. Бенци, який неспроможний виконувати свої професійні обов'язки, Іван Різак оголосив недовіру представникам обвинувачення. Він ще раз

попросив суд, щоб сторону обвинувачення представляли юристи з інших областей, але не із Закарпатської області. Адже вже для всієї України не секрет, що на території Закарпатської області Конституція України, Закони України не діють. Тут лише діють закони «братків» кримінального клану «Барви» Балоги-Петовки...

Присутність у залі поважних чоловіків з правоохоронних органів, яка стала, очевидно, реакцією міністра МВС на заяву І. Різака про інцидент на минулому судовому засіданні, справила позитивний вплив на хід судового засідання. Стала свого роду «заспокоїливим» на дії присутніх в залі, в тому числі і на міліціонерів. Щоправда, один із сержантів, який зайняв місце не біля підсудного, як належить за законом, а біля його брата, намагався весь час вносити сум'яття у хід засідання і вдавався до дрібних провокацій, беручи на себе роль головуючої судді.

Можна вважати, що і прокуратура вдалася до своєрідної бактеріологічної війни проти брата екс-губернатора, оскільки сержант не розставався із носовою хустинкою, раз-по-раз покашлюючи. Відтак, коли міліціонер почав буквально притулятися до В. М. Різака, брат екс-губернатора запідозрив правоохоронця у належності до нетрадиційної орієнтації і пересів на останню лавицю.

Однак, після перерви і сержант –провокатор став поводитися чемно. Очевидно, мав розмову із поважними чоловіками. А представники правоохоронної структури навіть попросили в Івана Різака вибачення за інцидент, який стався в суді минулого тижня, коли його і брата намагалися арештувати міліціонери прямо в залі суду. Навіть попросили підсудного написати заяву, що претензій до міліції у нього немає. Іван Різак, вказавши, що попередній інцидент уже вичерпаний, заявив, що претензій поки що до міліціонерів немає.

Відтак суддя почала зачитувати весь паперовий мотлох, заготовлений фальсифікаторами закарпатської прокуратури. Казуси, сміх і здивування виникали, коли підсудний просив суддю детальніше зупинитися на тому чи іншому папірці. Тоді й почали з'являтися в суді цікаві факти. Скажімо, виявилось, що у справі підшиті рапорти міліціонерів про бійки, які відбувалися ледь не по всій області. Не в так званому готелі «Комфорт», а в іншому кінці міста. Матеріали ревізійної комісії, яка підраховували збитки, підписували абсолютно сторонні люди..

А міліціонер Орешко, який єдиний нібито постраждав біля «Комфорту» і навіть пройшов судово-медичну експертизу, виявляється, невеличкі травми отримав від... довіреної особи нардепа О.Кеменяша п.Удворгелі, коли намагався відібрати від того автомат...

Адвокат І. Різака у своєму виступі чітко аргументувала, що досудове слідство проходило із масштабними порушеннями КПК України, 90 відсотків матеріалів справи слідчі відібрали незаконно, а слідчі дії проводили сторонні люди, яких навіть не було включено у слідчу комісію.

Сьогодні ж театр абсурду тривав в такому ж ключі. Суддя поважно зачитує гору матеріалу з першого тому (всього, виявляється, закарпатські прокурори, «настругали» чотири томи «свалявського епізоду»). Толстой і його «Война и мир» – так собі, малюсінька новелка у порівнянні з

нескінченим епосом бенцових прокурорів-писарчуків. Цікаво, що прокурор Завальський, який живе в тому числі і на гроші платників податків, у зал судових засідань з'являється лише після обіду. Очевидно, до обіду він отримує перелік завдань від Самого канцеляриста і Його кума Бенци.

Мабуть там не дуже задоволені ходом знищення І. Різака, бо учора п. Завальський з такою люттю і агресією кидався на підсудного, що готовий був ту же сам винести йому найсуворіший вирок і тут же його виконати. ..

Зрозуміло, братва «конкретно» вимагає, тому й «конкретно» старається чоловік...

Сьогодні ж сталася ще одна okazія. Суддя натхненно зачитувала матеріали справи. Однак коли черга дійшла до рапорта пожежників й енергонагляду відносно свалаявського готелю «Комфорт», підсудний попросив зачитати цей документ повністю.

І що виявилось?

А виявилось, що у Свалаяві готелю «Комфорт» взагалі не існує!

Тобто, приміщення є. Але жодних дозвільних документів, щоб поселяти там людей як у готель, тобто, для функціонування цих приміщень як готелю не існує. Це може бути лісокомбінатівським гуртожитком. Не більше.

То чи не коміки наші слідчі?...

Але справді кричущий факт стався уже під кінець сьогоднішнього засідання суду. Виявилось, що у четвертому томі справи вже у суді сталася фальсифікація і підтасовка документів. Замінено цілий ряд сторінок, з'явилися нові свіжі сторінки із додатково сфабрикованою інформацією і додатковою нумерацією.

Тепер уже остаточно стає зрозумілим, що під тиском секретаріату президента і боязною фашистської розправи над ними, переживанням за своє життя і сім'ю відвертою фальсифікацією займаються не лише прокурори, але й судді. Принаймні, якщо і не самі займаються, то потурають прокурорам у цьому злочині, за який рано чи пізно треба буде відповісти.

Іван Різак, незважаючи на свої хронічні хвороби, на брутальний тиск на нього суду і цинізм прокуратури, тримається мужньо і холоднокровно.

Він звернувся сьогодні із клопотанням до суду., в якому вкотре заявив, що таких масштабних фальсифікацій в історії ще не було. Вони стали можливими лише завдяки серйозному прикриттю прокурорських і міліцейських перевертнів з боку кримінального угруповання на чолі з В. Балогою, що сьогодні займає вищі посадові щабелі влади. Слідчі не турбуються ні збиранням доказів, ні наявністю документів. Фальсифікується все: рапорти міліціонерів, постанови про визнання громадян потерпілими, протоколи допитів, судово-медичні експертизи, юридичні оцінки подій, свідчення людей.

Підсудний попросив суд ознайомити з цими фактами і Генпрокуратуру.

Екс-губернатор заявив ще раз клопотання про примусовий привід свідка В. Ковача та зміну представників обвинувачення на політично незалежних від кримінального угруповання Балогі, Петьовки, Бенци. На думку підсудного, Дзямко і Завальський – заручники найбільш корумпованого прокурора в Україні Ю. Бенци. Його політична заангажованість дає можливість говорити про загрозу суверенітету і безпеки держави. За його вказівкою тисячі закарпатців поневіряються по тюрмах, шукають притулку в інших країнах. Машина знищення політичних опонентів переходить на державний рівень. Під прикриттям Балогі фінансові потоки Закарпаття переходять в тінь і готуються для використання в державі – Україні. Керівник Секретаріату Президента України навіть не приховує того, що незабаром в Закарпатті буде проголошена автономна республіка. Фінансових і адмінресурсів у нього вистачає. Політичні опоненти знищені. Вважаю, що з метою запобігання кризи в державі питання необхідно розглядати в ВРУ і РНБО. У зв'язку з цим І.Різак оголосив недовіру представникам обвинувачення.

З цим важко не погодитися.

Іван Різак звернувся також до ЗМІ: «Якщо Ви хочете жити у вільній країні, не дайте можливості балогану опанувати правоохоронну, судову та виконавчу владу. Доведіть до людей цей цинізм. Не дайте можливості повторити 37-39 роки.

Нехай мій приклад і приклад моїх друзів залишиться як погане нагадування чорних сторінок історії. Зупиніть Балогів і Луценків! Ще є час.

Я закликаю Вас до цього!

Використайте свій шанс жити в цивілізованій європейській державі.

Від нашої активної позиції залежатиме, чи коричнева чума Балог накриє Україну, чи ми все-таки прорвемося в лоно цивілізованої Європи». .

Зіновій Кріль.

ЦІНА ФАЛЬСИФІКАТУ

Політичний підтекст сфабрикованих проти екс-губернатора Закарпаття кримінальних справ був відомий уже на початку 2005 року, коли почалося полювання помаранчевої кліки за Іваном Різак, найуспішнішим (тепер уже однозначно) за всю історію української незалежності керівником області.

Повернення до влади на Закарпатті угруповання Балогі у 2005 році перш за все ставило собі на меті знищення головного політичного опонента місцевих помаранчевих олігархів – Івана Різак, а в його особі і СДПУ(О).

Щоправда, губернатор В. Балог спочатку по-земляцьки «великодушно» вирішив «прибрати» з політики і свої дороги непоступливого Івана Різак так би мовити «по-доброму». Запропонував йому самому відмовитися від політики і «взяти» в університеті «кафедру».

Ще один «шанс» Балого давав Різаку вже навіть після того, як той відмовився від його «заманливих пропозицій» піти з політики. Аби остаточно позбутися переслідувань Різаку пропонувалося «дати свідчення про злочинну діяльність» на вище керівництво держави періоду «кучмівського режиму». «Барвистих» насамперед цікавили свідчення на Кучму, Януковича, і, звичайно ж, на Медведчука. Різак вкотре виявив свою непоступливість, незважаючи на те, що, ця «люб'язна» пропозиція застала його уже у... СІЗО. Мабуть, «місце» передачі пропозиції було вибране, так би мовити, «для переконливості».

Такої упертості Івана Різак Віктор Балого, який за максимального сприяння хворобливого президента вже стрімко набирив силу, стерпіти не міг. Тому сформована за мірками мукачівського мафіозного клану силова машина в області отримала команда «фас».

Почалася масштабна робота по фальсифікації кримінальних справ, в яку були задіяні всі правоохоронні органи Закарпаття, колишні соратники экс-губернатора, які також потрапили у немилість до помаранчевих, «любі друзі» колишнього комірника і багато – багато кримінального елементу.

Сьогодні багато хто ставить запитання: «За всієї очевидності фальсифікації кримінальних справ як можна пояснити дії тих людей, які фабрикували цю справу і які дали неправдиві свідчення проти Івана Різак? Шантажем? Підкупом? Погрозами? Індульгенціями? »

Як на мене, всього тут достатньо. Будь-які дії, покази, свідчення проти Івана Різак щедро оплачуються мафіозним кланом Віктора Балого. І мова йде не лише про грошовий еквівалент винагороди. Так, на Закарпатті всі знають, що фінансові можливості цього клану практично безмежні. Але й всі знають, що «мукачівські пацани» просто так грошима не розкидуються.

У даному випадку, на думку багатьох, значно більшу роль зіграли впливовість і владні можливості клану, який фактично узурпував всю владу не лише в області, але й «приватизував» самого президента. Тому кожен, хто був задіяний у процес психологічного і фізичного тиску на Івана Різак, розумів, що виконуючи замовлення «Віктора Івановича» отримує чудовий шанс. Шанс кар'єрного росту, шанс вирішити свої побутово-сімейні справи, шанс врятувати «свою шкіру».

Про сенсаційний блискавичний кар'єрний ріст колишнього начальника УМВС в Закарпатській області Ю. Рахівського обласна преса уже писала. До помаранчевої революції якийсь рядовий оперативник карного розшуку після спецоперації-спецпровокації на «Авангарді», ініційованої В. Балогою, він стає начальником УМВС. А після показово-дикого «захоплення» Івана Різак ... на ліжку в кардіодиспансері підполковник Ю. Рахівський невдовзі отримує звання генерал-лейтенанта. Офіцерська практика такого не знала навіть у часи Великої Вітчизняної війни.

Про відставленого було пенсіонера і мукачівського прокурора Ю. Бенцу, якого кум В. Балого витягнув «за вуха» на прокурора області, мабуть і говорити не треба. В області подекують, що він «у дуже великому боргу» перед мукачівськими братами. Та ще й кум канцеляриста №1. Тому для

нього справа честі «закопати Різака». І він постарався. Хоч грубо, необтесано, але сфабрикував «діло» і направив до суду.

Щедро віддячив «Віктор Іванович» і головному «старателю» кримінального фарсу проти Різака слідчому п. Данчі. Цей хлопчина якоюсь мірою став заручником політичного переслідування экс-губернатора Закарпаття. Справа тому, що після перемоги помаранчевих сил в Закарпатській ОДА було люстровано практично всіх начальників управлінь. Але чомусь не змінили начальника управління сільського господарства М. Данчу. Хоча він і працював у попередній команді. Це багатьох тоді шокувало.

Але губернатор Балого не випадково залишив на посаді М. Данчу. Адже син Данчі, який тоді працював слідчим у міській прокуратурі Ужгорода, уже був залучений до фальсифікації справи проти Різака. Фактично він санкціонував перші арешти опального політика, його руки писали перші сторінки кримінального напівфабрикату. Отож, майстер провокацій Балого через батька слідчого М.Д. Данчу, час від часу шантажуючи того, залякуючи чи заохочуючи, міг спокійно впливати на перебіг переслідування Різака.

Невдовзі, коли Різака було кинуто в СІЗО, Данча-син почав стрімке просування по кар'єрній драбині. Сьогодні він уже старший слідчий обласної прокуратури. А завтра, дивись, уже прокурор області...

Не залишився без винагороди і Данча-батько. Михайлу Дмитровичу було віддано на відкуп Перечинський район, де він тепер на посаді голови райдержадміністрації безсоромно дерибанить найкращі землі туристично-рекреаційного призначення, що викликає масові протести місцевого населення. До речі, совєцький «ВАЗ- 2121- Нива», на якому Данча-батько їздив за часів Різака, він нині поміняв на престижний японський джип «Мітсубісі-Паджеро».

Але не лише правоохоронці, прокурори, слідчі і судді, які залучені до фабрикування «справи Різака», заохочуються новими кар'єрними скачками чи владними повноваженнями.

Клан Балого не обділив і свідків, які згодилися давати брехливі свідчення проти Івана Різака. Скажімо, голова правління ВАТ «Закарпаттяобленерго» В. Ковач нині єдиний «нашоукраїнський» депутат обласної ради, місцем якому поступився сам «Віктор Іванович». Звісно, не просто так. А після того, як В. Ковач дав брехливі покази на І. Різака.

Щоправда, для залучення якнайбільшого числа свідчень проти опального Різака, Балого, як досвідчений провокатор, використовував й інші технології. Перед видачею багатьом потрібним свідкам балогівської індульгенції, тобто відпущення кримінальних гріхів, проти них часто спочатку організовувалися специфічні провокації. Маємо на увазі у першу чергу Володимира Пауля (Чалого). Як відомо, Балого зробив усе, щоб організувати проти Пауля масовану інформаційну атаку. Нібито він – «кримінальний авторитет», організатор масових заворушень, ледь не терорист. Провокації було організовано і проти вагітної дружини Пауля.

Провокації, знущання і вибивання потрібних Балози показів робилися у львівському СІЗО. Проти Чалого було порушено унікальну за розмахом і за юридичною тупістю кримінальну справу, яка налічувала майже тридцять статей Кримінального Кодексу України. У тому числі «замах на тероризм»...

Після того, як заляканий «барвистами» Паульо нарешті почав оббріхувати Різака, дав необхідні «свідчення», його не лише випустили на волю, але й каскад кримінальних справ проти нього кудись зник. І судили його тишком-нишком лише по надуманому сваяльвському епізоду, кінці якого браві сваяльвські судді вивели на І. Різака. Отримав Паульо умовне покарання (хоча і такого не мало бути, оскільки як показали судові слухання у франківську, ця справа – чергова провокація п. Балози). Але шантажем і провокаціями Балоза свого домігся. Чалий хоч і їздить зараз на новому «Ауді», час від часу змушений, відводячи очі від Різака, ходити в суд і давати проти нього брехливі свідчення. Трохи неприємно. Непорядно...

Але ж іншого виходу у нього просто немає.

З братвою Балози загравати не бажано.

Паульо це добре знає..

Так як знає це і О. Іщенко. Технологія вибивання потрібних свідчень проти Різака відносно Іщенка багато в чому нагадує сценарій з Паульом. Порушення кримінальної справи, затримання, вибивання потрібних свідчень. Після того, як Іщенко в буцегарні «згадав», що він колись «давав хабар» Різаку, він став вільний, як птах. З нього зняли всі звинувачення, поновили на роботі, дали зелене світло для «бізнесу». Тепер свідку О. Іщенку вже настільки полегшало після тюрми, що він і сам готовий повірити у те, що придумав: і у вимагання, і у «дачу хабара». «Алік», кажуть, взагалі, хоче зайнятися на дозвіллі, белетристикою. Фантастику творити...А чом би й ні?... .

Індულгенцію від Балози отримав і свідок Рушак (кримінальне прізвище «Бодя-Акваріум»). Як відомо, нині він трудиться адміністратором центрального ринку Ужгорода на вул. Краснодонців. Цей ринок завжди належав нинішньому меру Ужгорода С. Ратушняку. Але після силового бандитського захоплення від мера його власником став депутат обласної ради, «нашоукраїнець» А. Андріїв на прізвище «Мясник». Отже, зрозуміло, що Бодя-Акваріум виконує вказівки свого безпосереднього шефа, який у свою чергу виконує вказівки «партайнегоссе» закарпатської «Нашої України» І. Балози, рідного брата В. Балози. Так от, кажуть, що Бодя уже «досвідчився» до того, що з нього зняли всі звинувачення. Як, до речі, із решти свідків по сваяльвському епізоду.

Коли мова йде про «свідчення» проти Івана Різака, Балоза не скупиться.

Ось така технологія і така ціна кримінального фальсифікату проти Різака, яку щедро оплачує клан Віктора Балози.

У грошовому виразі скільки це може складати?

Важко сказати.

Якщо зважити, що від Івана Різака за закриття кримінальної справи проти нього і його соратників клан вимагав 10 мільйонів доларів США, то можете прикинути, скільки матеріальних і людських ресурсів витрачено Віктором Балогою, аби знищити Івана Різака як політика і громадського діяча.

Але судячи з останніх подій в Апеляційному суді Івано-Франківська дуже сумнівно , що ці витрати для клану все-таки виправдаються...

Зіновій Кріль, Орест Яценюк,

«Світогляд»

Шостого квітня 2007 року

У Чистий четвер свідки у суді знову підтвердили факт фальсифікації кримінальної справи проти экс-губернатора Закарпаття Івана Різака

Останній четвер перед Великоднем для християн є Великим. У народі його ще називають Чистим, оскільки перед святом Воскресіння Христового треба очистити душу молитвами. Так християни згадують про земні страждання Спасителя.

Дуже символічно, що саме вчора, у Великий четвер, (ніби інших днів уже й не було) Апеляційний суд Івано-Франківської області вирішив проводити чергове слухання по справі экс-губернатора Закарпаття Івана Різака, наче нагадуючи всім нам про те, що страждання Івана Різака за його політичні уподобання, віру і незрадливий характер тривають. Сьогодні, коли в Україні у розпалі вакханалія продажних Іуд, люди, які не здатні на зраду і підлість, змушені терпіти знущання над собою новоявлених Понтіїв Пілатів, котрі розпинають сьогодні не лише Івана Різака, але й всю неньку-Україну і весь її народ..

Учора ж Апеляційний суд Івано-Франківської області знову розглядав так званий свалевський епізод.

Але насамперед суд заслухав клопотання підсудного, в якому йшлося про необхідність замінити представників закарпатської прокуратури на представників прокуратури будь-якої іншої області. Аргументація цього клопотання зрозуміла всім . Адже прокурори Дзямко та Завальський є підлеглими прокурора Бенци, який як колишня довірена особа кандидата Юценка і як член партії «Наша Україна» здійснює політичну розправу над політичним опонентом помаранчевих Іваном Різаком. Отже, Дзямко і Завальський є безпосередніми виконавцями політичної розправи. Про елементи закону і права тут і мови не може бути.

Клопотання Різака цього разу підтримали й адвокати. Адвокат Мокану на суді виступив із промовистою заявою , в якій юридично –фахово аргументував політичне підґрунтя кримінальної справи проти свого підзахисного.

Цікаво, що аналогічне клопотання Різак заявляє суду не вперше. Минулого разу суд одразу відхилив його. Відхилив і цього разу. Але вже зовсім не так блискавично.

Після зачитання підсудним свого клопотання суд раптом вирішив оголосити перерву і пішов радитися. Перерва тривала так довго, що представники обвинувачення уже почали пітніти у невеселих прогнозах.

І хоч врешті клопотання було відхилене, можна вважати, що суд дав добрий сигнал. Сьогодні ми маємо всі підстави сподіватися, що суд нарешті сам поволі переконується, що має справу із сфальсифікованою політичною справою на замовлення нинішніх можновладців.

Більше того. Від учора нарешті у суд почали з'являтися свідки, а не лише сфабриковані закарпатськими прокурорами папірці. Забігаючи наперед скажемо, що свідки у своїх показах, навіть незважаючи на певний тиск і упередженість суду, чітко довели, що справа проти Івана Різака грубо і цинічно фальсифікувалася вже на стартовому етапі, в період досудового слідства.

Студент-свідок Савка, який був у свалевському гуртожитку (аж ніяк не готелі) «Комфорт» у листопаді 2004 року однозначно заявив суду про те, що ніякого насильства у Свалеві не було. Він розповів, що чув, як «незнайомі», які прибули в готель-гуртожиток, навіть попереджали своїх хлопців, щоб ті не спровокували бійку і поводитися чемно. Савка чітко сказав, що його ніхто не чіпав. Не бачив він, щоб потерпів хтось із інших студентів.

Такі покази студента викликали сум'яття і хвилю негативних емоцій серед представників обвинувачення. Ще б пак. Адже свідчення Савки остаточно розвіюють придуманий закарпатською прокуратурою міф про масове побійще у Свалеві.

Але й це ще не все. За словами студента, у приміщення готелю-гуртожитку заходило всього 10-20 чоловік незнайомців.

Така заява Савки викликала у підсудного запитання: «Чому у протоколі на досудовому слідстві ви говорили про 100 чоловік?»

Відповідь була просто приголомшливою. Савка упевнено сказав: «Я такого не міг говорити!».

Судовий зал розсміявся. Студенту показали копію протоколу допиту його на досудовому слідстві. Прокурорський друкований аркуш викликав у студента здивування. Він заявив суду, що заперечує достовірність цього документу, оскільки всі свої свідчення писав власноруч. На питання про те, чий підпис стоїть під друкованим текстом, студент, присіплюючи глянувши, переконливо мовив: «Це не мій підпис!».

Розчавлені і розлючені такими словами представники обвинувачення разом із суддею одразу накинулися на свідка із погрозливою вимогою уважно роздивитися підпис. Лише після цього переляканий такою агресивністю хлопець змінив свою думку і промовив, мовляв, не знаю, може й помиляюся, може цей підпис і мій...

Ви після цього ще сумніваєтеся у грубій фальсифікації кримінальних справ проти Івана Різак? Тоді читайте далі.

Наступний свідок одразу дав зрозуміти, що слідчі фальсифікували протоколи допитів з таким поспіхом і так незграбно, що змушені «виправляти свої помилки» прямим тиском на свідків. Справа в тому, що у копії віртуального протоколу допиту цього свідка стоїть прізвище Басольський. Насправді ж прізвище студента Басовський. За логікою, протоколу свого допиту свідок не міг бачити уже більше року. Однак чомусь одразу «пригадав», що там, мовляв, «вкралася помилка слідчих», які переплутали його справжнє прізвище. Феноменальна пам'ять, що й казати. Цікаво лише, чому ж тоді, знаючи про помилку слідчих, ще два роки тому, він поставив там підпис у протоколі допиту? Чи може й тут не підпис свідка?

За словами Басовського, допитували його лише один раз. В той же час у матеріалах справи є дві копії двох протоколів допитів Басольського. Одного дня його допитували як потерпілого. Іншого дня він давав свідчення вже як свідок.. Виникає запитання: кого прокурори мали на увазі, коли стряпали липовий протокол допиту? Студента Басовського? Чи уявного Басольського?

До речі, свідок Басовський, щоб запобігти участі свого попередника, який не впізнав свого підпису на протоколі допиту, одразу заявив, що визнає свої підписи, але тепер він уже підпис... змінив.

Свідок Басовський також заявив суду, що він ні до кого немає ніяких претензій, хоча у Сваляві він нібито отримав від когось ляпаса і в нього зникли деякі речі. У протоколі досудового допиту свідок Басольський заявляв, що в нього нічого у Сваляві не зникло. За словами Басовського, так звані нападники у Сваляві його взагалі прийняли «за свого». Тобто, виявляється, що слідчі не лише поспіхом і безвідповідально фальсифікували протоколи, але й так же поверхово і незграбно консультували свідка напередодні судового засідання.

Присутні у судовому залі лише багатозначно переглядалися від таких головоломок.

І ще. Пригадуєте, ми вже розповідали про те, що, за версією прокурорів при обшуку готелю «Комфорт» нібито зникли оригінали анкет студентів, які вони нібито заповняли при поселенні в готель. Потім незрозуміло як копії цих анкет з'явилися у кримінальній справі.

Так от. На суді свідки Савка і Басовський безапеляційно заявили, що ніяких анкет при поселенні в «Комфорт» ні вони, ні інші студенти не заповняли! Ніхто навіть не платив за проживання. Взагалі, за словами свідків, метою їх приїзду на Закарпаття була не агітація, а ...екскурсія. Отже, слідчі і тут вдалися до грубої фальсифікації. Цього разу насправді неіснуючих анкет. У такий спосіб прокурори намагалися записами у графі «мета приїзду» зробити із екскурсантів агітаторів. Щоб надати справі політичного звучання. І хай після цього хтось вірить, що справа не замовна!

Після чергової перерви свідчення давав голова правління «Закарпаттяобленерго» В. Ковач, який нарешті знайшов щілину в нескінченних нарадах у міністра, якими він вже тривалий час мотивував свою неспроможність дати свідчення суду.

У своїх свідчення Ковач, дивуючи і без того зніяковілу сторону обвинувачення, однозначно заперечив свої покази на досудовому слідстві. Ковач заявив суду, що ніколи Різак йому не

погрожував звільненням, ніколи не просив оплачувати телефони і придбати для нього стартовий пакет. Тай взагалі, ніяких збитків компанії від функціонування корпоративної мережі телефонів комісії з надзвичайних ситуацій не понесла. Він заявив, що цивільний позов ініціювала Закарпатська прокуратура, а його компанія не подавала і подавати не буде. Ковач також дав зрозуміти суду, що справа про телефони ніколи б і не виникла, якби не старання й гаряча ініціатива закарпатської прокуратури, яка поспішала «прогнутися» перед головним замовником політичної розправи над Різаком тодішнім губернатором Закарпаття В. Балогою. А тоді, у 2005 році, на хвилі революційної істерії Різаку можна було «пришити» і черговий теракт проти американських військових у Багдаді, і викрадення велосипеда чи загадкову смерть курок-несучок на обійсті закарпатського сільського газди, і все що завгодно.

І завдяки таким «стійким» чоловікам, як В. Ковач, які давали найсмішніші покази, і фальсифікувалися справи проти Різака.

Ви можете собі уявити голову облдержадміністрації, який з погрозами вимагає від шефа обленерго... проплатити йому ...стартовий пакет для мобільного телефона? Дико і смішно.

Якби губернатор просив віддати йому 25, 40, 50 відсотків акцій обленерго, і погрожував при цьому звільненням чи ще чимось, повірити можна. Але ж не стартовий пакет вартістю 20 гривень.

Але у свідченнях на досудовому слідстві В. Ковач таки заявляв, що Різак погрожував йому звільненням, якщо голова правління ВАТ не купить губернатору стартовий пакет. Це яким повинен бути інтелектуальний рівень чоловіка, який згоджується на допиті нести таку маячню. Та й, погодьтеся, рівень наших прокурорів, які цю маячню слухали, занотовували і занесли в протокол, не витримує ніякої критики. Тут правий прокурор Закарпаття Юрій Бенца, який на прес-конференції стверджував, що рівень закарпатської прокуратури – нижче плінтуса.

Зрозуміло, що слідчі були залякані «барвистими». І сам Бенца тремтів, коли по частинках збирав весь цей фальсифікат. Але ж мужики, у всьому є якісь межі...

Чи не мужики?

Дуже слушно вчора підмітила адвокат І. Піх, що звільняти чи приймати на посаду губернатор голову правління обленерго в принципі не міг. Контракт про працевлаштування шеф обленерго підписує безпосередньо з міністром енергетики на п'ять років. Навіть візи губернатора при цьому не потрібно. А В. Ковач підписав контракт із міністерством ще у 2002 році. То які могли бути погрози від Різака? Знову слідчі прокололися.

Отже, в Чистий четвер В. Ковач мабуть вирішив очиститися від того морального бруду, яким страждав на досудових допитах і які могли стати причиною необґрунтованого звинувачення цілком невинної людини. Він переконливо заявив суду, що ніколи з Різаком не велися розмови про стартові пакети, не було з його боку ніяких погроз, і він заперечує будь які звинувачення на адресу Івана Різака.

Аж тут раптом у хід судового слідства втручається... Ні, не подавлена і пригнічена сторона обвинувачення. Суддя. Вона починає тиснути на свідка, мовляв, ви ж говорили на досудовому слідстві одне, а зараз інше. Свідок чемно відповів, що не звіряв протокол допиту і його могли слідчі неправильно зрозуміти. Тобто, Василь Ілліч натякнув, що слідчі протоколи його допитів сфальсифікували. Тоді суддя дала свідку оригінал протоколу (єдиний документ), який, фантастика, також виявився фальсифікатом. Свідок Ковач заявив, що там стоїть не його підпис. Лише після того, як і у випадку із Савкою почався масований тиск на свідка, він припустив, що можливо помиляється.

До речі епізод «по телефонах» складає кілька томів. Прокуратура старалася до сьомого поту. Робили із мухи слона. Вийшов насправді великий пшик. Свідчення Ковача остаточно розвіяли і цей міф.

Як відомо, В. Ковач єдиний із закарпатських «нашоукраїнців», кому сам В. Балоба поступився місцем в обласній раді. І той факт, що Василь Ілліч все-таки наважився дати у суді правдиві покази, а не продовжив оббріхувати Різака, як цього вимагає його партійний патрон, так як це роблять холуї мукачівських барвистів, свідчить лише про одне – про початок безславного кінця мукачівського кримінального клану.

Після залічення заслуховування свідків підсудний заявив клопотання, які пробув оголосити ще на початку судового засідання. Іван Різак поросив суд запросити судмедексперта, який проводив

судмедекспертизу «потерпілих» міліціонерів по сваявському епізоду Орешка і Залози. Як ми вже писали, Залога у залі суду заявив, що ніякої експертизи він не проходив. Орешко нібито й проходив, але не вважає себе потерпілим і навіть суд і слідчі його таким не вважають. Отже, йдеться про фальсифікацію вже й матеріалів судмедекспертизи.

На необхідність запрошення до суду судмедексперта погодилися всі, в тому числі і прокурори. Однак, коли адвокат Піх попросила, щоб судмедексперт, йдучи на суд, приніс із собою оригінали обстежень, представники обвинувачення різко обурились. Чому? Та напевно тому, що таких оригіналів судмедекспертизи у природі не існує.

Прокурори одразу запропонували викликати судмедексперта не в якості свідка, а в якості лише експерта. Їхня позиція з точки зору фальсифікації і відповідальності за неї – зрозуміла. Експерт в якості свідка за неправдиві свідчення може бути притягнутий судом до кримінальної відповідальності. Експерт в якості експерта на суді не несе ніякої відповідальності навіть за неприховану брехню.

Суд задовольнив це клопотання частково, тобто запросив експерта як експерта з метою вберегти останнього від кримінальної відповідальності за завідомо неправдиві свідчення!!!

В іншому клопотанні Іван Різак попросив суд, щоб прокуратура детально поінформувала учасників суду про те, як копії протоколів очних ставок, яких насправді не було, потрапили в матеріали кримінальної справи. Йдеться, зокрема, про копії протоколів очних ставок підсудного з Пацканом та Рущак. Пацкан, як відомо, у залі суду заявив, що очної ставки з Іваном Різак. у нього не було. Як з'явилася копія протоколу – загадка.

Щодо очної ставки підсудного і Рущака. То залишається таємницею, для чого було проводити повторну очну ставку, якщо вже на першій згідно із фальсифікованими протоколом свідок підтвердив все, що від нього вимагалось.

Це клопотання підтримала адвокат Піх, яка запропонувала суду затребувати оригінали цих протоколів. Однак, несподівано для всіх, адвокат В.Мокану виступив проти цього.

Зрозуміло, що протоколи очних ставок фальсифікувалися. Незрозуміло лише, з яких міркувань до цієї фальсифікації міг долучатися адвокат?...

Суд, щоправда, відхилив це клопотання.

Натомість, своє клопотання заявила суду і сторона обвинувачення. Вона просила приєднати до справи документи, які нібито підтверджують, що Пацкан і Рушак заходили у СІЗО, коли за протоколами нібито проводилися очні ставки із экс-губернатором.

Втім, Пацкан уже заявляв у суді, що він справді був такого-то числа у СІЗО, але очної ставки з І.Різак. у нього не відбулося. Тобто, перепустка - підтвердження (якщо вона не липова), що ти пройшов прохідну СІЗО, ще не значить, що ти мав очні ставки з тим чи іншим арештованим. Їх там, до речі, сотні.

Але суд таки вирішив приєднати ці перепустки до справи.

Отак завершився черговий судний день Івана Різак. Суд мав продовжити слухання сьогодні, у Великодню п'ятницю. Але вчора раптом суддя вирішила, що наступне слухання відбудеться аж 18 квітня.

Чим викликаний черговий тривалий антракт у засіданнях? Невже тим, що сьогодні – Великодню п'ятниця і суд усвідомив, що свідки, як це показав і Чистий четвер, не будуть брати гріх на свою совість і говоритимуть лише правду. А правдиві свідчення остаточно розвалюють сфальсифіковану справу?

Чи може судді і самі вирішили не грішити у Страсну п'ятницю? Згадали біблійське «Не суди і несудим будеш!». Тим більше, коли йдеться про невинного...

Ми вже згадували, що відбувалося це вчора, у Чистий четвер. Можна якоюсь мірою стверджувати, що загалом і дух судового засідання, і поведінка учасників процесу, особливо покази живих свідків, відповідали християнському духу цього дня – духу очищення.

Якщо проводити аналогії політичних переслідувань помаранчевою хунтою і її знущань над Іваном Різак. з біблійними сюжетами, то відслідковується дуже багато майже містичних співпадінь. Адже закарпатці ще не забули, як бійці-автоматники нині знеславленого «копа»-генерала

Рахівського уперше «захоплювали» Івана Різака біля православного храму в Ужгороді напередодні якраз Великодніх свят 2005 року. Хіба не символічно?

Політичні розправи над экс-губернатором Закарпаття, сценарій яких писав нинішній глава секретаріату президента і мукачівського бандитського угруповання із сатрапами-прокурорами, посилювалися чомусь у дні найбільших релігійних свят. Щоб не викликати зайву напругу серед людей.

От і зараз продовжуються ці аналогії.

Невже справа Іуди живе і перемагає?..

Та ні. Як Христос мужньо і чесно виконав свою земну місію перед Всевишнім, так й Іван Різак мужньо і чесно несе свій Хрест своєю життєвою Голгофою і з гідністю зносить всі муки і страждання. І на відміну від багатьох своїх політичних соратників чи опонентів, він як людина і християнин так жодного разу і не дав підстав уподібнюватися Іуді, котрий зрадив Христа за тридцять срібників. Бо таким був Іван Михайлович вихований у своїй сім'ї, сім'ї справжніх і щирих християн-батьків, які жили і живуть з Богом у серці, а не «на показ».

Віриться, що приклад фізичної і духовної стійкості, непохитної віри у правічні християнські цінності, приклад, який Іван Різак всім нам покірно демонструє упродовж останніх двох років, колись, можливо, таки надихне і його переслідувачів і катів до каяття, очищення і до повернення до Бога.

І що скоріше цей час настане, то ліпше буде для них самих.

На відміну від них, Іван Різак, до честі його рідних і близьких, а надто його рідної матері, не спокусився на манівці, не зрадив собі і друзям.

Тому Світле Воскресіння Христове. він зустрічає з чистою душою і відкритим людям серцем. З вірою у справедливий **Божий Суд**.

19 квітня 2007 року

Закарпатці надіються, що політико-прокурорське шоу проти Івана Різака нарешті завершиться

У середу, як ми вже інформували, Апеляційний суд Івано-Франківської області продовжив слухання по справі экс-губернатора Закарпаття Івана Різака.

Оскільки на засідання суду не з'явився адвокат підсудного В. Мокану, виникло питання про доцільність проведення слухань. Однак, зважаючи на поважну причину відсутності свого адвоката, Іван Різак не заперечував проти проведення судового засідання.

За час, що минув від дати попередніх слухань, представники обвинувачення мабуть провели титанічну роботу із свідками і потерпілими. Бо цього разу на суд з'явилися не лише троє свідків, але й привели вони із собою чималу групу підтримки. Щоправда, всі троє свідків на час виникнення інциденту у Сваляві були в Перечині, і в так званий готель «Комфорт» прибули вже дещо пізніше. Але це не завадило їм детально описувати придуману політтехнологами легенду. Зрозуміло, що при цьому виникали деякі кричущі абсурдні неув'язки, у яких, втім, треба звинуватити не так студентів, як закарпатських прокурорів, котрі у поспіху досить таки неохайно фальсифікували чергову кримінальну справу проти Івана Різака.

«Людина з автоматом і клапоухий»

Першим у середу давав свідчення А. Шишко, студент Львівського лісотехнічного університету. Хлопчина, з яким без сумніву напередодні добряче попрацювали, заявив на суді, що до нього у Сваляві застосовувались певні фізичні дії, але при цьому він наголосив, що на суд він прийшов не як потерпілий, а як свідок. До речі, хлопець геть забув, що на досудовому слідстві він заявляв, що ніяких фізичних дій до нього ніхто не застосовував. Це зафіксовано і в протоколі допиті його як... потерпілого. Невідомо, чим керувався мукачівський слідчий Б. Бурлака, який проводив досудове слідство і який підганяв Шишка під кваліфікацію «потерпілого», оскільки таким себе Андрій ні тоді, ні тепер не вважає. Мабуть, так треба було комусь...

На суді Шишко розповів досить цікаві речі. Зокрема, він підтвердив, що в його кімнаті шукали відеокамеру і відеоплівку, що бачив біля готелю «Комфорт» у Сваляві «людину з автоматом». Саме ця людина, за його словами, погрожувала студентам. Шишко, правда, не зміг би зараз цю людину розпізнати. Бо було темно. Але людину, яка виходила із сріблястого джипа, за його словами, «клапоуху», він чітко запам'ятав. Хоча вона теж була у такому ж світловому фокусі.

Як ми вже знаємо, «людиною з автоматом» у Сваляві в той вечір насправді був помічник народного депутата О. Кемєняша п. Удворгелі. І не з автоматом, а , якщо точніше, лише із гвинтівкою «Сайга».

Але що ми чуємо? Виходить із показань Шишка, що це пан Удворгелі погрожував студентам? Цікаво-цікаво...

За що ж тоді Свалявський райсуд засудив «людину, яка виходила із сріблястого джипа», тобто В. Пауля (Чалого). Лише за те, що пана Удворгелі розпізнати постфактум ніхто із студентів не може (така очевидно, команда), а Чалого, бачте, чітко всі розпізнали? Ніби темрява ховала лише обличчя помічника нардепа, а обличчя Пауля висвітлювали спеціальні софіти... Абсурд якийсь.

Коли на суді запитали в Шишка, чому він не розгледів обличчя «людини з автоматом», він сказав, що було темно і в нього поганий зір. Цікаво, а як він розпізнав «людину, яка виходила із сріблястого джипа». «Бо він був клапоухий!», – пояснив Шишко.

До речі, ідентичні покази щодо погроз і провокацій з боку «людини із автоматом» дав і свідок С. Гришак. Так що сумніви щодо авторства провокації у свалявському готелі «Комфорт» розвіюють покази самих студентів. Все робилося тут у кращих традиціях і за сценарієм балогівських політтехнологів. Сьогодні ці політтехнології ми спостерігаємо у масштабах всієї України.

Ніякої агітації не було

Але повернімося до зали суду.

Після Шишка свідчення давав Роман Гонсьор. Він швидко переповів завчений міф про інцидент у Сваляві, повторивши при цьому розтиражовану тезу , що «студентів викинули із готелю». Дивлячись

на кремезну спортивну статуру Романа присутні в залі суду стали перешіптуватися. Як це вдалося майже мініатюрному Чалому із не менш тендітними товаришами-«бандюками», (а саме їх Свалявський суд визнав винними) таких аля-Вірастюк здорованів-студентів голими руками «повикидати із готелю»?

Відповідаючи на запитання, Гонсьор уточнив, що (передаємо майже дослівно), «ну, як такого викидання і побиття не було. Так, штовханина». Особисто Гонсьор, як і його колеги, не вважає себе потерпілим і ніяких претензій до Івана Різака не має. На більшість уточнюючих запитань хлопець відповідав однією фразою: «Не пам'ятаю!».

І Шишко, і Гонсьор чітко заявили суду, що ніяких агітматеріалів у студентів не було. Натомість потерпілий Гришак, який давав третім свідчення в суді, твердить, що якраз пачкою агіток за кандидата в президенти Юценка він отримав «по носі», коли повертався в готель за речами. Агітки виявилися настільки потужними, що йому нібито зламали ніс. Щоправда, в судмедекспертизу він не звертався. Бо нібито у Львові наступного дня лікарі йому провели настільки унікальне у медичній практиці лікування, що ніяких слідів у нього не залишилося і власне й не було з чим звертатися до експертів. Хоча, за словами ортопедів, будь-який перелом, тим більше носа, незалежно від рівня медичного втручання, залишає по собі сліди на все життя. Звичайно, студенту-лісотехніку, як і закарпатським прокурорам звідки про це знати?

Зауважимо (подиву це вже ні в кого не викликає), що протоколи допиту свідків Шишка і Гришака в титульній частині заповнялися рукою, а вже самі покази роздруковувалися. Майже один до одного. Досудове слідство проводилося з блискавичним поспіхом. У прокурорів часу на якісь оригінальні версії просто не вистачало. Мукачівські «політики» підпирали !

Секрети свалявської «експертизи»

Поява в залі суду голови судмедекспертизи м. Сваляви Івана Лізанця мала розвіяти сумніви суду щодо справжності експертиз, проведених після свалявського «побоїща». Івану Івановичу вдалося скоріше зворотне – підтвердити їх підтасовку.

Як відомо, у матеріалах справи є копія експертизи С. Залоги, начальника одного із відділів Свалявської міліції. Виступаючи на одному із судових засідань в якості свідка, Залога однозначно заявив, що ніякої судмедекспертизи ні у Сваляві, ні в іншому місті не проходив і не вважає себе потерпілим.

Лізанець, який у середу на суді був більше схожий на загнаного підсудного, аніж на досвідченого експерта, помітно хвилювався, нервував, і відверто поспішав давати покази.

Ще б пак. Якщо лише побіжно проаналізувати копії так званих «висновків експерта», впадає у вічі відверта підтасовка і фальсифікація документів. Для прикладу ми взяли висновки експерта відносно С. Залоги, який стверджував у суді, що не проходив такої експертизи, і потерпілого

міліціонера В. Орешка, якого потерпілим, щоправда, ні суд, ні слідство чомусь не визнали, але , який , за його ж словами , проходив експертизу.

Абсолютно ідентичні тексти фальсифікації у підрозділі «Обставини справи». Як відомо, в день «свалявського інциденту» чи не вся свалявська міліція була біля готелю «Комфорт». Але в «обставинах справи» читаємо, що «13 листопада 2004 року, о 19 годині в чергову частину Свалявського РВ УМВС по телефону надійшло повідомлення невідомої особи, про те, що ... в готелі «Комфорт» виникла бійка». Невже треба було «невідому особу», яка б «повідомляла чергову частину», якщо вся міліція була на той час у «Комфорті»? Нонсенс.

Але далі більше: у підрозділі «Об'єктивно» експерт обом міліціонерам приписує тотожні , один до одного, поранення: « На слизовій губи виявлено рубець 0,2х0,6 см розувато-червоного кольору, в області якого відмічає пальпорторно болючість». Що й казати, якщо «освідчувані», наче змовившись, кажуть що нанесли їм удари «високого зросту, короткої стрижки, спортивної статури». І обох, каже експертиза, били «в області носа». Фантастика. Справа в тому, що якби так і було, то комплекція Залози і комплекція Орешка не йдуть ні в які порівняння. Один – сам спортивної статури, інший – тендітний. Очевидно, що наслідки удару «чоловіка спортивної статури» мали ну хоч чимось різнитися по об'єктах різної вагової категорії.. В експерта вийшло , що за фізичною витривалістю Орешко нічим не поступається Залозі. При цьому обидвоє , каже експерт, не зверталися за медичною допомогою. Але у висновках І. Лізанець, який нібито проводив експертизу, зверніть увагу, **через місяць після подій у Сваляві**, резюмує, що «Дане тілесне ушкодження за своїм характером **могло виникнути** в строки , вказані в даній постанові (13.11.04).» А чому не 11.11.04.? А може 15.11.04.?

Треба було Балозі, щоб було 13.11. – то й експерт Лізанець зробив такий висновок. Іван Іванович знав, за що старається. Буквально через місяць простий експерт Лізанець стає головою судмедекспертизи м. Свалява. Аякже. За фальсифікацію мукачівські братки винагороджують щедро.

То як гадаєте, переконав Іван Іванович суд у тому, що протоколи експертиз не фальсифіковані? Думаю, що ні.

. **Фальсифікувати – так з розмахом**

Після заслуховування свідчень заповзятливого Лізанця, суд зачитав висновок судово-економічної експертизи по так званій справі оплати телефонів корпоративної мережі. Нагадаємо. що браві закарпатські прокурори, які щодуху «копали» проти Івана Різака, виявили, що від сплати за телефони корпоративної мережі ВАТ «Закарпаттяобленерго» зазнало збитків на суму понад ...190 тисяч (!) гривень.

Але й цього разу у хлопців вийшов великий пшик. Як не старалися.

Згідно з висновками цієї експертизи документально підтверджено, що за період з 31.10.02 по 21.01.05 за телефон 80673123002(який був в автомобілі губернатора) заплачено 100 гривень. За

телефон 80673123011 (яким користувалася зовсім інша людина і І Різак до нього немає ніякого відношення) заплачено 2000 гривень. За телефон 80673123001, який був у приймальні ОДА, – жодної копійки. Так, «Закарпаттяобенерго» проплатило 28. 01. 05 шість тисяч гривень «Київстару». Але в цей період Іван Різак уже не був головою Закарпатської облдержадміністрації, тому експерти і не включали цю суму.

Тепер порівняйте– 190 тисяч гривень, придуманих слідчими, і 2100 гривень – насправді. Хлопці були або настільки залякані, або їм так багато пообіцяли замовники, що фальсифікувати вони вирішили з шиком і розмахом. Або просто думали, що ці матеріали ніколи не потраплять у суд..

Висновки цієї експертизи представники обвинувачення сприйняли з люттю. І навіть намагались щось коментувати. Але суддя делікатно «поставила на місце» закарпатських зубрів фальсифікату.

Таємниця смерті ректора залишається таємницею

Цього ж дня в суді було зачитано висновки судово-медичної експертизи змивів двох ножів, вилучених після смерті ректора УжНУ В. Сливки. Як відомо, ця експертиза проводилася за клопотанням Івана Різака.

Отже, наведемо кілька витягів із висновків цієї експертизи.

« На тампонах-змивах з цих лез ножів знайдено кров людини з домішками поту. Статеву приналежність крові встановити не вдалось із-за відсутності клітинних елементів крові, придатних для цитологічного обліку.» «Оскільки контроль предмета –носія не представлений, не виключається можливість впливу за рахунок предмета –носія. Зважаючи на вищевказані обставини, зробити конкретний висновок про групову належність крові немає можливості».

Отже, сліди чієї крові залишилися на змивах лезів двох ножів ми так і надалі не знаємо. І надалі ми можемо лише вгадувати, чи була смерть ректора УжНУ В. Сливки – результатом самогубства, чи все-таки це було убивство.

Відомо, що підсудний у своєму клопотанні просив не лише провести експертизу змивів з двох ножів, але й зробити аналіз крові дружини покійного ректора.

У цьому логічному ряду доповненням може слугувати небажання ні дружини покійного ректора, ні її родичів Цмурів з'являтися на суд і давати правдиві свідчення.

Тому сьогодні все більше людей доходить висновку, що не лише версія про самогубство ректора УжНУ В. Сливки уже не має права на життя, але й версія про убивство все більше набирає конкретних обрисів.

Але це знов таки справа слідства.

У середу Іван Різак звернувся до суду із клопотанням доручити проведення судово-бухгалтерської експертизи готелю«Комфорт». Мова йде про те, що протоколи огляду

сфальсифіковані, господарка орендованого об'єкта з ним не знайомилась. Навіть сама створювала комісію, яка й визначала суму збитків. Як відомо, частина свідків каже, що платили за проживання. Частина ж заперечує. Це все дає підстави говорити, що не лише сума збитків взята зі стелі, але й сам інцидент підганявся під відповідні статті кримінального кодексу. А наявність так званих копій – папірців свідчить про повну фальсифікацію і політичне замовлення кримінальної справи проти І. Різака.

В іншому клопотанні підсудний попросив викликати в суд в якості свідка суддю свалаявського суду Жиганську, яка, виносячи заочно вирок І. Різаку, змогла б підтвердити, що кримінальна справа формувалася на підтвердження показів Балого В. І. слідчими і судом в Сваляві.

В іншому клопотанні підсудний просить суд дати відвід представникам закарпатської прокуратури, які є політично заангажованими і не можуть об'єктивно представляти сторону державного обвинувачення в суді, оскільки є підлеглими прокурора Ю. Бенци ставленика В. Балого, який є політичним опонентом підсудного.

Підсудний попросив суд замінити закарпатських прокурорів на прокурорів будь-якої іншої області.

Ще одне клопотання стосувалося запрошення в суд як свідків экс-генпрокурора Піскуна, экс-міністра МВС Луценка і нинішнього керівника секретаріату Президента Балого. Останнього підсудний вважає політичним замовником кримінальних справ проти себе, а перші двоє могли б пролити світло на історію арешту та хід розслідування.

Після цього суддя оголосила перерву до наступного дня.

Фальсифікація на повний зріст

У четвер судові слухання розпочалися з того, що суддя відхилила всі клопотання підсудного.

Цікавою є аргументація судом відмови проводити судово-бухгалтерську експертизу готелю «Комфорт».

Як сказано у постанові суду щодо відхилення цього клопотання, немає сенсу проводити будь-яку судово-бухгалтерську експертизу, бо ніяких документів з цього приводу юридично не існує. Але ми пам'ятаємо, що у кримінальній справі представники обвинувачення оперують купами копій різних документів, анкет, рішень комісій про збитки.. Але на переконання судді, нема ніяких документів, нема предмету розмови, оскільки в судовому засіданні вже було доведено, що згідно із документами навіть готельного підприємства «Комфорт» у Сваляві не існує (дозвільних документів на готельну діяльність гуртожиток немає.) Тобто, якщо і були у справі копії якихось документів – то це прокурорські фальшивки. Не більше!

Відтак перейшли до слухання показів свідків і потерпілих по «свалаявському епізоду».

Як і копії протоколів допитів на досудовому слідстві, які після цього суд знову почав зачитувати. Оскільки свідки і потерпілі знову на суд не з'явилися, мотивуючи все це важким фінансовим становищем. Хоча відомо, що всі судові витрати свідків і потерпілих відшкодовує держава.

Перед початком заслуховування протоколів допиту І. Світозельського, суддя одразу заявила, що у тут немає його підпису, що він не ознайомлений про те, що несе відповідальність за дачу завідомо неправдивих показів.

Однак справжнім зразком фальсифікації кримінальної справи можуть служити протоколи допиту потерпілої Олени Чернявської. Прокол допиту її як потерпілої вона підписала... через півроку після того, як її допитували. До речі, з протоколу відомо, що нібито допитували Чернявську 20 хвилин. Але сам протокол містить п'ять сторінок друкованого тексту. Як відомо, кваліфікованій друкарці для друку чотирьох сторінок потрібно годину. А тут за двадцять хвилин і допит провели, і текст на п'ять сторінок надрукували.. Унікальні можливості прокурорів.

Правда незрозуміло, якою мірою стосується «свалявського епізоду» пояснення «потерпілої», які вона дала на п'ятій сторінці. Виявляється, у поле зору правоохоронців вона потрапила ще у 1994 році, повертаючись із Польщі в Україну. Тоді її і кількох подруг, які їхали разом із поляком, нібито переслідували якісь рекетири. Про це вона детально розповідає на цілій п'ятій сторінці. Не виникає сумніву, що саме ця сторінка і є справжнім протоколом допиту, який насправді колись проводився. А решта чотири сторінки, по сваявському епізоду., уже лише вставлені слідчими. Аби переконатися в цьому, достатньо глянути на копію цього універсального протоколу.

Виявляється, що із Чернявською наші прокурори взагалі начудили. Вірніше, не так з нею, як із протоколами її допитів. Вони сфальсифікували не лише протокол допиту Чернявської як свідка, але й як потерпілої, автоматично перенісши туди і всі помилки. Тобто, прокурорам настільки нудно було фальсифікувати ці протоколи, що навіть уже надрукованими вони їх і не переглядали. Чи читали їх або переглядала сама Чернявська – важко сказати. Принаймні, тоді б вона знала, на якому ж поверсі в го телі «Комфорт» вона жила – на третьому чи на четвертому. Бо всюди у неї плутанина. В обох протоколах помилки одні й ті ж:, що у свідка Чернявської, що у Чернявської потерпілої.

Зрештою, елементи фальсифікації, може не такі очевидні, як у Чернявської, присутні у протоколах допитів чи не кожного свідка чи потерпілого, які у четвер зачитувалися. Скажімо, свідків Ю. Бойсана та М. Косинського на досудовому слідстві допитував один слідчий і в один і той же час впродовж 10 хвилин. Відповіді свідків абсолютно не претендують на оригінальність. Всі покази робилися під диктовку. І це не залишає жодних сумнівів, що справа відверто сфальсифікована. І віриться, що суд дасть об'єктивну оцінку цьому прокурорському шоу.

Наступне ж засідання суду відбудеться 24 квітня.

* * *

Людам старшого покоління й історикам добре відомо, якими методами вибивалися потрібні покази у часи диктатури НКВД в колишньому Радянському Союзі. Методи були жорстокі, дикі, принизливі. Але при цьому документи, які енкаведешники стряпали, були майже бездоганні. Навіть із плином десятиліть не так просто до них причепитися.

Методи роботи закарпатської прокуратури в часи диктатури кримінального клану Балого мало чим поступаються енкаведешним. Проте документи, які вони сфальсифікували, самі бачимо, критики ніякої не витримують.

* * *

На сьогодні экс-губернатор Закарпаття Іван Різак залишився єдиним представником «команди Кучми», проти якого не припиняються політичні переслідування. Вони, до речі, тривають вже третій рік.

Зрозуміло, що в ні в кого не виникає сумніву, що справа проти Різак, як і проти багатьох його соратників по команді, була сфабрикована з міркувань «революційної доцільності». Але сьогодні той революційний порив уже давно згас. Члени «команди Кучми», які навіть були в опалі помаранчевого режиму, сьогодні цілком «реабілітовані» і навіть посіли високі пости в органах влади.

Чому ж так надовго затягнувся і досі не припиняється «процес» над экс-губернатором Закарпаття? Невже це пояснюється тим, що Іван Різак представляє найзахіднішу область, а не є вихідцем зі Сходу чи з Півдня України?

Чи може продовження процесу мордування Івана Різак пов'язане лише з банальною відсутністю у нього грошей? В такому разі резонно запитати, які це мають бути гроші, якщо на високій посаді губернатора Іван Різак за два роки їх не зміг назбирати. Виходить, треба грабувати власний народ, як це роблять члени мукачівського кримінального клану, які вже і свої кримінальні проблеми успішно повирішували, і до вищих щабелів влади дорвалися.

Як би там не було, але якщо представники різних інститутів влади бодай трохи шанують себе і людську гідність, це безпідставне, ганебне гоніння молодого людини, це політико-прокурорське шоу повинно нарешті завершитися.

26 квітня 2007 року

Нарешті і судді зрозуміли, що кримінальна справа проти Івана Різак сфальсифікована

Для допиту в суд викликаються слідчі

У вівторок Апеляційний суд Івано-Франківської області продовжив слухання по справі екс-губернатора Закарпаття Івана Різака.

Початок слухань був запланований на 11.00. Але у зв'язку з відсутністю у приміщенні суду... електроенергії слухання перенесли на 11.30.

Потім знову перенесли на 13.00. Відкриваючи нарешті судове засідання, суддя Надія Стефанів вибачилась перед учасниками процесу через перенесення слухань, оскільки, за її словами, суд не міг здійснювати технічну фіксацію засідання.

Як незабаром переконалися всі учасники процесу, «технічно фіксувати» практично не було що. Предмет судових слухань цілком вичерпаний. У масштабах фальсифікації переконались, здається, всі сторони. Складається враження, що судді вже й самі не розуміють, що від них хочуть політичні замовники процесу над Іваном Різаком. Тому починають з'являтися все нові, вже навіть «побутові» підстави для затягування, перенесення слухань. Затягування націлене насамперед на психологічний і фізичний тиск на підсудного. Це, очевидно, остання і єдина втіха для замовників кримінального переслідування Різака, бо тепер уже й вони зрозуміли, що жадані мільйони від екс-губернатора «вибити» так і не вдасться. А в тому, що вердикт суду через відсутність елементарних ознак злочину буде виправдальний, ніхто ніколи не сумнівався. Навіть самі замовники.

Тому вони й намагалися чимшвидше «взяти свої гроші».

Не вийшло.

Єдине, що залишилося їм як сатисфакція за фальсифікацію матеріалів справи, психологічне мордування Різака судовим «сіквелом», який вимагає постійних переїздів і вислуховування у залі відвертої маячні, придуманої слідчими – фантазерами і вкладеної нібито у уста віртуальних свідків і потерпілих.

Підсудний заявив суду три клопотання. У першому він просив суд допитати в якості свідків слідчих, які проводили слідчі дії по сваявському епізоду. Їх свідчення можуть переконати суд у політичному замовленні і фабрикації кримінальної справи.

Друге клопотання полягало у проханні викликати для свідчень в суді колишнього керівника обласного виборчого штабу кандидата в президенти Ющенка В. Балогу, який, без сумніву, був політичним опонентом І. Різака і є замовником та ідеологом кримінальної справи.

Третє клопотання полягало у недовірі стороні обвинувачення і заміні прокурорів із закарпатської облпрокуратури на прокурорів будь-якої іншої області.

Цікаво, що суддя Н.Стефанів лише відносно виклику в якості свідка Балогі одразу прийняла рішення про відхилення клопотання.

. Відносно двох інших клопотань суд направився в дорадчу кімнату.

Однак о 14.30 світло знову зникло. Оголосили перерву до 15.30.

Пізніше світло нібито з'явилося, але ненадовго і знову зникло. Учасники судового засідання просиділи у глибокій задумі до 16.20. Відтак секретар засідання оголосила, що світла уже сьогодні не буде і тому засідання переноситься на 25 квітня.

Наступного ранку у судді Надії Стефанів вибачатися не було підстав. Приміщення суду безперебійно було забезпечене електроенергією, техніка працювала безвідмовно і можна було вести повноцінну технічну фіксацію всього процесу.

Суддя оголосила постанову суду по вівторковим клопотанням підсудного, які не змогла оприлюднити через перебої із світлом..

І тут стався знаковий момент. Суд, у якого очевидно набралось достатньо підстав, щоб запідозрити слідчих у фальсифікації кримінальної справи проти І. Різака, нарешті вирішив задовольнити клопотання підсудного. Суд виніс постанову, згідно з якою зобов'язав викликати в якості свідків членів слідчо-оперативної групи, які проводили допити свідків і потерпілих по «свалявському епізоду».

Ми уже досить детально зупинялися на кричущих фактах примітивної, грубої фальсифікації протоколів допитів свідків і потерпілих по «свалявському епізоду». Копії цих сфабрикованих писульок «на замовлення і під диктовку» стали в Івано-Франківську предметом судових дискусій не одного засідання. Ці писульки –фальшивки, як не дивно, стали головним обвинувачем і головним «аргументом» придуманого міфу про свалявське «побоїще бандитів і агітаторів». Закарпатці добре знають, що події у «готелі Комфорт» у 2004 році – це насправді лише одна із низки традиційних для клану Віктора Балогі і його партії «нашоукраїнців» грубих провокацій. Ніякого побоїща, ба навіть класичного мужицького мордобою у Сваляві не було. Але цю власну провокацію завдяки податливості і продажності закарпатських прокурорів Балозі з кумом-прокурором Ю. Бенцою вдалося перетворити в обвинувальну постанову і навіть в обвинувальний вирок. Як відомо, Свалявський райсуд навіть виніс вирок по цій справі. Івана Різака по команді з Мукачева цей суд засудив заочно.

За масштабами фальсифікації кримінальної справи проти І. Різака, за величиною наявного в ній правового нігілізму можна буде писати незабаром підручники для студентів-юристів. На зразок, «закон– як дишло...»

І дуже добре, що судді Апеляційного суду Івано-Франківської області, аналізуючи хід слухань і детально вивчивши всі матеріали, зрозуміли нарешті, що кримінальна справа проти Різака скоріше сфабрикована як ні. Тому є таки необхідність допитати слідчих.

Нема сумніву, що після цього допиту у суддів зникнуть найменші сумніви щодо сфабрикованості справи.

У середу суд також розглянув клопотання прокурорів. Виявляється, опричники Балогі якимось випустили з поля зору експерта, який проводив експертизу документів про оплату ВАР

«Закарпаттяобленерго» мобільного зв'язку корпоративної мережі Закарпатської ОДА. Як відомо, закарпатські прокурори так старалися догодити своєму шефу і куму Балоги, що понаписувала майже 200 тисяч гривень збитків енергетикам. Але як засвідчила експертиза, з того вийшов великий пшик.

Нагадаємо, що згідно з висновками цієї експертизи документально підтверджено, що за період з 31.10.02 по 21.01.05 за телефон 80673123002(який був в автомобілі губернатора) заплачено 100 гривень. За телефон 80673123011 (яким користувалася зовсім інша людина і І Різак до нього немає ніякого відношення) заплачено 2000 гривень. За телефон 80673123001, який був у приймальні ОДА, – жодної копійки. Так, «Закарпаттяобленерго» проплатило 28. 01. 05 шість тисяч гривень «Київстару». Але в цей період Іван Різак уже не був головою Закарпатської облдержадміністрації, тому експерти і не включали цю суму.

Тепер порівняйте– 190 тисяч гривень, придуманих слідчими, і 100 гривень – насправді. Висновки цієї експертизи, оголошені на попередньому судовому засіданні, представники обвинувачення вже тоді сприйняли «в штики». Тоді суддя делікатно «поставила на місце» старателів мукачівського клану..

Вчора ж прокурори зажадали від суду проведення повторної експертизи і виклику на засідання цього експерта .

Очевидно, проведення нової експертизи документів необхідне для того, щоб колеги закарпатських представників обвинувачення – мукачівські братки – мали можливість «попрацювати з експертом» класичними методами періоду первісного накопичення капіталу – засобами «типа утюг, паяльник, бейсбольная бита». Якщо хтось думає, що ці часи вже відійшли в історію, то він дуже помиляється.

Саме такими методами, як свідчать очевидці, які дають свідчення на судових процесах, ініційованих нинішнім головним канцеляристом із Завидова, вибивалися і вибиваються і зараз.

Однак, суд вирішив лише викликати на судове засідання експерта. Очевидно, у Франківську також уже дещо чули про «методи переконання і збирання інформації підопічними Віктора Балоги – головного натхненника і організатора політичної розправи над І. Різакком.

Так що чутки про те, що в Україні правосуддя не існує, мабуть трохи перебільшені.

Наступне судове засідання відбудеться уже після травневих свят, 4 травня.

4 травня 2007 року

Допитавши слідчих прокуратури, судді з'ясували для себе чимало пікантних подробиць

4 травня Апеляційний суд Івано-Франківської області продовжив слухання по справі экс-голови Закарпатської облдержадміністрації Івана Різакка. Суд, який дедалі більше переконується, що справа проти экс –губернатора Закарпаття Івана Різакка сфальсифікована,

змушений був викликати для допиту слідчих прокуратури, які проводили слідчі дії по так званому свалаявському епізоду..

Отож, за клопотанням Івана Різака та його захисту, яке суд підтримав, у п'ятницю в залі суду свідчення давали слідчі оперативної групи Закарпатської та Львівської обласних прокуратур, які нібито проводили досудове слідство по Свалаявському епізоду, а, якщо точніше, руками яких фабрикувався свалаявський епізод.

Суд встановлював обставини проведення дізнання свідків та потерпілих, правдивість протоколів допиту та дотримання законодавства при проведенні попереднього дізнання слідчими.

Зрозуміло, що слідчі, з якими попередньо було проведено відповідну роботу, намагалися підтвердити правдивість відповідей у протоколах допиту.

Водночас підсудний Іван Різак звернув увагу свідків та суду, що « в матеріалах справи є протоколи допитів ніким незавірені » ; що « майже 30-40% цих протоколів подібні одні на одних ». Він висловив сумнів щодо проведення таких допитів, припустивши, що « протоколи підтасовані ».

Під час допиту слідчих, свідчення яких не відзначалися логікою відповідей, суд дізнався багато пікантних деталей, які лише посилюють сумніви учасників процесу щодо правдивості протоколів допитів свідків.

* * *

Покази слідчих остаточно переконали суд, що справа проти Івана Різака грубо сфальсифікована

У п'ятницю Апеляційний суд Івано-Франківської області продовжив слухання по справі екс-губернатора Закарпатської області Івана Різака.

Попередні судові засідання переконали усіх учасників цього політичного процесу в тому, що досудове слідство було проведено закарпатськими прокурорами вкрай непрофесійно, більшість матеріалів справи грубо сфальсифіковані і нашвидкуруч підтасовані. Це постійно насторожувало і суд.

Враховуючи цей факт суд, який прагне об'єктивного і всебічного дослідження справи, аби претендувати на правосуддя, за браком фундаментального досудового слідства змушений був задовольнити клопотання підсудного і вирішив допитати слідчих, які проводили оперативно-слідчі дії. Власне, судді Апеляційного суду Івано-Франківської області, прагнучи встановити істину, змушені «латати діри» прокурорів, тобто, виконувати ту роботу, яку через свої нефаховість або політичну заангажованість на етапі досудового слідства не виконали слідчі Закарпатської та Львівської прокуратур.

В період тотальної девальвації в Україні закону і права такі виважені, високопрофесійні дії Івано-Франківської Феміди не можуть не викликати повагу у всіх порядних громадян.

Перед тим, як заслуховувати свідків, суддя зачитала відповіді на попередні запити підсудного і захисту. Відповідь із ужгородського СІЗО засвідчила, що оригіналу постанови про третій арешт Івана Різака немає. Ця інформація викликала подив у присутніх. Чому? Ми ще повернемося до цього.

Суддя зачитала і відповідь із ужгородського ЗАГСу, де, виявляється, є лише довідка про смерть В. Сливки. Однак захист просив надати не лише довідку про фіксацію смерті колишнього ректора, але й медичну картку, де б було, як це прийнято, вказано точний час і фактичні причини смерті людини. Відповіді на це суд так і не отримав.

Не отримав суд також і інформації з банку про надання кредиту брату О. Іщенка, який звинуватив І. Різак у вимаганні хабара. Як відомо, на одному із попередніх засідань, Іщенко надав суду лише фальшиві папірці без відповідних печаток і підписів керівника банку. Отож, цікаво було б дізнатися, коли, як і чи справді брату Іщенко банк видавав кредит? І як і ким цей кредит, який нібито спрямовувався як хабар, потім погашався? Про це і сьогодні немає ніякої інформації.

Суддя зачитала заяви про чергову неможливість приїзду в суд для дачі показів сімейства Цмурів. Як відомо, подружжя Цмурів (дружина – рідна сестра Н. Сливки, дружини покійного ректора) – було першими свідками загибелі Сливки. Сестра Н. Сливки заявила у поясненні, що не може приїхати через хворобу батька. Хоча, зауважимо, у неї вже є дорослі донька і син. До того ж чоловік – лікар-анестезіолог.

Чоловік-анестезіолог, п. Цмур, який, як ми вже згадували, був одним із перших свідків загибелі ректора УжНУ В. Сливки, у своєму поясненні суду заявив, що він не може з'явитися в суд тому, що «у нього нема ніяких відомостей про смерть Сливки»...

Дивну позицію щодо необхідності допитати в суді сімейство Цмурів займає протягом всього процесу закарпатська прокуратура. Представники обвинувачення всілякими засобами намагаються зробити так, щоб подружжя Цмурів не з'явилося в суді і не давало ніяких свідчень. Прокуратура наполягає навіть на тому, щоб суд перестав турбувати сімейство Цмурів навіть тоді, коли суд виносить постанову про примусовий привід цих свідків. В той же час прокурор Завальський, який представляє сторону обвинувачення, заявляє суду, що готовий застосувати навіть озброєний спецназ і мобільні групи для примусового приводу в суд експерта чи ще якогось свідка, у свідченнях якого зацікавлена сторона обвинувачення. Унікальна принциповість і розуміння закону паном прокурором ..

Викликає подив і той факт, що заяви подружжя Цмурів про їх неможливість з'явитися в суд доставив сам прокурор.

Які секрети і сенсаційні відомості для суду приховує сім'я Цмурів, якщо сам прокурор, представник державного обвинувачення, робить все для того, аби унеможливити їх появу в суді і сам готовий заради цього виконувати роль кур'єра? Невже і справді все те, про що пошепки говорить

весь Ужгород і наукова еліта краю, можуть в одну мить з появою подружжя Цмурів в суді, стати не чутками, а жорстокою реальністю? І тоді прокурорам доведеться шукати інше місце роботи.

До речі, пані Цмур та Наталія Сливка – дочки колишнього працівника Мукачівської прокуратури, під керівництвом якого починав свою прокурорську біографію ... так, так – нинішній прокурор області Ю. Бенца, кум В. Балоги.

Збіг обставин? Тісний світ?

Може й так.

А може й ні.

* * *

Відтак суд перейшов до заслуховування свідків. Поява в суді в якості свідка Михайла Михайловича Данчі для всіх учасників процесу стала справжньою несподіванкою. Його прізвища у клопотанні підсудного не було. У клопотанні І. Різака йшлося про необхідність допитати слідчих, які проводили оперативно-слідчі дії. А тут у суді в якості свідка з'являється слідчий Закарпатської прокуратури, який сам скеровував справу Івана Різака до суду. Очевидно, судді вже настільки шоковані фабрикацією кримінальних справ проти экс-губернатора Закарпаття, що вирішили допитати самого слідчого, який направляв справу до суду. Знаючи люди кажуть, що таке в судовій практиці зустрічається дуже рідко.

Мусимо зазначити, що хоча Михайло Михайлович як свідок тримався попервах достойно, як і личить представнику прокуратури, на певному етапі судових дебатів, коли йому почали задавати питання, йому ставало, м'яко кажучи, якось не по собі.

Настільки «не по собі», що Михайло Михайлович навіть забув, скільки ж разів насправді він арештовував Івана Різака. Підсудний нагадав йому, що це робилося три рази.

Однак, коли суддя запитала свідка Данчу, чи пригадує він деталі третього арешту підсудного, Михайло Михайлович знітився і відповів, що деталей не пригадує.

Суддю така відповідь слідчого, очевидно, заінтригувала, і вона попросила його деталізувати, у який спосіб він зачитував Івану Різаку постанову про третій арешт. Як відомо, третій арешт Івана Різака закарпатська прокуратура здійснила з грубим, кричущим порушенням Кримінально-процесуального Кодексу України, прямо в СІЗО. Прямо в СІЗО, ні на мить не звільняючи підозрюваного з приміщення, йому було зачитано постанову про звільнення і тут же, навіть без паузи, нову постанову про арешт. І саме ця постанова про третій арешт І. Різака базувалася на «свалявському епізоді».

Суддя, довідавшись у деталях про технологію третього арешту, який є грубим порушенням закону, була просто шокована.

Але ще більше її вразило, що жодних відомостей про грубе порушення закарпатською прокуратурою закону під час третього арешту Івана Різака у матеріалах справи немає. Тобто, такі дії

прокуратури і слідчих однозначно мали бути оскаржені як незаконні. Слідчі і прокурори мали понести за ці протизаконні дії серйозне, аж до звільнення і притягнення до кримінальної відповідальності покарання. Але в матеріалах справи жодного документу про порушення прокурорами закону чомусь нема.

Тому суддя вирішила для себе з'ясувати всі подробиці цього беззаконня і почала скрупульозно розпитувати М. Данчу про перебіг подій на етапі досудового слідства. Врешті, суддя запитала, а звідки взагалі взялася «свалявська справа?» . У більшості присутніх у судовій залі склалося враження, що ставлячи незручні запитання свідку, суддя уже зробила для себе однозначний висновок про те, що «свалявський епізод» з'явився штучно, що справа сфальсифікована лише тому, аби і надалі утримувати під вартою Івана Різака і чинити на нього психологічний тиск. Адже прокурори розуміли безперспективність порушених кримінальних справ проти Івана Різака щодо доведення до самогубства, вимагання хабаря тощо. Тому хапалися за все, що можна.

А «свалявський епізод» притягався до экс губернатора не на дослідженнях подій у Сваляві, а виключно на словах однієї людини, яка сама перебувала під пресом прокуратури.

Зрештою, і сам Данча на суді чітко згадував лише справу «по Сваляві». А справу, яку розглядає Апеляційний суд Івано-Франківської області («причетність Івана Різака до «свалявського епізоду») він навіть не пам'ятає. Тобто, слідчий, який скеровував справу до суду, уже сам заплутався у багатьох очевидних нюансах справи.

Знітився Михайло Михайлович і тоді, коли його запитали про змиви лез ножів. Він, бачте, вважав, що їх експертизу не потрібно проводити, тому віддав ножі дружині покійного. Хоча захист кілька разів у письмовій формі просив провести цю експертизу.

Але разом з тим слідчий Данча «просвітлив» учасників судового процесу на предмет того, чому на досудовому слідстві свідки Рушак, Іщенко, Ковач і Темнов давали покази проти Івана Різака.

Як заявив суду Михайло Данча, «на всіх цих людей були відкриті окремі кримінальні справи». На уточнююче запитання судді, а що зараз з тими справами, Данча відповів, що вони закриті.

Свідка запитали: «А на яких підставах ці справи закриті?».

Данча відповів, що вже не пам'ятає. Хоча він сам відкривав і закривав ці справи. Лише проти В. Пауля було порушено кримінальну справу по 23 статтях. Потім, коли Пауль почав давати потрібні покази проти І. Різака, залишилося лише дві. З яким формулюванням було закрито решту 21 кримінальних справ проти Пауля, Данча суду так і не зміг пояснити.

На жаль, на суді так і не прозвучало питання до Данчі про фальсифікацію протоколів очних ставок. Хоча присутні чекали його.

* * *

Слідчий Львівської прокуратури п. Мисяк, який виступав у якості свідка наступним, пояснив, що йому передали справу по подіям у Сваляві і на ужгородському стадіоні «Авангард» із Закарпатської

прокуратури «для **об'єктивного** розслідування». Слово «об'єктивного» ми не випадково виділяємо. Справа в тому, що вже тоді було зрозумілим, що **Закарпатська прокуратура, яка виконує політичне замовлення нових помаранчевих вождів в особі В. Балогі та Ю. Бенци немає жодних шансів на більш-менш об'єктивне розслідування будь-якої справи.** Тому справу й передали у Львів.

Слідчий Мисяк зауважив, що досліджуючи справу по Сваляві, вдалося із 100 осіб ідентифікувати лише одну людину – В Пауля.

Жодного зв'язку між Іваном Різакі і «свалявськими подіями» ним встановлено не було. Хоча він особисто допитував багатьох людей, в тому числі й Івана Різакі. Пан Мисяк після проведеного розслідування скерував справу по «Авангарду» і Сваляві в апеляційний суд Закарпатської області, який відправив її на дослідження після потрібних для слідства показів з боку Пауля. З 23 після так званого дослідження залишилися лише дві статі по Сваляві.

Пану Мисяку, за його словами, не зрозуміло, звідки взялося формулювання «масові заворушення» щодо свалявських подій. Воно навіть на «хуліганку» не витягує. Отже, як ми вже писали, по «свалявському епізоду», на основі якого закарпатські прокурори роздули міф про масові заворушення і побиття студентів-агітаторів, насправді засуджено абсолютно невинних людей. Та й то Свалявський суд трактує «масові заворушення» і судить... чотирьох осіб. Оце так масовість!

Іван Різак відзначив на суді високий професіоналізм і об'єктивність слідчого Львівської прокуратури пана Мисяка. Тому Івана Михайловича здивувало, що незважаючи на високу кваліфікацію і ґрунтовність у проведенні слідчих дій в матеріалах справи є ціла низка копій протоколів, які викликають підозру а бо й такі, що відверто сфальсифіковані. При цьому Іван Різак навів низку прикладів.(«Світогляд» уже детально описував «проколи» слідчих і наводив сфальсифіковані копії протоколів допитів свідків і потерпілих по «свалявському епізоду»).

Коли пан Мисяк ознайомився в суді з деякими копіям протоколів, він був неприємно вражений. Хоча і намагався це не показувати.

«Розумієте, це був вал. Раз там так написано, значить так було», – виправдовувався слідчий.

Що й казати– серйозна аргументація фальсифікацій. Пригадується з історії, Лаврентій Берія говорив щось подібне на виправдання своїх мільйонних жертв, коли його застали зненацька несподіваним арештом. У Берії також був «вал», «страшні часи» і ...невинні жертви. Але час розплати неминучий і для ката. Це не варто забувати ніколи. Особливо людям, від заповзятливості чи неуважності яких може залежати доля іншої людини...

Коли Мисяка запитали в суді, як він встановив матеріальну шкоду у свалявському готелі «Комфорт», слідчий відповів, що цього встановити в принципі було неможливо. Справу він отримав у березні. На той час уже все там було відновлено. Там був якийсь акт. Хоча ми знаємо, що цей акт підписали сторонні люди. А про комісію, яка встановлювали збитки, приватний підприємець взнала

вже в суді. Зрештою, як відомо, готелю «Комфорт» у Сваляві на момент подій не існувало, оскільки гуртожиток не мав ніяких дозвільних документів на готельну діяльність.

Отже, навіть у таких дрібницях закарпатські прокурори вдавалися до підтасовок і фальсифікацій, переслідуючи одну мету – приборкати і кинути за ґрати головного політичного опонента Віктора Балоги.

Сьогодні міф про злочини Івана Різак розвіюють навіть слідчі, навіть люди, які мали забезпечувати

бодай якесь юридичне підґрунтя цього політичного міфу.

Показовими в цьому плані є свідчення у суді слідчого Львівської прокуратури пана Самбіра. Вони уже після перших його фраз викликали гомеричний сміх усіх присутніх у залі. На противагу респектабельному і виваженому п Мисяку його колега Самбір одразу після уточнення анкетних даних заявив тремтячим голосом: «Все, що там написано, відповідає дійсності». Судова зала розривалася від сміху. Питань ні в кого не виникало. Все було зрозумілим: свідок-слідчий отримав напередодні чіткі інструкції. Просто поспішив їх оприлюднювати в суді.

Коли зал досхочу насолодився сміхом, підсудний зачитав пану Самбіру копії протоколів допитів свідка і потерпілої Чернявської. Вони схожі, як дві краплі води. Навіть друкарські помилки – одні й ті ж. Хоча допитував Самбір потерпілу і свідка всього десять хвилин, на папері вийшло 5 друкованих аркушів, частина яких стосувалася «перестрілок польських туристів». Нагадаємо, що предметом допиту були «свалявські події».

Цей смішний факт абсолютно не образив розсіяного слідчого. «Раз тут стоїть мій підпис, – відрапортував Самбір, – це правильний протокол!». Зал, переглядаючись, уже не дивувався.

Коли Іван Різак запитав свідка про те, яке ж відношення мають «польські переслідування і перестрілки» до свалявських подій, зал знову ожив.

І тут слідчий Самбір видав фразу, яка пролила світло навіть для тих, хто ще хоч трохи сумнівався у фальсифікації справи.

Самбір чітко заявив суду: «Ну що ви, це ж папірці, це не протоколи допитів¹». Тобто, суд уже має першого слідчого, який зробив правильний висновок і підтвердив факт фальсифікації протоколів допитів по свалявському епізоду. Після такого одкровення слідчого й отримання пікантної інформації «з перших уст» суд оголосив перерву.

* * *

По перерві суд вдався до банального зачитування копій протоколів допитів свідків і потерпілих.

Прокуратура попросила зачитати протокол допиту свідка Кондора. Цікавим є те, що Кондор визнаний потерпілим, але навіть сфальсифікованого протоколу допиту у справі не виявилось. Саме Кондор нібито заявляв, що бачив, як ударили Бідзілю. Але сам Бідзіля на суді заявив, що його ніхто не бив.

Підсудний звернув увагу суду на те, що маємо черговий яскравий приклад грубої фальсифікації.

Відтак прокуратура попросила суд зачитати копію протоколу допиту свідка Чернявської. Іван Різак нагадав суду, що це питання вже розглядалося на одному із попередніх засідань. Тобто, прокуратура вже геть заплуталася і з усього видно, що їй уже добряче набридло вдавати із себе поборників законності, при цьому виконуючи безперспективне з юридичної точки зору політичне замовлення.

Суддя зачитала ще низку протоколів допитів свідків по «свалявському епізоду». Жоден із свідків не сказав, що до нього застосовувалася насильство. Однак, уже сама технологія допиту свідків демонструє наскільки хтивим і жагучим було бажання слідчих примусити свідків назвати все те, що відбувалося у Сваляві, масовими заворушеннями, якими «міг керувати» экс-губернатор Закарпаття. Хто бачив чи чув запитання і відповіді протоколів цих допитів, може припустити, що запитання до свідків готували не слідчі, а сам Балоба чи його кум Бенца. Але, що дивно, жоден із реальних свідків навіть не припускає причетності Івана Різак до подій у Сваляві. Незважаючи на те, що допитувалися не закарпатці, а люди з Тернополя, Львова, Франківська, люди, які в принципі Різаку нічим не зобов'язані.

Натомість земляки экс-губернатора Закарпаття і водночас його політичні суперники при першій же можливості готові і до фізичного знищення людини, порядність і принциповість якої заважає їм жирувати на кістках обкрадених земляків.

У п'ятницю і суд, і представники обвинувачення, і всі присутні в залі, переконалися, що не випадково Іван Різак клопотав про запрошення в суд для дачі показів слідчих. Вони вкотре переконали нас, що кримінальні справи проти Івана Різак не варті виїденого яйця. Вони просто примітивно сфальсифіковані. І, здається, суд, на відміну від хлопців на побігеньках із прокуратури, готовий з'ясувати об'єктивну істину і винести справедливий вирок.

* * *

Незважаючи на те, що прокуратура знову наполягала лише зачитати попередні свідчення сімейства Цмурів, суд виніс постанову про примусовий їх привід до суду.

Наступне засідання суду відбудеться 10 травня о 10 годині.

Павло Пасічний

P.S. Цікаво було спостерігати, як у п'ятницю, після офіційного закінчення судового засідання слідчий Закарпатської прокуратури Михайло Данча підійшов до Івана Різак і, потиснувши йому руку, побажав триматися.

Цей на перший погляд незначний епізод не залишився непоміченим багатьма учасниками судового процесу.

Про що він може свідчити?

Напевно, про те, що слідчий, який власноруч скеровував сфабриковану справу у суд, визнає її юридичну безперспективність і впевнений в душі, що Іван Різак ні в чому не винний.. А ще й про те, що Данча не приховує, що він є солідарним з Іваном Михайловичем, і готовий будь-коли засвідчити, що був лише гвинтиком у грімідкому механізмі політичної розправи над Іваном Різак.

І мабуть ще й те, що він, як ніхто інший, хотів би якнайшвидшого виправдального вироку для Івана Михайловича. Бо саме це в очах порядних людей якоюсь мірою реабілітувало і б і його самого.

Напевно, сам слідчий ніколи не припускав, що надумана справа проти Івана Різак триватиме цілих три роки. Тому він, як і всі закарпатці, чекає, коли вже нарешті закінчиться це правове безглуздя.

Про найближчі перспективи цього кримінального фарсу ми хотіли дізнатися також в адвокатів Івана Різак. Але у черговий раз вони від коментарів чомусь відмовились.

10 травня 2007 року.

У суді в справі екс-губернатора Закарпаття оголошено перерву до 5 червня

Вчора відбулося чергове засідання Апеляційного суду Івано-Франківської області по справі екс-губернатора Закарпаття Івана Різак.

Щоправда, о 10 годині, як було заплановано, суд не розпочався. Ані прокурори, ані захисники на цю годину в залі судових засідань не з'явилися. Тому було оголошено перерву.

Судові слухання розпочалися аж через дві години.

Прокурори знову просили суд зачитати письмові покази свідків, які вкотре ігнорують закон і не з'являються в суд. Тобто, знову предметом розмови в суді стає зачитування дивного походження папірців, бо, за свідченням одного із слідчих, який сам проводив допити, «це не є протоколи допитів, це – папірці».

Суддя Стефанів повідомила, що оскільки ще має надійти одна відповідь на запит суду із Закарпатського СІЗО, суд поки що не оголошує про закінчення судового слідства. В той же час вона оголосила про підготовку учасників процесу до судових дебатів, які по починаючи від учора триватимуть два тижні.

Суд оголосив перерву до 5 червня.

Судмедекспертиза: ніякого самогубства колишнього ректора УжНУ В. Ю.

Сливки не було!

Сенсація?

Та ні.

Скоріше, констатація факту.

Адже і так зрозуміло, що інформаційним галасом політичні опоненти екс-губернатора Закарпаття Івана Різака відводили від відповідальності справжніх винуватців смерті В. Сливки.

У суді вже доведено, що Іван Різак не мав ніякого відношення до переслідування Сливки. Тай не тільки Різак. Самого переслідування не було. Як не було і самогубства.

Сам судовий процес потрібен був лише як ширма. Для того, щоб пустити громадську думку по хибному шляху.

Це – в кращому випадку.

У гіршому – слідчі добре все знали і їм потрібно було рішення суду не так про винуватість Різака як фіксація в ньому факту самогубства.

Не випадково в суді так і не з'явилися основні свідки: дружина ректора і її рідна сестра з чоловіком. Тобто ті, хто при бажанні якраз міг розповісти правду..

Адже справжнім шоком для присутніх у судовому засіданні було пояснення доцента Лавкая (він одразу після дружини побачив померлого) про те, що *крові у ванні, де лежав покійний, зовсім не було.*

Але ще більшою несподіванкою для сторонніх стало знайомство з результатами судово-медичної експертизи.

Віддамо належне захисникам І. Різака. Вони одразу поставили ряд запитань, на які так і не убуло отримано відповіді ні від експертів, ні від слідчого.

Так, з незрозумілих причин *комісія судово-медичних експертів пропонує лише **вірогідний** час настання смерті: смерть Сливки В. Ю. могла наступити за 12 годин до розтину трупа.*

Питання про механізм спричинення тілесних ушкоджень є також **вірогідними**. Експерти стверджують, що « в якому саме положенні по відношенню до кожного пошкодження він знаходився, встановити неможливо».

Експерти дійшли лише **вірогідного** висновку про самоспричинення тілесних ушкоджень.

Що заважало експертам дати ствердні і точні відповіді – не відомо.

Але достеменно відомо, що ствердної і точної відповіді про те, що смерть Сливки була самогубством – експерти не дали. Тобто, за цією логікою з не меншою долею вірогідності можна стверджувати, що ніякого самогубства колишнього ректора УжНУ В. Сливки не було.

Адвокати В. Мокану та І. Піх, які захищають І. Різака в суді, переконані, що за наявності таких висновків судово-медичної експертизи було б доцільно призначити експертизу для відтворення

обставин спричинення тілесних ушкоджень по слідах крові. На вирішення цієї експертизи було б доцільно поставити щонайменше наступні питання:

- чи є місце виявлення тіла потерпілого місцем спричинення тілесних ушкоджень?
- які сліди крові мали бути на місці знаходження тіла потерпілого, виходячи з характеру тілесних ушкоджень?
- чи переміщувалося тіло потерпілого після спричинення смертельного поранення, виходячи з локалізації ушкоджень та слідів крові? Якщо так, то в якому напрямку?
- Як довго в одному, і в якому саме, положенні знаходився потерпілий після спричинення тілесних пошкоджень?
- На якій висоті і в якому положенні знаходився потерпілий, виходячи з наявності слідів крові на місці події?
- Де і протягом якого часу знаходився потерпілий після травм? Які предмети взаємодіяли зі слідами крові?
- Яким чином (в який спосіб) потрапила кров на одяг (штани і кофту) та ніж з коричневою ручкою, вилучений з місця події, який був на краю ванни?
- Чи були вчинені на місці виявлення тіла дії для знищення слідів крові на тілі, пілозі ванної кімнати, інших предметах?

Можемо собі уявити , скільки нез'ясованих обставин залишилося для слідства.

Але 28 серпня 2005 року (нагадаємо, що в цей час І. Різак знаходився в СІЗО майже 4 місяці і продовжував аргументовано заперечувати свою причетність до самогубства Сливки) слідчий повертає дружині покійного вилучені з місця події два кухонні ножі і весь одяг.

Напевно, саме тоді в Закарпатській прокуратурі зрозуміли, що Різак не зламається і необхідно ще серйозніше знищувати сліди справжнього злочину.

Нагадаємо також, що саме після цієї постанови слідчі гарячково почали прив'язувати екс-губернатора до так званих «свалявських подій», щоб мати можливість утримувати його в слідчому ізоляторі.

Так потім і сталося: всупереч всім конституційним нормам Різак втретє заарештували прямо на території СІЗО, не виконавши рішення суду про звільнення підозрюваного Різак.

Я переконаний, що у майбутньому незаангажоване слідство встановить справжні причини загибелі ректора В. Ю. Сливки. У сьогоднішній ситуації це поки що неможливо. І пов'язано це з тим, що нинішній прокурор Закарпатської області Ю. Бенца у 2004 році був членом виборчого штабу «Нашої України». А саме цей штаб вже через кілька годин після повідомлення про смерть Сливки заявив про причетність І. Різак до доведення того до самогубства.

А від загальнопартійної лінії відступити в Закарпатті зараз не можуть.

Але за що ж вже третій рік мордують Різак?

5 червня 2007 року

Екс-губернатор Закарпаття Іван Різак відмовився від захисту

У вівторок, 5 червня, Апеляційний суд Івано-Франківської області після перерви відновив слухання справи екс-губернатора Закарпаття Івана Різак.

Суду давав пояснення експерт Львівського науково-дослідного інституту судово-медичних експертиз про висновки судово-економічної експертизи відносно оплати мобільного зв'язку ВАТ «Закарпаттяобленерго» номерів, якими нібито користувався підсудний. Різак, коментуючи пояснення експерта, аргументовано довів, що і ця кримінальна справа сфальсифікована.

Черговим фальсифікатом стали підтасовані папери, які надав суду представник філії «ПриватБанку», які нібито мають відношення до видачі кредиту у розмірі 33 тис. 500 євро Сергію Іщенко.

Сьогодні слухання продовжилися.

Зважаючи на неприхований політичний тиск на учасників процесу Іван Різак, аби вберегти представників захисту і їх родини від ймовірної розправи, сьогодні відмовився від захисту, подякувавши адвокатам за роботу, яку вони провели.

Іван Різак, зокрема, відзначив, що йому, його друзям і близьким, а також людям, які з ним працювали, продовжують погрожувати. «Я хочу зберегти людей, їх професійну гідність і життя, - сказав Різак. – Я захищатиму себе сам. Від себе і своєї сім'ї я щиро дякую своїм адвокатам. Я не хочу, щоб через мої проблеми люди страждали від погроз, тортур і залякувань, і були заручниками моїх проблем».

Він відзначив, що кримінальну справу проти нього сфабрикували представники «мукачівського кримінально-бізнесового клану», які «дорвалися до вищих ступенів державної влади».

Для винесення рішення суд оголосив... перерву в засіданні.

Після перерви суддя Надія Стефанів оголосила постанову суду, згідно з якою Різаку... відмовлено в задоволенні клопотання, оскільки суд вважає «мотиви відмови від адвокатів не добровільними, а вимушеними».

12 червня 2007

Екс-губернатор Закарпаття Іван Різак таки захищатиметься сам

Сьогодні, 12 червня, Апеляційний суд Івано-Франківської області задовольнив клопотання екс-губернатора Закарпаття Івана Різак про добровільну відмову від послуг його адвокатів Василя Мокану та Ірини Піх.

Відповідне рішення прийняла суддя Надія Стефанів.

Як ми повідомляли, 6 липня Іван Різак просив суд задовольнити його клопотання про добровільну відмову від послуг своїх адвокатів, після того як суд відхилив його клопотання про відвід його адвокатів у зв'язку з політичним тиском на них.

Відтак суд перейшов до судових дебатів.

13 червня 2007

Іван Різак аргументовано спростовує висунуті звинувачення

Екс-губернатор Закарпаття Іван Різак у своїй захисній промові сьогодні аргументовано спростовує в апеляційному суді Івано-Франківської області висунуті проти нього звинувачення.

Свій виступ він почав з епізоду «доведення до самогубства ректора Ужгородського національного університету Володимира Сливки». Всі висунуті звинувачення за цим епізодом підсудний спростував. За його словами, «слідчі прокуратури здійснили кримінальний злочин, підтасувавши факти вбивства ректора». «Чому ні на жодному з ножів, якими скоєно самогубство, не було відбитків пальців покійного?, - запитав підсудний. – Чому на суді не допитали дружину покійного Наталію Сливку, а обмежилися письмовими свідченнями?».

Різак також звернув увагу суду на той факт, що в матеріалах справи міститься низка звинувачень за період, коли він не був головою облдержадміністрації. За його словами, посаду голови ОДА він обіймав з 27 вересня 2002 р. по 21 січня 2005 року.

На думку Різак, в звинуваченні не вказано «причин смерті ректора, немає викладу обставин самогубства». «У звинуваченні немає події злочину, - зазначив він. – Невідомо, де і в який час стався злочин вбивства Сливки».

Екс-губернатор переконаний, що у суду «немає підстав вірити свідченням дружини Н.Сливки на слово». За його словами, також «насильницька смерть залишається недоведеною». Звинувачення його у злочині – доведенні до самогубства – Різак назвав «цинізмом вищої категорії».

Він також спростував, що причетний до організації перевірок Ужгородського університету. «Ні до яких перевірок Ужгородського університету я не мав ніякого відношення», - підкреслив підсудний. Різак звернув увагу суду на «процесуальні слідчі помилки».

Він стверджує, що свідчення свідків проти нього «мали конкретне політичне замовлення».

Іван Різак також попросив вибачення в суді, що деколи поводився емоційно. Проте сказав, що «прокурори не мають права давати йому характеристики», що мало місце вчора.

Підсудний також спростував звинувачення по епізоду «здирництво і зловживання службовим становищем». На його думку, звинувачення ґрунтується на «бездоказовості і відсутності обставин злочину». «Звинувачення пред'явлене на підставі заяв випадкових людей», - сказав підсудний. «Колись ви, хлопці, понесете відповідальність, - сказав Різак, звертаючись до сторони звинувачення, - за те, що на підставі заяв випадкових людей ви знищували державні інститути, які представляли Президента».

Спростував підсудний звинувачення проти нього і по епізоду «незаконної видачі посвідчень радників голови облдержадміністрації на громадських засадах». На думку підсудного, «ніяким документом в Україні не регламентуються ні права, ні обов'язки, не визначений статус таких радників». А свідчення свідків є «замовленими».

Суд зробив перерву на обід. Очікується, що сьогодні підсудний закінчить свою захисну промову.

14 червня 2007 року

Розклавши по полицях, Іван Різак переконливо спростував сфальсифіковану проти нього кримінальну справу

В Апеляційному суді Івано-Франківської області вчора, 14 червня, закінчилися дебати по справі екс-губернатора Закарпаття Івана Різак.

Вчора підсудний завершив виступ із захисною промовою, яка вкотре засвідчила, що всі без винятку епізоди кримінальної справи були грубо сфальсифіковані.

Захисна промова экс-губернатора Закарпаття викликала жвавий інтерес у представників вітчизняних ЗМІ. Хід судового засідання та бліц-Інтерв'ю із політв'язнем №1 в Україні протягом дня транслювали провідні вітчизняні телеканали.

І захисна промова Івана Різака, і його коротенькі інтерв'ю телеканалу «1+1» засвідчили, що Іван Михайлович, який на всіх етапах його переслідувань тримався з гідністю, і зараз не втрачає самовладання і впевнений у своїй правоті і в об'єктивності суду, готовий боротися до кінця за свою честь.

Натомість юний представник обвинувачення, в якого тележурналісти також попросили коментар, на телеекрані тремтячим голосом лише повторив зазвичайні фрази обвинувальної постанови. Прокурор Завальський наче виправдовувався перед телеглядачами, що він не винуватий у цьому прокурорському шабаші проти невинної людини, що його підставили нинішні керівники Закарпатської прокуратури, які власне й фабрикували справу на замовлення Віктора Балоги. А він, Завальський, лише виконує команди свого шефа і кума Балоги Юрія Бенци. Злочинні, до речі, команди...

Іван Різак у своїй захисній промові, зокрема, вкотре наголосив, що всі три його арешти були незаконними і безпідставними. "Протягом півроку мене тричі арештовували по беспределу", – сказав Іван Різак.

Іван Різак також заявив, що обвинувачення на його адресу сфабриковані "на замовлення кримінального клану".

При цьому по кожному епізоду экс-губернатор Закарпаття наводив чіткі аргументи і адекватну юридичну базу.

Завершуючи свій виступ, Іван Різак попросив суд винести оправдальний вирок.

Сторона обвинувачення утрималась від права на репліку.

Тепер в судовому засіданні оголошено перерву до 3 липня, коли Івану Різаку буде надано право виступити з останнім словом.

3 липня 2007 року

Судове засідання по справі экс-губернатора Закарпаття Івана Різака перенесено через хворобу судді

Намічене на сьогодні засідання Апеляційного суду івано-Франківської області, на якому підсудний, экс-губернатор Закарпаття Іван Різак мав виголосити своє останнє слово в судовому процесі, перенесено на 16 липня.

Сьогодні на судове засідання прибув Іван Михайлович з лікарями та братом Василем. Прибули також прокурори Закарпатської обласної прокуратури.

Секретар судового засідання Марія Сімей оголосила, що у зв'язку із хворобою головуючої на суді судді Надії Стефанів, судові засідання переноситься на 16 липня.

Після цього учасники процесу залишили зал засідань.

16 липня 2007 року

Промова Івана Різака в суді змусила задуматися навіть представників обвинувачення

Екс-губернатор Закарпаття, як і вся громадськість краю, впевнені, що 25 липня восторжествує справедливість і суд винесе йому оправдальний висновок

Учора завершилися слухання по сфабрикованій справі проти екс-губернатора Закарпаття Івана Різака.

На заключному засіданні Іван Різак заявив, що не визнає себе винним по жодному з епізодів, які йому інкримінує закарпатська прокуратура, і попросив суд винести оправдальний висновок.

У своєму останньому слові в суді Іван Різак, зупинившись на кожному сфабрикованому епізоді, переконливо довів, що не лише він не винуватий у надуманих злочинах, але й злочинів як таких не було.

Із самого початку політичного переслідування Івана Різака всім було зрозуміло, що справу проти нього порушили тому, що він ніколи не підтримував помаранчеву команду, а підтримував команду Віктора Януковича. Не є секретом, що організаторами процесу є нинішній головний канцелярист В. Балага та його кум, прокурор Закарпаття Ю. Бенца.

Іван Різак в своєму останньому слові на суді подякував усім, хто його підтримував у цей непростий час.

Виступ Івана Різака тривав близько 20 хвилин. Протягом всього цього часу Іван Михайлович тримався впевнено, логічно викладав свої думки, наводив переконливі аргументи.

Промова Івана Різака очевидно справила враження і на представників обвинувачення, які, опустивши голови, уважно слухали виступ екс-губернатора Закарпаття, і жодного разу не наважилися його перебити, і на головуючу в судді Надію Стефанів, яка робила для себе якісь помітки.

«Переконаний, що судовий процес не дає обвинуваченню жодного шансу на перемогу,» заявив Іван Різак. «Справедливість переможе. Нехай із справедливим вироком почнеться очищення суспільства.

Ваша честь, прошу об'єктивно і справедливо зважити всі мої доводи і винести мені оправдальний вирок», – підсумував Іван Різак.

Після цього було оголошено "десятихвилинну" перерву, яка затягнулася на цілу годину. По її закінченні Надія Стефанів повідомила учасників процесу, що вирок по справі Івана Різака буде оголошено 25 липня.

Якщо суд хоче претендувати на об'єктивність і незаангажованість, якщо існує в українській судовій системі незалежність, немає сумніву, що цей вирок буде оправдальним.

25 липня 2007 року

Апеляційний суд Івано-Франківської області вирішив продовжити цинічне і незаконне знущання над Іваном Різаком

Події цього тижня в Апеляційному суді Івано-Франківської області вкотре підтвердили, що наша Феміда не лише не претендує на неупередженість і незалежність, але й відкрито перетворюється у філіал головної канцелярії держави, яка методично топче будь-які правові норми і закони, відверто і цинічно зневажаючи елементарні права і свободи людини.

Ноу-хау франківського судочинства

Як відомо, цього тижня у ЗМІ розгорілися пристрасті навколо оголошення вироку Апеляційним судом Івано-Франківської області по справі экс-губернатора Закарпаття Івана Різака. На передостанньому судовому засіданні суддя Надія Стефанів повідомила всіх учасників процесу про те, що оголошення вироку **орієнтовно** призначено на 25 липня.

Підсудний Іван Різак, який перебуває в лікарні «Феофанія», зрозуміло чекав офіційного підтвердження цієї дати і відповідно повістки. Оскільки ні першого, ні другого не одержав, то їхати навмання за 530 кілометрів не považав за потрібним. Зрештою, офіційно повідомляти підсудного про дату оголошення йому вироку і відправляти йому повістку згідно із законом суд зобов'язаний. Це, до речі, підтвердив представникам ЗМІ і працівник Закарпатської прокуратури Анатолій Дзямко.

Однак наступного дня, 26 липня, суддя Надія Стефанів, без сумніву, не без «лагідних» підказок холуїв Віктора Балого із канцелярії стрімголов приймає безпрецедентні і неадекватні з точки зору законності і юриспруденції рішення.

Суддя чомусь вирішила, що Іван Різак не з'явився на суд 25 липня «без поважних причин», бо не повідомив суд про них.

А як бути із офіційним повідомленням підсудного про дату засідання?

І тут суддя раптом згадала, що про дату проведення судового засідання Різак був повідомлений, бо суд направляв йому... телеграму.

Фантастика. Своєрідне ноу-хау українського судочинства, в лексиконі якого замість слів «повістка», «офіційне повідомлення» з'являється неологізм – «відправлена телеграма».

Щоправда, ще 25 липня в Івано-Франківському суді говорили, що підсудний мав знати про дату судового засідання, бо про це говорилося на суді 16 липня. Тобто, 25 липня про «відправлену телеграму» ще ніхто й не заїкався. Телеграма дивним чином «з'явилася» в уяві суддів лише 26 липня. Тобто, після відвертої розмови із сатрапами канцеляриста.

Виходячи з такого набору юридичних компіляцій, суд вирішує здійснити примусовий привід Івана Різака на судове засідання 30 липня.

Але на цьому судовий безпредел Іванно-Франківської Феміди під проводом ПОПГи (політично-організованої злочинної групи) не закінчується.

Смішне повернення до смішного епізоду

Суддя Надія Стефанів приймає ще одне сенсаційне рішення – поновити слухання по епізоду, пов'язаному із звинуваченням Івана Різака у зловживанні владою і службовим становищем, які нібито привели до тяжких наслідків для ВАТ «Закарпаттяобленерго». Йдеться про корпоративну мережу телефонів.

У зв'язку з цим суд вирішив провести ряд додаткових слідчих дій по цьому епізоду.

Після таких мудрих і глобальних рішень нашими судами скоро не те що страхатимуть людей, а смішитимуть немовлят.

Відомо адже, що смішний епізод із телефонами, який придумала закарпатська прокуратура, легко і вщент розсипався у суді.

Збитки, які намалювали браві солдати прокурора Бенци, спростувала експертиза. Орли закарпатського кума Балого у своїй уяві вирішили, що для вагомості дутої кримінальної справи треба приписати Різаку, що він «наговорив по мобілці за рахунок обленерго на 192 тисяч гривень.

Незалежні львівські експерти на основі первинних бухгалтерських документів «Закарпаттяобленерго» чітко встановили, що ця сума складає... 100(сто) гривень. Вловлюєте різницю? Уявляєте фантазію і злети «прокурорських накруток»?

Експерти, власне кажучи, дали зрозуміти і суду, і громадськості, що старанні але некомпетентні закарпатські прокурори, фабрикуючи цей епізод із телефонами, м'яко кажучи, перестаралися і глибоко пошили себе в дурні.

Більше того, голова правління «Закарпаттяобленерго» Василь Ковач на суді публічно заявив, що ніяких збитків обленерго від користування відповідальними працівниками облдержадміністрації корпоративною мережею телефонів не зазнало, а Іван Різак не причетний до користування мобільним зв'язком за рахунок підприємства. Все!

Які ще додаткові слідчі дії потрібні по цьому смішному дутому епізоду? Він вичерпаний разом із фантазією прокурорів.

Але ж ні. Суддя вирішує, що треба поновити слухання. А може й не вона вирішує. Може це наш головний канцелярист, прокурор, суддя і товарознавець в одній особі так задумав. Адже на

Закарпатті добре знають, як Балогу шокували свідчення Василя Ковача в суді, які не відповідали тим свідченням, які були на досудовому слідстві і які були потрібні Балозі. Кажуть, така «самодіяльність і вільнодумство» головного енергетика дуже розсердили завидівського майстра провокацій.

Не секрет, що на Закарпатті, де влада, правоохоронні органи нині все тісніше зрощуються з криміналітетом, повертаються старі забуті часи і випробувані мукачівською братвою ще у 90-ті «методи переконання» паяльниками, електрошоком і праскою, приставленою до грудей...

Де гарантія, що чимало свідків по справі экс-губернатора Івана Різак, які на суді сміливо заявляли про непричетність його до інкримінованих йому злочинів, не відчують (а, може, вже й відчували) саме такі «методи переконання»?

Можливо, методи «переконанням паяльником» можуть бути застосовані незабаром і до суддів...

Адже за подіями, які відбулися цього тижня в Апеляційному судді Івано-Франківської області, чітко простежується почерк і авторство Віктора Балог, який сьогодні готовий рвати на собі жили, аби відправити за ґрати ненависного йому Івана Різак.

Прикро, що Івано-Франківська Феміда сьогодні демонструє готовність іти на відведену їй канцелярією роль політичного кілера, готовність іти на все – в тому числі і на відверте попрання законів і грубе нехтування правами людини.

Зіновій Кріль.

Р. S. На відміну від представників Івано-Франківського суду кореспонденту нашого видання не склало труднощів зв'язатися з Іваном Різак. Як, до речі, і багатьом представникам друкованих і електронних ЗМІ. Іван Різак ще раз підтвердив, що не мав ні письмового, ні усного повідомлення про засідання суду 25 або 26 липня.

Р. Р. S. Дивним у цій ситуації є лише одне і мусимо сказати це заради об'єктивності. Навіть представники Закарпатської прокуратури на судовому засіданні не вимагали примусового приводу, але лише просили суд направити підсудному повістку.

Р. Р. Р. S. Як щойно стало відомо, экс-губернатор Закарпаття Іван Різак у відповідь на правовий безпредел і свавілля Івано-Франківської Феміди готовий вдатися до протестної акції голодування. Зараз деталі цієї акції обговорюються з лікарями. Екс-губернатор повідомив Міністерство внутрішніх справ, якому доручено здійснювати примусовий привід його в суд, що він останні дев'ять місяців неперервно знаходиться в клініці Феофанія. Попросив також керівництво МВС не турбувати його рідних в квартирі, яку він наймає в місті Києві, а виконати примусовий привід з території клініки. Він підтвердив нашому кореспонденту, що обов'язково візьме участь в засіданні суду, якщо йому дозволить стан здоров'я.

Цікаво, кому ж потрібна гра мускулами таким рішенням апеляційного суду, якщо Різак не пропустив з жовтня 2006 року жодного судового засідання?

31 липня 2007 року

Торжество канцелярського беззаконня

Учора, в останній день липня, Апеляційний суд Івано-Франківської області оголосив вирок по справі экс-губернатора Закарпаття Івана Різака.

Цього моменту сам Іван Різак, його рідні, і вся громадськість Закарпаття чекала скоро майже три роки. Скоро майже три роки, як найуспішнішого керівника області за часи української незалежності, прибудна помаранчева влада почала тероризувати у найганебніший спосіб. Три незаконні арешти, політичне переслідування рідних і близьких, організація доносів і провокацій, показові затримання і захоплення із спецназом на замовлення кумира логopedів, тодішнього міністра МВС. А потім, з приходом на Закарпатті до влади прокурора Бенци, кума Балого, головного ініціатора і режисера політичної розправи, почалася блискавична фабрикація кримінальних справ проти Різака.

Іван Різак, незважаючи на хвороби, мужньо зносив усі знущання над собою і вірив у свою невинуватість. Вірив у здатність довести це в суді. Вірили у це і його рідні, друзі, всі, хто його знає чи працював з ним.

І судові слухання в Апеляційному суді Івано-Франківської області швидко показали, що кримінальні справи проти Різака – суцільне політичне замовлення. «Одна політика, ніякого криміналу», – казали досвідчені незаангажовані юристи. «Туфта», – говорили адвокати і незалежні прокурори. Кожен із придуманих Балогою і його прокурорськими сатрапами епізод – примітивна фальсифікація без найменших натяків на факти чи доказову базу. Більшість епізодів фальсифікувалися виключно на брехливих дописах зацькованих тою ж закарпатською прокуратурою людей, яких було поставлено перед фактом – або самим сідати в тюрму, або давати потрібні свідчення проти Івана Різака. І хлопці, які ще вчора вважалися «крутими», ламалися, як сірники, і говорили все, що зажадав «Вітя».

Та й сам «Вітя», який стрімко просувався по кар'єрній драбині, не цурався «шестьорити», а, якщо точніше, оговорювати свого земляка найбрехливішими свідченнями. Свалявський епізод, придуманий самим Балогою, як і самі свалявські події, базувався на свідченнях самого головного канцеляриста, який прямо показав Феміді своїм молочним канцелярським перстом на те, що «у всьому винуватий Різак». Свалявська Феміда в особі топ-судді Жиганської покірно винесла Різаку заочний вердикт, навіть не запросивши того бодай на одне судове засідання.

Так от. Всі ці «кримінальні справи» в Івано-Франківську швидко розсипалися. Закарпатські прокурори, яким Бенца довірив виконання цього надважливого замовлення свого кума, почали нервувати. І тоді Віктор Балого, який уже газдував в кабінеті глави секретаріату президента, доручив керувати судовим процесом у Франківську безпосередньо своїм холоуям – канцелярським перевертням. А щоб це керівництво було оперативним, в судових засіданнях оголосили «антракт» аж доти, поки в залі суду було встановлено суперсучасну записувальну техніку, яка дозволяла і

канцеляристам, і їх босу із Завидова, відстежувати хід судових засідань і покази свідків в режимі online.

Будь-які «неправильні» з точки зору Балого дії прокурорів, свідків чи навіть самої судді тут же фіксувалися і отримували належну канцелярську оцінку, яка завершувалася дзвінками із високих кабінетів і «делікатними» порадами із додачею «пропозицій», від яких, за класичним висловом класичних мафіозі, відмовитися неможливо. Тобто, що далі до розв'язки наближалися судді, то більшим був на них політичний тиск з боку чиновників, які хотіли вислужитися перед головним адміністратором президента.

Мабуть не позаздриш головуєчій на цьому суді Надії Стефанів, якій довелося працювати в умовах прискіпливого політичного контролю сатрапів Балого і спорадичного жорсткого тиску з їх боку. І, хоч звісно, сьогодні процес тотального контролю за судовими засіданнями у справі Івана Різака публічно не розголошується ніким, безпосередні учасники судового процесу мали можливість щоразу відчувати в залі суду, наскільки хаотичними були режисерські «підказки» канцеляриста. Хоча вони були підпорядковані чіткій єдиній меті – засудити Івана Різака.

Ще вчора вранці багато хто вірив існування в Україні правосуддя. Вірив в оправдальний вирок і торжество справедливості й Іван Різак. Знаючи про невинуватість Івана Михайловича жевріла надія у торжество справедливості у більшості земляків Різака.

Але після оголошення суддею вироку, яким Івана Різака так і не виправдано по найнадуманішому «свалявському епізоду» і навіть засуджено до п'яти років з відстрочкою на один рік, надії на українське правосуддя остаточно поховані. Під тягарем безперестанного тиску сатрапів Балого, з хворої ініціативи якого й почався процес політичної розправи над Різаком, наша Феміда виявилася безсилою винести справедливий оправдальний вирок невинній людині.

Замість торжества справедливості маємо торжество канцелярського беззаконня!

І так і хочеться поставити державним мужам і громаді майже риторичне запитання: чи може вважати себе країна демократичною, а судова гілка влади незалежною, якщо людину засуджують за події, які з юридичної точки зору взагалі не є предметом злочину?

Чи можна судити людину лише за те, що її оговорили люди, які є її політичними опонентами (у даному випадку Балого) чи люди, яким самим інкримінують вину за 21 статтями КК України, а потім, після оговорення Різака, всі ці звинувачення знімають (у даному випадку – Паульо)?

Чи можна трактувати події як «побиття студентів», коли жоден із учасників подій не називає себе потерпілим?

Відверто політичний епізод «по Сваляві», за який суд вирішив зачепитися і виніс по ньому вирок Різаку, свідчить, що судді, як і прокурори, виконували політичну вказівку політичних перевертнів, які працюють на мукачівський криміналітет.

Останні рішення Апеляційного суду Івано-Франківської області переконливо доводять, що клан Барви-Балоги не лише прагнув за всяку ціну розправитися із неподатливим Різаком, але й намагається встановити повний контроль над судовою гілкою влади.

Особливе занепокоєння викликає рішення суду відправити на дослідження в Закарпатську прокуратуру епізод по телефонах. Цей епізод повністю був спростований і експертами, і показами свідків.

Чому судді до нього повертаються? І що за цим стоїть?

Як відомо, політична сила, керівником виборчого блоку якої є Віктор Балога, на Закарпатті, скажімо так, особливою популярністю, як і сам Віктор Іванович, не користується. Напередодні протизаконних дострокових виборів якраз це рішення суду дає можливість барвистому клану не просто повернути до себе увагу, але й дає карт-бланш закарпатській помаранчевій владі, розбавленій мукачівською барвистою братвою, для реанімації масових політичних переслідувань, шантажу і провокацій зразка 2004–2005 років.

Адже дослідження закарпатською прокуратурою справи про користування корпоративною мережею мобільних телефонів передбачає прокурорські допити, очні ставки, перевірки та й інші слідчі дії відносно величезної кількості закарпатців. Це значить, що холуї Балоги напередодні виборів будуть не просто надокучати дурними запитаннями, але й відверто тероризуватимуть колишніх заступників губернатора, завіділків, начальників управлінь, голів райдержадміністрацій, тобто сотні поважних людей, які працювали з Іваном Різаком. Чи не повернеться такий «піар» бумерангом до і так уже скомпрометованих помаранчевих?..

Сьогодні, коли уже всім відомо про вирок, який винесла залякана мукачівським криміналітетом Феміда, виникає ряд резонансних запитань, які безпосередньо впливають із рішення суду.

Зокрема, суд визнав невинним Івана Різака в інкримінованому йому «доведенні до самогубства» ректора УжНУ В. Сливки.

Чому помаранчеві так завзято прагнули списати смерть Сливки на Івана Різака? Зрештою, чи була смерть Сливки самогубством? Чи все-таки це було вбивство? І якщо помаранчевим так захотілося це зобразити як самогубство, чи не виключена саме їх причетність до смерті ректора?..

У своїх звітах ми неодноразово звертали увагу на те, що всі три арешти Івана Різака були незаконними. Суд також визнав всі ці арешти незаконними. Цікаво, чи буде покараний хтось із прокурорських чи міліцейських чинів, які давали вказівки на правовий безпредел у 2005 році?

Вчорашній вирок суду Іван Різак сприйняв мужньо і стримано. Він зовсім не означає для нього припинення боротьби за справедливість і за своє чесне ім'я. Іван Михайлович розуміє, що він не винуватий у жодному, в тому числі й сваявському епізоді і готовий відстоювати правду і у Верховному Суді, і, якщо виникне необхідність, і у Європейському суді з прав людини.

Екс-губернатор Закарпаття щиро вірить у те, що справедливість існує. І впевнений, що вона обов'язково восторжествує.

На жаль, поки що ми є свідками того, як торжествує не справедливість, не сила права, а право сили, уособлене беззаконням кримінальних авторитетів, які на провокаціях, шантажі, рекеті і кістках земляків дорвалися до вершин влади.

Зіновій

Кріль,

«Світогляд»

Технологія політичної розправи:

Точка зору правників

Адвокат Василь МОКАНУ:

СПРАВА РІЗАКА В СУДІ ДИНАМІЧНО РОЗВАЛЮЄТЬСЯ

Одразу по закінченні останнього засідання апеляційного суду Івано-Франківської області, де тривають слухання по справі экс-губернатора Закарпаття Івана Різака, кореспондент «Світогляду» попросив прокоментувати хід цього засідання адвоката Василя Мокану.

Ось коментар Василь Мокану:

«В судовому засіданні все більше і більше набирає силу правда, якою викривається брехня. В якості свідків були допитані особи, які входять до наукової еліти нашого краю і нашої країни. Дані ними суду показання роблять їм честь, оскільки свідчать про їх високі моральні якості, про те, що правда для них це не пустий звук, а принцип життя.

Оскільки орган досудового слідства обвинувачує Різака І.М. в тому, що він довів колишнього ректора Сливку В.Ю. до самогубства шляхом організації перевірок в УжНУ правоохоронними та контролюючими органами, а також шляхом організації друкування в газеті «Правозахист» статей, в яких негативно висвітлювалась робота УжНУ і ректора Сливки В.Ю., то і допитати професорсько-викладацький склад УжНУ слідчий міг лише за умови наявності даних, що професорам і викладачам відомі обставини, які відносяться до справи. Виходячи з того, що прокуратура обвинувачує Різака І.М. в систематичному приниженні людської гідності Сливки В.Ю., особи, які допитані в якості свідків обвинувачення, мала би підтверджувати відомі їм факти цькування Різаком І.М. Сливки В.Ю., нанесення Різаком І.М. Сливці В.Ю. багаторазових образ, глумлення Різаком І.М. над Сливкою В.Ю., поширення Різаком І.М. наклепницьких вигадок про Сливку В.Ю., або будь-які інші факти іншого принизливого ставлення Різака І.М. до Сливки В.Ю.

Тому я кожному зі свідків задавав одні і ті ж питання, які були сформовані мною на базі обвинувального висновку

Зокрема кожного з свідків я запитував, чи відомі йому факти, які би підтверджували причетність Різака І.М. в будь-який спосіб до організації проведених в 2003-2004 рр. перевірок в УжНУ, про причетність Різака І.М. до організації друкування в газеті «Правозахист» критичних статей щодо діяльності УжНУ і колишнього ректора Сливки В.Ю., чи будь-які інші факти, які би підтверджували нанесення Різаком І.М. Сливці В.Ю. образ, глумлення Різаком І.М. над Сливкою В.Ю., поширення Різаком І.М. наклепницьких вигадок про Сливку В.Ю., або цькування Різаком І.М. Сливки В.Ю.

Всі свідки відповіли категорично, що такі факти їм невідомі.

Доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри на юридичному факультеті УжНУ Лемак В.В., на мій погляд, надав певну лекцію слідчому, провів такий експромтний правовий «лікбез».

Лемак В.В. прямо заявив суду, що, як правник, вважає, що не може бути свідком по даній кримінальній справі, оскільки йому не відомі будь-які факти про доведення Сливки В.Ю. до самогубства, і тим більше про доведення Сливки В.Ю. до самогубства Різаком І.М. Він наголосив, що на досудовому слідстві від давав показання виключно стосовно власного бачення подій, які в той час відбувались в УжНУ. Цитую Лемака В.В. дослівно: «Сливка В.Ю. нічого не говорив про Івана Різака. В той час в УжНУ проводились перевірки і Сливка В.Ю. не розумів, не зміг собі пояснити, чому університет став такою ціллю для правоохоронних структур. Але Сливка В.Ю. в жодній мірі не називав мені прізвище Різака І.М. Даних про те, що Різак І.М. цілеспрямовано давав вказівки про проведення перевірок в мене немає. З приводу публікацій в пресі, газеті «Правозахист»... Сливка В.Ю. сприймав їх як такі, що мають замовний характер, але не думаю, що він сприймав їх як нападки на себе особисто».

Першими словами такої поважної і авторитетної в нашому краї людини як Микловда В.П., член-кореспондент НАНУ, доктор економічних наук, професор, декан економічного факультету УжНУ, були такі: "Я перший раз в житті в суді". Як правило, такі слова кажуть люди, життя яких ґрунтується на високих моральних принципах, які є законослухняними за переконанням. Оскільки діяльність правоохоронних органів і судів пов'язана в своїй більшості з людським, якщо можна так висловитись, " гріхами", то такою фразою людина, на рівні підсвідомості, заявляє, що вона завжди намагалась жити так, щоб ніколи і ні за яких обставин не потрапити навіть в поле зору цих органів. Цією фразою вона також заявляє, що для неї певним дискомфортом є і допит в якості свідка, коли їй абсолютно невідомо нічого про обставини справи. І дійсно, протокол допиту на досудовому слідстві і показання Микловди свідчать, що його відривали від роботи, забирали його власний час виключно для того, щоб почути від нього, що йому нічого невідомо про обставини, за яких Сливка В.Ю. помер.

Ректор УжНУ, доктор історичних наук, професор, довірена особа Віктора Ющенка на президентських виборах Вегеш М.М. підтвердив, що перевірка працівниками УСБУ в Закарпатській області в " Інституті Карпатознавства" була проведена обґрунтовано, виявлені недоліки дійсно мали місце, вони в подальшому були усунуті. Будь-які факти, підтверджуючі причетність Різака І.М. до проведення цієї перевірки, йому невідомі. Особисто хочу звернути увагу на наступні показання Миколи Миколайовича.

За його ствердженнями, після того, як він очолив УжНУ, критики в засобах масової інформації його особистої діяльності і діяльності УжНУ стало значно більше. Вона, порівняно з критикою Сливки В.Ю. та діяльності УжНУ в статтях газети "Правозахист" є значно жорсткішою, грубою, навіть дійсно образливою та в значній мірі несправедливою, однак жодних думок про самогубство у нього з приводу цих публікацій не виникало. Критика публічної особи і її діяльності є елементом демократії і до цього потрібно звикати.

Я не буду цитувати показання всіх інших свідків, але всі вони однозначно заявили, що слідчому вони на допитах прямо заявляли, що їм нічого невідомо про обставини смерті Сливки В.Ю., тим паче про будь-які факти доведення його до самогубства Різаком І.М., однак слідчий їхню власну інтерпретацію подій, їхній коментар намагався штучно перетворити в докази обвинувачення Різака І.М.

Характеризуючи особу Сливки В.Ю. всі наголошували на тому, що він був людиною скритною, про свої проблеми з ними не ділився, мав мінливий характер, який проявлявся в тому, що в один день міг разом пити каву та спілкуватись з ними, а через кілька днів при зустрічі міг не поздороватись. Критику сприймав занадто близько до серця. Щодо сприймання критики Сливкою В.Ю. мені особисто сподобався коментар колишнього ректора УжНУ, доктора медичних наук, професора, завідувача кафедрою УжНУ Русина В.І., який на запитання прокурора про реакцію Сливки В.Ю. на критику сказав, що тільки, цитую дослівно: " тотальний ідіот" може бути байдужий до критики, а людина із здоровим глуздом завжди на неї реагує. Інша справа, наскільки ця реакція є адекватною.

В цілому, результатом дослідження доказів обвинувачення в останньому судовому засіданні є встановлення факту їх повної відсутності.»

Від редакції: Мабуть, до цього коментаря варто додати ще й свідчення декана хімічного факультету УжНУ В. Г. Лендела, який заявив на суді, що взагалі не вірить у самогубство ректора Сливки, бо напередодні його загадкової смерті вони разом детально обговорювали проблеми хімфаку і Сливка виявляв щире зацікавлення у всьому, в тому числі й у питанні необхідності перекриття даху на будівлі хімфаку...

Нагадаємо, що на попередньому засіданні шеф-редактор «Правозахисту» М. Темнов категорично заявив, що до будь-яких публікацій у «Правозахисті» Іван Різак не причетний.

Отже, показання свідків на останньому судовому засіданні, як і, до речі, на попередніх, засвідчують, що епізод за епізодом справа Івана Різак в суді розвалюється і правда таки торжествує. Підтвердженням цього є і той факт, що прокурор Закарпатської області В. Бенца на прес-конференції, яка відбулася цієї середи, взагалі відмовився коментувати перспективи справи екс-губернатора області Івана Різак. Хоча ще не так давно всі прес-служби правоохоронних органів

області дружно критикували колишнього голову облдержадміністрації Івана Різака, не вибираючи при цьому епітетів. Сьогодні, здається, всім уже стало зрозумілим, що справа проти Івана Різака сфабрикована.

Є надія, що суд, розглянувши цю справу, винесе об'єктивне і справедливе рішення. Але є також надія на те, що всі, хто фабрикував цю справу, нестимуть відповідальність згідно з чинним законодавством.

23 листопада 2006 року, «Світогляд»

* * *

Василь Мокану:

« Якщо говорити про злочин, то злочин я вбачаю в діях працівників правоохоронних органів, які не могли не бачити відсутність підстав для порушення кримінальної справи проти Різака»

В Апеляційному суді Івано-Франківська триває слухання справи проти екс-губернатора Закарпаття Івана Різака. Про деякі подробиці останнього судового засідання кореспондент «Світогляду» попросив розповісти адвоката Василь МОКАНУ.

Іван Михайлович органом досудового слідства обвинувачується в тому, що переслідування і цькування Сливки В.Ю. він здійснив шляхом організації різного роду перевірок контролюючими та правоохоронними. У такому випадку орган досудового слідства зобов'язаний був в обвинувальному висновку не тільки конкретизувати, але й деталізувати : яку конкретно перевірку і яким чином організував Різак І.М., коли і яким органом ця перевірка була проведена, які посадові особи її проводили. Ці особи обов'язково мали бути допитані на предмет причетності Різака І.М. до організації і проведення перевірок. Але у зв'язку з тим, що це обвинувачення надумане, слідчий, порушуючи вимоги закону, в обвинувальному висновку, як на докази, не послався на матеріали цих перевірок. Хоча він зобов'язаний був це зробити.

Виконуючи свої обов'язки захист заявив клопотання про перевірку в судовому засіданні матеріалів всіх перевірок, які містяться в матеріалах кримінальної справи. В судовому засіданні встановлено, що всі перевірки в УжНУ, за виключенням однієї, проводились планово. Щодо позапланової перевірки в УжНУ під час проведення досудового слідства була проведена службова перевірка причин її проведення, в процесі якої були допитані особи, які її проводили. Вже на стадії досудового слідства було встановлено, що Різак І.М. ніяким чином не причетний до проведення цієї позапланової перевірки, що також на досудовому слідстві було підтверджено висновками службової перевірки, які підписані на той час начальником ДПА в Закарпатській області І. Крільом. Позапланова перевірка була проведена виключно за ініціативою працівників Ужгородської міської ДПІ у зв'язку з тим, що посадові особи цієї установи порахували за необхідне перевірити використання пільгових сум, якими користувався УжНУ. За ствердженням керівництва Ужгородської міської ДПІ, коли виникає сумнів, обов'язково проводиться перевірка, оскільки, в протилежному випадку, вони ризикують бути самі обвинуваченими в корупції.

Отже, в судовому засіданні було констатовано, що до жодної з перевірок, акти яких містяться в матеріалах кримінальної справи, Іван Різак непричетний.

Це, з моєї точки зору, ще раз доводить, що, якщо говорити про злочин, то злочин я вбачаю в діях більше працівників правоохоронних органів, які не могли не бачити відсутність підстав для порушення проти Різака І.М. кримінальної справи за доведення Сливки В.Ю. до самогубства, однак зробили це. Я вважаю, що це було зроблено навмисно. І в той момент, коли вони це вчинили, вони самі порушили закон.

– Останнім часом і в суді, і в пресі все більше ставиться питання – а чи смерть

Сливки була самогубством?

Хочу звернути увагу на наступне. Дружина покійного В.Ю. Сливки за власною ініціативою не зверталася до прокуратури із заявою про скасування постанови про закриття кримінальної справи за фактом самогубства її чоловіка. Таку ініціативу, невідомо з яких причин, проявило керівництво прокуратури Закарпатської області. На мою думку, це ще раз свідчить про те, що справа замовна. Людина, якій було спричинено найбільше горе від смерті Сливки В.Ю., не звернулася до правоохоронних органів з заявою про скасування постанови про закриття кримінальної справи за фактом самогубства її чоловіка та про притягнення до кримінальної відповідальності інших осіб. Це, невідомо з яких причин, робить нове керівництво прокуратури Закарпатської області, проявляючи таку нехарактерну для її діяльності “турботу”. Хоча працівники цієї же прокуратури, після проведення перевірки, дійшли висновку про відсутність будь-яких передбачених законом підстав для притягнення будь-кого до відповідальності за доведення Сливки В.Ю. до самогубства. Але пройшов певний період часу і після помаранчевих подій нове керівництво прокуратури області проявляє таку “турботу” про покійного ректора, що скасовує власну постанову про закриття кримінальної справи, хоча жодних додаткових фактичних даних - доказів, які би ставили під сумнів законність і обґрунтованість раніше винесеної постанови, в самій постанові не наводить. Постанова про поновлення кримінального розслідування за фактом смерті Сливки В.Ю., яку виніс заступник прокурора області, не містить посилання на жодні додаткові дані, факти, які були в розпорядженні обласної прокуратури на момент порушення кримінальної справи по факту а потім уже й конкретно проти Різака І.М., і які слугували підставою для початку кримінального переслідування проти Різака І.М. Простіше кажучи, на момент поновлення кримінальної справи в розпорядженні керівництва прокуратури Закарпатської області було рівно стільки ж доказів, як і в момент закриття кримінальної справи. Щось додатково не було встановлено ні на йоту. Отже, за відсутності будь-яких інших доказів, які би викликали сумнів в раніше прийнятому рішенні, скасовується попередньо прийняте рішення і дається команда на арешт Різака І.М. І тут я повністю згідний з Іваном Михайловичем Різаком, що після звільнення його з посади голови Закарпатської ОДА перед правоохоронними органами області було поставлено завдання перевірити його по вертикалі і горизонталі, щось обов'язково знайти і позбавити волі. Але у зв'язку з тим, що працюючи на посту губернатора нашого краю він не крав, інших порушень закону не вчиняв, вони не змогли знайти ніякого криміналу. І тоді оця соломинка, нібито доведення ним Сливки В.Ю. до самогубства і

була використана як привід перший його заарештувати, позбавити волі на час проведення досудового слідства, а потім вже шукати “докази”, реалізуючи відомий принцип - людина є, а кримінальну статтю ми знайдемо самі. Саме на реалізацію цього незаконного задуму і був видуманий епізод про отримання Різака І.М. хабара від Іщенко.

- **Викликає подив, що пройшло вже не одне судове засідання по цій справі, а жодного безпосереднього свідка трагічної загибелі Сливки в суді так і не було. ..**
- Показань свідків-очевидців трагічної загибелі Сливки В.Ю. в матеріалах справи немає.
- **Коли відбудеться наступне судове засідання?**
- 20 грудня.

* * *

Василь Мокану:

«Виконували замовлення і збирали все, що могли»

У вівторок відбулося чергове засідання Апеляційного суду Івано-Франківської області,, який розглядає справу экс-губернатора Закарпатської області Івана Різака. Кореспондент «Світогляду» зустрівся з адвокатом Василем Мокану і попросив його прокоментувати хід останнього засідання.

- **Василію Дмитровичу! Який епізод розглядав суд на черговому засіданні? Що нового у показаннях свідків?**

Розглядався епізод за обвинуваченням І.М.Різака у доведенні до самогубства Сливки В.Ю. Показання давали свідки Лавкай І.Ю., Полюжин М.М. і Наріжний В.Й. Перші двоє показали суду, що їм невідомі будь-які факти, які би підтверджували переслідування І.М. Різаком колишнього ректора УжНУ, або організацію Різаком І.М. перевірок в УжНУ, одним словом зазначені особи дали правдиві показання, які ґрунтуються на їх совісті і підтверджують надуманість обвинувачення Різака І.М. по цьому епізоду. Свідок Наріжний В.Й. показав, що не існує загальнодержавного нормативного акту, який регулює порядок видачі посвідчень радникам голів ОДА на громадських засадах. Взагалі, ця історія з видачею посвідчень радникам на громадських засадах не вартує “виїденого яйця” і за “вуха притягнута”, чи “підтягнута” до рівня кримінального вчинку, оскільки абсолютно ніяким громадським, державним або іншим інтересам, інтересам фізичних чи юридичних осіб не спричинено жодної шкоди. Але виконували замовлення і збирали все, що могли.

- **Як Ви оцінюєте покази експертів? Чим зумовлене рішення суду змусити залишити підсудного судову залу?**

Рішення судді зумовлено емоційною поведінкою Івана Михайловича. Мені вона є зрозумілою, оскільки дуже важко стримуватись, коли від видуманої брехні людина була позбавлена волі, вибита з ритму життя, спаплюжена та принижена.

- **Наскільки мені відомо, судово-психіатрична експертиза, на основі якої будувалися звинувачення І. Різака у доведенні до самогубства ректора УжНУ і його арешт, нині**

навіть експертами трактується неоднозначно. Вона не містить категоричних висновків. Чому ж тоді органи досудового слідства вирішили трактувати її так, як їм це вигідно?

- Майже всі висновки цієї експертизи носять характер припущення. Але, щоб не бути голослівним, я приведу декілька цитат з самої експертизи.

В мотивуючій частині експертизи експерти самі вказують, що: **“Враховуючи недостатність інформації у наданих матеріалах справи, які б однозначно характеризували цілісність психологічного портрету особистості Сливки В.Ю. та його психічного стану в період скоєння ним самогубства, відповіді на ряд питань можуть бути дані не в повному обсязі, у вигляді клінічних версій, які базуються на наявності окремих клінічних ознак, виявлених під час експертного дослідження”**.

З матеріалів експертизи також вбачається, і це підтвердили допитані в судовому засіданні експерти, **що висновки експертів в переважній частині** обґрунтовуються показаннями допитаних по справі органом досудового слідства свідків.

З двадцяти восьми свідків, **лише четверо** дали показання про те, що Сливка В.Ю. скаржився їм на утиски та переслідування з боку Різака І.М., зокрема – дружина померлого Сливки В.Ю., Сливка Н.В., його рідний брат Сливка І.Ю., близький товариш Дьордяй В.С. та завідувач кафедрою англійської філології Полюжин М.М. Останні в судовому засіданні повністю відмовились від цих показань, даних ними на досудовому слідстві. Як підтвердили в судовому засіданні експерти, свої висновки вони ґрунтували на показаннях свідків, які їм надав у розпорядження слідчий, і апіорі виходили з того, що показання цих свідків є правдивими. Експерти підтвердили, що висновки експертизи є похідними від наданих їм органом досудового слідства показань свідків. Одним словом, орган досудового слідства при допиті свідків нав'язував їм свою обвинувальну термінологію, а також показання, які вони в дійсності не давали.. Тому і не дивно, що ця експертиза дала бажаний для обвинувачення результат, який ними же, органом досудового слідства в був заздалегідь запланований і запрограмований. Зрозуміло, що якщо провести додаткову експертизу і надати експертам в розпорядження показання цих же свідків, які вони надали суду, то і висновки експертів будуть протилежними тим, які вони виклали в експертизі.

Цитую далі з “мотивуючої частини” експертизи та висновків експертів:

“ Лише у вигляді клінічної версії можна вважати, що Сливка В.Ю. протягом останніх місяців життя міг страждати на розлад адаптації з переважанням симптомів тривоги”

Також у вигляді припущення експертами викладений висновок про те, що в момент спричинення собі тілесних ушкоджень Сливка В.Ю. міг знаходитись в стані гострої афективної реакції на стрес, дослівно: **“В момент спричинення собі тілесних ушкоджень Сливка В.Ю. теоретично міг знаходитись в стані гострої реакції на стрес, яка могла виникнути за механізмом “останньої краплі” (ключового переживання) на фоні тривалої фруструючої ситуації та при наявності додаткового стресового фактору безпосередньо перед самогубством”**.

Таким чином з вищенаведеного видно, що наведені висновки експертів-психіатрів містять лише гіпотетичні припущення у вигляді клінічних версій, а не обґрунтовані доказовими даними висновки.

— В інтерв'ю нашому сайту Іван Різак висловив припущення, що політичні ляльководи, які ініціювали фабрикування кримінальних справ проти нього, можуть впливати і на суд. Ви допускаєте таке?

— Я юрист і зобов'язаний оперувати виключно фактами, доказами. На мій погляд судові слухання відбувається з повним дотриманням всіх вимог кримінально-процесуального

законодавства. Теоретично можна припускати будь-що, але я наголошую, що юрист може оперувати виключно фактами.

– Наступне засідання суду відбудеться 16 січня. Це може бути остаточне засідання?

– Думаю, що ні.

– Василю Дмитровичу! Ви захищаєте в суді інтереси також колишнього заступника начальника УМВС в Закарпатській області п. Русина по справі про Мукачівські вибори. Ця справа також не вартує і виїденого яйця, адже, як на мене, її фабрикували, аби приписати тому ж Різаку створення в області «організованого злочинного угруповання». Здається, ця справа також поступово розвалюється у суді. Чи правда, що цього тижня на судовому засіданні прозвучала з уст одного із свідків пана П. сенсаційна заява про те, що давати «потрібні свідчення» проти Русина він почав після того, як невідомі особи вивезли його в ліс, одягли на голову міх і фактично силою змусили з'явитися у правоохоронні органи для дачі завідомо неправдивих показань.

– Так. Пан П. справді зробив таку заяву в суді. До того ж він наголосив, що ніколи з Русином раніше не зустрічався.

– Тобто. І в цьому випадку ми можемо говорити про те, що для здобуття «потрібних замовних доказів» у нас можуть використовуватися будь-які, навіть силові методи, випробувані в ССРСР в 30-роках?

– Виходить, що так.

Розмову записав Орест Яценюк..

Р. С. *Як свідчать очевидці, присутні минулого вівторка у залі суду, «емоційна поведінка» І. Різака, яка не супроводжувалася, до речі, жодним нецензурним словом, на суді була викликана неспроможністю одного із експертів правильно повторити назву ліків, які були приписані Лавкаєм Сливці. У нормальної людини «професіоналізм» таких експертів не може не викликати принаймні щирого здивування. Нагадаємо, що саме ця експертиза стала єдиною підставою для арешту і 4-місячного утримання Івана Різака в СІЗО у 2005 році.*

Адвокат Василь МОКАНУ:

«Вирок Свалявського суду логічно вписується в заздалегідь спланований задум незаконного кримінального переслідування Івана Різака»

Як «Світогляд» уже повідомляв, минулого тижня Апеляційний суд Івано-Франківської області продовжив слухання справи по обвинуваченню экс-губернатора Закарпатської

області Івана Різака. Цього разу розглядався так званий «свалявський епізод», по якому, як не дивно, Свалявський районний суд тишком-нишком уже виніс вирок, заочно звинувативши в тому числі й Івана Різака, хоча ні його самого, ні його адвокатів про проведення цього судового засідання навіть не було поінформовано.

Ось як коментує таку унікальну ситуацію відомий адвокат Василь Мокану:

Суд розпочав судове слідство по епізоду обвинувачення Різака І.М. в організації 13 листопада 2004р. масових заворушень в м. Свалява, спрямованих на перешкоджання здійснення громадянами виборчого права. Не буду переказувати всю фабулу обвинувачення, оскільки детальний аналіз всього пред'явленого Різаку І.М. обвинувачення залишаю на майбутнє. Спробую розкрити задум, внутрішню конструкцію цього необґрунтованого обвинувачення, метою якого є «прив'язати» Різака І.М. до подій, в яких він не брав участі і до яких не причетний жодним чином. Аналіз кримінальних справ, порушених проти Різака І.М., Русина В.П. та інших осіб, засуджених за вчинені ними під час виборів голови м. Мукачева та Президента України дії свідчить, **що головними доказами обвинувачення, “важкою артилерією” органа досудового слідства є показання осіб, які самі притягнуті до кримінальної відповідальності, але за дачу “потрібних показань” не засуджені до позбавлення волі, або за надання цієї ж “послуги” не притягнуті до кримінальної відповідальності при наявності передбачених для цього законом підстав.**

В контексті вищенаведеного не тяжко здогадатись, що і по даному епізоду одним із основних, “козирних” свідків обвинувачення є Паульо В.Д.

Я особисто знайомий з Паульо В.Д. і до того часу, як між його інтересами й інтересами Різака І.М. не виникли суперечності, я здійснював захист і його конституційних прав. Під час розслідування порушених проти Різака І.М. кримінальних справ в засобах масової інформації систематично розповсюджувалась інформація, **а вірніше дезінформація** про те, що Паульо В.Д. “кримінальний авторитет”, вождя організованого злочинного угруповання, **без наведення жодних фактів підтверджуючих це ствердження.** Це робилося навмисно, з метою очорнення Різака І.М., демонізації та дискредитації його особи в очах громадськості, вимальовування його негативного образу - керівника високого державного рангу, який нібито знаходився в постійних зв'язках з криміналітетом.

Різак І.М. в свої показаннях на досудовому слідстві і в суді неодноразово наголошував і підкреслював, що ні керівництво УМВС України в Закарпатській області, ні СБУ в Закарпатській області, ні прокуратура Закарпатської області на його запити не надала йому жодної інформації про будь-яку причетність Паульо В.Д. до криміналітету, а також те, що його, Різака І.М., співпраця з останнім обмежувалась виключно питаннями організації діяльності ФК “Закарпаття”.

У мене теж немає підстав негативно характеризувати особу Паульо В.Д. З інформації, якою я

володію, він батько трьох дітей, любить свою сім'ю і піклується про неї. Про вчинення ним порушень закону в минулому мені також нічого не відомо. Однак, на мою думку, Паульо В.Д. потрапив під “жернова” наших правоохоронних органів, які із застосуванням недозволених методів слідства зуміли зламати його волю і психіку. Щоб не бути голослівним проілюструю це на фактах.

Оскільки Паульо В.Д. на початку досудового слідства відмовився давати показання, про що навіть написав статтю в тижневику “Дзеркало тижня” журналіст Ярослав Галас під назвою, якщо я не помиляюсь, «Мовчання Чалого», з метою зламу його волі та психіки, він був переведений до слідчого ізолятора м. Львова. **За відсутністю будь яких підстав, йому “з потолка”, незаконно та необгрунтовано, пред’явили обвинувачення у вчиненні двадцяти одного злочину**, серед яких вчинення таких тяжких злочинів як бандитизм, готування до терористичного акту, закінчений замах на вбивство, розбійний напад. Санкції цих тяжких злочинів передбачають покарання до п’ятнадцяти років позбавлення волі. Я вважаю, що необгрунтоване обвинувачення таким “кримінальним букетом” негативно вплине на психічний стан більшості нормальних людей, що від такого огульного і страшного обвинувачення може “поїхати криша”.

Зазначене обвинувачення Паульо В.Д. було розглянуто Апеляційним судом Закарпатської області 12 серпня 2005р. в складі суддів Крегул М.М. (головуючого), Стан І.В., народних засідателів Васильєвої Г.В., Марчук Т.Д., Мацоли М.М. за участю прокурора Дзямка А.В. Якщо використати різку побутову термінологію, то суд визнав це звинувачення, користуюсь російською мовою, “бредом сивой кобылы”. Але я наведу з ухвали суду юридичні терміни, якими дана оцінка цієї “роботи” органу досудового слідства та прокуратури. Цитую з ухвали: **“... вимоги процесуального закону, щодо всебічності, повноти та об’єктивності дослідження обставин справи органами досудового слідства у даній справі не дотримані.**

Так, Паульо В.Д. пред’явлено обвинувачення в організації озброєної банди, вчиненні злочинів в складі організованої групи, тобто з участю інших осіб.

Як видно з матеріалів кримінальної справи, та зокрема, постанови про пред’явлення Паульо В.Д. обвинувачення такими особами є Продан В.В., Попович В.І., Зозуля В.І., Пацкан В.І. та інші невстановлені слідством особи.

Проте жодна із зазначених у даній постанові осіб у справі не допитана.

Органами досудового слідства, всупереч вимогам ст.ст.131-134, 136-140 КПК України, постанови про притягнення цих осіб як обвинувачених не виносились, даних про виклик їх до слідчого немає, привід не здійснювався і даних, що за викликом вони не з’явилися також немає.

Доручення про встановлення місцезнаходження їх слідчим давались формально, виконання таких доручень проводилось в строки, що не могли забезпечити

ефективність їх виконання.

Проте всупереч вимогам ст. 138, 139 КПК України, слідчим розшук таких осіб не оголошувався, запобіжний захід у вигляді тримання під вартою їм не обирався.

Відповідно до ч.2 ст.26 КПК України виділення справи допускається тільки у випадках, які викликаються необхідністю, коли це не може негативно відбитися на всебічності, повноті і об'єктивності дослідження обставин справи і її вирішенні.

Не дивлячись на такі вимоги процесуального закону і те, що кримінальні справи відносно співучасників злочину...порушені тільки 20 травня 2005р. і обставини скоєння ними злочинів разом з Паульо В.Д. фактично не розслідувались, постановою слідчого від 20.05.2005р. (в той же день кримінальна справа щодо них виділена в окреме провадження, що являється, на думку суду, грубим порушенням вимог ст.ст. 22, 26 КПК України, викриття всіх винних з тим, щоб кожний, хто вчинив злочин, був притягнутий до відповідальності. Така неповнота розслідування справи негативно вплинула на правильність застосування кримінального закону та конкретність обвинувачення, висунутого проти Паульо В.Д.”

Одним з основних моментів в ухвалі є констатація факту початку дачі показань Паульо В.Д. проти Різака І.М., цитую: “...підсудний Паульо дав у судовому засіданні показання щодо нових обставин вчинення злочину, та осіб, які можуть бути безпосередніми організаторами і виконавцями злочину, оскільки для перевірки цих обставин слід провести цілий комплекс слідчих дій (допитів, очних ставок, впізнань, вилучення документів, розпечаток телефонних з'єднань тощо), що неможливо виконати в судовому засіданні в силу специфіки судового розгляду справи.

За таких обставин, коли в судовому засіданні встановлена неповнота та неправильність досудового слідства, яка не може бути усунута в судовому засіданні, справа підлягає поверненню прокурору для додаткового розслідування, під час якого слід перевірити...показання Паульо В.Д. про причетність до організації вчинення цих злочинів інших осіб, зокрема Різака І.М., Чубірки І.І., а в залежності від встановленого вирішити питання про його відповідальність, конкретизувати обвинувачення за кожною із статей кримінального закону, відповідно до вимог ст. 132 КПК України.”

Окрім необгрунтованого обвинувачення Паульо В.Д. у вчиненні двадцяти одного злочинів, його “ламали” іншими недозволеними методами. Паульо В.Д. як усно, так і письмово заявляв, що під час перебування в Львівському слідчому ізоляторі особи, які представились йому співпрацівниками правоохоронних органів, погрожували знищити його, а також його сім'ю. Він також стверджував, що проти його дружини було організована дорожньо-транспортна

пригода. Однак, його зуміли дезорієнтувати і переконати, що ці дії було організовані і вчинені прибічниками Різака І.М. з метою змусити його не давати показання проти останнього.

Кримінальна справа була направлена прокурору Львівської області для проведення додаткового розслідування. Здавалося б орган досудового слідства, прокуратура, “підкотять рукави” і удесять свої зусилля, щоб доказати обґрунтованість та законність пред’явлених ними Паульо В.Д. звинувачень, щоб виконати вимоги суду, щоб усунути допущену неповноту, щоб повторно пред’явити обвинувачення і доказати свою правоту та високий професійний рівень.

Але, як кажуть росіяни “не тут то было”, організатори кримінального переслідування Різака І.М. в цьому не мали жодної потреби, оскільки Паульо В.Д. вже давав потрібні показання проти Різака І.М.

Отримавши від Паульо В.Д. ці показання, орган досудового слідства, прокуратура не стали себе “утруднювати” виконанням ухвали Апеляційного суду Закарпатської області від 12 серпня 2005р., а з “висмоктавих з пальця” обвинувачень Паульо В.Д. у скоєнні злочинів, передбачених двадцятью однією статтею КК України залишили всього дві: ст. 157 ч.2 КК України – перешкоджання здійсненню виборчого права та ст. 294 ч.1 КК України – організацію масових зворушень.

Кримінальну справу швидко і тихо направили для розгляду до Свалявського суду, який 31 січня 2006 року, за один день, обмежившись лише: **“...дослідженням фактичних обставин справи допитом підсудних та дослідженням всіх матеріалів справи під час судового засідання з приводу обставин вчинення злочину”** постановив вирок, яким засудив за вищезазначеними статтями КК України Паульо В.Д. та ще трьох осіб до умовного позбавлення волі.

Вирок Свалявського районного суду від 31 січня 2006р. потребує окремого коментаря. На мій погляд, це “Песня песней” в юриспруденції. Суддя, яка винесла вирок, “ничтоже сумняшеся”, в мотивувальній частині вироку і де-факто і де-юре визнала винним Різака І.М. у скоєнні злочинів, які інкримінувались у вину Паульо В.Д. та іншим трьом особам. Вона у вироку визнала встановленим і доведеним те, що Паульо В.Д. вчинив інкриміновані йому злочини, цитую: **“отримавши вказівку голови Закарпатської облдержадміністрації Різака І.М.”**, чим вийшла за межі пред’явлених обвинувачень і грубо порушила конституційні права Різака І.М. Захисник Різака І.М., адвокат Піх І.Б., звернулась до Генеральної прокуратури України з скаргою про перегляд зазначеного судового рішення в порядку виключного провадження, однак Генеральна прокуратура України направили цю скаргу до розгляду Свалявському райсуду і порядку виконання вироку, у зв’язку з чим обґрунтовано була залишена судом без розгляду. На

даний час захисник Піх І.Б. вдруге звернулась до Генеральної прокуратури з тим, щоб були прийняті заходи до виправлення цієї грубої помилки.

Читаючи вирок, складається враження, що суддю взагалі не цікавить встановлення істини, **головне що підсудні дають показання про те, що злочини вчинили, виконуючи вказівку Різака І.М. Саме ця обставина для судді є головною. Суддя, м'яко кажучи, лукавить, коли стверджує у вирoku, що Паульо В.Д. та інші підсудні визнали себе винними у вчиненні інкримінованих їм злочинів.**

У мотивувальній частині вироку суддя визнає встановленим і доведеним вчинення Паульо В.Д. та іншими трьома засудженими 13 листопада 2004р., близько 19 годин 30 хвилин в м. Свалява, за вказівкою Різака І.М., наступних дій:

приїзд до міста разом з іншими невстановленими слідством особами в кількості приблизно 100 чоловік з метою протиправного перешкоджання громадян у вільному здійсненні ними свого законного права на ведення передвиборної агітації;

проникнення в готель "Комфорт" групою в кількості приблизно 100 чоловік, шляхом вчинення опору та нанесення тілесних ушкоджень працівниками Свалявського РВ УМВС України в Закарпатській області з використанням предметів спеціально для цього пристосованих, з метою порушення виборчих прав громадян та прав на ведення передвиборної агітації за кандидата на пост Президента України Ющенка В.А.;

проникнення в житлові кімнати готелю, знищення агітаційних матеріалів в підтримку кандидата на пост Президента України Ющенка В.А. та умисне пошкодження майна готелю;

застосування до осіб, які перебували в готелі, небезпечного для життя та здоров'я фізичного насильства в момент заподіяння, з використанням спеціально прилаштованих предметів для нанесення тілесних ушкоджень, завдання чисельних ударів потерпілим ногами та руками:

примусове виведення потерпілих з готелю та вивезення їх під примусом за межі м. Сваляви.

Вказуючи у вирoku, що: **"... в судовому засіданні підсудні Паульо В.Д.....свою вину у вчиненні злочинів визнали повністю "**, суддя м'яко кажучи пише неправду, а не м'яко кажучи, просто явно і відверто бреше.

Ні Паульо В.Д., ні інші троє засуджених як на досудовому слідстві, так і в судовому засіданні винними у вчиненні дій, вказаних судом в мотивувальній частині вироку, які наведені мною вище, себе не визнали.

Щоб не бути голоспівним і самому не бути звинуваченим у брехні, я процитую з вироку показання Паульо В.Д.: **“ Підсудний Паульо В.Д. в судовому засіданні пояснив, що 13 листопада 2004 року ... в приміщенні готелю “ Камелот”, коли на його мобільний телефон почали телефонні дзвінки від Чубірко І.І., який повідомив, що голова Закарпатської облдержадміністрації Різак І.М. сказав їм їхати в м. Свалява до готелю “ «Комфорт», оскільки там студенти ведуть агітацію за кандидата на пост Президента України Ющенка В.А. Через деякий час зателефонував сам голова Закарпатської облдержадміністрації Різак І.М., який погрожуючи арештом та висловлюючись нецензурною лайкою примусив поїхати в м. Свалява та виселити студентів-агітаторів.**

На виконання вказаної вказівки, Паульо В.Д. разом з...приїхав в м. Свалява, де вже зібралися багато людей. В тому числі і радник голови облдержадміністрації Чубірко І.І.

Коли в готелі було погашено світло, то всі зайшли в приміщення готелю та почали виводити студентів на вулицю. Потім їх посадили до автобуса та вивезли за межі м. Свалява. Особисто він фізичного тиску на дітей та тілесні ушкодження їм не наносив....Такі ж показання по факту подій в готелі “ Комфорт” в м. Свалява дали підсудні.....”

Відчуваєте суттєву різницю. У вищенаведених показання Паульо В.Д. та інші підсудні особливо наголошують та підкреслюють, що діяли за прямою вказівкою Різак І.М., однак визнають себе винними лише в тому, що зайшли в готель і вивели студентів. Однак в їх показаннях немає жодного слова про визнання своєї вини у вчиненні насильницьких дій, вчиненні опору працівникам міліції, нанесенні їм та студентам тілесних ушкоджень, одним словом, у вчиненні тих дій, які суд інкримінував їм у вини. Тому і де – факто і де-юре немає чистосердечного розкаяння підсудних, це видумка судді, це викривлення фактів та істини. Суддю абсолютно не цікавить, чому орган досудового слідства, стверджуючи, що учасниками цих масових заворушень було біля 100 осіб, до відповідальності притягнув аж чотири особи.

На моє переконання це є явним доказом того, що такий швидкий судовий розгляд кримінальної справи за обвинуваченням Паульо В.Д. в організації масових заворушень та призначення йому умовного покарання, **незважаючи на фактичне невизнання ним та іншими підсудними своєї вини**, переслідувало єдину мету, закріпити у вироку як передюдіціальний факт, - факт який для іншого суду заздалегідь має доказове значення, скоєння Паульо В.Д. та іншими 100-ма нествановленими слідством особами масових

заворушень у м. Свалява за прямою вказівкою Різака І.М. Саме з цією метою до матеріалів кримінальної справи і був доданий органом досудового слідства і “правовий опус” Свалявського районного суду від 31 січня 2006р. Саме для того, щоб показаннями Паульо В.Д. та інших засуджених “прив’язати” за будь-яку ціну Різака І.М. до свалявських подій.

Цей “законний і обгрунтований” вирок логічно і узгоджено вписується в заздалегідь спланований задум незаконного і необгрунтованого кримінального переслідування Різака І.М.

Президент України Віктор Андрійович Ющенко як під час передвиборчої агітації, так і після обрання його Президентом України піддавав нищівній критиці суди та суддів України. Одним з обвинувачень на адресу суддів було те, що вони виконують замовлення можновладців. Я не буду його цитувати, в цьому легко переконатись. Хоча я не згідний з його твердженнями повністю, оскільки в Україні багато чесних, принципових і висококваліфікованих суддів, які мають мужність і силу не піддаватись будь-якому тиску і розглядаючи судові справи, в тому числі і кримінальні, при винесенні вироків керуються виключно законом, самосвідомістю та совістю.

На моє переконання вирок Свалявського суду від 31 січня 2006р. може слугувати ілюстрацією, яка в значній мірі підтверджує і правильність критики Президента України.

Читаючи цей вирок у мене виникло відчуття, що у даному випадку судова влада не тільки “лягла” під замовлення можновладців, а постійно, перманентно знаходиться в такому положенні і лише уточнює від замовників позу, яку слід прийняти.

На останньому судовому засіданні Апеляційного суду Івано-Франківської області показання в якості потерпілих давали працівники міліції, які приймали участь у подіях в готелі “Комфорт”, а також один потерпілий-студент. Я їм всім задав питання, чи відомі їм факти, підтверджуючі причетність Різака І.М. до подій, про які вони розказують суду? І що ж – від кожного з них отримав негативну відповідь.

Більше того, всі вони заявили що потерпілими себе не вважають, що за власною ініціативою з заявами про визнання їх потерпілими до правоохоронних органів не звертались і стали такими виключно на вимогу слідчих прокуратури.

Я звернув багато уваги показанням Паульо В.Д. тому, що окрім них, а також показань ще трьох засуджених Свалявським районним судом разом з Паульо В.Д. осіб, та двох осіб, які ще не були допитані в судовому засіданні, будь-яких інших доказів, які би “прив’язували” Різака І.М. до свалявських подій немає.

Закарпатці виступили проти переслідувань Івана Різака

Закарпатці, як роботящий і законослухняний люд, ще вірять у незалежність і об'єктивність суду.

Але разом з тим, слідкуючи бодай епізодично за ходом трирічного переслідування Івана Різака органами прокуратури, сьогодні ця правова інституція на Закарпатті практично втратила довіру людей. І навіть виправдальний вирок, в якому закарпатці не сумніваються, ніколи не дозволить жителям Срібної Землі змиритися з тим правовим дикунством і політичними репресіями, які починаючи з 2005 року здійснювалися проти экс-губернатора Закарпаття.

Росіяни кажуть, щоб добре пізнати людину, треба з'їсти з нею пуд солі. Так склалося, що Іван Різака на Закарпатті ще із студентських років став публічною людиною. І сказати, що «з'їли з ним пуд солі» на Закарпатті може багато хто.

І ось що кажуть про так звану «справу Різака» і про самого Івана Михайловича закарпатці, які экс-губернатора краю знають трохи ліпше за прокурорів, суддів чи слідчих:

Георгій КЕМЕНЯШ, кандидат історичних наук:

« Політична розправа над Іваном Різаком – повторення трагічних сторінок історії»

Георгій Георгійович Кемєняш майже 16 років був керівником Свалявського району. Кандидат історичних наук, він ще донедавна викладав історію та політологію у кількох вузах Закарпаття. Сьогодні Георгій Георгійович ділиться своїми міркуваннями з приводу ситуації, яка склалася навколо экс-губернатора Закарпаття.

У мене немає жодного сумніву, що справа проти экс-губернатора Закарпаття Івана Різака сфабрикована. Однак, я спочатку думав, що революційна піна зійде після подій осені 2004, і помаранчева агресивність поступово стихне і справу, яка немає ніякої доказової бази, закриють. Але сталося не так. І це вже не може не хвилювати.

Мені доводилося працювати з Іваном Михайловичем. І я його добре знаю. Знаю, як винятково порядну і відповідальну людину, доброго державного службовця, людину сучасних поглядів, яка завжди дивиться на три кроки вперед. Він входив в політику стрімко, без розкачки, семимильними кроками. Зрозуміло, що, як і в кожній людині, були і в нього якісь недоліки, прорахунки. Але наголошую, що люди, котрі з ним працювали, не могли не захоплюватися його самовіддачею в роботі, нестримним прагненням домагатися конкретних результатів.

Тому все те, що робиться над ним, мене просто шокує. Дивує й те, що ті колишні високі чини, які працювали і добре знають Івана Михайловича, не особливо переймаються його долею, покладаючись лише на суд.

Так, Іван Різака – надзвичайно скромна людина і вірить, що суд об'єктивно розгляне його справу. Але, на жаль, у мене виникає великий сумнів відносно того, що суди, які на даному етапі функціонують в Україні, – політично незаангажовані, незалежні і можуть об'єктивно розібратися у всьому цьому. Навіть з тих матеріалів, які просочуються в пресу, можна зрозуміти, що суди у нас втягуються у політичні розбори, не поспішають, спираючись на відсутність елементарної доказової бази, визнати, що справа Івана Різака замовна і час нарешті припинити цей фарс.

Ми всі бачимо, що задекларовані атрибути нашої держави як правової поки що залишаються лише побажаннями. Становлення правової України відбувається дуже важко. А коли ми стикаємося з такими фактами правового нігілізму як в історії із переслідуванням І. Різака, тут взагалі не можна говорити про законність і правову державу.

Наші великі політики, серед яких є і замовники політичної розправи над Різаком, мабуть не хочуть розуміти, що такими судовими процесами вони підривають імідж держави на світовій арені. Вони не хочуть збагнути, що як би це довго не тривало, але будувати демократичне правове суспільство Україна мусить. Бо жити за варварськими законами нам рано чи пізно Європа і цивілізований світ не дадуть. А чим довше триватиме процес побудови правового суспільства, тим важче буде нам.

Всі нам відомо, що колесо історії крутиться. А ще кажуть, що історія вчить, що вона нічого не вчить.

Трагічні сторінки історії українців, на жаль, повторюються. Змінюються уряди, держави, устрої, але великі політики знов і знов наражаються на ті самі граблі, знищуючи політично неугодних співвітчизників, відкриваючи все нові і нові чорні сторінки нашої історії.

Адже ще свіжі у пам'яті ті ганебні процеси, які фабрикувалися проти борців за українську незалежність і які у радянських концтаборах змушені були провести десятиліття. Ми всі добре пам'ятаємо, що Левка Лук'яненко, покійного В'ячеслава Чорновола судили нібито не за відстоювання інтересів української державності. Їх судили за сфабрикованими тривіальними кримінальними справами (за хуліганство, за з'валтування). Репресивна радянська машина, яку уособлювали правоохоронні органи і суди, які виконували замовлення, робили це грубо, безпринципно, незважаючи ні на закони, ні на елементарні норми моралі.

Політична розправа над Іваном Різаким – це чергове повторення тих трагічних сторінок української історії. Кожному зрозуміло, що Різак судять не за нібито доведення до самогубства, хабар, організацію заворушень чи перевищення службових повноважень. Його судять за політичні переконання та небажання поступитися своїми ідеологічними принципами. Державні мужі , які ініціювали цей процес , не хочуть знати і вчити історію, не хочуть зрозуміти, що лише одна ця справа з часом зведе нанівець всі їх добрі державотворчі справи, якщо такі будуть, стане ганьбою в їх політичній і людській біографії. Тому що суд історії – надзвичайно суворий. І жодна «революційна доцільність» не може бути виправданням політичної розправи над своїми співвітчизниками.

Свого часу в одному із інтерв'ю я вже говорив про особливості становлення Карпатської України, визволення , возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною. Ці історичні події в житті нашого краю теж були наповнені такими фактами, коли ділили одних на «патріотів», інших – на «ворогів». Особливо це проявилось на Закарпатті у 1938 році. Коли вирішувалися питання автономії нашого краю, яку обіцяли ще з 20-их років минулого століття. Коли був створений автономний уряд у 1938 році , який очолив Бродій а потім і Волошин. Ці люди, досвідчені політики, намагалися вирішити майбутнє краю, бути йому окремою адміністративно-територіальною одиницею чи таки до когось приєднуватися. Але потім вони дійшли висновку, що бути автономними – неможливо. Навіть така демократична держава як Чехословаччина не змогла забезпечити краю самостійність і обіцяну автономію. Угорський режим робив своє – еліта, інтелігенція дуже швидко мадяризувалася, бо була прихильником цього режиму.

Але хіба ми можемо їх вважати «ворогами», як це намагалися приписати тому же Бродію? Вони всі ж радилися, кожен відстоював свою думку, свою позицію – Волошин мав своє бачення розвитку подій, Бродій – своє, Брацайки мали свою думку...

Ситуація на той час було неоднозначною. Волошин був добре поінформований про події у більшовицькій Україні. Тому питання про приєднання краю з нею відпадало. Націоналісти із Галичини , які мріяли про самостійну українську державу, також боялися більшовицької України, тому вирішили бодай на невеличкому клаптику тодішньої Підкарпатської Русі створити свою державу – Карпатську Україну. Так що Волошину також було непросто. Потім його , як всі знають, звинуватили у всіх смертних гріхах. Бродія заарештували і потім розстріляли...

Так, минув час і потім їх реабілітували. Але трагічні долі цих політиків – хіба не чорна пляма нашої історії?..

Я впевнений, що мине час і закінчиться справа і по Івану Різаку. Там нічого не буде доведено і його виправдають. Але ж час іде, в людини забирають здоров'я, нерви, найпродуктивніший час для самореалізації. Хто за це відповідь? Хто відповідь за психологічні травми, які нанесені цим судовим фарсом йому самому, його родині, товаришам?

Безсумнівно, незабаром, коли все це скінчиться, преса буде писати, яка в нас влада, в якій «правовій» державі ми живемо, мовляв, людину стільки років мучили. А тепер його виправдали...

Від цього Івану Різаку хіба легше буде?

Тому прикро бути свідком того, що політичні репресії, які чи не найбільше випали на долю українців, знову повернулися і так і залишаються атрибутом нашої тепер уже незалежної держави Україна.

Ми переконуємося, що наш народ так і не дочекався влади, котра б обходилася без політичних репресій. Хоча на календарі – не 1932, 1937 чи 1946 роки... На календарі – 21 століття.

Віктор ДЯДЧЕНКО, заслужений працівник сільського господарства, кавалер ордена князя Володимира, экс-голова Мукачівської райдержадміністрації, колишній заступник голови Закарпатської облдержадміністрації:

«Мені боляче, що нова влада так необ'єктивної і по-дикунськи оцінила нашу діяльність, наш нелегкий труд. Отой весь галас, який зняли у 2005 році навколо губернатора Івана Різак, стадіон «Авангард», кримінальні справи проти нього та його команди – я все це розцінюю як політичний піар.

Кажуть, що Іван доводив Сливку до самогубства. Сливку я прекрасно знав. Він був моїм товаришем. Я лише одне знаю, що Різак навпаки активно сприяв, щоб Сливка залишився ректором ще на один строк. Я за це з ним ще й коньяк пив у його кабінеті. І тут раптом...доведення до самогубства. Це так, бо комусь так дуже хочеться. Так як хочеться звинуватити його в хабарі, в організації заворушень у Сваляві. Але це ж, хлопці, наївні справи, дріб'язкові. Ви не розумієте, що то є посада губернатора, ви зовсім не знайомі зі специфікою його роботи, коли пред'являєте такі бездоказові і дріб'язкові обвинувачення. Взагалі, ці кримінальні справи проти Івана Різак не варті і виїденого яйця і я впевнений, що суд детально вивчить цю справу і неодмінно виправдає Івана Михайловича. Бо інакше бути не може. Більше того, я впевнений, що Іван Різак повернеться до активного громадсько-політичного життя і на державну роботу. Якщо ми не використовуватимемо потенціал таких оригінальних і талановитих організаторів і менеджерів, яким є Іван Михайлович, то ця держава немає ніякої перспективи.

Чому я так кажу? Бо з Різак я працював не один рік. Як, до речі, працював у різний час з багатьма першими керівниками Закарпаття. Це і Юрій Ільницький, і Михайло Волощук, і Генріх Бандровський, і Михайло Країло, і Сергій Устич, і Віктор Балоба, і Генадій Москаль, і Олег Гаваші. Я їх всіх добре знаю. Як і вони мене.

Я з приємністю пригадую роботу з усіма губернаторами. Але з Іваном Михайловичем особливо цікаво було працювати. Команда, яку він згуртував навколо себе – це була високопрофесійна команда управлінців, які працювали на благо закарпатців.

Я б міг багато розповідати про те, що нам вдалося зробити в аграрному секторі. Але той факт, що за темпами зростання в сільському господарстві (не по валу, зрозуміло) ми мали перше місце в Україні, свідчить сам за себе. І тут вирішальна роль, на мою думку, губернатора, який підтримував мої починання як керівника аграрного сектора. Я говорю про сільське господарство, оскільки воно мені найближче. Але колосального позитиву було досягнуто у всіх сферах народногосподарського комплексу області.

Давалося це нелегко. Але Іван Різак, ерудована, трудолюбива, від землі людина своїм прикладом спонукав до роботи всю команду.

Я не можу не згадати і його батьків. Так сталося, що, коли я був молодим керівником сільгосптехніки і мав свій дачний садочок, треба було пообрізати дерева. Я приїжджаю до директора Бобовищанського радгоспу і прошу керівника: «Василь Васильович, ви не могли б мені дати якогось спеціаліста обрізати садочок?». А він одразу: «Он іде Мішко-бачі». Я не знав тоді ще, хто цей Мішко-бачі. Я його привіз на дачу, він мені швидко пообрізав дерева і каже: «Не буду ж я вам кожен рік обрізати. Треба вчитися й самому.» А я йому кажу: «Я ж інженер-механік». А він мені та спокійно: «Тут нема нічого складного. Три речі треба знати. Навчитись відрізняти пагінці плодоносні і неплодоносні. І цим визначити навантаження. Друге – не пускай вгору. І третє – не жалій. Сад обрізати треба так, щоб через дерево пролетіла птиця.» Я цю науку запам'ятав на все життя і тепер свій садочок сам обрізаю. А той Мішко-бачі виявився батьком Івана Різак.

А чому я згадав Іванового батька? Та тому, що це була надзвичайно трудолюбива і порядна людина. Як і вся його велика сім'я. Скажіть, як треба працювати у селі, у радгоспі, щоб виростити трьох синів і дочку – чотирьох дітей – і всім дати вищу освіту! Кожен, хто має бодай одну дитину, знає, як це непросто. А сім'я Михайла Різак дала вищу освіту чотирьом.

Оці батьківські гени працелюбності, порядності і чесності успадкував Іван Михайлович. Він працював страшно. Він не жалів ні себе, ні нас. Кожен день, або через день за 15 хвилин сьома вже в нього була селекторна нарада. Іван – надзвичайно грамотний аналітик. Йому достатньо було

глянути на бюлетень, щоб побачити реальну картину справ і дати їй глибокий аналіз. Після цього вже приймалися рішення. Ніхто в аналітиці з ним не міг зрівнятися. І я вважаю, що це також не взялося само по собі.

У 2003 році наша область за всіма показниками соціально-економічного розвитку посіла перше місце в Україні. У 2004 році – перше місце разом з містом Києвом. Була повністю ліквідована заборгованість по заробітній платі. Були колосальні надходження до бюджету. Дехто хоче це повторити... Не може! Піднімайте статистичні дані – і самі переконаєтесь.

Саме в часи губернаторства Івана Різака столиця почала з повагою ставитися до нашої області. І президент приїжджав, і прем'єр-міністр, і міністри. Тому що був результат. Не соромно було їм було приїхати на Закарпаття. А нам не соромно було їх прийняти. І ми всі знали, що все це не з неба впало.

Або візьмімо новий залізничний вокзал в Ужгороді. Зараз багато пишуть, що це, мовляв, Кирпа зробив. А чому Кирпа не зробив з попереднім губернатором

Або взяти будівництво нової автодороги – від Чопа до Львова. Так, це був державний проект. Але його можна було розпочати із Києва до Житомира, або від Рівного до Львова. Як завгодно можна було розпочати. Але дорогу розпочали будувати в першу чергу через Закарпаття. Ніхто не задумувався – чому? А варто було б.

Про організаторський талант Івана Різака свідчать і інші реальні речі: хірургічний корпус дитячої лікарні, кардіоцентр, доведення до ладу інших «строек века». Він сам контролював ці об'єкти. Якщо була необхідність, на цих об'єктах змушені були сидіти керівники багатьох служб. Іван Михайлович міг переконувати людей, вмів заохотити. У першу чергу своїм прикладом.

Я вже казав, що працював з багатьма губернаторами краю. І часто порівнюю їх методи роботи, характери. Мені здається, що Іван Різак увібрав у себе мудрість Юрія Васильовича Ільницького. Справжню, народну мудрість. Грамотність та ерудованість у нього – від Генріха Йосиповича Бандровського. Саме Бандровський був таким керівником, який знав, який черв'ячок у землі і який космічний корабель у космосі. Ну і як виробничник Іван Михайлович мені нагадує Країла Михайла Івановича. Так само оперативно і настирливо вирішував непрості справи й Іван Михайлович. Така міцна хватка була і в нього. Іноді починаємо робити – не віриться, що це можна зробити. А він як візьметься, піднатужить усі служби – бачиш, справа пішла.

Іван Михайлович дуже переживав за роботу. Різні були моменти. Десять колись хтось із заступників хотів вирішити і якісь особисті справи. Іван усе казав, що, хлопці, буде добре людям, народу, буде добре і нам. Різак свої особисті інтереси завжди ставив на останнє місце.

Я ще раз кажу, що мені дуже болісно спостерігати, як замість вдячності за той титанічний труд Івана Михайловича нинішня влада намагається принизити, морально і фізично знищити. Так і хочеться їм сказати: люди, не відаєте що робите! Невже не боїтеся суду Господнього?.. Не забувайте: уникнути його ще нікому не вдавалося.»

Юрій БИСАГА, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, завідувач кафедри конституційного і порівняльного права УжНУ

«Івана Різака я знаю вже тривалий час, понад 20 років. Ще з того часу, як ми разом з Іваном Михайловичем з родинами жили в студентському гуртожитку в Ужгороді, на вулиці Митній. Там я і познайомився з цією молододою людиною, з того часу і почалася наша дружба. Вже тоді Іван був ініціатором багатьох корисних справ, які робилися в гуртожитку. Чи то треба було облаштувати кухню, чи зробити душеву – він ніколи не був осторонь тих питань, проблем, які були в молодих сім'ях.

Однозначно можу сказати, що Іван Михайлович – це надзвичайно високопорядна ініціативна людина. І для нього чужих проблем, чужого горя не було. Ми часто спілкувалися з ним про плани на майбутнє. І завжди у цих планах для нього головним було бути корисним людям, робити добро, не бути осторонь того, що робиться в суспільстві, не ховатися від проблем, а намагатися цивілізовано їх вирішувати. Ці риси характеру залишилися притаманні Івану Михайловичу і пізніше, коли він працював на різних відповідальних посадах.

Для Івана Михайловича завжди дорогими були сімейні цінності. Він із захопленням вмів розповідати про свою дружину, сина, про свою родину. Родина, робота – це для нього святі речі. І приклад, який я щойно навів, засвідчує, що він уже тоді сповна віддавався справі до кінця, намагаючись бути чесним перед собою, перед сім'єю, перед суспільством. Він тоді успішно таки захистив кандидатську. Так що Різак має великий потенціал не лише як політик, як менеджер. Він не останній і в науці. Здобутки в нього тут вагомі.

Пізніше, коли Іван Михайлович став керівником області, він зберіг оте надзвичайно серйозне ставлення до дорученої справи. І не випадково область буквально за якийсь рік-півтора зайняла лідируючі позиції. Хто має добру пам'ять, той це може пригадати. І це насамперед завдяки працелюбності Івана Різак, його організаторським здібностям, законослухняності і вмінню знаходити точки дотику на обласному, на державному рівні.

Саме при Різак про область заговорили, почали з нами рахуватися. Слів із пісні не викинеш. Тому треба щиро визнати, що успіхи області були значні.

Я собі ніколи не дозволяв звертатися до Івана вже як губернатора зі своїми дріб'язковими проблемами. Але були нагоди і ми спілкувалися. Так, в ньому завжди домінувало громадське. При цьому він ніколи не забував про своїх батьків.. Якимось мені довелося побувати в його рідному селі. Знайомий я з його мамою, знав і покійного батька. Прекрасна, щира наша закарпатська родина, де культивувалися християнські цінності добра і пошани до людей. Спілкування з батьками показувало, звідки витоки всього того, що закладено в Іванові.

Іван Михайлович, всі напевно знають, завжди приховував свої хвороби. Високий тиск, проблеми із серцем.. У людини, яка працює до нестями день у день, організм виснажується. Але незважаючи на все це, інтереси справи для нього були вищими. Він намагався щось зробити для людей.

Певний час мені доводилося спостерігати за ним зовсім зблизька, оскільки я був членом Координаційної ради по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю, яка була як дорадча інституція при губернаторові. На цих засіданнях, де були надзвичайно поважні люди нашої області, і представники правоохоронних органів, і бізнесмени, і люди, які здійснювали менеджмент, я бачив, наскільки толерантна людина Іван Михайлович, наскільки він володіє ситуацію в області і вміє її аналізувати. Повинен відзначити, що саме тут домінувала характерна риса Івана Михайловича – законослухняність. Закон завжди був вищим в його діяльності. Це, підкреслюю, було для нього головним. І це відзначали всі.

Пригадую, було у мене таке громадське доручення – у 2004 році очолював обласний виборчий штаб кандидата у президенти Віктора Януковича. Ми проводили надзвичайно толерантну роботу. І результати були: із дев'яти відсотків Віктор Федорович в області набрав понад 50. Підкреслюю, все робилося в рамках чинного законодавства. І розмови з приводу того, що тут були якісь «накрутки», незаконне використання адмінресурсу – безпідставні. Роботу ми здійснювали насамперед методом переконання і вона не виходила за рамки правового поля. Успіхи, яких в житті області в цей час ставало все більше завдяки плідній співпраці губернатора Івана Різак з кабінетом міністрів, який очолював Віктор Янукович, теж додавали плюсів в рейтингу Віктора Федоровича.

Як керівник виборчого штабу я, звичайно, мав розмови і з Іваном Михайловичем. Посада держслужбовця, зрозуміло, не дозволяла йому втручатися в ці процеси. Він лише завжди казав, що робіть так, щоб нам не було соромно, щоб всі бачили, що закарпатці – це толерантні люди і знають філософію життя.

. Виважена позиція колишнього губернатора Івана Різак, який завжди закликав нас працювати в рамках правового поля, як він говорив, «щоб потім не соромно було дивитися в очі закарпатцям», імпонувала всім.

Закарпатці – споконвіку толерантний народ.. Ніколи в нашій історії не було, щоб один закарпатець створював серйозні проблеми для іншого закарпатця. Люди, і політики в тому числі, повинні знаходити точки дотику, виходити на нові сторінки життя. Лише тоді буде цінність того, що Україна планує, хоче бути правовою державою. Мудрість якраз і є знання міри. І якщо такі якості як законослухняність і людинолюбство ми будемо наповнювати конкретними змістом, тоді про нас скажуть, що ми мудрі.

Я не сумніваюсь, та й хід судових слухань це підтверджує, що Івана Михайловича виправдають. Висновки обвинувачення Івана Михайловича за теорією права мали б мати доказову базу, повинна була бути відповідна аргументація. Якщо такої аргументації немає, то цілком очевидно, що там «щось воно не так». Ті люди, які попередньо давали свідчення проти Івана Михайловича, зараз свої слова забирають назад. Це нашо́вхує на певні роздуми... Виникає запитання, під яким кутом і як вони давали ці покази? Що було головною мотивацією в тих показах?

Я вважаю, що ми вже повинні дорости до того, що якщо людина винувата, то звинувачувати її треба конкретно в чомусь. А просто так лише голослївно говорити і піддавати серйозним випробуванням людину і її здоров'я – не гоже. Зрештою, це не по-християнськи.

Ви пригадуєте мудре «Не судїть і не судимі будете!» і «Яким судом ви судите, таким судом будуть і вас судити».

У Івана Михайловича теж є мама. Є родина. Є друзі. Є люди, які переживають разом з ним цей злий удар долі. Тому я кажу, не треба створювати людині проблеми там, де їх немає.»

Микола МЕЛЬНИК, колишній сільський голова Грушева, кавалер ордена «За заслуги»

« У тому, що кримінальні справи проти Івана Рїзака – сфабриковані–сьогодні не сумнівається ніхто. І прикро, що людина, яка зробила стїльки для області, змушена відстоювати свою честь і гідність у судї, а ті, хто замовляв проти нього справу, сьогодні і надалі «правлять бал».

Я знаю це добре, бо і проти мене фабрикували справу. І лише через те, що наш район, і село Грушево в тому числі, на виборах проголосувало за Віктора Януковича. Після приходу до влади помаранчевих ми всі стали жертвами політичного терору. Нам відкрито мсти́ли. Не гребуючи ніякими законами.

Я сільським головою Грушева працював 15 років. Що зробив для села – можна запитати в моїх односельців.

Маючи інформацію, що проти мене не просто порушують справу, а, як і Івана Михайловича Рїзака, одразу арештують, я змушений був покинути Закарпатську область і пївроку переховуватися за її межами. Вони планували мене арештувати, а потім вибивати потрібні їм покази. Про мій розшук були навіть розвішані плакати по всїй області. Це дико навіть згадувати. За інформацію про моє місце перебування давали три тисячі гривень. У мене навіть зберігаються десь ці листівки. І це робили люди, які прийшли до влади під прапором демократії. Це вони фабрикували справи, обливали брудом невинних людей, і у 2005 році влаштували у центрі Європи Дикий Захід трїохсотлітньої давності.

Найприкрїше у моїй історії, як і в історії з Іваном Рїзаком, що цей геноцид проти нас, закарпатців, той «безпредел» і фальсифікації, які нам організовує відомий в області клан, організований і робиться не чужаками, як проти колишніх закарпатських політв'язнів, а своїми, закарпатськими, нашими але грошовитими земляками.

Я упевнений, що історія і Господь дасть їм належну оцінку.»

Еміл ЛАНДОВСЬКИЙ, перший демократично обраний мер Ужгорода:

«Мені імпонувала обласна влада, коли очолювати її було призначено молодого перспективного політика і науковця Івана Різака. Багато вже було сказано про цей період. Я не хочу порівнювати. Але порівняння саме напрошується.

Раніше наша область завжди пленталася у хвості. По всіх найважливіших показниках. Ця ж молода людина все змінила. Так, певною мірою застосувавши адмінресурс. Тому що для нашого брата на сучасному етапі демократичні принципи не діють. Переконання, мораль – це поки що в стороні. І використавши адмінресурс, він витягнув область із 22–23 місця на перше-друге. По всіх показниках область була на перших місцях. Успіхи були і в подоланні безробіття, і в залученні інвестицій, і в розбудові інфраструктури області. При Різаку закінчилася 20-річна епопея будівництва кардіологічного центру. Щось ми не бачимо, що будується друга черга забудови...Мабуть є якась причина. Чому він міг робити це, а ті, які прийшли після нього, які в основному зайнялися люстрацією, забули про те, що має бути на першому місці і що найважливіше для людей..

Хіба можна забути той відвертий екстремізм з боку влади по відношенню до цієї молодої людини. Я пригадую, як його хапали біля православного храму. Заламували руки. Висували різні обвинувачення. Надумані обвинувачення. Я в жодне з них не вірю. Бо, якщо ставити так питання, то практично всіх керівників, попередніх і наступних, наперед уже можна хапати. Хіба наша держава після цього є демократичною, правовою? Нам і не світить Європа, якщо ми не покінчимо з правовим нігілізмом.

Навіть наша еліта не перестає говорити про необхідність реформувати судову та правоохоронну системи. Але ж нічого не робиться. Я сам був присутнім в лікарні в той вечір, коли Різака звідтам силою забирали спецназівці. Один раз вирішив його провідати і натрапив та таку страшну картину. ...

Спецназ, з автоматами...

Проти кого ті автомати?!.

Проти тої людини, проти нас, тих, хто розбудовував цю країну?!.

Я цього просто не розумію.

Мені іноді прикро, що ми ризикували у 1990– 1994 роках, ми засуджували ГКЧП, виступали за незалежну Україну, робили все, щоб прискорити і ствердити демократичні процеси і створення держави, а отримали таку подяку...

Потрапляєш у лікарні в таку ситуацію і на тебе –дуло автомата. Це хіба правова держава? Мені вже немало років, далеко за 60. Але я ніколи не думав, що ми можемо таке допускати.

А тепер оцей суд, який триває вже майже три роки... За три роки практично знищено здоров'я молодій людини. Після виборів як це почалося і триває до сьогодні. Це лікарні, уколи, переливання крові, інфаркти... Скільки це можна?! Скільки людина може витримати знущання над собою?!

Мене дивує, що наше правосуддя втягнулося у все це.

Я переконаний, що цей процес закінчиться для Івана Різака позитивно. Але роки минають. І хто за все це буде відповідати?..»

Володимир ЛЕМАК, колишній прокурор Закарпатської області, Державний радник юстиції третього класу:

« На посаді прокурора Закарпатської області вдруге я працював з грудня 2003 року по грудень 2004 року. За цей період діяльність органів прокуратури базувалася виключно на засадах чинного законодавства, із врахуванням вимог «Закону про прокуратуру», вказівок Генерального прокурора і його наказів. Хочеться зазначити, що за цей період взаємовідносини між правоохоронними органами області були налагоджені відповідно до «Закону про прокуратуру». Як відомо, координація діяльності правоохоронних органів покладається на органи прокуратури і у зв'язку з цим ми неодноразово розглядали актуальні питання життя області щодо стану законності, збиралися на координаційні та міжвідомчі наради, в роботі яких брали участь керівники правоохоронних органів області і нерідко представники влади, обласної ради і обласної адміністрації. Відносини між прокуратурою, обласною радою й адміністрацією завжди були ділові і насамперед ґрунтувалися на чинному законодавстві. Ми завжди відчували підтримку в тому, що органи прокуратури потребували, у матеріальному забезпеченні. Прокуратурі області було виділено нове приміщення по вулиці Коцюбинського в Ужгороді, для прокуратури міста – по вулиці Уральській. Для прокуратури Ужгородського району також було виділено нове приміщення. Це все було зроблено за сприяння обласної ради та облдержадміністрації.

Хочу звернути увагу, що за період моєї роботи прокурором краю, не лише облдержадміністрація, але й обласна рада також приділяла чималу увагу діяльності органів прокуратури. Була затверджена спеціальна Програма сприяння органам прокуратури, під яку ми отримали 150 тисяч гривень для закупівлі оргтехніки, комп'ютерів для органів прокуратури. Це для нас була суттєва допомога особливо, якщо зважити, що в той час централізоване фінансування органів прокуратури було зовсім незначним.

Додам, що подібну підтримку мали і суди. Достатньо сказати, що саме в цей час було збудоване нове приміщення Ужгородського суду по вулиці Загорській. Я, як колишній голова судової адміністрації області, знаю, що все це робилося з ініціативи і за сприяння облдержадміністрації.

Щодо конкретних взаємовідносин між головою облдержадміністрації, на той час Іваном Михайловичем Різаким та прокуратурою, то вони базувалися виключно на чинному законодавстві.

Якихось вказівок, директив, як діяти, які перевірки проводити, де уникати проведення таких перевірок – ми жодного разу не отримували. Завжди у всьому в нас було взаєморозуміння.

Тому за той період, який ми працювали разом з облдержадміністрацією та обласною радою, у нас було повне взаєморозуміння і підтримка. І все це йшло лише на користь загальній справі і, головне, сприяло зміцненню законності і правопорядку на території області.»

Олександр БУКОВСЬКИЙ, генерал-майор СБУ:

«На мою думку, такого керівника, як Іван Різак, Закарпаття матиме не скоро. З Іваном Михайловичем працювати було і легко, і важко. Постійно треба було «тримати руку на пульсі» і орієнтуватися в багатьох питаннях. Адже голова адміністрації був вимогливий як до себе, так і до своїх колег по роботі. Але це не переходило в площину якогось тиску на людей.

І це до речі підтверджує і робота Координаційного комітету по боротьбі з організованою злочинністю і корупцією, створеного на виконання Указу Президента України. Нас серйозно турбували процеси корупції і хабарництва. Хоча таких масштабів, як сьогодні, в області не було. Голова облдержадміністрації, як голова комітету, особисто приділяв цій проблемі серйозну увагу. Керівники правоохоронних органів інформували губернатора періодично про стан справ у регіоні. Не обходилося і без обговорення проблем у галузі освіти. Серед деяких викладачів вузів хабарництво сягнуло великих масштабів. Студенти прямо говорили, які екзамени можна здати за 25\$, 50\$ і т.д. У нас була інформація, що деякі викладачі на цьому серйозно «підробляють». Губернатора теж тривожило, що хабарництво роз'їдає систему освіти. Але це не стосувалося якогось конкретного вузу. Проблеми були практично у всіх. До речі, ректори вищих навчальних закладів були членами вказаного комітету.

Наша робота була максимально прозорою для громадськості і преси. За матеріалами Координаційного комітету проводилися спільні конференції за участю губернатора і керівників правоохоронних органів, на які запрошувалися всі ЗМІ, і опозиційні й неопозиційні.

Серед людських якостей Івана Михайловича мені імпонувала така риса як твердість позиції. Вона полягала в тому, що він ніколи ні під кого не підлаштовувався. Від себе і від усіх він вимагав діяти тільки в рамках чинного законодавства.

Різак ніхто не може звинуватити в меркантильності. Хто хотів працювати, тому було з ним легко. Хоча дійсно робота вимагала і надзусиль. Бо працювати за графіком губернатора з 7⁰⁰ до 23⁰⁰ було не просто. Але ми працювали на результат як цього вимагав час.

Хотів би підкреслити, що губернатор ніколи не втручався в роботу правоохоронних органів. В тому числі і кадрову. Він покладался на керівників і завжди казав «Ви є керівниками – Вам і працювати з тими людьми». Незважаючи на молодий вік, як на керівника такого рангу, він мислив глобально і приймав мудрі рішення. В житті був і залишається дуже толерантною людиною.

Якщо говорити про оті кримінальні справи, я без тіні сумніву кажу, що це – фальсифікація, це – злочин проти людини. Це просто надумані епізоди, де людину намагаються звинуватити за будь-яку ціну.

Я особисто вірю, що справедливість таки восторжествує й Іван Михайлович вже незабаром повернеться до активної роботи. Байдуже, де це буде – на державній службі, в політиці чи науці. Його розум і енергія знадобляться всюди »

Павло КАМПОВ, політв'язень, засуджений до 25 років радянських концтаборів , член організації Міжнародна Амністія, голова Ужгородської міськрайонної організації Всеукраїнського Товариства політв'язнів та репресованих:

«Продовжується політичний процес над корінним закарпатцем, колишнім головою Закарпатської обласної адміністрації Різаком Іваном Михайловичем, кандидатом фізико-математичних наук .

З історії відомо, що на Закарпатті політичні репресії мали місце уже в 1944 р. Тоді у Свалявський концтабір було загнано 25 тис. людей віком від 18 до 50 років угорської, німецької та русинської національностей, з яких немала кількість загинула. За даними архівів, висновки яких опубліковано у 27-томному виданні "Реабілітовані історією", том "Закарпатська область" (2003 рік) на сьогодні вже реабілітовано 8700 жертв політичних репресій. Владою в школи ФЗН і просто в школи-інтернати за межі Закарпаття було вивезено понад 37000 дітей, молоді, більшість з яких була засуджена за втечу додому.

З архівів відомо, що в нашому краї кадебісти умуштровували людей. За наказом Сталіна і Хрущова був убитий єпископ греко-католицької церкви Т.Ромжа. Було засуджено на смерть прем'єр-міністра нашої автономної республіки А. Бровдія, активного громадського і політичного діяча С.Фенцика, У Лефортовській в'язниці замордовано президента Карпатської України А.Волошина. Була замордована передова патріотична інтелігенція, священики краю. У концентраційні табори були кинуті люди із 100 тис. закарпатських родин.

Зараз політичні процеси продовжуються. Майже три роки під слідством знаходиться Іван Михайлович Різак. Політичні переслідування корінних закарпатців насторожують людей щодо повернення часів, коли Сталін і Хрущов направили Судоплатова для нищення закарпатців.

...По суті, при висуненні кандидатів в народні депутати закарпатці нічого не вирішують. Фактично у Верховній Раді немає жодного закарпатського патріота. Не вирішував жодного питання про вибори і І.М. Різак.

Верховні урядовці довели вибори до абсурду. І щоб якось вийти з цього, корумпована центральна влада організовує судові спектаклі та "слідства" для політичної розправи з діловими людьми - патріотами краю, звинувачуючи їх у всіх бідах, передаючи судові справи за межі регіону.

За цією ж методикою сфабриковано звинувачення і тривале насильство над І.Різаком. Така ситуація викликає у жителів Закарпаття страх і недовіру до влади.

Звертаюсь ще раз до Івано-Франківського апеляційного суду з проханням закрити надуману справу по звинуваченню колишнього голови Закарпатської ОДА, кандидата наук Івана Михайловича Різака, на якого єдиного (як "крайнього" - найшли закарпатця) вішають усі біди усієї держави.

Суд має взяти до уваги нашу аргументацію і сим підтвердити, що в Україні є і справедливе судочинство. За "справою" І.М.Різака уважно стежить буквально все Закарпаття».

Рідні Івана Різака продовжують звертатися за допомогою

*Голові
Верховної Ради України
Морозу О.О.*

Вельмишановний Олександр Олександровичу!

Переконливо прошу Вас включити до порядку денного чергової сесії Верховної Ради України питання про незаконне кримінальне переслідування за політичними мотивами мого рідного брата Різака Івана Михайловича, экс-голови Закарпатської ОДА, депутата Верховної Ради України IV скликання.

З глибокою повагою,
д.ф.-м.н., професор,
завідувач кафедри ТТЕ УжНУ,
Заслужений діяч науки і техніки України

Різака Василь Михайлович

Верховна Рада України
Голові фракції
Партії Регіонів
Богатирьовій Р.В.

Вельмишановна Раїсо Василівно!

Звертаюся до Вас як до одного з найавторитетніших і найвпливовіших політиків в Україні, як жінка до жінки, як мати до матері.

Продовжується кримінальне переслідування за свої політичні погляди мого наймолодшого брата Різака Івана Михайловича, депутата Верховної Ради України IV скликання. Переконливо прошу Вас підтримати його в боротьбі за свої права. Я просто знаю, що Іван Михайлович ніколи не скоював ніяких злочинів, а працював на державу Україна. Обвинувальний вирок щодо нього – незаконний!

Звертаюся до Вас, шановна Раїсо Василівно, з проханням розглянути питання захисту мого брата на раді Коаліції, добитися розгляду його звернень у профільних комітетах Верховної Ради України. Таким чином, політична еліта і громадськість України зможуть переконатися в невинності Івана Михайловича.

З глибокою повагою і надією на допомогу
сестра, Холопик (Різак) Марія Михайлівна, лікар, кандидат медичних наук

«Україна, Президентський фонд Леоніда Кучми»
Кучмі Л.Д.

Вельмишановний Леоніде Даниловичу!

Від усієї нашої родини висловлюю слова великої вдячності за підтримку мого наймолодшого брата, колишнього голову Закарпатської ОДА Різак Івана Михайловича і високу оцінку його роботи.

Разом з тим інформую Вас, що переслідування його не припиняються. Без всіляких юридичних підстав суд виніс йому обвинувальний вирок. Прошу Вашої підтримки в боротьбі брата за верховенство права, за свої права.

Зичу Вам здоров'я, наснаги і всього доброго.

З глибокою повагою
сестра, Холопик (Різак) Марія Михайлівна, лікар, кандидат медичних наук.

Телеграма
Екс-президенту України
п. Кучмі Л. Д.

Шановний Леоніде Даниловичу!

За роки Вашого президентства Україна досягла значного поступу у стратегічній розбудові політичних та економічних засад державності, утвердженні демократії і громадських свобод. Сьогодні, з відстані хоч і невеликого часу, Ваші беззаперечні досягнення у побудові демократичної правової держави стають особливо помітними. Переконаний, що їх справжню вагу і значимість ще належить оцінити історії.

Пройшло лише неповні три роки після того, як Ви відійшли від керма держави. Але навіть за цей короткий час нова влада замість того, щоб вчитися і бути гідним наступником своїх попередників, почала руйнувати все прогресивне, що було зроблено Вами і Вашою командою. Сьогодні всі ми стали свідками, як вище керівництво держави ігнорує Конституцію України і закони, прагне узурпувати владу. В країні є випадки порушення прав людини, правоохоронні органи починають працювати на виконання політичних замовлень, фабрикуючи кримінальні справи проти безвинних людей. Суди стають недієздатними.

Показовою у цьому плані є доля мого рідного брата, Івана Різак, голови Закарпатської обласної держадміністрації у 2002– 2005 роках, політичне переслідування якого почалося одразу після приходу до влади В. Ющенка.

Відтоді ось уже майже три роки з боку Закарпатської прокуратури триває зухвалий і цинічний з точки зору закону терор проти колишнього керівника Закарпаття. Кримінальні справи проти мого брата, Івана Різак, грубо сфальсифіковані і несуть у собі відверте політичне

замовлення. Слідчі Закарпатської прокуратури за цей час тричі його затримували і арештовували за сфальсифікованими обвинуваченнями, чотири місяці брата утримували в СІЗО.

В Апеляційному суді Івано-Франківської області під час судових слухань по всіх епізодах спростовано причетність мого брата до інкримінованих йому злочинів. Вся доказова база не містить жодних фактів і ґрунтується виключно на показаннях залежних від мукачівського клану Балого свідків.

Однак закарпатські прокурори, які виконують замовлення, просять суд засудити Івана Різака до 12 років позбавлення волі. Такого правового цинізму і свавілля історія незалежної України ще напевно не знала.

Тому, шановний Леоніде Даниловичу, зважаючи на Ваш високий авторитет і в Україні, і за кордоном, звертаюся до Вас із проханням не залишатися осторонь долі мого брата Івана Різака, людини, яка завдяки Вашій підтримці зробила чимало доброго для Закарпаття, людини, яка завжди з високою повагою ставилася і зараз ставиться до Вас як до мудрого державника і досвідченого політика і завжди, на будь-яких посадах намагалася бути достойним членом Вашої команди.

Вияв Вашої авторитетної уваги до цього безпрецедентного політичного процесу над Іваном Різаком допоміг би, шановний Леоніде Даниловичу, об'єктивному встановленню істини.

З глибокою повагою,
доктор фізико-математичних наук, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України

Василь Різак

Сестра Івана Різака просить Прем'єр-міністра України припинити злочинне переслідування свого наймолодшого брата

Прем'єр-міністру України
Януковичу Віктору Федоровичу

Вельмишановний Вікторе Федоровичу!

Від імені всіх рідних і близьких звертаюся до Вас з проханням допомогти припинити трирічне злочинне переслідування мого наймолодшого брата Різака Івана Михайловича. Три незаконні арешти, чотири місяці в СІЗО підірвали його здоров'я. Всі добре знають, що на всіх посадах, які він займав, Іван Михайлович не здійснив ніяких злочинів.

Благаю Вас, як одного з найвищих керівників держави, зупинити моральні і фізичні знущання над братом, колишнім керівником Закарпатської облдержадміністрації, депутатом Верховної Ради України ІУ скликання.

З глибокою повагою, сестра Марія Михайлівна Холопик (Різак), лікар, кандидат медичних наук.

м.Рівне

Рідна сестра экс-губернатора Різак шукає правди в Януковича, Тимошенка, Мороза та Карпачової

Рідні Івана Михайловича продовжують шукати справедливість і захищати экс-губернатора від незаконних кримінальних переслідувань. Сестра, Марія Михайлівна Холопик(Різак)-лікар, кандидат медичних наук звертається до провідних політиків держави, незалежно від політичних переконань.

В листі до лідера Партії Регіонів Віктора Януковича Марія Михайлівна пише:

«Вельмишановний Вікторе Федоровичу!

Звертаюся до Вас за допомогою припинити кримінальне переслідування щодо мого брата, колишнього керівника Закарпатської облдержадміністрації Різак Івана Михайловича. На жаль, моє попереднє прохання до Вас апаратом Кабінету Міністрів України було направлено для розгляду в Закарпатську обласну прокуратуру. Саме цей орган, не тільки на мою думку, а і за рішенням Івано-Франківського апеляційного суду, вчинив щодо Івана Михайловича цілий ряд незаконних дій, що привів до трьох його арештів і чотирьох місяців перебування в СІЗО.

Прошу Вас, шановний Вікторе Федоровичу, як лідера однієї з найпотужніших політичних сил держави стати на захист Івана Михайловича і добитися повної його реабілітації.

Хочу вірити, що в нашій державі не повторяться трагічні сторінки історії, коли судили людей за політичні погляди: саме це зробили з моїм братом!

Сподіваюся на Вашу особисту підтримку, позицію фракції Партії Регіонів у Верховній Раді України щодо захисту мого брата від незаконних кримінальних переслідувань.»

Висловлює вона переконаність в перемозі справедливості і в зверненні до лідера опозиції, экс-Прем'єр-міністра України Тимошенко Ю.В. Зокрема, в листі до Юлі Володимирівни Марія Михайлівна констатує:

«...В своєму житті Ви пройшли важкий шлях, в т.ч. поневірян і переслідувань. Це дає мені підставу вірити в те, що Ви мене зрозумієте якнайкраще.

В суді доведено, що три арешти, чотири місяці перебування в СІЗО, інші репресивні міри з боку правоохоронців щодо нього (Різак І.М. – Авт.), були незаконними.»

Просить сестра экс-губернатора і голову Верховної Ради України Мороза О.О. *«допомогти відстояти політичні і громадянські права мого брата, депутата Верховної Ради України четвертого скликання Різак Івана Михайловича.»*

Лідерів політичних сил сестра просить добитися розгляду «кримінальної справи Різак» в профільних комітетах ВРУ, що дасть можливість, на її думку, показати громадськості абсолютну невинуватість Івана Михайловича і добитися припинення кримінальних переслідувань щодо нього.

Велику надію покладають рідні Івана Михайловича Різак на Уповноваженого Верховної Ради України Карпачову Н.І. Вони дякують Ніні Іванівні за підтримку, а Марія Михайлівна в листі до неї пише, що обвинувальний вирок щодо брата є грубою політичною розправою над братом. *«Дуже прошу Вас розібратися в суті цієї справи, допомогти передачі справи з Івано-Франківського апеляційного суду в касаційну інстанцію – Верховний суд України».*

Марія Михайлівна вірить в принциповість п. Карпачової і закінчує Листа такими словами: *«Я переконана, що Ви доб'єтесь того, щоб в нашій країні правив закон, а не переслідування за політичні погляди».*

Редакція «Світогляду» приєднується до звернень Марії Михайлівни. Ми теж віримо в повне виправдання Івана Михайловича Різак і чекаємо такого рішення від Верховного суду найближчим часом.

Напевно, найоб'єктивнішу оцінку обвинувальному вироку суду щодо Різак викладено в заяві СДПУ(О). Приводимо текст заяви повністю:

«Вирок апеляційного суду Івано-Франківської області экс-губернаторові Закарпатської області Івану Різак став безпрецедентним прикладом того політичного фарсу, що триває в Україні із часу приходу до влади «героїв Майдану».

Більш ніж дворічна епопея політичної розправи над політичним супротивником «помаранчевої команди», що був губернатором Закарпаття Іваном Різаком, завершилася вироком, що назавжди залишиться ганебною плямою на репутації українського правосуддя.

Плямою, що буде як клеймо на обличчі «моральної влади», на совісті тих, хто сфабрикував цей судовий процес і, користуючись владою, чинив неймовірний тиск на суд.

Незважаючи на всю абсурдність і бездоказовість висунутих проти І.Різака обвинувачень, а також те, що під час судових слухань його винуватість так і не була доведена, суд зміг винести обвинувальний вирок. Статті вироку, за якими суд визнав Різака винним, не стосуються будь-яких фінансових чи інших зловживань, не стосуються й справи про доведення до самогубства ректора УжНУ - абсурдність чого суд фактично визнав.

Єдиний «злочин» Івана Різака полягає в тому, що він був губернатором Закарпатської області, обраної «помаранчевими» для проведення масштабних провокацій, що були генеральною репетицією майбутнього Майдану. І саме організатори й учасники цих провокацій, головний з яких нині перебуває на вулиці Банковій, й стали свідками обвинувачення, що є політичним замовленням.

Соціал-демократична партія України (об'єднана) заявляє, що судовий фарс стосовно Івана Різака є злочином проти демократії в Україні, що у ряді інших злочинів проводиться в інтересах пропрезидентських політичних сил і інспіровано найближчим оточенням В.Ющенко і з його відома. Те, що Президент і його Секретаріат сьогодні узурпували право призначення суддів, отримавши реальні важелі тиску на них, несе реальну загрозу всій судовій системі країни.

Як Мукачеве стало випробувальним полігоном технологій Майдану, так і зчинене над І. Різаком судилище може стати передмовою для майбутніх судів, за допомогою яких В.Ющенко, сфальсифікувавши підсумки майбутніх виборів, сподівається зберегти свою владу.

СДПУ(О) виражає свій протест проти перетворення судової системи України в інструмент виконання політичних замовлень. Ми впевнені, що порочна практика проведення політичних провокацій проти опонентів «Нашої України» і її сателітів, масштабний тиск на суди й «організація» замовлених вироків можуть повністю знищити систему правосуддя в нашій країні.

СДПУ(О) вірить, що справедливість буде відновлена, а честь українського правосуддя захищена. Ми призиваємо всі політичні сили, хто шанує ідеали свободи й демократії, піднятися на захист законності й справедливості.»

Правда, ця заява була прийнята ще тоді, коли партію очолював один з найкращих юристів України, экс-Президент спілки адвокатів Віктор Медведчук...

Леонід Кучма подарував рідній сестрі экс-губернатора Різака Марії Михайлівні свою книгу.

В останньому слові в судовому засіданні экс-губернатор Закарпаття Іван Різак висловив подяку Президенту України Леоніду Кучмі за моральну підтримку під час довгих років незаконних переслідувань.

Нагадаємо, що в своїй книзі «Після Майдана. Записки Президента» Леонід Данилович назвав Івана Михайловича «трудою», який багато зробив для розвитку регіону.

Днями Президент зробив сюрприз рідній сестрі экс-губернатора – Марії Михайлівні Холопик (Різак). Вона отримала в подарунок книгу від автора «Записок Президента» з дарчим надписом:

«Шановній Марії Михайлівні Холопик

Шляхетній і мужній жінці, яка не зневірилася, і не опустила руки в нелегкий час після Майдану.

Переконаний: якби українці частіше підтримували людей своїх по духу, вони б давно були найщасливішою нацією.

Щиро

*Леонід Кучма
06.09.2007»*

Такий подарунок став великою моральною підтримкою для всієї родини Різаків.

* * *

Арешти і переслідування Івана Різака не залишилися поза увагою і представників духовенства Закарпаття.

У 2005 році Владики єпархій Закарпаття першими заступилися за Різака, звернувшись до керівників держави.

Звернення керівників єпархій Закарпаття

до Президента України ,

Голови Верховної Ради

Прем'єр-міністра України

20 травня цього року було ув'язнено колишнього голову обласної державної адміністрації Івана Михайловича Різака. З огляду на обставини, при яких це відбулося, а також на стан здоров'я відомої в краї людини, колишнього народного депутата і керівника виконавчої влади області, дана подія викликала неоднозначне сприйняття серед наших вірників. Чимало служителів церкви та простих мирян звертаються до нас зі своїми сумнівами, роздумами і непростими запитаннями. Звернулася до нас і родина затриманого Івана Різака, яка з молитвами і болем страждань шукає захисту і просить допомоги у Церкви Христової.

Несучи людям світло Божого Слова, проповідуючи милосердя Господнє, ми не можемо не відгукнутися на людське горе цієї родини. Тим більше, що ми також добре знаємо Івана Різака як добросердечну, щиру і законослухняну людину, патріота свого краю, який народився і виріс на закарпатській землі, зробив чимало корисних справ для розвитку області, завжди допомагав нашим єпархіям, підтримував міжконфесійний мир та злагоду.

Звертаючись до Вас, ми не ведемо мову про Івана Різака як колишню посадову особу, політика чи громадського діяча, а як про християнина і людину з підірваним здоров'ям, а також про його сім'ю, котра з горем і відчаєм сприйняла біду, що спіткала їх люблячого сина, чоловіка, батька і брата.

Тому, знаючи Вашу доброту, людяність і чуйність, віддаючи шану Вашій державній мудрості та справедливості, закликаємо Вас проявити гуманність і милосердя та посприяти звільненню з під арешту Івана Різака, давши йому можливість, як це робиться у всіх цивілізованих країнах, не втратити своє здоров'я і життя, а також чесно довести свою непричетність до того, у чому його звинувачують.

Ми віримо, що такий крок лише зайвий раз підкреслить Вашу благородну вдачу, справедливість, Вашу щиру відданість християнським цінностям.

Благослови Господь Вас і Ваші добрі справи!

З глибокою пошаною:

Єпископ Мукачівської і Ужгородської єпархії Української Православної Церкви Агапіт

Архієпископ Хустської і Виноградівської єпархії Української Православної Церкви Іоанн

Голова Синоду Закарпатської Реформатської Церкви, єпископ Горкаї В.С.»

Цікаво і мудро відреагував на переслідування Івана Різака керівник Ужгородської дієцезії Римсько-католицької церкви Антал Майнек, який у відкритому листі до тодішнього губернатора Балоги і керівників правоохоронних органів висловив християнську підтримку всій сім'ї Різака і сказав, що «якщо Ви бажаєте суду над Різаком, то судіть його так, як хочете, щоб і вас потім судили. Бо яким судом Ви судите, таким судитимуть і Вас».

* * *

Погрози рідним экс-губернатора Закарпаття посилюються

Наше видання уже неодноразово звертало увагу громадськості на те, що маріонетковий режим мукачівського владно-кримінального угруповання Віктора Балоги не лише прагне політичної і фізичної розправи над своїм головним опонентом – экс-губернатором Закарпаття Іваном Різаком, але й не гребує ніякими методами відносно його рідних, родичів і навіть їх дітей.

Так, свого часу погрожували дружині і сину Івана Різака, через що вони змушені були залишити Закарпаття.

Пізніше об'єктом нападок і провокацій з боку невідомих став брат экс-губернатора – Василь Михайлович Різак, до речі, професор УжНУ. А віднедавна сатрапи головного канцеляриста організували полювання і провокації проти дружини Василя Різака, Тетяни Михайлівни Різак.

З погрозами фізичної розправи до директора НОК «Пролісок» Т. Різак вже неодноразово вживався невідомий. За надуманими причинами якихось непорозумінь у своїй сім'ї цей чоловік зробив нальоти на керівника навчально-виховного закладу системними. При цьому ці нальоти провокатор здійснює саме у дні, коли в Івано-Франківську відбуваються судові засідання і чоловіка Тетяни Різак – Василя Різака – немає в Ужгороді.

Сьогодні чоловік, який тероризує педагогів і весь навчальний заклад у центрі Ужгорода, вдався вже навіть до погроз фізичної розправи над дітьми Тетяни Михайлівни Різак.

Мабуть не важко здогадатися, що діє провокатор не сам, а під диктовку людей, які виконують вказівки головного канцеляриста. Ці провокаційні дії і погрози фізичної розправи над членами сім'ї Різаків мають на меті психологічно залякати людей і продемонструвати всім закарпатцям, хто сьогодні є хазяїном в області, і хто вершить долі людей.

До речі, директор навчального закладу уже зверталася нещодавно до начальника УМВС в Закарпатській області В. Максимова із заявою про погрози їй особисто і працівникам закладу. Тоді нібито на якийсь момент правоохоронцям вдалося вгамувати «терориста».

Однак тільки-но відновилися судові слухання в Івано-Франківську провокації і погрози проти родини Василя Різака поновилися і посилилися.

Якщо зважити на те, що нині УМВС в Закарпатській області очолює кум Балоги В. Чепак, то стає зрозумілим, хто безпосередньо стоїть за всім цим.

Закарпатська область віддана на відкуп клану Балог і його кумів. І всім, хто стане на їх шляху

або впаде у немилість – незалежно від того, доросла це людина чи дитина, політик чи науковець – чекає жакливе переслідування і розправа новоявлених «демократів».

31. 08.07

Замовники політичної розправи над Іваном Різакон намагаються не допустити до Верховного Суду апеляційну скаргу екс-губернатора Закарпаття

Через це готові навіть до фізичної розправи над рідним братом екс-губернатора

Ми уже не раз інформували наших читачів про політичні переслідування і провокації холуїв головного канцеляриста проти родини екс-губернатора Закарпаття Івана Різакон .

Здавалося, після оголошення вироку судом політичні кілери нарешті заспокояться і припинять політичний бандитизм проти цілком невинних людей.

Але де там!

Як щойно стало відомо кореспонденту «Світогляду», під час передачі апеляційної скарги у Верховний Суд України правоохоронці « за викликом» знеацька оточили і навіть намагалися арештувати брата Івана Різакон, доктора фізико-математичних наук, професора УжНУ Василя Різакон, який на законних підставах захищає інтереси політв'язня №1 в Україні.

На підставі чого намагаються арештувати науковця– невідомо. Принаймні правоохоронці чіткої відповіді на це не дали. Вони лише виконують команду.

Чию команду? Не важко здогадатися.

Адже всім зрозуміло, що Іван Різакон, який разом із адвокатами оскаржує несправедливий вирок Апеляційного суду Івано-Франківської області по так званому «свалявському епізоду», неодмінно виграє справу Верховному Суді України. Факти фальсифікації цього епізоду настільки очевидні, що, на думку юристів, двох варіантів бути не може.

Тому замовники політичної розправи над Іваном Різакон намагаються зробити все, щоб всі належні документи апеляційної скарги у Верховний Суд вчасно не потрапили. Нагадаємо, що перед тим робилося все, щоб якомога довше затягнути передачу адвокатам і самому Івану Різакон рішення суду . Тепер маємо нову провокацію.

Сам Василь Різакон намагання його арештувати вважає продовженням того правового безпределу, який влада здійснює проти його брата і членів його родини уже впродовж трьох років.

«БУТИ СИЛЬНИМИ В ЖИТТІ НАС ВЧИЛИ БАТЬКИ»

Екс-губернатор Закарпаття Іван Різак продовжує боротьбу за свої права

Три роки агресивних політичних репресій і цькування, як не дивно, не вибили Івана Різак з колії активного громадського і політичного життя. Іван Михайлович не припиняв відстоювати свої права і честь ні на лікарняному ліжку, ні перебуваючи в СІЗО ні, зрозуміло ж, в залі судових засідань.

У цій главі читач дізнається, що разом із відстоюванням справедливості і боротьбою за чистоту правосуддя, Іван Михайлович як активний політик і патріот своєї держави не залишався осторонь тих процесів, які відбуваються на політичному небосхилі і в громадському житті держави.

* * *

У своїх десятках клопотань Іван Різак оголошував недовіру і просив суд змінити представників обвинувачення. Справа в тому, що мати прокурора Завальського була в одній із груп з'ясування стосунків на факультеті РГФ, про яку писала газета «Правозахист». І саме вона після смерті ректора УжНУ В. Сливки повернула собі місце завкафедри на цьому факультеті. В суді було також встановлено, що Різак не має жодного відношення до перевірок в університеті. А от в матеріалах кримінальної справи прокурор Дзямко фігурує як такий, що особисто давав доручення УБОЗу перевіряти УжНУ.

Судіть самі, чи могли такі люди бути об'єктивними в суді?

Повернувшись у Київ Іван Різак продовжує добиватись зупинення правового свавілля відносно себе.

На зустрічі з головою Комітету Верховної Ради по боротьбі з організованою злочинністю та корупцією Миколою Джигою екс-губернатор Закарпаття детально розповів про перипетії сфальсифікованої кримінальної справи. Продовженням теми стала телефонна розмова з Головою Верховної Ради України Олександром Морозом, який пообіцяв на письмове звернення Івана Різак доручити відповідним комітетам Верховної Ради України розглянути питання, порушені Іваном Михайловичем.

Не залишилися осторонь надуманої резонансної кримінальної справи і Уповноважена з прав людини Верховної ради України Ніна Карпачова. У розмові з Іваном Різак вона побажала йому мужності і пообіцяла розглянути його звернення про три незаконні арешти закарпатською прокуратурою у 2005 році.

У зверненні на ім'я Голови Вищої ради юстиції Лідії Ізовітової і в розмові з нею Іван Михайлович вкотре порушив проблему незаконності вироку Свалявського райсуду від 31.01 06 р.,

який визнав дії Різака злочинними, хоча самого экс-губернатора про цей суд навіть не повідомили і не запросили його ні в якій якості.

Зупинити правове свавілля закарпатської прокуратури просить Іван Різак і Генерального прокурора України. Хоча, скажемо, надії на це мало. Бо вже майже три роки Генпрокуратура просто спостерігає за фізичними і моральними тортурами над Різаким і жодного разу навіть не спробувала виникнути у суть вигаданої справи.

Серйозною підтримкою для Івана Різак є сотні дзвінків з різних куточків України. Дзвонять друзі, знайомі...І всі переживають за долю людини, яка чесно працювала на людей і державу, а зараз піддається незаконним політичним репресіям. Турбуються і про долю сім'ї, яка змушена була покинути рідну домівку.

Передав слова підтримки Івану Михайловичу і його сім'ї і Прем'єр-міністр України Віктор Федорович Янукович відразу після прильоту з Люксембургу. Теплими були бесіди Івана Різак з Леонідом Макаровичем Кравчуком та Леонідом Даниловичем Кучмою. Колишні перші керівники країни побажали нинішньому підсудному терпіння і віри у справедливість.

Перед відльотом на нараду в УЄФА такі ж слова прозвучали і з вуст Президента ФФУ Григорія Суркіса.

Підтримали свого колегу радник Прем'єр-міністра Михайло Рябець, колишні губернатори, а нині відповідно міністр і перший заступник міністра Володимир Яцуба та Микола Сорока, экс-народні депутати Ігор Шурма та Володимир Заєць.

* * *

27.12.06

ІВАН РІЗАК:

«БУТИ СИЛЬНИМИ В ЖИТТІ ВЧИЛИ НАС БАТЬКИ»

Розмова з экс-губернатором Закарпаття Іваном Різаким

Іване Михайловичу, з яким настроєм повернулися із засідання суду?

Хоча з'явилися не всі свідки по доведенню Сливки до самогубства, а з потерпілих в м. Свалява уже вдруге не з'явилося жодного, зважаючи на те, що і свідки з УжНУ заперечили будь-яку мою причетність до цієї трагедії, а допитані експерти, що проводили психолого-психіатричну експертизу на мою адресу не висунули жодного звинувачення, то все нормально. Залишаються питання до слідчого, за що арештовував мене два рази по цій справі, а вдруге я сидів 4 місяці в СІЗО саме на основі цієї експертизи. Це вже потім прокуратура шукала якісь інші епізоди на „додачу“. Так появився „хабар“, оплата мобільних телефонів, „незаконна“ видача посвідчень і на кінець – „організація масових заворушень“.

Тим не менше відчувається у Вашому голосі невеличка роздратованість?

Та ні, це певна розгубленість перед деякими процедурними питаннями в судді. Свої два клопотання я так і не зміг заявити в суді. Раз п'ять суддя переносила це питання, а потім і взагалі попросила мене покинути зал суду за неправильну поведінку.

І Ви з цим погодилися?

Навіть коли грав у футбол не обговорював рішень судді. А тим паче у ролі підсудного ... Прошу Вас надрукуйте їх, бо дуже багато журналістів цікавилось, а я не встиг всіх познайомити з ними, тобто з клопотаннями (текст клопотання на прохання Івана Михайловича друкуємо в кінці інтерв'ю).

На яку Вашу репліку негативно прореагував прокурор?

Коли в черговий раз зачитали покази Наталії Сливки про те, що я силою залучав в партію СДПУ(О) (а вона в цьому ні бум-бум), то я сказав, що вона не бере участь в суді, бо робить пластичну операцію і давно живе з якимось молодим чоловіком. Мені дійсно це передали з Ужгорода. Але я б це ніколи не озвучив, якби більшість звинувачень прокурора не базувалося на тому, що хтось комусь щось сказав, тобто на плітках.

Добре, а що ще цікавого було на суді?

Та нічого, ми з моїми адвокатами боремося за кожен абзац, за кожне речення. Вони дуже високопрофесійні –і

Ірина Піх, і Василь Мокану. Я їм дуже вдячний за підтримку.

Трошки розширимо тему. Кажуть, що Вам запропонували високу посаду в уряді.

Дійсно? Не чув. З уряду я спілкувався тільки з Віктором Федоровичем, за що я йому дуже вдячний. Періодично спілкуюся з Михайлом Папієвим, як зі старим товаришем з часів „департизації”. Ні до кого з віце-прем’єрів додзвонитися не міг навіть тоді, коли дійсно потребував допомоги, хоча б порадою. В принципі, я все розумію. Сьогодні я підсудний, безробітний ...

Але земля чутками повниться, що Вам все-таки пропонували роботу на рівні заступника міністра.

З уряду мені ніхто нічого не пропонував. Була одна бесіда в перерві між засіданнями суду, але продовження вона не отримала. Значить, не актуально. У тому числі і для мене.

Чому так?

Після того, що я пережив і такої „високої оцінки” моєї роботи з боку держави я хотів би поспробувати себе не на держслужбі, а в приватній структурі. Я навіть надіслав своє резюме в кілька газет.

А партія у цьому питанні зарадити не може?

Як я зрозумів, партія працевлаштуванням не займається. На жаль, антикризова коаліція цьому питанню теж не приділяє уваги. Тому сотні висококваліфікованих працівників залишаються сьогодні безробітними в Закарпатті. Вірю, що ситуація зміниться на краще. А про себе я не переживаю. Закінчатся суди. Поправлю здоров’я, знайдеться робота.

А як же ці два роки? Напевно нелегкими були не тільки в психологічному плані, але і в матеріальному.

Якби не родичі, а також реальна допомога в лікуванні Віктора Медведчука і Григорія Суркіса було б дуже суцужно і для мене, і для сім’ї. Хоча і тепер не просто.

Багато друзів відвернулося від Вас?

Не буду це коментувати. Справжні друзі зі мною.

Що найважче дається в останній час?

Усвідомлення того, що майже не бачив більше двох років рідної мамі і не дуже можу їй допомогти. Вона проходить лікування в онкодиспансері. Дай їй бог здоров’я. Ми в неї вчимося любити життя, яким би воно не було.

А як же сім’я?

О, це самий надійний тил. Важко переїжджати, кілька тижнів шукати тут двокімнатну квартиру, яку зняли в Святошинському районі. Син став студентом – і радує мене відмінними оцінками, а жінка, як і я, – безробітна. Знаю як їй важко, але вона і мене підбадьорює. Без них все давалося б набагато важче. Для цього, щоб це зрозуміти, треба було прочитати їх записку в СІЗО до мене. Хіба після цього можна зрадити справі, якій віддав півжиття

Коли ж ці проблеми закінчатся?

Не знаю. Хтось із сильних цього світу є режисером цього дійства. І мені вже здається, що він почав впливати навіть на суд. Не хочеться вірити, але ... А й взагалі, що може закінчитися, коли під час суду моєму брату дзвонить перелякана дочка і повідомляє, що спецназівці вибивають у нього двері у квартирі. І все для того, щоб вручити повістку в прокуратуру. 2005 рік, як рік репресій, для нас продовжується. Просто вже не тільки зі мною, але і моїми рідними. Але ми сильні, такими нас навчили бути батьки

Щоб Ви побажали нашим читачам перед Новорічним святами?

Виходячи із сьогоднішнього стану (сміється) бажаю нікому не зарікатися від тюрми і суми. Але хай ці біди ніколи не приходять до Вас і у Ваші родини. Щиро вітаю всіх з Новим роком і різдвяними святами. Щастя Вам, добробуту і удачі. Вірте в себе і тоді обов’язково прийде до Вас успіх.

*Розмову записав Павло Пасічний,
«Світгляд.info»*

P.S. Наступне засідання суду відбудеться 16 січня. На прохання Івана Михайловича і журналістів, які беруть участь у судових засіданнях, друкуємо текст двох клопотань, які він не міг виголосити на засіданні суду.

КЛОПОТАННЯ _ 1

Судді Івано-Франківського
Апеляційного суду
Стефанів Н.С.

Ваша Честь!

З самого початку порушення проти мене кримінальних справ Закарпатською прокуратурою не мав ні секунди сумніву в політичному замовленні проти мене. І чим далі суд буде розглядати їх, тим більше буде аргументів на користь цієї і попередніх моїх заяв.

У підтвердження цього надаю в розпорядження суду повідомлення прес-служби „Нашої України”, опублікованої в ЗМІ. Прошу звернути увагу, що 24.05.04 вже з посиланням на „Українські новини” (очевидно, що там ще раніше) о 14 год 14 хв (в 13год 30хв слідчий закінчив тільки огляд місця трагедії) на сайті proUA з’явилося повідомлення прес-служби „Нашої України”, де в доведенні до самогубства Сливки В.Ю. практично мене вже було обвинувачено. Нагадаю, що керівником „Нашої України” в Закарпатті на той час був Віктор Іванович Балоба, а членами керівних органів – Василь Петьовка, Олег Гаваші, Юрій Бенца.

О 15 год 15 хв вже на сайті „Української правди” з’явилося повідомлення загальнодержавної прес-служби „Нашої України” про смерть Сливки В.Ю. і нове звинувачення мене. Хотів би звернути увагу на слова в повідомленні „Смерть настала внаслідок багаточисельних ножових порізів рук, черевини та ножового проникнення в серце”, що свідчить про те, що прес-служба володіє такими деталями смерті Сливки В.Ю., якими на той час, ні на сьогодні не володіє ніхто.

Про політичний фарс, розігруваний „Нашою Україною”, навколо цієї трагедії говорить і той факт, що в місцевих ЗМІ появляються грубі наклепницькі статті, направлені проти мене.

Вже 29 травня 2004р. Володимир Мартин в газеті „Дзеркало тижня” пише свою першу статтю, звинувачуючи мене в самогубстві ректора, а потім проводить ціле журналістське розслідування. Висновок – винен Різак І.М.

У зв’язку з вищенаведеним, а також аргументами наведеними в попередньому клопотанні прошу викликати в суд для дачі свідчень:

- Балугу Віктора Івановича;
- Петьовку Василя Васильовича;
- Гаваші Олега Оладаровича;
- Мартина Володимира (Ярослава Галаса).

Це дасть можливість з’ясувати, якими джерелами вони користувалися в своїх виступах і встановити істину щодо смерті Сливки В.Ю.

У ЗМІ також наводилися версії щодо того, що смерть Сливки В.Ю. може бути пов’язана з бізнес-інтересами дружини покійного Наталки Сливки, які тісно були пов’язані з бізнес-імперією Віктора Балуги і Василя Петьовки. Прошу ще раз розглянути можливість явки в суд Сливки Н. і дачі нею свідчень по справі.

Вірю, що ґрунтовні відповіді названих осіб дадуть можливість більш об’єктивного судового слідства.

Прошу також приєднати до справи названі матеріали.

З повагою підсудний,

Різак І.М.

КЛОПОТАННЯ _ 2

Судді Івано-Франківського
Апеляційного суду
Стефанів Н.С.

Ваша Честь!

Звертаюся до Вас з проханням скасувати підписку про невиїзд, вибрану Закарпатською прокуратурою після третього арешту мене прямо в приміщенні СІЗО в порушення чинного законодавства після відповідного рішення Закарпатського апеляційного суду про звільнення мене під заставу в 500 тис грн., внесеною СДПУ(О). Нагадаю, що за звільнення мене з СІЗО голосувало понад 280 депутатів Верховної Ради України попереднього скликання. Закарпатська прокуратура штучно виділила один епізод із кримінальної справи, щоб мати причину затримати мене втретє, що і було нею зроблено. Ще одне підтвердження того, що прокуратура виконувала політичне замовлення.

З 14 вересня 2005 року я знаходжуся постійно на стаціонарному лікуванні в м.Києві. За цей час ні разу не порушив ні одного запобіжного заходу. Майже за півтора роки практично не був за територією лікарень. З а цей час із Закарпаття у зв’язку з політичними переслідуваннями виїхала моя сім’я: дружина і син. Повертатися в Закарпаття наміру ні мене, ні сім’ї найближчим часом немає. Але в області живуть мої рідні, зокрема мама, що проходить курс інтенсивної терапії в онкодиспансері. В зв’язку зі своїм станом здоров’я хотів би пройти курс реабілітації в одному із санаторіїв Київської області після закінчення лікування.

Вважаю і прошу суд залишити запобіжний захід заставу, внесену партією, до якої я належу, а підписку про невиїзд зняти. Зобов’язуюсь брати участь в засіданнях суду, оскільки являюсь самою зацікавленою особою у встановленні істини в порушених проти мене надуманих кримінальних справ.

З повагою підсудний,

Різак І.М.

26 грудня 2006 рік

* * *

Голові Верховної Ради України

Морозу О.О.

Уповноваженому з справ

людини Верховної Ради України

Карпачовій Н.І.

Голові Вищої Ради Юстиції

Ізовітовій Л.П.

Генеральному прокурору України

Медведько О.І.

**Шановні Олександрє Олександровичу, Ніно Іванівно, Лідіє Павлівно та
Олександрє Івановичу!**

Понад 2,5 роки з боку Закарпатської прокуратури іде зухвале і цинічне, з точки зору закону, переслідування мене як колишнього керівника області. Кримінальні справи проти мене грубо сфальсифіковані і несуть у собі відверте політичне замовлення. Слідчі Закарпатської прокуратури за цей час мене тричі затримували і арештовували за сфальсифікованими обвинуваченнями. Мене чотири місяці утримували в СІЗО. Політичними замовниками справи (а я вважаю такими так звану команду мого політичного опонента Віктора Балоги) неодноразово умовою припинення кримінального переслідування ставили політичні та фінансові умови, про що я інформував Генеральну прокуратуру України. Прошу Вас ще раз розглянути мої звернення у межах своєї компетенції і доручити розгляд їх відповідним комітетам Верховної Ради України, притягти до відповідальності голову Свалявського райсуду п.Жиганську (підстава – вирок від 30.01.06 Свалявського райсуду, де мої дії визнано злочинними без запрошення мене ні в якості свідка, ні якості підсудного), провести службове розслідування зловживань посадовими особами Закарпатської обласної прокуратури при розслідуванні моєї «кримінальної справи».

У випадку повного ігнорування моїх багаточисельних прохань і звернень щодо розстеження висунутих мені звинувачень у правовому руслі я оголошу в найближчі дні голодування.

Перекоаний, **шановні Олександрє Олександровичу, Ніно Іванівно, Лідіє Павлівно та Олександрє Івановичу**, що цей крок для Вас з мого боку є абсолютно зрозумілим, бо іншого способу захистити свої права і честь сім'ї і родини у мене немає.

*З глибокою повагою,
екс-голова Закарпатської ОДА
з вересня 2002 – січень 2005 р.,
депутат Верховної Ради України IV скликання,
кандидат фіз.-мат. наук
Михайлович*

Різак Іван

* * *

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

Голові

Верховної Ради України

Морозу О.О.

Прем'єр-міністру України

Януковичу В.Ф.

Вельмишановні

Олександрє Олександровичу і Вікторє Федоровичу!

Півтора року здійснюється кримінальне переслідування мене за надуманими і абсурдними звинуваченнями. За цей час посадовими особами правоохоронних органів різного рівня на мою адресу публічно давалися характеристики на кшталт «рекетир» і «бандит», прокуратура Закарпатської області мене тричі заарештовувала, провів 4 місяці в СІЗО і понад 12 місяців на лікарняному ліжку.

Переконали, що кримінальна справа проти мене носить замовний характер. Про це свідчать не тільки аргументи моїх адвокатів. Крім того, під час мого перебування в СІЗО, нинішній керівник Закарпатської ОДА Олег Гаваші, давав гарантії мого негайного звільнення за умови, якщо я дам свідчення проти колишнього керівництва держави. Його слова «якщо ти цього не зробиш, то знайдемо 1000 свідків, які свідчитимуть про твої протиправні дії і сидітимеш довго» я добре запам'ятав. Таких свідчень, я не дав з тієї причини, що ніколи не робив такого, що могло б називатися злочином. Керівництво держави допомогло мені вирішувати нагальні соціально-економічні проблеми області. Скажу тільки, що за динамікою соціально-економічного розвитку маленьке Закарпаття у 2003 році зайняло перше місце в Україні, а за дев'ять місяців 2004 року – друге, поступаючи м. Києву. Це стало наслідком спільної роботи виконавчої влади і місцевого самоврядування. Не було претензії до органів влади, які очолював у ці роки, і під час

президентських виборів 2004 року з боку спостерігачів ОБСЄ, СНД та інших міжнародних інституцій.

Хочу Вас проінформувати також, що на посаді голови ОДА ніколи не лобіював свої бізнесові інтереси, бо ніколи їх не мав. На роботу в ОДА я прийшов з посади старшого наукового співробітника УжНУ, захистивши дисертацію і отримавши науковий ступінь кандидата фізико-математичних наук. Мої наукові здобутки – понад 100 наукових праць, багато з яких опубліковано у провідних вітчизняних і зарубіжних (Росія, США, Європа) журналах.

Вся власність моєї сім'ї – квартира і чотири сотки землі, отримані ще в аспірантурі.

Сьогодні моя справа розглядається у суді. На жаль, через стан здоров'я, не міг взяти участь у всіх засіданнях суду. Я звертався у різні інстанції з метою, щоб справу взяла Генпрокуратура, вивчила її і дала об'єктивну оцінку. Мені не вдалося добитися цього. І справа не в тому, що я боюся суду, просто цей абсурд сформований у томах кримінальної справи забере ще більше здоров'я. Тим більше, що на останній зустрічі з мером м. Мукачево Петьовкою В.В., він від імені Балого В.І., нинішній керівник Секретаріату Президента України, і прокурора Бенци Ю.Ю. вимагав 10 000 000\$: тоді моя і всі справи проти об'єднаних соціал – демократів області будуть закриті. Про цей факт я повідомив Генерального прокурора України.

У зв'язку з цим, вельмишановні **Олександрі Олександровичу та Вікторі Федоровичу**, прошу Вас підійти до мого звернення не формально, а зробити все можливе, щоб Генпрокуратура звернула увагу на цю справу і витребувала її із суду, а Верховна Рада України і парламентські політичні сили дали їм політико-правову оцінку.

З глибокою повагою і надією на підтримку,
екс-голова Закарпатської облдержадміністрації,
депутат Верховної Ради України IV скликання,
екс-голова парламентського Комітету з питань
екологічної політики, природокористування та

ліквідації наслідків від Чорнобильської АЕС

Різак Іван Михайлович

* * *

Іван Різак черговий раз звертається до лідерів Антикризової коаліції за допомогою

Екс-губернатор Закарпаття Іван Різак знову звернувся до лідерів Антикризової коаліції Олександра Мороза, Раїси Богатирьової, Петра Симоненка з листом, в якому просить захистити його людські права. Лист короткий і тому подаємо його повністю.

Морозу О.О.
Богатирьовій Р.В.
Симоненко П.М.

Прошу Вас розглянути на засіданнях фракцій і Антикризової коаліції питання про захист моїх людських прав . Вже два роки правоохоронні органи Закарпаття переслідують мене за мої політичні погляди. Грубо сфабриковані справи направлені до суду. Всі мої прохання до Генпрокуратури – взяти справу на вивчення і дати їй правову оцінку – залишилися без уваги. Надіюся на Ваше розуміння і підтримку.

З повагою,
Депутат Верховної Ради України
4 скликання

Іван Різак

* * *

18.06.07 Бліц -інтерв'ю

Іван Різак: « Внутрішньо переконаний, що суд мене виправдає»

Скориставшись перервою у судових засіданнях Апеляційного суду Івано-Франківської області, який уже завершує розгляд гучної справи проти політв'язня №1, кореспондент «Світогляду» попросив підсудного, экс-губернатора Закарпаття Івана Різак відповісти на кілька запитань.

- Іване Михайловичу! Громадськість Закарпаття шокована тим строком прокурора Завальського, який він вимагає від суду для вашого покарання. Натомість Ви дуже спокійно сприйняли обвинувальну промову , в тому числі і її заключну частину . Чому?
- Шоку в мене і не могло бути. Бо наші слідчі не лише низько кваліфіковані, але ще й ліниві. Завальський повторив обвинувальний висновок 2005 року практично один до одного, не міняючи прокурорсько-політтехнологічного тексту того часу. Нібито і не було багатомісячних судових засідань. Про строки ув'язнення, які він просив для мене, я також знав ще у 2005 році, перебуваючи в СІЗО, бо їх обговорювали, не приховуючись, на спільних сходках правоохоронців і криміналітету в той час. Мої опоненти були переконані, що суд буде в Закарпатті. Називалось навіть прізвище судді (Ціцак), який винесе мені вирок після судового слідства протягом двох тижнів.

Повний безпредел мукачівської братви на чолі з Балогою.

- **Ви вірите в об'єктивність суду і в оправдальний вирок?**
- Я мушу вірити.

Суд детально розібрався в «кримінальній справі Різак», якої , по суті, й не було. Як на мене, суддя Н. Стефанів є грамотним працівником. Суцільної фальсифікації справи вона не могла не побачити. Та й захисники І. Піх та В. Мокану блискуче справилися з роботою, за що я їм дуже вдячний. Просто внутрішньо переконаний, що суд мене виправдає. Виходжу хоча б від супротивного – нема за що «засудити».

- **А якщо суд все-таки винесе обвинувальний вирок (зрозуміло, не з таким строком), якими будуть ваші подальші дії?**

- Не винесе. На це нема ніяких підстав. Хіба що канцелярист Балого спробує застосувати проти судді свої бандитські навички. Але за такі дії він рано чи пізно відповість. І – перед Богом, і – перед людьми.
- **Іване Михайловичу! Ви залишилися єдиним із керівників так званої кучмівської епохи, проти яких помаранчева влада політичну розправу проводить « по повній програмі». В той же час на відміну від багатьох керівників тої епохи, які в «час пік» помаранчевих політрепресій повиїжджали за кордон чи деінде переховались, Ви ніколи не ховалися від слідства, нікуди не тікали і нібито й зараз не збираєтесь тікати... Чому?**
- Не тікав, не тікаю і не буду тікати. Не маю на це ніяких причин. Все робив чесно для людей і держави. Час уже розкладає все на свої місця. А в майбутньому люди будуть оцінювати не за псевдолозунгами, а тільки за конкретні справи.

Я вдячний Леоніду Кучмі, Віктору Януковичу, Віктору Медведчуку за те, що вони допомогли мені їх реалізувати в нашій області.

Все інше – дрібне...

* * *

23.07.07

Іван Різак просить народних депутатів України створити Тимчасову слідчу комісію

Верховна Рада України

Різака Івана

Михайловича

клініка «Феофанія»

вул. Заболотного 21

м. Київ

Шановні народні депутати України!

На даний час Апеляційний суд Івано-Франківської області розглядає створену прокуратурою Закарпатської області кримінальну справу, в якій мене обвинувачено у вчиненні злочинів, передбачених статтями 120 ч.2, 365 ч.3, 368 ч.3, 366 ч. 1, 365 ч.3, 365 ч.3, 294 ч.2, 157 ч.2 КК України.

Виникнення вказаних кримінальних справ стало можливим внаслідок відвертого перекручування слідчим фактичних обставин, ігнорування вимог процесуального закону та потакання таким його діям з боку керівництва обласної прокуратури і відсутністю належного контролю за ходом досудового слідства з боку Генеральної прокуратури України.

1. В якості приводу для кримінального переслідування по статтям 120 ч.2, 365 ч.3 КК України використаний факт самогубства ректора Ужгородського Національного університету Сливки Володимира Юлійовича, який мав місце 24 травня 2004 року. Законних приводів до порушення кримінального переслідування справа не містить.

Дружина померлого - Сливка Наталія Василівна ніколи не зверталась до правоохоронних органів із заявою, в якій би просила розслідувати обставини смерті чоловіка. Потерпілою Сливка Н.В. була визнана наприкінці досудового слідства (01.09.05р. оголошено про закінчення досудового слідства) за ініціативою самого слідчого та єдиний раз допитана в якості потерпілої 22 серпня 2005 року і нічого не пояснюючи, заявила, що підтримує попередні покази, які були нею надані при допитах в якості свідка.

Просування постанови про порушення кримінальної справи мало наступний вигляд:

02.06.04р. прокуратура м.Ужгорода, перевіrivши обставини смерті - Сливки В.Ю, виносить постанову про відмову в порушенні кримінальної справи по факту смерті Сливки і по факту доведення до самогубства на підставі п.2 ст.6 КПК України.

10.06.04р. прокуратура Закарпатської області скасовує цю постанову.

10.08.04р. прокуратура Ужгорода знову відмовляє в порушенні кримінальної справи по факту смерті і по доведенню до самогубства на підставі п.2 ст.6 КПК України.

22.12.04р. прокуратура Закарпатської області скасовує постанову від 10.08.04р. і порушує справу по факту ст.120 ч.1 КК України.

Скасування і порушення справ відбувається з використанням одних і тих же обставин справи; різними є лише оцінки цих обставин.

5 січня 2005 року справа потрапляє у провадження слідчого прокуратури Закарпатської області Данчі М.М. і з цього часу вона набуває нового життя.

11.02.05р. порушується кримінальна справа по ч.2 ст. 120 КК України відносно мене.

28 березня 2005 року призначається посмертна психолого-психіатрична експертиза стосовно Сливки В.Ю. у Львівській обласній психіатричній лікарні.

11.05.05р. — готові висновки психолого- психіатричної посмертно експертизи Сливки В.Ю. у вигляді, бажаному для слідчого. Цим висновком юристи від прокуратури припинили свої суперечки щодо оцінки свідчень родичів, знайомих, співробітників померлого, перекавши цей тягар на психіатрів та психологів, завчасно підібравши тенденційні матеріали та поставивши, зокрема, питання, яке вочевидь виходило за межі компетенції експертів. Сформульовано це питання було наступним чином: „Яким чином ситуація, створена навколо Сливки В.Ю., його індивідуально-психологічні особливості, могли вплинути на емоційний стан Сливки В.Ю. в момент спричинення собі т/у та чи перебували вони в прямому причинному зв'язку з діями Різака І.М.?" Питання є плутаним, відповідь - також: „Наявна тривала стресова ситуація, під дією якої перебував Сливка В.Ю., була викликана різними вищевикладеними стресовими чинниками, хоча в переживаннях Сливки В.Ю. стресової ситуації домінували суб'єктивно значимі для нього переживання, пов'язані з діями Різака І.М." Тобто, експерти розуміли, що пов'язувати „створену ситуацію" з діями Різака І.М. - не їхня компетенція; пов'язувати переживання Сливки В.Ю. з „діями Різака" експерти мали компетенцію, але

не мали до цього жодних підстав, оскільки „дії Різака” не встановлені навіть слідчим і ніколи не були предметом експертного дослідження. Тобто, експертний висновок в цій частині є неправдивим, не обґрунтованим дослідницькою частиною.

Ці висновки слугували приводом до порушення 13.05.06р. відносно мене кримінальної справи прокуратурою м.Ужгорода по ч.3 ст.365 КК України.

На думку слідчого я вчинив злочин наступним чином:

1. Надав вказівку редактору газети „Правозахист” Темнову висвітлювати *роботу ректора як непрофесійну (це перше) та негативну роботу ВУЗу загалом (це друге)*. Темнов, за переконанням слідчого, виконав вказівку і в ряді статей *„негативно відобразив роботу УжНУ та його керівника”*. Сливка сприймав ці публікації „болісно”, вони „підривають його здоров’я та загальне самопочуття”. Мої злочинні дії в даному випадку - *це виклик до свого кабінету редактора газети „Правозахист” і надання йому вказівки*. Все що потім - дії Темнова щодо випуску у світ газети з певними статтями. Ні постанова про притягнення в якості обвинуваченого, ні обвинувальний висновок не містять цитат з газетних статей, оскільки в них немає нічого що підпадає під визначення приниження людської гідності. За таких умов акцентувати увагу на неправдивості зустрічей з Темновим з метою надання йому зазначених вказівок — не має жодного сенсу.

2. Організував „різного роду перевірки УжНУ силами правоохоронних, контролюючих органів, СБУ”. Це було „організовано” з метою *усунення ректора з посади та його компрометації*. В цій частині обвинувачення не тільки не має нічого спільного з диспозицією інкримінованої норми, а й з кримінальним та процесуальним законами в цілому. Слідчому так і не вдалося знайти жодного представника правоохоронних або контролюючих органів, які б погодились підтвердити виконання перевірок на мої замовлення. Тобто, твердження про „організацію перевірок” висить у повітрі, не маючи жодної опори для викладення винних дій.

3. „Вчинив болісних і такі, що ображали особисту гідність Сливки дій” - обвинувачення в цій частині лишилось таємницею слідства назавжди. Жодних викладень моїх дій, жодних обґрунтувань, пояснень, доказів в справі немає.

Тобто, слідчий вочевидь не переймався тим, що за диспозицією ст. 120 КК України, доведення до самогубства є наслідком жорстокого поводження з людиною, шантажу, примусу до протиправних дій або *систематичного приниження її людської гідності*.

Нібито у справі мені інкримінується остання ознака диспозиції. За роз’ясненнями Пленуму Верховного Суду України, це має бути тривале принизливе ставлення до потерпілого; за судовою практикою - будь-які дії, що принижують людську гідність.

Слідчим не виявлено не те що систематичного, - жодного факту, з якого б можна було дійти висновку, що я коли-небудь намагався принизити гідність Сливки Володимира Юлійовича або вчиняв будь-які дії поза межами своєї компетенції, спрямовані на спричинення йому шкоди.

2. В той час, коли вже було вирішено питання про моє затримання, яке сталося 13 травня 2005 року, - 12 травня 2005 року до прокуратури Закарпатської області звертається Іщенко Олег Вікторович з заявою про те, що рік тому він дав мені хабара. Перевірка заяви триває недовго і 18 травня 2005 року прокуратурою Закарпатської області порушується кримінальна справа відносно мене по ч.3 ст.368 КК України. Слідчого не бентежить відверта плутанина в поясненнях заявника щодо сум хабара, часу його передачі, обставин за яких це відбувається; він навіть не перевіряє походження грошей. Так, заявник стверджує, що це був кредит, отриманий в банку його рідним братом Сергієм. Слідчий приєднує до справи кредитний договір з якого можна побачити бажання взяти кредит і не має жодного документу, який би підтвердив фактичне отримання грошей в банку. На сьогоднішній день в Мукачівській філії „ПриватБанку” вже більше 3-х місяців знаходиться на виконанні запит суду з проханням надати оригінал видаткового документу на ім'я Іщенко Сергія Вікторовича, на підставі якого він отримав в кошти, але відповіді немає. 8 грудня 2006 року банк намагався замість витребуваного документу надати суду копію з копії бланку видаткового касового ордеру. І з таким „доказами” слідчий направив справу до суду. Мої пояснення про неправдиві покази Іщенко О.В. слідчим повністю ігноровані.

3. Наприкінці досудового слідства, а саме, 17.08.05р. відносно мене порушуються ще дві кримінальні справи: щодо корисливого користування послугами мобільного зв'язку за рахунок ВАТ „Закарпаттяобленерго” (ст.365 ч.3 КК України) та підробки посвідчень радників на громадських засадах Голови Закарпатської облдержадміністрації (ст.366 ч.1 КК України).

Щодо звинувачень у вчиненні злочину, передбаченого ч.3 ст.365 КК України:

З матеріалів справи вбачається, що слідчий з власної ініціативи почав перевіряти номери мобільних телефонів, які були в користування обласної державної адміністрації; на його думку я користувався номерами 80673123001,-3002,-3011 за які було сплачено 191726,39 грн.

Я не заперечував користування номерами -3001, 3002; номер -3011 був у користуванні іншого працівника ОДА.

Слідчий мав у своєму розпорядженні первинну бухгалтерську документацію ВАТ „Закарпаттяобленерго”, з якої вбачається, що на номер -3001 гроші не перераховувались, на номер -3002 перераховано 100 грн., на номер -3011 (яким я не користувався) перераховано 2000 грн. і ще 6163 грн. в той час, коли я вже був звільнений з посади губернатора. Час моєї роботи є важливим тому, що за неналежне перерахування грошових коштів повинен відповідати саме я, а не керівник

обленерго В.І.Ковач, котрий, за версією обвинувачення був змушений оплачувати номери телефонів з причини великого страху, який він відчував до мене.

Свідчення В.І. Ковача переобтяжені неправдивими свідченнями і в той же час вони не містять правдивої і легкої для перевірки інформації про придбання цих пакетів телефонного зв'язку разом з іншими (всього понад 30 чи понад 50 пакетів, які входили в корпоративну мережу) на виконання рішення комісії ОДА з надзвичайних ситуацій, членом якої був сам пан Ковач. Слідчий не з'ясовує кого ще боявся керівник обленерго, сплачуючи інші рахунки.

Щодо звинувачень у вчиненні злочину, передбаченого ч.1 ст. 366 КК України:

І в цій частині обвинувачення має єдиний привід - бажання прокуратури.

Піддробленими визнаються посвідчення радників Голови Закарпатської ОДА на громадських засадах: Рущак Б.І., Пацкана В.І., Зозулі І.І., Паульо В.Д., Шендило М.В., у зв'язку з тим, що немає розпоряджень Голови ОДА про їхнє призначення.

В цій частині обвинувачення не існує предмету злочину. Відсутність є як фізичною (з 5 „піддроблених” посвідчень є лише 2 - Паульо і Рущак), так і правовою. Між тим, за цією нормою кримінального закону предмет є обов'язковою ознакою службового підроблення. Нема предмету - нема злочину.

Закон передбачає кримінальну відповідальність за підробку не будь-якого документа, а лише офіційного, тобто, такого, який засвідчує факти, що мають юридичне значення, або інакше кажучи, ці факти повинні породжувати, змінювати чи припиняти певні правовідносини. „Радник на громадських засадах” є особою, невідомою жодним правовідносинам, разом з його посвідченням.

4. Обвинувачення у вищевказаній частині має зовсім іншу мету: надання виду обгрунтованості кримінальному переслідуванню щодо мене по статтям 365 ч.3, 294 ч.2, 157 ч.2 КК України. Адже прокуратурі добре відомо, що 13.11.04р. я не був у Сваляві, про події які там мали місце мені було відомо з докладів керівників правоохоронних органів.

У потрібний для прокуратури час всі вище перелічені особи стали твердити, що вони були радниками Голови ОДА на громадських засадах і це становище, нібито, накладало на них обов'язок незаперечного виконання всіх моїх бажань. Цікавим є те, що кожен з них: Рущак Б.І., Пацкан В.І., Паульо В.Д., з готовністю розповідають про те, які вказівки я надавав, але всі як один стверджують, що зовсім нічого не зробили на її виконання і навіть не думали робити нічого незаконного. Тобто, навіть при довірливому ставленні до свідчень зазначених осіб, слідчий мав дійти висновку, що ні Рущак Б.І., ні Пацкан В.І., ні Паульо В.Д., не виконали так звану „вказівку” Різака І.М. Безперечним підтвердженням такому висновку є той факт, що Рущак Б.І. -єдиний, хто, нібито, безпосередньо при спілкуванні зі мною отримував мою „вказівку” — так і лишився свідком. Інша доля спіткала Паульо В.Д., Гуранича В.В., Поповича В.І., Машіко І.І. Стосовно них було порушено кримінальне провадження, яке здійснювалось окремо від мого обвинувачення і завершилось вироком

Свалявського районного суду Закарпатської області від 31.01.2006р., яким всі ці особи засуджені по статтям 294 ч.1 (не 2), 157 ч.2. до умовного покарання кожен. Не зважаючи на те, що жоден з підсудних вочевидь не визнав своєї вини (хоч визнання вини було проголошено), суд розглянув справу в порядку ст.299 КПК України. Цим вироком суд встановив, що „Підсудний Паульо В.Д. 13 листопада 2004 року, отримавши вказівку голови Закарпатської облдержадміністрації Різака І.М., разом із Поповичем В.І, Машіко І.І., Гураничем В.В., та іншими особами, в кількості, приблизно 100 чоловік, з метою протиправного перешкоджання громадянам у вільному здійсненні ними законного права на ведення передвиборної агітації, біля 19 год. 30 хв. приїхали в м.Свалява, зібралися біля готелю „Комфорт ", що в м.Свалява, по вул.Алексія, 10 та вчинили опір, нанесли тілесні ушкодження та побої працівникам Свалявського РВ УМВС України в Закарпатській області..."

Я не був в цій справі ні обвинуваченим, ні підсудним, ні, навіть, свідком.

Вищенаведені обставини суд „встановив" з обвинувального висновку - документу досудового слідства. Отже, ще в стадії попереднього розгляду справи представник прокуратури Фотченко С.І. в силу ч.2 ст.237 КПК України, повинен був заявити клопотання про з'ясування питання щодо притягнення до кримінальної відповідальності Різака І.М., про кримінально-карні дії якого безпосередньо йдеться в обвинувальному висновку. Якщо прокурор не бажав виконувати свої обов'язки, суд повинен був, в силу п.5 ч. 1 ст.237 КПК України з'ясувати, чи не було допущено під час порушення справи, провадження дізнання або досудового слідства таких порушень вимог КПК, без усунення яких справа не може бути призначена до судового розгляду.

Нічого подібного не сталося. Дотримання вимог закону не цікавило ні прокуратуру, ні суд.

З цієї справи і її результату вбачається, що насправді вона мала єдину мету: юридичне документування моєї „вказівки" за допомогою вказаних осіб з одночасним наданням їм певних гарантій, які впливають із статусу обвинуваченого, підсудного - а саме, - звільнення від кримінальної відповідальності за дачу завідомо неправдивих показів.

Але в подальшому ці особи були допитані в якості свідків по моїй кримінальній справі як на досудовому слідстві так і в суді та давали неправдиві покази щодо надання мною „вказівок" незаконного змісту.

Все викладене мною у цій заяві - лише незначна частина порушень вимог закону при фальшуванні порушеного відносно мене кримінального переслідування; одне порушення закону тягне за собою десятки інших. Прошу Вас вивчити наведені у заяві кримінальні справи на засіданнях профільних комітетів , а також створити Тимчасову слідчу комісію з метою дати правову оцінку діям прокурора Закарпатської області Юрія Бенци, під керівництвом якого здійснювалися масові фальсифікації кримінальним справ проти мене.

Переконаний, що саме такий публічний розгляд у парламенті моїх кримінальних справ переконає громадськість у тому, що робилися вони з метою знищення мене як особистості і є в чистому виді

незаконним кримінальним переслідуванням за мої політичні погляди. Вірю також, що народні депутати України як ніхто інший зацікавлені у тому, щоб дізнатися про справжніх організаторів і ініціаторів масштабних політичних репресій проти інакомислячих як в цілому в Україні, та в Закарпатті зокрема. Запевняю Вас, що це потрібно суспільству не для зведення рахунків, а для його морального очищення. Ми всі разом не повинні допустити повторення трагічних сторінок нашої історії, зробити все можливе, щоб трагедії подібні моїй не повторилися в жодній українській сім'ї.

З глибокою повагою,

екс-голова Закарпатської ОДА

(вересень 2002р. – січень 2005 р.),

депутат Верховної Ради України IV скликання

Різак Іван Михайлович

* * *

18.07.07 Прямая линия

Іван Різак: Мене арештовували трижды!

Бывший губернатор Закарпатской области побывал в редакции на прямой линии и рассказал читателям «Комсомолки» о своем уголовном деле, методах работы бывшего министра внутренних дел Юрия Луценко и настоящей дружбе

В «Комсомолку» Иван Ризак приехал на «скорой», в сопровождении врачей и супруги. Целый букет болезней, заработанных экс-губернатором Закарпатской области на нарах следственного изолятора, дает о себе знать. Каждый месяц ему в сопровождении врачей приходится преодолевать дорогу из Киева в Ивано-Франковск, чтобы сделать обследование. Поэтому вопросы, которые задавали ему дозвонившиеся читатели, касались в первую очередь здоровья.

«Среди моих друзей - два президента Украины»

- Меня зовут Сергей, я звоню из Киева. Иван Михайлович, кто из однопартийцев и друзей не отвернулся от вас в это трудное время?

- Банально, но друзья действительно познаются в беде... Без настоящих друзей такой судебный марафон, в принципе, невозможно было бы вынести. Тем более - четыре месяца СИЗО. Я благодарен за человечность Виктору Медведчуку и Григорию Суркису, которые оплачивают для меня адвоката и медицинскую помощь. Мои друзья - прежде всего социал-демократы: Нестор Шуфрич, Владимир Заяц и Игорь Шурма. В этом списке также два бывших президента, которые оказывают мне морально-психологическую поддержку, периодически общаясь со мной: Леонид Кравчук и Леонид Кучма. Это тот круг людей, на которых я могу рассчитывать, на которых могу опереться, которым доверяю...

- А Виктор Янукович помогает?

- Я встречался с премьером и просил его, чтобы он в пределах своих полномочий убрал политическую составляющую из судебного процесса. Не знаю, насколько ему удалось это сделать.

Буквально на днях я еще раз передал обращение к Виктору Януковичу, Александру Морозу и Петру Симоненко, чтобы те на собрании коалиции рассмотрели мой вопрос и дали ему политико-правовую оценку. Ведь коалиция своей официальной позиции еще не заявляла.

- Здравствуйте. Тарас из Николаева беспокоит. Скажите, много ли страниц в вашей медкнижке? И не лучше ли вам уехать полечиться за рубеж, если выпустят, конечно?

- Все мытарства, которые довелось мне пережить, не могли не отразиться на здоровье, хотя я всю жизнь занимался спортом и держал себя в форме. Американские ученые выяснили, что наибольшее потрясение человек переживает в миг ареста. Меня же в 2005 году арестовывали трижды! Неудивительно, что начались осложнения с сердцем. Уехать из Украины - и на лечение, и так просто - мне советовали. Но я не стал уезжать ни после первого ареста, ни после выхода из СИЗО, ни после второго и третьего арестов. Мне надо не бегать, а добиваться правды! Мое твердое намерение - реабилитировать себя. Я хочу жить в этой стране и заниматься тем делом, которое выберу.

При обыске порезали все костюмы

- Прямая линия? Вам звонит Валерий из Киева. Хочу спросить, не давят ли следственные органы на вашу семью?

- Они пробовали достичь нужного эффекта, но переоценили свои возможности и недооценили наши, начиная с обыска после ареста, когда следователи порезали все подкладки на моих костюмах. Можно вспомнить и то, как ликвидировали футбольный лицей, в котором занимался мой сын. Жену выгнали из университета. А в квартире брата во время судебного процесса спецназ выломал дверь, якобы чтобы вручить повестку - потом выяснилось, что никакая служба повестки не передавала!

- Добрый день. Беспокоит Евгений из Киева. Скажите, как вы собираетесь отстаивать свое честное имя?

- В свое время один из моих товарищей, предприниматель, попал в СИЗО, и первое условие, которое ему поставили: отдать бизнес. Когда за решеткой оказался я, мой адвокат к слову напомнил мне эту историю. Но у меня ведь нет бизнеса - я до губернаторства занимался наукой, - так что и забирать нечего. И доказать что-нибудь против меня они не могут, поскольку я ничего криминального не совершал. У меня есть только мое доброе имя, и растоптать его им не удастся.

«Упечь меня за решетку хочет бизнес-семья «Балоган»

- Здравствуйте! Меня зовут Евгений, звоню из Днепропетровска. Правда ли, что у вас был конфликт с главой Секретариата президента Виктором Балогой? Если не секрет, что вы не поделили?

- Никогда никаких личных конфликтов с ним не имел. Даже когда по всей стране пошли слухи о том, что Балоба и Ризак, простите за грубость, едва ли не морды бьют друг другу. Знаете, однажды произошла такая история. Балобе позвонил очень влиятельный человек из правительства и спросил: «Что вы там делаете?» Он ответил: «Ничего, кофе пьем». - «Какого черта вы кофе пьете, если вся страна говорит, что морды бьете?!» Потом уже я взял трубку и подтвердил, что мы действительно пили вместе кофе.

Но конфликт все-таки имел место. Политический, ведь мы с Балогой из одной партии - СДПУ(О). Конфликт двух мировоззрений, поскольку у него свое отношение к некоторым вещам, а у меня - свое. Когда встал вопрос об увольнении меня из партии, Балоба устроил настоящую психологическую атаку. Вместо того чтобы просто взять и уволить, он поставил у моих дверей охрану, и в течение 60 дней она меня сопровождала даже в туалет!

- Алло! Это Валентина из Луцка. Вопрос Ивану Ризаку: как вы думаете, кто заинтересован в том, чтобы вы оказались за решеткой?

- Я убежден, первый, кто этого хочет, - не конкретное лицо, а бизнес-семья. У нас в Закарпатье ее называют «Балоган». Война против меня началась еще в 2000 году, когда по настоянию тогдашнего губернатора Закарпатской области Балоба меня уволили с должности его первого зама, кстати, не предоставив взамен работы хотя бы учителем. А все из-за того, что я отказался выйти из партии СДПУ(О). Сегодня эта семья хочет править Закарпатьем, а завтра попытается подмять под себя всю страну. И править будет «по беспределу» - правовому, политическому и человеческому! Я

для них - моральный судья. Ведь жители Закарпатья могут сравнивать жизнь при Ризаке и при Балоге. Причем не в пользу последнего. Поэтому для данного олигархического клана крайне важно, чтобы Ризак больше никогда не вернулся в общественно-политическую жизнь ни края, ни страны. Они боятся, что не смогут тогда держать в узде обманутое общественное мнение.

Луценко приглашал на допрос через газету

- Здравствуйте, звонит Нина из Запорожья. Раньше вы говорили о преследовании со стороны министра внутренних дел Юрия Луценко. Теперь он уже не главный милиционер - изменилось ли что-то в расследовании по вашему делу?

- Методы Луценко, думаю, всем известны. Как-то ко мне в камеру пришел заместитель нынешнего губернатора. От имени Балоги. И, поговорив немного «о погоде», сделал предложение: «Если подпишешь свидетельство о злоупотреблениях, что ты исполнял преступления по указанию Кучмы или Медведчука, то выйдешь из СИЗО, а если нет - мы найдем тысячу свидетелей». Шантаж не удался, хоть они и очень старались. Но «своих» свидетелей они действительно пытались найти.

А вот еще один «прием» Луценко. Подследственных он приглашал к себе через Интернет и СМИ. Представляете, как-то вдруг я прочитал в газете, что меня вызывают на допрос!

- Меня зовут Иван, я из Хуста. Скажите, пожалуйста, какие у вас планы на будущее? Не собираетесь ли вы снова стать губернатором Закарпатья?

- Когда следствие закончится и меня наконец оправдают, в чем я уверен, хотелось бы в первую очередь психологически отдохнуть. А дальше придется снова привыкать к полноценной жизни. Не знаю, как скоро я смогу вернуть семью в прежнее состояние уверенности и стабильности. Сегодня для меня это главная задача.

ИЗ ЛИЧНОГО ДЕЛА

Иван РИЗАК родился 21 сентября 1965 года в селе Бобовище Закарпатской области. В 1990-м окончил физический факультет Ужгородского госуниверситета. С 1992 года кандидат физико-математических наук. Автор и соавтор более 60 научных публикаций и 2 монографий (в Украине, России, США и Европе).

С мая 1999-го по июль 2000 года, а потом и с июня 2001-го по апрель 2002 года - первый заместитель председателя Закарпатской облгосадминистрации. С апреля 2002 года - народный депутат Украины. В парламенте возглавлял комитет по вопросам экологической политики, природопользования и ликвидации последствий Чернобыльской катастрофы. С 27 сентября 2002 года - губернатор Закарпатья.

Член СДПУ(О) с 1997 года.

Женат, имеет сына.

Суд по делу Ивана Ризака за правонарушения в бытность его губернатором начался в 2005 году. В данный момент дело еще не закрыто.

...А В ЭТО ВРЕМЯ

16 июля слушания по делу Ивана Ризака завершились. Ему инкриминируют доведение до самоубийства ректора Ужгородского национального университета Владимира Сливки, организацию массовых беспорядков и препятствование реализации избирательных прав граждан в Сваляве во время президентских выборов 2004 года, а также получение взятки в особо крупных размерах, служебный подлог и злоупотребление служебным положением.

Сторона обвинения просила суд для экс-губернатора 12 лет лишения свободы.

В последнем слове Иван Ризак не признал себя виновным ни по одному инкриминируемому ему эпизоду и попросил суд вынести оправдательный приговор.

Приговор будет объявлен 25 июля.

Тарас КОЗУБ kotaras@kp.kiev.ua

Валерий ЖЕВАЧЕВСКИЙ valera@kp.kiev.ua

Павел ДИНЕЦ ppd@kp.kiev.ua

* * *

Генеральному прокурору України
екс-голови Закарпатської ОДА
Різака Івана Михайловича
м.Ужгород, вул.Капушанська, 173/28
на вирок
Свалявського районного суду
Закарпатської області від 31.01.2006р.
по справі № 1-15, 2006 року

ЗАЯВА
про порушення питання
про перегляд судового рішення в порядку виключного провадження
з підстав, встановлених п.2 ч.1 ст.400-4 КПК України

Вироком Свалявського районного суду Закарпатської області від 31 січня 2006р. засуджені:

Паульо Володимир Дьордьович за статтями 294 ч.1, 157 ч.2, за правилами статей 70 ч.1, 75, 76 КК України – до п'яти років позбавлення волі із звільненням від призначеного покарання з випробуванням на три роки, та покладенням обов'язку не виїжджати на постійне проживання за межі України протягом іспитового строку без дозволу органу КВС і повідомляти даний орган про зміну місця проживання і роботи;

Гуранич Валерій Васильович за статтями 294 ч.1, 157 ч.2, за правилами статей 70 ч.1, 75, 76 КК України – до п'яти років позбавлення волі із звільненням від призначеного покарання з випробуванням на три роки, та покладенням обов'язку не виїжджати на постійне проживання за межі України протягом іспитового строку без дозволу органу КВС і повідомляти даний орган про зміну місця проживання і роботи;

Попович Василь Іванович за статтями 294 ч.1, 157 ч.2, за правилами статей 70 ч.1, 75, 76 КК України – до п'яти років позбавлення волі із звільненням від призначеного покарання з випробуванням на три роки, та покладенням обов'язку не виїжджати на постійне проживання за межі України протягом іспитового строку без дозволу органу КВС і повідомляти даний орган про зміну місця проживання і роботи;

Машіко Іван Іванович за статтями 294 ч.1, 157 ч.2, за правилами статей 70 ч.1, 75, 76 КК України – до п'яти років позбавлення волі із звільненням від призначеного

покарання з випробуванням на три роки, та покладенням обов'язку не виїжджати на постійне проживання за межі України протягом іспитового строку без дозволу органу КВС і повідомляти даний орган про зміну місця проживання і роботи;

В апеляційному порядку вирок не оскаржений, на даний час набрав законної сили.

Зазначеним вироком суд, зокрема, встановив:

„Підсудний Пауль В.Д. 13 листопада 2004 року, **отримавши вказівку голови Закарпатської облдержадміністрації Різака І.М.** (виділено І.Піх), разом із Поповичем В.І., Машіко І.І., Гураничем В.В., та іншими особами, в кількості, приблизно 100 чоловік, з метою протиправного перешкоджання громадянам у вільному здійсненні ними законного права на ведення передвиборної агітації, біля 19 год. 30 хв. приїхали в м.Свалява, зібралися біля готелю „Комфорт”, що в м.Свалява, по вул.Алексія, 10 та вчинили опір, нанесли тілесні ушкодження та побої працівникам Свалявського РВ УМВС України в Закарпатській області Бізілі І.В., Шелепу М.М., Бабинцю В.А., Залозі С.М., Поцко В.П., Пряділі В.П., Кондору І.І., Савко В.Ю., Орешко В.С., Улану В.Т., Батушу М.М., Паппу В.Д. та Островці П.П.

Після цього Пауль В.Д. разом із Поповичем В.І., Машіко І.І., Гураничем В.В., та іншими особами, в кількості, приблизно 100 чоловік, після знеструмлення готелю „Комфорт” з метою порушення виборчих прав громадян та прав на ведення передвиборної агітації за кандидати на пост Президента України, використовуючи предмети спеціально пристосовані для заподіяння тілесних ушкоджень та подолання опору, увірвалися до приміщення готелю „Комфорт”. Пересуваючись поверхами готелю підсудні, разом з іншими особами, заходили в житлові кімнати готелю, знищуючи агітаційний матеріал в підтримку кандидата на пост Президента України Ющенка В.А., чим фактично перешкодили нормальній роботі готелю, умисно пошкодили майно підприємства – готелю „Комфорт” на суму 10 490 грн. ...

Вони же, подолавши опір потерпілих, злякавши їх своєю чисельною перевагою, застосовуючи фізичне насильство, яке було небезпечне для життя та здоров'я потерпілих в момент заподіяння, виконуючи спеціально прилаштовані предмети для нанесення тілесних ушкоджень, завдали чисельні удари ногами та руками потерпілим Білашевичу А.Г., Костицькому Є.О., Демківу Я.А., Юбойсану Ю.Я., Бондарській Л.Ю., Литвинчук С.П., Литвинчук Н.М., Смик Н.А., Чернявській Н.А., Остапишиній Р.Б., Подворній Ю.О., Ільницькому Ю.Д., Яружі І.М., Олійнику О.М., Світезельському І.С., Ткачуку О.С., Парфілюку С.Ф., Реути О.М., Косінському М.В., Світезельському О.О., Хабаль В.Я., Коритка С.В., Бекірову Ю.Р., Слюсарчуку В.О., Савки В.В., Мельнику В.В., Гонсьору

Р.В., Шишко А.П., Глібовицькому В.Ю., Курташу В.М., Сапрун І.А., Горевій О.О., Нагірній С.Я., Процику О.Ю., Басольському Д.Л., Гришаку С.О., Горону В.Я., Федешу М.М., Горону М.Я., Романчуку В.І., Онищуку Д.П., яких примусово вивели на площадку перед готелем без верхнього одягу, де силоміць утримували потерпілих проти їх волі протягом 30 хв. Після цього примусово помістили потерпілих в салон автобуса та вивезли їх за межі м.Свалява під супроводом, пересуваючись на власних автомобілях.

Та, крім того, нанесли матеріальної шкоди потерпілим...”

В мотивувальній частині вироку суд аналізує наступні докази, які мають відношення до встановлених судом дій І.М.Різак:

- пояснення підсудного Паульо В.Д. в судовому засіданні, котрий пояснив, що: „...13 листопада 2004р. ... на його мобільний телефон почалися телефонні дзвінки від Чубірко І.І., який повідомляв, що голова Закарпатської облдержадміністрації Різак І.М. сказав їхати в м.Свалява до готелю „Комфорт”, поскільки там студенти ведуть агітацію за кандидата на пост Президента України Ющенка В.А. Через деякий час зателефонував сам голова Закарпатської облдержадміністрації Різак І.М., який, погрожуючи арештом та висловлюючись нецензурною лайкою примусив поїхати в м.Свалява та виселити студентів-агітаторів”;

- пояснення підсудних Поповича В.І., Машіко І.І., Гуранича В.В., які суд у вироку не наводить, лише зазначає, що вони є „такими ж”; суд враховує пояснення підсудних, що вони „...всі дії вчиняли під тиском та погрозами з боку влади”;

- протокол очної ставки між Паульо В.Д. та Різак І.М., з якого суд побачив, що Паульо В.Д. підтвердив, що Різак І.М. під погрозами примусив його разом з іншими особами виселити із готелю „Комфорт” в м.Свалява студентів-агітаторів;

- протокол очної ставки між Різак І.М. та Рущак Б.І., з якого також вбачається, що Рушак Б.І. підтвердив під час очної ставки, що голова Закарпатської облдержадміністрації примусив його разом з іншими провести виселення студентів із готелю „Комфорт” в м.Свалява.

В цій справі я не був а ні підсудним, а ні свідком. Суд безпосередньо не заслуховував і не досліджував моїх пояснень з приводу тверджень підсудних щодо отримання ними від мене вказівок будь-якого змісту; суд не цікавився тим, що я пояснював в стадії досудового слідства під час очних ставок з Паульо В.Д. та Рущак Б.І.

Отже, встановлюючи вироком, що Паульо В.Д. та інші підсудні вчинили злочин за моєю вказівкою, суд виходив лише і тільки з пояснень підсудних, котрі за своїм процесуальним статусом не несуть відповідальності за неправдиві свідчення.

Вважаю, що в такий спосіб суд припустився істотних порушень вимог кримінального та кримінально-процесуального закону, які істотно вплинули на конституційні права особи та правильність судового рішення.

Зазначеним вироком суду першої інстанції порушено одне з головних положень кримінального судочинства – презумпцію невинуватості особи.

Гарантія презумпції невинуватості є одним із основних принципів Статті 6 Європейської Конвенції про захист прав людини та основних свобод. Пункт 2 Статті 6 передбачає, що „Кожен, кого обвинувачено у вчиненні кримінального правопорушення, вважається невинуватим доти, доки його вину не буде доведено згідно із законом”. Практика Європейського Суду з прав людини свідчить, що порушення пункту 2 Статті 6 ЄКПЛ буде мати місце тоді, коли національний суд приймає рішення на підставі міркувань, які фактично стосуються встановлення вини особи, хоча саму вину не було встановлено згідно із законом, зокрема, із забезпеченням можливості для реалізації права на захист (справа „Енглерт проти Німеччини”).

Презумпція невинуватості є правом, гарантованим законодавством України, а саме, Статтею 62 Конституції України.

Частина 2 статті 2 Кримінального Кодексу України дослівно відтворює конституційну гарантію презумпції невинуватості, закріплює основний принцип кримінального права правової держави, у відповідності з яким особа вважається невинуватою у вчиненні злочину, доки її вину не буде доведено в законному порядку.

Реалізація цього права можлива лише шляхом суворого дотримання судами вимог КПК України.

За приписом ч.2 ст.15 КПК України „Ніхто не може бути визнаний винним у вчиненні злочину ... інакше як за вироком суду й відповідно до закону”.

До винесення вироку мають бути здійснені встановлені процесуальним законодавством дії, спрямовані на: встановлення обставин злочину; на інформування особи про наявне щодо неї кримінальне переслідування; на належне залучення в якості учасника процесу; на надання реальної можливості захищатися проти висунутого обвинувачення як на стадії досудового слідства, так і в суді. Виконання перелічених процесуальних дій надає засудженій особі важливе право на оскарження прийнятого по кримінальній справі рішення.

Відповідно до положень ч.1 ст.275 КПК України, судовий розгляд справи провадиться **тільки відносно підсудних** і **тільки в межах пред’явленого їм обвинувачення**.

В даному випадку Свалявський районний суд Закарпатської області у вирокі, яким засуджені Паульо В.Д., Гуранич В.В., Попович В.І., Машіко І.І. встановив обставини, які фактично стосуються встановлення моєї вини. Таке встановлення моїх дій відбулося в незаконний спосіб, тобто, такий що не відповідає вимогам кримінально-процесуального закону України.

Щодо прийнятності скарги:

Кримінальне переслідування стосовно мене було порушено прокуратурою Закарпатської області за ознаками злочину, передбаченого ч.2 ст.294 КК України – 6 липня 2005 року, за ознаками злочину, передбаченого ч.2 ст.157 КК України – 17 серпня 2005 року.

На даний час це обвинувачення розглядається Апеляційним судом Івано-Франківської області.

Вирок, який є предметом даної скарги, приєднаний досудовим слідством до матеріалів кримінальної справи. Отже, суд буде змушений його досліджувати у вигляді, недопустимому з точки зору закону, у вигляді, який свідчить про втручання в мої права в незаконний спосіб, у вигляді, недоступному для поновлення порушеного права в межах судового розгляду справи.

Відповідно до положень частини другої статті 3 Конституції України права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Конституція України гарантує права і свободи людини і громадянина (частина друга Статті 22), які не можуть бути обмежені за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними та іншими ознаками (частина друга Статті 24). Права і свободи є основним елементом правового статусу людини і громадянина.

На підставі викладеного, в силу статей 400-4 ч.1 п.2, 400-9 ч.2 КПК України, прошу порушити клопотання про перегляд в порядку виключного провадження вироку Свалявського районного суду Закарпатської області від 31.01.2006р. стосовно Паульо В.Д., Гуранича В.В., Поповича В.І., Машіко І.І. з метою виключення з мотивувальної частини вироку наступних тверджень, які стосуються моїх дій:

1. З першого речення мотивувальної частини вироку виключити слова „...отримавши вказівку голови Закарпатської облдержадміністрації Різака І.М....” (аркуш вироку -1);
2. На сторінці 5 вироку із речення: „В скоєному чисто сердечно розкаюються, пояснили, що всі дії вчиняли під тиском та погрозами з боку влади” – виключити слова „...всі дії вчиняли під тиском та погрозами з боку влади”.

Додатки:

1. Копія вироку.
2. Ордер адвоката.

Екс-голова Закарпатської ОДА

І.М. Різак

* * *

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

Генеральному прокурору України

п. Медведьку О. І.

підсудного Різак І. М.

(копія: посольствам всіх країн в Україні, міжнародним правозахисним організаціям, депутатам Верховної Ради України, лідерам політичних партій та громадських організацій)

Шановний Олександрі Івановичу!

Звертаюся до Вас як до найвищої посадової особи правоохоронного органу, на який згідно із Конституцією України покладено функції контролю за досудовим слідством.

На своєму особистому прикладі хочу Вас проінформувати про те, як підлеглою Вам прокуратурою Закарпатської області грубо порушуються права і свободи громадян, ігноруються елементарні процесуальні норми, здійснюється фізичне і моральне знущення над громадянами України. Моє звернення носитиме форму розповіді людини, яка на собі пізнала все це, і не матиме витончених юридичних форм. На жаль, мої захисники одразу не поставили вас до відома про те свавілля, яке здійснювали відносно мене прокурорські і міліцейські перевертні.

Трошки історії.

11 лютого 2005 року прокуратура Закарпатської області затримує мене, звинувачуючи у доведенні до самогубства ректора УжНУ Сливки В.Ю. Скажу відверто, від такого брутального звинувачення я трохи розгубився. Бо на Закарпатті, в тому числі і прокурорські працівники, чудово знали про мої добрі відносини з колишнім моїм науковим керівником Сливкою В.Ю. Додам лише, що із понад ста моїх наукових робіт, опублікованих у провідних наукових виданнях України, Росії, США, Європи, близько третини – у співавторстві із Сливкою В. Ю.

Але повернуся до затримання. Протягом кількох хвилин слідчий із свідка «перетворив» мене у підозрюваного, а потім відправив в ізолятор тимчасового утримання. Там я пробув близько доби і за станом здоров'я мене звільнили (офіційно обґрунтували , напевно, тим, що я вже загрози для суспільства не складаю). Мені не було пред'явлено звинувачення і я продовжив лікування. Ніде я не переховувався і не збирався цього робити, бо не відчував себе винним перед суспільством і державою.

Після проходження лікування 13 .05 2005 року мене затримують прямо на вулиці без будь-якого попередження. Наголошую, що ніяких повісток на допити на той час я не отримував. Всі рапорти міліціонерів , які були представлені у суді (в них вказувалося, що мене не могли знайти), фальсифіковані. Я не тільки не ховався, а буквально в ті ж дні давав кілька прес-конференцій для представників ЗМІ. Це можуть підтвердити десятки журналістів місцевих і центральних видань.

Затримали мене, знову звинувачуючи у доведенні ректора до самогубства. Цього разу мене помістили у лікарню.

Не буду зупинятися на тому, яким чином спецпідрозділ УМВС України забирав мене з неї. Це показували всі провідні телеканали України.

Примітивне виконання примітивних наказів примітивних людей!

Кажу так тому, що якщо б мене попередили лікарі і працівники УМВС про необхідність переведення мене в СІЗО, я б спокійно вийшов до машини і виконав наказ. Все-таки свого часу я був старшиною учбової роти кращої дивізії сухопутних військ СРСР. І накази виконувати вмію!

Єдине, що хочеться з цього епізоду, то це отримати пояснення від Святослава Михайловича Піскуна, за кандидатуру якого я голосував при призначенні його на посаду Генпрокурора України. Тоді я ще був депутатом Верховної Ради України 4 скликання. Відвідавши мене в СІЗО він (передаю майже дослівно) у присутності начальника СІЗО та прокурора Закарпатської області Бенци Ю. Ю. сказав: *« Ваня, ти ще мені подякуєш, що ми тебе закрили в СІЗО. Цим самим ми тобі врятували життя»*. Але ж тоді і слідчий, і суд теж знали про можливий замах і виходить, вони мене арештовували не за якісь злочинні дії, а просто рятували мені життя. Додам тільки, що керівництво СІЗО під час мого перебування там знайомило мене з листами прокуратури Закарпатської області, в якій остання просила посилити мою охорону для захисту від можливого замаху на мене. І це в умовах СІЗО!

«Цікавими» були для мене 4 місяці перебування в СІЗО. Не з точки зору побутової. Протягом майже 17 років я проживав в різних гуртожитках – від «ПТУшних», казарм, робітничих – до університетських. У деяких із них умови були гіршими, аніж в слідчому ізоляторі. Персонал ізолятора ставився до мене нормально. Все за статутом, а до нього я звик в армії.

Але хотів би звернути Вашу увагу на інше. Після другого арешту мій брат Василь Михайлович Різак звернувся до тодішнього голови Закарпатської облдержадміністрації Балого В. І. У відповідь почув таке: *« Я знаю, що Іван (тобто я) – не винуватий. Але це все велика політика. Нехай Леонід Макарович Кравчук йде до Президента Ющенка домовлятися. І я виконаю доручення Президента й Івана випустять»*.

Я не дуже повірив, що я є такою фігурою, щоб про мене домовлялися два Президенти. Ще одне мене здивувало:керівник обласної адміністрації може вирішувати, кого тримати в тюрмі, а кого –ні. Бо я, перебуваючи на цій посаді голови ОДА (а це можуть підтвердити і всі керівники

правоохоронних органів, які зі мною працювали) не міг навіть подумати про те, щоб пробувати дати команду когось заарештувати чи випустити. Таке можливо, напевно, або в дуже корумпованих державах, або під час революцій.

Протягом 4-х місяців мені не дозволили жодного побачення з дружиною та сином. Проте дозволили побачення зі старшим братом Василем. І знову ж таки лише після спілкування його з керівництвом області, яке попросило його підготувати мене до зустрічі із Балогою В.І. та Гаваші О.А., які повинні були відвідати мене в слідчому ізоляторі.

Відвідав мене Гаваші О. А., тодішній перший заступник, а нині голова ОДА. Відразу на початку зустрічі він заявив, що в мене є можливість вийти із СІЗО разом з ним.

Моя репліка з цього приводу полягала в наступному: у вас, хлопці, влада безмежна.

Зустріч, як і пропозиція, були дуже короткими. Я повинен був дати свідчення проти колишнього керівництва держави (на той час) – Л. Кучми, В. Януковича і В. Медведчука, про їх злочинні накази, а мене одразу випустять із СІЗО. На моє «наївне» запитання, а що я зробив злочинного в житті за наказом зверху чи без нього, Гаваші посміхнувся і сказав *«Щось придумаєш»*. Після кількох реплік він додав: *«Якщо цього не зробиш, ми знайдемо 1000 (тисячу) свідків, які будуть підтверджувати твої злочинні дії»*.

На цьому наша розмова закінчилася. Чомусь думаю, що ця розмова могла б зберегтися на певних технічних засобах, які могли знаходитися у приміщенні, де проходила наша розмова.

Ці розмови знайшли своє підтвердження і під час відвідувань в СІЗО старшого слідчого прокуратури Данчі М.М. Кажу «відвідувань», бо у перші місяці мого перебування в СІЗО практично жодних слідчих дій за моєю участю не здійснювалося. А сам слідчий неодноразово заявляв: *«Передавайте якимось у Київ, нехай щось вирішують. Я не знаю, що з вами робити, бо всі обвинувачення абсурдні і їх ніхто ніколи не підпише»*. Тим не менше, підписали ...

У цей час правоохоронні органи гарячково шукали хоч якісь посадові злочини, здійснені мною під час перебування на посаді голови Закарпатської ОДА. Але так і не змогли знайти. Бо їх просто не було.

Напевно, моя кандидатура для втілення гасла «Бандитам – тюрми!» була не самою вдалою. Бюджетних зловживань не виявлено, бізнесу я ніякого ніколи не мав, бо прийшов в адміністрацію з науки. Всю мою власність – квартиру і 4 сотки землі – було дуже легко перевірити. У нас на Закарпатті нічого не приховаєш, навіть на підставних осіб. Але амбіції в правоохоронців були великі.

Нагадаю тільки, що вперше в історії Закарпаття на посаду прокурора області прийшов представник політичної сили – «нашоукраїнець» Юрій Бенца, колишній прокурор Мукачева періоду найбільшого розквіту криміналітету в цьому місті. Начальником УМВС став помаранчевий

революціонер – Юрій Рахівський, під керівництвом якого збиралися так звані «докази» моїх «злочинів».

Я в жодному разі нікого не хочу ображати в політичному плані. Я лише хочу підкреслити, що на керівні посади у правоохоронних органах Закарпаття прийшли політично заангажовані люди, які з допомогою наданих їм владних важелів почали зводити рахунки зі своїми політичними опонентами. Мабуть не випадково в обвинувальному висновку багато разів згадується, що я був прихильником кандидата в Президенти В. Януковича. Дозволю собі пожартувати: на горизонті вже нові вибори президента, а мене ще судять за попередні. Цікаво, якщо на них я буду підтримувати В. Ющенка, чи буде закарпатська прокуратура обвинувачувати мене за підтримку В. Януковича у 2004 році?

Гірко жартую: з одного боку політичних симпатій своїх не змінював, як і життєвих принципів. З другого – крім гіркої іронії цей судовий процес в мене вже інших почуттів не викликає.

Та повернуся до епізодів кримінальної справи.

Перший – доведення до самогубства ректора Сливки В.Ю. Смерть Сливки В. Ю. настала тоді, коли я був у відрядженні у Києві. У слідчих ще не було ніяких версій, а закарпатський штаб «Нашої України» вже поширив заяву, в якій прямо звинуватив мене у злочині. Нагадаю, що на той час членом цього штабу був нинішній прокурор Закарпатської області Бенца Ю. Ю., довірена особа кандидата в Президенти В.Ющенка. Вже через кілька днів аналогічне звинувачення виставила мені газета «Дзеркало тижня» вустами свого власкора Володимира Мартина (Ярослава Галаса), який свого часу працював прес-секретарем экс-губернатора Закарпаття , генерал-лейтенанта Москаля Г.Г. Зверніть увагу, що саме ця газета, як і «5-й канал», вже кілька років поспіль присвячують мені десятки матеріалів. Напевно, таке розуміння свободи слова в цих журналістів, бо звинувачуючи мене тривалий час у злочинах, лише кілька тижнів тому вони поцікавилися в мене моєю думкою з усіх звинувачень.

Я не випадково зупинився на роботі інформаційних кілерів. Бо саме журналістські версії (створені політтехнологами моїх політичних опонентів) стали ідеологічною основою роботи правоохоронних органів проти мене впродовж останніх років.

Тепер – по суті. Обвинувачення базується на двох китах – нібито моїх вказівок одній із газет публікувати компрометуючі матеріали проти Сливки В.Ю. і правоохоронним органам проводити масу перевірок в УжНУ. І це при тому, що публікацій в цій газеті проти Сливки В.Ю. не було (в цьому могли переконатися всі присутні в судовому засіданні, коли читали статті газети, названі слідчим). Сам головний редактор цієї газети категорично заперечив будь-які вказівки з мого боку і назвав суд політичним процесом наді мною.

Від себе додаю, що цю правозахисну газету назвати провладною чи проєсдеківською на той час назвати неможливо. Таку кількість жорстких, а іноді й жорстоких публікацій відносно мене і влади, яку я очолював в регіоні, не давали всі інші газети разом взяті.

У суді також з'ясувалося, що ніяких вказівок проводити перевірки в УжНУ я не давав. Було кілька планових перевірок, які жодним чином не могли позначитися на репутації Сливки В.Ю. і очолюваного ним колективу. Це підтвердили численні свідки і головний фінансист університету.

Так і хочеться задати риторичне запитання: *«Чому я по цій справі був двічі заарештований і 4 місяці перебував в СІЗО?»*. Може п. Бенца Ю. Ю. боїться розкриття справжніх причин смерті Сливки В.Ю.? Правди йому дуже не хочеться, бо колись він працював у мукачівській прокуратурі під керівництвом тестя покійного.

На жаль, прокуратура під час слідства не захотіла розглянути інші версії у тому числі й убивства Сливки В.Ю. Я думаю, що там буде багато неприємних запитань до тих, хто ініціював справу проти мене. Не випадково суд не дуже настоює, щоб свідчення в суді давали головні свідки трагедії – подружжя Цмур – рідна сестра дружини Сливки і її чоловік. Дуже хотілося б, щоб Ви особисто, Олександрє Івановичу, звернули увагу на цей епізод.

Чому?

Просто добре знаю, у кого і якою підтримкою в Генпрокуратурі і Секретаріаті Президента заручився Бенца Ю.Ю. Переконали, що час і об'єктивне слідство розставляє все на свої місця.

Другий епізод – це звинувачення в отриманні хабара від керівника Батівського хлібокомбінату за те, щоб він зберіг свою посаду в майбутньому.

Така причина названа вже у третьому поясненні слідчому прокуратури. Бо в усіх трьох він називає різний час, різні обставини і ніяк не міг згадати про мету дачі хабара. Цікаво, що заява про дачу хабара з'явилася 12 травня 2005 року, а я був затриманий 13 травня. Напевно, прокуратурі дуже хотілося, щоб були ще якісь версії мого кримінального переслідування. Бо доведення до самогубства навіть для них самих не виглядало переконливо.

Заява, отож, з'явилася. Щоправда перед тим «хабародавця» протримали десять днів в ІТТ, підозрюючи в іншому злочині. Напевно, «готували» до заяви. Біда прокурорів лише в тому, що на той час і пізніше доказів в справі так і не з'явилося. А хабар давався нібито влітку 2004 року, тобто за рік до самої заяви і майже через півроку після мого звільнення з посади губернатора.

На підставі **однієї** заяви порушується кримінальна справа проти мене!!! Чи не тому в той час був звільнений з органів прокуратури області один із найдосвідченіших її працівників, заступник по слідству п. Геревич. Може вже просто не міг спостерігати за тим, що діється в області. Адже в цей час сотні досвідчених правоохоронців були звільнені з посад. А весь 2005 рік перетворився у справжнє пекло для людей, які підтримували Віктора Януковича на президентських виборах.

Я на різних посадах вже пережив треті вибори Президента України. Вже наступного дня після оголошення результатів разом з керівниками політичних штабів наших опонентів ми звично піднімали келихи за співпрацю.

У 2005 році на Закарпатті салютами і тостами зустрічали наші опоненти звістку про черговий арешт активістів об'єднаних соціал-демократів...

Ще два епізоди обвинувачення мене журналісти назвали смішними. Напевно, збоку воно так і виглядає. В обвинуваченні звучить, що я підірвав престиж державної влади і місцевого самоврядування тим, що видав посвідчення радників голови на громадських засадах без відповідних розпоряджень.

Чому ж прокуратура так вперто не хоче підтримати моє клопотання надати суду журнал реєстрації цих радників? Я думаю, що Ви розумієте – таке посвідчення не дає ні пільг, ні переваг.

Чому ж одних лише посилянь на те, що з ОДА отримано листа про моє зловживання, достатньо? Адміністрацію очолюють ті ж політичні опоненти. А хто готував цього листа? Людина, яка сьогодні є одним із керівників відділу кадрів, а в час мого керівництва працювала секретарем приймальної Різака І. М. Правда, на певному етапі була переведена в іншу приймальню.

Де ж докази і документи? Бо самі посвідчення радників чомусь зникли. Тому прокуратурі хочеться вірити, що мій інтелектуальний рівень такий, що я дав команду реєструвати самі посвідчення, а розпорядження – ні.

До цього часу не можу зрозуміти, в чому ж склад злочину?

Ще одне обвинувачення полягає в тому, що я нібито змушував керівника обленерго під страхом смерті оплачувати собі мобільний телефон. Я представив копію документа, який засвідчує, що це була корпоративна мережа, створена на виконання рішення комісії з надзвичайних ситуацій. Номери її належали членам колегії ОДА, членам комісії із надзвичайних ситуацій, головам РДА, в тому числі і самому керівнику обленерго.

У тому, що голову ОДА можуть притягати до кримінальної відповідальності за користування мобільним телефоном корпоративної мережі, не вірять навіть мої опоненти. Але ж воно насправді так є.

Єдине не розумію, чому керівник обленерго не знайшов у собі сили приїхати в суд і підтвердити чи спростувати свої свідчення? А судових засідань було понад три десятки. І завжди він мотивував свою неспроможність прийти в суд співбесідами у міністра палива й енергетики п. Бойка. Ці співбесіди загадковим чином завжди співпадають із судовими засіданнями...

А може справа в іншому?! У Закарпатській обласній раді цього скликання відбулася лише одна заміна депутата. Депутатські повноваження склав депутат обласної ради Балого В. І., нинішній керівник Секретаріату Президента. Його місце зайняв по списку «Нашої України» ...керівник обленерго Василь Ковач.

І останній п'ятий так званий «свалявський епізод». Вже близько двох місяців ми його розглядаємо. До цього часу не можна добитися відміни вироку відносно мене Свалявського райсуду Закарпатської області, який 31.01.06 уже визначив мене злочинцем де-юре і де-факто. Із цим вирокom я ознайомився тільки під час вивчення кримінальної справи в апеляційному суді Івано-Франківської області. Мої звернення до Уповноваженого з прав людини, Генеральної прокуратури, Верховного Суду України, профільних комітетів Верховної ради України результатів не дали. А посилання в обвинувальному висновку на це рішення залишилося. Хіба це не абсурд, що мене засудили заочно? А може це нова практика в роботі правоохоронних структур і судочинства в Закарпатській області, про яку мені раніше не було відомо?

Повернуся до суті обвинувачення. Воно полягає в тому, що люди отримали від мене вказівку зробити масові заворушення проти агітаторів кандидата в президенти В. Ющенко. Отак двоє свідків (а їх всьогодесь четверо і жодного доказу по всім епізодам) і говорять. На моє запитання, а що таке масові заворушення, відповідають :»*Це коли б'ються проти влади*» . «*Та я ж, – кажу, – і був при владі*».

За таким визначенням правоохоронцям доведеться добре все проаналізувати, щоб прийти до висновку, хто ж робив масові заворушення наприкінці 2004 року в країні...

Це так, знову ліричний відступ.

За версією досудового слідства було побито 42 студентів, 12 міліціонерів і одного польського спостерігача. Все це викладено в обвинувальному висновку, який по всім пунктам повністю сфальсифікований. Близько 36 студентів (хоч там не всі були студенти) взагалі у своїх свідченнях стверджують, що їх ніхто не бив. Міліціонери лише на суді знайомляться з інформацією прокуратури про те, що вони допитуються в якості потерпілих. Про побитого польського спостерігача ні тоді, ні зараз ні в Ужгороді, ні у Варшаві, ні в Києві ніхто не чув. Представники місій ОБСЄ і СНД не виявили жодного порушення на території області, яке б вплинуло на результати виборів. Студенти ні в міліцію, ні за медичною допомогою не зверталися. Хто визнав їх потерпілими – невідомо. В справі є якісь копії якихось протоколів, юридично не завірених. Всі вони фальсифіковані. Потерпілі в суд не з'являються.

Приклади фальсифікації можна нарахувати десятки, а той сотні. Як і приклади службового підроблення, «лівих» судово-медичних експертиз і т. д. Їх перелік я подам як в Генпрокуратуру, так і в розпорядження Міжнародних правозахисних організацій після завершення судового слідства.

Представники обвинувачення в залі суду ведуть себе зухвало і цинічно. Практично керують свідками.

Якби мені хтось сказав, що таке можливо в цивілізованій європейській країні, я б не повірив. Невже підтримка одної «коронованої» особи з напівкримінальної структури дає можливість правоохоронцям нехтувати правилами честі і власної гідності?

Я не роблю на своїй кримінальній справі ніякого політичного піару. Упродовж півтора року я не дав практично жодного публічного коментаря. Я звертався лише до Генеральної прокуратури і профільних комітетів Верховної Ради із проханням ознайомитися з цією кримінальною справою. На жаль, моє прохання не було підтримано. Я не сприймаю однаково як політиків, які робили піар на моїй справі і хотіли реалізувати підтримуване мною гасло «Бандитам – тюрми!», так і тих псевдозахисників, які хотіли набрати політичних балів на моїй трагедії. Як одних, так і других моя доля цікавила лише доти, поки навколо мене були десятки журналістів і багато теле- та фотокамер.

Я їх не засуджую. Напевно, такою в їх уяві є велика політика. Але я такої політика не хотів і не хочу ні сприймати, ні розуміти.

Справжнім друзям і колегам я дякую за підтримку. Бо без них, без своєї сім'ї, без підтримки близьких ці роки тюрем, лікарень, судів перетворилися б для мене в суцільне пекло. Напевно, саме такого сценарію дуже хотіло мукачівське угруповання, яке очолюють керівник Секретаріату Президента Віктор Балога, мер Мукачева Василь Петьовка, прокурор області Юрій Бенца. Саме їх я вважаю політичним замовниками кримінальних справ проти мене і моїх однодумців. Їх місце – на узбіччі політичної історії. Сучасна цивілізована політика не сприймає кривавих методів 2005 року, а також вимагань викупів політиків за десятки мільйони доларів.

Шановний Олександрє Івановичу! Практично на кожному засіданні я звертаюся до Ваших підлеглих зі словами *«Відмовтеся від абсурдних звинувачень і тоді збережете свою професійну честь і гідність!»*

Мій лист до Вас сьогодні не має якогось конкретного прохання. Напевно, правий один із найвідоміших і найпрофесійніших політиків і правоохоронців, який сказав, що в сучасній політиці святих немає. До таких я себе теж не відношу. У своєму житті напевно робив помилки: і кадрові, і управлінські... Сьогодні ж моєю метою було розповісти вам про долю окремо взятої людини, яку намагалася перемолоти правоохоронна система держави. Я горджуся тим, що їй це не вдалося..

Не хотілося навіть згадувати про свій третій арешт, який проходив прямо на території СІЗО всупереч всім законам України. Але це вже історія.

Бажаю вам, Олександрє Івановичу, успіхів у нелегкій роботі, постійної і пильної уваги до роботи Ваших підлеглих у маленькому, але гордому Закарпатті. Перекоаний, що у нас буде справжня правова держава з відкритим громадянським суспільством.

З глибокою повагою,
голова Закарпатської ОДА 2002– 2005 рр.,
депутат Верховної Ради України ІУ скликання,
член Політбюро СДПУ (О),
підсудний **Різак І. М.**

13.07.07

ЗВЕРНЕННЯ
екс-голови Закарпатської облдержадміністрації ,
депутата Верховної Ради України ІУ скликання Івана Різака
ДО
ПРЕДСТАВНИКІВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ
Дорогі друзі!

Роль засобів масової інформації в житті і розвитку сучасного суспільства важко переоцінити. Свобода слова нерозривно пов'язана зі свободою людини на самореалізацію. Саме свобода слова є однієї із головних ознак демократичності суспільства, утвердження прав і свобод людини.

Напевно, всі ми вітаємо той факт, що свобода слова нині має певний розквіт і тенденцію до розвитку.

Особисто для мене свобода слова – це не просто слова. Можливо, це дивно чути від чиновника, який понад 10 років (з 1992 – по 2005 рр.) пропрацював на різних посадах в органах виконавчої та законодавчої влади. Але перебуваючи на різних адміністративних, партійно-політичних чи громадських посадах я завжди з великою повагою ставився до журналістів і до їх нелегкої праці. Натомість завжди відчував на собі постійну увагу представників ЗМІ. І саме ця увага журналістів давала мені можливість самокритично дивитися на управлінські рішення, на свою роботу і на ті її результати, які вдавалося досягти виконавчій владі. Мої щотижневі прес-конференції з журналістами Закарпаття і центральних ЗМІ давали мені відчуття постійного зв'язку з людьми і багато в чому направляли мою діяльність як губернатора.

Неодноразово піддавався жорсткій критиці на сторінках багатьох ваших видань. Інколи ця критика, скажу чесно, здавалася і не справедливою. Але ніколи в житті я не тільки не судився із ЗМІ, але в мене цього не було навіть у думках. Бо завжди вважав, що кожен має право висловити на ту чи іншу проблему свою точку зору.

У 2005 році я подав у відставку і разом зі своєю політичною силою – СДПУ(О) – перейшов в опозицію. За кілька місяців після відставки я мав багато зустрічей із представниками громадськості, ЗМІ, в тому числі й представниками нової влади. Хотілося, як лідеру опозиційної сили в регіоні, вибудувати таку систему відносин із новою владою, яка б дала ще серйозніший поштовх у розвитку Закарпаття.

Але ці мої намагання не змогли реалізуватися через те, що на крилах так званої помаранчевої революції до влади в області прийшли люди, які мотивувалися в основному власними амбіціями, жадобою реваншу, бажанням розправитися з політичними опонентами і вирішенням особистих питань.

Помаранчева влада в регіоні, яка практично належить одному бізнесовому клану, вдалася до безпрецедентних політичних репресій проти мене і моїх однодумців. На своєму прикладі я відчув, як ця бездушна державна машина може калічити людські долі, забираючи здоров'я а часто і життя.

За перші півроку мене тричі заарештовували і чотири місяці тримали в СІЗО. Понад два роки тягнеться кримінальне і судове переслідування мене на політичне замовлення за надуманими і фальсифікованими обвинуваченнями.

Я щиро вдячний всім журналістам і ЗМІ, які і в цей непростий для мене час не оминули увагою мою історію, не залишилися осторонь тих подій і намагалися правдиво, об'єктивно висвітлювати всі перипетії правового свавілля наді мною і моїми однодумцями.

Я дякую Вам , дорогі друзі, за порядність, за мужню і професійну позицію!

Сьогодні я щиро звертаюся до Вас не бути байдужими до долі людей, які й надалі переслідуються за політичними мотивами, а ці переслідування маскуються під кримінальні справи.

Хотів би, щоб на моєму прикладі і представники громадськості, і представники політичної та бізнесової еліти, правоохоронної системи переконалися, що час кримінальних переслідувань за політичними вказівками в Україні відійшов назавжди і всі ми сьогодні об'єднуємося заради того, щоб побудувати справді правову українську державу.

Без пафосу скажу, і це може підтвердити багато моїх земляків: за мого керівництва областю жодна людина не терпіла від політичних переслідувань! Опозиційні сили і їх лідери мали всі можливості для самореалізації.

Тому закликаю вас, дорогі друзі, ознайомити своїх читачів з ходом судового розслідування, аргументами прокурорів і адвокатів, щоб зробити висновки у правдивості моїх слів.

З глибокою повагою

Іван Різак.

* * *

Президенту Союзу підприємців і промисловців України

Кінаху Анатолію Кириловичу

Шановний Анатолію Кириловичу!

Звертаюся до Вас у формі відкритого листа, щоб у такий спосіб отримати відповідь на моє звернення щодо допомоги у працевлаштуванні на якомусь підприємстві чи комерційній структурі.

Нагадаю вам, що на моє прохання на початку серпня у нас відбулася зустріч. Я дуже вдячний Вам за неї, бо це було моральною підтримкою мене після незаконного, брутального по відношенню до законів і Конституції України обвинувального вироку. Незважаючи на те, що у певний час політична боротьба розвела нас по різні сторони, я завжди пам'ятатиму, що саме Ви, як Прем'єр-міністр України, представляли мене активу області як голову Закарпатської обласної державної адміністрації після відповідного указу Президента Леоніда Даниловича Кучми.

Відповідь Ви пообіцяли дати 15-16 серпня. На жаль, мушу констатувати, що на сьогоднішній день ніякої інформації від Вас не отримав. Сподіваюсь на відповідь. Позитивну чи негативну.

З щирою повагою

екс-губернатор Закарпатської області

Іван Різак

* * *

Іван Різак відповів на питання читачів Інтернет-видання ЛігаБізнесінформ

В понеділок, 20 серпня, екс-губернатор Різак мав прийняти участь в Інтернет-конференції на сайті ЛігаБізнесінформ. Але через поважні причини зробити цього не зміг.

Читачі сайту надіслали йому багато цікавих і гострих питань. Нам здалося, що відповіді на них повинні зацікавити і наших читачів. У зв'язку з цим наш кореспондент зв'язався з найвідомішим політв'язнем України і попросив його відповісти на ті запитання. Іван Михайлович відповів на них у телефонному режимі (в редакції «Світогляду» є аудіозапис цієї бесіди). Ми свідомо не додавали своїх питань, бо наше видання системно висвітлює процес політичних репресій по відношенню до екс-керівника Закарпаття.

Пропонуємо Вашій увазі його відповіді на всі питання, які ми знайшли на сайті ЛігаБізнесінформ

Иван Михайлович! Большинство закарпатцев уверены в вашей невиновности и поддерживают Вас в стремлении отстоять свое честное имя. Как вы думаете, в Украины есть шанс выбраться из того болота, из той правовой вакханалии, в которую страну вверг мукачевский криминальный клан Балогги, который управляет и нашим больным президентом? Не чувствуете ли Вы, что после выборов в стране может начаться полный хаос или даже гражданская война? Спасибо!

Оксана, г. Ужгород 20.08.07 12:00

І. Різак:

Прежде всего хотел бы высказать слова благодарности всем закарпатцам и тем друзьям в Закарпатье и Киеве, которые поддерживают меня в это очень трудное для меня, моей семьи и моих близких время. Этого я не скрываю, потому что три года судебных преследований, четыре месяца пребывания в СИЗО, три ареста, конечно, настроения не добавляют. Но я убежден, что Украина никогда не свернет с демократического пути, хотя в последнее время такие попытки есть. Поэтому я однозначно оставляю себе шанс на то, что Верховный Суд исправит вынужденную, я бы так сказал, ошибку Ивано-франковского Апелляционного суда по отношению ко мне. Считаю, что Апелляционный суд просто не выдержал политического давления политических заказчиков, а я считаю, что это Виктор Балогга и его бизнесовый клан, и принял соответствующее обвинительное заключение по отношению ко мне. Поэтому я хочу верить, что Верховный Суд просто нормально изучит это уголовное дело, которого практически нету, и примет соответствующее решение. Я знаю, что оправдательный приговор – это единственно правильное решение и для этого есть все основания. Потому что кроме политики в этом уголовном деле ничего не было и нету. Очень сожалею, что Генеральная прокуратура своевременно не обратила на это внимание. Наверное тоже была под тем же влиянием.

Что касается в целом процессов в Украине, то хотел бы сказать, что я считаю, что однозначно эти выборы не имеют юридических оснований, на основании тех указов, которые были приняты президентом страны. Другое дело, можно дискутировать, нужны они – или нет и насколько правильно отражают результаты выборов 2006 года настроение страны. Это предмет дискуссии. То, что указы президента незаконны, мне кажется, что сегодня вся юридическая и политическая общественность об этом знает. Я говорил об этом на суде, когда в своем последнем слове обращался к суду с просьбой принять законное решение и не принимать никаких решений на основе каких-либо договоренностей. Поэтому я не воспринимаю никаких указов, законодательных или подзаконных актов на основании договоренностей. Я хочу, чтобы торжествовал закон.

Хочется верить, что ведущие политики страны осознают всю ответственность перед этим государством и будут принимать такие решения, которые бы шли на пользу людям.

Ну а приход на высшие должностные ступени Виктора Ивановича Балогги считаю одной из самых крупных кадровых ошибок, которая рано или поздно будет исправлена.

Іване Михайловичу, Вам оті півмільйона застави треба буде відробляти, чи як? А моральні збитки Вам не хочеться відшкодувати потерпілим від Вашого свавілля студентам у свалевському готелі "Комфорт"? На мою, свалевчанки, особисту думку, Вам треба покаятися бодай перед Богом за все те, що Ви так поквапливо і беззастережно виконували з подачі Ваших хазяїв-медведчуків.

Ірина 20.08.07 14:15

Хотів би підтвердити, що мене було випущено під заставу п'ятсот тисяч гривень. Застава напевно була справді розрахована на те, що я не зможу знайти таких грошей, бо всі прескрасно в Закарпатті знають, у Сваляві теж, що у мене не має бізнесу, щоб робити застави на п'ятсот тисяч гривень. Я вдячний насамперед лідерам Соціал-Демократичної партії України (об'єднаної), які внесли цю заставу і таким чином я опинився на волі. Хоча якщо пам'ятає пані Ірина із Сваляви, то це не помішало поза законом заарештувати мене втретє. Хоча суд на це дозволу не давав. До речі, Івано-Франківський апеляційний суд прийняв окрему постанову, де визнав всі арешти мене незаконними.

Відносно потерпілих під час інциденту у Сваляві. Не хотів би вдаватися в деталі кримінальної справи, бо самих деталей я так і не зміг з'ясувати протягом багатьох судових засідань. Хоча уже зараз однозначно переконаний, що ніяких масових заворушень і ніякого побиття студентів у Сваляві не було. Були політичні провокації з боку керівництва штабу «Нашої України», які потім були перетворені в так звану кримінальну справу. І тому я хотів би сказати: всі людям, напевно, є за що каятися, Але каятися за прийняті рішення на посаді голови адміністрації Закарпатської області мені нема чого. Я можу лише сказати, що помилки були: і кадрові, і управлінські. І це я визнаю. Але нічого такого, щоб називалося кримінальним злочином, у житті не зробив.

Що стосується наказів, про які часто любили говорити мої опоненти, то хотів би зробити два слова відступу і нагадати, що Віктор Іванович Балога, як колишній активний член СДПУ (О) і мій заступник як секретаря обкому СДПУ (О), Олег Олодарович Гаваші, нинішній губернатор Закарпатської області, колишній голова комісії з питань освіти при обкомі СДПУ (О), якого я представляв на начальника управління освіти. Чому я роблю цей відступ?

Тому що перший, Віктор Іванович, під час виходу із лав СДПУ (О) заявляв, що він оголошує боротьбу київським олігархам, які захопили весь бізнес у Закарпатті. Але потім, ставши вдруге губернатором, визнав, що ніякого бізнесу, ніякої власності народні депутати України від Закарпаття Віктор Медведчук та Григорій Суркіс в Закарпатті не мали і не мають.

А другий, відвідавши мене в СІЗО, проявивши таку «добру волю», як я спочатку думав, запропонував мені підписати документ, і я зразу буду звільнений із слідчого ізолятора, який би свідчив про так звані злочинні вказівки керівництва держави, про які говорить і читачка вашого сайту. Коли я його запитав, а що ж я робив злочинного? Назви мені будь ласка, Олег Олодарович,

тоді я скажу , чи робив по своїй ініціативі, чи по вказівці зверху? На що він розсміявся і сказав, що всі знають, що нічого не робив, Але щось придумаєш. Тобто, навіть Олег Олодарович Гаваші, який , виконуючи вказівку своїх господарів, бо в мене головний господар в житті це моя совість, не зміг назвати жодної моєї злочинної дії на посаді губернатора Закарпаття. Що підтвердили і майбутні замовні кримінальні справи і їх розгляд у суді. А те одне обвинувачення, яке залишилося, я переконаний, буде відмінене Верховним Судом України.

Іване Михайловичу, чи отримуєте Ви закарпатські газети, чи інформує Вас хтось про поточні справи у рідному краї? Якщо так, то які б з останніх кроків місцевої влади (обласної, ужгородської та мукачівської міських) Ви б віднесли до позитиву, а які – до негативу?

Володимир Є. Ужгород 20.08.07 10:54

Ви знаєте, я , на жаль, не читаю закарпатських газет. Мене періодично інформують про ситуацію в області, але на рівні людей, які досить далеко знаходяться від влади і ніколи не були при владі. Це в основному мої близькі, які там залишилися. І тому я сьогодні назвати конкретні кроки влади , які би можна оцінювати з точки зору позитивної чи негативної, я не можу. Відношу себе до тих людей, які ніколи не бють себе в груди, що при мені було так, а зараз не так. Знаю, що в цілому, соціально-економічна ситуація в області залишається напруженою. Хочеться, щоб влада зробила все можливе, щоб жителям краю жилося краще. На це були направлені кроки мої, як керівника області, і я переконаний, що й інші керівники в цьому плані працюють. В когось виходить краще, в когось – гірше. Єдине, що мене турбувало, і продовжує турбувати, це , щоб не було монополізації в економіці області, не було засилля в політиці, і не було такого єдиного політичного погляду на всі речі, які сьогодні часто нав'язуються з центру закарпатськими земляками, які перебувають на чільних високих посадах в секретаріаті президента.

Вы были одним руководителей СДПУ(о) в Закарпатье. В своё время эта партия подмяла под себя всё, что возможно, а сейчас практически исчезла с политического небосклона. Почему? И куда подевались те, немалые финансовые средства, которыми владела партия?

Денис. Ужгород 20.08.07 10:30

Хотел бы ответить Денису, что партия СДПУ (О) ничего не подмяла в Закарпатской области. В одном из предыдущих ответов я уже говорил о том, что киевские народные депутаты никакого бизнеса не имели и об этом все знают в Закарпатье, и Вы, Денис, хорошо знаете, что у меня не было никакого бизнеса. Я об этом говорю не с гордостью, а говорю просто потому, что у меня другой путь в политике, в которую я пришел с должности старшего научного сотрудника. Прошел путь с

работника социальной службы для молодежи до губернатора, не перескакивая никаких должностей. Все лестничные ступеньки государственной службы мною проверены на собственном опыте.

У нас было несколько бизнесменов, и друзей, которые финансировали областную организацию СДПУ (О). Были и конюктурщики, которые подстраивались под СДПУ (О)

Хотя тоже иногда помогали, но помогали не партии как таковой накапливать какие –то средства, а финансировали те или другие проекты. Вы об этом прекрасно знаете. Это и футбольный клуб «Закарпатье», который два раза выходил в высшую лигу и сейчас тоже успешно играет в высшей лиге... Это и многие социальные проекты, молодежные мероприятия..

Я вам даже скажу, что областная организация СДПУ (О) даже не выкупила привлекательный офис в центре города на площади Театральной. Он остается в аренде и коммунальной собственности. То есть, партия как такова каких то материальных ценностей не накапливала и их не имеет.

То, что партия снизила публичную активность, для этого наверное есть объективные причины, поскольку после 2004 года наиболее серьезным репрессиям поддавались именно члены нашей партии. В Закарпатье прошли такие репрессии, которые не знала история. Я даже себе представить не мог, что в Закарпатье будет такое возможно, что за политические взгляды людей будут кидать по тюрьмам, под следствие, будут выгонять из родных мест.

Но я уверен, что в ближайшее время партия вернет себе позиции, не то. чтобы в органах государственной власти, а в общественном мнении и вы сможете в ближайшее время убедиться, что она будет одним из лидеров политических сил в Украине.

Почему не живете в Ужгороде? (плохие в Ужгороде доктора?). А может у Вас нет в Ужгороде квартиры? Что случилось с Вашей квартирой?

Александр 20.08.07 10:08

Хочу вам сказать , Олександр, что в Ужгороде у меня есть квартира, она находится по улице Перемоги. Я думаю, что все ужгородцы знают, где моя квартира. Раньше моя квартира находилась улице Насыпной. Кроме того в Ужгороде у меня осталось из собственности еще четыре сотки земли. Их я получил еще будучи аспирантом университета, поскольку тогда была такая ситуация, что мне не удалось попасть в кооператив. Это вся моя собственность.

А в Ужгороде не живу по той простой причине, что после ареста переехал на лечение в город Киев. А то, что позже начало твориться с моей семьей, что некоторые люди потеряли всякую мораль по отношению к моей семье, преследования жены в университете, начали закрывать футбольный лицей, в котором учился мой сын, я решил не рисковать и не подвергать испытаниям свою семью. Я думаю, они и так пережили не мало.

На сегодняшний день в Киеве жилья у меня нет. Будучи депутатом Верховного Совета я жилья не получил. С помощью друзей и родных снимаю квартиру и до сих пор остаюсь безработным. Как и моя жена.

Поэтому планы на будущее будем составлять вместе со своими родными и друзьями в ближайшее время.

Кроме того, напомним, что на протяжении судебного процесса и до окончательного вердикта суда квартира и находящиеся в ней вещи находятся под арестом, наложенным следователями Закарпатской прокуратуры.

Шановний пане Іване! Чому Ви не згодились на пропозицію першого заступника в МНС у Шуфрича? Без Вас втрачено дуже багато. Які Ваші взаємини з цим політиком і чи справді він є політик (не в українському розумінні). Де Ви вбачаєте своє місце в подальшому? Парламент чи господарське управління?Дякую, Олексій, м. Київ

Олексій 20.08.07 09:03

Хотів би сказати Олексію, що Нестор Іванович ніколи не робив мені пропозицій стати заступником чи першим заступником міністра. Тому я не міг погодитися чи відмовитися від цієї пропозиції. Ця пропозиція одним із наших спільних друзів і була мені проголошена, але в цей час я знаходився в Івано-Франківську і на засіданні суду я попросив до завершення чергових судових засідань і до приїзду в Київ кілька днів почекати і я відповім на це запитання. Після приїзду в Київ я не зміг зв'язатися з міністром, але зв'язався з його заступником паном Скіб'яком, Ви ж його пам'ятаєте, це колишній начальник обласної податкової адміністрації. Він, як і відділ кадрів цього міністерства, нічого не могли сказати, їм про ці пропозиції не було нічого відомо. Коли через місяців вісім після цієї пропозиції, яка прозвучала у засобах масової інформації, я випадково у Феофанії зустрів Нестора Івановича, то він запитав, чому я публічно спростував його інформацію. На що я відповів: ти ж знаєш, що пропозиції на місце заступника міністра я не отримував від тебе і не отримав підтвердження в міністерстві. На що він відповів, що раз він так говорить, то треба зважати на те, що він говорить, а не публічно заперечувати. Тобто, я чесно кажучи так і не зрозумів, для чого це оголошення було потрібно. Хоча, скажу відверто, що, напевно, на той час, та й на цей, я б не погодився стати заступником міністра. Хоча життя ще розставить свої акценти. Тому що поки що я своє майбутнє хотів би бачити в одній із підприємницьких структур, і поспробувати себе менеджером у підприємстві. А на державній службі в найближчий час я працювати не планую. Але ще раз кажу, життя таке, що не можна передбачити всього. Але найближчий план у мене саме такий і я підшуковую роботу у підприємницькій структурі.

Що стосується оцінки Шуфрича як політика, то, напевно, не мені її давати. Політикам найперше оцінку дають люди. Нестор Іванович Шуфрич, співпрацюючи зі мною, як керівником

області, і з попередніми керівниками, дуже багато зробив для Закарпаття. Як член бюджетного комітету, як народний депутат України. Коли я ще очолював молодіжну структуру, ми з ним багато провели молодіжних заходів. Він був спонсором.

Але останній несподіваний перехід одного з лідерів нашої партії (він був першим заступником голови партії) – у Партію регіонів – я назвав його вчинок надзвичайно прагматичним і навіть цинічним по відношенню до нас, його товаришів. Ну, насамперед за те, що він про це нас не попередив. Це моя особиста оцінка. Напевно, в Нестора Івановича були підстави робити так, але я його в цьому не розумів і не розумію.

Чи вірите Ви в Бога, і чи будучи при владі, не порушували Заповіді Божі по відношенню до людей? Чи можете дивитися відкрито своїм дітям в очі, і чи їм не буде соромно за діяння батька?

Тарас 18.08.07 15:36

Я віруюча людина. І мої батьки глибоко віруючі люди. Покійний батько, Царство йому небесне, був членом церковної двадцятки. Незважаючи на піонерсько-комсомольське минуле, батьки нас, всі чотирьох дітей, саме на основі Божих заповідей виховували, за що ми їм щиро вдячні. Завдяки їх баченню розвитку світу ми всі четверо отримали вищу освіту, двоє стали кандидатами наук, один – доктором наук. Враховуючи, що вони були простими, рядовими робітниками радгосп-заводу, то я вважаю, що це була ціла самопожертва батьків во ім'я своїх дітей. Тому я думаю, що незважаючи на свою жорсткість, але знов таки, оцінку давати людям, я на своїх посадах моральних заповідей не порушував. Для мене було надзвичайною подією, приємною подією, яка мене дуже надихнула, на боротьбу за свої права, це те, що після заяви партії на мою підтримку після мого другого арешту і перебування у СІЗО саме керівники багатьох конфесій виступили на мій захист і звернулися до органів влади звільнити мене з під варти, щоб я мав можливість у суді і на волі боротися за свої права. Це для мене було свідченням того, що і конкретна робота, і співпраця з віруючими була реальною і в силу своїх можливостей я їм допомагав. Відносно такого пафосного питання, чи зможу я чесно дивитися, то я справді зможу чесно дивитися своєму єдиному сину Олексію у вічі за дії на всіх посадах, які я займав.

Хоча біографія у мене проста, але дуже динамічна, я ні за що не шкодую. Але я переконаний, що робив на кожній посаді все можливе для покращення життя людей. І в цьому плані мій син може бути впевненим, що дії його батька завжди відповідали моральним і законним критеріям.

А те, що сьогодні мені пробують давати оцінку люди, які вчора вийшли із кримінального середовища, або виховувалися в сім'ях високопосадових компартійних чиновників, які навіть на танцях не відповідали за свої слова, то Бог їм суддя. Але переконаний, що суддями моєї долі вони не мають бути однозначно.

ЗМІ стверджують, що Ви заявили, що рішення суду Вас не задовільняють і Ви звернетесь до Європейського Суду з прав людини. А чому спочатку не до Верховного Суду України - є ж відповідна процедура звернення до Європейського Суду з прав людини (після проходження всіх судових інстанцій у відповідній країні)? Чи не тому, що Ви впевнені, що Верховний Суд України не задовільнить Вашу касацію і тому такими несвоєчасними заявами Ви чините тиск на суд через ЗМІ?

КР 18.08.07 08:46

Хочу сказати, що я мав добрі відносини із колишнім головою апеляційного суду, нині Головою Конституційного Суду Андрієм Андрійовичем Стрижаком і, напевно, і він, і закарпатські судді підтвердять, що втручання облдержадміністрації в роботу суддів ніколи не було. Якщо ми і «втручалися», то тільки допомагали Державній судовій адміністрації реалізувати матеріальне забезпечення судів. Одним з таких яскравих прикладів, це допомога в ремонті районних, міських судів, апеляційного суду і виділення приміщення для Ужгородського міськрайонного суду, забезпечення технічними засобами. Але, якщо пам'ятаєте, це не помішало ужгородському міськрайонному суду дати санкцію на арешт, а апеляційному суду Закарпаття продовжити моє перебування під вартою з двох місяців до чотирьох. Це свідчить про те, що я ніколи не налагоджував у суді особистих контактів та особистого вирішення справ. Хоча ще раз підтверджу, що на сьогоднішній день є окрема постанова Івано-Франківського апеляційного суду, що всі арешти були незаконними. . .

Я дійсно добре знаю процедуру (життя мене заставило вивчити кримінально-процесуальний кодекс і ті процедурні питання) . Якщо ви звернули увагу, то у більшості своїх заяв я продовжую звертатися до міжнародних правозахисних організацій, до міжнародної громадськості , до української громадськості, і я наголошую, що нема аргументації не те, що складу злочину, а немає самої кримінальної справи. Ще раз хочу заявити, що не було, я переконаний в цьому, самогубства ректора. Не було видачі незаконних посвідчень. Не убуло тиску на керівництво обленерго з мого боку для оплати мені мобільних телефонів. Не було факту хабаря і не було масових заворушень. До речі, по всім попереднім епізодам Івано-франківський апеляційний суд теж мене виправдав. Тобто, я хочу довести до громадськості, щоб спеціалісти і не тільки спеціалісти подивилися яким чином можна фальсифікувати кримінальні справи, підтасовувати документи і тримати людей в тюрмах, вимагаючи політичних чи фінансових поступок. Адже нагадаю, що після політичних пропозицій в мене була пропозиція відкупитися за десять мільйонів доларів. Про що я повідомив Генеральну прокуратуру. Тобто, якщо б я хотів іти на якісь змови чи домовленості, то напевно я б шукав. Але я просив тільки законного рішення суду. Оскільки я вважаю, що суд припустився помилки під політичним тиском, то вже в найближчі два-три дні у Верховний суд буде подана касаційна скарга.

Адвокати її готують. Ми добре підготуємося і покажемо, що наскільки надуманими є «кримінальні справи Різака.»

Я думаю, що Верховний Суд України поправить свого колегу з Апеляційного суду Івано-Франківська. Хоча важко Івано-Франківський апеляційний суд звинувачувати, бо той неймовірний тиск, за моїми даними, витримати було важко. Але я переконаний, що судді повинні поступати лише по законам. Тобто, за принципом, коли не знаєш, як поступити, дій по закону. На жаль, на цей момент так не пройшло. Тому я переконаний, що Верховний суд цю справу поправить.

В понеділок, 20 серпня губернатор Закарпаття Олег Гаваші вперше за останні кілька місяців вирішив провести прес-конференцію. Що це співпадіння у часі, початок виборчої кампанії чи щось інше, яке має дивне співпадіння у часі з інтернет-конференцією экс-губернатора Закарпаття Івана Різака?

Цікавий 17.08.07 20:28

Я не знаю плани Гаваші на тиждень. Я знаю, що коли я був головою Закарпатської облдержадміністрації, хай підтвердять журналісти, я щосереди давав прес-конференції, де звітував про роботу за тиждень обласної державної адміністрації, свою особисту, відповідав на болючі запитання. І це було системною роботою, чого вимагало і керівництво держави.

Чому так співпало, я прокоментувати не можу. Ніяких інформацій з приводу прес-конференцій, ніяких зв'язків із Олегом Олодаровичем Гаваші не підтримую.

Іван Іванович, згадайте, як при вашому керуванні начальники управлінь ОДА на ваш день народження мали по одному заходити в ваш кабінет з конвертом (не пустим). Існував список, де було вказано, хто і скільки має занести. Я сам змушений був брати в цьому участь (інакше б "полетів" з роботи). Так що не говоріть, що ви "чисті"

Керівник управління 17.08.07 17:58

Мушу засмутити Вашого читача щодо запитання наскільки я «чистий», оскільки інтерв'ю вашому виданню я даю одразу після прийняття душі (сміється). Хотів би сказати начальнику управління таке, якщо він працював в Закарпатській облдержадміністрації, то звати мене Іван Михайлович. Якщо він знає традицію поздоровлень голів облдержадміністрацій, то він знає, що ні при одному губернатору начальники управлінь не вітали губернатора по одному. А завжди всі разом і тільки з букетом квітів.

Це було не тільки при мені. Це було і при Устичу, і при Балозі, і при Москалю, в яких я працював заступником і першим заступником. Це можуть підтвердити всі начальники управлінь. А що стосується хабарів, то я думаю, що наведена схема дуже примітивна.

Але якщо Ви при мені таке робили, то у вас є можливість звернутися до прокуратури і прокуратура порушить кримінальну справу і з'ясуємо хто і кому і за що давав хабарі. Бо заперечувати щось під час Інтернет-конференції дуже важко. Якщо ви пам'ятаєте, одна із справ в суді розглядалася по звинуваченню мене в хабарі, коли людину заарештували, протримали десять діб і людина мене звинуватила після перебування десяти днів в слідчому ізоляторі у дачі хабара рік тому. Такого прикладу не тільки в історії незалежності України, але й Радянського Союзу, я думаю і світовій практиці не було. Щоб кримінальна справа порушувалася на основі однієї заяви, що людина колись комусь щось дала. Але ви знаєте, що по цьому факту суд мене виправдав. Але в цілому хочу сказати, що це була комплексна технологія щодо дискредитації мене як особистості, як політика і потрібно було набрати певних епізодів, що може хоч один в суді буде обвинувальний для того, щоб зняти із себе відповідальність. А з другого боку, щоб показати громадськості (а ви, напевно, звернули увагу, як супроводжувалися судові засідання, особливо у першій половині, цілими фільмами і цілими великими газетними статтями центральних каналів чи центральних газет). Я в цьому плані прихильник з'ясування юридичних обставин.

Чем закончилось выяснение обстоятельств смерти бывшего ректора УжНУ В.Сливки? Если не ошибаюсь, он был вашим научным руководителем

Дмитрий 17.08.07 16:13

Да, Дмитрий, он был моим научным руководителем. Был научным руководителем моего брата, научным консультантом докторской диссертации моего брата. У нас были с ним прекрасные отношения и я этот эпизод считаю самым циничным по отношению ко мне, поскольку именно по нему меня два раза арестовывали и я отсидел в следственном изоляторе четыре месяца. Именно в таком свете хотели показать представители оранжевой власти под свою политехнологию «Бандитам – тюрьмы!», что вот какие люди доводят до самоубийства и так далее и тому подобное...

То есть это просто реализация лозунгов. только почему то настоящие бандиты до сих пор на свободе, а невинные люди продолжают страдать. Потому что они поддержали в 2004 году на выборах не оранжевого кандидата, а кандидата от бело-синих. Ситуация такова, что я полностью оправдан по этому эпизоду, как и еще по нескольким эпизодам, и хотя у меня остались вопросы. После рассмотрения этого эпизода в судебном разбирательстве у меня есть некоторые основания говорить о том, что самоубийства ректора не было. Я думаю, что настоящее следствие впереди. После отставки прокурора Закарпатской области Юрия Юрьевича Бенцы и его покровителей в Киеве, как в секретариате президента, так и в Генеральной прокуратуре настоящую причину смерти и обстоятельства мы еще узнаем.

Які на Вашу думку 5-ть першочергових законів необхідно прийняти новій Верховній Раді для наведення порядку в Україні?

В.Я. 17.08.07 15:40

Напевно на це запитання, в тій ситуації в якій я опинився і в яку мене поставили мої політичні опоненти то, напевно, я б сказав, що починати треба із поправок Кримінально-процесуального кодексу України, щоб не дати можливості перевертням в погонах переслідувати людей, щоб були захищені права людини. Бо насамперед всі закони і Конституція України повинні відповідати Міжнародній конвенції з прав людини і права людини мають бути перш за все, а потім уже інтереси держави і окремо взятих людей, які хочуть від імені цієї держави збагачуватися і знищувати інших. На цю тему я міг би довго дискутувати. Але я думаю, що немає сенсу, оскільки я сьогодні не займаюся піаром, не балотуюся ні від однієї політичної сили в народні депутати України, то забирати у вас час щодо необхідності прийняття тих чи інших законів в першу чергу не буду.

Звичайно, що у мене і в нашої партії є дуже конкретні погляди на це і ми знаємо, що потрібно в цій державі робити, щоб навести порядок. Але я хотів би сказати, що насамперед потрібно хоча би виконувати Конституцію і закони, які сьогодні діють в Україні. Коли це буде, тоді можна буде говорити про першочерговість тих чи інших законів, другочерговість. Сьогодні конкретизувати конкретний пакет соціальних законів чи конкретний пакет законів, які направлені на економічну реформу, немає сенсу, напевно, тому що сьогодні нічні домовленості грають більшу роль, як Конституція чи Конституційний суд. В таких умовах коментувати чи ділитися програмними цілями, напевно, є нонсенсом.

Як Ви відноситеся до проведення адміністративно-територіальної реформи на Україні? Ваші варіанти її проведення?

Василь 17.08.07 15:35

Знаєте, я чотири роки працював заступником керівника секретаріату, завідувачем організаційно-територіальним відділом облвиконкому, завідувачим організаційним відділом облдержадміністрації і маю певний досвід адміністративно-територіальної реформи на рівні області. Дуже детально знаю, як непросто одну сільраду поділити на дві.

А я завжди був прихильником того, щоб в кожному селі був свій сільський голова, орган місцевого самоврядування, який би дбав про інтереси сільської громади. До прикладу, у нас на Закарпатті вже перезріло питання про розділ одного із самих великих районів в Україні – Тячівського. І навіть була згода місцевої еліти.

Чому я на цьому зупинився? Насамперед тому, що на прикладі розподілу сільських рад я знаю, що уже там потрібно не тільки місцевий референдум, не тільки обґрунтування бюджету сільської ради, не тільки рішення сільських рад і більшості населення в обох селах (великі села

через цінність землі не хочуть відпускати малі і ви знаєте, що за цим стоїть), а і згоду управлінських еліт всіх рівнів області.

Є дуже багато нюансів. Які я на своєму досвіді вивчив, перевірів і зрозумів, чому ці питання так важко даються.

Для того, щоб робити адміністративно-територіальну реформу в державі, а вона, напевно, назріла, то потрібно відкинути тезу про об'єднання областей, бо це дуже спрощене розуміння реформи як такої.

В адміністративно-територіальній реформі треба відштовхуватися від інтересів людей, інтересів громад і потім виходити на законодавче вирішення.

Але на сьогоднішньому етапі в Україні, я переконаний, що навіть частково адміністративно-територіальна реформа неможлива. Неможлива по одній простій причині: адміністративно-територіальну реформу, на мій погляд, можна проводити лише тоді, коли сильна, авторитетна влада в центрі. Якщо органи центральної влади є сильними і авторитетними (не окремі особистості), а саме центральні державні інституції. Тоді є довіра до центру місцевих еліт і тоді можна поступово реалізовувати добре обгрунтовану програму вищезазначеної реформи. На сьогоднішній день державні інституції центральної влади, як і в багатьох випадках і місцевої, після «помаранчевої революції» 2004 року до такого рівня дискредитовані, а дії окремих центральних інституцій це підтверджують, що ні яку навіть саму хорошу реформу місцева еліта не сприйме.... Тому потрібно, щоб насамперед знову таки, запрацювала Конституція і закони, була вирішена правова колізія, яка на сьогоднішній день діє. І лише тоді можна говорити про адміністративно-територіальну реформу як складову загальної реформи для покращення життя людей. Але, знову підкреслюю, на сьогоднішній день це неможливо, бо в органах центральної влади є авантюристи типу Віктора Івановича Балого, які в будь-який час можуть спровокувати кризу загальнодержавного рівня.

Добрий день. На виборах в Верховную Раду Украины кто у вас вызывает большую симпатию: Ю.Тимошенко или В.Янукович? И почему?

Александр 17.08.07 14:39

Ну, найбільше симпатії у мене викликає моя дружина і мій син. І на виборах, і після виборів, і до виборів. І, напевно, мій політичний досвід, і життєвий, дає мені можливість давати оцінку політикам не на основі симпатій, а на основі їхніх програм і конкретних дій. Але, щоб ви не подумали, що я відходжу від вашого запитання, то якщо говорити про симпатії, то, якщо симпатизувати на моєму місці, то потрібно симпатизувати Юлії Володимирівні Тимошенко. Якщо запитаете мене, за кого я буду голосувати, то я спробую проголосувати і в тому числі виконати рішення зїзду за Партію регіонів, за наших партнерів по коаліції у 2004 році. Чому спробую? Тому, що на попередніх виборах у 2006 році у зв'язку з переїздом в Київ дільнична комісія по вулиці Чорновола на території

республіканської лікарні не дала мені можливості проголосувати навіть тоді, коли я балотувався у першій десятці списку блоку «Не так».

А, підсумовуючи, хотів би сказати, що, напевно, і в Юлії Володимирівни, і у Віктора Федоровича, як і в їхніх програмах є сильні сторони, є і сторони, які викликають критику. Але це нормальний процес. Тому я бажаю цим провідним політикам України робити все можливе, щоб насамперед жили краще їхні виборці, а це люди, які проживають в Україні. Ну і менше захоплюватися політтехнологіями, а більше спілкуватися з людьми. І тоді буде більш реальна оцінка дій, більш конкретна програма дій виходу із тієї непростой ситуації, в якій ми опинилися.

* * *

Політв'язень №1 в Україні Іван Різак про нових захисників у справі, про СДПУ(О) і віру у верховенство права

Екс-губернатор Закарпаття Іван Різак звернувся до Івано-Франківського апеляційного суду з проханням допустити до справи в якості захисників рідного брата Василя і дружину Галину. Нагадаємо, що Василь Михайлович Різак, доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри УжНУ, заслужений діяч науки і техніки України, дружина Галина Вікторівна Різак, колишня викладач УжНУ.

Активно продовжують працювати над оскарженням вироку відомі адвокати Ірина Піх та Василь Мокану.

Іван Різак, який продовжується стаціонарне лікування у Києві, надав цю інформацію кореспонденту «Світогляду». Він поінформував нас також про те, що копії всіх звернень до державних і правоохоронних інституцій від нині надсилатиме Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини Ніні Карпачовій. Екс-губернатор пояснив такі дії тим, що обвинувальний вирок суду побудований на підтасованих і сфальсифікованих Закарпатською прокуратурою фактах і документах.

Він ще раз підкреслив, що на його думку суд не витримав того політичного тиску, який здійснювався на нього з боку політичних опонентів. Політичними замовниками справи Іван Михайлович продовжує вважати нинішнього керівника Секретаріату Президента України Віктора Балогу та прокурора Закарпатської області Юрія Бенцу, які керували виборчим штабом «Нашої України» під час президентських виборів у 2004 році.

В перемогу верховенства права Різак вірить, бо ніяких злочинів не здійснював. Цю віру, за його словами, в ньому підтримують його близькі і рідні, однодумці, насамперед, Віктор Медведчук, один з найблисучіших юристів України.

Не могли ми оминати у розмові й питання відсутності нашого співрозмовника серед кандидатів у народні депутати України від «Партії регіонів». Про що так багато говорилося в ЗМІ.

Іван Михайлович на це питання відповів: «Ще раз стверджую, що ніяких пропозицій від «Партії регіонів» не отримував. Тим більше, що для мене депутатство чи посади ніколи в житті не були головними.

Я був і залишаюся членом СДПУ(О). Разом з партією на чолі з її лідером Віктором Медведчуком за десять років спільної роботи зробили багато корисного для людей. Особливо простих періодів ні в кого в житті не буває. Пройдемо і цей. Переконали, що наша політична сила уже в найближчому майбутньому повернеться на гідні позиції в суспільстві. З її точкою зору будуть рахуватися всі основні політичні гравці України. Для цього у нас є найголовніше: десятки тисяч професійних і порядних людей».

Іван Різак також додав, що найближчим часом очолить громадську правозахисну організацію.

* * *

24.08.2007

Последний диссидент Украины

Іван Різак о себе, Балогі, Шуфріче, Медведчуке и в целом — о жизни

...Бывший губернатор Закарпатья уже третий год подряд встречает День независимости Украины не в лучшем расположении духа и не в лучшем месте — в 2005-м это было ужгородское СИЗО, в 2006-м — стационар поликлиники.

Сегодня же Иван Різак вроде как и на свободе, и не в больничном учреждении, однако, во-первых, не дома — снимает с женой квартиру в Киеве, поскольку в родной области политические оппоненты и просто недруги «жизни не дают». Во-вторых, настроение испорчено недавним приговором Ивано-Франковского апелляционного суда, согласно которому Різак приговорен к пяти годам лишения свободы с отсрочкой приговора на год. Приговорен, как он сам считает, абсолютно «ни за что».

— Да ведь очевидно, что это дело — чистой воды политический заказ, — заметно волнуясь, заявляет экс-губернатор. — Хотя «делом» эту юридически безграмотную стряпню я называю условно — для удобства формулировки. Дела же как такового нет и быть не может, потому что ни одного документа, доказывающего выдвинутые против меня обвинения, не существует в природе.

Именно поэтому прокуратура — в том числе и Генеральная — так усердствует, остерегаясь, что правда о фабрикации этого так называемого дела всплывет на свет Божий. И я это докажу, чего бы мне это ни стоило — и в судебном порядке докажу, и публично — общественность должна знать о беспределе, который сегодня касается Різака, его родных, друзей и близких, а завтра распространится на всю Украину.

— Хорошо, Иван Михайлович, если это — заказ, то кто — заказчик или заказчики?

— Это давно уже всем известно — руководитель президентского Секретариата Виктор Балага.

— Создается впечатление, что это у вас с ним что-то личное — ведь в 1999—2000 гг., когда Балага возглавлял Закарпатскую ОГА, вы были у него первым заместителем, а значит, имели вполне нормальные отношения...

— Скажу сразу — доверительных отношений с этим человеком у меня никогда не было, а деловые — да, складывались вполне неплохо. До той поры, пока Виктор Иванович, будучи недовольным своим положением в СДПУ(о) — партии, которой он, вчерашний бизнесмен, обязан своим более чем удачным стартом на государственной службе, — начал «выживать» эсдеков с Закарпатья, которое всегда рассматривал в качестве своей вотчины.

Для этого им была инициирована «политика департизации», в которой я отказался участвовать. Отказался, несмотря на то, что мне предлагались солидные материальные блага.

— Какие?

— Тогдашний помощник Балоги, а ныне — один из руководителей области (он себя узнает, прочитав это интервью) возил меня показывать дом, который стал бы моим, откажись я от членства в СДПУ(о) и пойдй против ее лидеров.

Даже в этом проявлялось коварство человека, который сегодня, находясь в тени президента, перебирает контроль над всей страной — нажимали на мою самую больную мозоль. Ведь жилищный вопрос стоял для меня очень остро — я несмотря на свой статус первого заместителя председателя областной госадминистрации ютился с женой и сыном в 39-метровой квартире.

А когда я отказался, начались настоящие «маски-шоу» — Балога на подходах к моему кабинету выставил людей из своей личной охраны, которые заворачивали, не допуская ко мне всех посетителей, начиная от начальников управлений ОГА. На протяжении 60 дней я фактически работал в полной изоляции, после чего вынужден был уйти с работы.

— Так, может быть, стоило согласиться с предложением — получили бы больше комфорта и не имели бы сегодняшних проблем?

— Возможно, в свете последних политических событий в Украине это прозвучит наивно, но я — человек принципов, и негативно отношусь к предательству в целом, и к политическому предательству — в частности. Тем более что не понаслышке знаю, сколько лидеры объединенных социал-демократов сделали для Закарпатья. С какой стати мне было отказываться от сотрудничества с ними?

— Исходя из этой вашей позиции, интересно было бы узнать, как в таком случае вы относитесь к наличию в первой пятерке избирательно списка Партии регионов человека, который, насколько помнится, не только морально, но и физически вставал в свое время на вашу защиту — Нестора Шуфрича? Ведь, судя по тому, что в официальных данных Центризбиркома он фигурирует как беспартийный, а сам говорит, что с 4 августа является полноправным «регионалом», с СДПУ(о) его, кроме прошлого, уже ничто не связывает...

— Мне непросто говорить о нынешнем Несторе, потому что вот с кем-с кем, а с ним нас связывают действительно давние, тесные и дружеские отношения...

Скажу так — его поступок я считаю избыточно прагматичным и даже в некоторой степени — циничным. Особенно с учетом того, что он рассматривался в качестве наиболее вероятного кандидата на пост лидера СДПУ(о) после того, как Виктор Медведчук объявил о своем решении сложить с себя обязанности председателя партии. На Шуфрича, на его бойцовский характер, умение зажечь словом сильно рассчитывали в наших рядах, но он выбрал путь наименьшего сопротивления.

Что ж — это его право. Но меня, откровенно говоря, несколько покорило его отстраненно-снисходительное отношение и к СДПУ(о), и ко мне лично, которое Нестор продемонстрировал в прошлом интервью вашей газете (*имеется в виду интервью Шуфрича в «2000», № 33 от 17.08.2007. — А. П.*). Не думаю, что он займет то место в Партии регионов, на которое мог бы рассчитывать, оставшись объединенным социал-демократом.

— То есть вы не считаете выбор Юрия Загороднего председателем СДПУ(о) удачным?

— Наоборот — в настоящий исторический момент это самая оправданная кандидатура. Юрий Иванович — блестящий организатор, оратор и идеолог. Иными словами, он объединяет в себе все качества, необходимые для сильного лидера партии.

В то же время, скажу честно — я до сих пор имею большие сомнения относительно целесообразности отставки Виктора Медведчука. Не надо было ему уходить.

А Юрию Загороднему хотелось бы пожелать только одного — избавить партию от «комплекса коллективной вины» перед страной и обществом, который активно культивировался нашими оппонентами. СДПУ(о) сделала очень много для Украины — нам стесняться нечего.

— Вернемся к вашей нынешней проблеме — согласитесь, интересная сложилась ситуация: после прихода к власти «оранжевой» команды вы были арестованы фактически одновременно с Борисом Колесниковым и Евгением Кушнаревым. Однако с них в итоге обвинения были сняты, а у вас дело дошло не просто до суда, но и до приговора. Почему?

— Трудно сказать. Возможно, потому что эсдеки отстаивали и продолжают отстаивать верховенство права, не заключая с окружением нынешнего президента никаких «мирных контрактов».

— Но вы же в 2004 г. играли на стороне «регионалов» — неужели от них не имеете никакой помощи?

— Увы — никакой. Понимание я нашел только у лидера Партии регионов — Виктора Януковича. Он и звонил мне несколько раз — интересовался самочувствием, делами, — и встречался со мной. Во всех же остальных случаях обращения — мои и моей семьи — к руководству ПР и ее парламентской фракции с просьбой разобраться в моей ситуации и прекратить, не побоюсь этого слова, расправу надо мной, остались без какой-либо реакции.

Да что там говорить, если Партия регионов никак — хотя бы формально — не отреагировала на приговор суда в отношении меня!

— Но должно же быть какое-то объяснение подобному равнодушию?

— Думаю, что тут играют роль два фактора. Стратегический — это разговоры о широкой коалиции с «оранжевыми», куда «дело Ризака» как-то не вписывается. И тактический, который состоит в следующем: на Закарпатье ни для кого не секрет, что местная организация Партии регионов — это «филиал» «Нашей Украины», созданный в 2004 году Виктором Балогой в качестве «запасного аэродрома» — на случай, если бы президентские выборы выиграл Виктор Янукович и необходимо было срочно менять «политический окрас». Балоба же поставил во главе местных «регионалов» своего бывшего заместителя по Закарпатской ОГА Александра Ледида, который в 2006 году был избран в Верховную Раду под № 149 избирательного списка ПР.

Так вот, я думаю, что все мои обращения в Партию регионов передавались именно Ледида как человеку, отвечающему за связи с Закарпатьем и, вполне вероятно, их содержание становилось известно Балобе, который просто давал команду все класть под сукно...

— И о личном — вы живете в Киеве на съемной квартире. В то же время в 2002 году были избраны народным депутатом — как это вас угораздило не воспользоваться соответствующими привилегиями и не обзавестись в столице собственным жильем?

— Да, представьте себе — Иван Ризак не имеет киевского жилья, более того — не имеет никаких бизнес-активов — ни своих личных, ни оформленных на подставных лиц.

— Но вы ведь уже почти три года как не работаете, да и супруга ваша, насколько известно, вынуждена была уволиться с должности преподавателя в Ужгородском госуниверситете. На какие средства тогда существуете?

— Стыдно, конечно, признаваться, но придется, поскольку этот вопрос лежит на поверхности — в связи с судами и длительным лечением у меня не было возможности активно заниматься трудовой деятельностью, а потому мне все это время помогала партия и непосредственно Виктор Медведчук с Григорием Суркисом, а также мои родные.

— О выходе на работу думаете?

— Конечно, но, скажу честно, на госслужбу возвращаться нет ни малейшего желания. Хотел бы попробовать свои силы в коммерческих структурах — правда, я никогда не занимался этим видом деятельности, но, думаю, что мой организаторский опыт здесь мог бы пригодиться.

На крайний случай можно вспомнить и о своей первой специальности — я ведь окончил Мукачевское СПТУ № 8 и имею удостоверение электрогазосварщика 4 разряда, а сейчас в связи со строительным бумом подобные специалисты нараххват.

— И последнее — как вы относитесь к определению: «Иван Ризак — последний диссидент Украины»?

— Ну-у-у, это слишком сильно сказано — я не претендую на столь выдающееся место в истории страны. Хотя, как ни крути, все равно в нее попал, став первым и пока что единственным председателем областной госадминистрации, относительно которого вынесен обвинительный приговор.

И я сделаю все для того, чтобы он не только был отменен — сейчас как раз над этим работают адвокаты, — но чтобы в Украине вообще исчезла почва для возникновения диссидентства...

Александр ПАНАСЕНКО, wolf@news2000.com.ua

19.09.07

Іван РІЗАК: «Я ніколи не зраджував людям і принципам в обмін на бізнес-проекти»

– Іване Михайловичу! Ми розмовляємо з Вами напередодні Вашого Дня народження, отож, дозвольте вас привітати.

– **Щиро дякую за поздоровлення.**

– Ось уже третій рік свої іменини Ви зустрічаєте в ролі політичного дисидента. Уже звикли до цього?

– Звикнути можна до багатьох речей. В тому числі і до не дуже добрих. А змиритися із правовим свавіллям в суспільстві в цілому і по відношенню до себе, рідних і колег неможливо. Тому я продовжую боротьбу за свої права і дуже хочу, щоб мій приклад надихав і тих людей, які невинно постраждали в Закарпатті від помаранчевих політичних репресій у 2005 році.

Три роки пройшли як одна мить. Адже ще недавно, буквально через кілька днів після звільнення із СІЗО, просто на східцях клініки «Борис» друзі і рідні вітали мене із 40-річчям. Радий, що ці іменини зустрічаю в родинному колі, бо два попередні зустрічав у лікарнях. Так що позитивний прогрес є. Звичкою стає те, що на дні народження уже третій рік навіть не пробую спиртного (*сміється*).

– Коли Ви останній раз були на Закарпатті? І чи не збираєтеся повернутися найближчим часом?

– Рідну закарпатську землю покинув одразу після звільнення із СІЗО і з тих пір вдома ще не був. Їздив тільки на судові засідання в сусідню область і перебував на лікуванні в Києві. Вже близько місяця – в колі сім'ї. І дуже мрію незабаром відвідати рідних і близьких в Закарпатті. Жити і працювати на малій батьківщині планів поки що немає. Треба завершити боротьбу у Верховному Суді України. З іншого боку не можу вирішити питання працевлаштування навіть у столиці. В нашій області при такій ситуації і при такій владі, самі розумієте, ніхто роботу не запропонує.

– За останні три роки Вашого політичного переслідування Ви пережили багато. Ви дуже змінилися? Якщо так, то в чому саме?

– **Став мудрішим.**

– Навіть Ваші політичні опоненти сьогодні визнають, що Різак з честю вийшов із ситуації, в якій опинився, і так і не зламався ні морально, ні духовно. Про таких кажуть: «З ним можна йти в розвідку». Але разом з тим політичне переслідування Вас якраз базувалося виключно на брехливих доносах, юридичною термінологією – оговорюваннях – людей, які ще вчора вважалися стійкими, сильними, непідкупними і мужніми чоловіками. Але під пресингом провокацій і тиску, обіцянок і підкупу вони чомусь врешті зламалися і стали не просто свідчити, але, як виявилось в суді, оббріхувати Вас. Бо рятували себе і свої сім'ї. Чому ви так не зробили?

– Хотів би звернути увагу, що таких людей було всього троє. Ніяких документів, ніяких доказів, які б свідчили про якісь мої кримінальні дії, у матеріалах справи немає. Тому я взагалі не розумію, що суд розглядав протягом багатьох місяців.

Я нікого не засуджую. Мені довелося пройти цей пекельний шлях і я добре знаю всю систему, яка може бути використана для психологічного зламу. Ця «машина» просто розчавлює людей. А щодо мужності деяких стійких чоловіків... Я знаю конкретні приклади людей, яких воля і розум паралізовані страхом. В душі вони полохливі зайці, а роблять із себе великих державних мужів.

Дякую за добрі слова. Але героя із себе ліпити не хочу. Я просто вів себе як нормальна порядна людина. Стараюся бути таким постійно. Горджуся своїми друзями і колегами, які пройшли аналогічний шлях, твердо стоячи на ногах і з піднятою головою. Переконали, що їх всіх оцінить історія і люди.

– Кажуть, що найсуворішу і найоб'єктивнішу оцінку діям своїх дітей може дати лише мати. Як Ваша мама відреагувала на те, що відбувається з Вами починаючи з 2005 року – арешти, захоплення, цькування, суди?

– Як може мама реагувати на таке по відношенню до рідного сина? А ще в умовах, коли їй в село телефонують і погрожують? А те, що на Волині розказують, що зять – бандит, і давно сидить в тюрмі?

Важко перенесла мама все це. Тим більше, що всі ці роки проходить інтенсивний курс лікування в онкодиспансері. При такій психологічній та інформаційній атаці моїм престарілим мамам було дуже важко. Та ще з їх станом здоров'я. Але знаєте, коли я їм телефоную і чую бадьорий голос підтримки, то відчуваю величезний приплив сил. Наші батьки завжди є прикладом для нас у всьому житті. В телефонній розмові завжди хочу підтримати їх, а виходить – навпаки. Така їх віра і підтримка своїх дітей не може не викликати захоплення.

– Коли у 2002 році Вас призначали губернатором Закарпаття, у вас не закрадалася думка, що ваші грошовиті політичні вороги будуть влаштовувати Вам перманентні провокації, які можуть призвести до непередбачуваних наслідків? Вам не простіше було залишитися головою парламентського комітету і не морочити собі голову господарськими справами запущеної в цьому плані області?

– Заднім числом людина завжди розумніша. Якщо чесно, то ніколи не відносив себе до людей, які безумовно виконують чийсь вказівки чи рекомендації. Як, до речі, ніколи я не випрошував собі жодної посади за весь час моєї трудової біографії. Завжди прислухався до думок старших колег і друзів. Пропозиція стати головою облдержадміністрації була для мене дуже несподіваною. Тоді пройшло лише три тижні, як я перевіз сім'ю в Київ і яка явно не бажала знову повертатися у зворотному напрямку. Тим більше син, який серйозно займався футболом і навіть залучався до лав збірної України (1989 р. н.) мріяв продовжити кар'єру в київському «Динамо».

Сьогодні можу сказати, що я не помилився у своєму рішенні. Я дякую Леоніду Даниловичу Кучмі і Віктору Володимировичу Медведчуку, який рекомендував мене на найвищу посаду в області. Дякую за можливість реалізувати себе і зробити для області багато доброго. Хоча мою роботу хай оцінять люди.

Хочу сказати, що я знав, що непросто буде працювати. Адже вже практично розгорталася президентська гонка. Але таких масових провокацій, які організували опоненти проти моєї команди при потужній медійній підтримці з центру я не міг передбачити. Тим більше, що і перед призначенням і після нього, і я цього ніколи не приховував, у мене були розмови практично з усіма народними депутатами України щодо співпраці на користь регіону. В тому числі з паном Балою. Я не порушував жодної домовленості. А все інше нехай буде на їх совісті. *Зрадити людям і принципам в обмін на спільні бізнес-проекти я не міг.*

А щодо мого призначення, то, напевно, найкраще його охарактеризував мій покійний батько, Царство Йому Небесне, який для мене назавжди залишиться ідеалом простої життєвої мудрості, розуму і далекоглядності. Коли я появився на порозі рідної домівки у батьків в ранзі губернатора, він сказав: «Іванку, я знаю, що буде тяжко, але роботу ти зробиш. Хоч я не розумію, нащо ти вернувся в те пекло. Адже з тобою будуть воювати люди, які мають дуже багато грошей. Краще б ти там, у Києві, з Галею і Альошкою кілька років відпочив і здоров'я поправив.»

Переконалий, що в кінці вересня 2002 року такого реального прогнозу мені не дав би ніхто. Ще раз йому кланяюсь!

– Період Вашого губернаторства на Закарпатті Ваші політичні опоненти називали періодом узурпації влади партією СДПУ (О). Останні три роки правління помаранчевих на Закарпатті називають періодом узурпації влади однією бізнес-сім'єю Віктора Балоги. Де правда? І – що краще?

– Відповідаючи на Ваше запитання, міг би навести статистику і сказати про те, що тільки на посадах начальників управлінь і підрозділів облдержадміністрації перебували представники і лідери не менш як 12 політичних партій. В тому числі такі, які вважалися опозиційними.

Але не це головне. Хай представники тодішніх опозиційних партій назвуть хоч один реальний приклад в області утиску їх людських чи бізнес-інтересів! Найбільше заяв робили представники «Нашої України» на чолі з Віктором Балогою. Історія показала, що це були брудні політтехнології. Ніякого бізнесу ні для себе, ні для своїх друзів ні від кого я не забрав і не перерозподілив. Ніхто з них, включаючи Віктора Івановича, за час мого губернаторства біднішими не стали. Свою позицію як в роботі, так і в політичній діяльності я декларував публічно. В тому числі щосереді на великих прес-конференціях.

Хотів би звернути увагу на команду, яка зі мною працювала хоча б на рівні заступників. Почну не за статусом: а виділю те, що вперше за роки незалежності заступниками губернатора працювали дві жінки: Тетяна Шаповалові і Лариса Ричик, до речі, безпартійні. Перша – одна із кращих фінансистів області і багато років до мене працювала заступником начальника і начальником фінансового управління області. Друга – один із кращих економістів регіону, яка десятки років працювала на провідних посадах в економічному блоці облдержадміністрації. В тому числі начальником управління економіки і промисловості області.

Перший заступник губернатора – Степан Ревак, колишній голова Берегівської районної ради. Михайло Думнич, колишній багаторічний начальник управління пенсійного фонду, секретар Закарпатської облради ще за часів президентства Леоніда Кравчука. Заступником губернатора працював також Мирослав Опачко, колишній голова Перечинської райдержадміністрації, Віктор Дядченко, колишній голова Мукачівської райдержадміністрації, Іван Рогач, багаторічний керівник обласної та міської лікарень, Юрій Чомоляк – колишній голова Ужгородського райвиконкому, багаторічний керівник філії «Укртелекому»...

І таку команду з велетенським управлінським досвідом пробували назвати «бандитською владою»?!.. Додам тільки, що свої попередні посади і професійну кар'єру ці люди зробили задовго до мого призначення губернатором і до появи СДПУ(О) на теренах Закарпаття.

Проаналізуйте кадровий склад начальників управлінь. Досвід поєднувався з молодістю. Тому й результати роботи були серйозними. А Ви кажете – «узурпація»... Хай назвуть мені хоч один приклад працевлаштування якогось мого родича на відповідальну посаду! Я був і залишаюся противником монополізації чи то політичного, чи економічного життя в області.

А коли було краще? Хай люди оцінюють!

– Так ми й оцінюємо. На відстані років чіткіше проглядається те, що було зроблено Вами за два роки губернаторства. Навіть якщо взяти лише те, що можна, так би мовити, пощупати руками. Наприклад, новий вокзал в Ужгороді, обласний кардіодиспансер, хірургічне відділення обласної дитячої лікарні, автомагістралі Закарпаття... Ви напевно знаєте, що нинішня помаранчева влада за три роки у плані будівництва нових соціально-культурних об'єктів не зробила практично нічого, але безсоромно привласнила і хизується результатами Вашої роботи. Вам не хочеться сказати своїм наступникам кілька «тепліх фраз»?

– В успіху нашої команди були конкретні складові. Насамперед це професіоналізм і бажання працювати. Однією з головних було – це підтримка наших ініціатив особисто Президентом України Леонідом Даниловичем Кучмою. Надзвичайно багато добрих справ пролюблював глава адміністрації президента Віктор Медведчук. Ви самі розумієте, що без нормальної роботи з міністерствами і в цілому з урядом Віктора Януковича результати були б не такими помітними. Як на мене, нашій команді вдалося знайти оптимальне вирішення співпраці центральної і регіональної влади, що в кінцевому результаті привело до серйозних зрушень в соціально-економічному розвитку регіону.

Своїм наступникам бажаю одного: працювати на благо людей. все інше, «надуте» і політизоване лусне як мильна бульбашка.

– Свого часу Віктор Балоба був вашим одно партійцем і Ви працювали в облдержадміністрації в сусідніх кабінетах. На якому етапі стався перелом у ваших взаєминах? І що стало головною причиною цього?

– Мені важко щось додати до тих оцінок, які я давав раніше керівнику секретаріату президента Віктору Балозі. Вони всім відомі. До речі, як відомо і про короткий період моєї співпраці з ним. Зі своїми керівниками, а він для мене у свій час був таким, я старався не вибудовувати якихось особливих взаємин. Я просто робив свою роботу. Нагадаю, що я був заступником у губернаторів Устича, Москаля і Балогі. Для мене несподіванкою був прихід Віктора Івановича на посаду голови ОДА, як несподіванкою була його пропозиція стати першим заступником у нього. Це я пізніше дізнався, чому так сталося.

Сьогодні я хочу наголосити на одному, що ця людина ніколи не хотіла ніякого публічного контролю над собою. Його слова: «Я сам собі президент в Закарпатті» характеризують його якнайкраще. Він їх сказав після того, як я хотів його поінформувати про окреме доручення Президента України.

Зараз, спостерігаючи за його діяльністю на рівні держави, мені здається, що я все це вже бачив. Лише в менших розмірах. Спочатку в Мукачеві, а потім – в Закарпатті. Моїм оцінкам на рівні органів центральної влади вірити ніхто не хотів. Добре, що час розставляє все на свої місця.

– Як Ви вважаєте, чим керувався Віктор Балоба, організовуючи ваше політичне переслідування: намаганням чимось Вам помститися, усунути Вас від політичної діяльності чи очікуванням, що Ви, не витримавши пресингу і тиску перевертнів у погонах, будете свідчити проти Кучми, Медведчука, Януковича?

– Важко сказати. аналізувати дії авантюрих людей ще важче. А несистемних – неможливо. Думаю, що було і перше, і друге, і третє. Додасте ще кілька версій, теж погоджуся. Може, просто насолоджується, коли хтось страждає. Це, мабуть, лежить в психологічній чи навіть психіатричній площині. Зауважу лише щодо помсти. Немає причин для цього. Жив непогано до мене, при мені і після мене. Моє спілкування з ним на різних етапах це підтверджує. Він, як і його команда, ніколи крім принципової політичної позиції якихось претензій мені не висловлювали. Це після помаранчевої революції багато кому прийшло помутніння в голову...

– Ви не жалкуєте, що не прийняли у 2005 році пропозицію Балогі залишити політику й очолити університетську кафедру?

– Цю пропозицію він передав через Інтернет-видання «Українська правда», коли я сидів у СІЗО. До речі це є ще одним юридичним фактом підтвердження політичного замовлення моїх «кримінальних справ». Бо заборони на професію, в тому числі на політика, в Україні немає. Йому би вникнути в суть того, як «дають» чи «забирають» кафедри в університеті. Тоді б дурниць таких не говорив. Я був членом Вченої ради університету починаючи із студента другого курсу і протягом 13-14 років...Хоча Бог його знає, може революції щось там і поламали. Раніше ці структурні підрозділи (кафедри) очолювали лише за рішенням Вченої ради. Напевно, я відстав від життя. Бо тепер губернатори, мабуть, і кафедри ділять, і визначають, коли, хто і скільки сидітиме в СІЗО. Я такої влади не мав і ніколи не бажав.

– Про що Ви думали, перебуваючи чотири місяці в СІЗО? Вам, як діючому політику, вчорашньому держслужбовцю не ставало соромно за країну, яка може на старті 21 сторіччя влаштовувати такий політичний геноцид проти своїх громадян?

– Багато думав, аналізував. І не йняв віри, що таке дійсно може бути в державі, керівництво якої проголосило курс на європейську інтеграцію. Читав лише періодику. Книжок читати не міг. Хіба що поезію Пушкіна і Лермонтова.. І то – вголос, щоб трохи перебити думки. Дуже переживав за рідних. Бо в нашій великій родині ніхто в історії не мав навіть приводів ні до поліції (до входження Закарпаття в СРСР), ні до міліції. Тому уявляв шок, який пережили мої рідні і близькі. Продовжував вірити в те, що це довго тривати не може. Це за межами здорового глузду.

– Чи відомо вам, хто стояв за резонансним штурмом, захопленням Вас у палаті обласного кардіодиспансеру бійцями спецпідрозділів? Такого правового безпределу, який творили помаранчеві можновладці, навіть фашистські режими не завжди дозволяли собі...

– Ні. Я можу лише здогадуватися. Бійці всіх спец підрозділів підпорядковані начальнику УМВС, Що тут гадати? Дивує лише поширення п. Луценком інформації, що я ховався там від допитів. Просто не хотів знати, що в карді диспансер мене відвезли за рішенням слідчого. Я вже був заарештований і охоронявся десятками беркутівців з автоматами. Беркутів ці, які мене охороняли, самі були ошелешені від того штурму. Самому цікаво, кому потрібен був цей спектакль.

– Вас заздалегідь інформували про те, що Вам готують політичну розправу. Чому ви не виїхали з країни?

– Якоїсь конкретної інформації я не мав. І не збирався я нікуди їхати. На це не було ніяких причин. Я не робив нічого злочинного, а мав свої погляди на життя. У нормальних країнах за таке в тюрми не сажають. Та й їхати я не маю куди. А за які кошти жити? А як бути з дружиною, сином? Я таких питань тоді собі не задавав і не шукав на них відповіді. Я займався активною опозиційною політичною діяльністю.

– Під час переслідування Вас на Ваш захист виступили не лише однопартійці, колеги по роботі, але і очільники релігійних конфесій Закарпаття. Ви віруюча людина?

– Це для мене було найбільшою несподіванкою. Спасибі дружині Галині, бо це вона звернулася до владик і вони мене публічно підтримали. Ще раз приношу їм слова вдячності, бо це надихнуло мене і підтримало. Для мене це було ще й оцінкою співпраці як керівника області з керівниками конфесій. А для батьків і рідних – повною реабілітацією мене в очах односельчан. Я відношу себе до віруючих людей, але показово, на угоду політичній конюкиурі це не афішую. Моя віра в Бога – це моє внутрішнє переконання, таїнство, в яке я не посвячую громадськість. У церкві буваю не так часто, як хотілося б. Наша сім'я була глибоко віруючою і це передалось від батьків і нам, дітям. Незважаючи на те, що були активістами громадського життя, ми змалечку лягали спати з молитвою.

– У той же час багато людей, з якими Ви разом працювали і яким сприяли у їх професійній і політичній кар'єрі відвернулися від Вас? Ви напевно затаїли на них зло?

– Ні в якому разі. Так життя склалося. Навпаки, з багатьма хочеться поспілкуватись. Згадати не бурмні, а трудові будні. Ще раз проаналізувати і подумати, де можна зробити більше і краще (*посміхається*).

– Упродовж усього часу найбільшу підтримку Ви отримуєте від дружини, сина, рідних, брата Василя? Натомість багато хто каже, що однопартійці про вас забули? Навіть ходили чутки, що ви вийшли із лав СДПУ (О). Це – правда? Не збираєтеся найближчим часом це зробити?

– Однопартійці теж були різними. Були й такі, які старалися дистанціюватися, бо справді думали, що моя команда щось в області «натворила». Потужна ідеологічна пропаганда дала відбиток і на них. Лідер СДПУ (О) Віктор Медведчук, перший президент України Леонід Кравчук, заступник голови СДПУ (О) Григорій Суркіс і багато інших людей серйозно допомогли мені. Витримати цей суворий іспит життя.

Це з деким із нового керівництва партії у нас різні погляди на подальший розвиток організації і позиціонування СДПУ (О) в суспільстві. Але я це не драматизую. Свої думки я висловив у відкритому листі до одного з лідерів партії І. Шурми. Я звик дискутувати публічно. І надзвичайно хотів би цього. На жаль, дехто відреагував неадекватно. Керівник прес-служби Михайло Ларіонов назвав мене «використаним...» (не хочу називати цього слова). Також сказав, що за те, що я звернувся до Шурми публічно, за це мене вже виключено з партії. Наголосив на тому, що ні моя доля, ні доля моїх рідних нікого з партії не цікавить і навіть погрожував допомогти мені організувати нові проблеми. Напевно, людина просто не знає, що я не з лякливих.. Тим більше, що в нього є багато можливостей в інформаційному просторі для висловлювання своїх думок. Тому я кажу, що з партії не виходив. Чи виключили – не знаю?!. З новим головою партії після його обрання поспілкуватися не вдалося через його зайнятість.

– Сьогодні в деяких засобах масової інформації з'являються твердження, що якби політичні лідери, з якими ви працювали, не відвернулися від Вас, «кримінальна справа» не дійшла б навіть до суду? Ви теж так думаєте?

– Я не знаю, що мається на увазі. Я вже відповів, які лідери мене постійно підтримували. А тверджень в ЗМІ появляється дуже багато. Недавно одне з таких тверджень одного з колишніх лідерів СДПУ (О) п. Шуфрича я спростував у вашому виданні

Я не знаю, чому це дійшло до суду «Це» – я навіть не можу назвати кримінальною справою. Генпрокуратура не хотіла реагувати на мої звернення. А тиск на неї і на суд з боку політичних замовників був величезним. Це я точно знаю. Мені була надана висококваліфікована юридична допомога, а про що хто з ким мав домовлятися, я не знаю. Може 10 мільйонів доларів треба було заплатити за повну відсутність кримінальної справи? В мене немає підстав ображатися на людей, справжніх наших лідерів, які продовжують боротися за повне моє виправдання.

– З іншого боку подякують, що вирок суду – це компроміс і політична домовленість політичних лідерів. Вас влаштовує вирок суду?

– Так розуміння вироку – це моральне страхіття насамперед для мене. Я разом із адвокатами протягом довгих місяців довів, що всі звинувачення проти мене є абсурдними. Судова система не витримує політичного тиску. Але щоб засудили невинну людину і це було чиясь домовленістю чи компромісом?!

Хочу вірити, що наша держава до такого ще не дійшла. Мої захисники подали касаційну скаргу і ми продовжуємо боротьбу.

– На одному із засідань суду, здається, ще у березні, Ви, звертаючись до громадськості, заявили, що Україні загрожує фашистська диктатура. Тоді ці ваші слова багатьма сприймалися скоріше як крик відчаю, а не політичний прогноз. Однак не пройшло і трьох місяців як про «фашизм» і «диктатуру» в Україні заговорили всі, з високих трибун парламенту, на площах і мітингах, а зараз уже про це говорять і на екранах телевізорів провідні політики, еліта держави. На чому базувалися Ваші прогнози, які, на жаль, здійснюються?

– Скажу відверто, що тодішньої моєї жорсткої оцінки не зрозуміли навіть журналісти, що були в судовій залі. Або не хотіли з якихось причин надати цьому увагу.

Не треба бути пророком. Люди, які протягом кількох років в Закарпатті, а особливо у 2005 році, витворяли таке правове свавілля, яке не знали наші земляки за всю історію, не могли змінитися за один день. Рано чи пізно вони м.Али проявитись і на загальнодержавному рівні. Тому не тільки для мене, але й для багатьох закарпатців нічого нового не відкрилося. Всі просто з цікавістю дивляться, хто зупинить цих безпределщиків. В Закарпатті не змогли, в Києві – теж. Може прийшов час підключатися міжнародному співтовариству?..

– Чи вірите Ви, що після 30 вересня в країні почнеться період стабілізації і верховенства права? Чи владна криза поглиблюватиметься?

– Мій прогноз не дуже оптимістичний. Але неможливого нічого немає. Лідери держави першими повинні продемонструвати можливості діалогу. Гасло: «Або – ми, або – вони» привнесений з напівкримінального бізнес-середовища. На ключові посади вдержав повинні прийти менеджери з державницьким мисленням, не пов'язані з бізнесом. Та й взагалі, моя думка така, що якби частіше сучасні керівники держави спілкувалися (я навіть не кажу «радилися») з Леонідом Макаровичем Кравчуком, з Леонідом Даниловичем Кучмою, з людьми, які з ними працювали, то і радикалізму було б менше. Тоді люди з люмпенським мисленням точно не впливали ні на внутрішню, ні на зовнішню політику.

– Яку із політичних партій Ви підтримуєте 30 вересня?

– Партію регіонів. Самокритична оцінка власних дій і кадрової політики дає цій партії – нашому партнеру – чудову нагоду стабілізувати ситуацію в країні. На великі протиріччя між партіями під час виборчої кампанії не треба звертати увагу і тим більше драматизувати їх. Це сучасні методи ведення політичної боротьби в усьому світі. Звичайно, з українською специфікою.

Після виборів будуть спокійні ділові переговори, створення коаліції. Чесно скажу, так хочеться справжньої влади і не менш справжньої опозиції. Так втомлює те, що твориться в країні. Але це – наболіле, і напевно, не тільки для мене.

– Верховний Суд України в умовах деградації судової системи держави навряд чи можна назвати сьогодні політично незаангажованим. Ви вірите, що ваша касаційна скарга щодо оскарження вироку франківського суду буде розглянута об'єктивно і Вас повністю виправдають?

– **Я не можу не вірити. Мою так звану «кримінальну справу» вже читали найкращі юридичні фахівці нашої держави. Вони, як і я, не в меншому шоці від обвинувального вироку. Не можна судити людей за політичні погляди! Не можуть суди всіх рівнів піддаватися політичному тиску! Я прошу тільки одного: об'єктивного розгляду і законного рішення. Справедливість на моєму боці!**

– Ви і досі залишаєтеся безробітним, хоча, як відомо із ЗМІ, Ваш колишній однопартієць, міністр МНС Н. Шуфрич нібито пропонував вам посаду заступника міністра МНС?

– **Не додаю нічого нового. Якби Шуфрич пропонував мені таку посаду, то я б уже або працював в міністерстві, або оголосив свою причину відмови.**

– Як Ви ставитеся до того, що багато Ваших однопартійців перекинулися в інші партії?

– **Спокійно. Це їх вибір. Та й взагалі, абсолютна більшість тих, хто перейшов, цим кроком мене не здивували. Це ззовні здається чимось надзвичайним. Але багатьом однопартійцям реальну ціну знали завжди.**

– У своїй передвиборній програмі Партія регіонів пропонує людям самим обирати губернаторів. Як ви ставитеся до цієї ініціативи? Ви б взяли участь у таких виборах?

– **Позитивно. Просто це має бути цілісна система зміни балансу влади на користь регіональної. Зауважу, що регіональні еліти це сприймають на «ура». Але хотів би, щоб ніхто не забував, що це приведе і до надзвичайного зростання відповідальності регіонів і, особливо, їх керівників. Цим питанням я трохи цікавився і на науковому рівні, крім того маю і практичний досвід. Тому це може бути темою окремої розмови. Головне, як і в будь-яких управлінських рішеннях, довше думати, а, подумавши, діяти рішуче.**

Щодо участі моєї в таких виборах, то це питання не на часі.

– Тобто, Ви не плануєте брати участь у таких виборах?

– **Не планую.**

– Тривалий час ви очолювали обласну організацію однієї, як вважалося, із найбагатших партій СДПУ(О). Були нардепом і два роки губернатором. Ви, очевидно, багата людина? Бо, скажімо, нинішній помаранчевий голова Ужгородської райдержадміністрації А. Колібаба за короткий термін встиг приватизувати на малоземельній Ужгородщині на свою дружину 40 гектарів землі. Ще один перечинський помаранчевий керівник їздить на роботу в убогий гірський район на автомобілі за 60 тисяч євро. Розкажіть про свої матеріальні статки, якщо це не є комерційною таємницею?

– **Партія багатою була на людей. В тому числі й на таких, які заробляли гроші в бізнесі, а вкладали їх в соціальні проекти. Такого кадрового потенціалу не мала жодна партія. Але і вона б не могла ні в області, ні тим більше в державі монополювати весь кадровий склад влади. Тому серйозні помилки допускає той, хто пробує це зробити. Кадрова політика – це дуже важка справа для відповідальних людей. Особливо для тих, хто хоче конкретними справами завоювати довіру людей. Я не хочу давати оцінку представникам нинішньої Закарпатської влади. Конкретними фактами не володію, а в цілому знаю, що робиться в області.**

Про свої матеріальні статки говорив неодноразово. Квартира в Ужгороді в багатоквартирному будинку на першому поверсі. В районі, який прийнято називати «спальним». Квартира простора і була досить добротною. Прокуратурою було накладено на неї арешт, який продовжує діяти. Не був у ній два роки. Автомашини не маю. Ще є чотири сотки землі. Але нічого на ній з 1992 року не побудував. Лише кілька місяців тому цей клптик землі приватизував. У Києві орендую звичайну 3-кімнатну квартиру у звичайному будинку на 14 поверсі.

– Будучи нардепом і губернатором Ви досить активно займалися спортом. Роки переслідувань і на лікарняному ліжку змінили стиль життя?

– **У СІЗО багато «качав» прес і віджимався. Робив також зарядку. Зараз залишилося останнє і піші прогулянки на повітрі. Надіюся ще повернутися до своєї спортивної форми.**

- У Вас зараз , мабуть, багато вільного часу. Як ви його проводите?
 - Не сажу так, бо весь цей час працював над підготовкою до судових засідань. Майже напам'ять знаю всі сторінки і навіть речення того, що слідчі назвали «кримінальною справою». В житті звик серйозно ставитися до будь-якої роботи, а ту вирішується моя доля і доля моїх рідних. Життя змушує ще й тим заматися.
 - Щоб ви хотіли передати закарпатцям, які на вашому прикладі переконалися, що Україна залишилася тоталітарною державою, де править не сила закону , а закон сили, і які завжди готові Вас підтримати?
 - Хочу передати щиру подяку всім, хто мене підтримував і пройшов зі мною цей нелегкий етап у житті. Спасибі , друзі! Дякую , дорогі земляки!
- Я вірю у зміни на краще! Будьмо оптимістами! Ми самі повинні своїми руками, своїми знаннями побудувати державу, яку б по праву можна назвати європейською.
- До зустрічі.

Розмову записав Павло Пасічний.

* * *

12.10.07

Іван Різак знову шукає правди в Ніни Карпачової, а відомство Медведька переконує відмовитися від надуманих обвинувачень щодо себе

Іван Різак звернувся з відкритим листом до Ніни Карпачової:

*«Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини
Карпачовій Н.І.*

Вельмишановна Ніно Іванівно!

Інформую Вас, що близько трьох років продовжується кримінальне переслідування мене за політичні погляди. Івано-Франківський апеляційний суд без будь-яких юридичних підстав засудив мене до п'яти років ув'язнення, що є безпрецедентною політичною розправою.

Я вже надіслав Вам для ознайомлення вирок Івано-Франківського апеляційного суду від 31 липня 2007 року, який я оскаржив до Верховного Суду України (копію касаційної скарги додаю). Крім того, надіслав Вам чотири окремі постанови вищезазначеного суду, які чітко констатують порушення моїх прав з боку правоохоронних органів Закарпатської області. Повідомляю Вас також, що до сьогоднішнього дня ні я, ні мої адвокати не змогли отримати ще одної постанови суду, в якій йдеться про дослідження одного з епізодів фальсифікованої кримінальної справи.

Сьогодні Вам надсилаю матеріали журналістського розслідування проведеного інтернет-виданням «Світогляд» по епізоду, за яким я засуджений. Переконаний, що ознайомлення з ними дасть Вам можливість ще глибше ознайомитися з тими брутальними знущаннями наді мною з боку «перевертнів в погонах».

Прошу Вас вивчити вищезазначені документи і переконатися в тому, що всі пред'явлені мені обвинувачення сфальсифіковані і несуть політичне замовлення. Переконливо прошу Вас стати на захист моїх громадянських прав.

З глибокою повагою

Різак Іван Михайлович»

З аналогічним листом экс-губернатор звернувся до Генерального прокурора Медведька О.І.. Різак переконаний в тому, що після детального ознайомлення з матеріалами «кримінальної справи» прокуратура відмовиться від обвинувачень щодо нього і визнає факт незаконного переслідування з боку закарпатських правоохоронних органів. В коментарі нашому виданню Іван Різак підтвердив, що вірить в справедливість і закриття «кримінальної справи» щодо нього у Верховному Суді України.

* * *

Звернення Івана Різака до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

*Уповноваженому
Верховної Ради України
з прав людини
Карпачовій Н.І.*

Шановна Ніно Іванівно!

Змушений знову інформувати Вас про те свавілля, яке здійснюють проти мене і моїх близьких органи правосуддя і правоохоронна система держави.

Я вже Вас ставив до відому про те, що вирок суду, яким мене засуджено до п'яти років ув'язнення я не міг отримати протягом чотирнадцяти днів, що зменшувало радикально час подачі касаційної скарги до Верховного Суду України (законодавством визначено термін – один місяць). Окремих постанов і ухвал суду я не отримав до сьогоднішнього дня, що є безпрецедентним порушенням чинного законодавства і моїх прав. Це ще раз підтверджує, що Івано-Франківський апеляційний суд продовжує щодо мене протизаконні дії, а обвинувальний висновок є абсолютно заангажованим і продовжує політичну розправу за мою життєву позицію.

Нагадаю тільки, що Івано-Франківський апеляційний суд виніс обвинувальний вирок по тому епізоду, по якому мене вже було засуджено Свалявським районним судом в кінці січня 2006 року. Засуджено заочно, бо там я не був запрошений ні в ролі свідка, ні в ролі обвинуваченого. Корпоративність судової системи на рівні двох областей підтвердилася. Та й як не могла не підтвердитися, якщо головним процесуальним свідком обвинувачем в цій справі виступає не хто-небудь, а керівник Секретаріату Президента Віктор Балоба. Саме його, а також прокурора Закарпатської області Юрія Бенцу, я вважаю політичними замовниками справи.

Ті події, що сьогодні відбулися в Івано-Франківському апеляційному суді є яскравим цьому підтвердженням. Вищеназвані дирижери і їхні спільники продовжують свою чорну справу. Переконали, що рано чи пізно вони відповідать і перед людьми, і перед Богом за свої злочини.

Незважаючи на стислі терміни, моїми досвідченими адвокатами Іриною Піх та Василем Мокану було своєчасно підготовлено касаційну скаргу, яка поступила в суд 29.08.07.. Сьогодні мій рідний брат Різак Василь Михайлович, професор УжНУ, разом з адвокатом Мокану відвідали суд, щоб взяти підтверджуючі документи про отримання скарги. Крім того, адвокат Мокану окремо теж подав сьогодні касаційну скаргу, яка була зареєстрована в суді. Сьогодні касаційну скаргу за своїм підписом я відправив поштою через відділення «Укрпошта» на адресу апеляційного суду. Копії відповідних підтверджень я направляю Вам. Цим самим я добився відсутності маніпуляцій з боку суду щодо термінів подання касаційної скарги до Верховного Суду України через Івано-Франківський апеляційний суд. Також Вам надсилаю копію касаційної скарги. З її тексту Ви зможете

дізнатися про те правове свавілля допущене судом при винесенні мені обвинувального вироку за події, яких взагалі не було. Я вже не кажу про штучність прив'язування до них мене. Але про це я ще буду окремо висловлюватися і доводити до громадськості свою позицію і доб'юся справедливого вирішення справи у Верховному Суді України.

Повернуся до подій, що сталися сьогодні в Івано-Франківському апеляційному суді. Адвокат Мокану отримав від працівниці суду підтвердження про те, що касаційна скарга поступила до суду і передав цей документ брату. Брат Василь Михайлович в супроводі працівника суду зайшов в канцелярію, щоб здати інший документ. Тільки й встиг здати і вийти в коридор, як вищевказана працівниця з кількома працівниками міліції підрозділу «Грифон» з криками до брата: «Ви будете заарештовані негайно, якщо не віддасте підтверджуючі документи суду про отримання касаційної скарги». Брат спочатку не зрозумів, але виручив його адвокат Мокану, який сказав, що Василь Михайлович отримав ці документи з його рук, а не від працівниці суду. Міліціонери оточили брата і спробували забрати документи силою. Поверхом вище почали збиратися молоді люди в спортивних костюмах. Готувалася масова провокація, яку інакше як «бандитським правосуддям по-балоґівськи» не назвеш. Тільки своєчасне інформування багаточисельних представників ЗМІ, чергового Міністерства Внутрішніх Справ, а також Василя Кузьо – Вашого представника в Закарпатті – зуміло зупинити цей «беспредел» по відношенню до брата. І це той суд, який без доказів засуджує мене за масові заворушення в Закарпатті в 2004 році! Та вони самі сьогодні організували бандитський напад, який не піддається ніякому логічному обґрунтуванню!

Я дякую всім, хто допоміг сьогодні рідному брату Василю Михайловичу покинути цей «будинок правосуддя», незважаючи на словесні погрози з боку міліціонерів «заарештувати і забрати в нього документи на виході».

Шановна Ніно Іванівно! Працівники Івано-Франківського УМВС уже намагалися трьома спецпідрозділами арештувати мене в залі суду без будь-яких підстав. Сьогодні історія повторилася проти мого брата.

Пригадую, як колишній міністр МВС пан Луценко розповідав, що він застосував спецпідрозділи МВС в ужгородському кардіоцентрі, бо я ховався в лікарні від допитів. Від цього синопка компартійного чиновника, який організував політичні репресії спільно із закарпатським криміналом проти мене і моїх колег, я іншого і не чекав. Брехня, фальш і подвійні моральні стандарти, в яких він виховувався в дитинстві відклали на ньому свій відбиток. Він, мабуть, до цього часу не знає (або не хоче знати), що я під час штурму спецпідрозділом «Сокіл» кардіоцентру вже п'ять діб був під арештом і охороною десяти озброєних автоматів «беркутівців» (до речі, які не допустили до мене дружину і вдарили її по обличчю). А рішення помістити мене в кардіоцентрі прийняв слідчий прокуратури. В лікарню я добровільно ніколи не просився. Це тодішнє керівництво МВС кинуло один спецпідрозділ проти другого, а мене навіть ніхто не поставив до відома, що треба

буде виходити до машини і переїжджати в СІЗО. Напевно, ці спектаклі були комусь потрібні! Але не мені! Я знаю і вмію відповідати за свої слова і свої вчинки. Цьому навчили мене мої батьки. А своїм опонентам і декому з колишніх соратників теж побажав би цього! Тоді б не було стільки людських трагедій в благодатному закарпатському краї в 2005 році! Такі спектаклі не продовжувалися б у Івано-Франківську у 2007!

Ще раз звертаюся до Вас, шановна Ніно Іванівно, дати публічну оцінку політичним репресіям щодо мене, моїх близьких, колег по роботі. Зупиніть цей всеукраїнський на сьогодні балоганівський фашизм! В цьому Ваша почесна місія.

З повагою,

екс-голова Закарпатської ОДА,

депутат Верховної Ради України IV скликання

Різак Іван Михайлович

31.08.07.

* * *

Уповноваженому

Верховної Ради України

з прав людини

Карначовій Н.І.

31.07.2007 р. Івано-Франківським Апеляційним судом було винесено обвинувачувальний вирок і засуджено мене до 5-ти років позбавлення волі. Вважаю це рішення виконанням політичного замовлення і переслідуванням за політичні погляди та принципову життєву позицію. Тим більше, що офіційними свідками по справі виступали нинішній керівник Секретаріату Президента України Віктор Балога і «помаранчевий» народний депутат Олександр Каменяш.

Заангажованість суду підтверджують наступні дії його працівників. Вирок суду в порушенні законодавства я отримав тільки на 13-й день після його оголошення. Не змогла ознайомитися з постановами і вироком суду і мій захисник Ірина Піх, яка мене про це повідомила вчора (13.08.2007р.). Матеріали кримінальної справи теж їй не дали для ознайомлення.

Це може підтверджувати інформацію, яка надійшла мені з правоохоронних джерел (працівники просять не вказувати їх прізвище), що прокуратурою і судом спільно проводиться «підчищення» кримінальної справи і протоколу засідань. Ще раз стверджую, що матеріали так званої «кримінальної справи» Різак повністю фальсифіковані закарпатською прокуратурою настільки, що судовий процес був перетворений у фарс.

Ще раз прошу Вас допомогти мені згідно чинного законодавства допустити до справи в якості захисників рідного брата Різака Василя Михайловича, дружину Різак Галину Вікторівну, сина Різака Олексія Івановича.

Прочу Вас клопотати перед судом у зв'язку з довготривалим моїм лікуванням у клініці дозволити моїм захисникам Василю Мокану, Ірині Піх, Василю Різаку, Галині Різак, Олексію Різаку зробити ксерокопії і копії всіх документів кримінальної справи і протоколу судових засідань.

З нетерпінням чекаю від Вас, шановна Ніно Іванівно, детального вивчення кримінальної справи і публічної її оцінки.

Кримінальна справа виключно політична і я змушений звертатися за допомогою до європейських і світових інституцій, міжнародних правозахисних організацій. Зроблю все можливе, щоб на прикладі мого багаторічного переслідування, трьох арештів та незаконного ув'язнення не повторилася моя доля в жодній українській родині. Тим більше, що політичні замовники моєї справи Віктор Балоба і прокурор Закарпатської області Юрій Бенца знаходяться у високих кабінетах Ужгорода і Києва. Їх дії на цих посадах змушують мене переживати за долю моїх близьких і рідних. Державу Україну вони повертають у середньовіччя!

Прочу Вас не залишатися осторонь бо потрібні для когось «резонансні» і «нерезонансні» справи перетворюються в скалічені долі сотень і тисяч ні в чому невинних громадян України.

Продовжую вірити у верховенство права.

З повагою,

екс голова Закарпатської ОДА,

депутат Верховної Ради України ІУ скликання,

засуджений Івано-Франківським Апеляційним

судом за політичні переконання

Іван Різак

* * *

Іван Різак: « Шуфрич настільки активний політик, що змусив і мене коментувати його висловлювання»

Редакція «Світогляду» отримала коментар і відповіді екс-губернатора Закарпаття Івана Різака на запитання, адресовані Івану Михайловичу та Нестору Івановичу Шуфричу у післямові до матеріалу «Шуфрич знову став на захист Різака. Отже – попереду знову вибори!». На жаль, від Нестора Івановича відповіді поки що не надійшло, але ми таки сподіваємось її отримати.

Отже, коментар Івана Різака:

Перш за все хотів би щиро подякувати Нестору Івановичу Шуфричу за публічну підтримку, яку він висловив у Донецьку. Мені приємно також, що крім моєї рідної партії СДПУ (О), яка до зміни керівництва жорстко підтримувала мене в непростій боротьбі, приєдналися ще політичні сили. Це свідчить про те, що суспільство зрозуміло, що методами кримінальних переслідувань боротися з

політичними опонентами не можна. Тому ця новина для мене є надзвичайно приємною.

Хотів би, користуючись нагодою, висловити слова вдячності колективу «Світогляду» за системну підтримку мене і моїх рідних.

Додам також, що залишаюся людиною, яка відкрита для ЗМІ і якихось закритих тем щодо висловлювання своїх думок і міркувань для мене не існує.

Тому я звичайно відповім на ті питання, які видання поставило на своїх сторінках. Тим більше, що Нестор Іванович настільки активний політик, що змусив і мене коментувати його висловлювання.

У своєму інтерв'ю він зробив натяки на деякі делікатні речі, які повважав коментувати некоректними. Його висловлювання з цього приводу змушують мене звернутися до нього наступними словами:

Несторе Івановичу!

Досягайте свої політичні висоти , не принижуючи інших людей! Тим більше, якщо в житті ці люди вам нічим не зобов'язані.

Щоб розсіяти недомовки з цього приводу, я скористаюся для цього послугами надзвичайно авторитетного для мене видання «Світогляд». Тим більше, що з Нестором Івановичем останні два роки нам практично не вдається поспілкуватися.

Я думаю, що всі пригадують, як Нестор Іванович через різні видання пропонував мені посаду заступника міністра МНС. За формою це мені нагадувало запрошення на допити колишнім міністром МВС п. Луценком. Коли я пробував з'ясувати деталі працевлаштування , то не зміг з міністром МНС обговорити їх до сьогоднішнього дня. Пізніше мені передали, що до закінчення судового слідства ні про яке працевлаштування мови йти не може. Зауважу також, що моє призначення , наскільки я пам'ятаю, лобіював у Кабміні не п. Шуфріч. Це так, між іншим...

Я, шановні журналісти і читачі, теж поки що не з'ясував, які саме партії зробили заяву на мою підтримку. Тому тут додати мені нічого. Сам із нетерпінням чекаю цієї інформації.

Щодо інших питань, я можу все прокоментувати, бо приховувати нема що.

Одразу відкидаю якісь кулуарні домовленості по своїх «кримінальних справах». Та ще й такі, які б вимірювалися в цифрах.

Одне намагання в цьому напрямку було. Про це я повідомив Генпрокуратуру і громадськість. Це вимагання мером Мукачева п. Петьовкою 10 мільйонів доларів за закриття «кримінальних справ» від імені Балого, якого я небезпідставно вважаю політичним замовником мого переслідування.

Пан Шуфріч про цей епізод має пам'ятати, бо я і його інформував особисто. Та і його помічник Черепаня в той вечір зустрічався зі мною.

Що стосується мого перебування у Києві.

Я лише близько трьох тижнів живу у квартирі із сім'єю. Весь інший час провів на лікарняному ліжку, виїжджаючи лише на засідання суду в Івано-Франківськ.

Так що за попередній час навіть не заходив у те житло, яке винаймають дружина із сином.

Близько року вони жили у 2-кімнатній квартирі у Святошинському районі. Шукали квартиру близько трьох тижнів після переїзду, бо ціни в Києві серйозно кусаються. Під час пошуків жили в лікарні в моїй палаті і спали на «тапчанах». Хочу сказати, що у Святошинському районі оренда квартир є однією із найдешевших у Києві.

Може Нестор Іванович згадає, кому доручалося допомогти мені шукати житло...

Близько трьох місяців тому попередні господарі несподівано розірвали договір оренди. Сину і дружині вдалося знайти 3-кімнатну квартиру в районі Шулявки., на 14 поверсі 16-поверхового будинку. Квартира звичайна і практично за тією ж ціною, за якою наймалась 2-кімнатна у Святошинському районі.

Таким чином я констатую, що житла у Києві у мене не було і реально не має. Купити я його ніколи не міг, не отримав я його як депутат Верховної Ради України.

Додам, що не отримував я і грошової компенсації за квартиру від законодавчого органу.

Хто платить за оренду?

Спочатку ми робили це з дружиною. Але вже досить довгий час це роблять по черзі мої старші брати і сестра.

Що стосується автомобілів, то в моїй сім'ї його немає ні в Ужгороді, ні в Києві. Я особисто їздив два роки тільки на машині швидкої допомоги. Після того, як покинув лікарню, двічі виїжджав у центр міста на таксі. Сім'я користується різними видами громадського транспорту і таксі.

Що стосується відпочинку.

Ці три роки пекельної боротьби сім'я провела зі мною в лікарнях і поїздках в суд. У цьому році у нас із дружиною 20-річний ювілей подружнього життя. Без мене вони ні в яких санаторіях і курортах ні в межах України, ні за межами не відпочивали.

Зі мною... Тут я каюся перед ними. В аспірантські роки були п'ять днів на морі в Одесі. А під час мого депутатства – 18 днів у Криму... На жаль, інших відпусток у мене не було. Зараз у мене вже найдовша «відпустка» у моєму житті. Майже три роки...

Це найболючіше для мене питання. Працевлаштуватися в Києві поки що не вдається. Всі мої особисті знайомства і мої звернення в структури зайнятості результату не дали. Роблю все можливе, щоб вирішити це питання. Жити за гроші родичів якось соромно в такому віці. Та й взагалі змалку звик заробляти хоч трохи сам на себе. Додайте до цих проблем юридичну і медичну допомогу, оплату яких взяли на себе Віктор Медведчук та Григорій Суркіс. За що я їм щиро вдячний.

Скажу чесно, цих витрат ні я, ні мої родичі не витримали б. Але хотів би, щоб ви щиро повірили, що найголовніше це те, що від мене не відвернулось багато друзів.

Матеріальне важливе. І я думаю, як його забезпечити для своєї сім'ї.

Але без постійної підтримки, моральної, психологічної, інформаційної – пройти цей шлях було б

непросто.

Але хіба просто було моїм товаришам і колегам на Закарпатті? Їх теж переслідували, кидали в тюрми, робили все, щоб люди залишали рідну домівку.

І слава Богу, що на той час майже кожною людиною опікувався особисто Віктор Медведчук. Тим більше, що доля склалася так, що я і сам не міг прийти на допомогу людям.

Здається все, що ви просили мене прокоментувати.

Мені нема чого жалітися.

Вважаю за потрібне передати Нестору Івановичу Шуфричу побажання зустрітися в області зі своїми колишніми однопартійцями, які до цих пір перебувають під тиском місцевої влади і правоохоронців та знайти можливість їм максимально допомогти.

І – ще. Несторе Івановичу! Ніколи не говоріть про допомогу друзям і товаришам в цифрах. Тим більше, коли йдеться лише про допомогу в лікуванні здоров'я, підірваного в СІЗО і незаконними кримінальними переслідуваннями. А також юридичну – для захисту від перевертнів у погонах.

Я, як кандидат фізико-математичних наук, цілком погоджуюся з позицією «Світогляду»: цифри грають проти Вас. Тим більше, окремо підкреслю, що іншої матеріальної допомоги за вказаний період ні я, ні моя сім'я ні від кого не отримували.

Ще раз дякую «Світогляду»! Вірю в перемогу справедливості, бо це буде перемога, завойована людьми, які не втратили віру в державу Україна.

З повагою, Іван Різак.

* * *

Різак вимагає від нового керівництва СДПУ (О) політичного захисту і підтримки всім політрепресованим у 2005 році

Відкритий лист Різак Шурмі.

Першому заступнику

Голови СДПУ(О)

ШУРМІ І. М.

Шановний Ігоре Михайловичу!

Після розмови в суботу, 1 вересня, Ви запропонували мені звернутися до Вас письмово в робочий день і викласти свою проблему в листі (бо як висловилися – не в темі сьогоднішніх проблем Різак). Виконуючи нашу взаємну домовленість, я викладаю на папері свої роздуми і міркування деяких тез, які прозвучали з ваших вуст.

А вибрав я форму відкритого листа не випадково. Мені здається, що питання, які я в ньому намагатимусь викласти і свої погляди на них, не залишать байдужими десятки тисяч одно партійців, які з надією чекають серйозних політичних кроків з боку керівництва нашої партії, яке недавно обране на з'їзді.

Я, як людина, яка вже незабаром святкуватиме десятирічний ювілей перебування в Соціал-демократичній партії України (об'єднаній) (так саме святкуватиму), маю певне моральне право поділитися з своїми однодумцями наболілим, бо вони як і я переживають за долю нашої організації, яка сьогодні переживає не найкращий період.

Мене не настільки вразило Ваше прохання звертатися до Вас письмово і в робочий час, як ті думки, якими поділилися зі мною щодо стратегії розвитку партії у відповідь на моє прохання політичного та інформаційного захисту від тих брутальних кримінальних переслідувань, які тривають вже тривають вже майже три роки. Для більшого розуміння тим, хто буде читати того цього листа, слід коротко передати суть нашої розмови.

Зупинятися на нюансах і тонах, яким ви розмовляли з людиною, яка дійсно потребує допомоги не буду: ця інформація Вас дискредитує до такої межі, а в мене такого і в думках немає. Тим більше, що ми знали Вас іншою людиною. Як Ви пригадуєте, я навів Вам свіжий приклад інциденту в Івано-Франківському апеляційному суді, де без будь-яких причин правоохоронці та судові працівники пішли на брутальну провокацію проти мого старшого брата, професора, доктора фізико-математичних наук, заслуженого діяча науки і техніки України Різака Василя Михайловича, яка ледь не закінчилася його арештом. Більш детально суть інциденту я розповів Вам і, тим більше, вона відома з мого звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Карпачової Н.І.

Коротко про тези (я так їх назву, хоча враховуючи Ваш тон розмови – це важко зробити). Ваших відповідей на моє прохання захистити мене і моїх рідних від цих довготривалих знущань. Перше, що ви відповіли це те, що ніяких моїх заяв і звернень з приводу мого переслідування не повинно з'являтися в майбутньому на партійному сайті. Мовляв, моя проблема носить приватний характер і партія до цього не має відношення(Вибачте, але я не вірив своїм вухам).Друге, що в партії тисячі і тисячі рядових партійців, які постраждали від помаранчевої влади(таких як я),але Ви переконані що до цієї теми партія не повинна повертатися, а працювати над новими стратегічними проектами які б дали можливість завоювати електорат(скажу Вам чесно - на дух не переношу політиків, які цим політ технологічним словом називають наших людей).Третє, Ви вважаєте, що починаючи з останнього з'їзду партія «очистилася» від старих кадрів, які кидали тінь на організацію і повинна дивитися тільки вперед, а дрібні інциденти будуть перешкоджати цьому руху. Четверте, що тема переслідувань Вам взагалі набридла, бо у Вас є приклад звільнення людини з роботи (члена нашої партії) на Львівщині, і то Ви не робите ніяких заяв. Міг би ще дещо в деталях розповісти, але не буду Вас принижувати. Я зрозумів з нашої розмови, що Ви, як один з лідерів партії, хочете будувати щось нове і красиве, забувши про конкретні насущні проблеми в конкретних однопартійців.

Додам ще кілька Ваших думок, які прозвучали в одній з попередніх наших розмов. Дальший розвиток партії Ви бачите без друкованого органу, бо Ваш електорат читає Інтернет. Ви переконані в

тому, що треба зменшувати підтримку низових партійних організацій, а збільшувати апарат виконкому. На Вашу думку це дасть можливість активніше робити більше заяв, щоб партія була на слуху. Мабуть, не випадково дійшло до того, що з вуст одного з лідерів прозвучало визначення «політичної рентабельності обласних організацій».

Стратегічно Ви бачите нашу партію не більше як сателітом одної із сьогоднішніх парламентських партій. Залежно від кон'юнктури.

Це я спробував надати інтелігентної форми Вашим висловлюванням. А тепер відповідаю Вам письмово, як і обіцяв, на Ваше бачення майбутнього партії. Перекоаний, що я і десятки тисяч рядових партійців не дадуть Вам можливості реалізувати таке бачення розвитку партії. Спробую навести для цього аргументи і готовий до публічної дискусії.

Скажу чесно: я вступив в СДПУ(О) тільки тому, що дізнався про цю партію від одного з лідерів того часу Віктора Володимировича Медведчука, який двічі ставав депутатом Верховної Ради України від нашої Закарпатської області. Я довго міг би розповідати як багато ця людина разом з ще одним нашим однопартійцем Григорієм Суркісом зробили для області в роки, які мабуть були одними з найскладніших в розвитку нашого регіону за час незалежності. Я горджуся тим, що працював разом з цими людьми вирішуючи злгоденні проблеми моїх земляків. Я горджуся тим, що обрав цю партію під назвою СДПУ(О), хоча 10 років тому всім чиновникам настійливо радили вступати в іншу провладну партію. Разом з об'єднаними соціал-демократами я радів досягнутим успіхам, переживав за невдачі. Партія двічі підряд без будь-якого адмінресурсу ставала парламентською, а Закарпатська обласна організація протягом багатьох років залишалася одним з лідерів народної довіри в регіоні і набирала в 1998 і 2002 рр. найвищий відсоток голосів серед усіх парторганізацій в Україні. І все це, насамперед, завдяки копійкій роботі наших активістів на місцях, конкретній роботі наших лідерів-парламентарів з людьми. Воістину не слова, а діла приваблювали тисячі людей до наших лав. Я вже зараз, як колишній керівник області, ще раз можу засвідчити, що таких активних на користь краю депутатів, як Віктор Медведчук і Григорій Суркіс, Закарпаття ще не мало. І люди нам повірили! Ні, не заради посад як хтось хотів це представити (хоча були й такі), а щиро, патріотично реалізуючи себе в СДПУ(О) працювали на рідний край, на державу.

І це не робилося лише з допомогою заяв, хоча вони дуже потрібні для висловлення позиції партії і підтримки наших однодумців. Я дуже жалію, що не з'явилася заява партії на підтримку того хлопця зі Львівщини, якого незаконно звільнили з роботи. Ми втратили і однодумця, і повагу навіть наших опонентів у цьому регіоні. Перекоаний, що при Медведчуку такого би не відбулося.

Не буду детально згадувати 2000 рік – рік «департизації», коли сотні наших активістів були буквально викинуті на вулицю. Але нагадаю, що з метою підтримки нашого активу, Віктор Володимирович добирався машиною по засніженим перевалам в переддень Нового Року. Ох, і

нелегко було нам! Але поряд з нами був справжній лідер! Кажу це без пафосу! Кажу так, бо в цьому переконаний і вірю в нього.

Ви, шановний Ігоре Михайловичу, хочете все починати з чистого листа і очиститися від таких партійних активістів?! Від тих, хто безмежно вірив і вірить в ідеали і ніяких посадових і бізнесових привілеїв не мав! Не з того починаєте!

Давайте разом згадаємо прихід «помаранчевих» до влади. Кого найбільше кидали в тюрми, піддавали кримінальному переслідуванню, фізичним і моральним тортурам? Хіба не об'єднаних соціал-демократів?! Саме ми стали «крайніми», бо не йшли на зговір з тими напівкримінальними елементами, які захопили владу в країні і до цього часу перебувають в оточенні керівників держави! Але ми продовжуємо боротися! Вистояти нам допомогла тверда позиція Віктора Медведчука, фракції СДПУ(О) в Верховній Раді України, членом якої були і Ви, Ігоре Михайловичу! Я не відношу себе до дуже сентиментальних людей, але очі в мене блищали в слідчому ізоляторі після заяви Медведчука в мою підтримку, після слів першого Президента України і керівника нашої фракції Леоніда Кравчука «До смерті будемо блокувати цю трибуну, але Івана випустять». В цьому була наша сила! Бо для мене і моїх колег, які сиділи в сусідніх камерах СІЗО було головним, що наші лідери не повірили брехливій «помаранчевій» пропаганді і продовжували захищати нас. Життя підтвердило, що я і мої колеги не здійснювали ніяких злочинів. Це була чистісінької води політична розправа! Це була плата за нашу принциповість, за правдиву позицію нашої партії. І ми заплатили цю гірку ціну! Але не для того, щоб сьогодні нові лідери, такі як Ви, мали право «очищатися» від нас, не повертатися до наших проблем, а дивитися «стратегічно вперед». Хоча в цій «стратегії» я бачу в Ваших очах і чую в Ваших словах більше переживань за свої меркантильні інтереси, ніж переживань за організацію.

Не буде ніякого «вперед», поки не візьмете від Медведчука його прекрасну рису відстоювати людей, підказувати їм, якщо вони помиляються, але ніколи не переступати через них.

Згадайте, як партія стала ініціатором заснування Інтернет-видання «Політтерор», з якого можна було дізнатися про людей, які піддавалися політичним переслідуванням. Видання ставало на захист всіх – від вчителя і до губернатора. Всі мали і мають право на однаковий захист! А ініціатива партії щодо створення Тимчасової слідчої комісії з захисту прав людини у Верховній Раді України. Ця ініціатива знайшла відгук і надію у сотень тисяч людей. А повідомлення через бюлетені всіх посольств світу про політичні репресії в Україні! Я можу називати десятки і десятки прикладів роботи нашої партії того часу, направлених на захист прав наших однодумців, які попали під репресивну машину перевертнів в погонах під політичним дахом «помаранчевої» влади.

А Ви кажете, що на сайті партії не можна згадувати людей, що попали під репресії! Та партійний сайт повинен продовжувати «горіти» на захист тих людей, яких продовжують тероризувати з політичних мотивів. Права людини і їх захист – це повинно бути святим у діяльності нашої партії!

Наша партія повинна ще раз разом з лідерами регіональних організацій проаналізувати ситуацію і дійти до кожної сім'ї, яка постраждала. Бо скажу Вам як закарпатець: 2005 рік – це рік повені політичних репресій проти об'єднаних соціал-демократів. Якщо ми забудемо хоч про одну людину, нашого однодумця, ми не матимемо майбутнього: ні політичного, ні людського!

На своєму прикладі хочу сказати, що не приватний інтерес я переслідую і моя справа – це не приватна справа. Це приклад того, як з неугодними будуть розправлятися завтра знову. І жаль, що цього не розуміють всі лідери «біло-синього» політичного табору зразка 2004 року.

СДПУ(О) повинна виходити в своїй діяльності з інтересів людей і це повинно бути не лозунгом, а щоденним особистим прикладом, насамперед, нових лідерів СДПУ(О). Якщо цього не станеться, шановний Ігорє Михайловичу, ми, рядові партійці, будемо ставити питання на з'їзді про очищення лав партії від таких, як Ви.

Щодо друкованого органу... Звичайно, Вам приймати рішення, але повинен Вам сказати, що рідні того хлопця, який добирався додому і загинув у дорозі, дізнавшись про незаконний арешт батька, інтернетом користуватися не можуть. Не читають інтернет, на жаль, і рідні тої авторитетної голови сільради, яку водили по селу в наручниках, і яка закінчила життя самогубством, не витримавши знущань від «міліціонерів з народом». Не можуть ним скористатися і десятки директорів шкіл, вчителів, медиків, особливо в гірських районах, які в один день в 2005 році залишилися без роботи. Це, напевно, не Ваш електорат, але мої земляки, які продовжують вірити у відновлення справедливості, в нашу політичну силу, яка повинна прийти на їх захист.

Наша партія має майбутнє і може бути політичним партнером деяких політичних сил, але сателітом – ніколи! Ми повинні зробити все для об'єднання лівоцентристського руху в Україні! І якщо щось не розуміємо, не знаємо як зробити, давайте радитися з «вчорашніми» лідерами партії, які ще обов'язково стануть ними в майбутньому! Тим більше, що лідерство в партії ніколи не визначається посадою в ній! І Ви, Ігорє Михайловичу, повинні це добре розуміти!

Бажаю успіхів! Дякую за доручення і можливість звернутися до Вас письмово

З повагою

Іван Різак

* * *

Іван Різак: «У мене є своя оцінка партійної ситуації, але я радий, що мої колеги мене підтримували і зараз продовжують підтримувати.»

Як раніше повідомлялося, у вівторок, 23 жовтня, в прес-центрі «Інтерфаксу-Україна» відбулася прес-конференція екс-губернатора Закарпаття Івана Різак.

Серед інших з питань до Івана Михайловича прозвучало і таке:

«Чи відчували Ви якусь підтримку з боку партій на різних етапах вашого кримінального переслідування. Чи існує така підтримка тепер, уже на етапі підготовки Касаційної скарги?»

Ось що відповів Іван Різак:

«Я хотів би сказати, що на всіх етапах я отримував підтримку з боку Віктора Володимировича Медведчука, Леоніда Макаровича Кравчука та Григорія Михайловича Суркіса, багатьох своїх колег, прізвища яких я називав в своєму останньому слові. Тобто, я однозначно можу сказати, що політична сила, в якій я знаходжуся вже десять років, на сьогоднішній день мені таку підтримку надає.

Я думаю, що ваше питання виникло виходячи з останнього мого відкритого звернення до першого заступника голови партії – Ігоря Михайловича Шурми. Але це питання робоче, воно не несе якогось особистого протистояння. Воно просто показує, що є різні погляди у різних людей. І – слава Богу. Бо раніше нас завжди критикували, що нібито в нас у партії існує лише одна думка. Я вважаю, що у нас завжди була демократична обстановка. В мене є своя оцінка ситуації і тих процесів, яка зараз проходять у партії, але я радий, що мої колеги мене підтримували і зараз продовжують підтримувати.

Звичайно, я трошки, скажемо так, вважаю помилкою відхід Віктора Володимировича з посади голови партії, але продовжую вважати, що кращої кандидатури як Юрій Іванович Загородній на цьому етапі розвитку партії немає.

Тому хочеться побажати йому і його команді, яку він сформував, успіхів. Треба набратися терпіння, треба дати йому час, для того, щоб він міг себе реалізувати й реалізувати ті ідеї, які публічно запропонував.

* * *

Різак звернувся до Балого: «Пане Балого, подайте у відставку!»

На превеликий жаль, не можу до вас звернутися «шановний» навіть формально. ВИ-ПОЛІТИЧНИЙ ЗЛОЧИНЕЦЬ. Ваші дії я назвав політичним бандитизмом ще в 2000 році. З тих пір ваші дії стали ще брутальнішими. Правоохоронним органам є що вивчати у вашій діяльності в бізнесі, на посадах губернатора і Міністра надзвичайних ситуацій. Вся біда в тому, що зловживання бюджетними коштами відбивалося на простих людях і часто приводило до людських трагедій.

Але найбільшу біду для країни ви принесли на останній посаді керівника секретаріату Президента. Ваші дії і ваш вплив на Главу держави стали просто небезпечними для суспільства. Ви і ваші підлеглі переступили Конституцію, закон і всі межі людської порядності, що може привести в країні до катастрофічних наслідків. Залишилось зовсім небагато, щоб в нашій країні пролилась кров. Вам напевно до цього не звикати, та наші люди цього не заслужили.

Ви обов'язково постанете перед судом. Перед людським і божим ви вже перебуваєте, бо вас проклинають тисячі і тисячі сімей, яких ви залишили без роботи, а багатьох кинули за ґрати. Ви насолоджуєтесь стражданнями інших! Я не знаю чи судитимуть Вас в Україні. Виходячи з реалій сьогоднішнього дня це майже неможливо. Але будьте переконані: Вас обов'язково судитиме Міжнародний трибунал за злочини проти людства.

Зупиніться! Не доводіть суспільство до громадянського протистояння!

Вікторе Івановичу! Подайте у відставку. Зробіть хоч один мужній крок у житті. Не робіть заручником своїх амбіцій вищих посадових осіб у державі. Вони такий Ваш крок теж оцінять, якщо ви прислухаєтесь до моєї поради.

Такої поради Вам не дасть ніхто, навіть журналісти. Бо свобода слова у нас залишилась тільки в двох телепрограмах

Ідіть і працюйте за спеціальністю! Більше користі принесете собі і державі.

Без поваги , але з надією на розуміння політв'язень Іван Різак

Аргументи адвокатів – проти замовного прокурорського свавілля

Не виголошена промова в суді адвоката Ірини Піх

Шановний суд,

темою мого виступу будуть перші три питання статті 324 КПК України в певному ракурсі, про який скажу нижче. Адвокат Мокану зробить переважний акцент на доказах справи.

В силу статті 324 КПК України, постановляючи вирок, суд повинен вирішити, перш за все, - чи мало місце діяння, у вчиненні якого обвинувачується підсудний та чи має це діяння склад злочину, якою статтею кримінального закону він передбачений і чи винен підсудний у вчиненні цього злочину.

Надаючи відповіді на ці питання, суд має керуватися вимогами ст.323 КПК України, а саме базувати вирок на доказах, розглянутих в суді.

В свою чергу розгляд справи в суді, за приписом ст. 275 КПК України, провадиться в межах, визначених досудовим слідством.

КПК України і усталена практика його застосування надають значні переваги досудовому слідству у вирішенні таких визначальних у справі питань, як: чи бути кримінальному переслідуванню, яка саме особа має бути притягнутою в якості обвинуваченої, в якому об'ємі може існувати обвинувачення та у виборі кола доказів.

Не так давно запроваджений судовий контроль за діяльністю досудового слідства протягом кримінального провадження по справі, обмежений можливістю оскарження постанови про порушення кримінальної справи.

Ця можливість є надзвичайно ефективним засобом захисту, навіть не зважаючи на нечітку процедуру, ***перш за все тому, що це єдина стадія, коли суд контролює законність процесуальних дій і процесуального документу досудового слідства.*** Суд не з'ясовує питання – чи мала місце подія злочину, чи вчинила злочин саме певна особа; суд перевіряє наявність приводів і підстав для винесення зазначеної постанови, законність джерел отримання даних, які стали підставою для винесення постанови про порушення справи, дотримання вимог статей 94, 97, 98 КПК України. І, у разі встановлення судом недотримання досудовим слідством вимог процесуального закону, суд скасовує постанову про порушення кримінальної справи.

Зовсім інше становище з другим за кримінальним провадженням процесуальним документом - постановою про притягнення особи в якості обвинуваченої та документом підсумкової роботи досудового слідства – обвинувальним висновком. Не зважаючи на чітко визначено процесуальну

формалізованість *і цих* процесуальних дій і документів, закріплену статтями 132 і 223 відповідно, судового контролю для них в стадії досудового слідства не існує.

За висновками Конституційного Суду України (рішення № 3-рп від 30.01.2003р.), притягнення як обвинуваченого не є остаточним висновком слідства про винуватість – остаточний обвинувальний висновок він робить після закінчення досудового слідства. „Переконання слідчого і прокурора у вчиненні особою злочину не означає доведення її винуватості, яка відповідно до конституційно закріпленого принципу презумпції невинуватості особи може бути встановлена лише обвинувальним вироком суду (стаття 62 Конституції України).

Зібрані досудовим слідством докази винуватості особи перевіряються і оцінюються судом під час розгляду справи по суті, за результатами яких суд постановляє виправдувальний або обвинувальний вирок, визнаючи особу, відповідно, невинуватою або винуватою у вчиненні злочину”. Тому Суд стверджує, що перевірка судом на стадії досудового слідства постанови про притягнення особи як обвинуваченої, враховуючи її зміст, фактично означатиме перевірку достатності зібраних у справі доказів, ще до закінчення досудового слідства і передрішення питання щодо винуватості особи у вчиненні злочину ще до розгляду справи по суті.

Отже, суд має розглядати скарги на постанови про притягнення в якості обвинуваченого в стадії попереднього розгляду справи або в стадії розгляду справи по суті.

На моє переконання, такий висновок не є безсумнівним.

Якщо оцінювати лише обґрунтованість постанови про притягнення особи в якості обвинуваченого, її аналіз з позиції ст. 131 КПК України, то така точка зору є зрозумілою.

Але ця постанова повинна бути не тільки обґрунтованою, а й містити ряд складових, встановлених статтями 130, 132 КПК України, зокрема: викладення злочину, у вчиненні якого обвинувачується особа, час, місце, та інші обставини вчинення злочину, юридичну кваліфікацію. І аналіз постанови з точки зору її відповідності вимогам ст. 132 КПК України та аналіз доказової бази, - речі різні. І КПК України, на мою думку, не випадково окремими нормами встановлює вимоги до таких постанов: щодо вмотивованості – статтею 131 і щодо наявності обов'язкової формалізованої структури – статтею 132.

В який же спосіб, на сьогоднішній день, є можливість оскаржити постанову про притягнення в якості обвинуваченого, або які реальні права має з цього приводу підсудний?

В стадії досудового слідства, відповідно до ст. 142 КПК України, постанова має бути **оголошена** обвинуваченому з роз'ясненням суті пред'явленого обвинувачення.

У відповідності до параграфу 3(а) Статті 6 Конвенції про захист прав і основних свобод людини 3. Кожна людина, обвинувачена у вчиненні кримінального злочину, має якнайменш такі права:

а) бути негайно і **детально** поінформованою зрозумілою для неї мовою про характер і причину обвинувачення проти неї;...

Цитована норма Конвенції дає обвинуваченому право усвідомлювати **характер** обвинувачення (тобто, матеріальні факти, дії що він їх начебто вчинив і на яких базується висунуте проти нього обвинувачення), і про причину обвинувачення (тобто, як ці вчинки характеризуються з правової точки зору, якої кваліфікації вони набувають).

Судове слідство за національним процесуальним законом, починається з **оголошення** обвинувального висновку і **роз'яснення судом** підсудному висунутого обвинувачення. Обвинувальний висновок повинен містити обставини справи, як їх встановлено на досудовому слідстві (ст. 223 КПК України). При цьому недосконалість юридичної техніки цієї норми є очевидною: обставини справи повинні мати вигляд не просто такий „як їх встановлено на досудовому слідстві”, а визначений ст. 64 КПК України.

Які висновки можна зробити з наведеного?

Підсудний має право знати зміст обвинувачення, має право на роз'яснення сутності обвинувачення. Можливість захищатися від висунутого обвинувачення обумовлена саме його конкретністю. Не існує відповіді на питання – що робити, коли обвинувачення лишається незрозумілим. Наприклад, в цій справі неможливо зрозуміти і неможливо побувати захист на такому обвинуваченні як „вчиняв дії, спрямовані на систематичне приниження людської гідності” без визначення таких дій. З аналізу КПК можна дійти висновку, що незрозумілість або, точніше, неконкретність обвинувачення, не є перешкодою для кримінального провадження.

При розгляді справи судом не існує стадії **дослідження** постанови про притягнення особи в якості обвинуваченої з точки зору її законності і дотримання вимог ст. 132 КПК України. Ця постанова визначає лише межі судового розгляду.

Мені не відомий жодний випадок **закриття** справи в стадії попереднього розгляду з підстав, передбачених п. 3 ст. 237 КПК України, - якщо обвинувальний висновок не відповідає вимогам процесуального закону.

Таким чином, незалежно від того, якої якості є постанова про притягнення особи в якості обвинуваченої та обвинувальний висновок, суд повинен дослідити всі докази, визначені як такі досудовим слідством, щоб мати право встановити, наприклад, очевидну з самого початку незаконність притягнення особи як обвинуваченої.

Суд, за результатами такого дослідження має можливість визнати особу невинуватою у пред'явленому обвинуваченні, а особа нарешті почути те, що їй було добре відомо впродовж тривалих судових слухань.

При цьому, людині, не обтяженій знанням кримінально-процесуального закону майже неможливо зрозуміти:

-по-перше, чому суд так прискіпливо з'ясовує так звані дії підсудного і не звертає уваги на методи досудового слідства,

-і по-друге, що одночасно з її виправданням для осіб, які створювали обвинувачення, не настає жодних наслідків - суд не скасовує постанову, не вирішує питання про незаконність цього документу, суд з'ясовує питання, встановлені ст. 324 КПК.

Отже, предмет мого виступу при аналізі трьох питань статті 324 КПК України буде мати на меті намагання реалізувати проголошене право на оскарження в суді постанови про притягнення в якості обвинуваченого. Або, інакше кажучи: чи мало досудове слідство підстави для кримінального переслідування Різака Івана Михайловича, чи є такі дії досудового слідства законними, чи надало досудове слідство суду справу у вигляді, який відповідає вимогам закону.

Щодо обвинувачення у доведенні до самогубства ректора Ужгородського Національного Університету Сливки Володимира Юлійовича.

Юридично значуща подія мала місце 24 травня 2004 року, коли прокуратурі м.Ужгорода стало відомо про насильницьку смерть Сливки В.Ю. Труп Сливки В.Ю., з чисельними ножовими

пораненнями, був виявлений в цей день його дружиною Сливкою Наталією Василівною у будинку подружжя.

Очевидці спричинення тілесних ушкоджень потерпілому, як впливає з матеріалів справи - відсутні.

Єдина людина, яка повинна була пояснити – що сталося, це дружина потерпілого – Сливка Наталія Василівна. З поновленого перебігу подій вбачається, що Наталія Василівна не поспішала викликати міліцію або працівників прокуратури.

Слідчий Данча М.М. оглядає місце події – ванну кімнату будинку - 24 травня 2004 року чи то о 12-й, чи то о 13-й годині, п'ять хвилин (час початку огляду виправлений) до 13-ї години 35 хвилин. Слідчий описує устаткування кімнати, наявні в ній предмети і речі, фіксує наявність плям бурого кольору, схожих на кров; вилучає два ножі, одяг потерпілого, зразки речовини бурого кольору (т.1 а.с.59-72). Положення трупа слідчий не бачив, воно лишилось для нього невідомим, оскільки на час огляду потерпілий, нібито, каретою швидкої допомоги був відвезений у лікарню.

Труп потерпілого слідчий оглядає в цей день з 15-ї години до 15-ї години 50 хвилин на території лікарні. Протокол містить докладний опис чисельних ножових поранень на тілі потерпілого (т.1 а.с.79-86).

В акті № 249 судово-медичного дослідження трупа Сливки В.Ю., в розділі „Обставини справи” зазначено, що із письмового відношення відомо, що 24 травня 2004 року, о 13 годині 40 хвилин, каретою швидкої допомоги з ножовим пораненням грудної клітини в Ужгородську Обласну клінічну лікарню був доставлений гр. Сливка Володимир Юлійович 1943 р.н. В якому стані був доставлений поранений – не зазначається. **В той же час не існує жодної медичної документації, яка б свідчила, що Сливка В.Ю. був доставлений живим і йому надавалась медична допомога.**

Вподальшому слідчий буде з'ясовувати хто і де виявив труп Сливки В.Ю., отримає суперечливі пояснення. Але, навіть за одностайних пояснень осіб, які зрушили з місця тіло зі слідами насильницької смерті, слідчий не мав права не вжити заходів до об'єктивізації доказів, до перевірки пояснень цих людей. Між тим, слідчий не робить елементарних речей – не перевіряє наявності слідів крові в інших помешканнях будинку, не з'ясовує вірогідне положення потерпілого по слідам крові, не відбирає зразків крові у дружини померлого.

В стадії ознайомлення з матеріалами кримінальної справи захист зазначав у клопотанні, що призначення криміналістичної експертизи для відтворення обставин спричинення тілесних ушкоджень **по слідам крові є необхідним у цій справі.**

За допомогою цієї експертизи була можливість з'ясувати: чи була ванна кімната місцем спричинення тілесних ушкоджень; які сліди крові мали бути на місці знаходження тіла потерпілого, виходячи з характеру тілесних ушкоджень; чи переміщувалося тіло потерпілого після спричинення смертельного поранення, виходячи з локалізації ушкоджень та слідів крові, якщо так, то в якому

напрямку; як довго в одному і в якому саме положенні знаходився потерпілий після спричинення тілесних ушкоджень; в якому положенні знаходився потерпілий, виходячи з наявних слідів крові на місці події; чи були вчинені на місці виявлення тіла дії для знищення слідів крові на тілі, підлозі ванної кімнати, інших предметах? ...і безліч інших питань.

Але слідчий вочевидь не зацікавлений перевіряти пояснення дружини померлого та людей, які були нею викликані безпосередньо, нібито, після трагічної події. Ця незацікавленість вражає тим часом, який слідчий виділив на огляд місця події – 30 хвилин.

Більше того, направляючи 26 травня 2004 року до Закарпатського обласного бюро судово-медичної експертизи перелік питань, спрямованих на з'ясування причин смерті Сливки В.Ю., слідчий Данча М.М. не питає у експертів про час настання смерті, і експерт в акті не вважає за потрібне встановити час настання смерті потерпілого.

Ви пам'ятаєте допит судово-медичного експерта з м.Свалява, котрий досліджував синці у двох працівників міліції. Тоді я звернула його увагу на те, що слідчий не ставив йому питання про час виникнення синців, а його висновок містить таке визначення. На що він відповів, що цього не може бути, бо він повинен визначати час спричинення тілесних ушкоджень. Він має рацію, саме так повинен чинити судово-медичний експерт – незалежно від того, чи поставив слідчий таке питання, експерт має не право, а обов'язок встановити час спричинення тілесних ушкоджень і час настання смерті – в даному випадку, звісно, якщо експерт не зацікавлений у фальшуванні доказів по справі.

Слідчий спитав у експертів – чи міг потерпілий спричинити собі виявлені в нього тілесні ушкодження власноручно. Певно, слідчий мав на увазі, що експерт повинен був зробити такий висновок, виходячи з характеру і локалізації тілесних ушкоджень.

Експерт демонструє дивовижну впевненість, відповідаючи на це питання. Він коригує недоліки поставленого питання, посилається на характер та локалізацію тілесних ушкоджень, додаткові медико-криміналістичні, токсикологічні, гістологічні дослідження і доходить висновку, що всі ці обставини „...дають підставу **стверджувати** (не припускати, а стверджувати – коментар І.Піх), що всі вищеописані тілесні ушкодження були спричинені власноручно”. Що надихнуло експерта на таку впевненість – лишилось невідомим. Чому ножові поранення не могли бути спричинені іншою особою – експерт не пояснює.

Експерти також, посилаючись на лабораторні дослідження, стверджують, що відібрані зразки не містять даних про вживання потерпілим ліків. Ці результати не відповідають поясненням Сливки Н.В., яка казала, що її чоловік вживав ліки увечорі 23 травня і вранці 24 травня.

Такої якості дослідча перевірка по справі тривала 9 днів. 2 червня 2004 року прокуратура м.Ужгорода винесла постанову про відмову в порушенні кримінальної справи по факту смерті Сливки В.Ю. і по факту доведення до самогубства (т.1 а.с.10-15).

Дружина померлого не зробила жодних процесуальних заяв, які б давали підстави для порушення кримінального провадження, не знайшла таких і прокуратура після проведення огляду місця події, отримання результатів розтину трупу, виконання інших дій.

Через неділю, а саме, 10 червня 2004 року прокуратура Закарпатської області скасовує цю постанову (т.1 а.с.16-17).

Через два місяці, 10 серпня 2004 року прокуратура міста Ужгорода знову відмовляє в порушенні кримінальної справи по факту смерті Сливки В.Ю. і по доведенню до самогубства (т.1 а.с.4-9). Ця постанова містить докладне обґрунтування прийнятому рішення. Прокурор міста Ужгорода Таціон стверджує, що 24 травня 2004 року о 13-й годині 40 хвилин (тобто, після закінчення огляду місця події слідчим Данчею М.М.), із Закарпатської обласної клінічної лікарні поступило повідомлення в чергову частину ужгородської міліції про те, що каретою швидкої допомоги з ножовим пораненням грудної клітини був доставлений Сливка В.Ю. Прокурор аналізує:

-огляд місця події, складений слідчим Данчею М.М., з якого вбачається, що була оглянута ванна кімната, розташована на першому поверсі двоповерхового приватного будинку, де, як стверджує прокурор, був виявлений труп Сливки В.Ю. У ніші ванної та раковині умивальника виявлено сліди бурої речовини, схожої на кров. На підлозі були виявлені чоловічі штани, кофта, майка також зі слідами бурої речовини, схожої на кров. Крім того, виявлено та вилучено два кухонні ножі зі слідами бурої речовини, схожої на кров;

-огляд трупа, складений тим же слідчим в морзі Закарпатської обласної клінічної лікарні, відповідно до якого в ділянці великого грудного м'яза з лівої сторони тулуба наявний кухонний ніж, що виступає з рани; також протокол містить опис чисельних ножових поранень;

-судово-медичне дослідження трупа, (акт № 249 з 24.05.04р. по 07.06.04р. т.1 а.с.90-96) яким встановлено, що смерть потерпілого настала від проникаючого ножового поранення грудної клітини з лівої сторони з пошкодженням лівої легені та серця, що призвело до масивної внутрішньої кровотечі, шоку;

-пояснення від 26.05.04р. Хіміча В.Ю., *про те, що 24 травня 2004 року приблизно об 11 годині йому зателефонував Цмур В.С. і просив приїхати до Сливки, оскільки у останнього якісь проблеми з серцем. Приїхавши до Сливки додому, побачив, що Сливка лежав на підлозі, головою до вікна і Цмур проводив йому штучну вентиляцію легенів. Помітив, що в грудну клітину потерпілого в області серця був встромлений ніж. Пульс потерпілого не прощупувався, дихання було відсутнє, зінниці очей не розширені. Каретою швидкої допомоги потерпілий був доставлений до обласної лікарні. На місці підключили кардіомонітор, на якому було чітко видно ізолінію, тобто, серце не працювало. Звуження зінниць пояснює прийомом транквілізаторів чи снодійного;*

-пояснення Герзанич М.А. – фельдшера швидкої медичної допомоги, *про те, що приїхав на місце за викликом, який отримав від чергового десь об 11 годині 24 травня 2004 року. У ванній*

кімнаті побачив потерпілого, який лежав на спині, з грудей стирчав ніж. Він разом з лікарем Ковачем привезли потерпілого у лікарню;

-пояснення від 25.05.04р. Височанського Ю.М. – проректора з наукової роботи УжНУ, про те, що останній раз спілкувався з Сливкою В.Ю. 21 травня 2004 року, ректор був у доброму гуморі. Останнім часом ректор переживав з приводу публікацій у засобах масової інформації. Проблем по роботі у ректора не було. Робота під його керівництвом була налагоджена на дуже високому рівні. На його думку причиною смерті Сливки В.Ю., насамперед, є необґрунтовані напади з боку засобів масової інформації. Сливка не був схильним до самогубства, оскільки був людиною вольовою, спокійно міг переносити прикrostі, ніколи не приймав необдуманих рішень, нервових зривів у нього не помічав. Вважає причиною нервового розладу ректора, якщо такий був, - довготривалі необґрунтовані виступи в засобах масової інформації;

-пояснення від 25.05.04р. Маринця В.В. – проректора з навчальної роботи УжНУ, про те, що причиною смерті ректора були не проблеми по роботі. Останній раз розмовляв з ним по телефону 24 травня 2004 року о 7 год. 30 хв.ранку. Сливка В.Ю. повідомив, що за станом здоров'я не зможе провести нараду і просив його це зробити, сказав, що 25 травня вийде на роботу. Із розмов зі Сливкою відомо, що він глибоко переживав виступи та безґрунтовні напади з боку засобів масової інформації. Робота університету під керівництвом Сливки була налагоджена на дуже високому рівні, до роботи університету ніколи не поступали зауваження з боку вищестоящих установ ні по навчальній роботі, ні по фінансових питаннях. На його думку причиною смерті Сливки, насамперед, є необґрунтовані напади з боку засобів масової інформації;

-пояснення Лавкай І.Ю. – **(він є доцентом кафедри неврології і психіатрії УжНУ. Має стаж практичної роботи 45 років за спеціальністю лікаря-психіатра вищої категорії, кандидат медичних наук – примітка І.Піх)** про те, що 23 травня 2004 року біля 20-ї години зателефонувала Цмур Ольга, просила поради. Вона за ним приїхала і вони поїхали до Сливки В.Ю. По дорозі вона повідомила, що Сливка В.Ю. останнім часом дуже стурбований проблемами сімейного характеру. Сливка В.Ю. зустрів його разом з дружиною, він був у доброму гуморі. Зі спілкування стало зрозуміло, що у Сливки В.Ю. не було проблем сімейного характеру, суть його стурбованості полягала в іншому, він говорив як важко працювати, його турботи були пов'язані з роботою. В свою чергу Лавкай, як фахівець, запропонував приймати заспокійливе, виписав „Санакс”, „Азалептін”, „Людіоміл”. При цьому Лавкай не виявив ніякої психопатологічної симптоматики, було видно, що Сливка В.Ю. схвилюваний і переживає, ніяких подробиць при цьому не розповідав, але на пропозицію трохи відпочити і поприймати заспокійливе, твердо відповів: „Що Ви, я завтра йду на роботу, бо був у відпустці і якщо піду на лікарняний, то недоброзичливці подумають, що я сачкую, а Ви, напевно, знаєте, що я все життя віддавався роботі.” Після цього, на наступний день, 24 травня 2004 року, близько 10-ї, поїхав в ректорат, де

почув, що ректор прихворів і знаходиться вдома. Потім поїхав до Цмур, почув, що Сливка почувався добре, спав краще, однак, було б непогано його відвідати. Цмур зателефонувала дружині Сливки, яка була на роботі, та повідомила, що буде їх чекати вдома. Приїхавши, побачив дружину Сливки в сльозах біля відкритих вхідних дверей, в паніці. Вона показала на ванну на першому поверсі, де Лавкай побачив Сливку В.Ю., лежачого у ванній кімнаті з кухонним ножом в грудній клітині з лівої сторони, який був засунутий в тіло таким чином, що відстань між рукояткою ножа і ранною складала приблизно 5 сантиметрів. Він одразу викликав швидку і приблизно в цей же час приїхав Цмур В.С., з яким вони намагалися надати потерпілому першу допомогу. Тіло було ще тепле і здавалося, що був пульс. З усією впевненістю повідомив, що внаслідок спілкування зі Сливкою В.Ю., може зробити висновок, що симптомів до самогубства, агресії, в нього не виявив. Сливка В.Ю. чітко говорив, вів себе спокійно, жартував і взагалі, був людиною веселою, міг переносити будь-які негаразди. З дружиною у них були теплі відносини, він її дуже кохав, навіть боготворив, хоча в них не було дітей, однак, вони знаходили відраду одне в одному;

-пояснення Цмур В.С. – реаніматолога обласної лікарні, який пояснив, що 24 травня 2004 року він був на робочому місці. Приблизно об 11 годині йому на мобільний зателефонувала дружина Цмур Ольга, повідомила, що їй потрібен транспорт і що треба поїхати до Сливки, бо у нього якісь проблеми. Цмур, взявши медичні інструменти, поїхав до Сливки і був на місці через 10 хвилин. Там він застав дружину Сливки та доцента Лавкай, який сказав зайти у ванну кімнату. Там він побачив Сливку, який сидів у ванній, в тілі був кухонний ніж, а саме, в лівій частині грудної клітини. Крім того, у ванній кімнаті побачив ще два ножі; один – у раковині умивальника, другий – на краю ванни. Викликали швидку, Цмур В.С. намагався надати медичну допомогу, однак, Сливка вже був мертвим, нічого вже не можна було зробити. Прибула карета швидкої допомоги і потерпілого транспортували у обласну лікарню. Хто першим виявив потерпілого у ванній – він не знає. Він не помічав, щоб останнім часом Сливка В.Ю. був чимось пригнічений, однак, зі слів дружини йому відомо, що Сливка В.Ю. останній період був дуже засмучений, чим саме, йому не відомо;

-пояснення Сливки Наталії Василівни про те, що її чоловік був надзвичайно сильною людиною, міг справитися з будь-якими негараздами. Пояснила, що її чоловіка почали переслідувати за політику з того часу, як стало відомо, що студенти підтримують Марчука. Чоловік мав розмову з Балогою, потім з Кучмою Л.Д., після якої його залишили в спокої. У 2003 році з боку обласної державної адміністрації тиск посилювався, до цього підключилися силові структури, почалися безкінечні перевірки з боку правоохоронних та контролюючих органів, які не давали для влади ніякого результату. Підключився „Правозахист” та „Об’єктив”, полився бруд на роботу університету і чоловіка. Це були безпідставні звинувачення. Все це робилось з благословління

губернатора краю та члена СДПУ(О) Івана Різака. Оскільки в Закарпатській області всі керівні посади займають виключно члени вказаної політичної партії, то її чоловік не був угодний цій політичній силі, оскільки не розділяв їхні погляди. Крім того, не давав губернатору втягувати студентів та працівників університету в політику. Чоловіку дзвонили з погрозами, про це вона дізналась випадково, коли одного разу сама підняла трубку. 23 травня 2004 року приблизно о 8-й ранку чоловік пішов, напаштований на серйозну розмову, до голови ОДА Івана Різака. Повернувся пригнічений приблизно через годину і сказав, що все дуже погано, це кінець. Та чи зустрічався він з Різаком їй не відомо. Оскільки був дуже подавлений, то викликали психолога, який прописав заспокійливе та снодійне. 24 травня 2004 року о 7-й 50 пішла на роботу, а чоловік залишився дома один, хотів поспати. Повернувшись приблизно о 10-й 30, виявила його мертвим.

В постанові прокурор також зазначає, що брат померлого – Сливка Іван Юлійович відмовився від дачі пояснень на підставі ст.63 Конституції України.

Прокурором встановлено, що 23 травня 2004 року Різак І.М. був за межами Закарпатської області і в цей день розмов зі Сливкою В.Ю. не мав. Крім того, 23 травня 2004 року – це неділя, вихідний день і апарат обласної державної адміністрації не працював.

Прокурором прийнято рішення про відмову в порушенні кримінальної справи по факту смерті Сливки В.Ю. і по факту доведення до самогубства.

Ця постанова є надзвичайно цікавою. Більше в справі не буде документу, який би так концентровано зібрав всі докази, які б вказували на необхідність дослідження подій, які мали місце в цій сім'ї і саме в сім'ї під час відпустки Сливки В.Ю. і особливо 23 травня 2004 року. З неї з усією очевидністю вбачається, що в сім'ї Сливки 23 травня 2004 року сталися якісь значущі події. Ці події мали сильний вплив на самопочуття потерпілого, або на намагання створити таке враження у оточуючих. В офіційному порядку за медичною допомогою не звернувся ні Сливка В.Ю., ні його дружина. Увечорі цього дня, навіть не дружиною, а її сестрою був запрошений не просто психолог, а лікар-психіатр вищої категорії Лавкай – спеціаліст, послугами якого (як тепер відомо зі справи) Сливка В.Ю. ніколи до цього дня не користувався. Вподальшому з'ясується, що Цмур Ольга докладе чимало зусиль для розшуку саме Лавкая, поїде за ним на його дачу. Спеціаліст, за його ж словами, не побачив хворобливої симптоматики, але виписав те, що від нього вимагалось – заспокійливе, снодійне. Наступного дня він шукає Сливку В.Ю. за місцем роботи, і не знайшовши – їде до Цмур Ольги і потім – додому до Сливки. Ранком 24 травня 2004 року на місці події були - дружина потерпілого, її сестра, Лавкай і нова особа, але з того ж оточення - чоловік сестри. Жоден з них не зателефонував у міліцію. Більше того, лікарі викликані швидкої теж цього не зробили. Цілковито ґрунтовно правоохоронні органи мали підстави чекати від дружини загиблого зрозумілих пояснень. Вона пропонує віддалену у часі (з 1999 або з 2003 року за різними поясненнями) історію політичних

переслідувань чоловіка, його переживання з приводу публікацій у пресі, перевірок на роботі, тощо і натякає на можливе спілкування чоловіка 23 травня 2004 року з Різаком І.М. Але 23 травня – неділя, до того ж Різак І.М. у цей день був поза межами Ужгорода і області; тобто, факт спілкування Різака І.М. зі Сливкою В.Ю. не підтвердився. Казати про раптові негаразди на роботі немає приводу, оскільки в квітні-травні 2004 року Сливка В.Ю. перебував у відпустці. До речі, піти у відпустку йому, вочевидь, не завадили ні „численні перевірки” ні побоювання втратити посаду ректора. Жодних інших версій для пояснення стану чоловіка його дружина не пропонує. При цьому вона не просить знайти і притягти до відповідальності винних осіб.

Тобто, є очевидним, що Сливка Н.В. не має наміру витягати скелета з власної шафи, а прокуратура демонструє не властиву цій установі делікатність.

У такому вигляді постанова існує майже 3,5 місяці.

22.12.04р. прокуратура Закарпатської області скасовує постанову від 10.08.04р. з одночасним порушенням справи по факту 120 ч.1 КК України.

Процесуальні причини прийняття такого рішення невідомі, принаймні справа таких не містить. А от суспільство за цей час зазнало суттєвих змін. Владні структури держави набули іншого політичного змісту. Суспільству наполегливо нав'язувалась думка про злочинність попередньої влади. Певно, під впливом саме цього настрою заступник прокурора Закарпатської області Геревич прийняв рішення про порушення справи по факту доведення Сливки В.Ю. до самогубства, маючи на увазі певну особу на роль обвинуваченого (що буде видно з подальших слідчих дій).

Цією постановою заступник прокурора встановив, що 24 травня 2004 року о 13-й годині 40 хвилин, із Закарпатської обласної клінічної лікарні поступило повідомлення в чергову частину ужгородської міліції про те, що каретою швидкої допомоги з ножовим пораненням грудної клітини був доставлений Сливка В.Ю. Потерпілий доставлений з місця проживання, де був виявлений дружиною Сливка Наталією Василівною, 1950 р.н., у ванній кімнаті, з ножовим пораненням грудної клітини і **який помер у зазначеному медичному закладі**. Заступник прокурора стверджує, що постанова про відмову в порушенні кримінальної справи винесена передчасно, оскільки у даному випадку мають місце ознаки складу злочину, передбаченого ч.1 ст.120 КК України. Такого висновку він дійшов з аналізу пояснень Сливки Наталії Василівни. Обставини, нею викладені, нібито, підтвердили проректори УжНУ Височанський, Маринець, реаніматолог Цмур, доцент Лавкай.

Отже, нічого нового заступник прокурора не встановив, стверджуючи про передчасність попередньої постанови. Всі ці обставини були відомі і викладені в постанові про відмову в порушенні кримінальної справи по факту смерті і доведення до самогубства. З тексту постанови вбачається, що прокуратурою сприймається лише одна версія – доведення до самогубства; інші версії не

розглядаються. Таке спрямування досудового слідства зумовило недоречність прискіпливого ставлення до протоколу огляду місця події, до перевірки пояснень Сливки Н.В.

Фактова справа розслідується, по ній виконуються слідчі дії, з яких вбачається, що пояснення Сливки Наталії Василівни визначають напрямок і об'єм кримінального розслідування. По справі з'ясовуються лише і тільки взаємовідносини колишнього ректора з колишньою на цей час владою, яку уособлює Різак І.М.

11 лютого 2005 року начальник слідчого відділу прокуратури м.Ужгорода порушує **стосовно Різака І.М.** кримінальну справу по ч.2 ст.120 КК.

М.М.Данча встановив, що 24 травня 2004 року о 13-й годині 40 хвилин, із Закарпатської обласної клінічної лікарні поступило повідомлення в чергову частину ужгородської міліції про те, що каретою швидкої допомоги з ножовим пораненням грудної клітини був доставлений Сливка В.Ю., 1943 р.н., ректор УжНУ, депутат облради. Потерпілий доставлений з місця проживання, де був виявлений дружиною Сливка Наталією Василівною, 1950 р.н., у ванній кімнаті, з ножовим пораненням грудної клітини.

Новелли цієї постанови полягають в тому, що, слідчий **не стверджує, що Сливка В.Ю. помер в лікарні.** Стосовно Різака І.М. справу порушено тому, що він, як колишній голова Закарпатської ОДА, в силу наданих йому повноважень, протягом 2003 по травень 2004 років, систематично вчиняв дії, спрямовані на приниження людської гідності Сливки В.Ю., який перебував у залежності від нього. На думку слідчого, в результаті тиску, вчинюваного Різак І.М. відносно Сливки В.Ю., останній покінчив життя самогубством.

Як бачите, постанова не містить навіть згадування про приводи до її порушення; цитує частково диспозицію ст. 120 КК України, без будь-яких пояснень, які ж саме були систематичні злочинні дії особи, щодо якої порушене кримінальне провадження і мали джерелом владні повноваження та принижували гідність іншої людини. Отже, постанова не містить законних приводів і підстав до її порушення, є такою, що не відповідає вимогам статей 94, 98 КПК України.

В цей же день Різак І.М. був затриманий в порядку статей 106,115 КПК України. (т.6 а.с.22). Постанова не містить жодної з передбачених ст..106 КПК України підстав, яка б давала слідчому право затримати підозрюваного. 11 лютого 2005 року Різаку І.М. був обраний запобіжний захід – підписка про невиїзд. Навіть така вигадана кваліфікуюча ознака як „залежність” Сливки В.Ю. від Різака не давала впевненості у перспективності обрання іншого запобіжного заходу.

28 березня 2005 року по справі призначається посмертна психолого-психіатрична експертиза стосовно психічного та психологічного стану Сливки В.Ю., що передував самогубству.

11 травня 2005 року результати готові, експерти дійшли висновку, що в переживаннях Сливки В.Ю. домінували переживання, пов'язані з діями Різака І.М.

Через 2 дні, 13.05.06р. порушується кримінальна справа прокуратурою м.Ужгорода щодо Різака по ч.3 ст.365 КК України по тим же обставинам.

Начальник слідчого відділу прокуратури м.Ужгорода Маханець встановив:

1.дату смерті Сливки В.Ю. – 23 травня 2004 року;

2.спеціальний суб'єкт – і службову особу і представника влади;

4.той же період вчинення злочину – 2003 – травень 2004 року;

5.злочинні дії у вигляді організації різного роду перевірок силами правоохоронних органів і служби безпеки; організації цькування через пресу; вчинення дій, спрямованих на систематичне приниження людської гідності Сливки В.Ю. та авторитету керівника вищого учбового закладу. (В чому полягали останні дії, не встановлено);

6.зв'язок між діями і спеціальним суб'єктом у вигляді *використання* службового становища та владних повноважень, шляхом перевищення влади, всупереч інтересам служби (тобто, компіляція із зловживання службовим становищем та перевищення владних повноважень);

7.мету вчинення злочину – усунення Сливки В.Ю. з посади ректора УжНУ.

І ця постанова традиційно не містить приводів до її порушення. Якщо є бажання, можна проявити кмітливність і припустити, що в даному випадку застосований п.5 ч.1 ст.94 КПК України, тобто, слідчий безпосередньо виявив ознаки злочину. Але, щоб виявити те, що написано в постанові – треба було провести слідчі дії, адже з дозволених законом дослідчих дій, наприклад – двох протоколів огляду, **таке** встановити неможливо. Мені можна заперечити існуванням фактового провадження. Але фактове провадження теж не мало законних приводів, принаймні за обраною кваліфікацією – доведення до самогубства. Таким чином суперечливість щодо приводів переходить в площину аналізу наявності або відсутності підстав до порушення кримінальної справи. І фактові постанови і постанови щодо особи за двома складами злочину, передбаченими КК України, у вигляді підстав мають особисті враження і особисті міркування з приводу того, що сталося, оточення Сливки В.Ю. Оцінку їм можна надавати різну, підтвердженням цьому є вищенаведена постанова про відмову в порушенні кримінальної справи по факту доведення до самогубства. А от чого не можна – так це безпосередньо виявити органом дізнання, слідчим або прокурором ознак будь-якого злочину в діях Різака І.М., спираючись на ці дані, оскільки їх неможливо розцінити як такі, що незаперечно вказують на наявність ознак злочину. Отже і зазначена постанова про порушення кримінальної справи є винесеною всупереч вимогам статей 94, 98 КПК України.

13 травня 2005 року Різак І.М. був затриманий. В постанові є посилання на акт №112 від 11.05.2005р. посмертної комплексної судової психолого-психіатричної експертизи і немає жодної

підстави для затримання, передбаченої статтею 106 КПК України. В постанові вказано, що Сливка помер 23 травня 2004 року.

16.05.05р. – постановою Ужгородського міськрайонного суду Різаку обрано запобіжний захід – взяття під варту.

17 травня 2005 року Різаку І.М. пред'явлено обвинувачення по статтях 120 ч.2, 365 ч.3 КК України. В постанові, зокрема, встановлена дата смерті Сливки В.Ю. – 23 травня 2004 року.

Вподальшому, 18 травня 2005 року начальник слідчого відділу прокуратури м.Ужгорода В.Маханець винесе постанову, якою **встановить дату** смерті Сливки В.Ю. – 24 травня 2005 року і пояснить, що дата смерті 23 травня 2004 року у вищезгаданих документах вказана помилково.

Можливо і так. Може людина помилитись і до чого така прискіпливість адвоката? Моя увага до цієї постанови, на мій погляд, пояснюється дуже просто: якщо начальник слідчого відділу **встановив** дату смерті, то в постанові треба було зазначити як йому це вдалося, або юридичною мовою - в який спосіб, з посиланнями на які докази справи встановлена ця дата. Але постанова не містить жодних обґрунтувань і це не випадковість і не результат чергової помилки, оскільки **час** настання смерті Сливки В.Ю. – не просте питання цієї справи і що абсолютно точно – зовсім не досліджене.

Крім того, це **Я** кажу, що начальник слідчого відділу встановив **дату** смерті. А його текст дослівно виглядає так: „ При складанні зазначених вище постанов помилково *вказана смерті* ректора УжНУ Сливки В.Ю. як 23.05.2004 року. Однак, вивченням матеріалів кримінальної справи встановлено, що в *дійсності смерті* Сливки В.Ю. мала місце 24.05.2004 року”. Обидва рази випущено слово „дата”. Ніяке інше слово не підходить. Це теж не випадковість. Певно, автора постанови все ж таки бентежив термін „дата смерті”. Все ж таки йдеться про кримінальне, а не нотаріальне провадження. В кримінальній справі зазвичай підлягає встановленню **час настання смерті потерпілого**.

Але до суті:

Раніше я звертала Вашу увагу на те, що призначаючи дослідження трупа Сливки В.Ю. слідчий не поставив питання про час настання смерті. Теж, мабуть помилився.

Експерти Закарпатського обласного бюро судово-медичних експертиз, проводячи дослідження трупа 24 травня 2004 року, також не визначають час настання смерті.

А от тут вже про помилку говорити немає ніякої можливості. Для експерта постанова слідчого (або відношення), якої до речі, в справі немає, - це лише *підстава* для дослідження, а от **як його проводити** – визначають спеціально складені для експерта нормативні акти – закони, правила, інструкції. Так, у відповідності до п.1.2. „Правил проведення судово-медичної експертизи (досліджень) трупів в бюро судово-медичної експертизи”, затверджених наказом МОЗ України від 17.01.1995 року №6 – експертиза виконується **з метою встановлення причин смерті, наявності,**

характеру і механізму виникнення тілесних ушкоджень, часу настання смерті та вирішення інших питань, що були поставлені органами дізнання, слідчого, прокурору та суду, і вирішення інших питань, які належать до компетенції даного виду судово-медичної експертизи. **Отже, мета дослідження трупів є нормативно визначеною.** Слідчий може цікавитись будь-чим, експерт в межах своєї компетенції може надати відповіді, але **причину смерті, характер і механізм тілесних ушкоджень та час настання смерті** експерт повинен визначити при дослідженні трупа у будь-якому випадку.

Щоб експерт не посилався на забувкватість, ці ж Правила у розділі „Спеціальна частина” пунктом 2.1.6. детально регламентують порядок дослідження експертом трупних змін.

Починається таке дослідження з визначення на дотик охолодження трупа в прикритих одягом і відкритих частинах тіла. В акті №249 з цього приводу зазначено: „Труп на дотик теплий”.

Потім вимірюється температура тіла в пахових западинах і в прямій кишці – **двічі з годинною перервою (!)**. Цю вимогу експертами просто проігноровано. **Жодних температурних даних в акті немає.**

Потім експерт виявляє наявність і ступінь вираженості трупного залякання в м'язах обличчя, шиї, верхніх і нижніх кінцівок. З цього приводу експерти пропонують єдине: „Трупне задубіння слабо виражене у всіх доступних для дослідження групах м'язів”

Потім, згідно „Правил”, експерт фіксує наявність трупних плям, їх локалізацію, характер, колір, особливості поширення, наявність ділянок поблідніння, які утворилися від тиску деталей одягу, предметів. **Тричі** визначається характер зміни трупних плям при натискуванні пальцем або плунжером динамометра з силою 2 кг/см.кв. з наступним зазначенням часу повернення до початкового забарвлення. Що маємо в акті №249 дослідження трупа Сливки В.Ю.? „Трупні плями блідо-синюшного кольору, розташовані по задньо –бокових поверхнях тулуба та кінцівок, при натисканні блідніють, відновлюють свій колір через 1 хвилину”. Все.

І нарешті, у відповідності до пункту 2.1.9. Правил, при дослідженні трупа експерти використовують рекомендовані у встановленому порядку інструментальні і лабораторні методи визначення часу настання смерті.

Про ці методи нема чого говорити, бо експерти не визначали час настання смерті Сливки В.Ю. взагалі. Я впевнена, що складаючи цей акт, вони добре розуміли, що вподальшому ніяка додаткова або повторна експертиза за їхнім недбалим, поверховим виконанням пункту 2.1.6. „Правил” вже не встановить достовірний час настання смерті. І це при тому, що експерти мали ідеальні умови для визначення часу настання смерті – труп не зазнав впливу зовнішніх температурних перепадів, ванна була без води, тобто, зовнішні чинники не ускладнювали можливість максимально точного встановлення часу настання смерті. Але експерти зробили все, щоб за результатами їхніх досліджень вже жоден спеціаліст не зміг визначити точний час настання смерті.

„Правила” також регламентують поведінку експерта у випадках відсутності питань, які мали бути поставлені слідчим, але з невідомої причини відсутні. Пункт 2.9. „Уразі виявлення при проведенні експертизи даних, що мають значення для справи, але щодо яких питань не поставлено, судово-медичний експерт вправі про них повідомити особу, яка призначила експертизу, або вказати на них у своїх підсумках”. Чи треба говорити, що і ця вимога не виконана.

18 січня 2005 року слідчий Данча М.М. призначить по справі комісійну судово-медичну експертизу трупа і „згадає” про необхідність з’ясування часу настання смерті.

Експертиза виконувалась *по матеріалам справи* Львівським обласним бюро судово-медичних експертиз з 29 січня 2005 по 01 березня 2005 року. Результати оформлені у вигляді висновку № 12/05-к (т.5 а.с.5-15).

Як і слід було чекати, експерти змогли дати лише вірогідну відповідь: **смерть могла наступити за 12 годин до розтину трупа.**

Час розтину трупа в акті № 249, як і треба було чекати, експерти не вказали.

Але в томі 1 на а.с.88-89 мається довідка №3307 від 03 червня 2004 року, якою, зокрема, Закарпатське обласне бюро судово-медичних експертиз повідомляє слідчого Данчу М.М., що судово-медичне дослідження трупа Сливки В.Ю. було проведене 24 травня 2004 року о 14 годині 30 хвилин.

Отже, смерть Сливки В.Ю. настала не об 11-й ранку, як свідчить його дружина, а, виходячи з матеріалів справи - о 2-й годині, 30 хв. вночі 24 травня 2004 року.

Щоб не повертатись вдруге до судово-медичної експертизи, яку доречно аналізувати саме зараз, оскільки її висновки є важливими для розуміння обвинувачення, звертаю Вашу увагу на деякі інші надзвичайно цікаві її висновки.

Коли я знайомилась з протоколом огляду місця події, перше, що вразило – це сліди крові. З тієї причини, що їх небагато, вони мають форму крапель, бризків, немає калюж, потьоків. До речі, я не одна звернула на це увагу. Свідок Лавкай в суді теж буде казати, що його вразила відсутність крові у ванній, де знаходився потерпілий. Перше, що спало мені тоді на думку – такі численні тілесні ушкодження, певно, визвали масовану внутрішню кровотечу. Знайомлячись з актом судово-медичного дослідження №249 знайшла підтвердження своїм хибним думкам, оскільки в цьому акті вказано, що, дійсно, ножове поранення грудної клітини Сливки В.Ю. супроводжувалось масивною **внутрішньою** кровотечею.

Львівські експерти кажуть – так, внутрішня кровотеча мала місце **в тому числі**. Адже *причиною смерті* Сливки В.Ю. була саме *анемія* – обзекровлення організму. (Одразу зауважу, що це може означати тільки одне – своєчасно надана медична допомога могла врятувати життя пораненій людині.) Анемія, стверджують експерти, виникла після ураження грудної клітини колючо-різаним знаряддям, типа клинка ножа, від якого виникло пошкодження лівої легені, лівого шлуночка серця, яке супроводжувалося **зовнішньою** та внутрішньою кровотечею, а також кровотечею з пошкоджень

на верхніх та нижніх кінцівках. Отже, всупереч закарпатським експертам, львівські експерти перш за все кажуть про зовнішню кровотечу. А це означає, по-перше, що зафіксовані протоколом огляду місця події сліди крові вочевидь не відповідають висновкам Львівського бюро СМЕ і, по-друге, експерти Закарпатського бюро СМЕ приховали дані про зовнішню кровотечу.

З висновку Львівських експертів також випливає, що вони встановили іншу причину смерті.

Львівські експерти не підтвердили категоричний висновок своїх закарпатських колег щодо безумовного само спричинення тілесних ушкоджень. На їхню думку, розташування і характер пошкоджень, як проникаючого поранення грудної клітини, так і множинних різаних ран кінцівок, свідчать про можливість їх утворення власноручно, тим більше, що ці ділянки доступні для дії рук самого потерпілого. Якщо врахувати формулювань питання – „Чи міг потерпілий спричинити собі виявлені у нього тілесні ушкодження власноручно?” – відповідь є коректною. Звертаю Вашу увагу на аргументацію – якщо ділянки тіла доступні для рук потерпілого, то вони доступні і для рук сторонньої людини. Про будь-які характерні для само спричинення ушкоджень особливості експерти не кажуть.

Львівські експерти стверджують, що сліди крові, виявлені на місці події на тілі і одязі свідчать про те, що після отримання пошкоджень потерпілий пересувався і був у вертикальному чи близькому до цього положенні. Але в якому саме положенні по відношенню до кожного пошкодження він знаходився – встановити неможливо.

Висновок в цій частині давав безліч напрямків для роботи – необхідно було з'ясувати в який спосіб потрапили сліди крові на одяг; є ці сліди елементарними чи складними; чому знайдені речі – майка, футболка, штани від піжами, не маючи порізів, мають численні плями крові, зокрема піжамні штани і футболка - **з усіх боків, як спереду, так і ззаду** (т.5 а.с.35 – висновок експерта-імунолога); як довго потерпілий міг пересуватись у пораненому стані, де саме він пересувався, де його мобільний телефон, коли він скористався ним востаннє і тому подібних питань можна навести безліч. Можливість отримання відповідей на ці та багато інших питань безнадійно втрачена завдяки зусиллям слідчого – 28 серпня 2005 року він винесе постанову, якою, до судового розгляду справу поверне дружині Сливки В.Ю. вилучені з місця події майку, футболку, піжамні штани, як речі, що не мають значення для справи. В такий же спосіб слідчий розпорядиться ще з двома речовими доказами – ножами, вилученими з місця події. Не зважаючи на наявну на цих ножах кров, слідчий не призначить навіть імунологічну експертизу. На його думку, ножі теж не мають значення для справи, адже на них немає слідів капілярних ліній. Слідчого демонстративно або, може, злочинно, зовсім не цікавить, як могло статися, що людина, яка спричинила собі стільки ножових поранень, що їх не можна порахувати; за висновками експертів, не виключно – користувалась всіма трьома ножами, спричиняючи собі тілесні ушкодження, примудрилася не лишити **жодного сліду від жодного пальця на жодному з ножів**.

Чим же займається слідчий по справі?

Слідчий томами збирає думки і враження товаришів, співробітників Сливки В.Ю., та інших, бажаючих мати власну думку „з приводу”; збирає акти перевірок університету, тощо.

Результатом так званого розслідування були постанови про притягнення Різак І.М. в якості обвинуваченого. Редакцій було декілька; остання оголошена в суді, ми її також чули в дебатах від сторони обвинувачення. Я теж, б частково наведу цитати цього лексичного і юридичного витвору.

Отже, в об'ємі обвинувачення по ч.3 ст.365 КК України, слідчий стверджує:

„Різак Іван Михайлович, як службова особа та представник влади, працюючи на посаді голови Закарпатської обласної державної адміністрації, в період часу з 2003 по травень 2004 року, в м. Ужгороді, використовуючи службове становище, явно виходячи за межі наданих йому прав і повноважень, передбачених ст.39 Закону України “Про місцеві державні адміністрації” та Розпорядженням голови Закарпатської обласної державної адміністрації (ОДА) № 455 від 15.10.2002 року, умисно, з метою усунення з посади ректора Ужгородського Національного Університету Сливки В.Ю. та його компрометації, - організовував різного роду перевірки силами правоохоронних та контролюючих органів, служби безпеки України, цькування через засоби масової інформації, вчиняв болісні і такі, що ображали особисту гідність Сливки В.Ю. дії, внаслідок чого 24.05.2004 року в м.Ужгороді за місцем свого постійного проживання в будинку по вул.Солов'їній, 51, останній покінчив життя самогубством при наступних обставинах:...”

Тобто, в цьому місці цілком доречно було б чекати викладу події злочину – о котрій годині, яким чином Сливка В.Ю. покінчив життя самогубством, але, замість цього, читаємо:

У квітні 2004 року Різак І.М. викликав у службовий кабінет голови Закарпатської ОДА, що розташований в м.Ужгороді, пл. Народна, 4 – шеф-редактора закарпатської щотижневої правозахисної газети “Правозахист”, Темнова М.Ю., де використовуючи своє службове становище, провів з ним бесіду, під час якої умисно, явно виходячи за межі наданих йому ст.39 Закону України “Про місцеві державні адміністрації” та Розпорядженням голови Закарпатської обласної державної адміністрації (ОДА) № 455 від 15.10.2002 року прав і повноважень, з метою систематичного приниження честі, людської гідності та ділової репутації ректора УжНУ Сливки В.Ю. та очолюваного ним навчального закладу, дав усну вказівку Темнову Ю.В. висвітлювати у вказаному друкованому засобі масової інформації роботу ректора Сливки В.Ю. як непрофесійну діяльність останнього, негативну роботу вищого учбового закладу загалом. На виконання незаконної вказівки Різак І.М., Темновим М.Ю. було ініційовано опублікування ряду публікацій і статей в газеті “Правозахист”, в яких негативно відображено роботу УжНУ та його керівника

Сливки В.Ю. Зокрема, в № 13 від 03.03.2004 року, 3 14 від 06.04.2004 року, № 15 від 20.04.2004 року, № 16 від 27.04.2004 року, № 17 від 11.05.2004 року, № 18 від 17.05.2004 року, № 19 від 25.05.2004 року на цю тему було надруковано ряд статей під назвами: "SOS студентів РГФ або врятуйте від декана – пройдисвіта", "УжНУ очима студента, або як розправилися з Шевченківським стипендіатом", "Критичні дні і райська насолода УжНУ", "Не все – правда". "Золотий фонд педагогічних кадрів УжНУ Закарпаттю більше не потрібний?", "УжНУ іншими очима, або відповідь Шевченківському стипендіату", "Бути чи не бути студентом ФРГФ?", "Крута новина – корупційну тему в УжНУ закрито? Студенти кажуть: Ні!", "Чого бояться віртуальні автори з кафедри журналістики УжНУ?".

Знайомлячись із змістом цих статей та публікацій, Сливка В.Ю. розуміючи, що їх читає велика кількість людей, краян, інтелігенції, які знають його як високоповажну, безкомпромісну, принципову як до себе, так і до інших порядну людину, сприймав їх для себе особливо болісно, вболіваючи за думку громадськості про себе особисто, свою родину та очолюваний ним ВУЗ.

Про свої переживання Сливка В.Ю. неодноразово ділився з родичами, близькими друзями та колегами по роботі, висловлюючи свої незадоволення щодо неправдивості цих відомостей, а також те, що вказані статті негативно впливають на його моральний та психологічний стан, підривають його здоров'я та загальне самопочуття, висловлював конкретні думки, що ці дії спрямовані проти нього як ректора університету головою закарпатської ОДА Різаком І.М., що знайшло своє фактичне підтвердження в ході слідства.

Наявна стресова ситуація, під дією якої перебував Сливка В.Ю., згідно акту № 112 від 11.05.2005р. помертної комплексної судової психолого-психіатричної експертизи – була викликана вищевказаними чинниками, а саме: тривалі переживання, пов'язані з різними перевітками контролюючих та правоохоронних органів, публікаціями в ЗМІ та наявною у нього інформацією про можливість звільнення його з посади ректора УжНУ, пов'язана з діями Різака І.М.

Таким чином умисними, протиправними діями голови Закарпатської ОДА Різака І.М. було спричинено тяжких наслідків, які виразились у підриві престижу та авторитету органів державної влади, заподіянні смерті людині, оскільки внаслідок його злочинних дій, - 24.05.2004 року в м.Ужгороді колишній ректор УжНУ Сливка В.Ю. покінчив життя самогубством за місцем свого постійного проживання в буд. 51 по вул. Солов'їній.

Своїми умисними діями Різак І.М. вчинив злочини, передбачені ст.365 ч.3 КК України, - перевищення влади та службових повноважень, тобто, умисне вчинення службовою особою дій, які явно виходять за межі наданих їй прав і повноважень, супроводжувались болісними і такими, що ображають особисту гідність потерпілого, діями, що спричинили тяжкі наслідки охоронюваним законом правам та інтересам окремих громадян, державним та громадським інтересам.

Отже, викладу обставин самогубства в цьому обвинуваченні немає.

В об'ємі обвинувачення по ч.2 ст.120 КК України, слідчий стверджує:

„Крім цього, Різак І.М., працюючи на посаді голови Закарпатської обласної державної адміністрації, будучи службовою особою та представником влади, в період часу з 2003 по травень

2004 року, умисно, з метою компрометації, усунення з посади, шляхом доведення до самогубства ректора Ужгородського Національного Університету Сливки В.Ю., який згідно ст.39 Закону України “Про місцеві державні адміністрації” від 9.04.1999р. перебував в службовій залежності від голови Закарпатської ОДА - організував різного роду перевірки УжНУ силами правоохоронних та контролюючих органів, служби безпеки України, цькування Сливки В.Ю. через пресу, вчиняв дії, спрямовані на систематичне приниження людської гідності, авторитету керівника вищого навчального закладу.

Так, у квітні 2004 року Різак І.М. викликав у службовий кабінет голови Закарпатської ОДА, що розташований в м.Ужгороді, пл. Народна, 4 – шеф-редактора закарпатської щотижневої правозахисної газети “Правозахист”, Темнова М.Ю., де провів з ним бесіду, під час якої умисно, з метою систематичного приниження честі, людської гідності та ділової репутації ректора УжНУ Сливки В.Ю. та доведення його до самогубства, дав усну вказівку Темнову Ю.В. висвітлювати у вказаному друкованому засобі масової інформації роботу ректора Сливки В.Ю. як непрофесійну діяльність останнього, негативну роботу вищого навчального закладу загалом. Навиконання незаконної вказівки Різак І.М., Темновим М.Ю. було ініційовано опублікування ряду публікацій і статей в газеті “Правозахист”, в яких негативно відображено роботу УжНУ та його керівника Сливки В.Ю. Зокрема, в № 13 від 03.03.2004 року, 3 14 від 06.04.2004 року, № 15 від 20.04.2004 року, № 16 від 27.04.2004 року, № 17 від 11.05.2004 року, № 18 від 17.05.2004 року, № 19 від 25.05.2004 року на цю тему було надруковано ряд статей під назвами: “SOS студентів РГФ або врятуйте від декана – пройдисвіта”, “УжНУ очима студента, або як розправилися з Шевченківським стипендіатом”, “Критичні дні і райська насолода УжНУ”, “Не все – правда”. “Золотий фонд педагогічних кадрів УжНУ Закарпаття більше не потрібний?”, “УжНУ іншими очима, або відповідь Шевченківському стипендіату”, “Бути чи не бути студентом ФРГФ?”, “Крута новина – корупційну тему в УжНУ закрито? Студенти кажуть: Ні!”, “Чого бояться віртуальні автори з кафедри журналістики УжНУ?”.

Знайомлячись із змістом цих статей та публікацій, Сливка В.Ю. розуміючи, що їх читає велика кількість людей, краян, інтелігенції, які знають його як високоповажну, безкомпромісну, принципову як до себе, так і до інших порядну людину, сприймав їх для себе особливо болісно, вболіваючи за думку громадськості про себе особисто, свою родину та очолюваний ним ВУЗ. Про свої переживання Сливка В.Ю. неодноразово ділився з родичами, близькими друзями та колегами по роботі, висловлюючи свої незадоволення щодо неправдивості цих відомостей, а також те, що вказані статті негативно впливають на його моральний та психологічний стан, підривають його здоров'я та загальне самопочуття, висловлював конкретні думки, що ці дії спрямовані проти нього як ректора університету головою закарпатської ОДА Різак І.М., що знайшло своє фактичне підтвердження в ході слідства.

Наявна стресова ситуація, під дією якої перебував Сливка В.Ю., згідно акту № 112 від 11.05.2005р. помертної комплексної судової психолого-психіатричної експертизи – була викликана вищевказаними чинниками, а саме: тривалі переживання, пов'язані з різними перевірками контролюючих та правоохоронних органів, публікаціями в ЗМІ та наявною у нього інформацією про можливість звільнення його з посади ректора УжНУ, пов'язана з діями Різака І.М.

Внаслідок умисних, протиправних дій колишнього голови Закарпатської ОДА Різака І.М., - 24.05.2004 року в м.Ужгороді колишній ректор УжНУ Сливка В.Ю. покінчив життя самогубством за місцем свого постійного проживання в будинку № 51 по вул.Солов'їній.

Своїми умисними діями Різак І.М. вчинив злочин, передбачений ст.120 ч.2 КК України – доведення до самогубства, тобто доведення особи до самогубства, що є наслідком систематичного приниження її людської гідності, вчинене щодо особи, яка перебувала в матеріальній або іншій залежності від винуватого.

Тобто, викладення обставин події злочину можна не шукати – їх немає. Немає у слідчого, немає в справі, немає в суді. Слідчий плутає подію злочину із обраним складом злочину. Без доведеності факту самогубства, без з'ясування всіх обставин самогубства – коли **в часі**, а не в даті воно сталося, в який спосіб - з спиранням на належні докази – неможливо стверджувати про наявність такого складу злочину як доведення до самогубства. Адже подія злочину в цій справі – це не публікації в пресі, не перевірки, а насильницька смерть людини, яка зусиллями досудового слідства сталася невідомо де невідомо в який час, невідомо в який спосіб.

У зв'язку з таким обвинуваченням у мене є наступні питання:

Хто дозволив слідчому проголошувати про самогубство Сливки як загальновідомий факт?

Хто звільнив його від необхідності з'ясування всіх обставин події злочину?

Хто дозволив довірливе ставлення до пояснень дружини, яка єдина повинна була надати, принаймні, зрозумілі пояснення на трагічні події в її сім'ї і не зробила цього?

Навіть якщо вона беззастережно заслуговує на повагу, як можна було незаперечно вірити тому, що

-її чоловік, перебуваючи у відпустці, почав нестерпно вболівати за перевірки в університеті, невідомо коли цікавлячись про них востаннє;

-зненацька гостро почав переживати з приводу публікацій місцевої друкованої листівки, невідомо коли в останнє тримаючи її в руках;

-перейматися химерною можливістю свого звільнення щойно отримавши довіру колективу і право його очолювати ще 7 років;

-що Сливка В.Ю. побоювався саме І.М. Різака як людину, яка бажала усунути його з посади і це за тієї умови, що під час виборів ректора у квітні 2003 року Різак не зробив жодного кроку, жодної дії,

не сказав жодного слова на користь іншої особи і на шкоду Сливці. Це не мої власні твердження, це матеріали справи.

Я не обмовилась, коли сказала, що слідство не встановило де стався злочин. У мене, на відміну від слідчого, немає законних підстав вірити на слово Сливці Н.В. Спричинення тілесних ушкоджень у ванній кімнаті є неможливим. Це місце не відповідає висновкам судово-медичної експертизи про значну зовнішню втрату крові потерпілим.

Але здоровому глузду не місце в цій справі, тому повернусь до тексту постанов, з наступним підсумком викладеному вище: подія злочину в цій частині обвинувачення є юридично невизначеною; твердження про самогубство Сливки В.Ю. є лише припущенням досудового слідства, нічим не підтвердженим, насильницька смерть людини в цій справі лишилась недослідженою, обставини насильницької смерті – не розслідуваними.

Для того, щоб встановити в Діях Різак І.М. склад злочину ч.2 ст.120 КК України, досудове слідство повинно було сформулювати обвинувачення про його систематичні дії, спрямовані на приниження людської гідності Сливки В.Ю. Під „*систематичним приниженням людської гідності*” слід розуміти, як роз'яснив Пленум Верховного Суду України постановою „Про судову практику в справах про злочини проти життя і здоров'я особи”, - тривале принизливе ставлення до потерпілого (постійні образи та інші форми глумління над ним, тощо).

Саме викладення таких дій підсудного, які мають складати об'єктивну сторону інкримінованого складу злочину, слід шукати в постанові про притягнення в якості обвинуваченого, з урахуванням кваліфікуючої ознаки – перебування потерпілого в залежності від винуватої особи, - яка це залежність теж має бути встановлено постановою.

При цьому, *систематичне приниження людської гідності* має існувати об'єктивно, тобто бути таким незалежно від суб'єктивних оцінок чи то потерпілого чи то підсудного; незалежно від того, чи образився потерпілий – у кожного своя межа витривалості і своя уява про образливість, - образи та інші форми глумління мають бути наявними. Отже, я, як захисник маю право побачити причину і характер висунутого обвинувачення, або конкретні обставини об'єктивної сторони інкримінованого складу злочину.

В постанові, доклавши значних зусиль до пошуків потрібного, можна прочитати, що Різак І.М.:

1.організував різні перевірки УжНУ. Які це були перевірки, скільки їх було, як Різаку І.М., за яких обставин, вдалося організувати перевірки – постанова мовчить; не можна знайти в постанові пояснень чому перевірки, здійснені державними установами є образами, принизливим ставленням та глумлінням над потерпілим;

2.організував цькування Сливки В.Ю. через пресу. Може тут є систематичні дії підсудного і викладення образ і глумління над потерпілим? Читаємо: у квітні 2004 року (дата не відома, але відомо, що Сливка В.Ю. в цей час у відпустці) Різак І.М. мав бесіду з шефредактором газети „Право

захист” Темновим М.Ю. Бесіда була одна. Під час цієї бесіди Різак умисно, з метою систематичного приниження людської гідності ректора УжНУ Сливки В.Ю. та доведення його до самогубства, дав усну вказівку висвітлювати в цій газеті роботу ректора Сливки В.Ю. як непрофесійну, негативну роботу вищого навчального закладу загалом. Тобто, на виконання „системності” Різак І.М. більше нічого не робив. Слідчий стверджує, що він мав мету систематично принижувати і з цього приводу мав одну бесіду. Питати чому Різак І.М., маючи безперешкодний доступ до партійного, цілком поважного видання в Закарпатті, вирішив втілювати свою мету в маловідомому і малопомітному виданні – немає у кого. Питати в який спосіб слідчий здогадався про мету Різак І.М. – немає у кого. Питати чому „систематичне приниження людської гідності потерпілого” перетворилось в постанові з об’єктивної ознаки злочину – в суб’єктивну (*мета*) – немає у кого. Питати чи мав на увазі Різак І.М. висвітлювати **неправдиві** факти непрофесійної діяльності ректора та негативної роботи університету – немає у кого; та якщо Різак І.М. цікавила виключно правдиво інформація, то чому це є метою образ і глумління. Слідчий не стверджує, що Різак І.М. в подальшому контролював результати цієї бесіди. Далі він наводить заголовки з публікацій про Університет. Перша стаття, за яку має відповідати Різак І.М. з’явилася 30 березня 2004 року. Тобто, Темнов здогадався про мету Різак І.М. ще до бесіди з ним. Остання стаття, з приводу якої переживав Сливка В.Ю. була надрукована 25 травня 2004 року, або наступного дня після його смерті. Отже, з вуст Різак І.М. на адресу ректора жодного образливого слова не злетіло, з його пера – теж. Нібито, він образи організував, хоч на кваліфікації це ніяк не відбилося. Але, нарешті, до суті – де шукати власне образи і глумління над потерпілим? Слідчий наводить назви газетних публікацій. Крапка. Жодної цитати в постанові немає. То як треба розуміти обвинувачення? Ці статті в цілому принижують гідність Сливки В.Ю., чи може якісь конкретні вислови? Сама постановка такого питання свідчить лише про єдине – про відсутність обвинувачення, про порушення слідчим вимог статей 64, 130, 132 КПК України;

3. нагадаю, що я шукаю виклад об’єктивної сторони інкримінованого складу злочину. З цього приводу третє твердження слідчого – Різак вчиняв дії, спрямовані на систематичне приниження людської гідності Сливки В.Ю., авторитету керівника вищого навчального закладу. Жодної конкретизації цим діям в постанові немає. Немає ні часу ні місця ні способу їх вчинення;

І, нарешті, як в постанові викладена застосована кваліфікуюча ознака частини другої статті 120 КК України? З цього приводу слідчий з початку стверджує, що Сливка В.Ю. перебував у службовій залежності від Різак І.М., а в кінці постанови - цитує диспозицію, не роблячи собі роботи щодо викладення конкретних обставин. За підсумком обвинувачення слідчий стверджує, що Різак І.М. своїми умисними діями вчинив злочин, передбачений ч.2 ст.120 КК України щодо особи, яка перебувала в матеріальній або іншій залежності від винуватого. Так в матеріальній, службовій чи якійсь іншій і в якій саме залежності перебував Сливка В.Ю. від Різак І.М.? Посилання слідчого на

ст.39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації” від 09.04.1999 року не вносить розуміння. Слідчий, певно, мав на увазі повноваження голови державної адміністрації **саме щодо осіб, керівників, які очолюють підприємства, що не перебувають в підпорядкуванні голови ОДА, а підпорядковані виконавчій владі вищого рівня, отже ці керівники, відповідно, не перебувають в службовій залежності голови ОДА, а підпорядковані службовим особам установ виконавчої влади вищого рівня.** Компетенція голови ОДА в таких випадках починається і закінчується можливістю узгодження призначення на посаду і звільнення з посади керівника такої установи:

Стаття 39. Повноваження голів місцевих державних адміністрацій

Голови місцевих державних адміністрацій:

б) погоджують у встановленому порядку призначення на посади та звільнення з посад керівників не підпорядкованих підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління органів виконавчої влади вищого рівня, крім керівників установ, підприємств і організацій Збройних Сил та інших військових формувань України;

Саме про відсутність, а не наявність службової залежності Сливки В.Ю. від Різак І.М. йдеться у статті 39, на яку посилається слідчий.

Ще наймовірніше ніж об’єктивна, в постанові виглядає суб’єктивна сторона цього складу злочину. Слідчий встановив мету вчинюваного злочину. Як відомо, мета характерна лише для злочинів, які вчиняються з прямим умислом. Отже, Різак І.М. переслідував мету: 1. – компрометації Сливки В.Ю. і 2.- усунення ректора з посади, шляхом доведення до самогубства. **Не більше – бо нема куди але й не менше.** Коли слідчий каже про компрометацію – це хоч і не викладено в постанові, але хоч якось розуміється, якщо не з юридичної, то з загальної точки зору, а от добиватись усунення людини з посади, маючи, на думку слідчого, владні для цього можливості, - саме шляхом доведення до самогубства - це вже цинізм. До речі, описова частина обвинувального висновку не має викладу такої мети, вона є лише в резолютивній частині.

І останні питання в цьому розділі: чи потрібно досліджувати докази, щоб зрозуміти незаконність цієї постанови? Як взагалі можна досліджувати докази такої постанови – хіба вона набуде в результаті дослідження законного виду? В який спосіб підсудний зможе захищатися від незаконного обвинувачення?

Аналогічним чином спробую знайти об’єктивну сторону в діях підсудного у викладенні слідчого за інкримінованим складом злочину по ч.3 ст.365 КК України.

Фактичні обставини в цій частині ті ж самі. З цього приводу у п.11 постанови Пленуму Верховного Суду України від 26 грудня 2003 року №15 “Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень”, вказано - “Якщо перевищення влади або службових повноважень призвело до самогубства потерпілого ... дії службової особи підлягають

кваліфікації за ч.3 ст.365 КК України і додаткової кваліфікації за ст.120 цього Кодексу не потребують”. В цій справі одна подія криміналізована двічі.

У відповідності до диспозиції статті 365 КК України, слідчий повинен був викласти обставини перевищення влади або службових повноважень, тобто умисного вчинення Різаком І.М. дій, які явно виходять за межі наданих йому прав чи повноважень. І які, відповідно до кваліфікуючого складу, спричинили тяжкі наслідки.

Що з цього приводу є в постанові про притягнення Різака І.М. в якості обвинуваченого?

1.слідчий встановив спеціальний суб'єкт – і службову особу і представника влади;

2.стверджує про використання Різаком І.М. службового становища і явний вихід за межі прав і повноважень у наступний спосіб:

-організував різного роду перевірки силами правоохоронних та контролюючих органів, служби безпеки України. Постанова не містить викладу конкретних дій Різака І.М. – де, коли за яких обставин і яким чином сталася така „організація”.

Не зважаючи на сьогоднішнє знання доказової бази, я зупинюсь на змістовній законності обвинувачення в цій частині. Якби слідчий встановив, що Різак І.М. примушував контролюючі органи здійснювати перевірку, обвинувачення у використанні службового становища і перевищення владних повноважень було б зрозумілим. Якби слідчий встановив, що доручив своїм підлеглим виконувати невластиві їм функції, - здійснити перевірку університету – теж було б зрозуміло, але я не розумію з яких підстав слідчий стверджує, що голова ОДА, який надає доручення („організовує”) державній установі перевірити будь-яке питання у діяльності будь-якої установи, вчиняє тим самим злочин. Обґрунтовуючи обвинувачення, слідчий знову посилається на ст.39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації” від 09.04.1999 року. Ця стаття регламентує повноваження голів місцевих державних адміністрацій. В ній дійсно нічого немає про організацію перевірок. Але наведений в цій статті перелік повноважень голови державної адміністрації **не є вичерпним**:

Стаття 39. Повноваження голів місцевих державних адміністрацій

Голови місцевих державних адміністрацій:

1) очолюють відповідні місцеві державні адміністрації, здійснюють керівництво їх діяльністю, несуть відповідальність за виконання покладених на місцеві державні адміністрації завдань і за здійснення ними своїх повноважень;...

Тобто, для того щоб знати повне коло повноважень голови, треба знати повноваження державної адміністрації. З цього приводу в Законі можна знайти, наприклад, наступне:

Стаття 1. Місцеві державні адміністрації та їх місце в системі органів виконавчої влади

Виконавчу владу в областях, районах, районах Автономної Республіки Крим, у містах Києві та Севастополі здійснюють обласні,районні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації.

Місцева державна адміністрація є місцевим органом виконавчої влади і входить до системи органів виконавчої влади.

Місцева державна адміністрація в межах своїх повноважень

здійснює виконавчу владу на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, а також реалізує повноваження, делеговані їй відповідною радою...

Стаття 2. Основні завдання місцевих державних адміністрацій

Місцеві державні адміністрації в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці забезпечують:

- 1) виконання Конституції, законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади вищого рівня;
- 2) законність і правопорядок, додержання прав і свобод громадян;...

Стаття 13. Питання, що вирішуються місцевими державними адміністраціями

До відання місцевих державних адміністрацій у межах і формах, визначених Конституцією і законами України, належить вирішення питань:

- 1) забезпечення законності, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян;
- 2) соціально-економічного розвитку відповідних територій;
- 3) бюджету, фінансів та обліку;
- 4) управління майном, приватизації та підприємництва;
- 6) науки, освіти, культури, охорони здоров'я, фізкультури і спорту, сім'ї, жінок, молоді та неповнолітніх;...

Стаття 22. Повноваження в галузі науки, освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, материнства і дитинства, сім'ї та молоді

Місцева державна адміністрація:

- 1) реалізовує державну політику в галузі науки, освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, материнства і дитинства, сім'ї та молоді;...

Стаття 25. Повноваження в галузі забезпечення законності, правопорядку, прав і свобод громадян

Місцева державна адміністрація:

- 1) забезпечує виконання Конституції та законів України, рішень Конституційного Суду України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, інших органів державної влади;
- 2) забезпечує здійснення заходів щодо охорони громадської безпеки, громадського порядку, боротьби зі злочинністю;...
- 4) здійснює заходи щодо організації правового інформування і виховання населення;...

Отже, якщо голова ОДА прийме рішення, наприклад, про вжиття заходів до боротьби з хабарництвом у закладах вищої освіти в області в цілому, чи в УжНУ, зокрема, на виконання свого обов'язку щодо забезпечення законності на території, саме він повинен координувати або, лексикою слідчого, - організовувати діяльність правоохоронних, контролюючих органів з цього приводу. Саме про це Різак І.М. казав слідчому на допиті. Він пояснював, що кожен рік, в березні-квітні місяці до Закарпатської ОДА надходять доручення Президента України та постанови Уряду про необхідність

посилення боротьби із корупцією у вищих навчальних закладах. Такі ж доручення надходять і до керівників правоохоронних органів. На виконання цих доручень він виконував необхідні заходи.

Таким чином, навіть за доведеності „організації різного роду перевірок силами правоохоронних та контролюючих органів, служби безпеки України”, дії Різак І.М. мали б бути визнані такими, що відповідають його повноваженням як голови обласної державної адміністрації.

- далі, на думку слідчого, використання службового становища і перевищення владних повноважень наявне у організації цькування через засоби масової інформації. Фактичні обставини слідчим встановлені в такий же спосіб, як і в обвинуваченні про доведення до самогубства. У квітні 2004 року Різак І.М., нібито, викликав у свій службовий кабінет і мав бесіду з шефредактором газети „Правозахист” Темновим М.Ю. Під час цієї бесіди Різак умисно, явно виходячи за межі своїх повноважень, з метою систематичного приниження четі, людської гідності та репутації ректора УжНУ Сливки В.Ю. та очолюваного ним навчального закладу, дав усну вказівку висвітлювати в цій газеті роботу ректора Сливки В.Ю. як непрофесійну та негативну роботу вищого учбового закладу загалом.

На цьому виклад дій обвинуваченого вичерпаний; дії полягали у бесіді. Далі йдеться про публікації. З тексту постанови не можна переконатись, що Темнов дійсно виконав отриману вказівку, що він опублікував відомості про непрофесійну роботу ректора, та негативну роботу очолюваного ним навчального закладу.

Таке формулювання дій обвинуваченого не містить жодного передбаченого кримінальним законом складу злочину.

Хіба голова ОДА не має права викликати до свого службового кабінету шефредактора газети „Правозахист”? Не може мати з ним бесіди? Не може давати вказівок висвітлювати будь-чию роботу, якщо вона є непрофесійною? Не може вказувати на необхідність публікувати інформацію про роботу учбового закладу, якщо вона є негативною? Звісно, має право і як голова ОДА і як людина. У відповідності до ст. 25 Закону України „Про місцеві державні адміністрації”, - державна адміністрація якраз і організовує заходи правового інформування і виховання населення. Тобто, слідчий забув чи остерігся сказати головне – чи давав Різак І.М. вказівку оприлюднювати **вигадану, неправдиву, образливу інформацію, таку, що не відповідає дійсності, таку, що є наклепницькою. В такому разі, дійсно, було б місце складу злочину.**

Але слідчий поставив себе у становище краще, ніж має позивач за позовами про дифамацію. Останній, принаймні, має чітко окреслити предмет – які саме оприлюднені відомості є неправдивими і образливими, він не має права змушувати суд шукати у публікаціях ознаки неправомірних дій.

- далі, проголошуючи об’єктивну сторону інкримінованого складу злочину, слідчий стверджує, що Різак І.М. вчиняв болісні, і такі, що ображали особисту гідність Сливки В.Ю. дії. Звичайно, слідчий

не встановив таких дій, тому він лише проголосив про них. В постанові немає ні місця, ні часу, ні способу їх вчинення.

3.слідчий встановив тяжкі наслідки у вигляді самогубства людини і підриву авторитету органів влади. Зауважу, що перед встановленням наслідків не завадило б встановити злочинні дії.

Висновок: постанова про притягнення Різака І.М. в якості обвинуваченого по ст.365 ч.3 КК України є незаконною, такою, що не відповідає вимогам статей 130, 132 КПК України.

Не зважаючи на моє переконання, що наведена незаконність постанов є достатньою підставою для висновку про невинуватість підсудного, закон змушує надати аналіз доказам пред'явленого обвинувачення.

Докази слідчим запропоновані одні й ті ж для обох складів злочину.

Більш докладний аналіз зробить Мокану, я зупинюсь на них з узагальнюючими висновками.

Зрозуміло, що виклад доказів слідчий в обвинувальному висновку почав з пояснень **Сливки Н.В.** Цей доказ – виключний пріоритет обвинувачення. Сторона захисту ніколи не бачила потерпілої, ніколи не мала можливості поставити їй питання. Не мав такої можливості і суд. Сливка Н.В. не надала суду відомостей про причини, які були перешкодою для явки до суду, просто не з'явилася. Судом були оголошені її покази. Вона дає характеристику чоловіку, повідомляє про його переживання, надає свої міркування з приводу того, що його хвилювало, цитує, нібито, сказані ним слова. З цих пояснень вбачається, що їй нічого не відомо про **дії Різака І.М.** по організації перевірок, про його бесіду з Темновим, про вчинення ним болісних, і таких, що ображали особисту гідність Сливки В.Ю. дій. Але від потерпілого це і не вимагається, він має пояснити про порушення свого права.

Наступні докази – це покази свідків.

Пропоновані досудовим слідством доказ у вигляді пояснень свідка **Цмур О.В.** реалізувати не вдалося у зв'язку з ігноруванням останньої викликів до суду.

Свідок Сливка Б.Ю. помер на час розгляду справи судом, тому суд оголосив його покази. На досудовому слідстві пояснив, що спілкування брати мали у березні 2004 року; повідомив, зокрема, що мало місце цькування брата в пресі. Досудове слідство стверджує, що в березні була лише одна публікація – в передостанній день березня.

Цілком ґрунтовно до списку свідків потрапив **Лавкай І.Ю.** В суді він підтримав не всі пояснення, які були складені на досудовому слідстві.

Підтвердив спілкування зі Сливкою В.Ю. увечорі 23.05.04р., організоване Цмур Ольгою. Пояснив, що радив Сливці В.Ю. відпочити, на що отримав відповідь, що завтра на роботу, зустріч одна, друга, третя і запланував зустріч зі свідком на 16-у годину.

Свідок – фахівець в галузі психології і психіатрії пояснив: „Людина, яка каже, що в нього на завтра три зустрічі і ми зустрінемося о 16-й, то в неї немає думок про самогубство. Психотичних реакцій не було. Я не бачив в нього стану, схильного до самогубства. Сливка казав, що в нього багато роботи, напруга, погано спить.

Він не розповідав про проблеми на роботі, пов'язані з владою. Ніяких таких речей я не питав і він не казав. Про Різака він нічого не казав. Я нічого не знав про перевірки. Про публікації в пресі Сливка нічого не казав. Він казав, що має зустрічі і о 16-й годині буде вільний.”

24 травня 2005 року бачив Сливку В.Ю. з ножовим пораненням за місцем його проживання, побачене описав так: „Я увійшов, він лежить у ванній, ванна суха, лежав скрючений, в одних трусах. Кровотечі не було він був вже жовто-блідий. Ніж у грудях був. Мене здивувало, що багато крові не було, лише краплі.”

Людина зробила і психологічну і медичну експертизу трьом реченнями. Це не висновки по тенденційно підібраним чужим словам – це власні спостереження і логічні підсумки.

Потім слідчий пропонує список свідків – співробітників Сливки В.Ю. Доки я їх читала на слідстві і слухала в суді, намагалася зрозуміти, за якою ознакою складений цей список. За принципом спільної праці? Так не весь професорсько-викладацький склад університету допитаний. За принципом близького спілкування – теж не виходить, бо були люди, які казали, що близького спілкування не мали – відносини були робочі. І ще одне питання: яку мету переслідував слідчий, пропонуючи суду досліджувати ці свідчення? Чи є вони тими доказами, які в силу ст.64 КПК України доводять час, місце, спосіб, та інші обставини вчинення злочину Різаком І.М.?

Отже:

Свідок Русин В.І. – на досудовому слідстві казав, що про будь-які проблеми Сливки В.Ю. йому нічого не відомо.

В суді розповів про особисті риси Сливки В.Ю.: „Він був ректором вже третій термін. Це термін, коли людина думає, що може все і все дозволено. На засіданнях деканів – їх 14, тільки я один дозволяв перечити йому, більше ніхто.” На питання прокурора чи побоювався Сливка В.Ю. звільнення, відповів: „Він тільки виграв термін, він був обраний на 7 років, ми не могли обговорювати його звільнення.” Також пояснив, що розмов про перевірки не чув. Факти приниження, цькування Різаком І.М. Сливки В.Ю. йому не відомі.

Свідок Мікловда В.П. – ще на досудовому слідстві казав, що про проблеми Сливки В.Ю. йому нічого не відомо. Те ж підтвердив і в суді. Щодо самогубства Сливки В.Ю. пояснив: „Дуже сумніваюся і вважаю, що такого не могло бути.”

Свідок Нездоля М.Я. – нічого цікавого з приводу події злочину на досудовому слідстві не казав. З колишніх працівників СБУ. В суді теж з предмету доказування по справі нічого не пояснив. Із просто цікавого, наприклад: *„Хабарництво в університеті у людей на язику, і на сьогодні її актуальність не впала.”* Сказав про те, що Сливка був особисто знайомий з керівником СБУ у Закарпатській області Буковським, оскільки останній – студент Сливки, відносини мали добрі; майже всі керівники структурних підрозділів СБУ були зі Сливкою В.Ю. у добрих дружніх стосунках. І в цілому відносини між Сливкою і СБУ були добрі, в цій установі багато випускників Сливки.

З цих пояснень зрозуміло, що Сливці В.Ю. не було чого переживати з приводу прискіпливості СБУ, він мав можливість прояснити причини з перших вуст.

Свідок Блецкан Д.І. – мав відносини з Сливкою з 1962 року.

Теж нічого значущого для справи. Покази на досудовому слідстві і в суді – різні. Зокрема, свідок пояснив, що до ректора ОДА завжди ставилася критично, незалежно від того хто її очолював. *„Публікації не зачіпали його особисто... Не вірю, що він покінчив життя самогубством із-за тих публікацій”.* Сливка казав йому про критичні зауваження з боку влади. *„Як кожна людина, ми любимо, щоб нас хвалили, а не критикували. Тиск, хіба це критика? Що таке тиск?”* Ніколи Сливка не казав, що ці публікації ініційовані ОДА або Різаком. У 2003 році вибори були демократичні. Стороннього впливу не було. Щодо перевірок, на його переконання, Сливка В.Ю. особливо з цього приводу не хвилювався, в цілому був впевнений, що все гаразд. На моє питання пояснив, що зі Сливкою ніколи не обговорював статті в газеті „Правозахист”, тобто, фактично відмовився від своїх показів на досудовому слідстві в цій частині.

Свідок Височанський Ю.М. – теж нічого значущого і теж змінив покази в суді, пояснив, що Сливка обіймав посаду ректора приблизно 16 років. Останній раз вибори були у 2003 році. Ці вибори були цілком вільними, Сливка був обраний на 7 років. Втручання у процес виборів з боку ОДА і Різака не було. На його переконання самогубство не було пов'язане з публікаціями в газеті „Правозахист”. Для нього ці публікації не мали нічого важливого, особистого. Це дрібниця. Сливка – відомий вчений з мировим визнанням, лауреат двох держпремій і таке інше. Причина самогубства в цьому не могла бути. На питання суду пояснив, що прізвищ, хто його переслідує – Сливка В.Ю. не називав. Він казав це неодноразово: *„От, яка складна ситуація нагнітається”*, акценту на владу не було. Після оголошення т.4 а.с.20-21. пояснив, що владу Сливка В.Ю. зв'язував з виборами, з виборною ситуацією. *„Чи ми переживемо ці вибори”* – казав Сливка. Це малася на увазі передвиборна ситуація. *„Чи я це переживу”* – він неодноразово говорив про погрози. Говорив: *„Ще, чого доброго, мене вб'ють”*. Коли я давав покази, розмова була довгою, все записано в більш тезовій формі.

Свідок Маринець В.В. – Знову ж таки ніколи не говорив, що знає будь-що про дії Різака І.М. На досудовому слідстві казав загальними фразами про утиск Сливки В.Ю. з боку влади і про його

переживання з цього приводу. В суді покази змінилися. На мої питання пояснив, що публікації і телепередачі ніколи зі Сливкою не обговорював. Про перевірки зі Сливкою він також не говорив. Жодної розмови щодо перевірок у нього зі Сливкою не було.

Свідок Котигорошко В.Г. – допитаний досудовим слідством, його пояснення оголошені в суді. Традиційно – нічого цікавого для справи. Розповів про перевірку СБУ і про свої переживання, надзвичайно сильні. Навіть казав Сливці В.Ю., що у нього виникають думки про самогубство, на що Сливка В.Ю. йому відповів, що в людей існують ще не такі проблеми, однак людина живе для того, щоб їх вирішувати, а це не є вирішенням проблем і кому він цим зробить добре.

Свідок Вегеш М.М. – на досудовому слідстві посилався на слова Сливки В.Ю. щодо причетності Різака до публікацій у пресі, на слова Дьордяя, який, нібито, цитував Різака, що Сливка не буде ректором. В суді змінив свої покази. Зміну пояснив тим, що тоді був такий час – все зло в собі уособлювала влада. Я вдячна цьому свідку за самокритичність, яку, певно, керівнику не так просто проявити: *„Дуже багато ходило чуток. І Дьордяй користувався чутками, але якщо їх спитати – ніяких фактів у цих людей не було. Все – чулки.”* А також: *„Я не маю таких фактів, що Різак тиснув на Сливку. Від Сливки я такого не чув. При мені він ніколи не називав Різака. В протоколі це з'явилося, бо ми страшно не любили ту владу, все зло було поєднано в ній.”*

Свідок Барчан В.В. – на моє переконання, свої болісні враження від публікацій, які стосувались саме її, була схильна бачити і в оточуючих. Різниця між власним сприйняттям і сприйняттям цих же подій іншими – не робить. Ні на досудовому слідстві, ні в суді нічого не казала про владу або конкретних осіб з владних кіл, як на організаторів цих публікацій. Публікації зі Сливкою В.Ю. ніколи не обговорювала, про владу з ним розмов не мала.

Свідок Дьордяй В.С. – на досудовому слідстві цитував слова Сливки В.Ю., який, нібито, казав, що Різак ставиться до нього „не по-людськи”; цитував слова Різака І.М., який, нібито, казав, що ректором буде його брат. В суді пояснення були зовсім інші, зокрема: *„Мені нічого не відомо про тиск з боку ОДА. Різак не погрожував Сдивці. Не пам'ятаю що казав слідчому. В адресу Сливки Різак що казав, не можу конкретно сказати, погрозуючих висловів не було. Я нічого не знаю про перевірки і про причетність до них Різака. Мені нічого не відомо про образи Різаком Сливки.”*

„Однозначної відповіді немає про те, що він, нібито, сказав: „Різак ставиться до мене не по людськи”, це могло бути, коли Сливка звертався по допомогу до Різака.” Після оголошення т.4 а.с.82-83 „Ви перед дядею Володею...” – пояснив: *„Я не можу пригадати щоб я таке казав. Я не пам'ятаю, чи давав такі покази. Я протокол не читав, мені зачитували, я підписав. Зараз я не можу відповісти, правильно чи ні там записано”.* На питання прокурора: *„Я не усвідомлював, що це настільки може бути серйозно. Мені протокол прочитали, я тоді був з ним згоден. Я не можу відповісти, чи казав я такі слова. Про брата – ректора – я не пам'ятаю, щоб Різак таке говорив і що я таке говорив.”*

Свідок Офіцинський Р.А. – теж на досудовому слідстві цитує, нібито, почуті слова Різака у 2001- 2002 роках „Я знищу Сливку”. Не зважаючи на те, що по часу це вочевидь не має відношення до обвинувачення, слідчий пропонує цього свідка як джерело доказу. В суді підтвердив, казав, що тоді Різак І.М. не був головою ОДА. Причину, яка обумовила такий вислів, не навів, чому він так казав – не відомо.

Свідок Лендєл В.Г. – теж на досудовому слідстві посилався на слова Сливки, який, нібито негаразди пов'язував з учнями. В суді, після оголошення а.с.115 т.4 щодо висловлювання ректора: „за критичними публікаціями в пресі та перевірками стоїть учень” – пояснив: ...*”може він так і мав на увазі, я точно сказати не можу. Я не читав протокол, бо не взяв очки.”*

Свідок Полюжин М.М. – Надзвичайно цікавий свідок. Одна з дійових осіб публікацій. З його пояснень зрозуміло як виникали свідки по справі. Пояснив суду: *„Особисто мені ректор нічого не говорив, а Бабинець говорив, що ректор читав публікації і викликав його, а коли вони стали брудного характеру, він перестав читати.”*

„Особисто я з ректором ці публікації не обговорював”.

„Ті, хто хотів заволодіти посадою ректора, ті ініціювали ці публікації”.

*„Про перевірки я з ректором не розмовляв, я людина маленька. **Казали, що він казав, що перевірки для того, щоб усунути його з посади. Джерело зараз не пригадаю, багато говорили. Особисто я з ним на цю тему не говорив.”***

„Мені ніхто ніколи не говорив хто є замовником цих публікацій, ніхто не говорив, що це Різак.”

„Сливка не казав, що перевірки організовані Різаком.”

„Сливка не казав, що публікації організовані Різаком, чи він до них причетний”.

„Сливка не казав, що ОДА чинить тиск. Факти тиску Різака та ОДА на керівництво УжНУ мені не відомі. Ніяких фактів про образи з боку Різака я не знаю”.

„Конфлікти і різні течії всередині РГФ були. Публікації ініційовані тими людьми, які планували зайняти і моє місце і декана – це моє переконання. Ці люди мали особисту зацікавленість – це моє переконання”.

Після оголошення судом його показів на слідстві т.4 а.с.112-113 про те, що Сливка говорив, що це замовляють учні – Василь та Іван Різак, - пояснив:

„Це не мої особисті переконання, а те, що говорили люди. По - мойому, коли були перші публікації і була розмова з ним біля ректорату, він махнув рукою і сказав, що це мабуть його учні, а які – він мені не говорив. Що він мав на увазі – це люди говорили про це.”

Це яскраве підтвердження свідченням Вегеша, який казав, що в решті решт всі свідчення – це зібрання чуток і пліток.

Свідок Лемак В.В. – на досудовому слідстві, зокрема, казав, що чув слова Сливки В.Ю.: „...тисне влада області по чорному....”, маючи на увазі Різака. В суді – *„Буквально – мені нічого не відомо про злочин. Все відомо зі слів Сливки, але якщо суд буде наполягати, я буду відповідати на питання.*

З 1993 року я працюю зі Сливкою. Останні півроку мало хто спілкувався зі Сливкою, він був пригнічений. Навесні 2004р. спілкувався один раз. Він був у ректораті, казав, що йому тяжко, але жодним чином це не стосувалося Різака.”

Свідок Темнов М.Ю. – на досудовому слідстві пояснював, що десь в лютому-квітні мав розмову з Різаком І.М. Останнього цікавило, чи є у Темнова критичні матеріали про корупцію в освіті, чи є яка-небудь інформація відносно Сливки; Темнов відповів, що є проблеми в Свалявському районі та по РГФ в УжНУ. На це Різак повідомив, що необхідно друкувати матеріал по РГФ і в подальшому цю тему розширити.

Скажіть будь ласка, де тут місце злочинним діям? Ще на досудовому слідстві вбачалось, що нічого незаконного, злочинного з цієї розмови не можна побачити, навіть якщо вона мала місце.

В суді: публікації не стосуються Сливки В.Ю. З Різаком з цього приводу він не зустрічався. Публікації виникли не за вказівкою Різака І.М. Ніколи Різак І.М. не давав йому вказівок висвітлювати Сливку В.Ю. негативно. Щодо цього свідка, цікавим є те, що він, самостійно визначивши зміст статей, їхню кількість, спрямованість, тобто, виготовивши все, що було предметом переживань Сливки В.Ю. – лишився осторонь кримінального провадження.

Свідок Коцур І.Ю. – його покази оголошені, казав, що в телепередачі „Об’єktiv” 18 квітня 2005 року був показаний сюжет про корупцію в УжНУ. Про будь-яку причетність Різака І.М. до цього сюжету – не говорить.

Цей сюжет досудове слідство не пропонує як доказ у справі.

Підсумки: за великого бажання, кожна сторона цього процесу – і обвинувачення, і захист, може знайти в цих показах те, що шукає. Тут важливо лише визначити предмет пошуку, бажано було б його шукати з огляду на ст.64 КПК України. Захист шукає – що відомо безпосередньо свідкам про дії Різака І.М. по організації публікацій в пресі, по вчиненню дій, які ображали особисту гідність Сливки В.Ю. Ніхто не може заперечити, що таких дій зусиллями цих свідків встановити не можна. Обвинувачення шукає в цих поясненнях ставлення Сливки В.Ю. до публікацій в газеті „Правозахист”, його вислови, його стан, власні спостереження і враження свідків з цього приводу. Я не можу сказати, що такий шлях є неправильним. Емоційний стан особи, яка покінчила життя самогубством, є важливим і встановлювати його треба. Але чого не можна робити, так це, **не встановивши винних дій** особи, підмінювати їх враженнями і переживаннями з приводу невстановлених дій. Оскільки в інкримінований період – 2003 – травень 2004 року жоден свідок не чув безпосередньо від Різака І.М.

образливих слів, не бачив будь – яких дій, спрямованих на приниження Сливки В.Ю., - досудове слідство, нібито, намагається з'ясувати, а що з цього приводу казав сам Сливка В.Ю.? Результати такого з'ясування Ви чули і в моєму викладенні і в промові обвинувачення. Захист надає перевагу почутому в суді і робить висновок, що Сливка В.Ю. ніколи не висловлювався про Різака І.М. як особу, яка організувала публікації в газетах, та перевірки в УжНУ - у обвинувачення інша думка. Але в такому разі постає перше питання – якщо такі вислови мали місце , то є вони припущенням Сливки В.Ю. чи знанням, якщо останнє, то звідки у Сливки ці відомості; і друге - яка процесуальна цінність свідчень в яких свідок посилається на слова, почуті від іншої людини? З цього приводу стаття 68 КПК України дає вичерпну відповідь: „Якщо показання свідка базується на повідомленнях інших осіб, то ці особи повинні бути також допитані.” Цей припис процесуального закону має виконуватись безумовно. КПК не містить виключень, випадків, коли можна не дотриматись цієї вимоги. Це є процесуальною гарантією уникнення слідчих помилок.

Отже, якщо є велике бажання вірити цим свідкам, то з їхньою допомогою найбільше, що можна встановити, це зовнішній вигляд, за ознаками якого – стан потерпілого. Причину, яка убумовила зовнішній вигляд з їхньою допомогою встановлювати не можна, це не дозволяє робити процесуальний закон.

Але в цій справі немає місця ніякому закону. Слідчий стверджує, що Сливка В.Ю. болісно переживав публікації в пресі і сам факт чисельних перевірок УжНУ, які організовані Різак І.М.

В суді досліджені публікації, в них йдеться про хабарництво у ВУЗі. А що надзвичайно нового, невідомого для себе побачили краєни в цих статтях? Впевнена, що нічого. Я думаю, тут нема бажаних цілком серйозно доводити, що УжНУ вільний вид такого явища як хабарництво.

Що нового з цієї інформації побачив для себе ректор учбового закладу? Особливо якщо врахувати, що про нього не йдеться. Звичайно, це неприємно коли сміття виноситься з хати, та в чому вбивча несподіваність?

Хіба не ректор повинен очолити боротьбу з хабарництвом всередині учбового закладу, - і не на папері, як про це казав свідок Маринець: *Кожного року перед вступною кампанією надходив наказ з міністерства про боротьбу з корупцією, на його підставі готувався відповідний наказ ректора, а у вигляді дієвих заходів.*

Чому керівник з 15-річним досвідом безпорадно бідається на поширення у пресі відомостей про хабарництво? Це керівник ВУЗу, який готує в тому числі і юристів для держави. Якщо це неправда і несправедливість, - юрист першого курсу скаже, що судовий захист приречений на перемогу. В цьому сенсі єдине що було зроблено – декан оскаржив „пройдисвіта”. Але не все так просто. Уявіть собі на хвилину, що безпосередньо перед вступною кампанією викладачі пішли до суду обстоювати свою честь і гідність з приводу публікацій про хабарництво в УжНУ. Це був би резонанс! Справу, безперечно, можна виграти, а знущатися над людьми, я, думаю – небезпечно. І

думаю, що розуміли це і викладачі університету і ректор, що відсутність доказів хабарництву – це явище тимчасове і не треба людей змушувати міняти адресу звернення – з газети на правоохоронні органи.

Отже, „не радісним” термінологією експерта-психолога, я думаю, для ректора був факт винесення за межі ВУЗу теми хабарництва. Можливо, це привід для переживань, але в першу чергу це привід для керівника до вжиття дієвих заходів. Звісно, якщо керівник ставиться до факту публікацій серйозно. Щонайменше, ректор мав провести відповідні наради, вжити адміністративних заходів. Жодних відомостей в справі про це немає. Збори були локальні – на факультеті РГФ і все.

Судом досліджені речові докази – газети „Правозахист” з статтями про УжНУ. З цього приводу скажу наступне: якщо слідчий не знайшов в цих публікаціях образливих слів про Сливку В.Ю., то і я не буду гаяти час такі пошуки. Треба дотримуватись елементарних речей – хоча б детального інформування про характер висунутого обвинувачення.

З приводу другої причини переживань Сливки В.Ю. – перевірок, організованих Різаком І.М., крім пояснень зазначених свідків, слідчий пропонує:

1. матеріали перевірки УжНУ, зібрані працівниками УСБУ в Закарпатській області. 39 аркушів матеріалів (т.2 а.с.22-61). Це є відмовний матеріал щодо незаконного отримання заробітної плати замість відсутньої секретаря – друкарки філологічного факультету УжНУ Бідзілі М.І. методистом деканату заочного відділення філологічного факультету Блищак О.П. З цього приводу в квітні 2004 року в УСБУ давали пояснення ці дійові особи, а також Барчан В.В., для якої це було надзвичайно неприємно. Вони ж писали пояснення і ректору, тобто, перевірку проводили не тільки правоохоронні органи, а й ректору теж. Оскільки саме ректор створив комісію по перевірці цих фактів. Йшлося не просто чиїсь висловлювання, йшлося про незаконне отримання коштів, декану Барчан було чого хвилюватись. Правоохоронні органи органі відмовили в порушенні кримінальної справи, враховуючи погашення шкоди – Блищак О.П. 12 лютого 2004 року повернула в касу УжНУ 4 540 грн. 56 коп., а ректор оголосив догану ряду працівників, враховуючи Барчан, цим же наказом встановив ряд заходів, спрямованих на попередження подібного (а.с.40-44).

Чому переживав Сливка з приводу цієї перевірки, - не відомо, а от діяв він цілком конструктивно.

2. акти перевірок УжНУ, проведеними працівниками КРУ в Закарпатській області за період 2002-2004 років.

Звертаю Вашу увагу як слідчий знеацька розширює ним же криміналізований період часу; в постанові йдеться про вчинення злочину в період 2003 – травня 2004 року, а докази суд має досліджувати з 2002 року, подекуди і за часів, коли Різак І.М. не був губернатором.

Отже цих матеріалів у другому томі – 67 аркушів.

На аркушах 68-121 знаходяться:

-Акт КРУ в Закарпатській області від 30.10.2002 року. Різак місяць як губернатор, ***період проведення перевірки знаходиться по за межами обвинувачення.*** В акті вказано, що перевірка проводиться на виконання завдання Голов КРУ України, та плану роботи КРУ в Закарпатській області на друге півріччя 2002 року. Тема перевірки – використання та збереження бюджетних коштів та майна, достовірності бухгалтерського обліку та звітності в УжНУ за період з 01.04.2000р. по 01.10.2002р.

За результатами перевірки ректору направлена інформація про те, яких заходів треба вжити йому і головному бухгалтеру, щоб усунути виявлені порушення.

-Також на цих аркушах є довідка КРУ в Закарпатській області від 22.03.2002 року про наслідки зустрічної перевірки на тему використання коштів, виділених постраждалим внаслідок аварії на ЧАЕС.

Довідка складена за часів іншого губернатора.

-На аркушах справи 156 – 163 знаходиться акт КРУ в Закарпатській області, складений 05.03.2003 року щодо правильності використання Фонду соцстраху та сплати до нього внесків. Перевірка проведена на виконання Плану основних питань роботи КРУ в Закарпатській області. Перевіркою встановлена переплата по лікарняним листам на суму 2101, 09 грн.

-На аркушах справи 163-167 - акт Головку від 16.01.04р.. Ця перевірка, зроблена на виконання доручення СБУ, тема – перевірка використання валютних коштів, спец.коштів – порушень не встановлено.

-На аркушах справи 171-174 знаходиться акт зустрічної перевірки КРУ в Закарпатській області від 21.08. 2004 року.

Виходячи з дати початку перевірки – 18.08.2004 року – для Сливки В.Ю. вона вже не могла бути приводом для переживань.

3. Акт перевірки УжНУ від 21.11.2003р., проведений інспекцією з контролю за цінами.

Документ на 7 аркушах. т.2 а.с.122-129. Предметом перевірки є плата за послуги. Порушень не виявлено.

4. Акти перевірки УжНУ, проведені ДПА у Закарпатській області.

23 аркуші матеріалів тому 2 з 130 по 153 аркуші.

-На аркушах справи 130-146 акт перевірки і зміни до акту ДПА у м.Ужгороді щодо дотримання податкового законодавства. Підстава – виконання Національного плану-графіку проведення документальних перевірок на 2002 рік. **Перевірка розпочата 18.06.2002р., закінчена – 27.06.2002 року. Тобто, перевірка по за межами губернаторства Різака І.М. і по за межами обставин, встановлених самим слідчим щодо часу вчинення злочинних дій.**

-На аркушах справи 154-155 – акт Закарпатського відділення Фонду соцстраху від 4 березня 2003 року щодо правильності оприбуткування та видачі путівок на санаторно-курортне лікування. Порушень не встановлено.

5. Слідчий посилається на план-графік проведення документальних перевірок на 1 квартал 2004 року, в якому перевірки УжНУ не передбачені.

Що це доводить – слідчий не пояснює.

6. Матеріали перевірки УжНУ, зібрані працівниками УБОЗ УМВС України в Закарпатській області на 75 аркушах.

Це відмовний матеріал по заяві доцента Головея Василя Михайловича Заява приватного порядку. В ній він пише про хабарництво Сливки В.Ю. та деяких інших викладачів, про неналежне ставлення Сливки до керівництва ВУЗом, про те, що під його керуванням стався занепад професорсько-викладацького складу, що його покриває СБУ області, оскільки ректор на прохання співробітників цієї установи приймає студентів та інші неприглядні речі. Тобто, заява, безумовно, є приводом для хвилювань, але ініційована вона вочевидь співробітником самого Сливки В.Ю. Цікаво, що, на думку слідчого, мало робити СБУ? Не проводити перевірку? Так її і не було. Ніякої перевірки юридичної особи УжНУ – не було. Так звана перевірка полягала у відібранні пояснень від окремих працівників УжНУ, які висвітлили Головея як невірноважену, скандальну особу, яка потребує дослідження у психіатра. 07 травня 2004 року прокуратура Закарпатської області повідомила Головея про відмову в порушенні кримінальної справи за результатами розгляду його заяви.

Найцікавішим у цьому розділі доказів є не те, що слідчий включив до переліку доказів, які має дослідити суд, а те, що він НЕ ВКЛЮЧИВ.

Наприклад, мало почути що думали викладачі про перевірки фінансової діяльності університету, але куди як предметніше буде ця розмова з головним бухгалтером. Кому як не їй відомо, чи збільшилась кількість перевірок, що саме казав ректор з приводу перевірок; якщо вони його хвилювали, то з якої причини. Слідчий не забув її допитати, але отримані результати його вочевидь не задовольнили, він не включив головного бухгалтера до списку осіб, яких має почути суд.

Коли слідчий навантажує докази свідченнями, які вочевидь не можна визнати доказами – його мета зрозуміла. Наприклад, свідчення Офіцинського з його цитуванням Різака періоду 2001-2002 років. Якщо не буде доказом, то буде враженням. Ще з часів Олександра Македонського відома істина (мова російська): „Клевети, клевети, шрам, во всяком случае останется”. А от коли слідчий НЕ включає досліджені свідчення до об'єму доказів і приховати їх неможливо, бо вони є в справі – це вже відверте порушення вимог ст.22 КПК України.

Отже, головний бухгалтер УжНУ Бондар М.І. була допитана судом за клопотанням захисту і пояснила, що перевірки Університету у 2003-2004 роках не мали жодних відмінностей від попередніх часів ні за кількістю, ні за якістю. Вони були звичайними, проходили як завжди. Здається тільки одна була позапланова з ДПІ та до того – з СБУ. Порушення виявлялися дрібні. Всі результати перевірок обговорювали з ректором. Коли були дрібні порушення, казав, щоб звертали увагу; значних порушень не було. Хвалив коли результати були позитивні, отже, хвалив частіше ніж зауважував. Ніякого роздратування перевірки у ректора не викликали. Ректор відносився спокійно до перевірок. Результати перевірок – акти, ректор підписував і вона, як головний бухгалтер.

Цілий детектив розгорівся у лютому 2005 року, коли прокуратура знайшла одну позапланову перевірку університету за березень 2004 року, зроблену ДПІ. Була допитана велика кількість працівників і податкової інспекції і податкової адміністрації, витребувані чисельні документи про повноваження службових осіб податківців. Начальник відділу документальних перевірок ДПА Стефанович Т.П. готувалась на роль жертвовного ягняти, якого треба було знайти, адже, Різак І.М. сам перевірок не проводив, лише їх організовував, отже, потрібен був виконавець злочинних дій, щодо якого, як завжди, у цій справі, треба виділити матеріали. Не вийшло.

Зібрані матеріали лишились в справі без включення їх до переліку доказів.

За клопотанням захисту суд теж допитав частку цих свідків: Стефанович, Бадида, Чухрай, Зюріну, Собко, Марченко, Войнович. Всі вони пояснювали про причину і підстави проведення перевірки в УжНУ; про відсутність цікавості до цієї перевірки з боку ОДА в цілому і Різака І.М. зокрема, відверто дивувались питанням, на які мають відповідати суду. Можу уявити, що думали ці люди – бідолашний Різак потрапив до рук недолугого адвоката, адже, хто як не юрист повинен знати де шукати законні підстави до проведення податкових перевірок.

Отже, наведені слідчим і досліджені судом докази перевірок УжНУ правоохоронними, контролюючими органами і СБУ встановлюють відсутність причетності Різака І.М. до організації їхнього проведення, переконують у відсутності будь-яких, не то що злочинних, дій Різака І.М.

Також слідчий пропонує в якості доказу обвинувачення акт посмертної комплексної судової психолого-психіатричної експертизи №112 від 11 травня 2005 року. Це головний доказ

обвинувачення. Він звільнив слідчого від необхідності викладення винних дій Різака І.М. Логіка наступна: Сливка переживав з приводу перевірок і публікацій, ці переживання **Сливка В.Ю.** пов'язував з діями Різака І.М., отже, незалежно від того, чи вчиняв останній будь-які дії, Різак винен у самогубстві Сливки В.Ю.

Експертизу робили фахівці двох галузей – психології і психіатрії.

Вони мали у своєму розпорядженні матеріали справи, з яких вбачалось, що Сливка В.Ю. закінчив Ужгородський Університет у 1965 році. З 1968 року працював в університеті на посадах асистента, ст.викладача, доцента, зав.лабораторією, професора, зав.кафедрою, проректора. З 1988 року – ректор університету до дня смерті. Тобто, 36 років Сливка В.Ю. працював в університеті, або – все життя, іншого місця роботи, ніж університет – не мав, з них 16 років був першим керівником. Експерти дослідили, що в 1971 році Сливка В.Ю. захистив кандидатську дисертацію, у 1983 – докторську. Плідно працював на науковій ниві, мав понад 200 наукових робіт, в тому числі, 6 монографій. Мав міжнародне визнання. Приймав активну участь в громадсько-політичному житті – очолював редакцію наукового збірника „Матеріали оптоелектроніки”, був головою ради по захисту кандидатських дисертацій, керівником міжвузівської наукової програми Міносвіти України, депутатом обласної ради. За вагомий внесок в розвиток науки та освіти удостоєний почесного звання „Заслуженого діяча науки і техніки” України, нагороджений орденом „За заслуги”, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки України за 1998 і 2001 роки.

Далі експерти досліджували надані слідчим покази свідків. На процесуальній і змістовній цінності цих свідчень я вже зупинялась. Експерти не ревізують законність свідчень, як не ревізують повноту і достатність зібраних доказів. **Отже, в даному випадку експерти досліджували лише і тільки версію слідчого.**

Перше, що вказують експерти – їм бракує інформації у наданих матеріалах справи, які б однозначно характеризували цілісність психологічного портрету особистості Сливки В.Ю. та його психічного стану в період вчинення ним самогубства. Експерти роблять застереження, що відповіді на ряд питань можуть бути надані не у повному обсязі, а у вигляді клінічних версій.

Експерти дійшли висновку, що Сливка В.Ю. за життя хронічним психічним захворюванням, недоумством чи іншим важким психічним розладом не страждав. Впродовж останніх місяців життя у нього розвинулося безсоння, що може бути симптомом іншого розладу, однак в даному разі однозначних психічних розладів експертним шляхом не вдалось встановити.

Перша клінічна версія: протягом останніх місяців життя міг страждати на розлад адаптації з переживанням симптомів тривоги. Такі розлади виникають в період адаптації до значної, суб'єктивно значимої зміни в житті особи (тривалі переживання, пов'язані з різними перевітками контролюючих та правоохоронних органів, публікаціями в ЗМІ, погрозами по телефону та наявною у нього інформацією про можливе його звільнення з посади ректора).

Які дані використані для першої версії?

Експерти кажуть, що наявна тривала стресова ситуація **могла бути** викликана різними наведеними у справі стресовими чинниками, що могли мати кумулюючий ефект. *Особливо треба відмітити, що в переживаннях Сливкою стресової ситуації домінували суб'єктивно значимі для нього переживання, пов'язані з діями Різака І.М.*

Чому це треба відмітити особливо – зрозуміло, не зрозуміло про які дії Різака І.М. йдеться.

На користь першої версії, на думку експертів, вказують окремі виявлені симптоми, притаманні для тривоги невротичного рівня: відчуття небезпеки, хвилювання, знервованість, настороженість, порушення сну, похудення.

Оскільки слідчий не встановлював обставини смерті Сливки В.Ю., то, відповідно, і експерти не встановлюють з якого часу у потерпілого з'явилася ця симптоматика. Вони пропонують „останні місяці життя”. В такому разі період вчинення злочину не може рахуватись роками.

Але, нагадаю, що це лише версія і експерти кажуть, що для встановлення повного клінічного діагнозу в повній мірі повинні бути відображені обов'язкові соматичні та вегетативні симптоми тривоги та психічний симптом зниження концентрації уваги.

Давайте згадаємо Лавкая, який спостерігаючи Сливку В.Ю. безпосередньо в ту добу, коли, нібито, сталося самогубство, якраз і спростовує будь-які соматичні, вегетативні симптоми тривоги, не бачить ніяких проявів зниження концентрації уваги. Навпаки, він каже про повну адекватність Сливки В.Ю., відмічає концентрацію уваги на бесіді, на роботі завтрашнього дня, на плануванні завтрашнього дня.

Допитаний в суді експерт –психіатр Маланчук А.З. з приводу першої версії також пояснив, що в матеріалах справи немає соматичної і вегетативної симптоматики. Є ще обов'язковий критерій – зниження концентрації і уваги. Таких даних в справі немає. За його висновками в суді, перша клінічна версія має право на існування, якщо будуть встановлені:

- а) сомато-вегетативні розлади;
- б) зниження концентрації уваги.

Щодо „особливої відмітки” в акті, експерт пояснив, що висновок про наявність фруструючої ситуації ґрунтується на показах свідків і потерпілої. Висновок про пов'язаність з діями Різака ґрунтується на поясненнях свідків і потерпілої. Домінуючими були покази дружини, брата, сестри дружини. Висновок є похідним від показань свідків.

Якщо і так, то яким чином в цю версію вписані свідчення дружини, додатково запитані експертами і наведені у висновку: „На скільки був значимий Різака І.М. в житті Сливки В.Ю. як учень, їй відповісти важко... В коло близьких друзів не входив... Висловлював припущення, (на відміну від експертів дружина каже про припущення – примітка І.Піх) що влада в області шкодить йому різними способами... Дуже самостійним був в діяльності. Крім роботи, цікавився родиною, історичною

літературою, побутом інших країн, природою, садом, мистецтвом, подорожами. Відношення до критики і похвали було спокійним, вважав, що про людину говорять її справи. Чи реагував емоційно безпосередньо на ситуацію, чи відреагував пізніше, по зовнішньому вигляду це неможливо було помітити, був завжди спокійний, старався розібратися із ситуацією. Проблеми власної значимості в колективі та суспільстві для нього були не особливо важливими... Не потребував і не вимагав особливого відношення до своїх заслуг. Не був ніколи самонадіяним, високомірним.” В справі багато інших пояснень про Сливку В.Ю. як сильну, вольову людину, здатну долати будь-які складнощі. Про який розлад адаптації йдеться в акті?

Я не відверто не вірю експертам, що у них не було даних щодо сомато-вегетативних розладів і даних про зниження у потерпілого концентрації уваги. ***Влучніше не так – експерти мали дані про відсутність сомато-вегетативних розладів і зниження концентрації уваги саме у потерпілого.***

Двічі експерти додатково ставили питання Сливці Н.В. і цитують отримані результати: „За останній період часу я не помітила у поведінці мого чоловіка схильності до самогубства і він мені про це нічого не говорив... Добових коливань настрою не було... Це не відбивалось на працездатності чоловіка. Не скаржився на сухість в роті, закрепи... „ Експерти в цій справі, чого взагалі в житті не буває, мали безпосереднього очевидця стану потерпілого в ту добу, коли, нібито, сталося самогубство - доцента кафедри неврології і психіатрії УжНУ Лавкая зі стажем практичної роботи 45 років за спеціальністю лікаря-психіатра вищої категорії, кандидата медичних наук. Експерти зацікавились його спостереженнями Сливки В.Ю. 23 травня 2004 року, наводять їх у висновку: „Сливка В.Ю. мав вираз обличчя та очей без особливостей, темп рухів, мови, модуляція мови в нормі. Зустрів його привітно, пішов на зустріч, вибачився, що потурбував увечорі. Міміка і вираз обличчя були живими... Темп мови був нормальним, розмова тривала біля 15 хвилин. Темп розмови був витриманий до кінця... На пропозицію трохи відпочити. Мені було категорично заявлено: „Що ти, у мене назначені зустрічі. Я перший день виходжу на роботу і можуть недоброзичливці подумати, що я сачкую, а ти знаєш, що я весь час віддавався роботі, якщо потрібно буде, то я звільнюся біля 16 години і тоді вирішимо”.

Отже ні соматичної і вегетативної симптоматики ні зниження концентрації і уваги у Сливки В.Ю. не було і про це є дані в матеріалах справи. Таким чином, перша клінічна версія не просто припущенням, вона є вигадкою.

Друга клінічна версія: експерти дійшли висновку, що в момент спричинення собі тілесних ушкоджень Сливка В.Ю. в стані фізіологічного афекту не перебував. Однак в цей момент Сливка В.Ю. теоретично міг бути в стані гострої афективної реакції на стрес, яка могла б виникнути за механізмом „останньої краплі” (ключового переживання) при наявності додаткового стресового фактору безпосередньо перед самогубством. Враховуючи відсутність свідків самогубства,

неможливість дослідження емоційних переживань та мотивації поведінки в момент спричинення собі тілесних ушкоджень, визначити в якому саме конкретному емоційному стані (страх, розгубленість, відчай, безвихідь, емоційний стрес та ін.) перебував Сливка В.Ю., та як впливало це на його поведінку, не є можливим.

В суді експерт підтвердив цей висновок, пояснив, що друга клінічна версія це гостра реакція на стрес, при умові, що був якийсь додатковий стресовий фактор. Ця версія має право на існування, якщо буде встановлений цей додатковий стресовий фактор. В наданих матеріалах справи експерти не знайшли даних про додатковий стресовий фактор.

Наявне стресова ситуація, під дією якої перебував Сливка В.Ю., була викликана різними вищевказаними стресовими чинниками, хоча в переживаннях Сливки В.Ю. стресової ситуації домінували об'єктивно значимі для нього переживання, пов'язані з діями Різака І.М.

Для розуміння цієї тези, на моє переконання, потрібні фахівці в галузі лексики, стилістики і логіки.

Слідчий питає: яким чином **ситуація**, створена навколо Сливки В.Ю., його індивідуально-психологічні особливості, могли вплинути на емоційний стан Сливки В.Ю. **в момент спричинення собі тілесних ушкоджень**, та чи перебувають вони в **прямому** причинному зв'язку з діями Різака І.М.? Що хотів слідчий – зрозуміло, як зрозуміло і те, що „ситуація” – це в кримінальній справі які-небудь дії певної особи, тому причинний зв'язок з наслідками таких дій має встановити слідчий, а не експерт.

Експерт, розуміючи, що це не його компетенція, замість того, щоб так і відповідати, підмінює терміни, каже про „наявну стресову ситуацію”; з мотивувальної частини він бере визначені „тривалі переживання, пов'язані з різними перевітками контролюючих та правоохоронних органів, публікаціями в ЗМІ, погрозами по телефону та наявною у Сливки В.Ю. інформацією про можливе його звільнення з посади ректора”. Як бачимо, про Різака І.М. нічого немає. Як вже я відмічала, „дії Різака” є у висновку у вигляді „особливої відмітки” навіть без розкриття їхнього змісту.

Тобто, питали про одне, відповідали про інше.

Намагання отримати роз'яснення з приводу цього питання від експерта в суді мали такі результати - експерт пояснив, що:

„Індивідуально-психологічні особливості Сливки не пов'язані з діями Різака.

Емоційний стан Сливки не пов'язаний з діями Різака.

Спричинення тілесних ушкоджень не перебуває у причинному зв'язку з діями Різака.

Чи перебуває створена ситуація у причинному зв'язку з Діями Різака – це питання не входить в компетенцію експерта.”

Отже, висновок цієї експертизи є нічим іншим ніж міркування психологів і психіатрів на тему бачення стану Сливки В.Ю. з точки зору не загиблої людини, (бо таких даних для аналізу немає) і не

повного аналізу пояснень все тих же свідків, (бо певні дані, які не укладались в „клінічні версії” – просто замовчувались), а на підставі вибіркового висмикуваними з цих пояснень тих даних, які, нібито, пояснюють стан загиблого.

Висновок юридичний з цього експертного висновку може бути лише один: експерти пропонують **припущення**. Припущення в кримінальній справі не мають доказової цінності.

Останній доказ, який слідчий пропонує в обвинувальному висновку, це витяг зі ст.36 Закону України „Про місцеві державні адміністрації”, згідно якого, на думку слідчого, Сливка В.Ю. перебував у службовій залежності від голови Закарпатської ОДА Різака.

Стаття 36. Відносини місцевих державних адміністрацій з підприємствами, установами та організаціями

Місцеві державні адміністрації здійснюють функцію управління майном підприємств, установ та організацій, що належать до сфери їх управління. Голови місцевих державних адміністрацій укладають та розривають контракти з їх керівниками.

Керівники підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, призначаються та звільняються з посад за погодженням з головою відповідної місцевої державної адміністрації, крім керівників установ, підприємств і організацій Збройних Сил та інших військових формувань України, а також керівників навчальних закладів, що призначаються на посаду за умовами конкурсу. (Частина друга статті 36 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1412-IV (1412-15) від 03.02.2004)

Ця норма, як і аналізована вже стаття 39 цього ж закону, свідчить як раз про відсутність службової залежності Сливки В.Ю. від Різака І.М.

З матеріалів справи вбачається лише те, що навіть ці незначні повноваження щодо узгодження кандидатури ректора при його призначенні на посаду, Різак І.М. ніколи не використав на шкоду Сливці В.Ю. Різак І.М. ніколи не відмовляв у погодженні кандидатури Сливки В.Ю. на посаду ректора.

Прошу виправдати у зв'язку з відсутністю інкримінованого складу злочину в діях Різака І.М.

Щодо обвинувачення по ч.3 ст.368 КК України:

Ця справа була порушена 18 травня 2005 року заступником прокурора Закарпатської області, молодшим радником юстиції І.І.Заревою. Постанова винесена стосовно Різака Івана Михайловича за ознаками злочину, передбаченого ч.3 ст.368 КК України.

Приводом до порушення кримінального провадження слугувала заява Іщенко О.В. про вимагання та одержання хабара Різаком І.М.

Така заява була складена Іщенко О.В. 12 травня 2005 року у прокуратурі Закарпатської області.

Тобто, пан Іщенко виявив бажання розповісти про події, які мали місце майже рік тому і саме в прокуратурі Закарпатської області і саме напередодні затримання Різак І.М., по „епізоду Сливки В.Ю.” яке сталося 13 травня 2005 року. Тобто, пан Іщенко з'явився в прокуратурі саме тоді, коли це було потрібно прокуратурі.

Дослідча перевірка тривала 6 днів. За її результатами, як тепер відомо всім, а тоді було добре відомо прокуратурі, - нічого крім слів заявника для пред'явлення звинувачень не було. Достатні підстави до порушення кримінального переслідування полягали у впевненості в тому, що Іщенко О.В. не буде змінювати свої покази.

Постановою встановлено наступне:

Колишній Голова Закарпатської обласної державної адміністрації, Різак І.М., будучи службовою особою, в кінці червня 2004 року вимагав у колишнього директора Батьовського комбінату хлібопродуктів Іщенка О.В. передачі йому грошових коштів в сумі 42000 доларів США за *сприяння у подальшому перебуванні останнього на вказаній посаді та фінансово-господарській діяльності підприємства.*

Реально сприймаючи зазначені погрози, усвідомлюючи можливості реалізації погроз з боку Різак І.М. щодо звільнення з посади директора Батьовського комбінату хлібопродуктів, на яку він призначається Головою Держкомрезерву України за поданням обласної державної адміністрації, та інших вищеописаних погроз, протягом липня 2004 року Іщенко О.В. у службовому кабінеті Голови Закарпатської обласної державної адміністрації у два прийоми в сумах 32 тисячі та 10 тисяч доларів США передав Різаку І.М. хабар в розмірі 42 тисячі доларів США у зв'язку з вимаганнями останнього.

Отже, Різак І.М. вимагав хабар за сприятливі дії щодо заявника і очолюваного ним підприємства, а заявник дав хабар за побоювання реалізації погроз, про які не йшлося.

Тобто, за що саме давався хабар, - постановою не встановлено. Дії особи, яка, нібито, отримала хабар – не визначені.

Відсутність цих обставин в свою чергу свідчить про сумнівність, бездоказовість приводу про відсутність встановлених законом підстав до порушення справи, про відсутність ознак злочину за обраною кваліфікацією.

А це означає, що постанову винесено з недотриманням вимог статей 94 98 КПК України.

Незаконність цієї постанови не була перешкодою для подальшого просування справи. І під час розслідування була зроблена спроба врахувати всі вищенаведені мною недоліки постанови при оскарженні мною цієї постанови в суді.

Різаку І.М. було пред'явлено обвинувачення, остання редакція якого має наступний вигляд:

Також Різак І.М., як службова особа та представник влади, працюючи на посаді голови Закарпатської облдержадміністрації і згідно ст.25 Закону України “Про державну службу” від 16.12.1993р. займав особливо відповідальне становище, умисно з корисливих мотивів, які полягали у його протиправному збагаченні в особливо великих розмірах, використовуючи повноваження

представника влади та своє службове становище, всупереч інтересам служби, протягом квітня-травня 2004 року в м.Ужгороді, шляхом висловлювання погроз про ініціювання ним звільнення директора державного підприємства «Батьовський комбінат хлібопродуктів» Іщенка Олега Вікторовича із займаної посади, його фізичним знищенням та переслідуванням його родини, - вимагав у Іщенка О.В. передачі йому грошових коштів у сумі 42 тис. доларів США за сприяння в подальшому перебуванні останнього на вказаній посаді та фінансово-господарській діяльності підприємства.

Реально сприймаючи зазначені погрози та усвідомлюючи можливість їх реалізації з боку Різак І.М. щодо його звільнення з посади директора вказаного комбінату, на яку він призначається Головою Державного комітету України з державного матеріального резерву за поданням Закарпатської ОДА, та інших вищеописаних погроз, Іщенко О.В., протягом липня 2004 року в службовому кабінеті голови закарпатської ОДА у два прийоми, в сумах 32 та 10 тисяч доларів США передав Різаку І.М. в якості хабара грошові кошти в сумі 42 тис. доларів США, які станом на липень 2004 року, згідно курсу НБУ становили суму 222600 грн., котрі Різак І.М. після їх отримання у Іщенка О.В. шляхом вимагання, - привласнив.

Своїми умисними діями Різак І.М. вчинив злочин, передбачений ч.3 ст.368 КК України, одержання хабара, - тобто, одержання службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище, в будь-якому вигляді хабара, в особливо великому розмірі, поєднане з вимаганням хабара за виконання та невиконання в інтересах того, хто дає хабара будь-якої дії, з використанням наданої їй влади та службового становища.

Звичайно, предмету хабара досудове слідство не бачило, очевидців події не знайшло, все, на що покладалося досудове слідство – це усталена практика застосування цієї норми, яка, зазвичай, не потребує доказів, зазвичай достатньо службової особи і особи заявника, яка, нібито не має підстав псувати собі нервову систему спілкуванням з правоохоронними органами.

Не випадково виникла кваліфікуюча ознака – вимагання хабара. Вона є додатковою гарантією звільнення хабародавця від кримінальної відповідальності і дає можливість ухилитися від встановлення службовою особою **конкретних дій** з кола її обов'язків, **проголосивши** про наявність погроз щодо вчинення або не вчинення таких дій. Якщо першим обставинам треба шукати реальних доказів, то другим – достатньо слів про слова.

Отже, які конкретні обставини вчинення злочину повинен був встановити слідчий, щоб вони доводили:

- наявність складу злочину;
- детальну поінформованість обвинуваченого про характер пред'явленого обвинувачення, а отже, про можливість захищатися проти нього; і врешті
- законність постанови про притягнення в якості обвинуваченого?

1. Відповідальність за одержання хабара настає лише за умови, що службова особа одержала його за виконання чи невиконання будь-якої дії з використанням свого службового становища. Тобто, за хабар службова особа, по-перше - може вчинити активні дії, або утриматись від їх вчинення і, по-друге – діяння, обумовлене хабаром, службова особа могла чи повинна була вчинити з використанням **наданої їй влади, покладених на неї службових обов'язків**.

В постанові про притягнення в якості обвинуваченого, на відміну від постанови про порушення справи, сказано, що Різак І.М. вимагав хабара у колишнього директора Батьовського хлібокомбінату **“...шляхом висловлювання погроз про ініціювання ним звільнення директора державного підприємства „Батьовський комбінат хлібопродуктів” Іщенка**

Олега Вікторовича із займаної посади, його фізичним знищенням та переслідуванням його родини”.

2.Поняття вимагання хабара визначено пунктом 4 примітки до ст.368 КК України: “Вимаганням хабара визнається вимагання службовою особою хабара з погрозою вчинення або не вчинення з використанням влади чи службового становища дій, які можуть заподіяти шкоду правам чи законним інтересам того, хто дає хабар, або умисне створення службовою особою умов, за яких особа вимушена дати хабар з метою запобігання шкідливим наслідкам щодо своїх прав і законних інтересів.”

Звинувачення у погрозах ініціювання звільнення є зрозумілим, а от в який спосіб Різак І.М. мав використати своє службове становище для фізичного знищення заявника і переслідування його родини – слідчий не пояснює. Таким чином, постанова, нібито, набула часткового вигляду, який відповідає вимогам ст.132 КПК України. Це і є той випадок, коли без звернення до доказів неможливо досліджувати її законність і обґрунтованість.

Вимоги щодо обґрунтованості постанови про притягнення в якості обвинуваченого викладені у статті 131 КПК України, за приписом якої слідчий виносить мотивовану постанову про притягнення особи в якості обвинуваченої лише у випадку, коли є досить доказів, які вказують на вчинення злочину цією особою.

Отже, аналіз цієї постанови потребує звернення до доказів.

В якості таких слідчий пропонує чисельні покази заявника. Я не буду їх наводити в промові – цитування Іщенка не має жодного сенсу. Обвинувачення може цитувати його на свою користь – захист – на свою. Вже саме по собі таке становище потребує інших доказів, які б давали можливість визначитись – є його свідчення належним доказом чи ні. Головне, на що б я звернула увагу: попри наведену в постанові слідчим причину вимагання хабара, сам хабародавець як на досудовому слідстві, так і в суді твердив про те, що він не знає за що саме дав гроші Різаку І.М.; пояснював, що директором хлібокомбінату став за часів Різак І.М. і за сприяння Різак І.М. при цьому Різак у нього за такі дії нічого не вимагав і грошей він за це не давав.

На думку слідчого покази Іщенка підтверджує свідок Паулюш В.Д. Цей свідок каже, що погрози чув, про гроші чув, але що це – чи борг, чи хабар йому не відомо. Тобто, який заявник, така й підтримка.

Також слідчий пропонує в якості свідка брата заявника – Сергія Іщенка, котрий, нібито, отримав в банку кредит 33500 євро і, помінявши їх на долари, віддав братові.

Свідка Литвиненка, який, нібито, допомагав Сергію Іщенку отримувати кредит.

По справі була можливість перевірити правдивість слів. Перевірити з допомогою документальних доказів. Так, захист просив витребувати з Мукачівського відділення „ПриватБанку” кредитну справу на ім'я Іщенка С.В. В справі є кредитний договір, але немає жодного документу, який би свідчив про реалізацію домовленостей між банком і братом хабародавця Іщенка С.В. щодо фактичного отримання грошей. Чого простіше можна бажати – побачити видатковий касовий ордер, за яким Іщенко С.В. дійсно отримав кредит в банку.

Але ні.

На запит суду Мукачівське відділення банку, через Івано-Франківське відділення надало:

- вже відомий оригінал кредитного договору;
- оригінал договору поруки від 29.06.04р. з Іщенко Любою Юріівною;
- анкету-заяву на кредит в сумі 33500 на 12 місяців з процентною ставкою 1,42, з метою: викуп

нерухомості;

- копію ордеру-розпорядження за підписом заст.директора В.В.Лизанець, нач.КУ С.О.Лучков. Д-т 22050422944300, к-т 1001, сума 33500;

- **копію з копії** – довідку № 4548/02 від 15.11.06р. за підписом заст..директора ЗРУКБ „ПБ” – Закарпатське РУ КБ „ПБ” повідомляє, що станом на 15.11.06р. у Іщенко С.В. заборгованості по кредитному договору № K059-04/Ф від 29.06.04р. немає. Кредит і відсотки сплачені в повному обсязі. Довідка видана за місцем вимоги;

- **бланк** видаткового касового ордеру від 01.07.04р. у вигляду **копії з копії**. Його невідомо хто заповнив наступним чином: видати Іщенку С.В. 33500 євро. Призначення платежу: видача готівки по кредитній угоді K059-04/Ф від 29.06.04р., згідно розпорядження. **Підпису одержувача немає, контролера, бухгалтера, касира – також немає**. Тобто ми отримали уяву про те, як має виглядати видатковий касовий ордер по кредитній угоді, але ми не отримали навіть копії ордеру, за яким Іщенко С.В., нібито, отримав гроші.

За таких обставин, я вважаю неможливим взагалі аналізувати надані слідчим докази у цій частині обвинувачення. Перш ніж вирішувати, чи правду говорить заявник про передачу грошей, треба мати докази тому, що ці гроші взагалі були.

Слідчий стверджує в обвинувальному висновку, що вина Різак І.М., крім показань свідків підтверджується документами, а саме:

-наказом голови комітету з державного матеріального резерву України №374-к від 05.09.2003 року про призначення Іщенко О.В. на посаду директора державного підприємства „Батьовський комбінат хлібопродуктів” (т.6 а.с.154),-

слідчий не пояснює нічого з приводу наведеного документу, насправді з цього наказу можна побачити, що призначає Іщенко на посаду, отже і звільняє зовсім не Різак І.М. і не ОДА, а інша установа;

-листом в.о.голови Закарпатської ОДА від 03.09.2003 року на ім'я голови комітету з державного матеріального резерву України, - згідно якого, як стверджує слідчий, Закарпатська ОДА ініціює призначення Іщенко О.В. на посаду директора державного підприємства „Батьовський комбінат хлібопродуктів”,-

якби слідчий був точним, він би побачив, що в листі ОДА не „ініціює”, а **просить** Держкомрезерв про таке призначення;

-показами свідка Думнича М.В., котрий (у викладенні слідчого) пояснив, що підписав вищевказаний лист керівництву Іщенко О.В., попередньо погодивши по телефону з Різак І.М. на його питання відповів, що лист потрібно підписати.

Слідчий не пояснює в який спосіб ці свідчення є доказом вини Різак І.М. В який спосіб він перетворив докази невинуватості у докази вини.

Таким вивертам у розумінні доказів захист може тільки позаздрити.

Як можна звинувачувати Різака І.М. у загрозових нападах на Іщенка щодо звільнення останнього, коли саме Різак І.М. не словами, а ділом зробив все можливе, все, що він міг по закону, саме для призначення, а не для звільнення Іщенка О.В.? В який спосіб реальні дії по сприянню призначення є доказом уявної можливості сприянню звільнення? Якщо це є підтвердженням можливостей Різака І.М. погоджувати призначення і звільнення Іщенка О.В., то ніхто таких його **можливостей** не заперечує; в даному випадку стаття 36 Закону України „Про місцеві державні адміністрації” дотримана, принаймні, при призначенні на посаду, насправді зі справи нам відомо, що її виконання не дуже турбує вищі установи. Але якщо сприянню призначення є докази, то бажанню звільнити – жодних! Жодного реального кроку, жодної реальної дії.

На моє переконання, ці докази доводять лише народну мудрість – добрі дії не лишаються безкарними.

Далі, слідчий не посилається в доказах на трудовий Контракт Іщенка О.В., з якого вбачається, що голова ОДА не є стороною цього Контракту, він не вирішує питань його укладення і припинення.

Також, на переконання слідчого, вина Різака І.М. у вчиненні злочину, передбаченого ч.3 ст.368 КК України підтверджується

-постановою державного пожежного нагляду № 288/96 від 02.07.2004 року, про призупинення роботи складу „Батьовського комбінату хлібопродуктів”, що доводить, як каже слідчий, перешкоджання у роботі підприємства.

Ця постанова безперечно доводить лише одне: невиконання керівником хлібокомбінату правил протипожежної безпеки; йому треба перейматись не політичними проблемами – як посадити за грати Різака І.М., а трошки виконувати і свої службові обов’язки.

Якщо для Батьовського хлібокомбінату існували які-небудь особливі правила з приводу пожежної безпеки, то треба було їх зазначити, якщо пожежники не мають права перевіряти хлібокомбінат, про це теж треба говорити, якщо Різак І.М. надав вказівку пожежникам зупинити діяльність хлібокомбінату, то цього теж не треба цнотливо замовчувати.

Висновок: постанова про притягнення Різака І.М. в якості обвинуваченого винесена слідчим незаконно, в порушення вимог ст.131 КПК України, за приписом якої обвинувачення може бути пред’явлене лише тоді, коли є досить доказів, які вказують на вчинення злочину цією особою.

Досліджені судом докази обвинувачення свідчать про невинуватість Різака І.М. у вчиненні злочину, передбаченого ч.3 ст.368 КК України.

Прошу виправдати, у зв’язку з відсутністю в його діях інкримінованого складу злочину.

Щодо обвинувачення у службовому підробленні:

Постанова про порушення кримінальної справи за ознаками злочину, передбаченого ч.1 ст.366 КК України була порушена 17 серпня 2005 року слідчим Данчею М.М. відносно Різака І.М.

Як завжди в цій кримінальній справі, заявника немає, привід слідчий знайшов сам в матеріалах справи.

Що шукав слідчий?

Текст постанови про порушення кримінальної справи і про притягнення Різака І.М. в якості обвинуваченого є майже однаковим:

Також Різак І.М., працюючи на посаді голови Закарпатської ОДА, будучи службовою особою та представником влади, достовірно знаючи про те, що гр-ни Рушак Б.І., Пацкан В.І., Зозуля І.І.,

Паулю В.Д. та Шендило М.В. не являються радниками голови Закарпатської ОДА на громадських засадах і відповідні про це розпорядження ним як головою Закарпатської ОДА не видавались і не підписувались, умісно, використовуючи своє службове становище, всупереч інтересам служби, протягом 2003-2004 років у приміщенні Закарпатської ОДА, що розташована за адресою м.Ужгород, пл.Народна, 4 – засвідчив власним підписом і видав перерахованим вище особам від імені Закарпатської ОДА завідомо неправдиві офіційні документи, а саме, службові посвідчення радників голови Закарпатської ОДА на громадських засадах, усвідомлюючи при цьому неправдивий характер відомостей, внесених у вказані офіційні документи.

Своїми умисними діями Різак І.М. вчинив злочин, передбачений ст.366 ч.1 КК України, - службове підроблення, - тобто, внесення службовою особою до офіційних документів завідомо неправдивих відомостей, інше підроблення документів, а також складання і видача завідомо неправдивих документів.

Цей злочин є можливим за наявності прямого умислу. Нібито, слідчий його встановив, стверджує, що Різак І.М. підписав і видав посвідчення радників голови ОДА на громадських засадах, особам, які такими не були.

А чому вони не були радниками на громадських засадах?

Тому, каже слідчий, що Різак попередньо не підписав і не видав своїх же розпоряджень про призначення цих осіб радниками на громадських засадах.

Що заважало Різаку І.М. видати таке розпорядження – слідчий не з'ясовує. Чому у Різака І.М. виникла така потреба – підписувати і видавати посвідчення і не підписувати і не видавати розпорядження – слідчий не з'ясовує. Чи дійсно Різак І.М. підписав власноручно всі посвідчення – слідчий не з'ясовує. Чи надавав Різак І.М. підлеглим службам підготувати розпорядження – слідчий не з'ясовує.

Слідчий допитує в якості свідків – Зозулю І.І., Руцака Б.І., Пауля В.Д., котрі пояснюють, що вони *таки були* радниками на громадських засадах, демонструють обізнаність в питаннях діловодства обласної державної адміністрації, кажуть про відсутність розпоряджень.

Подальше розслідування по цій справі слідчий доручив Закарпатській ОДА. Він не проводить жодної виїмки документів, не вивчає особисто журналів обліку видачі розпоряджень голови ОДА або журналів обліку виданих посвідчень, він цілком покладається на лист Закарпатської ОДА № 06-16/1799 від 09.08.2005 року, в якому сказано, що посвідчення вище переліченим особам видавались, а розпоряджень не було; слідчий навіть не перевіряє наданих відомостей, не перевіряє якості проведеного в ОДА розслідування.

Можна робити висновки з наведених методів розслідування справи, але не це головне.

Дотримуючись формального змісту обвинувачення, слідчий проголошує, що посвідчення радників на громадських засадах голови ОДА є офіційними документами. Слідчий не пояснює що слугувало підставою для такого висновку, хоч повинен був це зробити, оскільки закон встановлює певні критерії для визначення документу в якості офіційного і ці критерії не обмежуються зовнішніми ознаками.

Так, офіційним, щодо статті 366 КК України є лише такий документ, який засвідчує факти, що мають юридичне значення, тобто, які породжують, змінюють чи припиняють певні правовідносини. А це, щонайменше, означає, що такі документи мають бути відомі нормативним актам, в яких визначається порядок їх видачі; визначається які саме права та обов'язки отримує особа, посвідчені офіційним документом і порядок реалізації таких прав і обов'язків.

Слід визнати, що „Радник на громадських засадах голови місцевої державної адміністрації” є особою, незвідомою жодним правовідносинам, разом з його посвідченням.

Тобто, перш ніж з'ясовувати в який спосіб Різак І.М. видавав посвідчення, належало з'ясувати, чи є ***предмет*** злочину.

В цій справі відсутність предмету злочину була очевидною. Це означає, що постанова слідчого про притягнення Різак І.М. в якості обвинуваченого у вчиненні злочину, передбаченого ч.1 ст.366 КК України - є незаконною.

Дослідження цього обвинувачення в суді переконливо підтвердило відсутність предмету злочину.

Було з'ясовано, що радники на громадських засадах голови ОДА не є штатними працівниками обласної державної адміністрації, не отримують ні заробітної плати, ні іншої винагороди з жодних джерел у зв'язку із набуттям статусу радника голови ОДА на громадських засадах. Вони не визначені ні в якості штатних, ні в якості позаштатних працівників. Вони не набувають жодних прав і не несуть жодних обов'язків; нікому не підпорядковані і не підзвітні. Особа радника на громадських засадах голови місцевої державної адміністрації не визначена жодним нормативним актом.

В суді ці „носії посвідчень” пояснювали, що використовували їх у спосіб, який дозволяла фантазія – хто парувався у недозволених місцях, хто проходив на виборчу дільницю. Пояснити який же є встановлений спосіб використання посвідчення, - ніхто не зміг.

Отже, з самого початку порушення кримінального провадження у цій частині обвинувачення, воно підтверджувало не злочинні дії Різак І.М., а низький рівень кваліфікації працівників прокуратури, або, за наявності належної кваліфікації – про свідоме бажання притягти в незаконний спосіб до кримінальної відповідальності особу, котра є завідомо невинуватою у вчиненні пред'явленого обвинувачення.

Прошу виправдати у зв'язку з відсутністю в діях Різака І.М. інкримінованого складу злочину.

„Телефонний” епізод.

Щодо обвинувачення у вчиненні злочину, передбаченого ч.3 ст.365 КК України.

Справа була порушена 17 серпня 2005 року стосовно Різака І.М. слідчим Данчею М.М.

Традиційно слідчий сам знайшов приводи до її порушення в матеріалах справи, яка була в його провадженні. ВАТ „Закарпаттяобленерго” не ініціювало цю справу, не просило вжити заходів до відшкодування грошових коштів, тобто, до цікавості прокуратури взагалі не вважало, що існує шкода.

Слідчий постановою про притягнення Різака І.М. в якості обвинуваченого встановив:

Крім того, Різак І.М. працюючи на посаді голови Закарпатської ОДА і будучи представником державної влади в Закарпатській області, використовуючи своє службове становище, умисно з корисливих мотивів, які полягали в безоплатному на свою користь користуванні послугами мобільного зв'язку, явно виходячи за межі прав і повноважень, наданих йому ст.39 Закону України “Про місцеві державні адміністрації”, - у жовтні 2002 року, в м.Ужгороді, дав незаконну вказівку голові правління ВАТ “Закарпаттяобленерго” Ковачу В.І. придбати для нього три стартові пакети для номерів мобільних телефонів та проводити в подальшому оплату послуг мобільного зв'язку, пов'язаних з використанням цих номерів за рахунок грошових коштів ВАТ “Закарпаттяобленерго”.

У разі невиконання його вказівки, Різак І.М. погрожував голові правління ВАТ “Закарпаттяобленерго” Ковачу В.І. ініціюванням перевірок діяльності очолюваного ним підприємства правоохоронними і контролюючими органами, перешкоджанням у фінансово-господарській діяльності, створенням у акціонерів товариства негативного уявлення про нього як керівника підприємства, а також ініціюванням звільнення його із займаної посади, на яку він, як голова правління погоджується поданням голови Закарпатської ОДА до Міністерства палива і енергетики України.

Реально сприймаючи зазначені погрози та усвідомлюючи можливість їх реалізації з боку Різака І.М. щодо його звільнення із займаної посади та інших вищеописаних погроз, Ковач В.І., в кінці жовтня 2002 року, після того як за рахунок коштів ВАТ “Закарпаттяобленерго” були придбані три стартові пакети оператора мобільного зв'язку “Київстар” з номерами 80673123001, 80673123002, 80673123011, - передав їх Різаку І.М.

Використовуючи вказані номери мобільних телефонів, вчиняючи з них телефонні дзвінки, протягом часу з жовтня 2002 року по 28.01.2005 року, користуючись таким чином послугами оператора мобільного зв'язку “Київстар” за рахунок коштів ВАТ “Закарпаттяобленерго”,

вказаному товариству злочинними діями Різака І.М. було заподіяно матеріальних збитків в сумі 191726,39 грн., яку ВАТ „Закарпаттяобленерго” за вказівкою Різака І.М. сплатило із свого розрахункового рахунку на рахунок оператора мобільного зв'язку „Київстар”, у зв'язку із наданням послуг мобільного зв'язку за наслідками використання Різаком І.М. вказаних вище номерів телефонів.

Злочинними діями Різака І.М. було спричинено тяжких наслідків, які виразились у підриві престижу та авторитету органів державної влади та місцевого самоврядування, а також заподіянні матеріальних збитків підприємству в сумі 191726,39 грн.

Своїми умисними діями Різак І.М. вчинив злочин, передбачений ст.365 ч.3 КК України, - перевищення влади та службових повноважень, тобто умисне вчинення службовою особою дій, які явно виходять за межі наданих їй прав і повноважень, що спричинили тяжкі наслідки охоронюваним законом правам та інтересам окремих громадян, державним та громадським інтересам.

Отже, сутність – користування послугами за чужий рахунок. Чому це стало можливим, - тому, що Різак погрожував, а Ковач побоювався.

Що повинен був мати слідчий для винесення цієї постанови? Щонайменше, наступне:

-Докази тому, що саме Різак І.М. особисто користувався телефонними номерами 80673123001, 80673123002, 80673123011.

-Та документально підтверджену суму перерахувань коштів із ВАТ „Закарпаттяобленерго” на рахунок оператора мобільного зв'язку за послуги, надані саме по цим трьом номерам.

Ні на момент винесення постанови про притягнення Різака І.М. в якості обвинуваченого ні в суді не було виявлено жодного доказу про те, що саме Різак І.М. „вчиняв ” дзвінки з телефонів за цими номерами.

Покази свідків Пауля В.Д., Руцака Б.І., Зозулі І.І. про те, що Різак І.М. телефонував їм з цих номерів, навіть якби викликали довіру, все одно доводять факт одиничного користування певним номером, а не систематичне його використання роками.

Ну добре, щось там було, чимось Різак І.М. все ж таки користувався. На яку ж суму Різак І.М. „навчиняв дзвінків”? Яку ж суму грошей сплатило ВАТ „Закарпаттяобленерго” за ці три телефонні номери? В обвинуваченні сума виглядає загрозливо.

ВАТ „Закарпаттяобленерго” своїми силами не рахувало сплачену суму і не збиралося цього робити. Надало первинну бухгалтерську документацію у вигляді руху коштів по банківським рахункам, платіжних доручень. Платіжні доручення заповнені по-різному, в графі „призначення платежу” є записи з посиланнями на номер телефону, або на особовий рахунок.

З довідки „Київстару”, яка є на аркушах 5-7 в томі 7, можна побачити, що телефони №0673123001 та 0673123002 мали особовий рахунок 650344; телефон №0673123011 мав особовий рахунок 650360 і телефон №0673123001 ще чомусь мав особовий рахунок 650346.

Отже співставивши ці дані з даними платника - первинною бухгалтерською документацію - є можливість побачити, що за часів перебування Різака І.М. на посаді голови ОДА і з моменту придбання стартових пакетів, тобто, з 31 жовтня 2002 року і до 21 січня 2005 року БАТ „Закарпаттяобленерго” сплатило:

- за користування телефоном №0673123001 – нічого;
- за користування телефоном №0673123002 – 100 гривень, платіжним дорученням № 537 від 05.02.2003 року (т.7 а.с.268);
- за користування телефоном №0673123011 – 2000 грн., платіжним дорученням № 5498 від 29.10.2004 року (т.7 а.с.269).

Цю ж суму оплати підтвердив своїм висновком і експерт-економіст.

В суді з'ясовуємо, дякувати прокурорам – не туди в семи томах дивимось. На нас чекає сюрприз – треба дивитись телефон, який закінчується на 00. Чому? Слідчий ніколи не з'ясовував що це за телефон і хто ним користувався. Із почутих думок прокурорів, вбачається, що, нібито, на цей номер направлялися гроші за користування іншими телефонами. Принаймні, так я зрозуміла, може знову не те, що вони мали на увазі. Але мене це не дуже турбує, я повинна розуміти пред'явлене обвинувачення, а в ньому нічого про номер телефону 0673123000 немає.

Все ж таки спробую надати свої міркування.

Слідчий в обвинувальному висновку і прокурори в суді посилаються на довідку „Київстару” № 1444 від 30.08.2005 року (т.7 а.с.5-9). Цей документ має назву: „Довідка про оплату телефонних номерів 0673123001 та 0673123002 (особовий рахунок 650344) на запит прокуратури...” Довідка повідомляє, що між оператором і БАТ „Закарпаттяобленерго” було укладено угоду № 650344 про надання послуг мобільного зв'язку. У відповідності до цієї угоди на протязі з 31.10.2002 року до 28.02.2005 року за користування телефонами товариство здійснило оплату в сумі 179 510, 31 грн. на підставі рахунків-фактур по наступним платіжним дорученням. Далі іде таблиця, з якої, зокрема, можна побачити:

- що товариство майже завжди платило інші суми, ніж виставлялися в рахунках-фактурах
- що гроші надходили не тільки від товариства, а й від дилера і картками „Стартайм”;
- що в таблиці відсутні номери телефонів, за які здійснюється оплата.

Отже, лише подивившись у текст платіжного доручення, номер і дата якого є в таблиці, можна дізнатися за який номер телефону надходили гроші.

До речі, в цій таблиці немає 100 гривень, сплачених за телефон № -02, сплачених 05.02.2003 року.

Але до суті. Я співставила дані у таблиці з наявними платіжними дорученнями і з'ясувала, що частково таких платіжних доручень, на які посилається „Київстар” - не існує, а решта – це оплата за користування номером телефону 067312 30 00.

Ця довідка має примітку, що телефонний номер 067312 30 01 було переведено на цей особовий рахунок 650344 з 19 лютого 2003 року. То що це доводить?

Якби в платіжних дорученнях не було чітко сказано, що це оплата за №067312 30 00, або якби в платіжному дорученні було лише посилання на особовий рахунок, то можна було б щось мудрувати, але всі наявні платіжні доручення, про які йдеться у довідці, мають пряму вказівку, що це плата за телефон 0673123000.

На вказаних аркушах справи є аналогічна за структурою довідка оператора мобільного зв'язку № 1448 тієї ж дати, про оплату телефону № 067312 30 01. Нібито, БАТ „Закарпаттяобленерго” сплатило за користування цим телефоном 899,56 грн.

З цієї довідки можна побачити, що 350 грн. надійшло від дилера. Надходження жодної іншої суми саме від товариства матеріалами справи не підтверджується. ***Жодного платіжного доручення з такими реквізитами, які є в довідці - в справі немає.***

На цих же аркушах справи є аналогічна за структурою довідка оператора про оплату телефону № 067312 30 11. „Київстар” стверджує, що товариство сплатило 12214,92 грн. за цей телефон.

З довідки вбачається, 350 грн. – оплата від дилера. У 2003 році сплачено єдиним платіжним дорученням 2000 грн.; дійсно, таке платіжне доручення є я про нього казала. Інші платежі не мають відношення до справи.

Висновок: є можливість припустити, що БАТ „Закарпаттяобленерго” сплатило 100 гривень за один з телефонних номерів, зазначених в обвинуваченні і ця сума має відношення до справи. Про 2000 грн. навіть припускати не можна, бо Різак І.М. знає хто користувався цим телефоном. Представники обвинувачення не проявили жодної цікавості до його показів, не вжили заходів до перевірки, отже, встановлено, що телефоном -3011 Різак І.М. не користувався.

Таким чином, на момент винесення постанови про притягнення Різак І.М. в якості обвинуваченого, всупереч вимогам ст.131 КПК України, розмір шкоди слідчим не був встановлений. Це яскраво підтверджує клопотання сторони обвинувачення про призначення судово-експертної експертизи в суді, яка, власне, повинна була мати місце на досудовому слідстві. Результати експертизи підтвердили відсутність шкоди у товариства за період, визначений обвинуваченням і за

користування послугами, визначеними обвинуваченнями. Отже не було і немає підстав стверджувати, що Різак І.М. вчинив злочин, передбачений ч.3 ст.365 КК України.

Прошу виправдати у зв'язку з відсутністю в діях Різак І.М. інкримінованого складу злочину.

Епізод по Свалявським подіям.

Надзвичайно важкий епізод. Недосяжний для розуміння, недосяжний для вивчення. Причина – відсутність належно сформульованого обвинувачення і матеріалів справи. В суді (чи то потерпілі чи то свідки) – міліціонери намагалися висунути своє обвинувачення; свідок Паулю з товаришами – своє; Різак І.М. з'ясовував що ж було в Сваляві насправді; прокурори виконували додаток до обвинувального висновку, а захист намагався зрозуміти з яких справ складені ці додатки і де можна знайти справу по обвинуваченню Різак І.М.

Але з початку:

13 листопада 2004 року у Сваляві, нібито, відбулися події, які потребували розгляду з точки зору КК України.

Наступного дня, 14.11.04р. – слідчим СУ УМВС України в Закарпатській області Бурлакою Б.Б. порушено кримінальну справу №2320604 по факту вчинення хуліганських дій в готелі „Комфорт” за ознаками злочину, передбаченого ч.2 ст.296 КК України.

Напрямок розслідування було невдоволене і керівництво слідчого і прокуратура Закарпатської області.

22.12.2004 року заступник прокурора Закарпатської області Зарева порушує кримінальну справу по факту умисного заподіяння працівникам Свалявського РВ УМВС України в Закарпатській області легких тілесних ушкоджень у зв'язку з виконанням ними своїх службових обов'язків, за ознаками злочину, передбаченого ч.2 ст.345 КК України.

Різак І.М. перебуває в цей час на посаді голови ОДА. Жодної цікавості до ходу слідства не виявляє.

Подальшу долю справи можна побачити тільки через 4 місяці і після звільнення Різак І.М. з посади голови ОДА:

22.04.05р. Львівська прокуратура порушує кримінальну справу відносно Пауля по ч.2 ст.157 КК України. Тобто, справа знаходиться в провадженні Львівської прокуратури у слідчого Мисяка. Справа, яку ми розглядаємо, не містить відомостей, в який спосіб розслідуванням займається інша область.

Крім того, Паулю пред'явлено обвинувачення по: ст.257, ст.14 ч.1 ст. 258, ст.294 ч.2, ст.295 ч.2, ст.342 ч.2, ст.343 ч.2, ст.345 ч.4, ст.341, ст.187 ч.4, ст.194 ч.2, ст.357 ч.2, ст.357 ч.3, ст.146 ч.3,

ст.129 ч.2, ст.263 ч.1, 2, ст.15 ч.2 ст.ст.115 п.п.1, 5, 8, 9, 12, ст.348, ст.344 ч.2, ст.346 ч.2, ст.396 ч.2 КК України.

20.05.05р., наприкінці досудового слідства по цій справі і після арешту Різака І.М., прокуратурою Львівської області порушена кримінальна стосовно Пауля по ч.2 ст.294 КК.

20.05.05р. прокуратурою Львівської області порушена кримінальна справу стосовно Поповича по ч.2 ст.294, ч.2 ст.157 КК (в цей же день виділена в окреме провадження, нібито, потрібен розшук Поповича).

06.07.05р. стосовно Різака порушено кримінальну справу по ч.3 ст.365, ч.2 ст.294 КК України.

07.07.05р. – постановою Ужгородського міськрайонного суду продовжено строк тримання Різака під вартою до 4-х місяців.

12 серпня 2005 року Апеляційний суд Закарпатської області повертає на додаткове розслідування прокурору Львівської області кримінальну справу Пауля тому, що його співучасниками вочевидь є Продан, Попович, Зозуля, Пацкан та інші невстановлені особи. Суд відмічає, що слідчий порушив відносно них справи тільки 20.05.05р. (в кінці слідства) і в той же день виділив в окреме провадження без достатніх підстав. Крім того, зазначає суд, Пауль стверджує про причетність до організації цього злочину Різака і Чубірки.

Справа у Львів з невідомої причини не повертається, залишається для подальшого розслідування у Закарпатті.

17.08.05р. відносно Різака І.М. порушено кримінальну справу по ч.2 ст.157 КК України.

Така хронологія подій на час порушення кримінальної справи відносно Різака І.М.

Прошу врахувати, що це **моя** хронологія подій, яку я пропоную Вашій увазі у вигляді **можливої**, оскільки матеріали нашої справи неповні і більшість джерел інформації є у вигляді копій, а не доказів.

Але, що з цієї хронології вбачається:

1. Обставини у Сваляві досліджуються майже рік. Їх вивчає міліція, вивчає прокуратура, вивчає суд.
2. Майже рік ніхто навіть не згадує Різака.

Перший процесуальний документ з'являється, як я вже казала, 6 липня 2005 року. Заступник прокурора Закарпатської області, молодший радник юстиції Зарева І.І., розглянув, як завжди, самодостатні матеріали кримінальної справи **№ 6115904** і встановив наступне:

Різак І.М., працюючи на посаді голови Закарпатської обласної державної адміністрації, з метою протиправного перешкодження громадянам здійсненні ними передвиборчої агітації на користь кандидата на пост Президента України Ющенко В.А., будучи службовою особою, умисно, явно виходячи за межі наданих йому прав і повноважень 13 листопада 2004 року в м.Ужгород дав

своїм радникам Чубірко І.І., Паульо В.Д. та Рущаку Б.І. незаконну вказівку виїхати в м.Свалява Закарпатської обл. Та примусити працівників ГО "Пора" припинити проведення агітації та покинути межі Закарпатської області.

Таким чином, виконуючи вказівку Голови Закарпатської обласної державної адміністрації Різака І.М., громадяни Чубірко І.І. Паульо В.Д. та Рушак Б.І. з групою невстановлених осіб в кількості приблизно 100 чоловік виїхали до м.Свалява, де біля готелю "Комфорт" вчинили опір, нанесли тілесні ушкодження і побої працівникам Свалявського РВ УМВС України в Закарпатській області, після чого увірвались в приміщення готелю "Комфорт", де застосували до представників ГО "Пора" фізичне насильство із застосуванням вогнепальної і холодної зброї, заволоділи їх особистим майном на загальну суму 15662,5 грн., та знищили агітаційні матеріали із зображенням кандидата в Президенти України Ющенко В.А.

Після цього вивели потерпілих з приміщення вказаного готелю та із застосуванням фізичної сили помістили їх в салон автобуса і під погрозами вбивством вивезли їх за територію м.Свалява.

В результаті злочинних дій Різака І.М. було спричинено тяжких наслідків, що виразилось в заподіянні тілесних ушкоджень і побоїв 56 особам, пошкодженні, знищенні та заволодінні майном на загальну суму 26156,5 грн., вчиненні опору 12 працівникам міліції.

Кримінальну справу порушено за ознаками злочинів, передбачених статтями 365 ч.3, 294 ч.2 КК України.

Щодо приводів цієї постанови:

Приводом до порушення кримінальної справи є **безпосереднє виявлення заступником прокурора Закарпатської області** ознак злочину (п.5 ч.1 ст.94 КПК України) з **матеріалів кримінальної справи №6115904**, принаймні, це випливає з її тексту.

Я не можу в справі знайти пояснень чому заступник прокурора Закарпатської області, молодший радник юстиції Зарева І.І. вивчає ці матеріали кримінальної справи. Станом на 6 липня 2005 року справа знаходилась в провадженні слідчого Данчі М.М. Якщо слідчий, в провадженні якого перебуває справа, - не вбачає в них вказаних ознак злочину, то як це вдалося заступнику прокурора?

Що таке були на той час матеріали кримінальної справи №6115904?

Виникли вони, як з них вбачається, 22.12.2004 року, коли прокуратурою Закарпатської області було порушено кримінальну справу по факту доведення до самогубства ректора Ужгородського Національного Університету Сливки В.Ю. 11.02.2005 року було винесено постанову про порушення справи стосовно Різака І.М. за ознаками злочину, передбаченого ст.120 ч.2 КК України, а пізніше - за ознаками злочину, передбаченого ч.3 ст.365 КК України. Також в межах цих матеріалів знаходилась справа по обвинуваченню Різака І.М. у вчиненні злочину, передбаченого ч.3 ст. 368 КК України.

Оце були всі матеріали справи під № 6115904 станом на 6 липня 2005 року.

Тобто, обставинами, які, у відповідності до вимог ст.65 КПК України, підлягали доказуванню по кримінальній справі №6115904 були:

-час, місце, спосіб, інші обставини доведення до самогубства ректора УжНУ Сливки В.Ю., та винуватість Різака у вчиненні інкримінованого злочину;

-час, місце, спосіб, інші обставини перевищення Різаком І.М. наданої йому влади з метою усунення Сливки В.Ю. з посади ректора УжНУ, та винуватість Різака І.М. у вчиненні інкримінованого злочину;

-час, місце, спосіб інші обставини вимагання Різаком І.М. хабара у колишнього директора Батьовського хлібокомбіната Іщенко О.В., та винуватість Різака І.М. у вчиненні інкримінованого злочину.

Цілком очевидно, що дослідження і доказування перелічених обставин не має нічого спільного з обставинами, встановленими заступником прокурора Закарпатської області і викладеними в мотивувальній частині постанови про порушення кримінальної справи від 06.07.2005 року. Встановити ці факти і події **в законний процесуальний спосіб** в межах кримінального провадження по справі №6115904 неможливо.

Щодо підстав порушення кримінального провадження за ч.2 ст.294 КК України:

Стаття 294 КК України - "Масові заворушення", передбачає кримінальну відповідальність за організацію масових заворушень, що супроводжувалися насильством над особою, погромами, підпалами, знищенням майна, захопленням будівель або споруд, насильницьким виселенням громадян, опором представникам влади із застосуванням зброї або інших предметів, які використовувалися як зброя а також за активну участь у масових заворушеннях. Кваліфікуючим видом масових заворушень є ті ж самі дії, якщо вони призвели до загибелі людей або до інших тяжких наслідків.

Наведеному злочину притаманні наступні ознаки:

-участь у них значної кількості людей;

-дії юрби скеровані не проти окремого потерпілого (особи, підприємства, організації або партії), а *мають спрямованість проти існуючого правопорядку*, що виражається в протистоянні законним органам державної влади і зовнішнім проявом цього є насильство над людьми, погроми, підпали, знищення майна та інші дії, викладені в диспозиції ст.294 КК України.

Саме ці ознаки злочину, передбаченого статтею 294 КК України повинні бути наявними в постанові про порушення кримінальної справи.

В тексті постанови, "злочинні дії" Різака І.М. полягали в тому, що він: "... дав своїм радникам Чубірко І.І., Паульо В.Д. та Руцаку Б.І. незаконну вказівку **виїхати** в м.Свалява Закарпатської обл., та **примусити працівників** ГО "Пора" **припинити** проведення агітації та **покинути** межі Закарпатської області."

Навіть якщо припустити, що матеріали кримінальної справи №6115904 щодо доведення до самогубства та хабарництва і містять докази вищенаведеним діям Різака І.М., то слід дійти висновку, що вказівка трьом особам **виїхати** в м.Свалява і **примусити** працівників **конкретної** організації - ГО "Пора" **припинити агітацію** та **покинути** Закарпатську область – не містить **жодної** ознаки такого складу злочину, як "Організація масових заворушень", **а це означає, що оскаржувана постанова не містить підстав до її порушення.**

Підстави до порушення кримінального провадження за ч.3 ст.365 КК України обґрунтовані лише наявністю спеціального суб'єкта.

Отже, постанова є такою, що винесена з порушенням статей 94, 98 КПК України.

Ця постанова була також мною оскаржена до суду і єдине, чого я добилася, - це змін у формулюванні слідчим постанови про притягнення Різак І.М. в якості обвинуваченого:

- Крім того, Різак І.М., як службова особа та представник влади, працюючи на посаді голови Закарпатської обласної державної адміністрації, явно виходячи за межі наданих йому прав і повноважень, умисно, всупереч п.п.1,2 ст.58 Закону України „Про вибори Президента України”, з метою організації масових заворушень та протиправного перешкоджання громадянам у вільному здійсненні ними свого законного права на ведення передвиборної агітації, - діючи за попередньою змовою з гр.-ми Чубірко І.І. та Паульо В.Д., - 13.11.2004р. в м.Ужгороді **дав** вказаним особам **усну**, завідомо незаконну **вказівку зібрати велику кількість людей** з числа їх знайомих, **вийхати** в м.Свалява, де з метою перешкоджання громадянам вести передвиборну агітацію, **вчинити масові заворушення**, а також, застосувавши фізичне насильство, **захопити приміщення готелю „Комфорт”**, що розташований в м.Свалява, вул.Алексія, 10, в якому поселились особи, що проводили на території Закарпатської області агітаційну роботу на користь кандидата в Президенти України Ющенко В.А., та шляхом насильства і погроз **примусити останніх відмовитись від проведення агітації та покинути межі Закарпатської області**.

Далі в постанові викладені ті ж дії інших осіб, в яких Різак І.М. участі не приймав,

Досудове слідство стверджує, що **своїми умисними діями Різак І.М. вчинив злочин, передбачений ст..294 ч.2 КК України, - масові заворушення, - тобто організація масових заворушень, що супроводжувались насильством над особами, погромами, знищенням майна, захопленням будівлі, насильницьким виселенням громадян, опором представникам влади із застосуванням зброї та інших предметів, які використовувались як зброя, що призвело до тяжких наслідків**.

Для кваліфікації дій обвинуваченого за ч.2 ст.294 КК України – організація масових заворушень, досудовому слідству належало встановити наступні обставини:

-підбурювання **людей, які стихійно зібралися**, до **масових** виступів, насильства, погромів, підпалів, захоплення споруд, насильницького виселення громадян, знищення майна:

-участь у них значної кількості людей;

-**дії юрби** скеровані не проти окремого потерпілого (особи, підприємства, організації), а мають спрямованість проти існуючого правопорядку.

Типовим способом організації масових заворушень, виходячи з практики застосування цієї норми, є поширення серед **натовпу** неправдивої інформації, розробка сценарію дій **натовпу**, розподіл ролей серед активних учасників чи окремих груп масових заворушень. Тобто, винна особа повинна скеровувати незаконні дії **натовпу**, а не визначеної групи однодумців (**спільників**), навіть якщо їх багато. Стверджуючи, що певні особи і невстановлені особи вчиняли незаконні дії „за попередньою змовою” з Різак, без залучення інших людей, які не перебували у попередній злочинній змові, досудове слідство виключає можливість кваліфікації таких дій в якості масових заворушень.

Головною ознакою масових заворушень є спрямованість дій на спричинення шкоди і фактичне спричинення шкоди суспільним інтересам, а не лише конкретним особам. Знищення майна без цієї ознаки буде мати іншу кваліфікацію, незаконне виселення, захоплення будівлі, спричинення тілесних ушкоджень теж набуде іншої кваліфікації. Тобто, ця норма закону інкорпорує в собі склади злочинів, відомі КК окремо, і об'єднує їх однією ознакою – дії натовпу повинні бути спрямовані проти існуючого правопорядку.

В цій постанові йдеться про надання Різаком І.М. вказівки вже не трьом, а двом особам – Паулю В.Д. та Чубірко І.І.

Щоб не давати собі роботи з визначенням злочинних дій, слідчий викладає дуже просто: Різак надав вказівку вчинити масові заворушення, зібрати велику кількість людей, застосувати фізичне насильство, захопити готель. Де надав вказівку – в м.Ужгороді, коли – 13 листопада 2004 року. Дуже просто. І годі вже розмов про статті 130 і 132 КПК України. Все дотримано.

Слідчий не пояснює звідки про вказівку Різака І.М. стало відомо ще чотирьом особам: Чубірко М.І., Попович В.І., Гуранич В.В., Машіко І.І., котрі, нібито, теж „реалізовували” вказівку Різака І.М.

У п'ятому абзаці постанови про притягнення Різака в якості обвинуваченого слідчий проголошує надлюдські здібності цих осіб (крім двох, котрі отримували вказівку), оскільки твердить, що Паулю В.Д., Чубірко І.І. Чубірко М.І., Попович В.І., Гуранич В.В., Машіко І.І. з групою невстановлених осіб біля 100 чоловік діяли „...з метою реалізації злочинного умислу Різака І.М. до кінця...”. Неможливо здогадалься в який спосіб перелічені люди, особливо невстановлені слідством, дізнались не про наміри або бажання, а саме про **умисел** Різака і яким чином їхню мету встановив слідчий, якщо ці 100 осіб лишились для нього невідомі. Очевидно, що не процесуальним.

Ті ж самі дії Різака І.М., в незначних переспівах кваліфіковані ще як перешкоджання у проведенні агітації та перевищення владних повноважень. Постанова не визначає інших дій Різака І.М. крім „надання вказівки”.

Висновок: захист таки добився від слідчого виконання ним вимог статей 130, 132 КПК України, має виклад в постанові часу, місця способу вчинення злочину; то ж має аналізувати постанову з огляду вимог ст.131 КПК України, дивитись на її обґрунтованість.

Перевірити надання злочинної вказівки Чубірці І.І. немає можливості. Він у розшуку. Слідчий про це добре знає, оскільки виділяє справу в окреме провадження. Отже, чи дійсно **надавав** Різак І.М. вказівку Чубірці І.І., де, за яких обставин – матеріали справи не містять таких доказів.

Лишається Паулю В.Д. Завдяки слідчому позбувшись обвинувачень за 20-ма статтями Кримінального кодексу, Паулю В.Д. розповідає про перервану вечерю 13 листопада 2004 року і про свою поїздку у Сваляву. Його покази присвячені найменшим деталям телефонної розмови з Різаком І.М. і зовсім нічого не містять про його власні дії, про те, в який же спосіб він виконав вказівку Різака І.М. Він ніколи не казав, що сам „вчиняв масові заворушення”, що він особисто збирав велику кількість людей, застосовував фізичне насильство, захоплював готель. Тобто, він ніколи не підтверджував жодної своєї дії, яку б він вчинив на виконання, начебто, отриманої вказівки Різака І.М.

Слідчому, при складанні постанови про притягнення Різака І.М. в якості обвинуваченого це було добре відомо.

Дослідження пояснень Пауля В.Д. в суді мало ті ж самі результати. На питання прокурора, пояснивши, як завжди, про вказівку Різака І.М., про те, що він поїхав у Сваляву і побачив там, про особисту участь сказав наступне: „Я особисто участі не приймав у цьому процесі.”

На питання захисту свідок пояснив:

Я не мав зброї, я особисто не трогав ні студентів, ні працівників міліції. Я став з працівниками міліції. Я не причетний до знеструмлення готелю. Я не причетний до насильства людей, яких виселили. Я не причетний до пошкодження майна.

Визнаю, що під тиском Різака я поїхав.... Різаку треба було їх повикидати, я не викинув жодної особи.

Зі мною були: Попович, Балог, Пацкан. Попович наче заходив туди, за інших – не знаю. Балог сидів у машині.

З Каменяшем було може чоловік 5, з Балогою – чоловік 10-15.

Побитими я нікого не бачив.

Людям, які приїхали зі мною я надав вказівку їхати зі мною, далі вказівок не давав.

Людям, які були біля готелю „Комфорт” особисто я команд не давав. Давав Чубірко І.І.

Коли Чубірко дав команду – я не знаю. Я не чув, щоб Чубірко давав команду, Рушак чув...

Попович заходив у готель, йому ніхто таку команду не давав.

Я не знаю хто заходив у готель. До натовпу я не підходив. В моїй присутності Чубірко не керував натовпом... Я особисто не підбурював натовп”

На питання Різака І.М., свідок, зокрема, пояснив:

„Я знав, що це студенти і агітатори, Різак говорив. Мене осудили за організацію масових заворушень, а саме, я приїхав коли вивели студентів і побили міліціонерів. Я був там, переді мною виводили студентів, я міг передотвертати і не зміг – не встиг.

Я їх не викидував, їх вже викинули.”

На питання суду свідок також пояснив:

„Я не давав вказівку штурмувати готель „Комфорт”...”

Отже, висновок може бути лише один: якби навіть обвинувачення мало докази тому, що Різак І.М. надав Паулю В.Д. злочинну вказівку, то не можна ігнорувати докази, які підтверджують, що людина, котра цю вказівку отримала, не зробила жодної дії на її виконання. А якщо пропонується частково вірити доказам, а частково – ні, то треба мати пояснення чому належить вірити свідку в тій частині, яка стосується отримання вказівки і не вірити в тій частині, яка стосується виконання вказівки.

Щоб не обтяжувати себе вирішенням цієї неможливої для вирішення проблеми, досудове слідство долучило до справи вирок Свалявського районного суду Закарпатської області від 31 січня 2006 року, яким Пауль В.Д. визнаний винним у вчиненні злочинів, передбачених статтями 294 ч.1 157 ч.2 до умовної міри покарання.

Суд з'ясував всі обставини у Сваляві безпроблемно на рівні безтурботності. Застосував статтю 299 КПК України, послухав Пауля В.Д. процитував, його пояснення, як завжди про вказівки та щодо власних дій: „Особисто він фізичного тиску на дітей та тілесні ушкодження їм не наносив”, - і засудив.

Що з цього вироку можна побачити? Лише те, що він буде існувати рівно стільки, скільки цього буде бажати Паульо В.Д. Перша ж його скарга на цей вирок буде задоволена і він буде скасований.

Щодо встановлених цим вироком дій Різака І.М., то він є ще одним підтвердженням **МАССОВИМ ПОРУШЕННЯМ** прав саме Різака І.М.

Слідчий долучає до справи цей вирок зовсім не тому, що в ньому йдеться про вказівку Різака І.М. **Без цього вироку слідчий не має жодної іншої можливості доводити, що Паульо В.Д. хоч щось зробив на її виконання.** Доводити винні дії Пауля шляхом процесуальних доказів – показами свідків, потерпілих, впізнанням, в цій справі слідчий вважає зайвим, він збирає копії з протоколів і зшиває у справу Різака І.М. В такий спосіб матеріали кримінальної справи по обвинуваченню Різака І.М. майже не містять доказів, встановлених статтею 65 КПК України. Але якщо б вони і були, то ці докази втягували б нас у незаконні дії – у з'ясування винних дій Пауля В.Д. Власне, цим ми і займалися, адже жодному потерпілому і, за рідким винятком, дійсно свідку (тобто, не тому, хто вже був засуджений), нічого не було відомо про так звані дії Різака І.М.

Отже, слід дійти висновку, що

1.свідок Паульо В.Д. протягом досудового і судового слідства по своїй справі, протягом досудового і судового слідства по справі Різака І.М. дає покази про отримання від Різака І.М. вказівки злочинного змісту. Зміст цієї розмови чув лише Паульо В.Д. і більше ніхто;

2.свідок Паульо В.Д. протягом кримінального провадження по двом справам, неодноразово будучи допитаним і в якості свідка і в якості обвинуваченого і в якості підсудного, послідовно стверджував про свою невинуватість у вчиненні масових заворушень та дій, спрямованих на перешкоджання проведенню агітації. Тобто, Паульо В.Д. заперечував факт виконання вказівки Різака І.М.

Таким чином в цьому судовому засіданні, розуміючи, що цей судовий процес не може вирішувати питання винуватості Пауля В.Д. належить дійти таких висновків:

1.вирок про засудження Пауля В.Д. не може бути доказом вини ні Пауля В.Д. ні Різака І.М. Неможливість застосування преюдиції в кримінальному процесі позбавляє права посилається на обставини, встановлені іншим вироком;

2.покази Пауля В.Д. про отримання вказівок від Різака І.М. є непідтвердженими іншими об'єктивними доказами по справі;

3.покази Пауля В.Д. засвідчують, що вказівки Різака І.М., якщо такі і були, лишились ним не виконаними; ще раз застерігаю від помилки Свалявського суду – навіть маючи обвинувальний вирок, не можна встановлювати винні дії іншої особи, яка не є підсудним у цій справі і яка, тим більше,

заперечує вчинення винних дій. Доказом у справі є лише те, що передбачено статтею 65 КПК України;

4.в справі немає жодного доказу, який би свідчив, що події у Сваляві є результатом дій саме Різака І.М.

Інакше кажучи, слідчий потрапив у пастку, яку готував Різаку І.М. Довести причетність Різака до Свалявських подій можна тільки довівши вчинення злочинних дій Паульо В.Д. та Чубарко І.І., котрі б вказували на виконання злочинної вказівки. Інакше його вказівка – пустий звук, який не породжує кримінальних наслідків, адже інкримінуються матеріальні склади злочинів. Жодної законної можливості встановити вину цих осіб в справі немає. Стосовно Чубірко І.І. справу виділено в окреме провадження і суд не може висловити думку про його винуватість. Паульо В.Д. – не відданий суду у цій справі, він не є підсудним, він пояснив, що злочинних вказівок ніколи не виконував і наш судовий процес не може встановити нічого іншого. Посилання на Свалявський вирок є неможливим і тому, що він не є ні доказом, ні джерелом доказу, визначеним статтею 65 КПК України і тому, що Паульо В.Д. заперечує його висновки по суті, на що, як засуджений, має право, щоправда результат повинен отримати в іншому суді.

Тобто, аналіз так званим злочинним діям Різака І.М. на цьому вичерпаний. Досудове слідство каже про надання такої вказівки лише двом особам.

Але, як завжди у цій справі найцікавішим є те, що слідчий замовчує. Так, слідчий мав у своєму активі готового догоджати свідка Руцка Б.І. Він надає надзвичайні покази. Він не телефоном, а спілкуючись особисто з Різаком І.М. не де-небудь, а в його кабінеті особисто 13 листопада 2004 року отримав вказівку від Різака І.М. їхати у Сваляву робити масові заворушення. Чому б такого цінного співучасника не включити у постанову про притягнення Різака І.М. в якості обвинуваченого?

Біда в тому, що Руцка Б.І. не бажає бути співучасником. Тому слідчий мусить визнати, що Руцка Б.І. вказівку почув, лишив її без виконання, отже відносно нього належить винести постанову про відмову в порушенні кримінальної справи і включити його в перелік свідків, за принципом – послухайте, що людина говорить. Почитали і послухали. Про Різака – що завгодно і скільки завгодно, а про себе – це занадто. Наприклад в суді

На питання захисту:

„Я особисто не закликав людей до штурму.

Я особисто вказівку Різака не виконував і ці дії не вчиняв.

Я їм ніяких вказівок не давав.”

На питання Різака І.М.: „Я особисто не закликав до вчинення насильницьких дій.”

Та, власне, навіщо цитувати цього свідка, якщо слідчий своєю власною постановою визнав, що Руцка Б.І. жодних дій, спрямованих на виконання вказівки Різака І.М. не зробив.

Отже, слід дійти висновку, що постанова про притягнення Різака І.М. в якості обвинуваченого по статтям 365 ч.3, 294 ч.2, 157 ч.1 є необґрунтованою, такою що не відповідає процесуальним вимогам, встановленим ст.131, що і було доведено в суді.

Це незаконне обвинувачення слугувало підставою для третього затримання Різака І.М. 12 вересня 2005 року, яке сталося в СІЗО в місті Ужгороді. Для цього слідчий виділив Свалявський епізод в окреме провадження. Затримання цинічне як за формою так і за змістом. Різак І.М. вже був визнаний обвинуваченим по справі, коли у слідчого виникла думка затримати його з підстав, які існують лише для підозрюваної особи. Цим затриманням слідчий „камня на камні” не лишив від Конституційних гарантій, від прав, наданих процесуальним законом особі, яка затримується по підозрі у вчиненні злочину.

В суді ми змарнували безліч часу на з’ясування подій в Сваляві, не маючи доказів причетності до них Різака І.М.

Ці докази не лише позбавлені змістовної цінності у справі Різака І.М., вони є ще і непроцесуальними.

Так слідчий включив до списку свідків Пауля, Гуранича, Поповича, Машіко, які були засуджені по подіям у Сваляві, значить, мали і мають певні права при необхідності надавати пояснення по іншій справі з тих же обставин. Їхні права недотримані.

Потерпілі, яких слідчий в додатку до обвинувального висновку визначив такими, отримали цей статус в інших справах; встановити достеменно в яких – можливості немає. Ні до слідчого Данчі, ні до Івано-Франківського суду з проханням визнати їх потерпілими або цивільними позивачами – не звертались. Щодо суті – їм нічого не відомо про причетність Різака І.М. до цих подій.

Працівникам міліції, які були на місці події, і які є чи то свідками. Чи то потерпілими, нічого про дії Різака І.М. не відомо. За виключенням Бізілі І.В., котрий каже, що Різак І.М. йому теж телефонував, при цьому вказівок не давав, а от вчив працювати. Жодні намагання перевірити його покази не мали успіху. На який номер йому телефонував Різак І.М. – він згадати не може, з якого номеру телефонував Різак І.М. – не знає. Думаю, слідчий свідомо не перевіряв пояснення Бізілі. Збирання томами телефонних розпечаток для нього звична справа. А тут треба було перевірити лише 2 телефонних номери Бізілі за 13 листопада 2004 року. Не зробив.

Прошу виправдати Різака І.М. у зв’язку з відсутністю в його діях інкримінованих злочинів, передбачених статтями 365 ч.3, 294 ч.1, 157 ч.2 КК України.

* * *

Текст не виголошеної в суді промови адвоката Василя Мокану

Ваша честь!

На завершальній стадії судового слідства захисник Піх І.Б. попросила І.М. Різака розказати суду про свій життєвий шлях.

Ми почули, що Різак І.М. народився в сім’ї трудівників, в сім’ї, в якій не словом, а ділом дотримувались високих моральних норм, в якій батькам вдалось прищепити своїм чотирьом дітям “десять заповідей”, які стали життєвими принципами кожного з них, керівництвом до дії у їх

повсякденному житті. Всі діти подружжя Різаків отримали вищу освіту, Різак В.М. і Різак І.М. стали науковцями, захистили дисертації доктора та кандидата фізико-математичних наук.

Який би етап життя Різак І.М. ми би не розглядали - навчання в професійно-технічному училищі, службу в лавах Радянської Армії, навчання в Ужгородському національному університеті, наукову, громадську та партійну діяльність, роботу народним депутатом у Верховній Раді України, перебування на керівних посадах в Закарпатській ОДА – це завжди лідер, який в першу чергу вимогливий сам до себе, який в своїй діяльності завжди ставить перед собою та перед іншими єдину мету - досягти найвищий, найкращий результат.

Статистичні дані, які є доступними для будь-кого, хто в цьому хоче переконатися, об'єктивно свідчать, що найкращих результатів у своєму соціально-економічному розвитку за часи незалежності України Закарпатська область досягла під час керування нею Різак І.М. на посаді голови ОДА.

І.М. Різак нагороджений не тільки державними нагородами, нагородами громадських та партійних організацій, а також нагородами духовенства, що ще раз підтверджує, що християнська мораль, християнські принципи є невід'ємною частиною його життя.

Тому, **Ваша честь, буде не риторичним, а закономірним запитання**, чому І.М. Різак, людина яка не тільки сповідує на словах, а своїм способом існування, своїми щоденним вчинками, діями, проявляла і проявляє високу правову та моральну свідомість, яка завжди поважала закон, людина з здоровими, міцними моральними переконаннями, знаходиться на лаві підсудних? Чи можливий такий негативний генезис його особи, щоб “через ніч” він став злочинцем, або особою, що вчинила злочин. Наука – кримінологія, на це питання дає негативну відповідь. Прокуратура Закарпатської області вирішила науку спростувати, але це їй не вдалося.

Неодноразово, правдиву і переконливу відповідь на питання, чому він знаходиться на лаві підсудних, дав сам І.М. Різак протягом всього судового слідства.

З перших моментів його затримання, повідомлення про порушення проти нього кримінальної справи за доведення до самогубства колишнього ректора Ужгородського національного університету Сливки В.Ю. та проведення допитів, Різак І.М. повністю заперечуючи свою вину, твердо, однозначно і категорично заявив, що порушена проти нього кримінальна справа є одночасно і замовною і політичною, є репресією за відверто проявлену ним політичну позицію під час президентських виборів 2004р., а саме, за підтримку на посаду Президента України кандидатури Януковича В.Ф.

Зазначену позицію Різак І.М. підтвердив і перед Вами.

Політичні репресії, якщо не завжди, то в абсолютній більшості випадків маскуються владою, яка їх застосовує, в одяг кримінального законодавства. Саме того законодавства, яке спрямоване на ефективний захист суспільних інтересів від найтяжких зазіхань. Безліч прикладів масового застосування політичних репресій містить історія Радянського Союзу, країни, в якій донедавна ми

жили. В тій країні влада дозволяла тільки хвалити себе, гаряче виказувати “одобрямс”, а тих, хто цим не погоджувався і насмілювався мати будь-яку іншу думку, чекала **кримінальна відповідальність** за антирадянську агітацію або за розповсюдження відомостей, які порочили радянський устрій.

За політичну діяльність був визнаний злісним хуліганом і засуджений відомий радянський дисидент Володимир Буковський, якого потому радянські політичні кола обміняли на Генерального секретаря комуністичної партії Чилі Луїса Корвалана, а радянські люди, з притаманним їм почуттям гумору, склали частушку про те, як “обміняли хулігана на Луїса Корвалана”.

Фактично за політичну діяльність, якій штучно надали кримінального характеру, були засуджені поет Василь Стус, політичні діячі Вячеслав Чорновіл та Левко Лук’яненко.

Іван Різак – політик, активний політик. Цей факт є загальновідомим і не потребує доказування. На виборах Президента України 2004р. він, і політична сила яку він представляв, СДПУ(о), підтримували кандидата на пост Президента України Януковича В.Ф. Більш того, керівництво цієї політичної сили і сам І.М. Різак висловили в засобах масової інформації своє тверде особисте переконання в тому, що на виборах переможе Янукович В.Ф.

Напередодні третього туру виборів, виступаючи на Майдані незалежності в м. Києві, на той час кандидат у Президенти України Ющенко В.А. на весь світ озвучив **надану йому неправдиву інформацію** про те, що в Закарпатській області владою, **а на той час образ цієї влади уособлював голова Закарпатської ОДА Різак І.М.**, організовується другий “Беслан” – напад на Ужгородські школи, на учасників мітингів на його підтримку. В підтвердження цих заяв по різних каналах телебачення систематично передавалась інформація про те, що на території Ужгородського стадіону “Авангард” затримане стійке організоване угруповання, яким керує Паульо В.Д. і яке знаходиться в лапках під “кришею” Різак І.М. Ілюстрацією цієї в лапках “правди” слугували телекадри, які показували, як з легкових автомашин вилучалась вогнепальна зброя і бейсбольні біти.

Після закінчення третього туру президентських виборів особи, які надали Президенту України Ющенко В.А. завідомо неправдиву інформацію про “Закарпатський Беслан”, вирішили за будь – яку ціну штучно створити таку кримінальну справу, за будь-яких умов прив’язати до неї Різак І.М. і, також за будь-яких умов, пред’явити Різаку І.М. ще низку незаконних та необігрунтованих кримінальних обвинувачень з тим, щоб повністю деморалізувати його та дискредитувати в очах громадськості.

Абсолютна більшість свідомих, законослухняних громадян України повністю підтримували і підтримують в даний час заклик “Бандитам тюрми”. Однак, обов’язковою умовою його реалізації є дотримання вимог Конституції України і зокрема ст.62, яка гласить, що ***“Особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду”***.

Нажаль, зазначена норма Конституції України порушується – громадяни називаються злочинцями, їм наклеюються ярлики “бандити” за відсутності доведення їх вини в передбаченому законом порядку.

У Закарпатській області “ бандитом” був об’явлений І.М. Різак і з цього моменту почалась його незаконне та необґрунтоване кримінальне переслідування, реалізація плану його знищення як політичного і громадського діяча.

Аналіз матеріалів кримінальної справи, події, які відбулись під час кримінального переслідування І.М. Різак, вимальовують такі його складові:

Перше - на початковому етапі - незаконна, необґрунтована реанімація кримінальної справи за фактом самогубства колишнього ректора УжНУ Сливки В.Ю. та штучне, надумане **“прив’язування”** Різак І.М. до цієї події.

Друге - незаконний та необґрунтований арешт Різак І.М., позбавлення його волі на час проведення досудового слідства за відсутністю передбачених законом умов, на підставі заздалегідь сфальсифікованих рапортів працівників міліції про те, що вони не змогли знайти його ні за місцем проживання, ні за місцем роботи.

Третє - незаконне, необґрунтоване порушення кримінальних справ проти Паульо В.Д., Продана В.В., Поповича В.І., Зозулі В.І., Пацкана В.І. **“та інших нестановлених слідством осіб”** за обвинуваченням їх у вчиненні таких тяжких злочинів як бандитизм, готування до терористичного акту, розбій, незаконне позбавлення волі або викрадання людини, втручання в діяльність державного діяча, замаху на умисне вбивство, санкції яких передбачали позбавлення волі від семи до п’ятнадцяти років і навіть довічне ув’язнення, **з єдиною метою – зламати їх волю і під таким тяжким психологічним тиском отримати від них “потрібні”, завідомо неправдиві показання проти Різак І.М.** З цією же метою – організація кримінального переслідування Іщенко В.Ю.

Четверте - проведення в Свалявському районному суді прискореного розгляду кримінальної справи за обвинуваченням Паульо В.Д., Гуранича В.В., Поповича В.І. та Машіко І.І. у вчиненні злочинів, передбачених ст.ст.157 ч.2 та 294 ч.1 КК України з тим, щоб у вироку суду закріпити заздалегідь неправдиві показання зазначених осіб про те, що інкриміновані їм злочини були вчинені ними за вказівкою Різак І.М., надати цьому факту **“преюдиціальний характер”** і таким чином **“прив’язати”** Різак І.М. до допущених особисто ними порушень закону.

П’яте - посилена перевірка всієї діяльності Різак І.М. на посаді голови Закарпатської ОДА з тим, щоб нарощувати обвинувачення “на марші”, знайти за будь-яку ціну в його діях ознаки злочинів, діючи за принципом людина є – статті знайдуться.

Ваша честь !

Перед аналізом доказів по всіх епізодах пред’явленого Різаку І.М. обвинувачення, я знайшов необхідним і доцільним окремо зупинитись на аналізі, на дослідженні показань свідка Паульо В.Д.

Чому? Ваша честь!

Тому, що Паульо В.Д. можна назвати універсальним та козирним доказом обвинувачення. Користуючись термінологією карточних гравців, його можна визначити терміном доказ-джокер, який витягується з доказової колоди обвинуваченням у будь який потрібний момент і своїми показаннями замінює докази, які не існують. Паульо В.Д. завжди наготові бути присутнім у потрібному для обвинувачення місці і в потрібний для обвинувачення час, підтвердити або спростувати вчинення Різаком І.М. потрібних для обвинувачення дій, сказаних Різаком І.М. слів, підтвердити показання інших осіб, які орган досудового слідства використовує у своєму доказовому арсеналі проти Різака І.М.

Метою мого поглибленого аналізу показань свідка Паульо В.Д. на досудовому слідстві і в суді є виявити та показати причини, які обумовили таку його поведінку, причини, які змусили його підтверджувати будь-яку придуману органом досудового слідства версію обвинувачення Різака І.М.

В матеріалах кримінальної справи відсутні будь-які дані, які б підтверджували наявність неприязнених відношень між Паульо В.Д. та Різаком І.М. до порушення проти них кримінальних справ. Навпаки, встановлено, що вони разом докладали зусилля для посиленого розвитку футболу в Закарпатській області, спрямовували їх на досягнення виходу ФК “Закарпаття” у Вищу футбольну лігу України.

Їх кримінальне переслідування почалось після закінчення третього туру виборів Президента України, на якому перемогу отримав не підтримуваний ними кандидат Янукович В.Ф., а Ющенко В.А.

Я вже казав, що виступаючи на Майдані незалежності в м. Києві, на той час кандидат у Президенти України Ющенко В.А. озвучив надану йому неправдиву інформацію про те, що в Закарпатській області організовується другий “Беслан”. В підтвердження цих заяв по різних каналах телебачення систематично передавалась інформація про те, що на території Ужгородського стадіону “Авангард” затримане стійке організоване злочинне угруповання, банда, якою керує Паульо В.Д. і яке знаходиться під “кришею” Різака І.М.

Оскільки після закінчення третього туру президентських виборів цю завідомо неправдиву інформацію про “Закарпатський Беслан” потрібно було підтвердити за будь-яку ціну, щоб уникнути відповідальності за сказану неправду, така кримінальна справа була створена штучно, з надуманих поводів і підстав.

Кримінальна справа була порушена проти Паульо В.Д., однак її вістря, її лезо були спрямовані проти Різака І.М.

Головною метою незаконного кримінального переслідування Паульо В.Д. було домогтися дачі ним неправдивих показань проти Різака І.М., які були потрібні органу досудового слідства з причини незаконності порушення кримінальної справи проти самого Різака І.М.

З ухвали Апеляційного суду Закарпатської області від 12 серпня 2005р., яка приєднана судом до матеріалів даної кримінальної справи, вбачається, що Паульо В.Д. обвинувачувався по двом епізодам – організації масових заворушень та перешкоджанню здійсненню виборчого права в м. Свалява 13.11.2004р.- епізоду, який інкримінується і Різаку І.М. по даній кримінальній справі, та в організації у складі банди нападу на осіб - учасників мітингу в підтримку кандидата в Президенти України Ющенка В.А., який напередодні другого туру виборів повинен був відбутися 26.11.2004р. на пл. Народній в м. Ужгороді.

10.12.2004р. Паульо В.Д. піддали адміністративному арешту строком на десять днів, а в середні грудня 2004р. кримінальному.

Перебуваючи під вартою Паульо В.Д. категорично заперечував свою вину в пред'явлених йому звинуваченнях і не погоджувався давати неправдиві показання проти Різак І.М. У зв'язку з такою поведінкою Паульо В.Д. в щотижневому "Дзеркало тижня" навіть появилась стаття під назвою "Мовчання Чалого".

Тоді, для зламу волі і психіки Паульо В.Д., отримання від нього показань, спрямованих проти Різак І.М., органом досудового слідства були застосовані заборонені методи слідства, **a same:**

- Паульо В.Д. перемістили в слідчий ізолятор м. Львов, де надавали йому завідомо неправдиву інформацію про те, що його сім'я переслідується політичними силами, до яких належить Різака І.М. і що ці сили організували замах на життя його дітей та жінки шляхом створення на дорозі аварійної ситуації;

- всього по двом епізодам обвинувачення проти Паульо В.Д. незаконно, необґрунтовано, за відсутності будь - яких передбачених законом поведів і підстав, слідчим Львівської прокуратури Мисяк В.М. було порушено кримінальне переслідування по вісімнадцяти статтям Кримінального кодексу України, зокрема за ст. (1)257, (2)ст.14 ч.1 ст.258, (3)ст. 295 ч.2, (4)ст.342 ч.2, (5)ст.343 ч.2, (6)ст.345 ч.4, (7)ст.341, (8)ст.187 ч 4, (9)ст.194 ч.2, (10)ст.357 ч.2, (11)ст.146 ч.1, (12)ст.129 ч.2, (13)ст.263 ч.1,2, (14)ст.15 ч.2 ст.115 ч.2 п.п.1,5,8,9,12, (15)ст.348, (16)ст.344 ч.2, (17)ст.346 ч.2 та (18) ст.396 ч.2 КК України.

З перерахованих мною статей вбачається, що з надуманих підстав Паульо В.Д. необґрунтовано обвинувачувався у вчиненні таких злочинів як бандитизм, готування до терористичного акту, розбій, незаконне позбавлення волі або викрадення людини, втручання в діяльність державного діяча, замаху на умисне вбивство, санкції яких передбачали позбавлення волі від семи до п'ятнадцяти років і довічне ув'язнення.

На 12 серпня 2005р. Паульо В.Д. **незаконно та необґрунтовано** обвинувачувався органом досудового слідства в організації літом-осіню 2004 року мобільного злочинного угруповання – банди, в склад якої входило 100 осіб, в якій він здійснював керівництво в загальному та її членами окремо, для систематичного вчинення протягом тривалого часу попередньо підготовлених та спланованих

озброєних нападів на підприємства, установи, організації та на окремих осіб з метою заволодіння чужим майном...**та для перешкоджання мешканцям Закарпаття та інших областей здійсненню виборчого права напередодні і під час виборів Президента України.**

Зокрема, йому інкримінувалося планування та вчинення **двох** бандитських нападів групою в кількості близько 100 осіб в листопаді 2004 року:

- 13.11. 2004р., в м. Свалява, напад на 42-ох осіб, які прибули в Закарпатську область для проведення агітації у підтримку кандидата в Президенти України Ющенка В.А. з метою організації масових заворушень, застосування насильства, погромів, знищення майна, захоплення будівлі, насильницького виселення громадян, опору працівникам влади із застосуванням зброї та інших предметів, які використовувались як зброя та заволодіння чужим майном;

- 26.11.2004р., на стадіоні “Авангард” м. Ужгорода, організацію нападу на учасників мітингу, який мав відбутися в цей же день в м. Ужгороді на пл. Народній в підтримку кандидата в Президенти України Ющенка В.А., опір 49-працівникам міліції, які намагалися перешкодити їх злочинним діям та заклик до їх вбивства.

Апеляційний суд Закарпатської області дав критичну оцінку пред’явленим Паульо В.Д. обвинуваченням і справу повернув прокурору для проведення додаткового розслідування. **Однак, на час розгляду справи в суді застосовані органом досудового слідства незаконні методи дали бажаний для обвинувачення результат – будучи психологічно зломленим під тягарем незаконних та необґрунтованих обвинувачень у вчиненні тяжких злочинів Паульо В.Д. погодився давати неправдиві показання проти Різака І.М., що констатовано і в ухвалі суду.**

Продовжуючи використовувати тактику **кнути та пряника**, за згоду давати неправдиві показання проти Різака І.М., орган досудового слідства кваліфікував дії Паульо В.Д. лише по двом статтям Кримінального кодексу України – 157 ч.2 та 294 ч.1 КК України за епізодом, пов’язаним з подіями в м. Свалява.

Щодо обвинувачення Паульо В.Д. та інших осіб в організації “Закарпатського Беслану” – організації нападу 26.11.2004р. на учасників мітингу на пл. Народній в м. Ужгороді на підтримку кандидата в Президенти Ющенка В.А., у вчиненні опору працівникам міліції, заклику до їх вбивства, у вчиненні всіх інших раніше інкримінованих Паульо В.Д. тяжких злочинів, органом досудового слідства було прийнято рішення про відсутність підстав, доказів для пред’явлення цих звинувачень.

Суд відмовив Різаку І.М. і його захисникам в задоволенні клопотання дослідити в даному судовому засіданні і кримінальну справу №1-15/2006р., розглянуту Свалявським районним судом Закарпатської області, в якій міститься оригінал постанови про закриття проти Паульо В.Д. кримінальних справ, порушених за ознаками злочинів, які були пред’явлені йому слідчим Мисяк В.М. до направлення кримінальної справи для розгляду Апеляційному суду Закарпатської області. Однак, допитаний в судовому засіданні в якості свідка слідчий Данча М.М., який закінчував розслідування

кримінальної справи за обвинуваченням Паульо В.Д. і направив її до суду, **підтвердив**, що ним була винесена постанова про закриття проти Паульо В.Д. **всіх** порушених проти нього кримінальних справ з підстав, передбачених п.2 ст.6 або п.2 ст.213 КПК України – за відсутністю складу раніше інкримінованих злочинів, або за недоведеністю Паульо В.Д. в причетності до їх вчинення, за виключенням його обвинувачення у вчиненні злочинів, передбачених ч.2 ст.157 та ч.1 ст.294 КК України.

Цим рішенням слідчого Данча М.М. встановлено і підтверджено, що озвучена і показана на весь світ інформація про “Закарпатський Беслан”, про організацію нападу на учасників мітингу в підтримку кандидата в Президенти України Ющенка В.А. є неправдою, а точніше, повною брехнею, що не було героїчної поведінки працівників міліції, які ризикували власним життям, захищаючи суспільство від бандитів.

Цим же рішенням слідчого Данча М.М. встановлено і підтверджено, що ні в діях Паульо В.Д., ні в діях інших кримінально переслідуваних осіб не було ознак порушення закону, а тому такі ознаки містять дії самих працівників міліції, які були неправомірними.

Цим же рішенням слідчого Данча М.М. встановлено і підтверджено завідомо незаконне порушення проти Паульо В.Д. всіх кримінальних справ за обвинуваченням його у вчиненні дев’ятнадцяти злочинів з тим, **щоб добитися від Паульо В.Д. дачі неправдивих показань проти Різака І.М. і в послідуєчому, в якості “нагороди”, обвинувачення по ним більше не пред’являти.**

Ваша честь!

На жаль неправдива, принижуюча честь і гідність, дискредитує Різака І.М. інформація про організацію під його прикриттям “Закарпатського Беслану” була об’явлена на весь світ, а правда, яка встановлена в процесі розслідування кримінальної справи про те, що така подія взагалі не мала місце, **замовчується.**

Надалі, співпрацюючи з органом досудового слідства а напрямку оговору Різака І.М., в обмін на “пряник” – призначення йому покарання, не пов’язаного з позбавленням волі, Паульо В.Д. і в Свалявському районному суді при розгляді кримінальної справи за обвинуваченням його, Гуранича В.В., Поповича В.І. та Машіко І.І. у вчиненні злочинів, передбачених ст.157 ч.2 та ст.294 ч.1 КК, стверджував, що розпорядження організувати масові заворушення і перешкоджати громадянам у здійсненні виборчого права отримав безпосередньо від Різака І.М. (більш детальний аналіз цього вироку буде наданий мною в нижче).

Ваша честь!

Виходячи з викладених аргументів та доводів, я вважаю, що показання Паульо В.Д., дані ним під час досудового слідства та в суді, не можуть бути прийняті до уваги, оскільки не є правдивими, щирими, здобуті з застосуванням щодо нього органом досудового слідства недозволених методів,

спрямовані на пом'якшення його кримінальної відповідальності за вчиненні ним злочини шляхом оговору, дачі неправдивих показань проти Різака І.М.

Вірити показанням свідка Паульо В.Д., визнавати їх правдивими та щирими, це все рівно, що визнавати правдивими та щирими показання людини, які вона дала під час знаходження зашморгу на її шиї, під час знаходження її голови під гільйотиною або під сокирою ката.

З аналогічних причин неправдиві показання проти Різака І.М. на досудовому слідстві і в суді давали свідки Продан В.В., Зозуля В.І., Попович В.І., Пацкан В.В. та Іщенко О.В.

Ваша честь!

Кримінальна справа за фактом самогубства колишнього ректора УжНУ Сливки В.Ю. була реанімована за прямою ініціативою прокуратури Закарпатської області. Обставини смерті Сливки В.Ю. ретельно перевірялись прокуратурою м. Ужгорода двічі, і кожного разу 02.06. та 10.08. 2004р. виносились постанови про відмовлення в порушенні кримінальної справи на підставі п.2 ст.6 КПК України.

Дружина померлого – Сливка Наталія Василівна, або близькі Сливки Володимира Юлійовича з зазначеними висновки прокуратури м. Ужгорода погодились, не оспорювали їх, за власною ініціативою з заявами, в яких би в черговий раз просили перевірити обставини смерті Сливки В.Ю, до правоохоронних органів не звертались. Сливка Наталія Василівна була визнана потерпілою лише наприкінці досудового слідства – 01.09.2005р. за власною ініціативою слідчого і всього єдиний раз допитана в якості потерпілої 22 серпня 2005р. З'явитися в судове засідання для дачі пояснень та захисту своїх прав Сливка Н.В. також відмовилась, претензій матеріального або морального характеру до Різака І.М. не пред'явила.

Викладені факти свідчать що люди, для яких смерть Сливки В.Ю. була найбільш тяжкою втратою погодились з об'єктивністю результатів перевірки причин смерті останнього.

За відсутністю будь-яких додаткових даних, які б давали підстави сумніватися в законності та обґрунтованості постанови прокуратури м. Ужгорода від 10.08.2004р., використовуючи одні і ті же обставини справи, однак даючи їм іншу інтерпретацію та оцінку, прокуратура Закарпатської області, так би мовити “інкогніто”, в “тиші кабінетів” 22.12.2004р. скасовує постанову від 10.08.2004р. і порушує справу по факту за ст. 120 ч.1 КК України 05.01.2005р.

05.01.2005р. справа потрапляє у провадження слідчого прокуратури Закарпатської області Данча М.М., який 11.02.2005р. порушив кримінальну справу за ч.2 ст.120 КК України вже стосовно Різака І.М., не поставивши останнього до відома.

Аналіз матеріалів кримінальної справи переконливо свідчить, що на 11.02.2005р. - час порушення кримінальної справи стосовно Різака І.М., були відсутні достовірні дані про те, що він особисто давав вказівки про проведення перевірок в УжНУ контролюючими та правоохоронними органами, публікувати у засобах масової інформації статті, які принижують людську гідність Сливки В.Ю., вказували би на залежність Сливки В.Ю. від Різака І.М. Ні один з свідків ні прямо, ні побічно не вказав, що саме Різак І.М. давав вказівки на проведення перевірок та публікацію статей в ЗМІ про корупцію в УжНУ і участь в цьому Сливки В.Ю.

Зазначені факти доводять, що як скасування прокуратурою Закарпатської області постанови прокуратури м. Ужгород від 10.08.2004р., так і послідує порушення кримінальної справи за фактом самогубства Сливки В.Ю. 11.02.2005р. стосовно Різака І.М. були незаконними, необґрунтованими і мали заздалегідь спланований і цілеспрямований обвинувальний характер.

Організатори кримінального переслідування Різака І.М., розуміючи та усвідомлюючи незаконність своїх дій, розуміючи та усвідомлюючи відсутність поводів і підстав для порушення стосовно Різака І.М. кримінальної справи за ознаками ч.2 ст.120 КК України, вирішили відсутність доказів компенсувати висновками експертизи, які явно виходили за межі компетенції експертів.

28.03.2005р. слідчий Данча М.М. призначив по справі посмертну психолого-психіатричну експертизу стосовно Сливки В.Ю., проведення якої доручив експертам Львівської обласної психіатричної лікарні. З метою позбавлення Різака І.М. можливості захиститись від незаконно початого проти нього кримінального переслідування, його не повідомили про порушену щодо нього кримінальну справу, а з метою позбавити можливості реалізувати свої права на захист при призначенні посмертної психолого-психіатричної експертизи Сливки В.Ю. до отримання її результатів, його не допитували ні в якості потерпілого, ні в якості обвинуваченого, і штучно тримали його в цьому невизначеному процесуальному положенні.

Слідчий Данча М.М., завчасно підібравши тенденційним матеріал, поставив експертам питання, яке вочевидь виходило за межі їх компетенції, а саме: ***“Яким чином ситуація, створена навколо Сливки В.Ю., його індивідуально-психологічні особливості, могли вплинути на емоційний стан Сливки В.Ю. в момент спричинення собі т/у та чи перебували вони в прямому причинному зв'язку з діями Різака І.М.?”*** Отримавши від експертів хоча і вкрай плутану та гіпотетичну, але бажану відповідь (***детальний аналіз цієї так званої експертизи буде наданий мною нижче***), прокуратура Закарпатської області виявила, що в неї повністю розв'язані руки для порушення стосовно Різака І.М. кримінальної справи за ч.3 ст.365 КК України, що і було зроблено 13.05.2005р., затримання Різака І.М. і позбавлення його волі на час проведення досудового слідства.

Обвинувачуючи Різака І.М. у доведенні до самогубства колишнього ректора Ужгородського Національного Університету Сливки В.Ю. орган досудового слідства, - і з цим погодились прокурор, який затверджував обвинувальний висновок, а також прокурори, які

підтримують обвинувачення у суді, - кваліфікував дії Різака І. М. одночасно за двома статтями КК України, за ст.365 ч.3 КК України, як, цитую з обвинувального висновку: *“ перевищення влади та службових повноважень, тобто, умисне вчинення службовою особою дій, які явно виходять за межі наданих їй прав і повноважень, супроводжувались болісними і такими, що ображають особисту гідність потерпілого, діями, що спричинили тяжкі наслідки охоронюваним законом правам та інтересам окремих громадян, державним та громадським інтересам ”* та за ст.120 ч.2 КК України, як, цитую: *“... доведення до самогубства, тобто доведення особи до самогубства, що є наслідком систематичного приниження її людської гідності, вчинене щодо особи, яка перебувала в матеріальній або іншій залежності від винуватого.”*

Отже, одні і ті ж дії Різака І.М., які слідчим описані і викладені в якості об'єктивної сторони злочину, передбаченого всіма кваліфікуючими ознаками ч.1 і ч.2 ст.120 КК України, вдруге інкримінуються йому за ч.3 ст.365 КК України.

Незалежно від наявності або відсутності в діях Різака цих інкримінованих складів злочину, - одночасне застосування статей 120 і 365 КК України – є неможливим.

Відповідно до п.11 постанови Пленуму Верховного Суду України від 26 грудня 2003 року №15 “Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень”: “Якщо перевищення влади або службових повноважень призвело до самогубства потерпілого ... дії службової особи підлягають кваліфікації за ч.3 ст.365 КК України і додаткової кваліфікації за ст.120 цього Кодексу не потребують”.

Отже, кваліфікація і виклад фактичних обставин в об'ємі ч.2 ст.120 КК України є невірною і зайвою.

Згідно постанови про притягнення Різака І.М. в якості обвинуваченого та обвинувального висновку, об'єктивна сторона інкримінованих Різаку І.М. по цьому епізоду обвинувачення злочинів полягала у вчиненні ним наступних дій:

- організації різного роду перевірок силами правоохоронних та контролюючих органів, служби безпеки України, шляхом використання свого службового становища – голови Закарпатської обласної державної адміністрації і явного виходу за межі наданих йому прав і повноважень;
- організації цькування Сливки В.Ю. через засоби масової інформації шляхом дачі у квітні 2004 р. усної вказівки шеф-редактору закарпатської щотижневої правозахисної газети “Правозахист” Темнову М.Ю. висвітлювати у вказаному друкованому засобі масової інформації роботу ректора Сливки В.Ю. як непрофесійну діяльність останнього, негативну роботу вищого навчального закладу загалом;
- виконанням Темновим М.Ю. цих незаконних вказівок Різака І.М. і публікацією в газеті “Правозахист” статей, в яких негативно була відображена робота УжНУ та його керівника Сливки В.Ю., зокрема, в № 13 від 03.03.2004 року, № 14 від 06.04.2004 року, № 15 від 20.04.2004 року, № 16 від 27.04.2004 року, № 17 від 11.05.2004 року, № 18 від 17.05.2004 року, № 19 від 25.05.2004 року статей під назвами: “SOS студентів РГФ або врятуйте від декана – пройдисвіта”, “УжНУ очима студента, або як розправилися з Шевченківським стипендіатом”, “Критичні дні і райська насолода УжНУ”, “Не все – правда”, “Золотий фонд педагогічних кадрів УжНУ Закарпаттю більше не потрібний?”, “УжНУ іншими очима, або відповідь Шевченківському стипендіату”, “Бути чи не бути студентом ФРГФ?”, “Крута новина – корупційну тему в УжНУ закрито? Студенти кажуть: Ні!”, “Чого бояться віртуальні автори з кафедри журналістики УжНУ?”;
- вчиненні болісних і таких, що ображали особисту гідність Сливки В.Ю. дій.

Ваша честь!

Ні на досудовому слідстві, ні в судовому засіданні доказів, які б підтверджували вчинення Різаком І.М. таких дій не здобуто.

Перед тим як перейти до аналізу доказів по даному епізоду обвинувачення хочу звернути вашу увагу на те, що як постанова про притягнення Різака І.М в якості обвинуваченого від 25 серпня 2005р., так і обвинувальний висновок не відповідають вимогам ст.ст.131,132 та 223 КПК України, оскільки є неконкретними за змістом і не підтверджені матеріалами справи.

Відповідно до вимог ст.ст. 131 та 132 КПК України, притягнення особи в якості обвинуваченої може мати місце лише у випадку, коли є достатньо доказів, які вказують на вчинення злочину певною особою з винесенням слідчим мотивованої постанови, в якій повинно бути зазначено злочин, у вчиненні якого обвинувачується дана особа, час, місце та інші обставини вчинення злочину.

Відповідно до вимог п.10 постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003р.№8 “Про застосування законодавства, яке забезпечує право на захист у кримінальному судочинстві”, постанови про притягнення як обвинуваченого повинні бути конкретні за змістом. Такі ж вимоги законодавець ставить і до обвинувального висновку.

Зазначені вимоги закону при пред’явленні обвинувачення Різаку І.М. та складанні обвинувального висновку органом досудового слідства не виконані.

Так, текст постанови, в якому описана об’єктивна сторона дій Різака І.М., лише дає підстави вважати, що органом досудового слідства він обвинувачується у доведенні до самогубства Сливки В.Ю. шляхом систематичного приниження гідності останнього, однак дії Різака І.М. одночасно кваліфіковані за всіма кваліфікуючими ознаками ч.1 і ч.2 ст.120 КК України, без конкретизації і розкриття змісту цих кваліфікуючих ознак.

Злочин, передбачений ст.120 КК України, характеризується такими ознаками: 1) діями, що полягають у жорсткому поводженні з особою, шантажі, примусі до протиправних дій або систематичному приниженні її людської гідності; 2) наслідками у вигляді самогубства потерпілого або замаху на самогубство; 3) причинним зв’язком між вказаними діями та наслідками.

Кваліфікуючи дії Різака І.М. за всіма кваліфікуючими ознаками, передбаченими ч.1 і ч.2 ст.120 КК України, слідчий в постанові не конкретизував, які з них підпадають під ці кваліфікуючі ознаки.

Зокрема, як в постанові про притягнення Різака І.М. в якості обвинуваченого за ч.1 і ч.2 ст.120 КК України, так і в обвинувальному висновку слідчий конкретно не вказав:

- які саме дії вчинив Різак І.М., спрямовані на “організацію” перевірок силами правоохоронних органів та служби безпеки;

- за якими усним, письмовими або проявленими в будь-якій іншій формі вказівками Різак І.М. ці перевірки були проведені;

- коли і кому такі вказівки давав Різак І.М.;

- які “сили” правоохоронних органів і служби безпеки ці перевірки проводили, які службові особи безпосередньо їх здійснювали, які конкретні результати цих перевірок, які їх наслідки і чи містять вони негативні дані про діяльність Сливки В.Ю. на посаді ректора УжНУ ;

- в який спосіб Різак І.М. вчинено “цитування” через пресу Сливки В.Ю.;

- в чому полягають і проявилися дії Різак І.М. “...спрямовані на систематичне приниження...людської гідності та авторитету керівника вищого учбового закладу...”

Всі, наголошую, всі матеріали перевірок, які були проведені в УжНУ за період, коли Різак І.М. перебував на посаді голови Закарпатської ОДА, містяться в матеріалах кримінальної справи.

Слідчі, які проводили розслідування, обвинувачуючи Різак І.М. в тому, що з метою усунення Сливки В.Ю. з посади ректора УжНУ він, шляхом використання свого службового становища, умисно їх організував, зобов'язані були послатись на дані цих перевірок і чітко, ясно та однозначно вказати в постанові про притягнення Різак І.М. в якості обвинуваченого та в обвинувальному висновку коли, кому, в якій формі і яким чином він дав вказівки їх організувати, ким вони проводились, у який спосіб і які дали результати.

Але цього не зроблено. Грубо порушуючи покладені на нього ст.ст. 22 та 223 КПК України обов'язки, слідчий Данча М.М. “вупор” не хотів бачити обставини, які виправдовують Різак І.М. і тому, в обвинувальному висновку на фактичні дані актів перевірок не посилається, умовчує про них, умовчує, на моє переконання, умисно і цілеспрямовано, оскільки ці дані свідчать про абсолютну непричетність Різак І.М. до їх проведення.

З кримінальної справи видно, що рішення про проведення перевірок у вищих учбових закладах Закарпатської області у другому півріччі 2003р., в тому числі і в УжНУ, було прийнято не Різак І.М. і не за його вказівками, а керівниками правоохоронних та контролюючих органів Закарпатської області на міжвідомчій нараді 6-го серпня 2003р., про що була винесена відповідна постанова.

В зазначеній постанові, яка підписана заступником прокурора Закарпатської області І.Штефанюком, начальником УМВС України в Закарпатській області П.Пилипчаком, в.о. начальника УСБ в Закарпатській області В.Лизанцем, головою ДПА в Закарпатській області А. Скіб'яком та начальником КРУ в Закарпатській області В.Дикуном зазначено, що обговоривши інформацію заступника прокурора області Химинця В.В. про стан боротьби з хабарництвом та іншими

корупційними діями в навчальних закладах за 7 місяців 2003р., **вони дійшли висновку**, що, цитую: "...робота на вказаному напрямі, відповідно до доручення Президента України від 16 лютого 2003 року №1-1/874, визнана незадовільною і потребує посилення та координації спільних зусиль всіх правоохоронних та контролюючих органів.

Не відбулося відчутних зрушень у боротьбі з корупційними діями та правопорушеннями, пов'язаними з корупцією в системі освіти...Правоохоронними та контролюючими органами не виявлялись порушення при використанні бюджетних коштів та благодійних внесків навчальними закладами області...Не приділено належної уваги перевірці нарахування коштів за платне навчання у вищих учбових закладах, їх цільового використання та правильності нарахування і сплати податків до бюджету, а також щодо встановлення осіб із числа професорсько-викладацького складу, які здійснюють репетиторську діяльність без реєстрації в установленому порядку. Вимагає покращення діяльність правоохоронних органів області щодо протидії хабарництву та іншим корупційним діям у навчальних закладах під час здачі студентами вступних іспитів, а також студентами поточних та випускних екзаменів, захисту курсових і дипломних робіт."

На цій же нараді було постановлено:

- **в серпні-жовтні 2003р.** "УМВС, УСБ, УПМ ДПА КРУ в Закарпатській області провести перевірки дотримання законності використання навчальними закладами області бюджетних коштів та благодійних внесків, в тому числі цільових коштів, що спрямовані на оплату навчання для представників пільгових категорій населення";

- **на протязі 2-го півріччя 2003р.** "Прокуратурі області, УМВС, УСБ України в області із залученням контролюючих органів **перевірити** в учбових закладах 1-4 ступенів додержання...Законів України "Про освіту" та "Про вищу освіту" щодо навчання студентів за рахунок державного замовлення та на контрактній основі, правомірності видачі документів про середню-спеціальну та вищу освіту, звернувши особливу увагу на попередження фактів хабарництва та корупції у завуальованій формі шляхом отримання коштів як спонсорської допомоги, сприяння в складанні вступних та поточних іспитів під прикриттям діяльності "Репетиторства" або наданням інших послуг";

- **в серпні-листопаді 2003р.** "УПМ ДПА, УМВС, КРУ в Закарпатській області **провести перевірки** надходження коштів за платне навчання у вищих учбових закладах, їх цільового використання та правильності нарахування сплати податків до бюджету";

- **у вересні-листопаді 2003р.** "Прокуратурі області, УМВС, УСБ України в Закарпатській області із залученням контролюючих органів, провести анонімне опитування у вищих учбових закладах з метою виявлення порушень закону. Створити при УМВС України в Закарпатській області телефони довіри із зазначеного питання. Про проведену роботу систематично інформувати громадськість через засоби масової інформації".

З копій актів проведених в УжНУ перевірок та листів під назвою **"Зведена інформація про перевірки, проведені контролюючими та правоохоронними органами Ужгородського національного університету протягом останніх трьох років"**, які були надіслані в.о. ректора УжНУ Русином В.І. прокурору м. Ужгород Тацюну Ю. (лист від 10 червня 2004р., за вих. № 5/924) вбачається, що у зазначений період в УжНУ було проведено **7 (сім)** перевірок, а саме:

1. 30.10.2002р., за період з 01.04.2000р. по 01.10.2002р. контрольно-ревізійним управлінням в Закарпатській області;

2. 22.03.2002р., за період з 01.09.2002р. по 01.03.2003р. контрольно-ревізійним управлінням в Закарпатській області;

3. 18.11.2003р. (акт складений 23.11.2003р.) Державною інспекцією з контролю за цінами в Закарпатській області;

4. 05.07.2002р., за період з 2-го кварталу 2000р. по 1-й квартал 2002р. Державною податковою інспекцією в м. Ужгороді;

5. 05.03.2003р. за період 2002р., сплата та використання коштів фонду соціального страхування, контрольно-ревізійним управлінням в Закарпатській області;

6. 16.01.2004р., за період з 01.11.2002р. по 01.01.2004р.
контрольно-ревізійним управлінням в Закарпатській області;

7. 30.03.2004р., не закінчена на день надання інформації, Державною податковою інспекцією в м. Ужгороді.

В актах цих перевірок прямо вказані як підстави їх проведення, так і особи, які їх проводили.

Їх аналіз однозначно свідчить про їх плановий характер та доказує будь - яку непричетність Різака І.М. до їх проведення.

Так, перша перевірка від 30.10.2002р., за період з 01.04.2000р. по 01.10.2002р., була проведена контрольно-ревізійним управлінням в Закарпатській області на підставі завдання: “Голови КРУ України та плану роботи контрольно-ревізійного управління Закарпатської області на 2-ге півріччя 2002р.”, що констатовано в “Акті ревізії використання та збереження бюджетних коштів та майна, достовірності бухгалтерського обліку та звітності в УжНУ в період з 01.04.2000р. по 01.10.2002р.” та в листі першого заступника начальника КРУ в Закарпатській області Дикун В.Ю. “ Про усунення порушень та недоліків виявлених ревізією” від 12.11.2002р., за вих. № 07-03-1967, (т.2 а.с. 68-69, 75-109).

Друга перевірка від 22.03.2002р., за період з 01.09.2002р. по 01.03.2003р., була проведена контрольно-ревізійним управлінням в Закарпатській області на виконання плану основних робіт КРУ в Закарпатській області та на підставі посвідчення №122 від 18.03.2002р., про що вказано в довідці” (т.2 а.с. 101-121).

Третя перевірка від 18.11.03р. (акт складений 21.11.2003р.), була проведена начальником відділу Державної інспекції з контролю за цінами в Закарпатській області Гуляничем В.В., на підставі направлення №687, виданого Державною інспекцією з контролю за цінами в Закарпатській області 18.11.2003р. з питань дотримання порядку формування та застосування тарифів (плати) за послуги, які надаються Ужгородським національним університетом відповідно до вимог ст.61 Закону “Про освіту” та постанов Кабінету Міністрів України від 20.01.1997р. №38 “ Про

затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися державними навчальними закладами” та від 12.11.1997р. №1260 “Про документи про освіту та вчені звання” (із змінами), що підтверджується даними складеного акту (т.2 а.с.122-129).

Четверта перевірка від 05.07.2002р., періоду з 2-го кварталу 2000р. по 1-й квартал 2002р., була проведена з 18.06.2002р. по 27.06.2002р Державною податковою інспекцією в м. Ужгороді на підставі ст.20 Закону України “ Про систему оподаткування”, ст.11 Закону України “Про державну податкову службу в Україні”, на виконання Національного плану-графіку проведення документальних перевірок на 2002 рік, на підставі Наказу №260 від 18.06.2002, про що вказано в акті №23-1/251 від 05.07.2001р. “ Про результати перевірки дотримання вимог податкового законодавства Ужгородського Національного Університету за період 2-й квартал 2000 року - 1-й квартал 2002р.” (т. 2 а.с. 130-146).

П’ята перевірка від 05.03.2003р. - сплати та використання коштів фонду соціального страхування, була проведена контрольно-ревізійним управлінням в Закарпатській області на виконання плану основних питань роботи контрольно-ревізійного управління в Закарпатській області на 1 півріччя 2003 року, про що також вказано в “Акті наслідків перевірки правильності нарахування, своєчасності сплати страхових внесків до Фонду соціального страхування та використання коштів Фонду в Ужгородському національному університеті” від 26.02.-5.03.2003р. (т. 2 а.с.156-162).

Шоста перевірка від 16.01.2004р., за період з 01.11.2002р. по 01.01.2004р., була проведена на виконання доручення Голови КРУ України та Управління Служби безпеки в Закарпатській області, про що вказано в “Акті перевірки окремих питань фінансово-господарської діяльності в Ужгородському національному університеті” від 23.11.2003р.- 16.01.2004р.”(з переривом з 04.12.2003р. по 08.01.2003р. в зв’язку з виробничою необхідністю) та зазначено в листі начальника контрольно-ревізійного управління в Закарпатській області Державної контрольно-ревізійної служби в Україні СТОЙКА І.Ф. від 03.06.2004р. за вих.№07-03/1375, надісланому на вимогу слідчого від 28.05.2004р. за вих. № 1070 вх.04 – дослівно: “КРУ в Закарпатській області в січні 2004р. провело в УжНУ перевірку з питань боротьби з хабарництвом та іншими корупційними діяннями за період з 2000-2003р.р., НА ВИКОНАННЯ доручення Голови КРУ України від 14.11.2003р. № 03-18/333, щодо перевірки законності витрачання коштів Державного бюджету, спрямованих на кредитування здобуття вищої освіти відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 27.05.2000р. №844 “Про затвердження порядку надання молодим громадянам пільгових довгострокових кредитів для здобуття освіти у вищих навчальних закладах за різними формами навчання незалежно від форм власності”, наказу Міністерства освіти і науки від

13.06.2000р. “№200 “ Про надання молодим громадянам пільгових довгострокових кредитів для здобуття освіти у вищих навчальних закладах” та на виконання доручення Служби безпеки України в Закарпатській області від 25.10. 03р. № к/8259, № к/8200, від 30.10.2003р. 4769, а також на виконання п.п.3.4.7. постанови міжвідомчої наради керівників правоохоронних та контролюючих органів Закарпатської області від 06. 08. 2003р. з питань боротьби з хабарництвом та іншими корупційними діями.” (т. 2 а.с. 2-3, 163-167)

Сьома перевірка, яка була почата 30.03.2004р., також проведена виключно на законних підставах, що підтверджується **“Висновком службової перевірки обґрунтованості та законності проведення позапланової перевірки УжНУ працівниками ДПІ в м. Ужгороді”** від 18.04.2005р. яка, на вимогу органу досудового слідства, була проведена заступником начальника ВБК УПМ в Закарпатській області Попадичем І.О., заступником начальника управління ВБК УПМ з ОВ в Закарпатській області Цап М.М. та затверджена головою ДПА у Закарпатській області І.І. Крілем. За висновками зазначеної службової перевірки: **“Проведення позапланової перевірки Ужгородського національного університету працівниками ДПІ в м. Ужгороді здійснювалось у відповідності до положень п.3 “в” Указу Президента України від 23.07.1998р. №817/98 “ Про заходи з дерегулювання підприємницької діяльності.”**

Такий же висновок міститься в листі начальника ДПІ в м. Ужгороді Бадида М.П. від 13.04.2005р., за вих. № 7237/8/10 “Про надання інформації”, надісланому ДПА у Закарпатській області.

В цих документах вказано, що підставою для проведення позапланової перевірки був висновок від 23.03.2004р. начальника відділу прямих податків УОЮО ДПІ в м. Ужгороді Сопко Г.М., у якого після проведення аналізу податкової звітності УжНУ виник сумнів щодо правильності застосування пільг та правильності використання доходів (спецкоштів) неприбуткової організації УжНУ, оскільки перевірка дотримання вимог податкового законодавства з цього питання не проводилась більше одного року.

Окрім зазначених актів перевірок, в матеріалах кримінальної справи також міститься “Акт перевірки правильності оприбуткування та видачі путівок на санаторно-курортне лікування в Ужгородському національному університеті”, проведеної спеціалістами Закарпатського обласного відділення Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, в якому відсутні посилання на підстави проведеної перевірки, однак зазначено, що перевірка була проведена з відома Сливки В.Ю. і порушень не виявлено та **“Акт про результати зустрічної перевірки з питань використання коштів Державного бюджету, виділених на заходи, пов’язані з ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи та соціальним захистом населення в УжНУ за період 2002-2003 та поточний 2004р.р.”** від 21.08.2004р., яка була проведена контрольно-ревізійним відділом в м.

Ужгороді ДКРС в Україні на виконання плану основних питань роботи контрольно-ревізійного відділу в м. Ужгороді вже після смерті Сливки В.Ю.

Допитана з приводу проведення цих перевірок головний бухгалтер УжНУ Боднар М.Ю. на досудовому слідстві і в суді пояснила, що, цитую: **“За останні три роки в УжНУ проводились планові перевірки відповідними контролюючим органами, а саме: контрольно-ревізійним управлінням, Пенсійним фондом України, податковою інспекцією, відділом соціального страхування. Ці перевірки проходили раз в два роки відповідним контролюючим органом. За наслідками планових перевірок виявлялись несуттєві порушення, кримінальні справи не порушувались. Перевірки проводились у звичайному режимі і не було ніякої упередженості зі сторони працівників контролюючих органів. За наслідками проведених перевірок кримінальні справи не порушувались, а виявлені порушення усувались в установленому законом порядку.**

Правоохоронні органи до 2004 р. УжНУ не перевіряли. Лише в поточному році робили перевірку співробітники СБУ з питання достовірності підписів в платіжних відомостях та видачі заробітної плати іншими особами за довіреністю. Порушень не було виявлено.

В поточному році була перевірка контрольно-ревізійним управлінням в Закарпатській області, яка почалась 25.02.2003р., а закінчена 16.01.04р. за дорученням СБУ з питань законності витрачання бюджетних коштів на кредитування здобуття вищої освіти, та наукових проектів, та дотримання фінансової дисципліни.

30.03.2004р. Державною податковою інспекцією в м. Ужгороді розпочато позапланову документальну перевірку УжНУ, яка на даний період незавершена, оскільки нам не надано акту перевірки.”

Аналогічні показання дала в ході досудового слідства Боднар М.І. і при допиті її 14.01. 2005р. в якості свідка і підтвердила, що: “...я не можу сказати, щоб за останні два роки кількість проведених в УжНУ перевірок збільшилась або зменшилась, всі вони проводились планово з року в рік”. Зазначені показання Боднар М.І. повністю підтвердила і в судовому засіданні.

З листа першого заступника начальника УМВС України в Закарпатській області Шаранича С.О. від 03.06.2004р. за вих. №29/1768, надісланого прокурору м. Ужгород, вбачається, що на протязі 2004р. **була проведена лише одна перевірка матеріалів:** “які надійшли з обласної прокуратури за №04 від 19.04.2004р. по заяві громадянина Головея В.М., мешканця м. Ужгород, вул.8-го Березня 24/16, працюючого викладачем кафедри філософії УжНУ, щодо зловживання службовим становищем, хабарництвом з боку посадових осіб УжНУ”.

Перевірку було проведено співробітниками відділу по боротьбі з корупцією, всі матеріали направлені до обласної прокуратури 30.04.2004р., за вихідним номером №29/1380 від 30.04.2004р.”

Допитаний під час досудового слідства доцент кафедри філософії УжНУ Головей Василь Михайлович підтвердив, що він **за власною ініціативою** звернувся з заявами до начальника управління СБУ в Закарпатській області та начальника Ужгородського МВ УМВС України в Закарпатській області, в яких піддав різкій критиці діяльність ректора УжНУ Сливку В.Ю. та викладачів університету Блецкана М.І., Пітюлича М.І., Лендела В.Г., стверджуючи, що в університеті процвітають такі явища, як хабарництво і “блат”. Зокрема, допитаний в якості свідка 20.01.2005р. Головей В.М. показав, що: *“весною 2004р. я звернувся з письмовою заявою до УСБУ про ненормальні умови, які були створені в УжНУ, зловживання, несправедливість і неповагу. Заяву я написав з власної ініціативи.”*

В кримінальній справі, крім матеріалів вищезазначених перевірок, містяться і відмовні матеріали за результатами перевірки, проведеної співробітниками управління СБУ в Закарпатській області та Ужгородського МВ УМВС України щодо факту отримання заробітної плати за секретаря деканату філологічного факультету Бідзілі М.І., методистом цього ж факультету Блищак О.П.

З цих матеріалів вбачається, що ця перевірка була ініційована помічником начальника 1-го напрямку ВЗНД та КЗБТ управління СБУ в Закарпатській області Симочко В., про що свідчить його рапорт від 08.04.2004р., №5/2417 на ім'я начальника відділу ЗНД та КЗБТ УСБУ в Закарпатській області Лях О.В. і до її організації та проведення Різак І.М. також не причетний.

Матеріали кримінальної справи також не містять показань осіб, які проводили перевірки в УжНУ, та осіб, діяльність яких перевірялась, про причетність до організації та проведення цих перевірок Різак І.М., або про його намагання будь-яким чином та в будь-який спосіб вплинути на їх результати.

На досудовому слідстві і в суді в якості свідків були допитані начальник ДПІ у м. Ужгороді **Бадида М.П.**, її перший заступник **Чухрай О.І.**, її заступник **Зюріна Л.В.**, начальник відділу оподаткування фізичних осіб **Собко Г.М.**, працівники цієї установи **Марченко П.П.**, **Стефанович Т.М.** та **Войнович Н.М.**, які детально пояснили, що позапланова перевірка в УжНУ у 2004-2005 р.р. проводилась відповідно до вимог чинного законодавства, обґрунтовано, за власною ініціативою працівників ДПІ в м. Ужгород, і була викликана необхідністю перевірки правильності використання та витрат в УжНУ великих пільгових грошових оборотів. Всі зазначені свідки як на досудовому слідстві, так і в суді категорично заперечували будь-яку причетність до цієї позапланової перевірки як Різак І.М., так і посадових осіб Закарпатської ОДА.

Таким чином, сукупність вищезазначених проаналізованих доказів прямо і однозначно свідчить, що всі перевірки, які були проведені в УжНУ на протязі 2001-2004р.р. були плановими, проводились відповідно до вимог чинного законодавства і до проведення жодної із них Різак І.М. не причетний ні прямо, ні побічно.

Ці ж докази також прямо і однозначно свідчать про незаконність, необґрунтованість, голослівність та надуманість обвинувачення органом досудового слідства Різака І.М. в організації різного роду перевірок в УжНУ силами правоохоронних та контролюючих органів, служби безпеки України.

Кваліфікуючи дії Різака І.М. за ч.2 ст.120 КК України за ознакою “*те саме діяння, вчинене щодо особи, яка перебувала в матеріальній або іншій залежності від винуватого*”, орган досудового слідства в постанові не вказав, що Сливка В.Ю. знаходився в будь-якій залежності від Різака І.М. і не навів жодних даних на підтвердження цього факту. Не було здобуто таких доказів і в судовому засіданні. Більше того, в судовому засіданні встановлено і доведено, що ректора УжНУ обирає вчена рада, що Сливка В.Ю. вже був обраний на сім років, що університет фінансується Міністерством освіти України, і навіть за наявності такого бажання Різака І.М. не мав повноважень, використовуючи які зміг би добитися звільнення ректора з займаної ним посади.

Тепер щодо організації “цькування” в пресі:

Крім того, що встановлені в такий спосіб “злочинні дії” не ідентифікуються з жодним складом злочину КК України, вони є **свідомо неправдивими і повністю спростовуються зібраними по справі доказами, в тому числі, і показаннями допитаного в якості свідка Темнова М.Ю.**

Обвинувачення Різака І.М. в тому, що у квітні 2004р. він викликав Темнова М.Ю. у свій службовий кабінет і провів з ним бесіду, під час якої дав Темнову М.Ю. усну вказівку негативно висвітлювати у керованому ним друкованому засобі масової інформації, газеті “Правозахист” роботу ректора Сливки В.Ю. – **не відповідає матеріалам справи і повністю спростовується дослідженими в судовому засіданні доказами.**

Таких показань Темнов М.Ю. не давав ні на одному з допитів на досудовому слідстві.

В суді Темнов М.Ю. також твердо і категорично заперечував отримання від Різака І.М. в будь-якій формі та в будь-який спосіб вказівок цькувати Сливку В.Ю. в засобах масової інформації і зокрема, в керованій ним газеті “Правозахист”. Відповідаючи на задані мною йому питання, Темнов М.Ю. відповів суду: *“Різака мене не викликав і ніяких вказівок не давав, тим більше в квітні. Вказівок висвітлити Сливку негативним способом не давав. Цих подій не було. Публікації які є – були не за вказівкою Різака...статті опубліковані не за вказівкою Різака, до їх друкування він не має жодного відношення. Коцур не казав, що його прохання виходить від Різака..”*

Відповідно до роз'яснень, даних в абзаці 2 п.28 постанови ПВСУ від 27 березня 1992р. №4 (зі змінами, внесеними постановами від 4 червня 1993р. №3 та від 3 грудня 1997р. №12) ***“Про судову практику в справах про злочини проти життя і здоров'я особи”***, систематичним

приниженням людської гідності є тривале принизливе ставлення до потерпілого (постійні образи, глумління над ним тощо).

В постанові про притягнення Різака І.М. як обвинуваченого не наведено жодних фактів тривалого принизливого ставлення Різака І.М. до Сливки В.Ю., фактів нанесення Різаком І.М. Сливці В.Ю. в будь якій формі образ, глумління над ним або вчинення інших неправомірних дій.

Аналіз текстів вищезазначених публікацій а газеті **“Правозахист”** переконливо свідчить, **ЩО ВОНИ НЕ МІСТЯТЬ жодних образ, глумління або принизливого ставлення до Сливки В.І. з боку авторів.**

Зокрема:

- в статті під назвою **“SOS студентів РГФ або врятуйте від декана – пройдисвіта”**, опублікованій редколегією інформаційних видань газети в №13 від 30.03.2004 року (передрук з інтернет-сайту *“Закарпатський кримінальний калейдоскоп”*, видання якого знаходиться в Росії) описуються порушення, які, на думку автора, мають місце на факультеті романо-германської філології УжНУ, критикується завідуючий кафедрою англomовної філології М.Полюжин і стверджується, що він “нелегітимно” був обраний членом вченої ради УжНУ. Сливка В.Ю. у вказаній статті згадується лише в одному абзаці: ***“Отож волаємо до Вас, пане ректоре - налагодьте моральний клімат на нашому факультеті. Віримо, що Ви це зробите!”***. Слід зауважити, що в постанові про притягнення як обвинуваченого, Різака І.М. обвинувачується слідчим у дачі незаконних вказівок Темнову М.Ю. з квітня 2004р., а зазначена публікація надрукована в газеті **“Правозахист”** у березні 2004р. - тобто до того, як ніби були отримані Темновим М.Ю. такі вказівки від Різака І.М.

Незважаючи на це, попри встановлений час “вчинення злочину”, Різаку І.М. інкримінована причетність і до цієї публікації.

- в статті під такою самою назвою **“SOS студентів РГФ або врятуйте від декана – пройдисвіта”**, опублікованої в №14 від 6.04.2004 року за підписом Петра Остапенка (передрук з інтернет-сайту ЗКК) продовжується обговорення проблем на факультеті романо-германської філології УжНУ і вся критика спрямована проти завідуючого кафедрою англійської філології ФРГФ М. Полюжина, який, як вказує у вступній частині статті автор, погрожує редакції судовим позовом. Про Сливку В.Ю. в цій статті всього декілька речень: ***“Восени 2003 року, в колі наближених осіб, М.Полюжин говорить, що він та єдина особа, яка може претендувати на крісло нинішнього ректора пана Сливки. На цілком доречне зауваження, що ця посада передбачає 7 років обіймання крісла, пан М.Полюжин наголосив, що це все дрібнички”***.

- в статті під такою же назвою **“SOS студентів РГФ або врятуйте від декана – пройдисвіта”**, опублікованої в №15 від 20.04.2004 року (передрук з інтернет-сайту ЗКК) автор Петро Остапенко продовжує критику М.Полюжина та декана факультету С.Бобинець і зокрема, проведення повторних виборів, після перемоги на попередніх виборах на посаду завідуючого кафедрою. Про Сливку В.Ю. сказано наступне: ***“Під кінець виборів до аудиторії, де вони відбувалися, завітав і сам ректор В.Сливка, щоб привітати переможницю - пані Фабіан...Одразу ж після виборів на стіл ректора була покладена заява про нелегітимність виборів...Незважаючи на те, що ректор був свідком першого туру виборів та його довірені особи... підтвердили легітимність цього процесу, п. В.Сливка погодився із заявою “заколотників”- вимогою про перевибори. Одночасно з боку опозиції факультету РГФ надійшла заява протилежного змісту, яку підписала більшість представників трудового колективу. ...її... проігнорували. До речі, запитання до пана В.Сливки. Про що ви думали, пане, коли вітали із законною перемогою обранця від факультету п. Фабіан? Це все ви***

одразу забули? Цікаво з яких причин? А може пан М.Полюжин поклав вам на стіл більш “переконливі” докази?! Хіба це не є зрадою принципів рідної “альма-матер”?! Зневірені працівники факультету, як не дивно, витримавши всі цькування, вдруге обрали професора М.Фабіан... та недовго раділа і сама переможниця. Те, що її перемога “піррова”, дав зрозуміти сам пан ректор. Він просто забув її привітати”. Далі в статті йдеться про сприяння ректора процесу виборів вченої ради.

- В цьому ж номері опублікована стаття студента факультету журналістики П.Білецького “УжНУ очима студента, або як розправилися з Шевченківським стипендіатом”, в якій стосовно В.Сливки написано: “ мені сказали, що я відрахований ще тиждень тому...Одразу...вирішив апелювати до ректора. Однак пан Сливка навіть не захотів дізнатися про причину мого відрахування. Натомість, нехтуючи всім людським, вигнав мене із свого кабінету”. “У мене нема часу з вами морочитися» , - аргументував свій вчинок ректор”.

- в статті “ Критичні дні і райська насолода УжНУ”, опублікованій в №16 від 27.04.2004 року, (автор Надія Невмеруца, передрук з “Вісника”) знову піддається критиці керівництво ФРГФ, зокрема декан Бобинець С.С. та зав. кафедрою англійської філології Полюжин М.М. Стверджується, що викладачі Фібіан М.П., Завальська Г.П., Гвоздяк О.М. Добровольська О.Я. піддаються з боку останніх цькуванню і переслідуванню. **В.Сливка в цій статті не згадується.** В цьому ж номері опублікований лист Вікторії Р. з м. Ужгород під назвою “Не все-правда”, в якому вона становиться на захист Полюжина М.М. і критикує викладача Добровольську О. І. В цій публікації критикується виключно поведінка викладача Добровольської О. **І в цій публікації В.Сливка не згадується і критичних матеріалів стосовно нього, його діяльності, поведінки - ця публікація не містить.**

- в статті “Золотий фонд” педагогічних кадрів УжНУ Закарпаттю більше не потрібний ?!” опублікованій в №17 від 11 травня 2004р., описаний життєвий шлях педагога УжНУ Онипко В.О. і лише в одному абзаці згадується В.Сливка, цитую: “**Декан з розумінням віднісся до прохання Валентини Олексіївни: “Звичайно, працюйте! Такі, як Ви, викладачі, складають “Золотий педагогічний фонд” нашого факультету. Окрилена такою людяністю жінка попрямувала до ректора УжНУ пана Сливки, щоб підписати у нього трудовий контракт. Та щойно Валентина Олексіївна увійшла до кабінету, зразу ж у різкій формі видав: “Як, Ви ще не на пенсії?! Ідіть до проректора та спробуйте вирішити питання подальшого вашого перебування на посаді викладача з ним. Не пішла!...”** В цьому ж номері передрук невеличкої інформації про хабарі на філфаці УжНУ. **Однак, про В.Сливку жодного слова.**

- в статті під назвою “УжНУ іншими очима, або відповідь Шевченківському стипендіату”, опублікованій в №18 від 18 травня 2004р., надруковано шість невеликих заміток. **Чотири** з них, під назвами “Вивчили”, “Інший погляд на “Погляд”, “Зіркова” хвороба стипендіата” та “Працюй, навчаючись, чи вчись, працюючи”, за підписом Олександри Соловйової, студентки відділення журналістики УжНУ. **Дві**, під назвами “Бути чи не бути студентом ФРГФ” та “Корупційну тему в УжНУ Закрито? Студенти кажуть: Ні!” без посилання на авторів. **В цих замітках В.Сливка також не згадується і критику на його адресу вони не містять.**

В статті “Корупційну тему в УжНУ Закрито? Студенти кажуть: Ні!” піддані критиці Полюжин М.М., ситуація на ФРГФ та позиція ректора в цьому конфлікті: “**Після першого скандалу на філфаку справа зайшла настільки далеко, що так можна було не тільки кадрові питання і не тільки на рівні факультету, але і на рівні універу вирішувати. Після скандалу на ФРГФ усі чекали на оргвисновки. Але... Як говорять студенти, один з героїв наших попередніх публікацій уже після скандалу, дістав медаль з рук ректора, з якою красується перед студентами, тим самим дає зрозуміти, що тему закрито. А чи закрито ? Скоріше за все, що при цьому ректорові дійсно закрив. Хоча, як нам повідомили з італійських джерел, з**

яких надійшли матеріали про деякі кримінальні оборудки, вимальовується така собі фінансова пірамідка, на вершині якої стоїть той, який криє. Про це свідчить і останнє засідання наукової ради УжНУ, на який про скандал ні гу-гу...Бідні наші студенти! Та й батьків шкода. ...Хабарі для них занадто непідйомні. Вже поговорюють, що при нинішньому керівництві вже найближчим часом УжНУ має всі шанси стати найдорожчим вузом України...Центральної Європи. А це ще одне досягнення, яке буде величезними буквами вписане в кримінальну історію України і червоною ниткою вшиється в історію Ужгорода...Керівництво УжНУ, пишайтеся цим, бо ви того варті”.

- в статті під назвою “Чого бояться віртуальні автори з кафедри журналістики УжНУ”, опублікованій в №19 від 25 травня 2004р. (вже після самогубства В.Сливки, в зв’язку з чим вплинути на прийняте ним рішення вона об’єктивно не змогла), також немає жодної критики на адресу В.Сливки. В цій статті П. Білецький полемізує з “так званою пані Соловйовою” з питань фахового рівня викладачів факультету журналістики УжНУ.

Отже, з вищенаведених текстів видно, що вони спрямовані на інформування суспільства про події, які мали місце в навчальному закладі, що автори в цих публікаціях дійсно піднімали і обговорювали питання про порушення та нездоровий моральний клімат, які, на їх думку, виникли серед викладачів та студентів факультету романо-германської філології УжНУ. Критикували непослідовну позицію, яку, також на їх власну думку, В.Ю.Сливка зайняв у цьому конфлікті, і яка проявилась в тому, що він спочатку погодився з перемогою на виборах М.Фабіан, а потім позицію змінив і погодився провести перевибори. Піддають критиці поведінку і позицію В.Ю.Сливки, яку він зайняв в питаннях, пов’язаних з відрахуванням з УжНУ Шевченківського стипендіата та першого лауреата премії імені М.Бабидорича П.Білецького та з працевлаштуванням педагога УжНУ Онипко В.О. Стверджують, що на факультетах УжНУ має місце хабарництво і корупція.

Однак, в публікаціях ця критика та оціночні судження викладені в коректних формах і виразах, вони не були тривалими і не містять жодних образ на адресу В.Сливки, а тим більше, глумління на над ним або приниження його людської гідності.

Окрім того, ніколи і ніким, в тому числі і органом досудового слідства не встановлено, що факти і події, про які розказувалось в зазначених статтях є неправдивими, наклепницькими, брудними.

Під час проведення досудового слідства в якості свідків були допитані Сливка Н.В., Дьордяй В.С., Сливка Б.Ю., Болдижар М.М., Гиря В.І., Блецкан Д.І., Височанський Ю.М., Вегеш М.М., Барчан В.В., Пітюлич М.І., Котигорошко В.Г., Кондратюк С.В., Лавкай І.Ю., Цмур О.В., Маринець В.В., Лемак В.В., Нездоля М.Я., Полюжин М.М., Лендел В.Г., Сливка І.Ю., Офіцінський Р.А., Мікловда В.Р., Русин В.І.

Проявляючи явний обвинувальний ухил, слідчий Данча М.М. показання, дані зазначеними свідками на досудовому слідстві, в яких вони виказували особисті припущення, особисті думки та

судження щодо відносин, які склалися між Сливкою В.Ю. і Різаком І.М., штучно підняв до рангу обвинувальних доказів.

Всім із зазначених свідків, які були допитані в судовому засіданні, я, окрім інших, задавав одні і ті ж запитання, запитання, які зобов'язаний був при допиті задати їм слідчий для встановлення істини, запитання які стосуються предмету доказування за ст.120 КК України, а саме – чи відомі їм факти і чи можуть вони їх навести суду, з вказівкою джерела, з якого вони отримані, які би підтверджували **організацію Різаком І.М. з кінця 2003р. перевірок в УжНУ правоохоронними та контролюючими адміністративними органами або факти, що підтверджують причетність Різака І.М. до цих перевірок будь-яким іншим чином або способом, організацію Різаком І.М. в засобах масової інформації цькування Сливки В.Ю., нанесення Сливці В.Ю. образ, глумління над ним, розповсюдження наклепницьких вигадок, або іншого принизливого ставлення до нього, або будь які інші факти (поза засобами масової інформації) образ, нанесених Різаком І.М. Сливці В.Ю., глумління Різаком І.М. над Сливкою В.Ю., поширення Різаком І.М. наклепницьких вигадок про Сливку В.Ю., цькування Сливки В.Ю. Різаком І.М., або іншого принизливого ставлення Різака І.М. до Сливки В.Ю.**

Всі свідки на ці запитання дали категоричну негативну відповідь і підтвердили суду, що такі факти їм невідомі. Більше того, свідки в судовому засіданні заявили, що слідчий перекручував дані ними на допиті показання, видавав їх власні судження за факти, які нібито мали місце в дійсності.

Так свідок Дьордй В.С. заперечив дачу на досудовому слідстві показань, які були оголошені в судовому засіданні, зокрема показань про те, що Сливка В.Ю. казав йому, що Різак І.М. ставиться до нього не по-людськи, що з Різаком І.М. Сливка В.Ю. не зміг знайти спільної мови із-за політики, що Сливка В.Ю. заважав Різаку І.М., оскільки був позапартійним, що відношення Різака І.М. до Сливки В.Ю. було вкрай негативним, що після призначення на посаду голови Закарпатської ОДА відношення між ними погіршилися, що Різак І.М. мав до Сливки В.Ю. особисту неприязнь і показав суду, що він **“так не казав”**, що йому нічого не відомо про перевірки і про причетність до них Різака І.М., про нанесення Різаком І.М. Сливці В.Ю. образ, що протокол допиту він не читав, слухав не уважно, коли йому його зачитувала і **“не усвідомлював, що це настільки може бути серйозно”**. Цитую деякі показання Дьордй В.С. в суді: **“Деколи Сливка приходить і каже “Ми з Іваном посварилися”, деколи “Ми з Іваном кофе пили”. Різак не погрожував Сливці. Сливка - керівник УжНУ, Різак – області, ясно, що могли бути тренія. Із слів не можу сказати, що був тиск зі сторони Різака. Було, що є проблеми, вони посварилися. В адресу Сливки Різак що казав, не можу конкретно сказати, погрожуючих висловів не було. Могло бути неудовольство...”**. Дьордй В.С. настоював, що саме в суді він дав правдиві показання.

Свідок Офіцінський Р.А. уточнив в суді, що всі його показання щодо взаємовідносин Різака І.М. та Сливки В.Ю. стосується періоду 2001-02 р.р., коли Різак І.М. ще не був головою Закарпатської ОДА. Він також уточнив, що оголошені судом його показання, які містяться на а.с.129-130 т.4 кримінальної справ про те, що за час перебування Різака І.М. на посадах заступника та голови ОДА Сливка В.Ю. заважав Різаку І.М. з причини того, що тримався осторонь політичної боротьби і не дозволяв втягувати УжНУ в політичну боротьбу, що відносини між Різаком І.М. і Сливкою В.Ю. могли загостритись на початку Президентської виборчої компанії, яка почалась де-факто з весни 2004 року, є виключно його припущеннями.

Суттєво змінив свої показання в суді і свідок Вегеш М.М. – на даний час ректор УжНУ.

По - перше він підтвердив, що всі його показання про Різака І.М. та Сливку В.Ю., які він дав на досудовому слідстві, ґрунтуються на чутках. Цитую *“Тоді були поширені відомості, що перевірка ініційована Різаком...Дуже багато ходило чуток. І Дьордяй користувався чутками, але якщо їх спитати – ніяких фактів у цих людей не було. Все-чутки...Ходили чутки, що все копається під ректора...У керівництві УжНУ ходили слухи, що все організовано...Тоді (при допиті) я казав слідчому, що все, що я кажу – це моя точка зору, я не маю ніяких доказів.”*

По-друге, він відмовився від даних ним на досудовому слідстві показань про те, що в неодноразових розмовах Сливка В.Ю. говорив йому, що: *“все це (перевірки, допити) замовлення голови ОДА Різака І.М. і висловлював сподівання на те, що голову ОДА поміняють і все закінчиться.”* В суді Вегеш М.М. стверджував, що: *“Сливка був скупий в словах, непослідовний. То він казав, що все надоїло, то казав - хай не буде змін. У керівництві УжНУ ходили слухи, що все організовано. Про тиск казав Пітюлич, а Сливка мовчав...Сливка конкретно нікому нічого не казав по жодному питанню. Я не маю фактів, що Різак тиснув на Сливку. Від Сливки я такого не чув. При мені він ніколи не називав Різака”*. З приводу зміни та уточнення показань Вегеш М.М. пояснив суду, що його показання при допиті в якості свідка невірно були інтерпретовані та викладені слідчим в протоколі, а він підписав його уважно не вичитуючи, дослівно: *“Якби я раніше брав участь у судових процесах, я б вичитував протоколи”*. Щодо своїх показань на досудовому слідстві про те, що Сливка В.Ю. був за тероризованим, Вегеш М.М. пояснив, що це його суб'єктивна точка зору, яка ґрунтується не на фактах, а на тому, що він *“страшно не любили ту владу”* і вважав, що *“все зло було поєднано в ній”*.

По – третє, він підтвердив обґрунтованість проведення перевірки в інституті *“Карпатознавства” при УжНУ, директором якого на той час він був, цитую :* “Пізніше з'ясувалось, що ця перевірка мала всі підстави, оскільки керівництвом не була забезпечена сохрانیсть археологічних цінностей”

Коментуючи свої показання на досудовому слідстві про те, що перевірка інституту “Карпатознавства” проводилась в унісон з публікацією брудних статей в друкованому виданні “Правозахист”, Вегеш М.М. пояснив суду, що це слідчий так трактував його слова, а головний бухгалтер УжНУ казала йому, що “перевірка в неї планова”.

Свідок Лемак В.В. почав давати показання суду з слів: “мені нічого не відомо про злочин. Все відомо зі слів Сливки. Навесні 2004р. спілкувався один раз. Він був у ректораті, казав, що йому тяжко, але жодним чином це не стосувалось Різака...Про перевірки я знав дуже уявно, я не знаю навіть з яких питань вони були. Я говорю про свої припущення щодо перевірок. Мені невідомі факти причетності Різака до перевірок.”

Свідок Мікловда В.П. заявив суду, що йому нічого невідомо про причетність Різака І.М. до проведення перевірок в УжНУ, про переслідування Різаком І.М. Сливки В.Ю., про вчинення будь яких неправомірних дій Різаком І.М. стосовно Сливки В.Ю, а також те, що він сумнівається, що Сливку В.Ю. довели до самогубства.

Свідок Лендел В.Г. в суді відмовився від даних ним на досудовому слідстві показань про те, що Сливка В.Ю. уточняв в його присутності від кого “виходять його проблеми”, маючи на увазі Івана Різака, і казав йому, що за критичними публікаціями в пресі і перевірками стоїть його учень. Лендел В.Г. також показав в суді, що йому нічого невідомо про перевірки, які проводились в УжНУ, невідомі будь-які факти про вчинення Різаком І.М. неправомірних дій щодо Сливки В.Ю. Пояснюючи суду часткову зміну своїх показань, Лендел В.Г. пояснив, що особисто протокол допиту не читав, оскільки не взяв з собою окуляри, не пам'ятає, щоб протокол зачитувався йому слідчим, і що з протоколу прізвище Різак він би убрав.

Показання свідків Русина В.І., Маринець В.В., Височанського Ю.М., Нездоля М.Я., Барчан В.В., Блецкан П.І., Лавкая І.Ю., Полюжина М.М. на досудовому слідстві також не містять будь-яких даних про вчинення Різаком І.М. протиправних дій стосовно Сливки В.Ю., а в судовому засіданні вони категорично заперечували володіння ними інформацією про причетність Різака І.М. до проведених в УжНУ перевірок, організації негативних публікацій про УжНУ і Сливку В.Ю. в ЗМІ, або вчинення Різаком І.М. інших неправомірних дій щодо Сливки В.Ю. – нанесення йому образ, глумління над ним, принизливого відношення до нього.

Щодо перевірок проведених в УжНУ Маринець В.В. показав, що: “по перевірках нічого негативного не було” і про перевірки він докладно нічого не знає, що проведення і результати перевірок він з Сливкою В.Ю. не обговорював, що йому невідомо, щоб у Сливки В.Ю., “були складні стосунки з кимось”.

Височанський Ю.М. показав, що на останніх виборах Сливки В.Ю. ректором УжНУ у 2003р. “жодного втручання з боку ОДА і Різака не було”.

Розказуючи суду про його розмови з Сливкою В.Ю. з приводу проведених в УжНУ перевірок та негативних публікацій про УжНУ свідок Нездоля М.Я. пояснив, що Сливка В.Ю. **“ні з ким не пов’язував публікації і перевірки”**.

Свідок Барчан В.В. показала суду, що вона не розмовляла з Сливкою В.Ю. з приводу конкретних публікацій в газеті “Правозахист” і не може стверджувати стовідсотково, що його пригнічений стан напередодні смерті пов’язаний саме або лише з цими публікаціями.

За ствердженнями в суді свідка Блецкана Д.І. публікації в газетах не зачіпали особисто Сливку В.Ю. і останній ніколи йому не казав, що ці публікації пов’язані з Різаком І.М. або Закарпатською ОДА. А щодо перевірок, то Сливка В.Ю. особливо з цього приводу не хвилювався, в цілому був впевнений, що все гаразд.

І свідок Полюжін М.М. підтвердив в суді, що Сливка В.Ю. ніколи не казав йому, що перевірки в УжНУ і публікації в газеті “Правозахист” були організовані Різаком І.М., або що останній причетний до них, не скаржився на те, що Різак І.М., або Закарпатська ОДА чинять на нього тиск і що йому, Полюжину М.М., такі факти невідомі і з інших джерел.

Ваша честь!

В судовому засіданні з різних причин не були допитані потерпіла Сливка Наталія Володимирівна –дружина колишнього ректора УжНУ Сливки В.Ю., її сестра Цмур О.В., його брати Сливка Борис Юлійович та Сливка Іван Юлійович, свідки Котигорошко В.Г., Пітюлич М.І., Болдижар М.М., Гиря В.І., на показання яких орган досудового слідства і прокурори також посилаються в обвинувальному висновку як на докази, що підтверджують обвинувачення Різак І.М. в доведенні до самогубства Сливки В.Ю. Показання зазначених осіб були перевірені в судовому засіданні. Аналіз цих показань свідчить, що вони є виключно їх власними, особистими оціночними судженнями, припущеннями, які не є конкретними, не ґрунтуються на фактах, джерело яких невідоме.

Всі вони допитані слідчим вкрай поверхово, без детального вияснення обставин, які є предметом доказування за ст.120 КК України.

Стверджуючи в своїх показаннях на досудовому слідстві, що з розмов з Сливкою В.Ю. у 1999р. їй стало зрозуміло, що йдеться про його політичний і моральний утиск, потерпіла Сливка Н.В. не конкретизує, а слідчий не вияснює це за власною ініціативою, зміст цих розмов, обставини і факти, про які їй розказував Сливка В.Ю. і на підставі яких вона дійшла до такого висновку.

Стверджуючи, що після призначення Різак І.М. головою Закарпатської ОДА посилився тиск на Сливку В.Ю., вона не вказує в чому конкретно цей тиск виразився та полягав, де, коли, ким і в який спосіб він був зроблений, не називає джерел, з яких вона отримала цю інформацію. Не називає керівні посади, прізвища, ім’я та по батькові представників СДПУ, які за її ствердженнями зайняли керівні посади в Закарпатській ОДА після призначення Різак І.М. на посаду голови Закарпатської ОДА. Не називає, кого з фізичних або юридичних осіб вона відносить до категорії “влади”, яку не

влаштовував факт невиявлення в процесі перевірок суттєвих порушень в діяльності УжНУ. Не наводить фактів і не називає їх джерела, які б підтверджували, що проведенні в УжНУ перевірки дійсно були чисельними, що їх кількість збільшилась з березня 2004р., що вони були ініційовані саме Різаком І.М., що вони проводились безпідставно, необґрунтовано, незаконно. Не називає, яка поширена про Сливку В.Ю. в газетах і на телебаченні інформація містила образи та глумління, наклепницькі вигадки, факти іншого принизливого ставлення до нього. Ці обставини абсолютно не цікавлять і слідчого.

Згідно стверджень потерпілої Сливки Н.В. переслідування її колишнього чоловіка Сливки В.Ю. почалось не з моменту призначення на посаду голови Закарпатської ОДА Різака І.М., а у 1999 році з ініціативи керівництва Закарпатської ОДА, коли на посаді голови Закарпатської ОДА знаходився Балога В.І.

Ні в одному поясненні, ні в одному допиті на досудовому слідстві Сливка Н.В. **не стверджує**, що її чоловік Сливка В.Ю. прямо, відверто і конкретно говорив їй, що саме Різак І.М. переслідує його, домагається усунення з посади, організовує чисельні необґрунтовані перевірки, організовує наклепницькі статті в засобах масової інформації. Зі слів потерпілої Сливки Н.Ю. в неділю 23.05.2004р. її чоловік Сливка В.Ю. сказав їй, що планує зустрітись з Різаком І.М., що має відносно Різака І.М. такий матеріал, що: **“той загримить чи засвітиться на всю Україну”**.

І свідок Цмур О.В. не стверджує жодному з своїх пояснень та показань, даних на досудовому слідстві, що Сливка В.Ю. казав їй, що саме Різак І.М. його переслідує, домагається усунення його з посади ректора УжНУ, що саме Різак І.М. причетний до **“тиску”**, до організації проведення чисельних перевірок УжНУ, до негативних публікацій про УжНУ в засобах масової інформації. Свої показання Цмур О.В. починає словами **“мені відомо”**, цитую: **“мені відомо, що тиск на Сливку В.Ю. почав чинитися з кінця 2003 року, коли почались чисельні перевірки з боку різних контролюючих органів, якими не виявлялись суттєві порушення в діяльності навчального закладу. За цим почалось цькування Сливки В.Ю. в засобах масової інформації, де поширювалось несправедливе паплюження роботи УжНУ”**. Слідчий Данча М.М., проявляючи явно обвинувальний ухил, обмежується цією в лапках “інформацією” і не обтяжує себе завданням вияснити, з якого джерела ця інформація стала відомою Цмуре О.В., на чому ґрунтуються її ствердження про те, що перевірки в УжНУ “були чисельними”, що почались вони саме в 2003р., не просить Цмуре О.В. назвати засоби масової інформації в яких, за її ствердженнями, почалось цькування Сливки В.Ю. і “поширювалось несправедливе паплюження УжНУ”, не в’ясняє, чи відомі їй факти про причетність до описаних нею подій Різака І.М.

Показання свідка Пітюлича М.І. також не містять будь-яких даних, які б мали значення для даної справи, не містять інформації, яка б підтверджувала обвинувачення Різака І.М. по даному епізоду. Пітюлич М.І. розказує слідчому про те, що з грудня по березень 2003р. працівниками СБУ

України в Закарпатській області перевірялась робота археологічної лабораторії УжНУ, були виявлені порушення – професори Котигорошко В.Г. та Вегеш М.М. не здали в Держспецхран дві монети, які були знайдені при розкопках. У зв'язку з цією перевіркою з управління охорони пам'яток ОДА в УжНУ надійшов лист, в якому просили повідомити, чи має Котигорошко В.Г. дозвіл польового комітету на розкопки, чи здані археологічні знахідки на зберігання, чи є в наявності звіт про археологічні розкопки за 2003р. З цих же показань Пітюлича М.І. видно, що недоліки в роботі працівників лабораторії перевірка таки виявила і наказом колишнього ректора УжНУ Сливки В.Ю. винні особи були притягнуті до дисциплінарної відповідальності. В своїх показаннях свідок Пітюлич М.І. також розказує, як Сливка В.Ю. сприймав публікації про роботу УжНУ в газеті “Правозахист”, однак вони є **“пустими, нульовими”** на інформацію, яка є предметом доказування за даним епізодом обвинувачення, а саме, на інформацію, що підтверджує або спростовує причетність Різак І.М. до вчинення передбачених кримінальним законом, зокрема ст.120 КК України, неправомірних дій стосовно Сливки В.Ю.

Такими же **“пустими і нульовими”** на інформацію, яка є предметом доказування при обвинуваченні за ст. 120 КК України, є показання на досудовому слідстві і свідків Котигорошко В.Г. та Гирі В.І.

На досудовому слідстві показання про те, що Сливка В.Ю. казав їм, що на нього чинить тиск Різак І.М. дали лише три допитані в якості свідка особи – брати Сливки Володимира Юлійовича - Сливка Іван Юлійович і Сливка Борис Юлійович та Болдижар Михайло Миколайович.

При допиті його 17 лютого 2005р. прокурором - криміналістом прокуратури Закарпатської області Бішком А.А. Сливка Іван Юлійович, розказуючи про свої розмови з братом Сливкою В.Ю., показав, що, цитую дослівно: **“ ...Він (Сливка В.Ю.) говорив відверто, що відчуває переслідування з боку голови обласної адміністрації Різак Івана Михайловича...При цьому він наголошував, що переслідування з ініціативи Різак І.М. проводяться за допомогою СБУ, податкової інспекції і адміністрації, шляхом проведення неодноразових, а більш точно систематичних перевірок названими так і іншими правоохоронними органами області та м. Ужгорода”**, що ці перевірки, передачі по телебаченню та публікації в газетах принижують його, Сливки В.Ю., людську гідність.

Сливка І.Ю. також розказує, без повідомлення джерела з якого це йому стало відомо, що на одній з колегій управління освіти Закарпатської ОДА Різак І.М. сказав, що: **“Сливка В.Ю. дуже великий ректор і хоче керувати областю, я йому покажу”**, що під час останньої розмови з Сливкою В.Ю. останній розказував йому, що **“переслідування і приниження з боку голови адміністрації Різак І.М. не зменшились, а навпаки стали більш частими”**, що причиною переслідувань є ї те, що він, Сливка В.Ю., не підтримує політику СДПУ(о) і що все це закінчиться з приходом до влади Юценка В.Ю. Одночасно Сливка І.Ю. повідомляє допитуючого, що і він

переслідувався Різаком І.М.- ще у 1999р. за ініціативою Різака І.М. його було звільнено з посади заврайоно Воловецької райдержадміністрації.

З аналізу зазначеного допиту Сливки І.Ю. видно, що і прокурор-криміналіст Бішко А.А. не виявляє бажання поставити Сливці І.Ю. питання, які мають суттєве значення для правильного вирішення справи, не просить Сливку І.Ю. назвати джерело, з якого йому стало відомо про виказані Різаком І.М. погрози на адресу Сливки В.Ю. на розширеній колегії управління освіти ОДА.

Можливо Сливка В.Ю. і сказав своєму брату Сливці І.Ю. процитовані мною з його протоколу допиту слова. Але в цих словах відзеркалено виключно відчуття Сливки В.Ю. щодо Різака І.М., приписування Сливкою В.Ю. Різаку І.М. вчинків, без наведення будь яких фактів, що підтверджують його, Сливки В.Ю., ствердження, припущення і висновки. **Матеріалами досліджуваної нами кримінальної справи будь-яка причетність Різака І.М. як до проведення перевірок в УжНУ, так і до негативних публікацій про діяльність УжНУ в засобах масової інформації не тільки не підтверджена, а спростована, тому, навіть якщо допустити, що Сливка В.Ю. і мав такі відчуття, то слід визнати, що вони були необґрунтованими та хибними.**

Допитані в якості свідків Сливка В.Ю. та Болдижар М.М. дали показання в значній мірі аналогічні показанням Сливки І.Ю. Показанням цих свідків - Сливки І.Ю., Сливки В.Ю. і Болдижара М.М. притаманні однакові ознаки – відсутність в переданих ним словах Сливки В.Ю. посилання на факти, якими він, Сливка В.Ю., обґрунтовував свої відчуття, припущення та ствердження про переслідування його Різаком І.М., про **“неймовірний тиск”** з боку Різака І.М., про вчинення Різаком І.М. щодо нього, Сливки В.Ю., всіх інших неправомірних дій, описаних в протоколах допитів.

Аналізуючи показання свідків обвинувачення, я неодноразово звертав **Вашу увагу** на вкрай поверховий допит слідчими цих свідків, на відверто проявлене ними бажання не задавати їм прямі та конкретні питання щодо їх обізнаності про факти, які відносяться до даної справи, питань, в яких би їх просили назвати конкретно, в чому полягав і виразився **“шалений тиск”** Різака І.М. на Сливку В.Ю., які конкретно перевірки і ким були проведені за вказівкою Різака І.М., до проведення яких конкретно перевірок він причетний будь-яким іншим чином, побічно, які конкретно негативні публікації про діяльність УжНУ були організовані Різаком І.М., які дані, які містяться в цих публікаціях є наклепницькими, неправдивими, ображають і принижують гідність Сливки В.Ю., тощо, тощо.

Буде закономірним питання – чому слідчі так поступили. Відповідь лежить на поверхні - вони усвідомлювали і заздалегідь передбачали, що такі запитання негайно виведуть їх **“чисту воду”**, такі запитання покажуть, що допитувані ними в якості свідків особи не є носіями будь-якої інформації, яка визнана законодавцем необхідною для порушення кримінальної справи і притягнення особи до кримінальної відповідальності за ст. 120 КК України. Вчинення таких дій є злочином. Якщо припустити, що це не так, то їх треба негайно звільняти з займаних посад за професійну некомпетентність.

Але навіть якщо гіпотетично припустити, що між покійним Сливкою В.Ю. і Різак І.М. особисті відносини погіршилися, що вони переросли в неприязнені, що Різак І.М., перебуваючи на посаді голови Закарпатської ОДА, організував перевірки в УжНУ, давав вказівки і рекомендації працівникам засобів масової інформації критично висвітлювати роботу УжНУ, хотів усунути з посади ректора УжНУ Сливку В.Ю. та домогтися призначення на цю посаду свого брата Різак В.М., **то і тоді в його діях були би відсутні ознаки злочину, передбаченого ст.120 КК України**, оскільки законодавець в якості обов'язкової умови для притягнення до кримінальної відповідальності за зазначеною статтею, передбачає вчинення таких дій виключно у передбачений законом спосіб – шляхом систематичного приниження гідності потерпілого, який полягає у багаторазових образах, глумлінні над потерпілим, цькуванні, поширенні наклепницьких вигадок про нього, іншому принизливому ставленні до потерпілого. **Докази, що підтверджують вчинення саме таких дій Різак І.М. щодо Сливки В.Ю., в матеріалах кримінальної справи відсутні.**

В процесі розслідування даної кримінальної справи, на виконання постанови органа досудового слідства від 28 березня 2005р., судово-психіатричними експертами Львівської обласної державної психіатричної лікарні була проведена посмертна комплексна судова психолого-психіатрична експертиза Сливки В.Ю., про що складено акт №112 від 11 травня 2005р.

За висновками комісії експертів Сливка В.Ю.: *“ при житті хронічним психічним захворюванням, недоумством чи іншим важким психічним розладом не страждав, жодних відхилень в психічному розвитку не мав. Протягом останніх місяців життя у Сливки В.Ю. розвинулась інсомнія (безсоння неорганічного генезу), яка виникла на фоні тривалої стресової ситуації. У вигляді клінічної версії також можна вважати, що Сливка В.Ю. протягом останніх місяців життя міг страждати на розлад адаптації з переживанням симптомів тривоги... Сливка В.Ю. впродовж життя був гармонійною, інтелектуально-спроможною, соціально та професійно орієнтованою та адаптованою особою, жодних відхилень в психічному розвитку не мав. Його не можна характеризувати як особу з підвищеною агресивністю, жорстокістю, підкорюваністю та з ухильною поведінкою. Жодних індивідуально-психологічних особливостей, які б могли розглядатись у вигляді мотивів для спричинення собі тілесних ушкоджень у Сливки В.Ю. не виявлено. В момент спричинення собі тілесних ушкоджень Сливка В.Ю. теоретично міг бути в стані гострої афективної реакції на стрес, яка б могла виникнути за механізмом “останньої краплі” (ключового переживання), при наявності додаткового стресового фактору безпосередньо перед самогубством. Враховуючи відсутність свідків самогубства, неможливість дослідження емоційних переживань та мотивації поведінки в момент спричинення собі тілесних ушкоджень, визначити в якому саме конкретному емоційному стані (страх, розгубленість, відчай, безвихідь, емоційний стрес та ін.) перебував Сливка В.Ю. та як впливало це на його поведінку, не є можливим.*

Фруструюча ситуація, створена навколо Сливки В.Ю., була значимою для його особистості та могла привести до виникнення затяжного розладу адаптації або гострої реакції на стрес, які гіпотетично могли привести до скоєння ним самогубства. Наявна тривала стресова ситуація, під дією якої перебував Сливка В.Ю., дула викликана різними вищевикладеними стресовими чинниками, хоча в переживаннях Сливки В.Ю. стресової ситуації домінували суб'єктивно значимі для нього переживання, пов'язані з діями Різак І.М.”

На думку захисту, зазначена експертиза є необґрунтованою, мотивується виключно на припущеннях, правильність і достовірність її висновків викликає сумнів, про що свідчить наступне:

ВІДСУТНІСТЬ АРГУМЕНТОВАНОЇ І ОБґРУНТОВАНОЇ ДОСЛІДНОЇ ЧАСТИНИ ЕКСПЕРТИЗИ

В експертизі відсутній розділ “Дослідна частина”. Немає посилання на використані експертами методи дослідження і не вказано, який експерт які дослідження проводив.

Відсутність в експертизі дослідної частини і посилання на використані експертами методи при її проведенні, унеможлиблює оцінку її обґрунтованості, проведення перевірки відповідності висновків експертів проведеним ним дослідженням, а також перевірку надійності, наукової обґрунтованості та правомірності використаних ними методів дослідження.

НЕДОСТАТНІСТЬ, ТЕНДЕНЦІЙНІСТЬ ТА ОДНОБІЧНІСТЬ НАДАНИХ ЕКСПЕРТАМ ДЛЯ ДОСЛІДНИХ МАТЕРІАЛІВ

Недостатність наданих експертам дослідних матеріалів констатована ними в “Мотивуючій частині” експертизи, де вони прямо вказують, що: ***“Враховуючи недостатність інформації у наданих матеріалах справи, які б однозначно характеризували цілісність психологічного портрету особистості Сливки В.Ю. та його психічного стану в період скоєння ним самогубства, відповіді на ряд питань можуть бути дані не в повному обсязі, у вигляді клінічних версій, які базуються на наявності окремих клінічних ознак, виявлених під час експертного дослідження”.***

З матеріалів експертизи також вбачається, що висновки експертів обґрунтовані виключно показаннями тенденційно і умисно поверхово допитаних органом досудового слідства свідків, які в судовому засіданні свої показання повністю змінили і повністю заперечили будь-яку їхню обізнаність про факти переслідування Різаком І.М. Сливки В.Ю., вчинення Різаком І.М. неправомірних дій стосовно Сливки В.Ю., в тому числі і шляхом організації чисельних незаконних та необґрунтованих перевірок, а також шляхом організації негативних публікацій про роботу УжНУ в ЗМІ.

НЕПРАВИЛЬНІСТЬ НАДАНИХ ОРГАНОМ ДОСУДОВОГО СЛІДСТВА ЕКСПЕРТАМ ВИХІДНИХ ДАНИХ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ТА ПОСТАВЛЕННЯ ЕКСПЕРТАМ НА ВИРІШЕННЯ ПРАВОВОГО ПИТАННЯ, ЯКЕ Є ПРЕДМЕТОМ ДОКАЗУВАННЯ ПО ДАНІЙ КРИМІНАЛЬНІЙ СПРАВІ

Ставлячи перед експертами шосте запитання: *“Яким чином ситуація, створена навколо Сливки В.Ю., його індивідуально-психологічні особливості, могли вплинути на емоційний стан Сливки В.Ю. в момент спричинення собі т/у та чи перебувають вони в прямому причинному зв'язку з діями Різака І.М.?”*, орган досудового слідства по-перше, не вказав і не розкрив в чому ця ситуація полягає, по-друге, надав експертам неправильні вихідні дані про те, що ця ситуація була створення саме Різаком І.М. і по-третє, поставив на вирішення експертам-психіатрам правове питання, яке не входить в їх компетенцію і є предметом доказування по кримінальній справі.

Виходячи за межі своєї компетенції, експерти-психіатри дали оцінку наданим їм органом досудового слідства вихідним даним, стверджуючи, що Сливка В.Ю. перебував під дією тривалої стресової ситуації, створеної Різаком І.М., в якій домінували суб'єктивно значимі для нього переживання, пов'язані з діями останнього.

БІЛЬШІСТЬ ДАНИХ “МОТИВУЮЧОЇ ЧАСТИНИ” ЕКСПЕРТИЗИ, А ТАКОЖ БІЛЬШІСТЬ ЇЇ ВИСНОВКІВ НЕ МОЖУТЬ БУТИ ВИКОРИСТАНИМИ В ЯКОСТІ ДОКАЗІВ, ОСКІЛЬКИ Є ВИРОГІДНИМИ І ВИКЛАДЕНІ У ФОРМІ КЛІНІЧНИХ ВЕРСІЙ ТА НЕОБґРУНТОВАНИХ ТВЕРДЖЕНЬ

Так, за висновками експертів:

1. Лише у вигляді клінічної версії можна вважати, що: “Сливка В.Ю. протягом останніх місяців життя міг страждати на розлад адаптації з переваженням симптомів тривоги...”.

2. В момент спричинення собі тілесних ушкоджень Сливка В.Ю. **в стані фізіологічного афекту не перебував**, однак в цей момент : “ **теоретично міг бути** в стані гострої афективної реакції на стрес, яка могла б виникнути за механізмом “останньої краплі” ключового переживання, при наявності додаткового стресового фактору безпосередньо перед самогубством”.

3. Внаслідок неможливості дослідження емоційних переживань та мотивацій поведінки в момент спричинення собі тілесних ушкоджень, **не є можливим** визначити, в якому саме конкретному емоційному стані (страх, розгубленість, відчай, безвихідь, емоційний стрес та ін.) перебував Сливка В.Ю. та як впливало це на його поведінку.

4. Фруструюча ситуація, яка була створена навколо Сливки В.Ю., ... **лише могла** : “ привести до виникнення затяжного розладу адаптації або гострої реакції на стрес, **які гіпотетично могли** привести до скоєння ним самогубства”.

Таким чином, з вищенаведеного вбачається, що наявні в справі висновки експертів-психіатрів містять лише гіпотетичні припущення у вигляді клінічних версій, а не обґрунтовані науковими спеціальними знаннями висновки.

Більше того, не зважаючи на відсутність дослідної частини та вірогідний характер висновків щодо психологічного стану Сливки В.Ю., так звані експерти, без жодних вагань, без посилання на конкретні матеріали справи, застосування спеціальних знань, явно виходячи за межі своєї компетенції, в категоричній формі дали відповідь на правове питання щодо наявності причинного зв'язку між діям Різак І.М. та перебуванням Сливки В.Ю. під дією не встановленої ані слідством, ані самими ж експертами стресової ситуації, і що в цій стресовій ситуації домінували суб'єктивно значимі для Сливки В.Ю. переживання, **пов'язані з діями Різак І.М.**

В порушення вимог кримінально-процесуального законодавства, при призначенні і проведенні вищезазначеної експертизи, Різак І.М. був позбавлений можливості заявити відвід експертами, просити про призначення експертів з числа вказаних ним осіб, просити про постановку перед експертизою додаткових питань, давати пояснення експертам та пред'являти додаткові документи.

Ключ до розгадки висновків цієї так званої експертизи **про те**, що навколо Сливки В.Ю. була створена фруструюча ситуація, яка була значимою для його особистості та могла привести до виникнення затяжного розладу адаптації або гострої реакції на стрес, які гіпотетично могли провести до скоєння ним самогубства, а також **про те**, що ця наявна тривала стресова ситуація, під дією якої перебував Сливка В.Ю., була викликана різними вищевикладеними експертами стресовими чинниками, хоча в переживаннях Сливки В.Ю. в стресовій ситуації домінували суб'єктивно значимі для нього переживання, пов'язані з діями Різак І.М., дали допитані в судовому засіданні експерт-психіатр Маланчук та експерт-психолог Ефімов.

Як пояснив експерт-психіатр Маланчук А.З., зазначений висновок експертизи про наявність фруструючої стресової ситуації у Сливки В.Ю., та про домінування в переживаннях Сливки В.Ю. суб'єктивно значимих для нього переживань, які були пов'язані саме з діями Різак І.М., є повністю похідним від показань свідків, які слідчий надав у розпорядження експертам. Згідно його роз'яснень в суді, даючи такі висновки, експерти виходили з “**правильності і доведеності наданих слідчим матеріалів**”, з правдивості показань всіх свідків, які слідчий надав їм у розпорядження, кажучи іншими словами, експерти апіорі виходили з посилки, що факти, які інкримінуються у вину Різак І.М. по епізоду доведення Сливки В.Ю. до самогубства, встановлені, доведені, істинні.

Тому, відповідаючи на шосте запитання слідчого, експерти зобов'язані були оговорити, що такий висновок має право на існування лише виключно за умови встановлення і доведеності вчинення

Різаком І.М. щодо Сливки В.Ю. дій, які інкриміновані йому у вину. Що вони не зробили. Одним словом, **Ваша честь**, ця експертиза може бути допущена по справі в якості доказу, а всі її висновки прийняті до уваги судом, лише за умови, що суд визнає доведеним, що Різак І.М. вчинив щодо Сливки В.Ю. інкриміновані йому протизаконні дії, що в судовому засіданні свого підтвердження не знайшло.

Аналізуючи риси характеру Сливки В.Ю., не можна дотримуватись принципу – про померлих або добре, або нічого. Досліджуючи матеріали цієї кримінальної справи слід дотримуватись принципу – Платон мені друг, але істина дорожче. Тому слід зазначити, що в основному характеризуючи Сливку В.Ю. з позитивної сторони, свідки в судовому засіданні називали і такі риси його характеру, які не можна віднести до позитивних. Характеризуючи Сливку В.Ю., свідок Русин В.І. стверджував, що: **“в один день він міг цілуватись з Вами, а в інший не поздоровитись...був ректором вже третій термін. Це термін, коли людина думає, що може все і все дозволено. На засіданні деканів – їх 14, тільки я один дозволяв перечити йому, більше ніхто.. У Сливки була підвищена підозрілість. Він був абсолютно не передбачуваний у своїй поведінці ... Дружина сильно впливала на нього... Він нікому не довіряв.”**

Свідок Дьордяй В.С. наступним чином характеризує Сливку В.Ю.: **“Сливка не був людиною, яка могла розкритися, не було людини, якій він скаржився. Сливка був самолюбивий, до критики ставився нетерпляче”.**

Свідок Вегеш М.М. характеризує Сливку В.Ю. як людину закриту, замкнуту, аполітичну, байдужу до змін у владі, скупу на слова, непослідовну, який: **“то казав, що все надоїло, то казав – хай не буде змін...Одного разу я сказав, що стануться зміни в ОДА, він відповів: “Навіщо, нехай все буде як є”.**

Згідно показань на досудовому слідстві свідка Болдижар М.М., Сливка В.Ю. мав своїх людей в оточенні Різак І.М., які записували розмови Різак І.М. на аудіоплівку.

Однак, майже всі, допитані в суді по досліджуваному епізоду обвинувачення свідки одностайно стверджували, що не вірять у самогубство Сливки В.Ю., що перевірки в УжНУ та негативні публікації про роботу УжНУ в засобах масової інформації не могли бути причиною його смерті.

Окрім того, особи, які спілкувалися з Сливкою В.Ю. за декілька днів до його смерті одностайно стверджують, що він не знаходився в пригніченому стані, а навпаки, перебував, як вони виражаються, **“в нормальному гуморі”.**

Я цитую їх.

Свідок Дьордяй В.С.: **“В мене нема таких відомостей, щоб Сливка переживав з приводу публікацій в пресі”.**

Свідок Русин В.І.: **“...Особисто проти ректора я в цій газеті не бачив нічого...Сливка сприймав ці публікації нормально, як справжній чоловік – це неприємно, але намагався зробити все, щоб такого не було. В статтях не про Сливку йшла мова, а про УжНУ... В квітні 2004р. його поведінка не відрізнялась – стандартно – однакова.”**

Свідок Вегеш М.М.: **“...ця людина не могла покінчити життя самогубством. Я з ним розмовляв за декілька днів до смерті, він був у нормальному гуморі...Я не відчував, що він готовий до самогубства...”.**

Свідок Лемак В.В.: **“Я не думаю, що замітки у малотиражній газеті могли на нього впливати...Він був ініціатором останньої зустрічі. 21.05.2004 р. – це була п'ятниця. До п'ятниці він був засмучений, а у п'ятницю – в нормальному гуморі”.**

Свідок Мікловда В.П.: **“Доведення Сливки до самогубства – дуже сумніваюся і вважаю, що такого не могло бути... Я сумніваюсь, що Різак довів ректора до самогубства”.**

Свідок Лендел В.Г.: **“ Сливка не міг покінчити життя самогубством., він був сильною людиною...Критику Сливка сприймав як і кожен керівник”.**

Свідок Маринець В.В.: **“Я не повірив, що він покінчив життя самогубством. Він міг з людьми лагодити. Не знаю, щоб у нього були складні стосунки з кимось”.**

Свідок Височанський Ю.М.: *“Я давав покази два рази і на мою думку це не було самогубством. Сливку знав з 1973 року, працював з ним з 1975 року. Останній період зустрічався з ним щоденно. Я проректор. Тридцять років ми зі Сливкою працювали спільно. Я його знав, це виважена особа, поміркована і не було ніяких підстав по службовій діяльності, щоб сталося самогубство, виходячи з його характеру і обставин. Самогубство не було пов’язане з публікаціями в “Правозахисті”. Для нього ці публікації не мали нічого важливого, особливого. Це дрібниця...Причина самогубства у цьому не могла бути.”*

Свідок Блецкан П.І.: *“Зі Сливкою знайомий з 62 року, ми не поривали зв’язки. Публікації не зачіпали його особисто...Не вірю, що він покінчив життя самогубством із-за тих публікацій. Він любив життя...був сильною людиною”.*

В даних на досудовому слідстві показаннях дружина Сливки В.Ю., Сливка Н.В. стверджує, що в суботу, 22.05.2004р., *“вони з чоловіком весь день провели дома, порались по господарству. В цей день чоловік почував себе в хорошому гуморі, фізично працював, займався садом, косив траву”.*

Вирушення Сливки В.Ю. з дому на зустріч з Різаком І.М. о восьмій годині ранку в неділю 23.05.2004р. з тим, щоб провести серйозну розмову з Різаком І.М. та пред’явити останньому компрометуючі матеріали, через які Різак І.М. мав *“прогрім’їти на всю Україну”*, а також повернення Сливки В.Ю. додому засмученим і подавленим і виказування ним слів: *“Все дуже погано, вже все запущене і мене знищать, у вівторок будуть статті у газеті “Правозахист”, це кінець”* підтверджується по справі виключно єдиним доказом – показаннями потерпілої Сливки Н.В. на досудовому слідстві. Навіть якщо ці її показання визнати правдивими і достатніми для визнання, що цей факт дійсно мав місце, в зазначених показаннях Сливка Н.В. стверджує, що Сливка В.Ю. сказав їй, що зустріч з Різаком І.М. не мала місце. Отже, ці показання потерпілої Сливки Н.В. є доказом безпосередньої непричетності Різак І.М. до стану засмучення і пригнічення, в якому він перебував після повернення додому. **Ці ж показання потерпілої Сливки Н.В. не містять жодних даних, які би підтверджували, що в такому засмученому і пригніченому стані Сливка В.Ю. продовжував перебувати до моменту смерті.** Описуючи подальші події неділі 23.05.2004р. Сливка Н.В. показала, що оскільки останній тиждень перед смертю Сливка В.Ю. страждав на інсомнію, вона і її сестра Цмур О.В. вирішили запросити додому доцента Лавкая І.Ю. з тим, щоб він призначив Сливці В.Ю. сильне снодійне, який о двадцятій годині вечора прийшов до них додому. Як описує психологічний стан Сливки В.В. увечері 23.05.2004р. Лавкай І.Ю. ? Цитую: *“прибувши на вказану адресу мене зустрів Сливка В.Ю. та його дружина. Сливка В.Ю. привітався,, був у доброму гуморі”.* На його, Лавкай І.Ю. пропозицію трохи відпочити, Сливка В.Ю. відповів: *“Що Ви, я завтра йду на роботу, бо був у відпустці і якщо піду на лікарняний, то недоброзичливці подумають, що я сачкую, а Ви напевно знаєте, що я все життя віддався роботі”.*

І в показаннях свідка Цмур О.В. відсутні будь-які дані про те, що в неділю в день і увечері Сливка В.Ю. перебував у засмученому і пригніченому стані.

Останньою, хто бачив Сливку В.Ю. перед смертю, була його дружина Сливка Н.В. В даних нею на досудовому слідстві показаннях вона не описує його психологічний стан в понеділок вранці 24.05.2004р. як пригнічений, подавлений, засмучений, а навпаки, з її показань вбачається, що Сливка В.Ю. прокинувся рано, був енергійний, мав плани на робочий день, поголився, одягнувся, почав збиратись на роботу приблизно о 6-й годині, відзначив, що сон був короткий, однак саме вона настояла, щоб він прийняв виписані Лавкаєм В.Ю. ліки і залишився ще дома відпочивати. Погодившись на її пропозицію Сливка В.Ю. зателефонував проректору Маринцю В.В., попросив, щоб той провів нараду з деканами факультету і сказав, що він прийде пізніше. Після прийняття ліків на її запитання, чи залишиться він вдома, Сливка В.Ю. відповів, щоб вона йшла на роботу, а питання про його вихід на роботу в цей день вони вирішать коли вона повернеться з роботи додому в обідню перерву. Близько о 7 годині 45 хвилин, в той час коли вона виходила на роботу, Сливка В.Ю. спав у ліжку, а повернувшись додому близько об 11 годині вона виявила мертвого Сливку В.Ю. у ванні. Отже, смерть Сливки В.Ю. наступила в період часу з 7 год.45 хв. до 11 години.

Погодьтеся **Ваша честь**, що описана потерпілою Сливка Н.В., її сестрою Цмур О.В. і лікарем Лавкаєм І.Ю. поведінка Сливки В.Ю. в суботу 22.05, вдень і ввечері в неділю 23.05. і вранці 24.05.2004р. не була поведінкою пригніченої, засмученої, подавленої людини, яка збирається покінчити з власним життям, а була поведінкою людини, яка любить життя і хоче реалізувати свої життєві плани.

Таким чином, і показання найближчих до Сливки В.Ю. людей – його дружини Сливки Н.В., її сестри Цмур О.В. та лікаря Лавкає І.Ю, в черговий раз спростовують версію обвинувачення про самогубство Сливки В.Ю., про перебування ним перед смертю в засмученому, пригніченому стані, який був викликаний неправомірними діями щодо нього Різака І.М.

Висновок органа досудового слідства про вчинення Сливкою Ю.В. самогубства матеріалами кримінальної справи не підтверджений.

Проведені по справі судово-медичні експертизи дослідження обставин та причин настання смерті Сливки В.Ю. скоріш породжують питання, ніж дають на них відповіді.

З незрозумілих причин комісія судово-медичних експертів пропонує лише вірогідний час настання смерті: "...смерть Сливки В.Ю. могла наступити за 12 годин до розтину трупа". Питання про механізм спричинення тілесних ушкоджень є також вірогідними, експерти стверджують, що "В якому саме положенні по відношенню до кожного пошкодження він знаходився – встановити неможливо". Експерти дійшли вірогідного висновку про самоспричинення тілесних ушкоджень.

Що заважало експертам дати ствердні відповіді на поставлені питання – не відомо.

Орган досудового слідства не призначив судово-медичну експертизу для відтворення обставин спричинення тілесних ушкоджень **по слідам крові**. Не поставив на вирішення експертизи питання:

-чи є місце виявлення тіла потерпілого місцем спричинення тілесних ушкоджень?

-які сліди крові мали бути на місці знаходження тіла потерпілого, виходячи з характеру тілесних ушкоджень?

-чи переміщувалося тіло потерпілого після спричинення смертельного поранення, виходячи з локалізації ушкоджень та слідів крові? Якщо так, то в якому напрямку?

-як довго в одному і в якому саме положенні знаходився потерпілий після спричинення тілесних ушкоджень?

-на якій висоті і в якому положенні знаходився потерпілий, виходячи з наявних слідів крові на місці події?

-як довго тривала кровотеча, з якої саме рани?

-де і протягом якого часу знаходився потерпілий після травм?

-які предмети взаємодіяли з слідами крові?

-яким чином (в який спосіб) потрапила кров на одягу (штани і кофту), та ніж з коричневою ручкою, що був на краю ванни, вилучену з місця події?

-чи були вчинені на місці виявлення тіла дії для знищення слідів крові на тілі, підлозі ванної кімнати, інших предметах?

Отже, за такої кількості нез'ясованих обставин сам факт вчинення Сливкою В.Ю. самогубства є більше ніж сумнівним.

Обвинувачення Різака І.М. у вчиненні злочину, передбаченого ч.3 ст. 365 КК України, є неконкретним за змістом, а також не обґрунтовано посиланням на факти, які свідчать про вчинення Різаком І.М. такого злочину.

Відповідно до роз'яснень, даних в п. 3 постанови Пленуму Верховного Суду України від 26 грудня 2003р. №3 “Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень”, відповідальність за ст.365 КК України настає лише за умови, що дії службової особи були зумовлені її службовим становищем і пов'язані з її владними чи службовими повноваженнями.

Відповідно до роз'яснень, даних в п.4 цієї ж постанови ПВС України, перевищенням влади або службових повноважень визнається умисне вчинення службовою особою дій, які явно виходять за межі наданих їй прав чи повноважень, якщо ними заподіяно істотну шкоду охоронюваним законом правам та інтересам окремих громадян, або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб.

При вирішенні питання про те, чи є вихід за межі наданих прав або повноважень явним, суди мають враховувати, наскільки він був очевидним для службової особи і чи усвідомлювала вона протиправність своєї поведінки.

В п.5 вказаної постанови ПВС України зазначено, що під перевищенням влади або службових повноважень треба розуміти:

а) вчинення дій, які є компетенцією вищестоящої службової особи цього відомства чи службової особи іншого відомства;

б) вчинення дій, виконання яких дозволяється тільки в особливих випадках, або з особливого дозволу, або з додержанням особливого порядку, - за відсутності цих умов;

в) вчинення одноособово дій, які могли бути вчинені лише колегіально;

г) вчинення дій, які ніхто не має права виконувати або дозволяти.

Всупереч вищевикладеним вимогам постанови ПВС України, слідчий в постанові про притягнення Різака І.М. в якості обвинуваченого і в обвинувальному висновку не вказав:

- якими діями Різак І.М. явно вийшов за межі наданих йому службових або владних повноважень, якими він був наділений в силу займаної посади;

- які дії Різак І.М. вчинив щодо Сливки В.Ю., які не був правомочним виконувати;

- які дії вчинив Різак І.М. щодо Сливки В.Ю., які були компетенцією вищестоящої до Різак І.М. службової особи чи службової особи іншого відомства;

- які дії вчинив Різак І.М. щодо Сливки В.Ю., які дозволяються тільки в особливих випадках, або з особливого дозволу, або з додержанням особливого порядку;

- які дії вчинив Різак І.М. щодо Сливки В.Ю., які ніхто не має права виконувати або дозволяти.

Мною повно викладені аргументи неприйнятності фактів, викладених в межах обвинувачення за ст.120 КК України, і тому вони підтримуються мною в цій кваліфікації.

Ваша честь!

Одержання хабара означає прийняття службовою особою незаконної винагороди за виконання чи невиконання в інтересах того, хто дає хабара, чи в інтересах третьої особи будь-яких дій з використанням наданої їй влади чи службового становища.

Об'єктивна сторона одержання хабара характеризується декількома обов'язковими ознаками та являє собою прийняття службовою особою від іншої особи (осіб) предмета хабара: а) в будь-якому вигляді; б) за виконання чи невиконання якої-небудь дії; в) з використанням наданої їм влади чи службового становища; г) в інтересах хабародавця або третьої особи.

Відповідно до роз'яснень, даних в п.2 постанови Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002р. №5, відповідальність за одержання хабара настає лише за умови, що службова особа одержала його за виконання чи невиконання таких дій, які вона могла або повинна була виконати з використанням наданої їй влади, покладених на неї організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або таких, які вона не уповноважена була вчинювати, але до вчинення яких іншими службовими особами могла вжити заходів завдяки своєму службовому положенню.

Отже, обвинувачуючи Різак І.М. у вимаганні хабара від Іщенко О.В. орган досудового слідства був зобов'язаний вказати в постанові про притягнення його в якості обвинуваченого та в обвинувальному висновку наступне.

1. За виконання або невиконання яких дій, які міг або повинен був виконати з використанням наданої йому влади, покладених на нього організаційно - розпорядчих чи адміністративно - господарських обов'язків, Різак І.М. отримав хабара від Іщенко О.В.;

2. Які дії Різак І.М. не уповноважений був вчиняти, але завдяки своєму службовому положенню вжив заходи до вчинення таких дій іншими службовими особами на користь Іщенко О.В.;

3. Яким чином і способом отримання ним хабара пов'язане з його службовим становищем.

Така конкретизація в постанові про притягнення Різака І.М. в якості обвинуваченого і в обвинувальному висновку, відсутня, що є логічним і закономірним, оскільки доказів, підтверджуючих вину Різака І.М. за зазначеним епізодом обвинувачення в матеріалах кримінальної справи немає і такі не були здобуті і в судовому засіданні.

В обвинувальному висновку, як на докази, які підтверджують висунуте Різаку І.М. обвинувачення у вимаганні та отриманні хабара від Іщенко О.В., орган досудового слідства поспався на фактичні дані, які містяться:

- в заяві Іщенко О.В. про вимагання у нього Різаком І.М. та дачу останньому хабара;
- в показаннях Іщенко О.В. даних ним при допиті його в якості свідка та при проведенні очної ставки з Різаком І.М.;
- в показаннях свідків Іщенко С.В., Литвиненка С.А., Паульо В.Д., Думнича М.В.;
- в кредитному договорі №K059 від 29.06.2005р., згідно якого Іщенко С.В. отримав у Мукачівській філії ЗАТ КБ “Приват банк” грошові кошти в сумі 33 500 євро;
- в наказі голови комітету з державного матеріального резерву України №374-к від 05.09.2003р. про призначення Іщенко О.В. на посаду директора державного підприємства “Батьовський комбінат хлібопродуктів”;
- в листі в.о. голови Закарпатської ОДА від 03.09.2003р. на ім'я голови комітету з державного матеріального резерву України;
- в постанові державного пожежного нагляду №288/96 від 02.07. 2004р. про припинення роботи складу “Батьовського комбінату хлібопродуктів”;
- у витязі із ст.36 Закону України “ Про місцеві державні адміністрації”.

Обмірковуючи, якими термінами характеризувати показання, дані на досудовому слідстві і в судовому засіданні свідком Іщенко О.В., я спершу вирішив визначити їх як неправдиві, необ'єктивні, нещирі, такі, що не відповідають дійсності, але прийшов до висновку що їх можна визначити виключно єдиним словом - брехливі. На мою думку саме це слово, БРЕХНЯ, найбільш повно, об'ємно і об'єктивно встановлює та віддзеркалює їх зміст та суть.

Можливо слово “брехня” здається грубим і в певній мірі образливим, таким, що викликає дискомфорт у осіб, показання яких піддаються аналізу та перевірці на їх правдивість, але в даному випадку він буде найбільш адекватним і навіть правдивим.

Об'єктивну оцінку показання Іщенко О.В. можуть отримати лише за умови їхнього детального та прискіпливого аналізу. Задля досягнення цієї мети я вирішив, користуючись лексикою сучасних технологій, сканувати їх, розкласти “*по полицям*” і таким чином показати, як вони перманентно різняться між собою.

Перше, що прямо кидається в очі, коли читаєш показання свідка Іщенко О.В. на досудовому слідстві є те, що він ніяк не може пояснити та назвати допитуючим його особам, за що вимагав у нього Різака І.М. хабарі, і за що він дав їх Різаку І.М., висловлюючись юридичну термінологією - за виконання або невиконання яких дій, які міг або повинен був виконати з використанням наданої йому влади, покладених на нього організаційно - розпорядчих чи адміністративно - господарських обов'язків, Різака І.М. вимагав та отримав хабара від Іщенко О.В., або які дії Різака І.М. не уповноважений був вчинювати, але, завдяки своєму службовому положенню вжив заходи до їх чинення іншими службовими особами на користь Іщенко О.В.

В протоколі - заяви про злочин, яка була зареєстрована у книзі обліку заяв і повідомлень про злочини прокуратури Закарпатської області 12.05.2005р. і яку прийняв о 10-й годині

старший слідчий прокуратури Закарпатської області Цицак В.П., Іщенко О.В. прямо і категорично твердить, що він не розумів і не знав, чому Різак І.М. вимагав від нього гроші і за що він повинен був їх йому дати, цитую дослівно: *“Навіщо і за що ці гроші я повинен був йому передати, я не розумів, на таке моє запитання він просто не відповів, а лише погрожував мені.”*

В цей же день Іщенко О.В. дає слідчому показання вдруге, в яких знову категорично наполягає на тому, що Різак І.М. не відповідав на його запитання, чому і за що вимагає від нього, Іщенка О.В., гроші, і що він, Іщенко О.В., не знав, чому він має їх йому передати, цитую дослівно: “...Різак Іван Михайлович ...в грубій формі вимагав, щоб я на протязі декількох днів приніс йому 32-тисячі доларів США. За що я мав дати гроші, я не знаю, на мої відповідні запитання Різак І.М. просто не відповідав, а погрожував, що якщо я не передам йому потрібну суму, він просто мене знищить...”

В цих показаннях Іщенко О.В. *“терміново згадує”* про другий випадок дачі Різаку І.М. хабара в розмірі 10 тис. дол. США, в службовому кабінеті останнього, однак, даючи показання про обставини дачі хабара знову прямо і категорично настоює на тому, що він не знав, за що Різак І.М. цей хабар у нього вимагав і за що він його йому дав, цитую дослівно: *через деякий час, через місяць, точніше не пригадую, мені знову зателефонував Різак І.М. і сказав, що йому треба принести ще 10 тисяч доларів, знову ж таки, не пояснюючи, чому я це маю зробити, а лише погрожуючи мені знищенням...Знову ж таки, ці 10 тисяч доларів я передав Різаку І.М. у його службовому кабінеті прямо йому в руки. При цьому як і в попередній раз Різак І.М. мені нічого не пояснював, а я боявся в нього питати щось, бо знав, що вчую від нього тільки лайку та погрози...Чому саме у мене Різак І.М. вимагав гроші, я не знаю...”* (т. 6 а.с. 115-117).

Звертаю увагу Ваша честь, що в цих показаннях Іщенко О.В. категорично стверджує, що кожний раз, коли Різак І.М. вимагав у нього хабара, він відверто і прямо запитував у останнього чому і за що він вимагає у нього ці гроші, і ні одного разу від Різак І.М. відповіді на ці питання не отримав.

22.05.2005р., через десять днів після написання ним заяви в прокуратуру про вимагання дачі хабара Різаку І.М., Іщенко О.В., без наведення будь-яких мотивів міняє свої показання на 180 градусів і всупереч раніше даним показанням про те, що Різак І.М. жодного разу не відповів на його запитання - чому і за що він вимагає від нього гроші і він, Іщенко О.В., не знав, чому він має їх йому віддати, стверджує, що таки так, Різак І.М. казав йому, за що вимагає від нього хабара безпосередньо після отримання першої грошової суми –32 тис. дол. США. Виявляється, що Різак І.М. вимагав і отримав від Іщенка О.А. хабарі за те, щоб залишити його, Іщенка О.В., цитую дослівно: *“ в спокої, не звільняти з роботи, і він всіляко як службова особа,... голова Закарпатської ОДА, буде сприяти розвитку очолюваного ним підприємства, допомагати у створенні нових робочих місць, розширенні виробництва, реалізації за вигідними цінами борошна, залученні інвесторів, обіцяв і інші пільги та сприяння”*.

В цьому ж протоколі допиту Іщенко О.В., на відміну від раніше даних показань, стверджує, що після телефонної розмови з Різаком І.М., в якій останній вимагав у нього 32 тис. дол. США, він також намагався з ним зустрітись в будівлі ОДА Закарпатської області і з'ясувати, за що він повинен йому заплатити ці гроші. Зустрітись з Різаком І.М. йому не вдалось, однак в приміщенні Закарпатської ОДА він зустрів помічника Різак І.М., Дідика В.І., який сказав йому, що його, Іщенко О.В. хочуть звільнити з займаної посади директора Батьовського КХП, а також з посади віце-президента футбольного клубу “Закарпаття” і після того, його, цитую дослівно: *“дійсно було звільнено з посади віце-президента футбольного клубу ОСК “Закарпаття”*.

На мою думку, така різка зміна показань Іщенка О.В. свідчить і є доказом того, що слідчий Данча М.М., а також інші посадові особи прокуратури Закарпатської області, причетні до незаконного порушення та розслідування цієї кримінальної справи, врешті-решт такі

прочитали ст. 368 КК України, коментарі до неї та роз'яснення про порядок її застосування, дані Верховним Судом України, схаменулися, *“докумекали”*, або, як кажуть у нас на Закарпатті *“докапчали”*, що в свої показаннях, наданих в протоколі-заяві та в поясненні, Іщенко О.В. категорично заперечує наявність в діях Різака І.М. однієї з основних і обов'язкових ознак злочину, передбаченого ст.368 КК України, а саме, прийняття службовою особою незаконної винагороди за виконання чи невиконання в інтересах того, хто дає хабара, чи в інтересах третьої особи будь-яких дій з використанням наданої їй влади чи службового становища.

Виявивши цей *“недолік”*, слідчий Данча М.М. вирішив його виправити та допоміг Іщенко О.В. суттєво, за принципом *“повністю навпаки”*, змінити раніше дані ним показання про те, що Різак І.М. ні одного разу не відповів на його запитання, чому і за що він повинен давати йому гроші. Про це переконливо свідчить те, що слідчий в процесі допиту не виявляє причину такої суттєвої зміни Іщенко О.В. своїх показань, слідчий їх з великим задоволенням приймає, оскільки вони *“ллють воду”* на його млин, а точніше, буде у значній мірі правильним і обґрунтованим припускати, що він, слідчий, сам їх і видумав.

З метою закріпити показання, дані Іщенко О.В. при його допиті 22.05.2007р., слідчий Данча М.М. 02.07.2006р. допитує його додатково. На цьому допиті Іщенко О.В. *“пригадує”*, що у червні 2004р., коли він знаходився в розташованому на території стадіону *“Авангард”* адміністративному приміщенні ФК *“Закарпаття”*, туди зайшов Різак І.М. разом з своїм помічником Чубіркою І.І. і погрожував йому *“фізичною розправою...фізичним знищенням,...тим, що забере будинок...та іншими проблемами, при цьому ...вимагав...30 000 дол. США в якості...хабара”* і цю розмову чув президент ФК *“Закарпаття”* Паульо В.Д. та Чубірко І.І.

Допит від 02.07.2006р. проведений слідчим Данча М.М. з грубим порушенням вимог кримінально-процесуального законодавства, яке полягає в тому, що за виключенням вищезазначених *“пригаданих”* показань Іщенка О.В., зміст протоколів є однотипним та скопійований за допомогою комп'ютера.

Однак і цей задум слідчого Данча М.М. сфальсифікувати показання Іщенка О.В. та вкласти в його уста неправдиві ствердження про те, що Різак І.М. сказав йому, чому і за що вимагає від нього хабара, не витримує жодної критики.

Навіть поверховий аналіз ст.39 Закону України *“Про місцеві державні адміністрації”* та Розпорядження голови Закарпатської ОДА №455 від 15.10.2002р. дозволяє встановити, що в коло службових обов'язків Різака І.М. (організаційно-розпорядчих, адміністративно-господарських) під час його перебування на посаді голови Закарпатської ОДА не входили такі перераховані Іщенко О.В. в протоколах допиту від 22.05. та 02.07.2006р повноваження та обов'язки, як прямо чи опосередковано сприяти розвитку Батьовському КХП, допомагати Іщенку О.В. у створенні нових робочих місць, розширенні виробництва, реалізації за вигідними цінами борошна, залученні інвесторів та отриманні пільг, і не тільки Батьовському КХП, а будь-якому іншому підприємству або установі.

Це словоблуддя було вигадано з причини надуманості та незаконності пред'явленого Різаку І.М. обвинувачення - оскільки подія злочину не мала місце, виникла необхідність *“висосати докази з пальця”*.

З перерахованих Іщенком О.В. у вищезазначених протоколах його допиту дій, які Різак І.М. за отримані шляхом вимагання хабарів повинен був вчинити на його користь, слідчий звинуватив Різака І.М. лише в одній – утриманні від ініціювання звільнення Іщенка О.В. з посади директора Батьовського КХП. Це переконливо доказує, що слідчий сам дійшов висновку, що обвинувачувати Різака І.М. у тому, що він вимагав від Іщенка О.В. хабарі за сприяння розвитку Батьовського КХП, надання допомоги у створенні нових робочих місць,

розширенні виробництва, реалізації за вигідними цінами борошна, залученні інвесторів та отриманні пільг, було б верхом абсурду та правовою профанацією.

Ваша честь!

В судовому засіданні Іщенко О.В. не підтвердив підтриману прокурорами версію органа досудового слідства про те, що Різак І.М. особисто сказав йому, Іщенко О.В., за що саме вимагає хабарі, або довів до нього цю інформацію будь-яким іншим чином або в будь-який інший спосіб.

Іщенко О.В. показав суду:

- **відповідаючи прокурору:** *“Я там давав покази у вашій прокуратурі...не знаю, що сталося з Іваном Михайловичем. Все було нормально, хліб, мука дешева і чомусь щось сталося, я був у нього в кабінеті, питав що сталося, за що должен щось давати, поясніть. Ну не було ніякого пояснення, тільки такі знамениті усмішки і вислови”.*

- **відповідаючи на задане мною запитання:** *“Я не знаю, за що я дав гроші Різаку. За те, щоб у мене була нормальна робота, щоб залишитись директором, щоб закінчились погрози і перевірки... щоб він мені не дзвонив, не погрожував, забув, щоб я працював спокійно і комбінат. Він мав не направляти перевірки, не закривати виробництво. Я дав гроші, щоб спокійно працювати”.*

Отже, Іщенко О.В. твердо заявив суду, що Різак І.М. категорично відмовився сказати йому, за що вимагає від нього хабарі, а показання Іщенко О.В. про те, що він давав Різаку І.М. хабарі за те, щоб залишитись на посаді директора Батьовського КХП, щоб припинились погрози та перевірки, тощо є голосливими, не підтвердженими будь-якими фактами припущеннями.

Є вкрай непослідовними та суперечливими і показання Іщенко О.В. на досудовому слідстві щодо часу вимагання Різаком І.М. у нього хабарів і місця, де він в той час знаходився.

Так, в протоколі заяви про злочин Іщенко О.В. стверджує, що Різак І.М. вимагав у нього 32 тис. дол. США наприкінці червня 2004р., по телефону, під час його знаходження в готелі “Закарпаття” на святкуванні виходу ФК “Закарпаття” у вищу лігу.

В цій же заяві Іщенко О.В. стверджує, **що він особисто, сам**, на протязі одного або двох тижнів після телефонної розмови з Різаком І.М. **“оформив на жінку”** в Мукачівському відділенні “Приватбанку” кредит в **розмірі 50 тис. дол. США**, передав банку у заставу власний будинок, отримав гроші, **і через день або два** після їх отримання, 32 тис. дол. США передав Різаку І.М. службовому кабінеті останнього, а через місяць або два після цих подій Різак І.М. знову йому зателефонував і наказав принести йому ще 10 тис. дол. США.

У даному в цей же день слідчому поясненні Іщенко О.В. **змінює** свої показання стосовно часу і місця, з якого він вів з Різаком І.М. телефонну розмову і стверджує, що Різак І.М. по мобільному телефону вимагав у нього 32 тис. дол. США не наприкінці липня 2004р., а у квітні 2004р., і не під час святкування в готелі “Закарпаття” виходу у вищу лігу ФК “Закарпаття”, але за день або два до цієї події, що кредит в банку отримував не він, а його брат Іщенко С.В., що отримати кредит брату допомагав їх знайомий Литвиненко С.А., якому він Іщенко О.В. розказав про те, що Різак І.М. вимагає у нього гроші, що кредит був отриманий не в доларах, а в євро.

При допиті його в якості свідка 20.05.2005р., Іщенко О.В. змінює свої показання і стверджує, що Різак І.М. перший раз по мобільному телефону вимагав у нього гроші не під час, а перед святкуванням виходу футбольної команди “Закарпаття” у вищу лігу, і в той час він знаходився не в готелі “Закарпаття”, а вдома.

В цьому же протоколі допиту Іщенко О.В., на відміну від раніше даних показань, стверджує, що через кілька днів після телефонної розмови з Різак І.М., в якій останній вимагав у нього 32 тис. дол. США, він намагався з ним зустрітись в Закарпатській ОДА щоб з'ясувати, чому і за що він повинен йому дати гроші. За ствердженнями Іщенко О.В. це йому не вдалось, однак там же він зустрів Дідика В.І., помічника Різак І.М., який за власною ініціативою запитав, чому у нього, Іщенко О.В., погіршилися відносини з Різак І.М. і одночасно повідомив Іщенко О.В., що його хочуть звільнити з посади віцепрезидента футбольного клубу “Закарпаття”. І дійсно, після цієї розмови з посади віцепрезидента ФК “Закарпаття” він був звільнений.

В судовому засіданні Іщенко О.В. повертається до своїх первинних показань на досудовому слідстві і твердо заявляє, що перший раз Різак І.М. вимагав хабар не в квітні, а влітку 2004р.

На запитання прокурора Іщенко О.В. пояснює суду, цитую: “Вимагав 32 000 доларів, а потім ще 10 000. Коли - не пам'ятаю. Влітку 2004р., не пам'ятаю точно”, а на задане мною аналогічне запитання відповідає, “Перша телефонна розмова, числа не пам'ятаю, це було влітку 2004 року. Це було тоді, коли команда вийшла у Вищу лігу, точно сказати не могу. Дату, яку казав при допиті на слідстві – не пам'ятаю; я назвав рік і місяць – літо 2004р.”, а щодо місця, де він знаходився, стверджує, що був не в готелі “Закарпаття”, а вдома.

Отже, непослідовність та суперечливість показань Іщенко О.В. щодо часу, коли Різак І.М. вперше дзвонив йому з мобільного телефону і вимагав у нього хабар 32 000 дол. США є явним і очевидним доказом їх брехливості.

Однак, навіть якщо хоча на хвилинку допустити, що показання Іщенко О.В. є правдивими, слід вважати встановленим, що Різак І.М. вперше вимагав у нього хабар влітку 2004р., оскільки саме на цій даті настоював Іщенко О.В. в судовому засіданні.

Максимальне встановлення точної дати першого вимагання Різак І.М. від Іщенко О.В. хабара - 32 000 дол. США, з моєї точки зору, має суттєве значення для перевірки правдивості стверджень Іщенко О.В. про те, що Різак І.М. йому погрожував, а ще точніше, для їх спростування.

Є відомими неодноразові роз'яснення Верховного Суду України про те, що погроза при вимаганні повинна бути дійсною і реальною.

На досудовому слідстві Іщенко О.В. стверджував, що Різак І.М. виказував йому погрози тричі.

Перший раз в телефонній розмові, яка мала місце між ними у квітні 2004р. (згідно первинних показань органу досудового слідства та показань даних суду - влітку 2004р.), коли за ствердженнями Іщенко О.В. Різак І.М., цитую “ у грубій наказовій формі сказав наступні слова “...нецензурне слово (я його не цитую), щоб завтра у мене були 32 000 дол. США, інакше я тебе уничтожу” які привели його в шоківий стан, позаяк він не міг зрозуміти, за що саме винен Різак І.М. 32 000 дол. США, оскільки ніяких коштів у нього не позичав.

Другий раз у червні 2004р. в приміщенні ФК “Закарпаття”, де в присутності гр.гр. Чубірки І.І. та Пауль В.Д. виказував погрози фізично розправитись з ним, знищити його, забрати будинок і при цьому вимагав 32 000 дол. США.

Третій раз, через кілька днів після погрожування у приміщенні ФК “Закарпаття”, з мобільного телефону Пауль В.Д.

Іщенко О.В. на досудовому слідстві пояснював слідчому, що вирішив виконати вимоги Різак І.М. та дати йому 32 000 та 10 000 дол. США тому, що залежав від нього і, *“добре знаючи Різак І.М.”*, усвідомлював його бандитське ставлення та реальність погроз.

Виникає закономірне питання, вияснення якого має суттєве значення для правильного вирішення справи – коли і які неправомірні дії вчинив стосовно Іщенка О.В. Різак І.М., які стали підґрунтям для усвідомлення Іщенком О.В. реальності погроз та бандитського ставлення до нього Різак І.М., що є обов’язковим предметом доказування по даному епізоду обвинувачення.

Виходячи з показань Іщенка О.В. на досудовому слідстві, його контактування з Різак І.М. можна розділити на два умовних етапи:

- перший, це період часу до першого випадку вимагання Різак І.М. хабара - 32 000 дол. США;

- другий, це період часу між першим і другим випадком отримання Різак І.М. хабара в сумі 10 000 дол. США.

Всі показання Іщенко О.В. на досудовому слідстві не містять будь-яких даних про те, що Різак І.М. до першого випадку вимагання хабара – 32 000 дол. США погрожував йому, або вчинив будь-які інші неправомірні дії.

Свої стосунки Різак І.М. до січня 2004р. (за іншим варіантом його же показань до червня 2004р.) Іщенко О.В. характеризує виключно з позитивної сторони, він наголошує, що вони були соратниками по партії, перебуваючи в лавах СДПУ (о), що між ними були, звертаю Вашу увагу, не ділові, а дружні відносини, що до квітня 2004 р. він працював на посаді директора Батьовського КХП в нормальному робочому режимі.

У *“Новому тлумачному словнику Української мови”*, виданого видавництвом *“Аконіт”* у 2007 р. слово *“дружити”* означає товаришувати, приятелювати, брататися, виявляти взаємну прихильність, відданість, довір’я один до одного. Отже, стверджуючи, що між ним і Різак І.М. відносини були дружніми, Іщенко О.В. одночасно стверджує, що вони товаришували, виявляли взаємну прихильність, відданість, довір’я один до одного.

Цим показанням Іщенко О.В. слід вірити, оскільки вони знаходять своє об’єктивне підтвердження – Різак І.М. і Івченко В.О. перебувають в лавах однієї партії – СДПУ(о), Різак І.М. погоджується і сприяє його призначенню на посаду Батьовського КХП, активно підтримує кандидатуру Іщенка О.В. на посаду міського голови м. Мукачево.

Відповідаючи в судовому засіданні прокурору, Іщенко В.О. показав, що з Різак І.М. знайомий з 2001р., що *“все тоді було чудово, стосунки були дружні”*.

Відповідаючи в судовому засіданні на запитання захисника Піх І.Б. Іщенко О.В. стверджує, цитує: *“Стати директором Батьовського КХП думка виникла у мене, це було моє бажання. Я пішов до Різак. У нього не було заперечень, відповідь була позитивною. Я прийшов до Івана Михайловича, щоб він допоміг мені бути директором. У 2003 році Різак зустрів моє прохання позитивно”*.

Отже, Ваша честь, згідно показань Іщенка О.В. на досудовому слідстві, до січня 2004р. (за іншою його версією до червня 2007р.) його відносини з Різак І.М. були дружніми, жодних неправомірних дій щодо нього Різак І.М. не вчинив, а навпаки всіляко допомагав.

Іщенко О.В. стверджує, що з січня 2004р. і до вимагання Різак І.М. в червні 2004р. хабара в сумі 32 00 дол. США в червні 2004р. відносини між ним погіршились, однак також не наводить випадків виказування йому Різак І.М. дійсних і реальних погроз.

Суду Іщенко О.В. показав, що в досліджуваному періоді часу він і Різак І.М. контактували (бачились) лише під час перерв на футбольних матчах ФК “Закарпаття”, під час яких Різак І.М. з усмішкою питав його, чого він ще не знаходиться в місцях позбавлення волі, казав, що забере його будинок під дитячий садок, звільнить його з роботи, з посади віце-президента ФК “Закарпаття”. Що останню погрозу – звільнити з посади віце-президента ФК “Закарпаття” Різак І.М. таки реалізував, оскільки з цієї посади він був звільнений саме на прохання Різак І.М.

Неправдивість показань Іщенко О.В. про те, що Різак І.М. причетний до його звільнення з посади віцепрезидента ОСК “Закарпаття” і він був звільнений з цієї посади після вимагання у нього Різак І.М. 32 тис. дол. США, підтверджується даними з його біографічної довідки, з якої вбачається, що з посади першого віце-президента ФК “Закарпаття” він був звільнений у жовтні 2001р., а не в 2004р. і будь-які коментарі тут є зайві.

Навіть якщо погодитись, що вищенаведені мною показання Іщенко О.В. є правдивими, то описані ним дії Різак І.М. ніяк не можуть бути віднесені до категорії погроз, тим паче до погроз дійсних і реальних. Це слова сказані з усмішкою, з іронією і містять лише критичні натяки на погану роботу Іщенко О.В., з точки зору Різак І.М., як на посаді директора Батьовського КХП, так і віце-президента ФК “Закарпаття”.

В судовому засіданні Іщенко О.В. також твердо і категорично стверджував, що Різак І.М. не погрожував йому, коли попросив занести ще 10 000 дол. США і, що в період часу між передачею 32 000 і 10 000 дол. США вони не зустрічались, цитую: *“...Сказав, занеси ще 10 000 тис. і все, погрози не казав. ...Я не контактував з Різак І.М. між тим, як він сказав віддати 10 000 і передачею грошей”*.

Таким чином, аналіз показань Іщенко О.В. на досудовому слідстві і в суді свідчить, що до січня 2004р. між ним і Різак І.М. стосунки були дружніми. Хабар в розмірі 10 000 дол. США Різак І.М. під погрозами у нього не вимагав і не вчинив щодо Іщенко І.М. будь-яких неправомірних дій в період часу між передачею 32 000 і 10 000 дол. США. Бандитські дії Різак І.М., які послуговували підґрунтям для висновку Іщенко О.В. про те, що погрози Різак І.М. є дійсними і реальними, полягали і виразились виключно в сказаних йому Різак І.М. з усмішкою та іронією словах про те, що він ще “не сидить”, що забере його будинок під дитячий садок, звільнить його з роботи та з посади віце-президента ФК “Закарпаття”.

Показання Іщенко О.В. про виказування йому Різак І.М. погроз в присутності тренерів ФК “Закарпаття” в червні 2004р. та з мобільного телефону Паульо В.Д., підтверджуються виключно показаннями останнього, які не можуть бути прийняті в якості доказів з причин, викладених мною суду на початку свого виступу.

Показання Іщенко О.В. на досудовому слідстві та в суді про те, що Різак І.М. міг зробити з ним все, що захоче, міг його арештувати, закрити фірму, тощо є надуманими, голослівними та не підтвердженими будь-якими конкретними фактами. Доказів, підтверджуючих зазначені ствердження Іщенко О.В., в матеріалах кримінальної справи немає і в судовому засіданні такі факти не встановлені.

У всіх показання, даних органу досудового слідства, Іщенко О.В. твердо і категорично стверджував, що всі хабарі він передав Різак І.М. *наодинці, у відсутності будь-яких інших осіб*.

В судовому засіданні Іщенко О.В. висунув нову версію передачі хабарів Різак І.М., яка повністю суперечить раніше даним ним показанням, згідно якої хабарі він передавав в присутності радника Різак І.М., Чубірко І.І.

Так, відповідаючи на запитання прокурора Іщенко О.В. показав суду, цитую: *“я був у нього в кабінеті, питав що сталося, за що должен щось давати, пояснить. Ну не було ніякого пояснення тільки такі знамениті усмішки та вислови...Як я передав долари? Зайшов в ОДА, там стіл такий*.

Дав йому 32 000, а потім 10 000. Я питаю, за що ці гроші. Його крилаті слова: “Не смотри на меня так, а то я заплачу” В присутності його радника, там Чубірко такий є”.

Відповідаючи на моє запитання при яких обставинах він передав Різаку І.М. 32 000 дол. США Іщенко О.В. пояснив суду, цитую: “після телефонної розмови, влітку 2004р., точно не пам’ятаю, зустрічався з Різаком у його кабінеті в присутності Чубірка. Спитав, за що я винен, а він: “ Не смотри на меня так, а то я заплачу”. Цікава розмова? Це так було”.

І в даному випадку непослідовність та суперечливість показань Іщенко О.В. є доказом їх неправдивості.

Показання брата Іщенко О.В., свідка Іщенко С.В. не містять жодної доказової інформації, яка би підтверджувала обвинувачення Різака І.М. в отримання хабара від Іщенко О.В.

Свідок Іщенко С.В. прямо заявив суду, що:

- про дачі хабара його братом Іщенко О.В. Різаку І.М. йому нічого не відомо, брат йому про це ніколи і нічого не розказував;
- йому невідомо, на що його брат Іщенко О.В. використав отримані в кредит гроші;
- про те, що отриманий через нього в кредит гроші призначалися для передачі Різаку І.М., йому вперше сказав слідчий прокуратури, який його допитував;
- отримані за кредитом гроші були повернені не ним, а його братом Іщенко О.В.

Аналогічно, жодної доказової інформації, яка би підтверджувала обвинувачення Різака І.М. в отримання хабара від Іщенко О.В., не містять і показання свідка Литвиненко С.В.

Більше того, після оголошення його показань на досудовому слідстві, свідок Литвиненко С.А. категорично заперечував дачу ним показань про те, що він, цитую: “...знав хто такий Різак, і якби Іщенко не дав гроші, він мав би неприємності”, а також дані ним на досудовому слідстві показання про його обізнаність про отримання Різаком І.М. хабара від Іщенко О.В. Литвиненко С.А. пояснив суду, що такого не казав і його пояснення були записані неправильно та неточно. Литвиненко С.А. також заявив суду, що знає Різака І.М. виключно з позитивної сторони, не знає, щоб він робив щось погане людям і що він його поважає.

Аргументи чому і з яких причин не можна приймати до уваги всі показання свідка Паульо Д.В. по даній кримінальній справі, оскільки всі вони є неправдивими, я виклав суду на початку своєї захисної промови. Тому аналізувати його показання по даному епізоду обвинувачення Різака І.М. не вважаю за доцільне.

Показання в суді свідка Думнича М.В. свідчать виключно на користь захисту, а не обвинувачення, оскільки вони підтверджують, що саме за сприянням Різака І.М. Іщенко О.В. був призначений на посаду директора Батьовського КХП. Також виключно зазначену обставину підтверджують і фактичні дані, які містяться в наказі голови комітету з державного матеріального резерву України №274-к від 05.09.2003 року про призначення Іщенко О.В. на посаду директора державного підприємства “Батьовский комбінат хлібопродуктів” та в листі в.о. Закарпатської ОДА Думнича М.В. від 03.09.2003 рік на ім’я голови комітету з державного матеріального резерву України.

І постанова державного пожежного нагляду №288/96 від 02.07.2004р. про припинення роботи складу Батьовського КХП жодним чином не доводить вчинення перешкод у роботі цього підприємства Різаком І.М. Такий висновок не підтверджений по справі будь-якими доказами і ґрунтується виключно на голослівних показаннях Іщенко О.В. Дані зазначеного акта

констатують лише те, що перераховані в постанові порушення вимог пожежної безпеки дійсно були виявлені і ніким, в тому числі і Іщенко О.В., не були оспорені.

Будь-яких даних про те, що ця перевірка була проведена незаконно, або необґрунтовано матеріали кримінальної справи не містять.

Не підтверджує пред'явлене Різаку І.М. обвинувачення у вимаганні хабарів від Іщенка О.В. і витяг ст. 36 Закону України “Про місцеві державні адміністрації”, згідно якого голова Закарпатської ОДА Різак І.М. був наділений повноваженнями щодо призначення та звільнення з посади директора Батьовського КХП. З трудового контракту укладеного між Іщенко О.В. і Держкомрезервом вбачається, що по-перше, Закарпатська ОДА не є стороною цього контракту, а по-друге, не передбачає його дострокове припинення за ініціюванням голови Закарпатської ОДА.

Одним із способів, одним із інструментів встановлення істини є проведення слідчого експерименту. Яскравий приклад встановлення істини шляхом слідчого експерименту міститься в Біблії. В оповіданні про двох матерів розказується, що під час вершення правосуддя до Соломона привели двох жінок. Одна з них, яка плакала і клялась що говорить правду, розказала Соломону, що вона і друга жінка проживають в одому будинку, що кожна з них народила сина, однак у другій жінки син помер, оскільки вона його заспала. Друга жінка вночі (в ніч), скориставшись тим, що вона спить, забрала від її грудей живу дитину, та поклала мертву, що вона виявила вранці, коли хотіла дитину нагодувати. Обвинувачувана жінка все заперечувала і тоді Соломон провів слідчий експеримент – наказав розрізати мечем живу дитину і дати кожній жінці по половині, на що погодилась жінка, яку обвинувачували, і категорично заперечила жінка, яка обвинувачувала. Остання звернулась до Соломона із словами “Віддайте їй дитину живою та не вбивайте її”, а Соломон дійшов істини, що саме вона є матір'ю дитини.

Я впевнений і переконаний, що експериментальним шляхом можна було б встановити істину і по епізоду обвинувачення Різак І.М. у вимаганні хабарів від Іщенка О.В.

Експеримент полягав би в наданні слідчому, який порушив кримінальну справу, учасникам слідчої групи, прокурору, який здійснював нагляд та затвердив обвинувальний висновок, прокурору Закарпатської області, шановним прокурорам, які підтримують обвинувачення в даному судовому процесі, працівникам всіх правоохоронних органів України пакету матеріалів, які слугували приводом і підставою для порушення кримінальної справи стосовно Різак І.М. з однією обов'язковою умовою – замість прізвища, ім'я та по батькові Різак І.М. щоб в них були вказані їх власні. Погодьтеся, що працівникам правоохоронних органів значно легше, як висловлюється Іщенко О.В., знищити людину, арештувати її, незаконно порушити проти неї кримінальну справу. Голова ОДА таким прямим шляхом знищити людину не може, оскільки такі повноваження ні прямо, ні побічно не входять до його компетенції.

Я переконаний, що від вищеназваних мною посадових осіб були б отримані тверді і категоричні висновки, що порушити проти них кримінальну справу за ознаками вимагання хабара немає ні приводів, ні підстав.

Були б отримані висновки, в яких б ці посадові особи правоохоронних органів одноставно стверджували і детально аргументували, що неприпустимо щодо них порушувати кримінальну справу на підставі голослівної заяви однієї особи, в якій вона описує події річної давнини. Що неприпустимо порушувати щодо них кримінальну справу за відсутністю речового доказу – предмету хабара. Що неприпустимо порушити щодо них кримінальну справу на підставі показань особи, яка системно і перманентно свої показання змінює, яка один раз стверджує, що від неї вони вимагали хабарі в квітні, а інший раз в червні. Яка спершу дає показання, що під час вимагання ними у неї хабара вона знаходилась в готелі, а потім стверджує, що в цей час вона знаходилась дома. Що не можна вірити особі,

яка стверджує, що давала їм хабарі наодинці, а потім настоює, що при цій події була присутня і інша особа. Що не можна визнавати правдивими і вірити показанням людини, яка неодноразово стверджувала, що вони, ці службові особи правоохоронних органів, категорично відмовлялись пояснити їй, за що вимагають хабарі, а потім стверджувала, що таки пояснювали і вимагали за те, щоб сприяти підвищенню її авторитету. Що не можна вірити особі, яка стверджує, що вона дала хабарі в розмірі сорока двох тисяч доларів США, виключно для того, щоб залишитись на посаді з зарплатою в розмірі еквівалентному двомстам доларів США.

І без проведення такого слідчого експерименту надуманість та бездоказовість обвинувачення Різак І.М. у вимаганні хабарів від Іщенко О.В. видна неозброєним оком.

Система кримінального права та судочинства України не передбачає застосування судового прецеденту, однак, на мою думку, сам факт порушення кримінальної справи щодо посадової особи за відсутністю поведі і підстав, як це мало місце стосовно Різак І.М., а тим більше визнання його винним за цим епізодом обвинувачення, створило б вкрай небезпечну ситуацію для всіх посадових осіб України, в тому числі для працівників правоохоронних органів і суддів, оскільки можливість шантажу з боку осіб, стосовно яких вони приймали законні та обґрунтовані рішення, але одночасно такі, які цих осіб не задовольняли, висіла би над ними “*дамокловим мечем*”. Для порушення проти них кримінальної справи за вимагання та отримання хабара, було би достатнім голослівної заяви не підтвердженої будь-якими доказами, що є неприпустимим. Ґрунтуючись на викладені мною доводи я вважаю, що і по даному епізоду.

І по епізоду обвинувачення за ч.3 ст.365, ч.2 ст.294, ч.2 ст.157 КК України Різак І.М. категорично заперечував свою вину та надав суду аргументовані пояснення щодо його непричетності до подій, які мали місце в готелі “Комфорт” м. Свалява Закарпатської області 13 листопада 2004 року та щодо вжиття ним через керівництво УМВС України в Закарпатській області заходів, спрямованих на відновлення порушеної законності.

Чи є в матеріалах кримінальної справи докази, які підтверджують вину Різак І.М. у вчиненні цих злочинів? Відповідь однозначна – ні, вони відсутні.

Аналіз доказів по даному епізоду обвинувачення Різак І.М. переконливо і однозначно свідчить, що це видумане органом досудового слідства обвинувачення ґрунтується виключно на непослідовних та суперечливих показання чотирьох осіб – Паульо В.Д., Рушак Б.І., Пацкана В.І. та Зозулі І.І., і похідних від їх показань свідчень Поповича В.І., Машіко І.І. та Гуранича В.В.

Я вже виклав суду аргументи, на підставі яких не можна вірити показанням Паульо В.Д., Поповича В.І., Машіко І.І., Гуранича В.В. Їх прискіпливий аналіз ще раз підтверджує обґрунтованість і правильність цього висновку.

Для більш яркого висвітлення неправдивості та нещирості показань Паульо В.Д. я вирішив окремо проаналізувати показання Паульо В.Д. **стосовно отриманих від Різак І.М. вказівок**, і окремо його показання **стосовно їх виконання, реалізації**, так би мовити “*втілення їх в життя*”.

Якщо слідувати порядку викладення доказів, який міститься в обвинувальному висновку в підтвердження версії обвинувачення Різак І.М. за даним епізодом, **то першим доказом**, на який посилається орган досудового слідства, є показання Паульо В.Д., які він дав будучи допитаним по кримінальній справі № 6115606. Виявляється, на радість слідчого, Паульо В.Д. визнав свою вину в інкримінованих йому злочинах, однак від надання показань відмовився. **Парадоксально, але навіть відсутність показань для слідчого Данча М.М. є достатнім доказом, підтверджуючим обвинувачення Різак І.М.**

Наступним, другим доказом, на який посилається слідчий, це показання, які Паульо В.Д. дав на очній ставці з Пацканом В.І. Аналіз протоколу цієї слідчої дії дає підстави стверджувати, що передбачених законом підстав проводити очну ставку між Паульо В.Д. і Пацканом В.І. не було, оскільки вони дають показання в “унісон”, оба “*дують в одну дуду*”. Основну увагу при проведенні цієї слідчої дії слідчий Данча М.М. приділив отриманню від Пацкана В.І. і Паульо В.Д. показань,

підтверджуючих дачу Різаком І.М. їм вказівок поїхати в м. Сваляву, цитую показання Пацкана В.І.: **“для того, щоб чинити там безпорядки, любими методами примусити активістів партії “Наша Україна” покинути приміщення готелю..”**. І Пацкан В.І., І Паульо В.І. отримання таких вказівок від Різака І.М. активно і повністю підтверджують. Однак також активно і повністю заперечують їх виконання. Пацкан В.І., описуючи їх дії в м. Свалява, стверджує, що, цитую: **“...біля готелю “Комфорт” ми зустріли знайомих мені Шендилу М.В., Гуранича, Рущака та інших...біля вказаного готелю зібралось багато людей...Чубірко І.І. почав сперечатись з Паульо В.Д...Пульо В.Д. показав рукою на молодих людей віком 14-17 р., які стояли під стіною готелю і казав Чубірку І.І., що це тільки студенти, а потім махнув рукою і пішов до автомобіля, а я також пішов слід за ним”**. Ці показання Пацкана В.І. Паульо В.Д. повністю підтвердив. Отже, зазначені показання Пацкана В.І. Паульо В.Д. безсумнівно і однозначно свідчать, що вказівки Різака І.М. вони не тільки не виконали, людей не збирали, а повели себе благородно, звертаючи увагу Чубірки І.І. на те, що в готелі проживають діти і виселяти їх з готелю неприпустимо.

Третім доказом, на який слідчий посилається в обвинувальному висновку, - це показання Паульо В.Д. на очній ставці з Різаком І.М., проведеної 5 серпня 2005 р.

При проведенні цієї слідчої дії показань про те, що Різак І.М. наказав йому поїхати до м. Свалява і вчинити там масові заворушення Паульо В.Д. не давав, а обмежився лише твердженнями про те, що перший раз Чубірко І.І. по мобільному телефону передав йому вказівку Різака І.М., цитую: **“поїхати в м. Свалява, де агітують якісь студенти на користь Ющенка, яких треба повикидувати з готелю”**. Звертаю увагу, **Ваша честь**, на те, що стверджуючи на досудовому слідстві і в судовому засіданні що він, Паульо В.Д., страх як боявся Різака І.М., - такий висновок нав'язується і органом досудового слідства, - Паульо В.Д. не спішить виконувати отримані від Різака І.М. через Чубірку І.І. вказівки, а продовжує перебувати в ресторані “Камелот” в м.Ужгороді. Через час Чубірко І.І. телефонує йому вдруге і слухавку бере водій Паульо В.Д., Балог В.С., якого Паульо В.Д. сварить за те, що він відповів на дзвінок і, за його ствердженнями, отримує вже безпосередньо від Різака І.М. вказівку поїхати до м. Свалява і вигнати студентів – агітаторів з готелю. Однак, і після другої “грозної” вказівки Різака І.М. Паульо В.Д. не спішить її виконувати, ще **“певний час”** продовжує перебувати в ресторані і лише потім виїжджає до м. Свалява. А тепер мовою оригіналу, що зробив Паульо В.Д. по приїзді до м. Свалява Паульо В.Д. на виконання вказівок Різака І.М., цитую: **“ Приїхавши в м. Свалява, я доїхав до готелю “Комфорт”, де побачив таку картину, що діти були біля стінки, їх охороняли працівники міліції. Після цього під'їхали автобуси і дітей відвезли. Я питаю у Миколи Чубарко, чому і що тут творилось. Хочу доповнити, що там я зустрів Шендилу, який говорив мені, що Різак І.М. також йому телефонував і, погрожуючи виселенням у Молдавію, давав йому такі самі вказівки, як і мені”**.

Отже, **Ваша честь**, і на цій очній ставці формально та удавано визнаючи свою вину, Паульо В.Ю. категорично заперечує не тільки виконання ним отриманих від Різака І.М. вказівок, а взагалі вчинення ним будь-яких порушень закону. Звертаю **Вашу** увагу і на те, що на очній ставці з Різаком І.М., на відміну від показань даних на очній ставці з Пацканом В.І., як останній, так і Паульо В.Д., стверджують, що в м. Свалява біля готелю “Комфорт” вони зустріли не Чубірку І.І., а Чубірку М.І.

В матеріалах кримінальної справи містяться і показання Паульо В.Д., допитаного 01.07.2005р. в якості свідка. В них Паульо В.Д. в черговий раз змінює свої показання і стверджує, що під час знаходження в ресторані “Камелот” в м. Ужгороді з італійським інвестором близько 18-ї години йому зателефонував Чубірко І.І. Оскільки зв'язок був поганим, він не міг з Чубірком І.І. спілкуватись і чув тільки окремі фрази, зокрема: **“ Чому ти ще не в Сваляві, шеф сказав їхати у Сваляву, я вже направив туди Рущака Богдана з пацанами”**. Більше нічого конкретного він не міг розібрати і після цієї телефонної розмови продовжував перебувати в ресторані, оскільки не хотів нікуди їхати. На відміну від раніше даних показань, Паульо В.Д. стверджує, що не його водій Балог В.С. відповів на другий дзвінок Чубірки І.І., а Попович Василь. Під час другої телефонної розмови він отримав вказівку “викинути студентів-агітаторів” з готелю в м. Свалява безпосередньо від Різака І.М., який неодноразово дзвонив йому по телефону під час його поїздки до м. Свалява на автомобілі.

І в цих показаннях Паульо В.Д. категорично заперечує виконання отриманих ним від Різака І.М. вказівок, а також вчинення будь-яких неправомірних дій. Я знову цитую мовою оригіналу:

“Приїхавши до м. Свалява, не знаючи добре дорогу, у нічний час, бордюрами, тротуарами, на автомобілі “Міцубісі” я доїхав до готелю, здається “Комфорт”, де побачив багато молодих людей, серед них впізнаю Чубірко Миколу і Михайла Шендилу...Також я бачив як, хтось проводив приїжджих студентів до автобусу, на якому вони від’їхали ... Після цього автобус з студентами від’їхав, все припинилось, що саме відбувалось до того, як я приїхав, я знаю тільки зі слів присутніх, а саме про те, що за вказівкою Чубірко Миколи група людей увірвалася до готелю, де виключили світло. Більше по даному факту мені нічого не відомо, крім того, що міліція бездіяла”. Однак під час цього допиту Паульо В.Д. нічого не говорить про свою *“благородну поведінку”* та сперечання з Чубірко (невідомо з яким з них - Іваном Івановичем чи Миколою Івановичем?) з приводу того, що він, Чубірко, виселяв з готелю дітей.

Ваша честь, звертаю Вашу увагу, що ні в одному з зазначених допитів ні Пацкан В.І., ні Паульо В.Д. не дають показання про отримання від Різака І.М. вказівки зібрати в м. Свалява велику кількість людей, близько 100 осіб.

І в судовому засіданні Паульо В.Д. частково змінив свої показання, однак категорично і твердо наполягав на тому, що він жодних неправомірних дій не вчиняв і до насильницького виселення *“студентів-агітаторів”* з готелю “Комфорт” непричетний. Показання в судовому засіданні Паульо В.Д. є плутаними, втім суду він повідомляє факти, про які замовчував на досудовому слідстві, зокрема, що по приїзді до готелю “Комфорт” він побачив натовп, багато людей, серед яких були Кеменяша О.М., Балога В.І., Петьовка В.І., Чубірко І.І., а останній навіть запитав його, навіщо він приїхав до м. Свалява. За його ствердженнями в суді, багато людей було з Кеменяшем О.М., а Балога В.І. і Пітьовка В. теж був з людьми. Головним винуватцем насильницького виселення студентів з готелю був Чубірко І.І.

Як на докази, що підтверджують вину Різака І.М. по даному епізоду обвинувачення, орган досудового слідства посилається і на показання Поповича В.І., Гуранича В.В. та Машіки І.І., які були ними дані при їх допиті в якості обвинувачених по кримінальній справі № 61159043, та стверджує, що вищезазначені особи визнали себе винними і дали свідчення, аналогічні свідченням Паульо В.Д., при розгляді цієї кримінальної справи судом. Аналіз показань Поповича В.І., Гуранича В.В. та Машіки І.І. свідчить, що вони визнали себе винними в такий саме спосіб, які і Паульо В.Д. – виключно на словах, удавано, без визнання своєї вини у вчиненні дій, які характеризують об’єктивну сторону злочинів, передбачених ст.ст. 157 та 294 КК України.

Дійсно, 31 січня 2006 р. Свалявським районним судом Закарпатської області, під головуванням судді **Жиганської Н.М.**, був постановлений вирок (*кримінальна справа №1-15 2006 р.*), яким Паульо Володимир Дьордєвич, Гуранич Валерій Васильович, Попович Василь Іванович та Машіко Іван Іванович засуджені **кожний** за ст.ст.294 ч.1 та 157 ч.2 КК України.

Як я наголошував на початку своєї промови, на переконання Різака І.М., проведення в Свалявському районному суді прискореного розгляду кримінальної справи за обвинуваченням Паульо В.Д., Гуранича В.В., Поповича В.І. та Машіко І.І. у вчиненні злочинів, передбачених ст.ст.157 ч.2 та 294 ч.1 КК України мало єдину мету – закріпити у вирoku суду неправдиві показання Паульо В.Д., Гуранича В.В., Поповича В.І. та Машіко І.І. про те, що інкриміновані їм злочини були вчинені ними за вказівкою Різака І.М., надати цьому факту **“преюдиціальний характер”** і таким чином **“прив’язати”** Різака І.М. до допущених особисто ними порушень закону.

Проведення такого прискореного судового процесу і призначення всім підсудним умовної міри покарання є саме тим “*пряником*”, який Паульо В.Д., Гуранич В.В., Попович В.І. та Машіко І.І. отримали від прокуратури Закарпатської області за те, що на словах, удавано, визнали себе винними в пред’явленому їм обвинувачення, і головне, за те, що категорично і твердо стверджували, що інкриміновані їм злочини вони вчинили за вказівкою Різака І.М.

Обґрунтованість та правильність стверджень Різака І.М. про те, що цей судовий процес був спрямований саме проти нього підтверджується наступним:

- **призначенням всім засудженим однакового покарання** - п’ять років позбавлення волі з звільненням на підставі ст.75 КК України від відбування покарання із трьохрічним іспитовим строком та заборонаю **всім засудженим** на підставі ст.76 КК України впродовж цього строку виїжджати на постійне проживання за межі України без дозволу органу КВС та повідомляти даний орган про зміну місця проживання та роботи;

- **визнанням** суддею Жиганською Н.М. у вироку де-юре і де-факто Різака І.М. організатором-співучасником злочинів, за вчинення яких були засуджені Паульо В.Д., Гуранич В.В., Попович В.І. та Машіко І.І. - передбачених ст. ст. 294 ч.1 та 157 ч.2 КК України. Зокрема, в мотивувальній частині вироку суддя Жиганська Н.М. **визнала доведеним і встановленим** факт вчинення ними цих злочинів за його прямою вказівкою. Цитую з вироку: “ *Підсудний Паульо В.Д. 13 листопада 2004 р., отримавши вказівку голови Закарпатської облдержадміністрації Різака І.М., разом із Поповичем В.І., Машіко І.І., Гураничем В.В., та іншими особами, в кількості 100 чоловік...*” і далі по тексту;

- **неправдивим** ствердженням у вироку суддею Жиганською Н.М. про те, що в судовому засіданні **всі** засуджені повністю визнали свою вину у пред’явленому їм обвинуваченні. З викладених у вироку суддею Жиганською Н.М. показань Паульо В.Д., Гуранича В.В., Поповича В.І. та Машіко І.І. вбачається, **що жоден** не визнав себе винним у вчиненні тих дій, які суд визнав доведеними і інкримінував їм у вину у мотивувальній частині вироку, а саме в тому, що 13 листопада 2004 р., близько 19 години 30 хвилин в м. Свалява **вони:**

- разом з іншими особами в кількості приблизно 100 осіб з метою протиправного перешкоджання громадянам у вільному здійсненні ними свого законного права на ведення передвиборної агітації приїхали до м. Свалява;

- проникли в готель „Комфорт” групою в кількості близько 100 осіб і шляхом вчинення опору та нанесення тілесних ушкоджень працівникам Свалявського РВ УМВС України в Закарпатській області з використанням спеціально для цього пристосованих предметів проникли в житлові кімнати готелю та знищили агітаційні матеріали на підтримку кандидата на пост Президента України Ющенка В.А. та умисно пошкодили майно готелю;

- застосували до осіб, які перебували в готелі, небезпечно в момент заподіяння для їх життя та здоров'я фізичне насильство з використанням спеціально прилаштованих предметів для нанесення тілесних ушкоджень, наносили потерпілим чисельні удари кулаками та взутими ногами;
- примусово виводили потерпілих з готелю та вивезли їх під примусом за межі м. Свалява.

3 метою ілюстрації правдивості вище викладених стверджень про те, що Паульо В.Д., Гуранича В.В., Поповича В.І. та Машіко І.І. в суді в дійсності не визнали себе винними в пред'явленому їм обвинуваченні, винними у вчиненні дій, які характеризують об'єктивну сторону злочинів, передбачених ст.ст.157 і 294 КК України, цитую їх показання, так як вони викладені у вироку – ***“Підсудний Паульо В.Д. в судовому засіданні пояснив, що 13 листопада 2004р. разом з Поповичем В.І. та Пацканом В.І. в приміщенні ресторану „Камелот”, коли на його мобільний телефон почалися телефонні дзвінки від Чубірко І.І., який повідомив, що голова Закарпатської облдержадміністрації Різак І.М. сказав їхати в м. Свалява до готелю „Комфорт”, оскільки там студенти ведуть агітацію за кандидата на пост Президента України Ющенка В.А. Через деякий час зателефонував сам голова Закарпатської облдержадміністрації Різак І.М., який, погрожуючи арештом та висловлюючись нецензурно лайкою примусив їхати в м. Свалява та виселити студентів - агітаторів.***

На виконання вказаної вказівки, Паульо В.Д. разом з Поповичем В.І. та іншими приїхав в м. Свалява, де вже зібралося багато людей. В тому числі і радник голови облдержадміністрації Чубірко І.І.

Коли в готелі було погашено світло, то всі зайшли в приміщення готелю та почали виводити студентів на вулицю. Потім їх посадили в автобус та вивезли за межі м. Свалява. Особисто він фізичного тиску на дітей та тілесні ушкодження не наносив....Такі ж покази по факту подій в готелі „Комфорт” в м. Свалява дали підсудні Попович В.І., Гуранич В.В. та Машіко І.І.”

Призначення всім засудженим умовного покарання у вироку мотивовано суддею Жиганською Н.М. їх щирим каяттям, активним сприянням розкриттю злочину та вчиненням злочину ***„під впливом погроз та примусу”***, які надходили від Різак І.М., хоча докази, що підтверджують зазначену обставину, у вироку не наведені, як не відповідає дійсності і щире каяття підсудних та сприяння ними розкриттю злочину. Сприяння Паульо В.Д., Поповича В.І., Гуранича В.В. та Машіко І.І. виразилось і полягало виключно в одному, в оговоренні Різак І.М.

Вищенаведені аргументи переконливо свідчать, що в судовому засіданні **мало місце удаване визнання** вини Паульом В.Д., Поповичем В.І., Гураничем В.В. та Машікою І.І. в організації масових заворушень та перешкоджанні здійсненню виборчого права, визнання вини виключно на словах та **категоричне заперечення ними вчинення дій**, які складають об'єктивну сторону цих злочинів, що

добре бачила і чула суддя Жиганська Н.М. Незважаючи на це, Жиганська Н.М. умисно та свідомо написала у вирокі неправду про щире каяття підсудних та про сприяння ними у встановленні істини з тим, щоб саме цією відвертою неправдою виправдати призначення Паульо В.Д., Поповичу В.І., Гураничу В.В. та Машіко І.І. умовного покарання. Головним у цьому судовому фарсі було отримання від Паульо В.Д., Поповича В.І., Гуранич В.В. та Машіки І.І. показань про те, що вони **і всі інші невстановлені органом досудового слідства 100 осіб** вчинили злочин за прямою вказівкою Різака І.М. та зафіксувати цю обставину як доведену у вирокі суду.

Доказом правильності цих висновків є і абсолютна однаковість призначеного всім засудженим кримінального покарання – *“під один мундир”, “під один гребінь”*, незважаючи на те, що Попович В.І., Гуранич В.В. та Машіко І.І. визнані винними по чотирьом епізодам обвинувачення, а Паульо В.Д. лише по одному, а також на те, що Попович В.І., Гуранич В.В. та Машіко І.І. характеризуються посередньо, а Паульо В.Д. – позитивно.

І в даному судовому засіданні Машіко І.І., Попович В.І. та Гуранич В.В. визнали себе винними у вчиненні злочинів, за які вони засуджені вирокі Свалівського районного суду виключно на словах, удавано. Вчинення дій, які характеризують об’єктивну сторону злочину, передбаченого ст.ст. 157 та 294 КК України, вони заперечували. Однак, вам, **Ваша честь**, вони підтвердили, що від Різака І.М. ні прямо, ні побічно ніяких вказівок не отримували, в тому числі й їхати до м. Сваліва не отримували.

Згідно показань Машіки І.І. на суді про те, що Різак І.М. дав вказівку виселити студентів, йому стало відомо зі слів Шендило М., особа якого органом досудового слідства не встановлена і який по справі не допитаний, а також зі слів Рушак Б.І., аналіз показань якого буде даний мною нижче.

За ствердженнями Машіки І.І., на момент, коли він, Гуранич В.В. і Шендило М. приїхали до готелю, там вже було близько 100 осіб і серед них він впізнав Рушак, Русіновича, Мастяка. Визнаючи в суді, що він проник у готель, вибив двері, вивів *“пару”* студентів, порвав агітаційні листки, Машіко І.І. одночасно стверджує, що це він зробив виключно за власною ініціативою, що йому ніхто не казав заходити в готель, не казав що робити, що він зайшов як і всі, вибивав двері, рвав агітки, бо всі так чинили, що Шендило і Рушак йому нічого не доручали, не давали ніяких вказівок і він не пригадує, щоб Шендило казав, що Різак наказав збирати і підбурювати натовп.

І Попович В.І. показав в суді, що на момент, коли він разом з Пацканом В.І., Паульо В.Д., Балог В.С. приїхали до готелю, там вже було багато людей. Описуючи суду конкретно вчинені ним в готелі дії, Попович В.І. сам спростовує своє визнання в тому, що він перешкоджав вільній агітації, оскільки в його показаннях відсутні дані про те, що він сам рвав і виносив на вулицю агітаційні матеріали. Попович В.І. також показав в суді, що про вказівки Різака І.М. він дізнався від Паульо В.Д., що він вільно зайшов в готель, що там був *“бардак”* і побите скло, що він нікому не наносив тілесних ушкоджень, в кімнати не заходив, а вивів двох дівчат до автобусів без застосування будь-якого насильства.

Гуранич В.В. суду показав, що поїхати до м. Свалява його і Машіку І.І. по телефону попросив Шендило М. Для чого необхідно їхати до м. Свалява він їм не повідомив. Коли вони приїхали до готелю, там вже було близько 100 осіб, серед яких він впізнав Русинковича, Руцка, Мастяка. Лише з розмов між Шендило, Руцаком і Кеменяшем він узнав, що саме Різак І.М. дав вказівку висилити агітаторів з готелю. Гуранич В.В. також стверджував у суді, що він не причетний до об'єднання 100 осіб, які знаходились перед готелем, не отримував вказівку збирати людей біля готелю, не причетний до його знеструмлення, нікому з потерпілих удари не наносив, не отримував вказівки підбурювати людей.

Свідок Пацкан В.І., хоча на досудовому слідстві і в судовому засіданні стверджував, що отримав від Різак І.М. вказівку поїхати до м. Свалява і **“виселити студентів”**, визнав, що по приїзду до готелю там вже знаходилось близько 80 осіб і студентів з готелю вже виводили. Пацкан В.І. також показав, що він цими людьми не керував, не підбурював до вчинення неправомірних дій і **отримані від Різак І.М. вказівки, не виконав.**

Свідок Руцак Б.І. стверджуючи на досудовому слідстві і в суді, що Різак І.М. при першій розмові сказав йому, що в готелі знаходяться члени УНА-УНСО і дав вказівку виселити їх з готелю, даючи пояснення в судовому засіданні конкретизував, що Різак І.М. не доручав йому організовувати масові заворушення, що він не закликав людей до штурму, що на момент приїзду до готелю там вже було багато людей, що він не бачив і не знає, хто виселяв людей із готелю, що він особисто вказівки Різак І.М. не виконав і вказані Різак І.М. дії не вчинив.

Свідок Зозуля І.І. в судовому засіданні підтвердив виключно те, що від нього вимагав орган досудового слідства, а саме, що він чув від Руцка Б.І. і Шиндила М., що Різак І.М. дав вказівку **“викинути людей з готелю”**. Однак, і згідно його стверджень в судовому засіданні ні він особисто, ні Руцак Б.І., ні Пауль В.Д., ні Русинкович В.В., жодних неправомірних дій на виконання вказівок Різак І.М. не вчинили, вказівки Різак І.М. не виконали, а лише побачили, сидячи в автомобілі, як за кликом Чубірки І.І. натовп пішов до готелю, після чого розвернулися і поїхали до м. Ужгород.

В обвинувальному висновку вказано, що вина Різак І.М. за даним епізодом обвинувачення підтверджується і показаннями свідків Болдижара В.В., Мастяка І.І., Русинковича В.В., Балого В.С., котрі повністю підтвердили свідчення, дані обвинуваченими Пауль В.Д., Поповичем В.І., Машіко І.І., Гураничем В.В. та свідками Руцаком Б.І., Зозуля І.І. та Пацканом В.І.

В судовому засіданні тільки свідок Болдижар В.В. частково підтвердив показання Руцка Б.І., а свідки Мастяк І.І., Русинкович В.В. і Балого В.С. показання Пауль В.Д., Поповича В.І., Машіко І.І., Гуранича В.В., Руцка Б.І., Зозулі І.І. та Пацкана В.І. не тільки не підтвердили, а спростували.

Згідно стверджень в суді свідка Болдижара В.В., Руцак Б.І. говорив йому, що вказівку поїхати до м. Свалява отримав від Різак І.М., який, однак, не повідомив його про мету поїздки. Очевидцем

виселення людей з готелю він не був і жодної інформації про події, які там відбувались, суду не надав.

Свідки Мастяк І.І., Русинкович В.В. і Балог В.С. заявили в судовому засіданні, що їм нічого не відомо про дачу Різаком І.М. Паульо В.Д., Руцаку Б.І. або будь-яким іншим особам вказівок їхати до м. Свалява. За ствердженнями Мастяка І.І. і Русинковича В.В., Руцак Б.І. не сказав їм, для чого потрібно їхати до м. Свалява, а відповів, що йому це не відомо.

Свідок Балог В.С. в суді не підтвердив показання Паульо В.Д. про те, що під час поїздки до м. Свалява з м. Ужгород Різак І.М. дзвонив Паульо В.Д., а після телефонних розмов з Чубірко І.І. та Різаком І.М. Паульо В.Д. сказав присутнім в салоні автомашини, що Різак І.М. дав вказівку їхати до м. Свалява і викинути студентів з готелю.

Таким чином, **Ваша честь**, аналіз показань свідків Паульо В.Д., Пацкана В.І., Руцака Б.І., Поповича В.І., Гуранича В.В., Машіко І.І., Зозулі І.І., Болдижара В.В., даних на досудовому слідстві і в суді, цих “козирних” доказів обвинувачення, навіть в разі визнання їх правдивими, підтверджує прямо, твердо і однозначно виключно єдину обставину, виключно один висновок, що жодну з нібито отриманих від Різак І.М. вказівок (насилено виселити агітаторів з готелю “Комфорт” і вивести їх за межі Закарпатської області тощо) **не було виконано**. **Що жодних дій, спрямованих на реалізацію отриманих від Різак І.М. вказівок, не вчинено. Не вчинено жодних дій, що підпадають під ознаки злочину масові заворушення, зокрема, свідки самостійно не організовували масові заворушення і активної участі у них не приймали. Що фактично, незважаючи на удаване визнання своєї вини, вони не вчинили дій, спрямованих на перешкоджання здійсненню виборчого права. Що в судовому засіданні не знайшов свого підтвердження причинний зв'язок між діями Різак І.М. і подіями, які відбулись 13.11. 2004р. в готелі “Комфорт”.**

Оскільки окрім досліджених вище доказів в матеріалах кримінальної справи немає інших прямих або побічних доказів, які б містили інформацію про причетність Різак І.М. до подій, які мали місце в готелі “Комфорт” м. Свалява 13.11.2004 р., я не вважаю за доцільне аналізувати інші наведені в обвинувальному висновку докази по даному епізоду обвинувачення.

Одночасно вважаю за необхідне звернути увагу суду на те, що пред'являючи Різаку І.М. вищезазначене обвинувачення і кваліфікуючи його дії за ч. 3 ст. 365 КК України, орган досудового слідства не здобув і не надав суду доказів, які б підтверджували, що в службові, владні повноваження Різак І.М. входило і право надавати вказівки громадянам Паульо В.Д., Поповичу В.І., Машіко І.І., Гураничу В.В., Руцаком Б.І., Зозулі І.І., Пацкану В.І., Болдижару В.В., Мастяку І.І., Русинковичу В.В., Балого В.С., Чубірко І.І, а вони в свою чергу, були зобов'язані ці вказівки Різак І.М. виконувати.

Ствердження Паульо В.Д., Рушчака Б.І., Пацкана В.І., Зозулі І.І. про те, що, будучи радниками Різака І.М. на громадських засадах, вони були зобов'язані виконувати його розпорядження, є абсолютно голосливими, надуманими, не підтвердженими доказами.

Цитуючи обвинувачення та показання свідків, я використовував термін “студенти-агітатори”. Однак, органом досудового слідства не було надано суду достатніх і переконливих доказів, які б підтверджували, що: “13.11.2004 р. на територію Закарпатської області прибула велика кількість людей з інших областей саме з метою проводити агітацію за кандидата на пост Президента України Ющенка В.А.”.

З перевірених в судовому засіданні доказів вбачається, що на територію Закарпатської області прибула велика кількість людей з інших областей із спільною політичною метою. Це привернуло до них обґрунтовану увагу, в тому числі, і правоохоронних органів області, які були змушені перевіряти дотримання правопорядку в місті їхнього перебування. У відповідності до статті 39 Конституції України „Громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування.” Отже, перш ніж агітувати, зазначена група людей мала сповістити місцеву владу про своє зібрання і з'ясувати відсутність обмежень на реалізацію цього права. З матеріалів справи вбачається, що ні органи виконавчої влади, ні органи місцевого самоврядування Закарпатської області не були завчасно сповіщені про організоване зібрання чисельної групи агітаторів в м. Свалява. За таких обставин, місцева влада мала, і, зокрема, голова Закарпатської ОДА Різак І.М. не тільки мав право, а і був зобов'язаний з'ясувати причину та можливість їхнього перебування на території області.

Не здобуто в судовому засіданні і доказів, що підтверджують, що негативні наслідки, які виникли від дій осіб, які 13.11.2004 р. приймали участь в подіях біля готелю „Комфорт” у м. Свалява, є невідворотним і обов'язковим результатом дій Різака І.М., як того потребує кримінальний закон, що ці наслідки вільні від випадковостей, що вони не є результатом розсуду виконавців “вказівки” і власного тлумачення її змісту.

У зв'язку з невстановленням осіб Чубірка І.І. і Шендили М. та неотримання від них показань, звинувачення на адресу Різака І.М. про надання їм будь-яких вказівок є суцільним припущенням і не може бути підґрунтям вироку.

В постанові про притягнення Різака І.М. в якості обвинуваченого і в обвинувальному висновку відсутні конкретні обставини надання так званої усної вказівки Різаком: де була ця розмова, хто приймав в ній участь, хто був присутній та інше. Тобто, обвинувачення не містить конкретного викладу нібито вчинених Різаком І.М. злочинний дій.

Постанова про притягнення Різака І.М. в якості обвинуваченого і обвинувальний висновок не містить пояснень, чому голова обласної державної адміністрації, який має можливість звертатись до правоохоронних органів області будь-якої підвідомчості – служби безпеки, внутрішніх справ, прокуратури, обрав виконавцем своїх „вказівок” осіб, які не є його підлеглими і не зобов'язані виконувати його розпорядження.

Для обвинувачення за ст.366 КК України необхідно встановити предмет злочину – офіційний документ. Офіційним щодо ст.366 КК є лише такий документ, який засвідчує факти, що мають юридичне значення, тобто, такі, які породжують, змінюють чи припиняють певні правовідносини. Нормативного документу, який би врегульовував порядок видачі посвідчень радникам на громадських засадах, який би підтверджував, що такі посвідчення засвідчують факти, що мають юридичне значення – породжують, змінюють чи припиняють певні правовідносини, в матеріалах кримінальної справи немає. Отже, відсутність предмету злочину позбавляє сенсу все обвинувачення і тому і за даним епізодом Різак І.М. підлягає виправданню за відсутністю в його діянні складу злочину.

Ваша честь!

Архімедовим важелем, який повністю перевернув і спростував в судовому засіданні обвинувачення Різака І.М. по даному епізоду, є показання в суді голови правління ВАТ “Закарпаттяобленерго” Ковача В.І., який таки знайшов в себе мужність прийти до суду і сказати правду, що Різак І.М. ніколи і ніяким способом не примушував його укласти контракт на оплату корпоративної мережі мобільних телефонів. Виникає питання, яким показанням вірити, показанням Ковача В.І. на досудовому слідстві, чи показанням Ковача В.І. в судовому засіданні. Пояснюючи суду, чому він змінив показання, Ковач В.І. стверджував, що хоча він і підписував на досудовому слідстві протокол його допиту, він його не читав, а слідчий, в свою чергу, протокол йому не зачитував. Виходячи з того, що всі інші допитані по даному епізоду свідки, зокрема, Чомоляк Ю.М., Мешко Е.О., Ванюшкіна О.Є., Новицький А.Р. не дали жодних показань, які б підтверджували версію обвинувачення про примусове укладення контракту в результаті неправомірних, злочинних дій Різака І.М., слід прийняти до уваги і визнавати правдивими показання Ковача В.І., дані ним в судовому засіданні. Однак, на моє переконання, дійсною причиною дачі Ковачем В.І. неправдивих показань на слідстві був тиск на нього з боку тих, які організували завідомо незаконне переслідування Різака І.М., та шантаж щодо зняття його з посади, якщо він відмовиться дати потрібні покази. Саме з цих причин Ковач В.І. на досудовому слідстві “дрогнув”, однак знайшов в себе мужність сказати правду Вам, Ваша честь, в суді. Окрім того, надуманість і необґрунтованість обвинувачення Різака І.М. за даним епізодом підтверджується висновками проведеної в суді судово-економічної експертизи та показаннями експерта.

На жаль, все ще як за Радянських часів, винесення судами оправдального вироку в Україні є досить рідким явищем, певним подвигом, оскільки суспільству нав'язують переконання, що діяльність правоохоронних органів регулюється правилом, яке складається всього з двох пунктів. Перший пункт гласить, що правоохоронні органи ніколи не помиляються, а другий - що особи, у яких це ствердження викликає заперечення, повинні читати і керуватись пунктом першим. Саме постановлення судами законних і обґрунтованих оправдальних вироків може покласти край цьому явищу. В судовому засіданні не знайшли свого підтвердження і були спростовані абсолютно всі пред'явлені Різаку І.М. обвинувачення, тому єдиним справедливим вироком щодо нього може бути тільки оправдальний, який, Ваша честь, я прошу Вас постановити в нарадчій кімнаті.

Тези захисної промови Івана Різака

«Самогубство» колишнього ректора УжНУ – найбільш цинічний епізод в обвинуваченні

Чому я так вважаю? Бо напевно, нема нічого цинічнішого, як звинуватити у тому людину, що вона своїми діями довела до самогубства іншу. А якщо ця людина ще є учнем, добрим молодшим другом іншої? Уявляєте як болісно такі звинувачення сприймаються нормальними людьми. Але кримінальний клан Балози таких відчуттів немає. Вони притуплені або повністю пропали. Пропали, мабуть, після серії вбивств і самогубств людей різного рангу, які не випадково пов'язують з тіньовими володарями Мукачева і Закарпаття.

Нагадаємо, що в той загадковий трагічний день смерті Сливки В.Ю. ще не було навіть результатів судмедекспертизи, як закарпатська організація «Нашої України», яку очолював Віктор Балоза, (членом штабу на той час був відставний прокурор Мукачева, а нині прокурор Закарпатської

області Юрій Бенца) в своїй заяві звинуватила Івана Різака та очолювану ним владу у доведенні до самогубства Сливку В.Ю. Ця заява була розміщена на інтернет-сайтах блоку «Нашої України» і «Українська правда».

Зараз практично всім зрозуміло, що ніякого самогубства не було. Тим більш добре «зацікавлена» судмедекспертиза однозначного висновку так і не дала. Нагадаємо, які аргументи досвідчені адвокати Різака І.М. навели в своїх клопотаннях на захист підсудного, де показали, що судмедекспертиза в своєму висновку дала тільки одну з вірогідних версій смерті: самогубство. Нагадаємо, що ми писали з цього приводу в одному з попередніх матеріалів.

Судмедекспертиза: ніякого самогубства колишнього ректора УжНУ В. Ю. Сливки не було!

Сенсація?

Та ні.

Скоріше, констатація факту.

Адже і так зрозуміло, що інформаційним галасом політичні опоненти экс-губернатора Закарпаття Івана Різака відводили від відповідальності справжніх винуватців смерті В. Сливки.

У суді вже доведено, що Іван Різак не мав ніякого відношення до переслідування Сливки. Тай не тільки Різак. Самого переслідування не було. Як не було і самогубства.

Сам судовий процес потрібен був лише як ширма. Для того, щоб пустити громадську думку по хибному шляху.

Це – в кращому випадку.

У гіршому – слідчі добре все знали і їм потрібно було рішення суду не так про винуватість Різака як фіксація в ньому факту самогубства.

Не випадково в суді так і не з'явилися основні свідки: дружина ректора і її рідна сестра з чоловіком. Тобто ті, хто при бажанні якраз міг розповісти правду..

Адже справжнім шоком для присутніх у судовому засіданні було пояснення доцента Лавкая (він одразу після дружини побачив померлого) про те, що *крові у ванні, де лежав покійний, зовсім не було.*

Але ще більшою несподіванкою для сторонніх стало знайомство з результатами судово-медичної експертизи.

Віддамо належне захисникам І. Різака. Вони одразу поставили ряд запитань, на які так і не убуло отримано відповіді ні від експертів, ні від слідчого.

Так, з незрозумілих причин *комісія судово-медичних експертів пропонує лише **вірогідний** час настання смерті: смерть Сливки В. Ю. могла наступити за 12 годин до розтину трупа.*

Питання про механізм спричинення тілесних ушкоджень є також **вірогідними**. Експерти стверджують, що « в якому саме положенні по відношенню до кожного пошкодження він знаходився, встановити неможливо».

Експерти дійшли лише **вірогідного** висновку про самоспричинення тілесних ушкоджень.

Що заважало експертам дати ствердні і точні відповіді – не відомо.

Але достеменно відомо, що ствердної і точної відповіді про те, що смерть Сливки була самогубством – експерти не дали. Тобто, за цією логікою з не меншою долею вірогідності можна стверджувати, що ніякого самогубства колишнього ректора УжНУ В. Сливки не було.

Адвокати В. Мокану та І. Піх, які захищають І. Різака в суді, переконані, що за наявності таких висновків судово-медичної експертизи було б доцільно призначити експертизу для відтворення обставин спричинення тілесних ушкоджень по слідах крові. На вирішення цієї експертизи було б доцільно поставити щонайменше наступні питання:

чи є місце виявлення тіла потерпілого місцем спричинення тілесних ушкоджень?

які сліди крові мали бути на місці знаходження тіла потерпілого, виходячи з характеру тілесних ушкоджень?

чи переміщувалося тіло потерпілого після спричинення смертельного поранення, виходячи з локалізації ушкоджень та слідів крові? Якщо так, то в якому напрямку?

Як довго в одному, і в якому саме, положенні знаходився потерпілий після спричинення тілесних пошкоджень?

На якій висоті і в якому положенні знаходився потерпілий, виходячи з наявності слідів крові на місці події?

Де і протягом якого часу знаходився потерпілий після травм? Які предмети взаємодіяли зі слідами крові?

Яким чином (в який спосіб) потрапила кров на одяг (штани і кофту) та ніж з коричневою ручкою, вилучений з місця події, який був на краю ванни?

Чи були вчинені на місці виявлення тіла дії для знищення слідів крові на тілі, пілозі ванної кімнати, інших предметах?

Можемо собі уявити , скільки нез'ясованих обставин залишилося для слідства.

Але 28 серпня 2005 року (нагадаємо, що в цей час І. Різак знаходився в СІЗО майже 4 місяці і продовжував аргументовано заперечувати свою причетність до самогубства Сливки) *слідчий повертає дружині покійного вилучені з місця події два кухонні ножі і весь одяг.*

Напевно, саме тоді в Закарпатській прокуратурі зрозуміли, що Різак не зламається і необхідно ще серйозніше знищувати сліди справжнього злочину.

Нагадаємо також, що саме після цієї постанови слідчі гарячково почали прив'язувати експ-губернатора до так званих «свалявських подій», щоб мати можливість утримувати його в слідчому ізоляторі.

Так потім і сталося: всупереч всім конституційним нормам Різака втретє заарештували прямо на території СІЗО, не виконавши рішення суду про звільнення підозрюваного Різака.

Я переконаний, що у майбутньому незаангажоване слідство встановить справжні причини загибелі ректора В. Ю. Сливки. У сьогоднішній ситуації це поки що неможливо. І пов'язано це з тим, що нинішній прокурор Закарпатської області Ю. Бенца у 2004 році був членом виборчого штабу «Нашої України». А саме цей штаб вже через кілька годин після повідомлення про смерть Сливки заявив про причетність І. Різака про доведення того до самогубства.

А від загальнопартійної лінії відступити в Закарпатті зараз не можуть.

Але за що ж вже третій рік мордують Різака?

Так і хочеться запитати у наших колег-журналістів: «Чому ж Ви не розкажете справжню правду про безпредел прокуратури Закарпаття?»

Так, визнавати помилки важко всім. В тому числі й окремим ЗМІ...

А може справжня правда про цей резонансний злочин в нинішній Україні нікому і не потрібна?

)

Власне, ідея пов'язати факт самогубства Сливки В. Ю. з іменем Різака І.М. просувалася не безперешкодно.

Так, з моменту встановлення факту самогубства Сливки В.Ю., прокуратура м. Ужгорода та прокуратура Закарпатської області не мали одностайної думки щодо криміналізації цієї події. 02.06.2004р. було прийнято постанову про відмову в порушення кримінальної справи (т.1а.с.10-15), після її скасування прокурором м. Ужгорода знову було прийнято рішення про відмову в порушенні кримінальної справи (т.1 а.с.4-9). Постанова містить докладний аналіз фактів з належними обґрунтуваннями. 22 грудня 2004 року ця постанова скасована заступником прокурора Закарпатської області з одночасним порушенням фактового провадження за ч.1 ст.120 КК України; текст постанови переконує у відсутності будь-яких нових обставин, які б пояснювали прийняте рішення.

Подальше порушення кримінального провадження стосовно особи - Різака І.М., пред'явлення йому обвинувачення, слідчі дії - свідчать про штучний, надуманий характер звинувачень на адресу Різака І.М.

Як видно, всі кримінальні справи по факту і конкретно проти Різака порушувалися в кінці грудня. Однозначно, на «об'єктивність» правоохоронців вплинула «помаранчева» революція. Впевнено так кажу, бо навіть формально ніяких нововиявлених обставин не було знайдено для нового відкриття кримінальної справи. Я вже не кажу, що сама «потерпіла» - а саме такий статус надали їй слідчі - дружина Наталка Сливка не просила прокуратуру про притягнення Різака до кримінальної відповідальності. Це вже потім з ініціативи прокуратури вона та її сестра Ольга (Цмур) стають головними свідками обвинувачення Різака. Хоча в суді свідчень так і не дадуть, а прокуратура на кожному засіданні буде вимагати зачитати їхні свідчення, але захищаючи їхню неявку у суд. Чи не дивна поведінка представників обвинувачення? Явка основних свідків у суд необов'язкова! І вони ще

говорять, що хотіли об'єктивного слідства. Та яка там об'єктивність! Політичне замовлення Балого треба виконувати!

Нагадаємо, що Різака звинуватили в тому, що за його вказівкою газета «Правозахист» друкувала страшні статті проти Сливки і були чисельні перевірки правоохоронних і контролюючих органів, що призвели до стресу Сливки, і тому він закінчив життя самогубством. Наперед скажемо, що головний редактор газети «Правозахист» Михайло Тємнов на суді заявив, що процес над Різаком є політичним замовленням. Він ніяких вказівок ніколи від Різака не отримував. І додамо, і не міг, бо так нещадно як «Право захист» ні один ЗМІ в області Різака і владу не критикував.

Аналіз текстів вищезазначених публікацій а газеті **“Правозахист”** переконливо свідчить, **ЩО ВОНИ НЕ МІСТЯТЬ жодних образ, глумління або принизливого ставлення до Сливки В.Ю. з боку авторів.**

Нинішній ректор УжНУ Микола Вегеш на суді заявив, що переконання багатьох у винуватості Різака по відношенню до смерті Сливки були навіяні ейфорією «помаранчевої революції», в якій перебувало тоді багато людей. До речі, проф. Котигорошко В.Г., який мав виступити як свідок у суді, дав телеграму, що у політичних судових процесах участі брати не будею. До речі, Вегеш потім додав, що його зараз так нещадно критикують, що кілька згадувань у пресі колишнього ректора УжНУ Сливки В.Ю. він навіть критикою назвати не може.

В постанові про притягнення Різака І.М. в якості обвинуваченого за ч.1 і ч.2 ст.120 КК України, **слідчий конкретно не вказав:**

- які саме дії вчинив Різак І.М., спрямовані на “організацію” перевірок силами правоохоронних органів та служби безпеки;
- за якими усними, письмовими або проявленими в будь-якій іншій формі вказівками Різака І.М. ці перевірки були проведені;
- коли і кому такі вказівки давав Різак І.М.;
- які “сили” правоохоронних органів і служби безпеки ці перевірки проводили, які службові особи безпосередньо їх здійснювали, які конкретні результати цих перевірок, які їх наслідки і чи містять вони негативні дані про діяльність Сливки В.Ю. на посаді ректора УжНУ ;
- в який спосіб Різаком І.М. вчинено “цькування” через пресу Сливки В.Ю.;
- які саме діяння вчинив Різак І.М. “...спрямовані на систематичне приниження...людської гідності та авторитету керівника вищого навчального закладу...”

Всі перевірки проходили раз у два роки відповідним контролюючим органом. За наслідками планових перевірок виявлялись несуттєві порушення, кримінальні справи не порушувались. Перевірки проводились у звичайному режимі і не було жодної упередженості зі сторони працівників контролюючих органів. За наслідками проведених перевірок кримінальні справи не порушувались, а виявлені порушення усувались в установленому порядку».

Аналогічні покази дала Боднар М.Ю. і при допиті її 14.01.05 р. в якості свідка і підтвердила, що: «Я не можу сказати, щоб останні два роки кількість проведених перевірок в УжНУ збільшилась або зменшилась. Усі вони проводились планово з року у рік!»

Хто як не головний фінансист скаржився б Сливці на упередженість перевіряючих? Мало того вона чітко і однозначно на суді заявила, що із Сливкою навіть не обговорювались ні процес, ні результати перевірок. Крім того, Боднар М.Ю. і на суді також підтвердила, що перевірки планові і Різак до них не мав жодного відношення.

Слідчі хотіли «прив'язати» Різак І.М. до будь-якого з'ясування стосунків між професорсько-викладацьким складом в УжНУ. Але так і не змогли це зробити. Напевно, не випадково навіть Генпрокуратура визнала перший арешт Різак не законним.

Навіть проф. Полюжин, а його, якщо ви звернули увагу найбільше критикували у пресі, на суді заявив, що **організаторами кількох статей проти нього були ті, хто хотів зайняти його місце зав. кафедрою.** Йому це все відомо. А цікаво, як пояснять слідчі, що критика проблем університету продовжилася в газеті навіть після смерті Сливки В.Ю., а аналіз корупції у вузах залишається на сторінках обласної преси і після звільнення Різак з посади губернатора? Власне все це підтвердив у суді і нинішній керівник вузу в суді!

Напевно, не випадково сама постанова про притягнення Різак в якості обвинуваченого протирічить і здоровому глузду і всім правовим актам.

слідчий в постанові не вказав:

- якими діями Різак І.М. явно вийшов за межі наданих йому службових або владних повноважень, якими він був наділений в силу займаної посади;
- які дії Різак І.М. вчинив щодо Сливки В.Ю., які не був правомочним виконувати;
- які дії вчинив Різак І.М. щодо Сливки В.Ю., які були компетенцією вищестоящої до Різак І.М. службової особи чи службової особи іншого відомства;
- які дії вчинив Різак І.М. щодо Сливки В.Ю., які дозволяються тільки в особливих випадках, або з особливого дозволу, або з додержанням особливого порядку;
- які дії вчинив Різак І.М. щодо Сливки В.Ю., які ніхто не має права виконувати або дозволяти.

Слідчий Данча чесно Різаку сказав після перебування двох місяців в СІЗО: «Щось домовляйтеся наверху з кимось, бо я не знаю, що з вами робити. Обвинувачення проти вас – абсурд, і я скоріше звільнюся, чим підпишу такі матеріали у суд!»

Історія одного хабара

Кінець дев'яностих років для закарпатського футболу був не з найкращих. Головна команда краю не змогла утриматися навіть у першій лізі і практично розвалилася. Область, понад 30 представників якої в різний час грали за київське «Динамо», могла взагалі залишитися без

представництва у професійному футболі.

На допомогу спортивній громадськості приходить тодішній голова обласної ради, майбутній нардеп від «Нашої України» Іван Іванчо. З його ініціативи створюється клуб ОСК «Закарпаття», президентом якого він стає. За короткий час на базі брегівської команди йому вдається створити певне піднесення навколо футболу, залучити бюджетні кошти, а також кошти підприємців. Серед спонсорів і засновників клубу – відомий бізнесмен Юрій Гецько, його дружина – Ніна Гецько-Лобова (олімпійська чемпіонка з гандболу у складі збірної СРСР), Нестор Шуфрич, нині міністр МНС, підприємець з Ужгорода Олександр Антал, мукачівські підприємці Олег Іщенко та Володимир Паулю, берегівчани Андрій Ердевді та Іштван Гайдош (народний депутат ІУ скликання, нині мер Берегова).

За короткий час команда завдяки їх зусиллям долає кризу і навіть ставить завдання виходу у вищу лігу. Тоді Іван Іванчо знайомить зі своїми земляками-бізнесменами заступника губернатора з гуманітарних питань Івана Різака.

Тоді цих людей поганими словами ніхто не називав. Президентами ФК «Закарпаття» за останні роки крім Івана Іванча побували Олег Іщенко і Володимир Паулю. Почесними президентами – Нестор Шуфрич і колишній перший заступник губернатора Степан Ревак.

Це вже після звільнення Балогою з посади Івана Різака цих людей почали називати «бандитами». Вони залишилися з Іваном Різаком не тому, що дуже любили його або СДПУ(О). Просто останні підтримували футбол, а новоспечений губернатор – ні.

Пізніше Балоба не міг пробачити Олегу Іщенку того, що той у 2002 році балотувався у мери Мукачева, тобто, намагався стати конкурентом самого Віктора Івановича. А численні інтерв'ю Олега Іщенка місцевим ЗМІ були справжньою бомбою: в них він розкривав темні справи клану Балози.

Балоба все це запам'ятав і в глибині душі назавжди затаїв образу на Іщенка і його друга Пауля. Тому, як тільки-но повернувся до влади, зробив усе, щоб помститися і кинути їх за ґрати. Тим більше, що через них він мав надію звести рахунки зі своїм політичним конкурентом Іваном Різаком..

Загальновідомо, що Іщенка «зламали» в СІЗО уже через 10 днів.

Пауля – через сім місяців.

Опинившись у скрутній ситуації, Олег Іщенко вирішив «виправитися» і віддячити своєму вчорашньому ворогу, а вже нинішньому патрону Віктору Балозі за те, що той відпустив його із СІЗО.

13 травня 2005 року прокуратура Закарпаття планує повторний арешт Івана Різака за справою по доведенню до самогубства ректора В. Сливки. Перший арешт у лютому того ж року Генпрокуратура визнала незаконним. Тому прокурор Ю. Бенца вирішив використати «запасний варіант».

12 травня, саме напередодні арешту Івана Різака, Олег Іщенко з'являється в прокуратуру і пише заяву, що нібито близько року тому Різак вимагав від нього хабар і він змушений був його дати.

Всім зрозуміло, чому ця заява з'явилася на світ саме 12 травня. Якби Іщенко справді хотів домогатися правди, то заяву він мін написати значно раніше. Адже Іван Різак уже півроку не був губернатором і навіть вже встиг побувати за ґратами..

Але справа, зрозуміло, була не в домаганні правди. Справа полягала зовсім в іншому.

За кілька місяців правоохоронцям так нічого і не вдалося «накопати» проти І. Різак. Тому тим, кому було доручено «справу Різак» треба було швидко щось придумати.

Якщо за хронологією проаналізувати свідчення О. Іщенка, то стає зрозумілим, на який грубий злочин пішли прокурори, аби кинути екс-губернатора за ґрати.

У першій заяві, яку прийняв 12. 05.05 старший слідчий прокуратури В. П. Ціцак (до речі, мама цього слідчого довгий час працювала заступником мера Мукачева В. В Петьовки, двоюрідного брата В. І. Балоги), Іщенко стверджував, що Різак І. М. вимагав від нього 32 тисячі доларів США наприкінці червня 2004 року по телефону під час його перебування в готелі «Закарпаття» на святкуванні виходу ОСК «Закарпаття» у вищу лігу, і не говорив йому, чому і за що він повинен передати ці гроші. У цій же заяві Іщенко стверджує, що він особисто протягом одного або двох тижнів після телефонної розмови з І. Різак оформив на жінку у Мукачівському відділенні «Приватбанку» кредит у розмірі 50 тисяч доларів США, передавши банку у заставу власний будинок, особисто отримав гроші і через день-два після їх отримання 32 тисячі доларів США передав Різаку у службовому кабінеті останнього.

Ну, по-перше: сума якась дивна. Не 30 тисяч, не 40, навіть не 35. А –32?...

По-друге, з тих показань губернатор якийсь наївний вимальовується: хабарі збирає дуже просто – по мобільному телефону!

Але далі – взагалі чудеса!

Того ж дня О. Іщенко свої показання відносно часу вимагання Різак грошей змінює і стверджує, що ця розмова з І. Різак відбулася не наприкінці червня , а у квітні 2004 року. І не під час святкування в готелі «Закарпаття» виходу команди у вищу лігу, а за день або за два до цієї події. Мало того, Іщенко уже говорить, що кредит в банку отримав не він особисто, а отримав його брат – С. В. Іщенко разом зі знайомим Литвиненком. І брався кредит уже не доларами США, а в євро, які там же, в банку, поміняли на долари...

Як і в першій, так і в другій заяві Олег Іщенко не каже, за що ж у нього вимагали гроші...

Тобто, уже на цьому етапі відчувається, що лжесвідка хтось направляє. Це стане зрозумілим пізніше, коли виявиться, що заяву Іщенка «підтягують» під отриманням братом кредиту. Хоча брат і дружина О. Іщенка у своїх свідченнях кажуть, що тоді не знали, для чого Олегу Вікторовичу гроші.

20.05.05 О. Іщенко знову змінює свої показання і стверджує, що Різак вимагав у нього гроші не під час , а перед святкуванням виходу футбольної команди у вищу лігу. І на той момент нібито він був не в готелі, а вдома. І це було в кінці робочого дня.

У протоколі додаткового допиту від 02.07.05 Іщенко вже говорить, що Різак вимагав від нього гроші разом зі своїм радником Чубіркою ... на стадіоні «Авангард». І цю розмову чув нібито навіть президент ОСК «Закарпаття» Паульо...

Нагадаємо, що саме в цей час Паульо почав обмовляти Різак, не витримавши семимісячного перебування в СІЗО і безпідставного звинувачення у 24 злочинах, кримінальні справи по яких були закриті після отримання потрібних свідчень проти І. Різак.

Так от кримінальна технологія знищення людини.

Але ця історія була б незавершеною, якби не ще кілька епізодів.

Один із них стосується очної ставки з Іщенко під час перебування Різак в СІЗО.

Під час спілкування Різак з адвокатами в кімнату ввели Іщенка, який почав кричати і матюкатися. Різак відмовився від очної ставки. Адвокат І. Піх звернулася до слідчого із заявою про неприпустимість таких дій.

І що?

А нічого. У кримінальній справі є... протокол очної ставки між Різак та Іщенко, яка нібито відбулася згідно із чинним законодавством!..

Втім, дивуватися не варто. У кримінальній справі проти Івана Різак фальсифікованих документів – абсолютна більшість.

Цікаво, що брат Іщенка в суді показав документи з банку про отримання коштів без печаток і підписів відповідної установи. Захист підсудного заявив клопотання про необхідність одержання з банку повноцінної інформації про отримання кредиту і рух коштів по ньому. Пройшло більше як півроку. Банк цієї інформації так і не надав.

Як стверджують юристи-фахівці, такої справи про хабар у судовій практиці ще не траплялося. Щоб через рік людина писала заяву і щоб на її підставі без єдиного доказу судили людину – такого світова практика судочинства не знає.

Воістину, ми тут маємо безпрецедентний приклад того, як на початку третього тисячоліття революційне гасло «Бандитам – тюрми!» втілювалося класичними методами НКВД . Все було розраховано на потужний інформаційний пресинг, під яким людина ламалася і сама визнавала себе винною. Тоді особливо і доказів шукати не треба.

Посвідчення радника на громадських засадах: ще одна фальсифікація посадового злочину Різак

Одним із звинувачень экс-губернатора Закарпаття Івана Різак є видача ним кількох посвідчень радників на громадських засадах. Зміст злочинних дій, на думку досудового слідства, полягав у тому, що Іван Різак , достовірно знаючи, що певні громадяни не є радниками на громадських засадах голови ОДА (тобто, його особистими) тільки тому, що нібито відсутнє розпорядження голови Ода з цього питання, підписав і видав цим особам посвідчення.

На час пред'явлення звинувачення Різаку по даному епізоду у справі убуло в наявності лише одне таке посвідчення на ім'я Рушак Б. І. На запит слідчого повідомити прізвища радників голови ОДА на громадських засадах була отримана відповідь, що таких радників було шість і їм були видані посвідчення.

У цьому листі також вказано, що розпорядження голови ОДА про призначення радником на громадських засадах є лише на одну особу – Ердєвді А. П., на інших – немає. З'ясувати питання, ким оформлялися і видавалися посвідчення немає можливості, оскільки у кадровій службі ОДА працюють нові люди.

Уявляєте?

Губернатора обвинувачують у криміналі, а кадрова служба нічого не знає і лише підтверджує те, про що просить слідчий!

А слідчий сліпо вірить листу з ОДА, хоча знає, що нині там працюють лише політичні опоненти экс-губернатора. Він навіть не перевіряє особисто журнали реєстрації і не приєднує їх до кримінальної справи...

Іван Різак на допиті в СІЗО (а це один із епізодів, який гарячково шукали для того, щоб хоч якісь звинувачення пред'явити экс-губернатору) підтвердив, що В. Д. Пауль та Б. І. Рушак справді були радниками і їхні документи належно оформлені: один – як президент клубу вищої ліги, інший – як підприємець і меценат. Інші люди, названі слідчим, радниками не убули.

Але слідчий повірив випадковим людям, а не губернатору, який, до речі, у 1994–1998 роках працював заступником керівника апарату, завідувачем організаційним відділом Закарпатського облвиконкому та облдержадміністрації і відділ кадрів був у нього у підпорядкуванні.

Так що організаційну, кадрову та контрольну роботу поспрацював ОДА экс-губернатор Іван Різак знає добре.

Цікавими були дії прокуратури на суді. Представники обвинувачення категорично відмовляли підсудному у клопотанні направити у розпорядження суду журнали реєстрації посвідчень та розпоряджень голови ОДА. І, що найдивніше, суд їх підтримував у цьому.

Було достатньо свідчень колишнього в. о. керівника апарату помаранчевої влади зразка 2005 року. Коли ж Іван Різак звинуватив його у службовому підлозі, той відповів, що він підписав документ з прізвищами радників, але відповідати за нього не може. Причина – готувала його заступник завідувача відділу кадрів ОДА Ірина Михайлик.

Хто ця загадкова пані?

При губернаторах Балозі і Мокалю вона працювала секретарем першої приймальні (по-народному – «секретаршою першого»). На цій посаді вона встигла попрацювати і при Різаку.

Але недовго. Той перевів її у приймальню одного із заступників.

А тут – помаранчева революція. Й Ірина Михайлівна здійснює нечуваний кар'єрний стрибок – із

«с секретарші» – прямо у керівники відділу кадрів ОДА. Професійних працівників тоді поголовно звільняли. Тому й стала можливою така «революційна кар'єра»

Хіба пані Ірина могла не помститися Різаку за колишнє пониження в кар'єрі?! Тим більше, коли була відповідна вказівка тодішнього губернатора Балого.

Іван Різак на суді наводив конкретні приклади про те, що радниками на громадських засадах було багато відомих людей, авторитетних у своїй галузі.

Це і народний артист Степан Гіга, відомий журналіст Василь Ільницький, авторитетний бізнесмен Юрій Гецько, колишній багаторічний керівник Ужгородської міської лікарні Людмила Попадинець. Ще з десяток бізнесменів отримали посвідчення радника прямо на урочистих зборах прямо в сесійній залі ОДА до дня підприємця.

Ці люди не могли отримати посвідчення підпільно, бо про їх призначення повідомляла обласна державна газета «Новини Закарпаття».

Але слідчих це абсолютно не цікавило. Їм терміново треба було показати, що в Різак в оточенні люди лише з підозрілою біографією. Саме цього вимагала від них помаранчева влада.

До речі, Василь Ільницький став у нового губернатора Балого штатним радником. Може тому й не можна було згадувати, що був радником Різак? Щоб під помаранчеву люстрацію не потрапив?

Я, звичайно, трохи жартую. Але Івану Різаку, мабуть, не до жартів. Бо це ще одна стаття ККУ, від якої треба «відбитися».

Маразм слідчих очевидний. Але ж судді треба надати аргументи.

Тому повернемося до посвідчення і його власника Руцка. 8 червня 2005 року (Різак вже близько місяця в СІЗО) на допиті в якості свідка з цього приводу Руцка пояснив, що І. Різак погодився на пропозицію Чубарки зробити радником голови Закарпатської ОДА на громадських засадах. При цьому Різак сказав, щоб Руцка приніс в канцелярію облдержадміністрації свої фотокартки і характеристику з місця роботи. Що він і зробив.

Пізніше Руцка отримав посвідчення.

Отже, з пояснень свідка випливає, що Іван Різак, визначивши Руцка як свого радника на громадських засадах, наказав йому з'явитися в канцелярію для належного оформлення його повноважень.

Тобто, все законно, відкрито і прозоро.

Виникає резонне запитання: а чи мало досудове слідство хоч якийсь здоровий глузд, звинувачуючи екс-губернатора у зловживанні службовим становищем?

До речі, осіб, які повинні бути радниками на громадських засадах, визначає сам голова ОДА. Будь-якого фінансування це призначення не потребує. Голова ОДА з цього приводу розпорядження власноруч не друкує, контролювати наявність таких розпоряджень навіть кадрова служба повинна умовно, оскільки жодних змін у штаті ОДА з появою таких радників не виникає.

Стверджувати про свідоме і навмисне паплюження престижу державної установи задля єдиної мети – видати посвідчення без розпоряджень маловідомим особам – це занадто навіть для упередженого обвинувачення.

Для обвинувачення за ст.. 366 ККУ необхідно встановити предмет злочину – офіційний документ. З формальної точки зору посвідчення має вигляд документу – красива обкладинка, підпис службової особи, печатка поважної установи. Але для предмету злочину цього замало. **Офіційним щодо статті 366 ККУ є лише такий документ, який засвідчує факти, що мають юридичне значення, тобто такі, які породжують, змінюють чи припиняють певні правовідносини. З цього приводу в обвинуваченні не має жодного слова. Відсутність предмету злочину позбавляє сенсу все обвинувачення.**

Р. С. До речі, всі інші особи (а їх було троє), які під час досудового слідства називали себе радниками голови ОДА І. Різака на громадських засадах, посвідчень суду так і не показали. Вони їх просто... загубили.

«Смішний» епізод в обвинуваченні

Цей епізод журналісти різних видань назвали «найсмійнішим». Буцімто, дуже смішно виглядає звинувачення цілого губернатора в тому, що він змушував керівництво «Закарпаттяобленерго» оплачувати собі мобільний телефон. І не просто змушував, а, погрожуючи звільненням з роботи і своєму заступнику Чомоляку Ю. М., і Ковачу В. І.

Саме на підставі свідчень останніх і було сформульовано обвинувачення в цьому епізоді по зловживанню службовим становищем экс-губернатором Іваном Різаком.

Але я дозволю собі не погодитися зі своїми колегами, які саме так висвітлили цей епізод. Під час однієї з перерв представник галицької газети сказав, що він би ще зрозумів, як би экс-губернатора звинувачували у зв'язку з його участю в незаконній приватизації обленерго. А тут...

Насправді не дуже все це смішно виглядає. По-перше, прокуратура виставила цивільний позов Різаку аж на 190 тисяч гривень в інтересах обленерго. По-друге, зверніть увагу, не обленерго в своїх інтересах, а прокуратура в інтересах обленерго.

Чому?

Це стане зрозумілим дещо пізніше.

Головне ж не в цьому, а в самому «пакеті» обвинувачень Різака. Нагадаємо, «доведення до самогубства», «отримання хабара», «організація масових заворушень і перешкоджання виборчому законодавству», «незаконна видача посвідчень «(напевно, треба розуміти, що не безкоштовно), і плюс ще й телефон, який за нього змушені були платити.

Для тих, хто не знайомий з экс-губернатором, не знає його біографії – що для них вимальовується?

Правильно, «безпредельщик» і «бандит» у чистому виді. Он хто при Кучмі прийшов на зміну

ідеальним політикам і господарникам Балозі і Москалю, які до Різака керували областю. А ще ж він і член «ненависної СДПУ(О).»

І одразу на другий план відходять соціальні й економічні успіхи Різака, а на першому – «бандита» в тюрму!

І не просто один раз, а три арешти за один рік. І все це підкріплено масованою геббельсівською пропагандою про зв'язок тодішньої влади з криміналом! Скажемо, талановито спрацювала команда політтехнологів на замовлення Балоги! А далі слідчі повинні були лише прізвища свідків в кримінальні справи вписувати. І – все!

Швидке слідство, швидкий суд! І на кілька років – за грати!

А ще згадаймо епізод зустрічі в СІЗО нинішнього губернатора Закарпаття Гаваші з Різаком. Той особисто наобіцяв тисячу свідків, якщо Різак не дасть свідчень проти колишніх керівників держави.

Щоправда, тисячі забезпечити таки не змогли. В основній масі люди все-таки не пішли на брутальні провокації проти колишнього керівника краю.

Але кілька знайшлося. Це ті, хто не витримав тортур в СІЗО.

І цього стало достатньо, щоб впродовж трьох років катувати Різака надуманими обвинуваченнями.

От чому мені не смішно навіть з цього епізоду! Бо він складова машини знищення Різака.

Мені лише трошки соромно було за Чомоляка і Ковача. Бо я знав про сотні селекторних нарад,, які проводив Іван Різак з керівниками РДА та МВК, щоб витягнути обленерго з економічної та фінансової прірви. Тому підстав для звільнення Ковача губернатору можна було знайти десятки.

Але губернатор Різак цього не ініціював, бо вірив в нього як керівника!

Щоправда, на суді зясувалося, що Ковач хитріший як багатьом здавалося. За місяць-два до приходу Різака на посаду губернатора Ковач підписав контракт з міністром Єрміловим. До речі, без усякого погодження з ОДА. Тобто, кадрові рішення приймалися в центрі і без місцевої влади. Це так,щодо питання про **страх звільнення!**

Та повернемося до суті справи. Крім свідчень Чомоляка і Ковача у слідчих жодних доказів не було. Бо не можна ж називати доказами кілька томів письмових даних про зеднання мобільних телефонів, бо в судовому засіданні зясувалося, що жодне зеднання не мало відношення до мобільних телефонів, якими користувався Різак. Уявляєте: одразу три томи фальсифікованих папірців! Від такого повороту в суді навіть представники обвинувачення розгубилися і одразу попросили судово-бухгалтерську експертизу. Хоча ніщо не заважало це зробити під час досудового слідства.

Адвокати не заперечували, бо й так зрозуміло було, що сума в 190 тисяч гривень була взята зі стелі.

В кримінальній справі підтверджуючих документів не було. Чомусь думалося, що судово-

бухгалтерська експертиза розставить акценти...

І вона розставила: за телефони, якими користувався Різак, було сплачено аж 100 (сто) гривень! Отут-то прокурори «вийшли із себе». Епізод з телефонами розсипався на очах. Обвинувачення завимагало експерта викликати в суд.

Але це я навів приклад,, як розсипався доказ про суму оплачених коштів. А по суті, слідчий на досудовому слідстві не звертав уваги на інформацію Різака, що ні він, ні члени його сім'ї не користувалися послугами обленерго для оплати мобільних телефонів. Що це була корпоративна мережа для використання в умовах надзвичайних ситуацій. Що було рішення комісії з надзвичайних ситуацій при ОДА, яку очолював Чомоляк, про цю комісію. Що в ОДА має бути відповідний договір і що всі керівники ОДА, РДА та відповідних управлінь отримували картки системної мережі під розпис у відомості, що ніхто нікому не передавав, тим більше не оплачував якісь приватні переговори. Ця система була наведена підсудним у суді. Ми її теж наведемо для того, щоб всі могли переконатися, що досудовому слідству нічого не вартувало поцікавитися в колишніх керівників ОДА, щоб отримати підтвердження слів Різака.

Але слідчі цього не робили, бо добре знали про те, що сказане Різаком є правдою.

Але ж тут його величність «політичне замовлення» на першому місці!

Ось телефони ситемної мережі:

Приймальня голови ОДА – 8-067-312-30-00

Автомобіль голови ОДА – 8-067-312-30-01

Заступники голови ОДА – 8-067-312-30-03

8-067-312-30-06

8067-312-30-07

8-067-312-30-08

8-067-312-30-09

8-067-312-30-10 (Чомоляк)

8-067-312-3011

Помічники голови ОДА 8-067-312-30-05

8-067-312-30-36

Прес-служба 8-067-312-30-04

8067-312-30- 13

Управління по взаємодії правоохоронних органів 8-067-312-30-12

Управління внутрішньої політики 8-067-312-30-14

Виноградівська РДА 8-067-312- 30-16

Берегівська РДА 8-067-312-30-17

Воловецька РДА 8-067=312-30-18

Іршавська РДА	8-067-312-30-19
Мукачівська РДА	8-067-312-30-20
Перечинська РДА	8-067-312-30-21
Рахівська РДА	8-067-312-30-22
Свалявська РДА	8-067-312-30-23...
«Закарпаттяобленерго»	8-067-312-30-35 (Ковач)...

... Потім в суді з'явився свідок Чомоляк. Він чітко підтвердив слова Різака і розповів, чому було прийнято таке рішення: його необхідність, економічну вигоду і, найголовніше, життєву потребу у комплексному зв'язку в такому краї, як Закарпаття. Кому як не йому, колишньому багаторічному керівнику «Закарпаттелекому», це знати.

Мало того, він ще і поінформував суд, як колишній депутат облради, про те, що було навіть відповідне рішення **про компенсацію тих мізерних коштів обленерго згідно з відповідним договором з місцевого бюджету.**

Ще більше здивував присутніх на суді свідок Ковач В. І., керівник «Закарпаттяобленерго». В суді він заявив, що ніяких свідчень проти Різака І. М. ніколи не давав. Ніколи не звинувачував його в погрозах звільнення за оплату мобільних телефонів. А коли йому зачитали його свідчення на досудовому слідстві, він навіть обурився: **він, за його словами, такого підписувати не міг.** Це слідчий не так писав, як він говорив.

Ще одна фальсифікація?

Однозначно.

Але не перестаємо думати і про те, що проти кількох свідків, перед тим, як вони давали свідчення проти Івана Різака, прокуратура сама порушувала кримінальні справи, а потім швиденько їх закривала.

Хіба це не методи НКВД?

Який рік на календарі?

Чи не 1937-ий, випадково?..

Тим більше, що Ковач категорично спростував, що корпоративною мережею телефонів підприємству, яке він очолює, завдано якихось збитків.

ЗАТ «Закарпаттяобленерго» не направило досудовому слідству відомості про наявні по балансу товариства збитки і їх розмір. Цивільний позов в матеріалах справи відсутній. Постанова слідчого про визнання ТОВ «Закарпаттяобленерго» цивільним позивачем по справі не містить підстав її винесення, а саме: посилань на заяву товариства і розмір коштів, які товариство вимагає повернути в межах кримінального провадження як шкоду, спричинену злочинними діями.

Такий от «смішний» епізод, який, зважаючи на вищевикладене, виявився далеко не смішним завдяки політичній заангажованості досудового слідства.

У непрофесіоналізм слідчої групи не віримо. Бо абсурдність звинувачення Різака було видно одразу навіть стороннім.

Але скільки здоров'я і нервів треба потратити, щоб довести, що ти – невинуватий.

Хоча з погляду юристів має йти доведення твоєї вини.

Але то в тому разі, коли з великих кабінетів не відслідковують всього процесу знищення Різака.

«Масові заворушення» - прокурорський сценарій політичної ліквідації екс-губернатора Різака

Вибори у 2004 році у Закарпатті нічим особливим не відрізнялися від їх проходження в цілому по Україні. Напружена політична боротьба почалася задовго до початку передвиборчої компанії. Але є «дещо», що відклало серйозний відбиток на її проходження в найзахіднішому куточку України. В центральному штабі «Нашої України» ставилися задачі набрати не менший відсоток за свого кандидата як у сусідніх Львівській або Івано-Франківській областях. Для деяких нашоукраїнців це було принципово. По-перше, не можна програвати у центрі Європи, якщо вся ідеологія кандидата побудована на Європейській інтеграції. По-друге, дві попередні Мукачівські компанії по виборах мера у цьому місті привернули до регіону величезну увагу далеко за межами України. Тим більше, що всі спроби нашоукраїнців реалізувати слова Тараса Стецьківа про маленькі перемоги перед виборами президента реалізувати не вдалося. Це дуже не сподобалося центровим «Нашої України». До цих пір за сфальсифікованими справами мотають строки опоненти помаранчевих. По-третє, і це, мабуть, основне: Закарпаття вважалося вотчиною об'єднаних соціал-демократів. І виконавчу владу очолював Іван Різак, головний політичний опонент лідера місцевих нашоукраїнців Балогі.

Два роки губернаторства Різака серйозно посилило авторитет влади. Область у 2003-2004 роках твердо ходила в лідерах в Україні за динамікою соціально-економічного розвитку. І все це за сприяння на загальнодержавному рівні Леоніда Кучми, Віктора Януковича, Віктора Медведчука. Комплекс господарських успіхів і вміння сконсолідувати десятки політичних сил для західних і навіть центральних областей результат: в першому і другому турах кандидата від влади підтримали близько 40% виборців. Більше за Януковича голосували тільки на півдні і сході. Нагадаємо, що це в умовах жорсткого протистояння не тільки з опозиційними силами, а й основними фінансовими угрупованнями в області. Проти обласної влади жорстко виступали найбільші економічно-фінансові клани Закарпаття: ужгородський на чолі з Сергієм Ракушняком, мукачівський на чолі з Віктором Балогою, сваялівський на чолі з Олександром Каменяшом і т.д.. На боці помаранчевих сил в області виступали і тіньові кримінальні барони Мукачева і Ужгорода Михайло Ланьо і Сергій Андріканіч. Мабуть, стає зрозуміло справжню ціну (не фінансову) кожного голосу в області. Крім того основні роботодавці – західні інвестори співпрацюючи добре з обласною владою теж підтримували помаранчевого кандидата. Помаранчевим симпатизували багаточисельні конфесії, крім православної МП. От такий коктейль! А вплив із заходу на національно-культурні товариства в

області!

Про медійну імперію вищеназваних фінансових груп важко і говорити. А на додаток ще й інформаційна підтримка теле- і радіоканалів із заходу, де однозначно підтримували Віктора Ющенка. Тим не менше команді Різака в тих умовах вдалося зробити неможливе: і економіку витягнути з прірви, і досягнути політичного результату. Боротьба з контрабандою і тінювиками дала свої результати. Практично за півтора року вдалося подвоїти бюджет усіх рівнів рад області. Повторюю: це в умовах жорсткої перманентної боротьби, коли кожен крок ОДА відслідковувався опозиційними силами на загальнодержавному рівні. Будь-яке наведення порядку на кордоні чи в тіньовій економіці подавалося як політичне переслідування. Не нагадую про мукачівські вибори. Бо це тема окремої розмови. Але люди своїми голосами на виборах показали, що місцева влада має реальний авторитет. А кандидат від влади має серйозну підтримку серед населення.

Я спеціально розповів про ту атмосферу, яка була в області під час виборчої компанії. А зараз повернуся до інциденту в Сваляві про який в області знали. Про нього навіть газети місцеві писали. Але не всі. На місцевому рівні взагалі не зв'язали це з виборчою компанією. Чому? Та тому, що відомо про протистояння в Сваляві брата кримінального авторитета Михайла Ланя Івана з Олександром Каменяшем, нинішній лідер БЮТ. Іван Ланьо має серйозні бізнес-структури в Сваляві і вже двічі пробував зайняти місце мера цього міста. Поки що йому це не вдалося. Перемагає ставленик Каменяша. Але вибори у 2002, і в 2006 роках тільки завдяки правоохоронцям не завершилися перестрілкою між «мукачівськими» і «свалявськими». А ще кажуть, що Михайло Ланьо побив Каменяша в самому центрі Сваляви в 2002 році. І це тоді, коли губернатором був генерал Москаль.

Тому інформації в ЗМІ були різними. Одні писали, що нібито помічник Каменяша Удворгелі, озброєний мисливською рушницею, вияснив відносини з львівськими хлопцями, бо залицявся до їхньої землячки. Інші повідомляли, що це було чергове вияснення стосунків між мукачівськими і свалявськими. Треті, що присутність на місці інциденту Віктора Балоги, Василя Петьовки та Іллі Токаря була не випадковою. Нібито «мукачівські» зірвали справжній сценарій обласного штабу «НУ»: студенти повинні були тільки «прикривати» приїзд сотень справжніх бойовиків із Західної України, яких до речі фіксували потім і правоохоронці, і місцеві жителі. На побутовому рівні дехто з жителів навіть схвалював дії «мукачівських» хлопців, які не дали «чужакам» керувати під час виборів в області. Інші говорили, що багато молодиків з Галичини спеціально провокують місцевих жителів, говорячи, що закарпатці тупі і незрозуміло чому голосують за Януковича (інцидент стався перед другим туром).

Одним словом, резонансу ця подія не отримала ні на місцевому, ні на державному рівні. Бо такою і не була. Якби ж було навпаки, опозиція інформаційно відігралася б і на місцевій владі і на провладних політичних силах. Єдине, що можна констатувати, це те, що правоохоронці не дали

розгорнутися скандалу. І коли студенти галицьких вузів прийняли рішення їхати додому, то навіть супроводжували їх до Львова. Інциденту і тоді ніхто не приховував. Ще при Різаку була порушена кримінальна справа.

Чому ж цей інцидент став пізніше резонансним і таким, що привів до обвинувачення екс-губернатора Різака в організації масових заворушень і перешкоджанні виборчої діяльності. На мою думку, причин тут кілька. Перша полягає в тому, що офіційним свідком цього інциденту в цій кримінальній справі виступає сам Віктор Балога. В своїх свідченнях він прямо звинуватив своїх попередників в організації масових заворушеннях. Друга – владі у 2005 році потрібно було показати, що Янукович незаконно набрав голоси в Закарпатті. Нагадаємо, що міжнародні спостерігачі ОБСЄ і СНД не зафіксували в області жодних порушень, які б вплинули на результати виборів. Третя причина – реалізація політичного лозунгу «Бандитам тюрми» в окремо взятій області. Четверта говорить сама за себе. Саме з допомогою обвинувачення в цьому епізоді Різака арештували третій раз, прямо в СІЗО, порушивши всі конституційні норми і права людини. Думку обвинувачення ми знаємо. Прокурори Завальський і Дзямко з такою злістю брали участь у судових засіданнях, що готові були розстріляти Різака Івана Михайловича прямо в залі суду. І це в країні, яка хоче себе називати правовою і цивілізованою!

Але повернемося до самого епізоду кримінальної справи. На думку слідчих Закарпатської прокуратури група людей, реалізуючи вказівку Різака І.М., захопили готель «Комфорт», заподіяли тілесні ушкодження і побої 55 особам, вчинили опір 13 працівникам міліції. Тепер ви зрозумієте масштаб побоїща, який там відбувся у **фантазії** слідчих і який не отримав ніякого політичного резонансу перед виборами. Адвокати підсудного відразу подали клопотання на ім'я слідчого з проханням закрити кримінальну справу. Насамперед, вони ґрунтовно і юридично доказово довели, що у кримінальній справі відсутні факти, які б свідчили про наявність ознак злочину, компенсовані оціночними судженнями. Постанова про притягнення Різака в якості обвинуваченого є неконкретною, необґрунтованою та незрозумілою за змістом. Такою, що не відповідає вимогам параграфу **3а** ст6 Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини, ст. **62** Конституції України, ст. **131, 132** КПК України. Не хочу втомлювати читача переліком аргументів високопрофесійних захисників, які каменя на камені не залишили під постановою слідчого про притягнення Різака в якості обвинуваченого. Адвокати Мокану і Піх довели, що постанова про притягнення Різака не містить навіть формулювання його суспільно-небезпечних дій. А в матеріалах справи нема ніякого обґрунтування.

Що ж виявилось в суді? А те, що покази на Різака дали троє осіб. Двоє не то не доїхали до Сваляви, не то не брали участі в інциденті. А мабуть їх участь, чи не участь під час досудового слідства ніхто не доводив. Головне, що підписали ті свідчення, які потрібні були для обвинувачення Різака. Кримінальну справу проти них відкрили, а потім закрили. Залишився один свідок Паульо,

колишній президент ОСК «Закарпаття». Нагадаємо, що з допомогою обвинувачення в 24 злочинах і семимісячного перебування в СІЗО, погроз рідним людина психологічно зламалася і дала свідчення проти Різака. І дивна річ: обвинувачення в 23 злочинах відразу пропала. Паульо засудили умовно і тільки по свалаявському епізоду. Правда, в Івано-Франківську сам Паульо заявив, що він приїхав у Сваляву після закінчення інциденту. Цікаво, за що ж його засудив таємничий Свалявський суд? Чому таємничий? Тому, що він Різака теж визнав винним без запрошення самого Різака і його захисників. Вже й Генпрокуратура визнала незаконним вирок цього суду по відношенню до Різака. А далі в судових засіданнях, на яких почав досліджуватися цей епізод почалися зовсім дивні речі. Виявилось, що в кримінальній справі нема документів, а тільки ксерокопії та й то незаверені. Повна фальсифікація! Найдивніше те, що обвинувальний висновок абсолютно не відповідає показам свідків. Письмово, а частина і в суді (всього близько 36 лише студентів) заявили, що їх ніхто не бив. Деякі свідки розповідали, що їхні керівники просили їх спуститися до автобуса, бо прийнято рішення виїжджати з готелю. Всі свідки заявили, що ніякої агітації за Ющенка не вели, а мета їхнього приїзду в анкетах при поселенні в готель – екскурсії, знайомство із Закарпаттям. Деякі правда стверджували, що вони в майбутньому мали вести агітацію. Місцевий штаб «НУ» про їх приїзд нічого не знав. Абсолютна більшість свідків не знали, що вони визнані потерпілими. Ні один із студентів не звертався за меддопомогою. Міліціонери в судовому засіданні взагалі категорично відмовлялися визнати себе потерпілими. Суд визнав їх потерпілими всупереч їхньої волі. Учасники інциденту і деякі потерпілі не могли описати навіть зовнішнього вигляду готелю, що взагалі ставить під сумнів їхнє там перебування. Протокол огляду готелю після інциденту підписаний самими ж «потерпілими». Збитки, від інциденту складались самою комісією, яку створив орендатор на «око». Протоколи допиту (вірніше їх ксерокопії) – це цілі шедеври «безпределу» слідчих. Понад третина – схожі як близнюки. Навіть з однаковими граматичними помилками. Підсудний на кожному засіданні наводив приклади десятків фальсифікацій, які, мабуть, при розгляді цього питання перетворилися в тисячі. Вражені були всі. Навіть член слідчої групи, склад якої затвердив один із заступників Генпрокурора, назвав документи в кримінальній справі папірцями. Справжня трагікомедія!

На цьому фоні звернення до керівництва держави, Генпрокуратури, Уповноваженого з прав людини з єдиним проханням «Подивіться на цю справу, почитайте її». Але ніхто не захотів знайомитися, ніхто не хотів читати. Бо **всі знали, що це політичне замовлення!** А в таких випадках про верховенство права не говорять. Віддамо належне судді Стефанів, яка довго і терпеливо слухала свідків. Читала ці папірці. При її професіоналізмі не можна було не бачити цієї страшної брехні, яка була поставлена в основу так званої кримінальної справи Різака.

Попереду судові дебати. Так хочеться, щоб це була конкуренція аргументів, а не чергова спроба продемонструвати силу з боку прокуратури. Не випадково відомий адвокат Мокану ще на початку судових засідань говорив: **«Я переконаний, що відсутність в діях Івана Різака ознак злочину**

бачили навіть ті, хто приймав рішення про його кримінальне переслідування». А прокурор однієї з областей, якого ознайомили в тезах з кримінальною справою Різака , сказав просто по народному: «Туфта!». Виразніше не скажеш.

«

Для того, щоб зрозуміти, що відбулося у Сваляві 13 листопада 2004 року, потрібно добре вивчити матеріали кримінальної справи. Слідкуючи за перебігом судових засідань можемо впевнено сказати, що підсудний і його захисники зробили це досконало. Тим самим, вони не залишили жодних шансів стороні обвинувачення на успіх в цій справі. Фальсифікації, підтасовки, заангажованість деяких свідків настільки випирали, що це було видно навіть неозброєним оком для всіх присутніх в судовій залі.

Перед тим, як наводити конкретні приклади фальсифікації, нагадаємо, що у той фатальний день народний депутат України Олександр Кемеляш з кількома десятками своїх прибічників і помічників провели біля готелю «Комфорт» майже цілий день. Ввечері до готелю приїхали також народний депутат України Віктор Балога, мер Мукачєва Василь Петьовка, голова Мукачєвської РДА Ілля Токар з чисельними прихильниками з числа молодих людей (очевидці кажуть, що це були спортивного виду молоді люди, які займаються в мукачєвській федерації класичної боротьби). Чи не тому багато свідків стверджували у своїх показах (зокрема, подружжя Литвинчуків), що вони бачили багато машин, в тому числі «Мерседесів» і джипів з помаранчевими стрічками...

З яких причин така пильна увага таких «великих» людей до провінційного готелю? І про яку чисельну перевагу із протилежної сторони говорить у своєму обвинувальному висновку слідчий Данча?

Адже якщо і було біля готелю близько ста чоловік (хоч деякі свідки говорили в суді про 20-30, максимум 50 чоловік), то це були і мукачєвські, і свалявські молодики. До речі, як біло-сині, так і помаранчеві. Я навмисне називаю кольори політиків і їхніх прибічників для тих, хто хоче вірити в політичну версію цього інциденту.

Я ж залишаюся на своїй думці: там була присутня не політика, а політична провокація. Бо важко уявити собі, що обласній владі на чолі з Іваном Різаком в тих умовах передвиборчої кампанії потрібен був зайвий інцидент. Тим більше після успіхів у першому турі виборів. Заангажоване проти Різака слідство так і не захотіло з'ясовувати справжню мету приїзду на Закарпаття цих молодих людей. Невже вони могли «зробити погоду» в області під час виборчої кампанії?

Нагадаємо, що вони за два дні перебування на Закарпатті ніякої агітації не проводили і навіть передвиборчих плакатів і листівок не отримували. В анкетах (вірніше, в їх копіях) вказано, **що їхньою метою перебування на Закарпатті був туризм.** До речі, очолювали цю групу далеко вже не студенти брати Горони з м. Кременець. Один – інструктор по туризму, інший – підприємець. Обидва , до речі, на суд так і не з'явилися.

Напевно, це справді була спецоперація на рівні «Балоги-Кеменяша». Бо місцевий штаб «Нашої України» про цих «агітаторів» нічого не знав. Це особисто підтвердив у суді і керівник свалаявського районного штабу «Нашої України». Слідчий хотів заднім числом підтвердити версію про агітаторів свідченнями довіреної особи Ющенка Миколи Вегеша. Але той у своїх свідченнях у досудовому слідстві не зміг згадати, через кого він передав інформацію в міліцію (не зрозуміло, чому в міліцію?). Напевно, довірена особа Ющенка не знала «Закону про вибори Президента».

13 листопада 2004 року міліція під час паспортної звірки в готелі такого документа ще не мала. Не міг в суді про нього згадати і начальник міліції Бідзіля. Не запам'ятав його і помічник нардепа Кеменяша п. Ліврінц. Останній стверджував, що щось заносив у міліцію, але не пам'ятає, який документ і кому передав.

Фальсифікацію побачили в цьому епізоді всі. Хотів одразу нагадати і про невинувачене перебування в готелі громадянина Польщі. Спочатку обвинувачення намагалося показати його «спостерігачем на виборах». Після роз'яснення І. Різаком того, що згідно із інформацією ЦВК і відповідної робочої групи такого спостерігача в області не було, зупинилися на тому, що це був «незалежний журналіст» із сусідньої держави.

Напевно, можна б у це повірити, якби не численні публікації та інформаційні повідомлення правоохоронців про те, що дуже багато молодих людей, прихильників помаранчевих, проходили передвиборні тренінги саме у Польщі. Цього факту сьогодні вже ніхто не заперечує.

Мабуть, з таким радником уже зрілого віку і мало справу слідство. Бо дуже важко пояснити, чому іноземний журналіст поселився у відомчому гуртожитку Свалаявського лісохімкомбінату. Саме так у Свалаяві називають цей готель. Кажуть, що контрольний пакет акцій і комбінату, і готелю викупив нардеп Кеменяш уже давно.

Досудове слідство не захотіло перевіряти інформацію экс-губернатора про те, що в інших готелях на території району були зафіксовані тими ж свалаявськими правоохоронцями престижні іномарки з десятками молодих людей. Напевно не хотіли перевіряти слідчі і те, що в цілому область була наповнена приїжджими молодими людьми спортивної статури, які в усіх районах пробували робити маленькі інциденти і провокації.

Слідчий Данча, як житель Закарпаття, добре про це знав.

Як знав і те, що ні люди, ні влада на ці провокації не піддавалися. Хоча це теж було не просто. Особливо після того, як народні депутати України Хмара і Оробець побили кількох голів сільрад. Кримінальні справи по цим фактам, за нашою інформацією, до цього часу не закриті.

Знали в прокуратурі і міліції і про перебування близько 80 чоловік з охоронних агентств з Києва і Львова на базі фірми «Алекс», власником якої є сам Кеменяш і куди саме поїхали мешканці готелю після інциденту.

Але слідчим об'єктивність не потрібна була. **Було, підкреслю, політичне замовлення на**

Різака. Не випадково сам Балоба під час досудового слідства погодився особисто стати свідком по цій справі і чітко вказав на винуватців. Саме за цим сценарієм і діяли далі слідчі.

Одразу зауважу, що слідчий Мисяк із Львівської прокуратури (як він заявив у суді) **не знайшов жодних підстав порушувати кримінальну справу проти Різака.** Це вже після арешту Різака він пред'явить надумані обвинувачення Паулю, після яких той зламається і почне давати свідчення проти Різака. В Закарпатському апеляційному суді, куди була направлена справа Пауля, досить було останньому заявити про причетність до подій Різака, як його справу було повернуто на дослідження у місцеву прокуратуру. Натомість із Пауля пізніше було знято понад два десятки надуманих обвинувачень.

Та повернемося до самого епізоду і самого процесу над Різаком. Як на мене, основні акценти було розставлено вже в показах нардепа Кеменяша. Але, мабуть, краще за самого підсудного не скажеш. Він на ці акценти звернув увагу у своєму клопотанні до суду. Перед тим, яке процитувати Різака, скажемо, що лише одна студентка назвала себе членом громадської організації «Пора». Решта ніякого відношення до «Пори» не мали.

Але слідчому потрібен був саме такий політичний підтекст. Тим більше, що попереду були парламентські вибори, де блок ПРП-«Пора» йшов окремою колоною помаранчевих сил.

Чи не тому потрібен був нашвидкуруч зіплений вирок сваявського райсуду від 31.01 06, яким за сваявські події засудили Пауля і ще кількох осіб. До речі, на мій погляд, невинних. Бо ж у всіх показах вони не могли навіть згадати, який з вигляду готель, і які двері вони «громили».

Цей суд визнав заочно винним і Різака. Тепер цей вирок виставляється обвинуваченням як один із доказів.

Добре, що здоровий глузд переміг і Генпрокуратура направила звернення до Верховного Суду України відмінити вирок у частині звинувачення Різака.

А тепер витяг із клопотання Різака до суду:

Така ж провокація мала місце і в Сваляві. Кілька витягів з допиту народного депутата України Кеменяша О. М. «Я зробив спробу роз'яснити ..., що люди, які приїхали, тобто, студенти та інші проживаючі...» Значить, були не тільки студенти! Чи не бойовики, які засвітилися на мукачівських виборах?

Далі. «...кілька невідомих хотіли спровокувати з нами бійку»... З ким – «нами», адже студентів на вулиці не було. .? «В даному випадку не можна відключати електроенергію, так як може бути скоєний напад. Після чого я, передчуваючи можливі наслідки, по мобільному телефону передзвонив своєму помічнику Удворгелі і попросив його знайти автобус» ...

«Товпа молодих людей почала бійку з людьми, які знаходились біля входу в готель»

От вам і весь сценарій дійства. Автобус був заздалегідь, бійка почалася не із студентами, а, як я і передбачав, між двома угрупованнями, які до цих пір зясовують, хто головніший в Сваляві. Чи

писали заяви студенти в Свалявський райвідділ і кому їх передавали в міліції? Відповідь знаходимо в Кеменяша:» Також до свого протоколу допиту додаю копії заяв студентів на ім'я начальника Свалявського РВ, а саме Савки В. В., Глібовицького В. Ю., Горона В. Я., Омельчака О. В., Подводної Ю. О., Шишка А. П., Федева М. М., Ярути І. М., Світезельська О. О., Горона М. Я., Костецького Е. О., Парфелюка (всього 12 копій). Оригінали даних заяв на прохання студентів будуть мною передані з депутатським запитом начальнику УМВС в Закарпатській області...»

От звідки копії! І чому тільки 12, а не 42!

А згадайте покази Шелепа, заст.. нач.міліції, який і не знав, що він потерпілий. «Шелеп доповів, що з метою уникнення конфлікту проживаючі поїдуть».

Тільки короткий аналіз так званих копій допитів студентів і не тільки. Вони в своїх же показах стверджують наступне. Прошу уваги. За версією Данчі, «потерпілі» Костецький, Демко, Бойсан, Бондарська, Литвинчук (жінка), Смик, Чернявський, Подворна, Ільницька, Ярута, Олійник, Світезельський, Ткачук, Савка, Мельник, Сапрун, Нагірна, Процик, Горон, Онищук.... Стверджують, що їх ніхто не бив, а вони лише чули, що когось били.

Повна фальсифікація обвинувального висновку! Протоколів нема. Жоден із проживаючих не заявив ні усно при паспортній звірці, ні в анкетах, що вони приїхали агітувати. Хто ж там насправді жив, адже половина людей взагалі приїхала з Перечина. І забирав їх звідти не брехун Вердієв, а зовсім інший помічник Кеменяша, який про це говорить у своїх свідченнях. Фальсифікація протоколів очних ставок! Повна фальсифікація рішення Свалявського райсуду, якого взагалі не було. Рапорт чергового за РУМВС в м. Сваляві від 28.12.04, що він узнав про події в готелі «Комфорт» (тобто через два тижні) з управління статистики УМВС. Щоб цього фарсу уникнути, реєструється, що нібито 13.12.04 черговий узнав по телефону «02» про хуліганство в готелі. Фарс на фарс! Брехня на брехні! Весь відділ міліції в «Комфорті», а черговий узнає з «02». Сам Бідзіля стверджує, що 13.11.04 питав у проживаючих, хто вони такі, а вони відповідали, що туристи. Де ж був ваш лист, пане Вегеш?

Не випадково суд відмовляє в судово-бухгалтерській експертизі цього «Комфорту». Бо одразу вилізе, що ніяких документів там немає взагалі. А фотомонтаж здійснювали в телекомпанії «М-студію», яка належить Балозі. Як і фільми про стадіон і Мукачівські вибори. А якщо суд поцікавиться в СБУ, то з'ясує, що в готелі «Комфорт» інколи проживали і нелегальні мігранти. А хто прикриває цей бізнес в Мукачеві, Сваляві, а тепер і в державі – не важко здогадатися.. На прикладі багатьох сфальсифікованих документів, показів мною буде прокоментовано механізм знищення політичних опонентів в державі. Бо не тільки я не мав ніякого відношення до масових заворушень в Сваляві, а й самих заворушень не було взагалі. І ми це доведемо. Так як і Свалявського райсуду не було взагалі, а була домовленість про моє знищення об'єднаними силами криміналу і влади, яка на сьогоднішній день в Закарпатті єдина.

Тому клопотання моє в наступному: прошу чітко вказувати, документ чи копію (і ким завірону)

суд оголошує. Різні папірці під аналогічними назвами прошу не читати.

Звертаюся до адвокатів – давати чітку юридичну оцінку всім оголошуваним документам.

З повагою підсудний І. М. Різак».

До речі, пан Вегеш, нині ректор УжНУ, чітко заявив суду, що він як довірена особа кандидата в президенти Віктора Ющенка нічого не знав про агітаторів в Сваляві. Тобто, **ані довірена особа кандидата, ані місцевий штаб «НУ» про цих «агітаторів» не знали.**

Та це лише частина фальсифікації цього епізоду. Ще в одній частині колишній начальник міліції Бідзіля за матеріалами справи стверджував про погрози з боку Різака. На судовому засіданні він сказав, що голос в телефоні був схожий на голос Різака. Номерів своїх телефонів і номерів телефонів, з яких його з'єднували з Різаком, він не пам'ятає. І взагалі, з Різаком він говорив один раз у житті. І то – в той вечір!

Після кількох запитань офіцеру –відставнику суддя видалила Різака із залу... Для всіх залишилося загадкою, чому так сталося?

Напевно, зовнішній тиск на суд був таким шаленим і так важко сприймалося всіма, що обвинувачення Різака розсипається як картковий будинок.. Тим більше, що всі міліціонери, за виключенням одного пана Орешка, категорично відмовилися від статусу потерпілих і заявили суду, що їх ніхто не бив. Цікаво, що суд визнав їх потерпілими, за виключенням саме Орешка...Він, до речі, єдиний, хто пройшов судмедекспертизу. В нього було зафіксовано нанесення легких тілесних ушкоджень. Правда, сумнівно, що це було зроблено саме 13. 11. 04. Підтвердити висновок судмедекспертизи конкретно не зміг у суді і судмедексперт Лізанець із Сваляви.

Справа в тому, що потерпілий звернувся до судмедекспертизи за кілька тижнів після самого інциденту, тобто, після помаранчевої революції. В матеріалах справи був ще один протокол судмедекспертизи міліціонера Залози. Останній категорично заперечив те, що він постраждав і звертався за меддопомогою . Ще один приклад фальсифікації. І далеко не останній..

До речі, аргументів про те, яка кількість людей проживала в готелі, слідство так і не надало. Анкет немає, лише ксерокопії. За словами громадянки Тацей, яка орендує цей готель, за проживання так ніхто і не заплатив. Точної цифри кількості людей, що можуть проживати у готелі, вона так і не назвала. У свідченнях в суді зупинилася на цифрах від 20 до 30. Як же там помістилося 42 людини – слідство не пояснює.

Перед тим, як вказати на численні приклади фальсифікації, згадаю ще про одного свідка, який дав покази на Різака – Б. Руцака. Все стає на свої місця, якщо згадати, що свідок є працівником центрального ринку Ужгорода, власником якого є місцевий депутат-«нашоукраїнець». До речі, відомий на Закарпатті як один із головних спонсорів Майдану-2004. Так що слід «Нашої України» видно і тут.

Повернуся до свідчень громадянки Тацей, яка орендувала готель з 26 листопада 2004 року. Так,

так. Ніякої помилки немає. Саме така дата названа нею на досудовому слідстві. Нагадаю, що інцидент в готелі був 13 листопада 2004 року. У судовому засіданні вона так і не змогла згадати розмір збитків, які зазнало майно готелю. У матеріалах справи є акт пошкодження майна, який складався взагалі в кінці листопада комісією, яка створила сама орендатор. В суді ж свідок заявила, що нічого про цю комісію не знає і про її склад їй теж нічого не відомо. З протоколом огляду готелю від 13.11.04 її не ознайомили. Понятими були люди, які слідством розглядаються як потерпілі, тобто зацікавлені особи..

Згадаймо слова Різака про те, що фото окремих кімнат готелю монтувалося на фірмі Балогі. Підсудний разів п'ять звертався з клопотанням до суду про призначення судово-бухгалтерської експертизи у свалаявському готелі «Комфорт». Суд відмовляв. Але врешті-решт змушений був визнати, що причиною відмови є відсутність будь-яких бухгалтерських документів у справі про заподіяну шкоду. Це ще один приклад грубої фальсифікації. Так слідчі підтягували цей конфлікт під статтю про масові заворушення. А там складова – обов'язкове нанесення збитків. Тому ці збитки треба було брати хоч «із стелі». Бо інакше руйнувався сценарій слідства, написаний балогівськими політтехнологами...

Були на суді і комічні сюжети. Той же Рушак, колишній радник Різака на громадських засадах, а після помаранчевої революції «великий нашоукраїнець», заявив, що він не знав, хто проживає в готелі, але з відстані кількох десятків метрів уночі (йшов дощ) визначив, що сірі силуети у вікнах третього-четвертого поверху готелю «Комфорт» належать студентам. Ближче він не підходив, бо хотів про це поінформувати губернатора. В Ужгород не доїхав, а коли вже вернувся в Сваляву, там уже були Балоба, Петювка, Токар.

Якщо проаналізувати протоколи допиту Нагірної С. Я. і Процик О.Ю., то можна помітити, що покази свідків тотожні. Слідчий робив їх під копірку, навіть не змінюючи рід. Із протоколів допиту виходило, що студентка Нагірна проживала в одній кімнаті ... із студенткою Нагірною, тобто, сама із собою. Щоправда, потім ручкою були внесені у протокол правки.

Цікаво і те, що анкетних даних проживання в готелі «Комфорт» саме цих студентів чомусь не існує. Мабуть їх там і не було, бо на суді вони говорили про подію лише в загальних рисах. Одна бачила в когось палицю, інша – цілий автомат. Тепер вам зрозуміло, чому Свалявський райсуд так поспішав?!

Таких протоколів – десятки. Але їх ніхто не читав. Бо обвинувачений Паульо добровільно визнав себе винним.

Авторитетний правозахисник Василь Мокану в інтерв'ю газеті «Київські відомості», читаючи цей вирок, сказав, що «у даному випадку судова влада не тільки сама лягла під замовлення можновладців, а постійно перманентно знаходиться в такому положенні, і лише уточнює від замовників позу, яку слід прийняти».

Дуже влучно сказано.

Згадаю, мабуть, і про свідка Пацкана. У суді стало зрозуміло, що ні Різак Пацкана, ні Пацкан Різака не знає. Але цікаво було інше. Адже у справі є протокол очної ставки між Пацканом і Різак (коли той перебував в СІЗО). До речі, теж оформлений згідно із чинним законодавством.

Пацкан на суді чітко заявив, що очної ставки не було, бо Різак відмовився. Це ж підтвердив і Різак.

От вам і ще один фальсифікований епізод кримінальної справи.

Тепер повернімося до свідчень міліціонерів, які розповіли суду, що разом із групою людей Кеменяша на подвір'ї зібралася група невідомих. Вони зясовували між собою стосунки. Потім кілька людей зайшло в готель. Вони не бачили, щоб хтось когось бив, але чули, як розбилося вікно. Мордобою, за їх словами, ніякого не було. Міліціонери підтвердили, що студенти не писали ніяких заяв у міліцію і не зверталися за меддопомогою А у Львів на поїзд студентів, на прохання Кеменяша, супроводжувала міліція.

Де ж тут масові заворушення?

Студенти Шишко і Гонсьор хоч і заявили, що їх нібито вдарили під час інциденту, але стверджували, що ніяких агітматеріалів їм не видавали. Дослівно Гонсьор сказав: «Ну, як такого викидання і побиття не було. Так, штовханина...» До речі, потерпілим себе не визнав і претензій до Різака не має.

Претензій до Івана Різака не мають ні свідки, ні потерпілі.. Тим штучнішими виглядають спроби слідчих прив'язати Різака хоч до якогось криміналу. Воно-то зрозуміло, адже **інакше їм політичного замовлення не виконати!**

Багато свідків у суд не з'явилося. Вони вже й забули про той інцидент у Сваляві. Довелося їхні свідчення зачитувати. Хоча цього можна було і не робити. Бо це не протоколи допитів, а ксерокопії. «Папірцями» їх назвав навіть один із членів оперативно-слідчої групи.

Процитую, що писав «Світогляд» після цих чудових засідань.

* * *

Відтак перейшли до слухання показів свідків і потерпілих по «свалявському епізоду».

Як і копії протоколів допитів на досудовому слідстві, які після цього суд знову почав зачитувати. Оскільки свідки і потерпілі знову на суд не з'явилися, мотивуючи все це важким фінансовим становищем. Хоча відомо, що всі судові витрати свідків і потерпілих відшкодовує держава.

Перед початком заслуховування протоколів допиту І. Світозельського, суддя одразу заявила, що у тут немає його підпису, що він не ознайомлений про те, що несе відповідальність за дачу завідомо неправдивих показів.

Однак справжнім зразком фальсифікації кримінальної справи можуть служити протоколи допиту потерпілої Олени Чернявської. Прокол допиту її як потерпілої вона підписала... через півроку

після того, як її допитували. До речі, з протоколу відомо, що нібито допитували Чернявську 20 хвилин. Але сам протокол містить п'ять сторінок друкованого тексту. Як відомо, кваліфікованій друкарці для друку чотирьох сторінок потрібно годину. А тут за двадцять хвилин і допит провели, і текст на п'ять сторінок надрукували.. Унікальні можливості прокурорів.

Правда незрозуміло, якою мірою стосується «свалявського епізоду» пояснення «потерпілої», які вона дала на п'ятій сторінці. Виявляється, у поле зору правоохоронців вона потрапила ще у 1994 році, повертаючись із Польщі в Україну. Тоді її і кількох подруг, які їхали разом із поляком, нібито переслідували якісь рекетири. Про це вона детально розповідає на цій п'ятій сторінці. Не виникає сумніву, що саме ця сторінка і є справжнім протоколом допиту, який насправді колись проводився. А решта чотири сторінки, по свалявському епізоду, уже лише вставлені слідчими. Аби переконатися в цьому, достатньо глянути на копію цього універсального протоколу.

Виявляється, що із Чернявською наші прокурори взагалі начудили. Вірніше, не так з нею, як із протоколами її допитів. Вони сфальсифікували не лише протокол допиту Чернявської як свідка, але й як потерпілої, автоматично перенісши туди і всі помилки. Тобто, прокурорам настільки нудно було фальсифікувати ці протоколи, що навіть уже надрукованими вони їх і не переглядали. Чи читали їх або переглядала сама Чернявська – важко сказати. Принаймні, тоді б вона знала, на якому ж поверсі в го телі «Комфорт» вона жила – на третьому чи на четвертому. Бо всюди у неї плутанина. В обох протоколах помилки одні й ті ж:, що у свідка Чернявської, що у Чернявської потерпілої.

Зрештою, елементи фальсифікації, може не такі очевидні, як у Чернявської, присутні у протоколах допитів чи не кожного свідка чи потерпілого, які у четвер зачитувалися. Скажімо, свідків Ю. Бойсана та М. Косинського на досудовому слідстві допитував один слідчий і в один і той же час впродовж 10 хвилин. Відповіді свідків абсолютно не претендують на оригінальність. Всі покази робилися під диктовку. І це не залишає жодних сумнівів, що справа відверто сфальсифікована.

* * *.

Студент-свідок Савка, який був у свалявському гуртожитку (аж ніяк не готелі) «Комфорт» у листопаді 2004 року однозначно заявив суду про те, що ніякого насильства у Сваляві не було. Він розповів, що чув, як «незнайомі», які прибули в готель-гуртожиток, навіть попереджали своїх хлопців, щоб ті не спровокували бійку і поводитися чемно. Савка чітко сказав, що його ніхто не чіпав. Не бачив він, щоб потерпів хтось із інших студентів.

Такі покази студента викликали сум'яття і хвилю негативних емоцій серед представників обвинувачення. Ще б пак. Адже свідчення Савки остаточно розвіюють придуманий закарпатською прокуратурою міф про масове побоїще у Сваляві.

Але й це ще не все. За словами студента, у приміщення готелю-гуртожитку заходило всього 10-20 чоловік незнайомців.

Така заява Савки викликала у підсудного запитання: «Чому у протоколі на досудовому слідстві

ви говорили про 100 чоловік?»

Відповідь була просто приголомшливою. Савка упевнено сказав: «Я такого не міг говорити!».

Судовий зал розсміявся. Студенту показали копію протоколу допиту його на досудовому слідстві. Прокурорський друкований аркуш викликав у студента здивування. Він заявив суду, що заперечує достовірність цього документу, оскільки всі свої свідчення писав власноруч. На питання про те, чий підпис стоїть під друкованим текстом, студент, прискіпливо глянувши, переконливо мовив: «Це не мій підпис!».

Розчавлені і розлючені такими словами представники обвинувачення разом із суддею одразу накинулися на свідка із погрозливою вимогою уважно роздивитися підпис. Лише після цього переляканий такою агресивністю хлопець змінив свою думку і промовив, мовляв, не знаю, може й помиляюся, може цей підпис і мій...

Ви після цього ще сумніваєтеся у грубій фальсифікації кримінальних справ проти Івана Різака? Тоді читайте далі.

Наступний свідок одразу дав зрозуміти, що слідчі фальсифікували протоколи допитів з таким поспіхом і так незграбно, що змушені «виправляти свої помилки» прямим тиском на свідків. Справа в тому, що у копії віртуального протоколу допиту цього свідка стоїть прізвище Басольський. Насправді ж прізвище студента Басовський. За логікою, протоколу свого допиту свідок не міг бачити уже більше року. Однак чомусь одразу «пригадав», що там, мовляв, «вкралася помилка слідчих», які переплутали його справжнє прізвище. Феноменальна пам'ять, що й казати. Цікаво лише, чому ж тоді, знаючи про помилку слідчих, ще два роки тому, він поставив там підпис у протоколі допиту? Чи може й тут не підпис свідка?

За словами Басовського, допитували його лише один раз. В той же час у матеріалах справи є дві копії двох протоколів допитів Басольського. Одного дня його допитували як потерпілого. Іншого дня він давав свідчення вже як свідок.. Виникає запитання: кого прокурори мали на увазі, коли стряпали липовий протокол допиту? Студента Басовського? Чи уявного Басольського?

До речі, свідок Басовський, щоб запобігти участі свого попередника, який не впізнав свого підпису на протоколі допиту, одразу заявив, що визнає свої підписи, але тепер він уже підпис... змінив.

Свідок Басовський також заявив суду, що він ні до кого немає ніяких претензій, хоча у Сваляві він нібито отримав від когось ляпаса і в нього зникли деякі речі. У протоколі досудового допиту свідок Басольський заявляв, що в нього нічого у Сваляві не зникло. За словами Басовського, так звані нападники у Сваляві його взагалі прийняли «за свого». Тобто, виявляється, що слідчі не лише поспіхом і безвідповідально фальсифікували протоколи, але й так же поверхово і незграбно консультували свідка напередодні судового засідання.

Присутні у судовому залі лише багатозначно переглядалися від таких головоломок.

І ще. Пригадуєте, ми вже розповідали про те, що, за версією прокурорів при обшуку готелю «Комфорт» нібито зникли оригінали анкет студентів, які вони нібито заповняли при поселенні в готель. Потім незрозуміло як копії цих анкет з'явилися у кримінальній справі.

Так от. На суді свідки Савка і Басовський безапеляційно заявили, що ніяких анкет при поселенні в «Комфорт» ні вони, ні інші студенти не заповняли! Ніхто навіть не платив за проживання. Взагалі, за словами свідків, метою їх приїзду на Закарпаття була не агітація, а ...екскурсія. Отже, слідчі і тут вдалися до грубої фальсифікації. Цього разу насправді неіснуючих анкет. У такий спосіб прокурори намагалися записами у графі «мета приїзду» зробити із екскурсантів агітаторів. Щоб надати справі політичного звучання. І хай після цього хтось вірить, що справа не замовна!

* * *

Виявляється в. о. начальника закарпатського УБОЗу В. Шимоняк, інформуючи старшого слідчого прокуратури Закарпатської області М. Данчу про осіб, які нібито брали активну участь у так званих «масових заворушеннях» серед інших чомусь лише відносно радника экс-губернатора Чубірки І. І. вказав не лише його посаду, а й те, ким є його дружина (Чубірко (Марченко) Алла Василівна (рідна сестра дружини голови Адміністрації президента України В. Медведчука).

Дружини інших осіб у рапорті шефа УБОЗа – не згадані жодним словом. Хіба це не є підтвердженням політичної заангажованості міліцейського високопосадовця? Хіба це не свідчить, що кримінальні переслідування Різака і його команди – політичне замовлення?

* * *

. Про це засвідчив уже перший допит так званої потерпілої із Тернопільщини. Вона з великим пафосом розповіла присутнім у залі стару, збиту політтехнологічну легенду, яка нав'язувалася мас-медіа активістами блоку «Наша Україна». Така собі словесна еквілібристика у загальних націонал-патріотичних рисах. Але тільки-но справа дійшла до конкретики, до уточнюючих запитань, свідок почала губитися, збиватися з «теми» і практично не відповіла на жодне запитання. Незважаючи на тиск з боку представників обвинувальної сторони, жінка втім повідомила, що «нападники» у Сваляві дуже толерантно і по-джентльменськи ставилися до дівчат, присутніх в готелі «Комфорт». Вона заявила, що ні до неї, ні до її подруг насильницьких дій не було. Ці свідчення йдуть «трохи» урозріз із тим, що свого часу заявляли деякі «нашоукраїнці». Нібито саме студенток-дівчат у Сваляві «невідомі» побили найбільше. Лукавили «мандарини» чи що?...

Щоправда, тернопільський свідок згадала на суді, що її чоловіка, який виходить теж був там, в її присутності намагалися вдарити. Але, незважаючи на те, що у неї і зараз і тоді конституція тіла французького типу і важить вона у межах 50-ти кілограм, їй, за її словами, вдалося «відбити наступ» чотирьох здорованів аля Стівен Сігал і врятувати коханого від мордобою. Присутні в залі

суду почали подумки гадати, яким видом східних єдиноборств пані з Тернопілля займається? . А якщо зважити, що, як вона розповіла, на виході з готелю вона намагалася вибити тендітними ногами двері, то сумнівів у тому, що пані має найвищий «дан» чи то пак «чорний пояс», ні в кого не виникає. Але вибити двері не вдалося. Тож як вийшли вони з чоловіком з готелю – так ніхто й не зрозумів. Але пізніше, незважаючи ні на що, вона з чоловіком спокійно зайшла у свою кімнату в готелі і забрала всі речі. Ніякого насильства.

* * *

. Протоколи допиту подружжя Сергія та Наталії Литвинчуків практично і як свідків і як потерпілих тотожні і відтворюють один і той же текст.

Повернімося до копій протоколів і звернім увагу на час і дату проведення цих унікальних допитів. І що ми бачимо?..

.....А бачимо те, що Закарпатська обласна прокуратура відтепер може претендувати на Нобелівську (а може шнобелівську) премію. Вона відкрила цікаве фізичне явище, явище телепортації – переміщення у просторі. Але якщо фізики мають справу із телепортацією мікрочастинок, то закарпатські прокурори зробили сенсаційне відкриття – вони встановили факт телепортації макросистем. Судіть самі.

Допит свідка Н. Литвинчук було закінчено о **15.50** 17 лютого у приміщенні прокуратури **Кременецького району Тернопільської області**. А вже о **16.05** цього ж дня пані Литвинчук дає **покази у приміщенні прокуратури Львівської області**. Ну хіба не телепортація? Чи дика фальсифікація?

Цю ж відстань у понад 200 кілометрів за якихось 20 хвилин долає і її чоловік, Сергій. У Кременці він дає покази о 12.50, а вже о 13.10 – він на допиті у Львові. У це важко повірити? Але ж копії протоколів допитів – перед вами!

Та й слідчий прокуратури, який нібито ці допити проводить то тут, то там, кидається як білка в колесі, укліп ока– із Кременця до Львова по кілька разів. Собі він, правда, відвів для цього трохи більше часу. Фальсифікатори цих допитів, які сиділи у прокуратурі в Ужгороді, мабуть не надавали цьому значення. А про реальну відстань між Львовом і Кременцем найменшої уяви не мають. Як, цілком припустимо, про тих же потерпілих і про їх допити. У вас після цих «прокурорських неувязочок» ще залишилися якісь сумніви щодо фальсифікації кримінальної справи проти Різака? Даремно.

Після зачитання суддею свідчень Миколи Горона підсудний звернув увагу судді на те, що на підставі цього свідчення слідчий повинен бути притягнутий до кримінальної відповідальності за розголошення таємниці судового слідства. Справа в тому, що М. Горон, до речі, підприємець, а не студент, відмовився давати свідчення слідчому у зв'язку зі станом здоров'я, а лише підтверджує

покази свого брата Володимира, теж, до речі, не студента, а інструктора по туризму м. Кременець. Яким чином один свідок дізнався про свідчення іншого свідка, допит якого проводився на кілька годин раніше? До речі, саме брати Горони були реальними ватажками молодих людей, які проживали у готелі.

Якщо ви звернули увагу, протоколи майже всіх допитів свідків чи потерпілих, це вже кому що перепало від настрою слідчого, ці протоколи датовані лютим місяцем 2005 року. Події у Сваляві, відбувалися 13 листопада 2004 року. Чому саме у лютому прокуратура почала збирати показання свідків? Відповідь дуже проста.

На початку лютого 2005 року було вперше затримано Івана Різака. Але оскільки законних підстав для тримання під вартою у прокурорів не було, Івана Різака було звільнено.

Версія про причетність Різака до доведення до самогубства ректора Сливки, яка йому тоді інкримінувалась, була безперспективною. Замовники і прокурори це добре розуміли. Тому, аби накопати якусь нову кримінальну базу під політичну розправу над экс-губернатором Закарпаття, прокуратура починає відпрацьовувати свалявський варіант. Слідчими гарячково збираються або фальсифікуються покази свідків і потерпілих «свалявських подій». Настільки гарячково, що ляпсуси такої поспішності дають про себе знати сьогодні, у так званих копіях протоколів допитів. Хіба це не говорить, що кримінальна справа по Сваляві це чистої води політичне замовлення?

Черговим конфузом обернулося для судді і спроба прочитати протокол допиту потерпілих Кондора і Пряділя. Виявилось, таких протоколів нема взагалі. Як свідки вони ніби допитувалися. Але як потерпілі – ні. Ну, замоталися слідчі, не встигли «організувати» необхідні папірці.

* * *

Як бачимо, Ю. Я. Бойсан та М. В. Косінський допитувалися одночасно і одним і тим же слідчим впродовж 10 хвилин.

Крім цього, як бачимо з копій, Косінський допитувався в якості свідка 21 лютого, а в якості потерпілого 16 лютого. Незважаючи на такі кричущі факти, і незважаючи на те, що жодна із копій протоколів допитів юридично не оформлена (нотаріально не завірена), що є прямим порушенням закону, оскільки такі копії не можуть бути предметом судового розгляду, суддя приймає рішення про початок ознайомлення із протоколами допитів потерпілих.. І. Різак попросив суд ознайомитися із документами, на основі яких суд вважає неможливим приїзд даних свідків. І тут... черговий факт кричущих підтасовок. Виявляється, що від Онищука, Ярути і Супруна немає жодних підтверджуючих документів, які б свідчили про причину неможливості їх приїхати на судові засідання. Від Гряділя є телеграма про нібито загострення якоїсь хронічної хвороби. Але вона датована ще 15 січнем. Литвинчук нібито перебуває у Збройних силах. Є копія довідки, але немає самої довідки. Це при тому, що на минуле засідання приїжджала його дружина. Дата на штампелі стоїть від 3 лютого, а

дата на копії довідки ... 8 лютого.

Цікавою є і наявність факсу рапорта дільничого інспектора на ім'я начальника райвідділу міліції. І жодної офіційної відповіді в суд.

В розпорядженні суду є і пояснення матері братів Горанів, згідно з якого впливає, що один із братів нібито в Росії, інший – в Карпатах. Жінка казала, що неодмінно передзвонить сину в Карпати, який знає про необхідність з'явитися на суд.

. Відтак суддя почала зачитувати весь паперовий мотлох, заготовлений фальсифікаторами закарпатської прокуратури. Казуси, сміх і здивування виникали, коли підсудний просив суддю детальніше зупинитися на тому чи іншому папірці. Тоді й почали з'являтися в суді цікаві факти. Скажімо, виявилось, що у справі підшиті рапорти міліціонерів про бійки, які відбувалися ледь не по всій області. Не в так званому готелі «Комфорт», а в іншому кінці міста. Матеріали ревізійної комісії, яка підраховували збитки, підписували абсолютно сторонні люди..

А міліціонер Орешко, який єдиний нібито постраждав біля «Комфорту» і навіть пройшов судово-медичну експертизу, виявляється, невеличкі травми отримав від... довіреної особи нардепа О.Кеменяша п.Удворгелі, коли намагався відібрати від того автомат...

* * *

06.09.07

Адвокат Василь Мокану:

« Захищаючи Івана Різака, я ще раз переконався, що будь-який громадянин України є абсолютно незахищеним перед владою»

– Василю Дмитровичу! На спільній з адвокатом І. Піх прес-конференції у Києві Ви зазначали, що «невинуватість Івана Різака, про яку він говорив сам і його захисники, встановлена вироком суду. Встановлена за винятком єдиного епізоду, так званого сваявського. Рішення суду щодо цього епізоду буде оскаржено до Верховного Суду Іваном Різаком та його адвокатами.»

Ви вже оскаржили це рішення?

Скажу відверто, сьогодні мені приємно і радісно відповідати на Ваші запитання, оскільки правильність зайнятої захистом правової позиції, обґрунтованість критики досудового слідства майже стовідсотково підтверджена вироком Апеляційного суду Івано-Франківської області постановленого щодо Різака І.М. 31 липня 2007р.

Прокуратура Закарпатської області вирок до Верховного Суду України **не оскаржила** і це є ще одним **доказом визнання зазначеного факту обвинуваченням**. Перед тим, як відповісти на задане Вами питання, я хочу більш детально зупинитись на висвітленні епізодів, за якими І.М. Різак був виправданий. Я буду наводити цитати як з вироку, так і з окремих постанов суду.

З самого початку порушення кримінальної справи стосовно Різак Івана Михайловича, я і захисник Піх І.Б. на весь голос стверджували, що кримінальна справа стосовно нього порушена незаконно, за відсутністю передбачених законом приводів та підстав. Але голос Різак І.М. та наші голоси були голосами **волаючих у пустелі**, оскільки, незважаючи на те, що істина була на поверхні і не потрібно було нічим озброювати очі, щоб її побачити, ніхто з посадових осіб, які зобов'язані були прислухатись до наших аргументів, всупереч вимогам закону, цього не зробили.

Також **“на весь голос”** ми стверджували про повну відсутність передбачених законом підстав не тільки для обрання щодо Різак І.М. найбільш суворої міри запобіжного заходу – взяття під варту, але навіть для обрання будь-якої міри запобіжного заходу.

А тепер я наведу цитати з окремих постанов Апеляційного суду Івано-Франківської області від 31 липня 2007р., які були винесені головуючим, суддею Стефанів Н.С., на адресу Генерального прокурора України та прокурора Закарпатської області і які, я знову на цей факт звертаю увагу і наголошую, **прокуратурою Закарпатської області, так як і вирок, оскаржені не були.**

Цитати будуть досить обширними, але я вважаю, що варто з ними ознайомити громадськість, оскільки, це **“прямий голос суду”**.

Цитую з окремої постанови від 31 липня 2007 року, надісланій судом на адресу **Генерального прокурора України:** “ ...Різак І.М. виправдано за епізодами обвинувачення в доведенні до самогубства та перевищення влади і службовим становищем, що спричинило тяжкі наслідки, в одержанні хабара в особливо великих розмірах, особою, яка займає особливо відповідальне становище, поєднане з його вимаганням, та в службовому підробленні.

Під час судового розгляду встановлено, що кримінальні справи відносно Різак І.М. **незаконно порушувались:**

11.02.2005 року начальником слідчого відділу прокуратури м.Ужгород за ст.120 ч.2 КК України;

13.05.2005 року начальником слідчого відділу прокуратури м.Ужгород за ч.3 ст.365 КК України, за цими же обставинами;

18.05.2005р. заступником прокурора Закарпатської області за ч.3 ст.368 КК України;

17.08.2005 року старшим слідчим прокуратури Закарпатської області за ч.1 ст.366 КК України.

Незаконне порушення кримінальних справ, **незаконне** притягнення Різак І.М. до кримінальної відповідальності, його **незаконне** затримання по вказаних звинуваченнях, тривалий час порушували права та свободи особи, гарантовані Конституцією України, Європейською Конвенцією про захист прав та основоположних свобод людини, перешкоджання нормальній життєдіяльності даної особи впродовж вказаного періоду.

Таке стало можливим лише тому, що працівники прокуратури Закарпатської області, **не тільки не дали належної оцінки матеріалам дослідчої перевірки, а упереджено, в порушення вимог ст.ст. 94, 98 КПК України, порушували кримінальні справи за відсутності на те законних приводів та підстав.**

Постанови про притягнення Різак І.М. як обвинуваченого по вказаних злочинах, всупереч вимогам ст.ст.130-132 КПК України, є необґрунтованими та невмотивованими.

Крім того, 11.05.2005 року начальником слідчого відділу прокуратури м. Ужгорода винесено постанову про затримання Різака І.М., в якій не вказано жодної з підстав, передбачених ст.ст.106,115 КПК України, що надає право слідчому затримувати особу.

Прокурорський нагляд за розслідуванням даної кримінальної справи здійснювався неналежно, з обвинувальним ухилом.

Стаття 22 КПК України...прямо забороняє домагатись показань обвинуваченого та інших осіб, які беруть участь в справі, шляхом насильства, погроз та інших незаконних заходів.

Однак, ці вимоги закону, слідчим та прокурором, який, відповідно до ст.227 КПК України, здійснював нагляд за виконанням законів органами досудового слідства, **по даній справі не дотримані.**

Судом встановлено, що з метою отримання звинувачувальних показань, мало місце використання слідчим недозволених засобів щодо осіб, які повинні були давати свідчення, бажані слідству. Зокрема, в порушення діючого законодавства України, в тому числі конституційних прав та свобод громадянина, незаконно здійснювався збір характеризуючих даних щодо свідків, для нібито можливого притягнення їх до кримінальної відповідальності. **Незаконно та безпідставно** виділялись в окреме провадження матеріали відносно цих вищезгаданих свідків. Проте, після дачі ними бажаних слідству показань, згодом приймались рішення про відмову в їх кримінальному переслідуванні. Такі незаконні, недозволені засоби застосовувались щодо свідків Темнова М., Ковача В.І., Стефанович В.П. та інших.

Вказане свідчить про неналежне здійснення прокурорського нагляду прокурором Закарпатської області...

Сподіваюсь, що читач набереться терпіння і прочитає цитати, які я наведу з окремої постанови суду від 31 липня 2007 року, яка була надіслана **прокурору Закарпатської області**. Цитую: "...Так, приймаючи рішення про порушення відносно Різака І.М. кримінальних справ за ст.ст.120 ч.2, 365 ч.3, 368 ч.3, 366 ч.1 КК України, **слідчими** не тільки не дано належної правової оцінки матеріалам дослідчої перевірки, а **упереджено, в порушення вимог ст.ст.94, 98 КПК України, порушено кримінальні справи за відсутності на те законних приводів та підстав**...Під час досудового слідства по даних епізодах звинувачення ряд слідчих дій проведено поверхово, неповно та з порушенням закону.

Зокрема, в протоколах допиту свідків мають місце одні й ті ж самі покази з **однаковими граматичними помилками**, що в суді привело до заперечення свідками даних показань на слідстві. Окремі свідки взагалі заперечили в судовому засіданні ознайомлення з протоколами їх допитів на досудовому слідстві...огляд місця події в м.Ужгороді по епізоду звинувачення в доведенні до самогубства, проведено з грубим порушенням вимог ст.ст. 190, 191 КПК України. Зокрема, слідчим не було в повному об'ємі оглянуто фактичне місце події. Огляд проведено неповно, частково та вибірково. В процесуальному документі допущено виправлення години проведення слідчої дії, а саме термін складання цього документу є невеликим за часом, що ставить під сумнів можливість його проведення в такий короткий період.

...Не дотримувались слідчим вимоги закону під час затримань Різака І.М.

так, 11.05.2005 року начальником слідчого відділу прокуратури м.Ужгород винесено постанову про затримання Різака І.М., в якій не викладено жодної з підстав, передбачених ст. 106, 115 КПК України, що надає право слідчому затримувати особу.

12.09.2005 року, коли закінчився встановлений судом попередній термін тримання під вартою обвинуваченого, який не був продовжений апеляційним судом, в порушення закону та вимоги суду, яка є обов'язковою та безумовною до виконання, слідчий в приміщення СІЗО повторно затримав обвинуваченого Різака І.М. по епізоду, який на той час йому було інкриміновано.

Стаття 22 КПК України встановлює обов'язок прокурора, слідчого...виявити як ті обставини, що викривають, так і ті, що виправдовують обвинуваченого, а також обставини, що пом'якшують його відповідальність.

Однак, всупереч цим вимогам, слідчим, взагалі упущені та не досліджені саме ті обставини, що виправдовують, обвинуваченого, що характеризують його особу, пом'якшують відповідальність і не вжито жодних заходів для перевірки та спростування доводів обвинуваченого Різака І.М....”

Ось така “правова вакханалія”

Василію Дмитровичу ! Чи будуть притягнуті до відповідальності службові особи прокуратури Закарпатської області, які допустили явне і грубе беззаконня?

—Спостерігаючи дійсність в нашій країні я став песимістом. А песиміст, це добре інформований реаліст. Формальне реагування, формальна відписка суду буде. Реального притягнення до відповідальності винних осіб – ні. Не буде відомство, в даному випадку Генеральна прокуратура України та прокуратура Закарпатської області, само себе притягувати до відповідальності. Вони ж самі це беззаконня і затіяли і оскільки, як я вже неодноразово висловлювався раніше, силові структури та органи прокуратури в нашій країні керуються статутом з двох параграфів, згідно яких вони завжди праві, то і реагування на це беззаконня буде вкрай поверховим.

Незважаючи на те, що суддя Стефанів Н.М. визнала Різака І.М. винним по “Свалявському епізоду”, про що я буду говорити в подальшому, я “знімаю перед нею капелюха” за її мужність виправдати Різака І.М. фактично повністю по всім звинуваченням по одній тринадцятитомній кримінальній справі. Для читачів роз'яснюю, що стосовно Різака І.М. були порушені дві кримінальні справи, які в подальшому були об'єднані в одну і направлені до суду.

На мій погляд, в своїй критиці суддя не пішла до кінця і, мабуть проявляючи солідарність з своїми колегами, не зазначила в окремих постановках, що незаконним було не тільки порушення щодо Різака І.М. кримінальних справ по епізодах, по яким він був повністю виправданий, що незаконним було не тільки його затримання слідчим, але і взяття його під варту судами.

У правовій державі судді, які задовольнили необґрунтоване подання слідчого і прокурора про взяття під варту, теж би несли за це відповідальність. Але у нас, як іноді каламбурять, не судова влада, а влада суддів. Я не відношу це ствердження до всіх суддів України, але в цьому каламбурі значна доля правди.

В постанові про взяття Різака І.М. під варту від 16 травня 2005 р. голова Ужгородського міськрайсуду не наводить жодних передбачених законом фактів, які би свідчили, що він є настільки небезпечним для суспільства, що має бути ізольованим від нього на час проведення досудового слідства. Обґрунтовуючи прийняте ним рішення суддя був зобов'язаний навести в постанові факти, наголошую факти, які би підтверджували, що Різак І.М. вчинив, або може вчинити спроби ухилитися від слідства або суду, перешкодити встановленню істини в кримінальній справі або продовжити злочинну діяльність. Замість фактів констатація у постанові того, що Різак І.М. обвинувачується у вчиненні злочинів, санкція яких передбачає позбавлення волі та витіюваті просторікання – припущення про те, що: “ ... матеріали справи свідчать (залишається лише здогадуватись, які це матеріали, оскільки суддя на них в постанові не посилається), що Різак І.М., як службова особа та представник влади, працюючи на посаді голови Закарпатської державної адміністрації, мав значний вплив на роботу структур області та суспільно-економічні процеси в краї і, зберігаючи певний вплив (доказів про зберігання Різаком І.М. цього “певного впливу” суддя також в постанові не наводить), може (знову чисте припущення) перешкодити встановленню істини у кримінальній справі, в т.ч. шляхом впливу на свідків, ухилитися від слідства та суду з метою уникнення кримінальної відповідальності”. Як на мене повний абсурд і “ахінея”. Але вона повністю проходить

в Апеляційному суді Тернопільської області, який в ухвалі від 3 червня 2005 року майже дослівно переписує вищезазначений “опус” Ужгородського міськрайсуду і додає, як на мене, нову “ахінею” – враховує, знову ж таки без наведення будь-яких фактів, цитую: “неналежну процесуальну поведінку під час проведення досудового слідства” Різака І.М. Знову ж таки залишається лише здогадатись, в чому виразилась та полягала ця “неналежна процесуальна поведінка” Різака І.М. Можливо, йому потрібно було визнати себе повністю винним в пред’явлених йому звинуваченнях і тоді його поведінка в очах цих суддів була би “належно процесуальною”?

Чому таке беззаконня стало можливим? Які його причини? Як можливо з такими явищами боротись і чи взагалі з ними можливо боротись?

—Це дуже широка та об’ємна тема. Причини я розділив би на дві групи – правові та моральні. Так звані правоохоронні органи, я не можу назвати їх дійсно правоохоронними, оскільки представники, службові особи цих органів системно та перманентно порушують саме ті права людини, які вони зобов’язані захищати. Я переконаний, і якщо мені дадуть можливість доведу, що працівники Міністерства внутрішніх справ України в своїй діяльності щоденно застосовують тортури. Їхні “методи встановлення істини” жахливі. Про це в своїх доповідях неодноразово доповідала суспільству наш омбудсмен Ніна Карпачова. Але її законодавчі можливості втручання в ці процеси доволі обмежені, засоби масової інформації до цього явища “**майже глухі**”, партії та абсолютна кількість громадських організацій – байдужі. “Силові структури”, як ще називають правоохоронні органи, не знаходяться під контролем суспільства, громадськості, мають вкрай широкі можливості для беззаконня. Здавалося би, що першим бар’єром, першою перепорою на шляху цього беззаконня мала би бути Прокуратура України. Але все перевернуто з ніг на голову з 1917 року і нічого не змінюється на краще до теперішнього часу. В нашому суспільстві є таке явище, такий “бог”, якому змушені служити і поклонятися всі службові особи від найнижчої ланки до керівників держави – “показник”. Якщо “показники”, ці критерії, по яким оцінюється діяльність того чи іншого органу обрані неправильно, то і результат настає однозначно негативний. Результати роботи прокуратур оцінюються тими же показниками, як і результати роботи органів дізнання та досудового слідства. Вони всі “**ідуть з одної тарілки**”, а тому є закономірним, що прокуратура не буде “**плювати**” в тарілку, з якої сама вона їсть. Заради цих показників прокурори вимушені закривати очі на порушення закону, які допускають в інших “силових” структурах, а також їх власні слідчі. Тому слід змінювати сам закон, слід позбавити прокуратуру функції слідства і оцінювати її роботу, ґрунтуючись на критерії своєчасного виявлення порушень закону до передачі кримінальних справ до суду.

Моральні причини, це як поведінка можновладців, які вважають за нормальне втручатися в діяльність органів дізнання, досудового слідства, прокуратури та судів, так і відсутність мужності у працівників цих органів і установ давати відсіч цим втручанням та дотримуватись виключно норм права та справедливості. Але будемо завершувати і перейдемо до основної нашої теми – незаконне кримінальне переслідування Різака І.М.

Тоді повернемося до так званого “свалявського епізоду”, по якому Іван Різак визнаний винним та засуджений...

—В цій частині вирок Апеляційного суду Івано-Франківської області нами оскаржений.

З матеріалів кримінальної справи явно вбачається, що з усіх перерахованих судом у вирок доказів носіями інформації про причетність Різака І.М. до злочинів, у вчиненні яких він визнаний винним, є виключно непослідовні та суперечливі показання семи осіб – свідків Паульо В.Д., Пацкана В.І., Зозулі І.І., Поповича В.І., Гуранича В.В., Машіки І.І. та Руцка Б.І.

Всі інші викладені у вирок докази такої інформації не містять.

Захищаючи законні права та інтереси Різака І.М. ми виклали суду два варіанти аргументації його невинуватості.

Перший варіант – гіпотетично визнати показання зазначених свідків послідовними, щирими, правдивими та прийняти їх до уваги.

Навіть за таким варіантом викладені нами аргументи однозначно доводять і переконують, що показання цих свідків повністю спростовують висновок суду щодо винуватості Різака І.М. і підтверджують відсутність причинного зв'язку між нібито даними Різаком І.М. вказівками Паульо В.Д., Рущак Б.І., Пацкану В.І. та Зозулі І.І. перешкодити здійсненню виборчого права та організувати масові заворушення та події і їх наслідками, які відбулись в готелі “Комфорт” у м.Свялява 13.11.2004р.

Ми постійно звертали увагу органу досудового слідства і суду на те, що так звані свідки Паульо В.Д., Рушак Б.І., Пацкан В.І. та Зозуля І.І. повністю і категорично заперечили виконання ними вказівок Різака І.М., а також будь-яку свою особисту участь у перешкодженні здійсненню виборчого права та масових заворушеннях.

Я не буду обтяжувати читачів цитатами з показань зазначених свідків. Допитаний слідчим в якості свідка Паульо В.Д. твердо і однозначно заперечив виконання нібито отриманих ним від Різака І.М.

Аналогічною була позиція Паульо В.Д. в судовому засіданні.

Різак І.М. і ми, захисники, постійно наголошували на досудовому слідстві і в суді, що Паульо В.Д. і компанія виключно на словах, удавано визнавали себе винними і в своїх показаннях повністю, твердо і категорично заперечували пред’явлені їм звинувачення.

Суд з нами не погодився.

Щоб читачу було зрозумілим, що таке удаване визнання вини, я спробую проілюструвати це на прикладі. Скажімо громадянин Петренко обвинувачується у вчиненні умисного убивства громадянина Сидоренка. Під час пред’явлення йому звинувачення і в суді Петренко на запитання, чи визнає він себе винним в умисному вбивстві Сидоренка, відповідає ствердно і повністю визнає себе винним, але в своїх показаннях категорично заперечує будь-яку свою причетність до позбавлення життя Сидоренка при вказаних в постанові про притягнення його як обвинуваченого та в обвинувальному висновку обставинах. Петренко, повністю визнаючи себе винним в пред’явленому йому обвинуваченні, заявляє, що Сидоренка взагалі не чіпав, коли він вже прийшов на місце події, Сидоренко був мертвим, і як це сталося, йому не відомо.

Не потрібно бути правником, а достатньо мати здоровий глузд, щоб побачити і порозуміти, що таке визнання вини є повним абсурдом, оскільки як де факто, так і де-юре Петренко свою вину в умисному убивстві Сидоренка не визнає. Як кажуть, “правова азбука”.

Позиція Паульо В.Д. і так званих свідків у визнанні ними своєї вини у вчиненні масових заворушень та перешкодженні здійсненню виборчого права є аналогічною, як кажуть, “один до одного”. І це проходить. Нікого не цікавить саме головне в цих, нехай гіпотетично правдивих, показаннях – що жоден з них не виконав вказівки Різака І.М., а декілька з них, які показали, що вчинили певні неправомірні дії, як на досудовому слідстві, так і в суді однозначно і твердо настоювали, що порушили закон виключно за власною ініціативою і Різак І.М. до описаних ними власних вчинків не має ніякого відношення.

Чому це має місце. Тому, що все кримінальне переслідування цих свідків було заздалегідь продумано і сплановано з виключно єдиною метою, отримати від них показання про те, що саме Різак І.М. давав їм незаконні вказівки “викидувати студентів з готелю, перешкодити агітації за кандидата в Президенти України Ющенко В.А..”

Саме з цією метою був поспіхом, в “прискореному темпі”, організований судовий розгляд кримінальної справи Паульо В.Д., Поповича В.І., Гуранича В.В. та Машіко І.І. в Свялявському районному суді.

Аналіз вироку Свялявського районного суду від 31.01.2006р. також прямо і однозначно свідчить, що Паульо В.Д., Попович В.І., Гуранич В.В. та Машіко І.І. свою вину визнали виключно удавано.

Ще раз наголошую, що повне визнання підсудним своєї вини передбачає обов'язкове визнання ним скоєння в повному обсязі об'єктивної сторони злочину, або злочинів, які йому інкримінуються, визнання вчинення ним **всіх** злочинних дій, які містяться у сформульованому у вирокі обвинуваченні, визнаного судом доведеним..

Співставлення мотивувальної частини Свалявського районного суду від 31.01.2006р. і викладених в цьому же вирокі показань Паульо В.Д., Поповича В.І., Гуранича В.В. та Машіко І.І. повністю підтверджують нашу правоту, що вони не визнали себе винними у вчиненні тих злочинних дій, які суд сформулював і визнав доведеними.

Знову змушений обтяжувати читача деталями.

У вчиненні яких дій Свалявський районний суд в мотивувальній частині вироку визнав Паульо В.Д., Поповича В.І., Гуранича В.В. та Машіко І.І. винними?

В тому, що вони разом з іншими особами в кількості приблизно 100 осіб з метою протиправного перешкоджання громадянам у вільному здійсненні ними свого законного права на ведення передвиборної агітації приїхали до м. Свалява, проникли в готель „Комфорт” групою в кількості близько 100 осіб і шляхом вчинення опору та нанесення тілесних ушкоджень працівникам Свалявського РВ УМВС України в Закарпатській області, з використанням спеціально для цього пристосованих предметів, проникли в житлові кімнати готелю та знищили агітаційні матеріали на підтримку кандидата на пост Президента України Ющенка В.А. та умисно пошкодили майно готелю, застосували до осіб, які перебували в готелі, небезпечне в момент заподіяння для їх життя та здоров'я фізичне насильство з використанням спеціально прилаштованих предметів для нанесення тілесних ушкоджень, наносили потерпілим чисельні удари кулаками та взутими ногами, примусово виводили потерпілих з готелю та вивезли їх під примусом за межі м. Свалява.

Думаю є зрозумілим, що стверджувати, що зазначені особи повністю визнали свою вину в пред'явленому їм звинуваченні можна виключно за умови, що кожний визнав вчинення ним особисто перерахованих у вирокі судом злочинних дій. Цього вони ніколи і ніде не робили.

Думаю, ні в кого не виникає сумнівів в нашій правоті, в обгрунтованості нашої аргументації. Що ще потрібно доводити, доказувати ?

Різак І.М. і ми, захисники, доводимо, що Паульо В.Д., Гуранич В.В., Попович В.І. і Машіко І.І. оговорили його в обмін на отримання умовного покарання, а інші, так звані свідки, внаслідок шантажу з боку слідчих порушити стосовно них кримінальні справи у випадку неотримання від них бажаних для слідства показань. Застосування на досудовому слідстві таких заборонених законом методів суд констатував в окремій постанові, цитати з якої я наводив. Але такі ж самі недозволені методи до свідків застосовувались і по “Свалявському епізоду”.

Обгрунтованість вищезазначених доводів підтверджується призначенням Свалявським районним судом Паульо В.Д., Поповичу В.І., Гураничу В.В. та Машіко І.І. однакового покарання, незважаючи на те, що Попович В.І., Гуранич В.В. та Машіко І.І. визнані винними по чотирьом епізодам обвинувачення, а Паульо В.Д. лише по одному, що Попович В.І., Гуранич В.В. та Машіко І.І. характеризуються посередньо, а Паульо В.Д. – позитивно, незаконним визнанням Свалявським районним судом у вирокі де-юре і де-факто Різак І.М. організатором-співучасником злочинів, за вчинення яких були засуджені Паульо В.Д., Гуранич В.В., Попович В.І. та Машіко І.І. неправдивим ствердженням у вирокі про те, що в судовому засіданні всі засуджені повністю визнали свою вину у пред'явленому їм звинуваченні, мотивацією судом призначення Паульо В.Д., Гуранича В.В., Поповича В.І. та Машіко І.І. умовного покарання їх нібито щирим каяттям та активним сприянням в розкритті злочину “під впливом погроз та примусу” Різак І.М., без наведення у вирокі доказів, підтверджуючих даний факт.

Отже, показання свідків Паульо В.Д., Пацкана В.І., Руцака Б.І., Поповича В.І., Гуранича В.В., Машіко І.І., Зозулі І.І., Болдижара В.В., дані ними на досудовому слідстві і в суді, навіть в разі визнання їх правдивими, підтверджують виключно один факт, виключно одну обставину, виключно один висновок - що жодну з нібито отриманих від Різака І.М. вказівок вони не виконали, безпосередньо не вчинили ні одну з дій, в яких виражається масові заворушення, вичерпний перелік яких наведено в диспозиції ч. 2 ст.294 КК України, а також дій, в яких виражається перешкодження здійснення виборчого права, наведених в диспозиції ч. 1 ст.157 КК України.

Другий варіант захисту – наведення фактів, які підтверджують неправдивість показань цих свідків і причин, які спонукали їх давати такі неправдиві показання стосовно Різака І.М., оговорити його.

В своїй захисній промові я наводив аргументи, докази, чому не можна приймати до уваги показання Паульо В.Д. та інших свідків, які дають проти Різака І.М. свідчення, чому не можна визнавати їх правдивими та щирими.

Я стверджував, що Паульо В.Д. можна назвати універсальним та козирним доказом обвинувачення.

Що, користуючись термінологією карточних гравців, його можна визначити терміном доказ-джокер, який витягується з доказової колоди обвинуваченням у будь- який потрібний момент і своїми показаннями замінює докази, які не існують. Що Паульо В.Д. завжди наготові бути присутнім у потрібному для обвинувачення місці і в потрібний для обвинувачення час, підтвердити або спростувати вчинення Різаком І.М. потрібних для обвинувачення дій, сказаних Різаком І.М. слів, підтвердити показання інших осіб, які орган досудового слідства використовує у своєму доказовому арсеналі проти Різака І.М.

Що вістря порушеної проти Паульо В.Д. та інших так званих свідків кримінальної справи було спрямоване виключно проти Різака І.М.

Що головною метою незаконного кримінального переслідування Паульо В.Д. було домогтися дачі ним неправдивих показань проти Різака І.М., які були потрібні органу досудового слідства з причини незаконності порушення кримінальної справи проти самого Різака І.М.

Різак І.М. і захист, як на мене, надали переконливі докази, які пояснювали таку поведінку свідків.

Як на один з переконливих доказів ми послалися на те, що проти Паульо В.Д. всього по двом епізодам обвинувачення, незаконно, необґрунтовано, за відсутності будь - яких передбачених законом приводів і підстав, слідчим Львівської прокуратури Мисяк В.М. було порушено кримінальне переслідування по вісімнадцяти статтях Кримінального кодексу України, серед яких такі "убойні" статті як бандитизм, готування до терористичного акту, розбій, незаконне позбавлення волі або викрадання людини, втручання в діяльність державного діяча, замах на умисне вбивство, санкції яких передбачали позбавлення волі від семи до п'ятнадцяти років і довічне ув'язнення.

Що Апеляційний суд Закарпатської області дав критичну оцінку пред'явленим Паульо В.Д. обвинуваченням і справу повернув прокурору для проведення додаткового розслідування., однак на

час розгляду справи в суді застосовані органом досудового слідства незаконні методи дали бажаний для слідчого і прокурорів результат – будучи психологічно зломленим під тягарем незаконних та необґрунтованих обвинувачень у вчиненні тяжких злочинів Паульо В.Д. погодився давати неправдиві показання проти Різака І.М., що констатовано і в ухвалі суду.

Що продовжуючи використовувати тактику батога та пряника, за згоду давати неправдиві показання проти Різака І.М., орган досудового слідства кваліфікував дії Паульо В.Д. лише по двом статтям Кримінального кодексу України – 157 ч.2 та 294 ч.1 КК України за епізодом, пов'язаним з подіями в м. Свалява.

Щодо обвинувачення Паульо В.Д. та інших осіб, які дали проти Різака І.М. показання, в організації “Закарпатського Беслану” – організації нападу 26.11.2004р. на учасників мітингу на пл. Народній в м. Ужгороді на підтримку кандидата в Президенти Ющенка В.А., у вчиненні опору працівникам міліції, заклику до їх вбивства, у вчиненні всіх інших раніше інкримінованих Паульо В.Д. тяжких злочинів, органом досудового слідства було прийнято рішення про відсутність підстав, доказів для пред’явлення цих звинувачень.

Ваші аргументи переконливі. Тоді чому суд все ж таки не прийняв їх до уваги, не виправдав Різака І.М. і в цій частині пред’явленого йому звинувачення? Які перспективи розгляду касаційної скарги у Верховному Суді? Скільки часу це може зайняти?

Я викажу лише припущення, оскільки не можу надати доказів, що мав місце тиск . В одному з своїх інтерв’ю я вже казав, про тиск на суддів можновладців, політиків відверто заявили самі судді України на їх останньому з’їзді. Надії і сподівання покладаю на Верховний Суд України, оскільки ця найвища судова ланка нашої держави у багатьох випадках проявляє свою дійсну незалежність і служіння виключно праву та справедливості.

Строки розгляду врегульовані законом. Думаю, що рішення буде прийнято або в кінці цього, або на початку наступного року. Щодо перспектив, то я не Павло Глоба і прогнози на кавовій гушці, або по зіркам не роблю. Сподіваюсь на неупередженість суддів, на те, що вони об’єктивно розглянуть наші аргументи.

– Суд не знайшов доказів для визнання винним Івана Різака по епізоду із оплатою телефонів «Закарпаттяобленерго». Але чомусь матеріали направлені для проведення додаткового розслідування. Як Ви вважаєте, у суду справді не було достатньо підстав винести і по цьому епізоду виправдальний вирок, чи тут приховані якісь політичні моменти?

–Стосовно “політичних моментів” повторюся, що не маю доказів, а тому можу вказувати лише припущення. Що стосується направлення матеріалів для проведення додаткового розслідування по цьому епізоду обвинувачення, то вважаю це рішення суду необґрунтованим, оскільки були і є в

наявності всі підстави для виправдання Різака І.М. і по цьому епізоду. Я наводив цитати з окремої постанови Апеляційного суду Івано-Франківської області в якій констатовано, що для отримання бажаних для слідчого, обвинувачення показань недозволені методи слідства були застосовані і до голови правління ВАТ “Закарпаттяобленерго” Ковача В.І.

“Архімедовим важелем”, який повністю перевернув і спростував в судовому засіданні обвинувачення Різака І.М. по даному епізоду були саме показання цієї людини, яка таки знайшла в собі мужність прийти до суду і сказати правду, що Різак І.М. ніколи і ніяким способом не примушував його укласти контракт на оплату корпоративної мережі мобільних телефонів. Чому “архімедовим важелем”, а тому, що крім показань Ковача В.І. будь-яких інших доказів, підтверджуючих вину Різака І.М. по цьому епізоду обвинувачення, в матеріалах кримінальної справи немає. Окрім того, надуманість і необґрунтованість обвинувачення Різака І.М. за даним епізодом обвинувачення в суді була підтверджена висновками проведеної і судово-економічної експертизи та показаннями експерта.

–Вам разом з Іваном Різаким все-таки вдалося переконати суд в абсурдності звинувачення по епізоду доведення до самогубства колишнього ректора УжНУ В. Сливки. Суд виправдав Різак. Але оскільки це чи не найрезонансніший епізод, цікаво б почути Вашу думку, чи поставлено у смерті Сливки з юридичної точки зору крапку? Адже дедалі більше є підстав вважати, що самогубства ректора як такого взагалі не було?

Я юрист, правник. Я казав і кажу, що Різак І.М. не мав і не має жодного відношення до смерті Сливки В.Ю. Правильність і обґрунтованість моєї правової позиції я довів в суді, суд з нею повністю погодився і прийняв до уваги всі мої аргументи. Про грубі недоліки, які були допущені під час розслідування кримінальної справи, пов'язаної з фактом смерті Сливки В.Ю., проявлені недбалість та непрофесіоналізм, суд сказав в окремій постанові, цитати з якої я навів. А припущення виказувати не буду. Не моя це справа. Нехай з'ясуванням цього питання займаються ті, хто зобов'язаний це робити за законом.

Невдовзі після оголошення вироку, Іван Різак сказав , що, зважаючи на шалений тиск, якому піддавалися суді Апеляційного суду Івано-Франківської області, суд і не міг винести йому оправдальний вирок по всіх епізодах. Як ви оцінюєте з точки зору правозахисника хід судових засідань в Івано-Франківську? Реформи потребує судова система? Чи більше треба реформувати систему політичну, яка сьогодні може грубо тиснути і на прокуратуру, і на суди, і на кого завгодно?

–Назвати факти, які би підтверджували ствердження Різака І.М. про “шалений тиск, якому піддавалися суді Апеляційного суду Івано-Франківської області”, я назвати не можу. Вдаватися в припущення не хочу. Розгляд кримінальної справи в Івано-Франківському суді мав місце з неухильним дотриманням вимог кримінально-процесуального закону. Може Різак І.М. і не поділяє мою точку зору, це його право, але суддя Стефанів Н.С. судовий розгляд кримінальної справи провела на високому фаховому рівні, неупереджено, коректно і терпеливо, в повному обсязі дала можливість реалізувати свої процесуальні права всім учасникам судового процесу.

Що стосується питання реформ судової системи. Відповідь однозначна – потребує. Але питання в точках зору на цю реформу. Як на мене, функції захисту в нашій країні вкрай обмежені. Захист позбавлений можливості самостійно збирати докази, існує монополія на судово - медичні експертизи, повністю відсутній, є мертвим принцип змагальності. Оскільки система, механізм розгляду кримінальних справ є такими, що суддя де-факто приймає своє рішення вже після закінчення судового слідства, втрачають сенс судові дебати. Немає кого переконувати. Суддя вже рішення прийняв і примушує себе слухати прокурора і захисника, при цьому деякі судді відверто показують своєю поведінкою, що ця стадія кримінального процесу їм байдужа і не цікава. Прокурори взяли за моду в захисній промові дослівно перечитувати обвинувальний висновок, а судді їх не зупиняють. Досліджені в судовому засіданні докази, як правило, взагалі не аналізуються представниками обвинувачення. Потрібен суд присяжних, але проти нього виступає значна частина суддів. Я сказав, що я добре інформований реаліст і тому не вірю в зміни на краще у найближчому майбутньому.

–Більшість незаангажованих журналістів вважають кримінальні справи проти екс-губернатора Закарпаття політичною розправою на замовлення його політичних опонентів? Під час захисту Ви не помічали присутність політичних елементів? Як ви оцінюєте юридичний рівень матеріалів досудового слідства?

Присутність політичних елементів я особисто не помітив. Мабуть такі політичні елементи добре маскуються і їх вкрай тяжко виявити, помітити. Твердо і однозначно заявляю, що ніхто на мене або на моїх близьких не тиснув будь-яким чином і в будь-який спосіб. Юридичний рівень матеріалів досудового слідства я оцінюю, як сьогодні висловлюються в певних колах, “нижче плінтуса”. Зазначену оцінку підтвердив суд, який за виключенням двох епізодів, один з яких направив для проведення додаткового розслідування, виправдав Різака І.М. по всіх інших епізодах пред’явлених йому звинувачень.

У Вашій адвокатській практиці було багато резонансних справ, подібних до справи Івана Різака? Що нового Ви взяли для свого професійного досвіду в ній? Як Ви вважаєте, для того, щоб людині захиститися від політичного і правового свавілля, що найбільше потрібно: хороший адвокат, політичні домовленості, незалежний суд?

У мене була лише одна кримінальна справа подібна до справи Різака І.М. Це кримінальна справа за обвинуваченням Ратушняка С.М. Ця людина невинно постраждала і вісім місяців перебувала під вартою будучи хворою, прооперованою. В Закарпатській області знайшовся мужній і високопрофесійний суддя – Животов Г.О., який намілювався виправдати Ратушняка С.М. по всіх епізодах обвинувачення, після чого з Києва пішов сильний тиск, внаслідок чого вирок скасували і за відсутністю передбачених законом підстав кримінальну справу передали на розгляд на той час Львівського обласного суду, який таки визнав Ратушняка С.М. винним по всіх епізодах обвинувачення. Коли справа вдруге надійшла до Верховного Суду України, її розглядали вже інші судді, які не погодились з попереднім рішенням своїх колег і за виключенням одного епізоду кримінальну справу проти Ратушняка І.М. провадженням закрили за відсутністю в його діяннях ознак інкримінованих йому злочинів. Я вважаю, що законним і обґрунтованим було перше рішення суду, яким Ратушняк С.М. був повністю виправданий.

До свого професійного досвіду нічого нового я не взяв. Ще раз переконався, що беззаконня систематично повторюється і будь-який громадянин України є абсолютно незахищеним перед владою. За її вказівкою будь-кого “закатають в асфальт” і, якщо це буде потрібно, будуть з всією серйозністю доказувати, доводити, що громадянин вчинив злочин, ще перебуваючи в лоні своєї матері. На жаль така реальність. Що потрібно для захисту від правового і політичного свавілля. В першу чергу корінна зміна законодавства, яке захищає права людини, створення реальних правових механізмів, які унеможливлювали би порушення громадянських прав людей, або зводили би їх до мінімуму. Потрібні продумані комплексні заходи. Але нашим законодавцям не до цього. І, окрім того, вони обов’язково почнуть “вигадувати велосипед”, свій “окремий український шлях” і приймуть закони, які з самого початку будуть мати вади, недоліки. Мені стає смішно, коли наш парламент приймає закони. Завжди одні і ті ж самі коментарі – прийнятий закон має багато недоліків, але добре, що ми його прийняли і в такому варіанті. Ніби їм татаро-монголи, або хтось інший перешкоджав прийняти хороший, продуманий закон.

Як ви оцінюєте поведінку свого підзахисного під час судових засідань?

Поведінка була достойною, твердою, хоча як на мене, могла би бути значно менше емоційною, більш стриманою, більш прагматичною.

Окремі представники певних політичних сил, які були зацікавлені в тому, аби Різака засудили, вдають (у публічних коментарях), що йому ніби «мало дали»? Щоб ви їм порекомендували?

За своїми переконаннями я атеїст. Хоча сьогодні в нашій державі бути атеїстом недобра справа. Але я багато цікавлюсь історіями релігій світу, які є продуктом розвитку людства, виключно людської

культури. Основним постулатом іудаїзму та християнства, яке вийшло з іудаїзму, є правило – не роби іншому (не бажай) того, що не хочеш, що б зробили тобі. Всупереч цього правила, я бажаю тим, які вважають, що “ мало дали”, самим пройти в житті таке випробування, побути в наших українських “гуманних тюрмах”, бути незаконно позбавленими волі і після того я готовий вислухати їхньою думку. Переконаний, що вона буде радикально іншою.

Що Ви відчули після проголошення вироку? Вам особисто який вирок суду дав ми найбільше моральне задоволення?

–Я не був присутнім під час оголошення вироку. Безумовно, що найбільш моральне задоволення я би отримав від повністю оправдального вироку.

–На згадуваній прес-конференції у Києві ваша колега адвокат Ірина Піх назвала обвинувачення, кримінальну справу і кримінальне переслідування Івана Різака «свавіллям і беззаконням». На Вашу думку, чи у змозі суд нашої країни, в даному випадку – Верховний Суд, – довести невинуватість Івана Різака? Чи все-таки доведеться шукати правди в Європейському суді з прав людини?

–Сподіваюсь, що спроможний. Що стосується шукання правди в Європейському суді з прав людини, то хочу розяснити, що цей суд не розглядає кримінальні справи по суті пред’явленого громадянам обвинувачення. Тому не треба покладати на цей суд такі великі сподівання. Він розглядає справи з точки зору дотримання всіх конституційних прав громадянина під час порушення, розслідування та судового розгляду кримінальної справи. Все ж таки надіюсь, що правда візьме гору і Верховний Суд України винесе законний і справедливий вердикт.

Розмову записав Павло Пасічний, «Світогляд»..

Прес-конференція адвокатів екс-губернатора Закарпаття Івана Різака Василя

Мокану та Ірини Піх для представників ЗМІ шостого серпня 2007 року

Минулого тижня в агенції «Інтерфакс –Україна» відбулася прес-конференція адвокатів українського політв’язня новітньої доби, екс-губернатора Закарпаття Івана Різака. Правники Василь Мокану та Ірина Піх відповіли також на запитання представників вітчизняних ЗМІ,

Подаємо повний звіт цієї прес-конференції.

Адвокат Василь Мокану:

- Якщо почати нашу прес-конференцію словами Леніна *«Революція, про яку так багато говорили більшовики, здійснилася!»*, то можна сказати, перефразуючи цей вираз, що невинуватість Івана Михайловича Різака, про яку він говорив сам і його захисники, встановлена вироком суду. Встановлена за винятком єдиного епізоду, так званого сваявського. **Рішення суду щодо цього епізоду буде оскаржено до Верховного Суду Іваном Різаком та його адвокатами.**

У цілому я особисто і моя колега Ірина Борисівна вважаємо, що справедливість була встановлена у більшій частині і в подальшому ми сподіваємося переконати суддів Верховного Суду у тому, що і по даному епізоду обвинувачення Іван Михайлович Різак є невинуватим.

Характеризуючи в цілому цю справу хочу наголосити на тому, що, з моєї точки зору, із самого початку її порушення не тільки було видно, але й кидалося у вічі, що вона порушена за відсутністю передбачених законом приводів і підстав. Хочу ще наголосити на тому, що в Івано-Франківському судді розглядалася одна кримінальна справа, але на стадії

досудового слідства розслідувалися дві кримінальні справи. Друга кримінальна справа, по так званому свалаявському епізоду, була об'єднана з першою кримінальною справою. Так от, застосування до Івана Різака найбільш суворої міри запобіжного заходу – арешту, мало місце по кримінальній справі, по якій йому інкримінували епізоди, по яким Різак повністю виправданий. І один з епізодів, по якому суд не знайшов доказів для визнання його винним і направив по цьому епізоду матеріали для проведення додаткового розслідування. Цей епізод, можна його назвати, зловживання владою шляхом примушення керівника «Закарпаттяобленерго» укласти договір із Закарпатською облдержадміністрацією на оплату витрат за користування мобільними телефонами.

На мій погляд, і по цьому епізоду були всі підстави винести оправдальне рішення. В судовому засіданні всі свідки по справі заявили, що жодного тиску з боку І. Різак на керівництво не було здійснено. І, врешті-решт, це підтвердив і сам керівник «Закарпаттяобленерго», який був допитаний у судовому засіданні.

Адвокат Ірина ПІХ:

- Я переконана в тому, що для того, щоб поділяти позицію захисту, достатньо знати матеріали цієї кримінальної справи, матеріали обвинувачення хоча б у деталях. Тому я б пропонувала коротко зупинитися на кожному з епізодів.

Перший епізод, який звучить може дещо затерто. Всім відомо, що Івана Різак звинувачують у доведенні до самогубства ректора УжНУ. Кваліфікація була за двома статтями: за статтею 120, власне доведення до самогубства, і перевищення владних повноважень.

В об'ємі обвинувачень за статтею 120 йому інкримінувались такі дії як організація в пресі публікацій. Тобто, ця тема має бути вам близькою, вона має багато чого спільного з цивільним провадженням з позовами про дезінформацію.

Диспозиція статті 120 вказує на те, що ознаки цього злочину є тоді, коли людина вчиняє систематичні дії, спрямовані на приниження честі й гідності потерпілого. Обвинувачення твердить, що Іван Різак мав бесіду з шеф-редактором газети «Правозахист», і під час цієї бесіди дав вказівку шеф-редактору публікувати ряд статей.

Обвинувачення наводить лише заголовки цих статей. Жодних цитат в обвинувачення не існує. Тобто, захист мав зробити роботу обвинувачення, знайти, що ж образливого, принизливого було в цих статтях і будувати свою позицію залежно від цього.

В межах об'єму за перевищення владних повноважень пропонувалось те, що нібито Іваном Михайловичем було ініційовано ряд перевірок УжНУ і ці перевірки мали наслідки у вигляді переживань для керівництва університету. Сама по собі така постановка, така конструкція обвинувачення є неспроможною. Тому що перевірки

здійснювались державними установами. Перевірки були планові. Але сутність навіть не в тому, що Іван Михайлович не міг ініціювати цього і ніколи цього не робив. Сутність в тому, що перевіряти учбовий заклад – явище цілком нормальне і не можна вважати його таким, що підпадає під ознаки кримінально-карного діяння.

Суд прийняв рішення про виправдання Івана Михайловича у цій частині.

Другий епізод у нас стосувався отримання хабара. Цей епізод має які відмінності? Хабародавець з'явився в прокуратурі Закарпатської області 12 травня 2005 року. Тобто, тоді, коли вже було прийнято рішення про арешт Івана Різака і затримання його сталося 13 травня 2005 року. Ця людина, яка прийшла напередодні в прокуратуру, стверджувала, що вона дала хабар Івану Михайловичу майже рік тому. Зрозуміло, що жодних доказів предметохабаря в розпорядженні обвинувачення не було. Жодних свідків не існувало. У цій ситуації захист будував свою тактику таким чином. Перевірити пояснення хабародавця шляхом його допиту. Але... Головне, на що звертав захист увагу суду, так це на походження грошей. , які нібито було надано в якості хабара. Хабародавець стверджував, що це були кредитні кошти, отримані в банку. Протягом року захист намагався отримати документ, за яким хабародавець дійсно би отримав гроші. Те, що він їх отримав в євровалюті, давав у доларах, це вже питання оцінки його тверджень. Об'єктивний доказ, який би мав хоч якось підтвердити або спростувати його пояснення – це був саме видатковий документ, за яким він отримав гроші в банку.

На жаль, захист так і не отримав цього документа в належному вигляді, з підписом одержувача коштів, з підписами бухгалтера банку, з якого можна було побачити, що ця подія мала місце.

За цим епізодом Іван Михайлович також виправданий судом.

Третій епізод обвинувачення – це службове підроблення. Полягало воно в тому, що інкримінувалась видача посвідчень радникам на громадських засадах.

В чому проблема цього обвинувачення з точки зору захисту?

Воно полягає в тому, що криміналізації дії щодо службового підроблення підлягають лише в тому разі, коли неправдиві відомості вносяться до офіційного документу. Офіційний документ, це той, який надає права або покладає якісь обов'язки, звільняє від обов'язків. Посвідчення радника на громадських засадах не є документом, який би надавав якісь переваги людині. Немає жодного нормативу, який би регулював порядок видачі цих посвідчень, прав, які отримує особа, або обов'язки, від яких вона звільняється..

При допиті людей, вони не заперечували, що справді отримували посвідчення. Захист намагався з'ясувати, в який спосіб вони використовували ці посвідчення.

Максимально, що ми почули, це вони використовували ці посвідчення при паркуванні в заборонених місцях, наприклад, при тому, коли їх затримували працівники ДАІ при перевищенні швидкості. І більше нічого. Тобто, зміст і цінність цього документа зрозуміла навіть на побутовому рівні, не те що на законодавчому.

І за цим епізодом Івано-Франківський суд виправдав Івана Михайловича Різака.

Епізод, про який ми казали, що він переданий на додаткове розслідування, це епізод, користування мобільним зв'язком за рахунок іншої організації, а саме «Закарпаттяобленерго». Нібито розмовляв Іван Михайлович по трьох номерах мобільних телефонів, а оплату провадило «Закарпаттяобленерго»,

Знову ж таки, чому це є злочин? Чому це кримінально-карне діяння? Якщо послухати історію виникнення цих мобільних телефонів, то працівники облдержадміністрації на той час пояснювали, що мобільний зв'язок їм був вкрай необхідний і це була ініціатива комісії із надзвичайних ситуацій облдержадміністрації. Потім, коли мобільні телефони були підключені, їх отримали працівники, їх достатньо багато, так і не вдалося з'ясувати достеменно чи то 30 чи то за 30 людей отримали цей мобільний зв'язок.

Тобто, необхідність у наявності мобільного зв'язку облдержадміністрації зрозуміла. Не є злочином, коли оплату проводить інша організація. Треба було лише належним чином оформити всю документацію. І я не думаю, що у голови облдержадміністрації це було основним завданням, на яке він мав звернути увагу. У нього було достатньо працівників, достатньо служб.

Але якщо звернутися власне до обвинувачення, то по цим трьом мобільним телефонам пред'явлено було, що він використав 191 тисячу гривень незаконно і в матеріалах кримінальної справи, яка в цій частині складає майже сім томів, ми знайшли лише одне платіжне доручення від «Закарпаттяобленерго», яким сплачені один із цих трьох мобільних телефонів на суму 100 гривень. Коли стало зрозумілим, що решта обвинувачень є недоведеними, неконкретними, представники обвинувачення в суді просили призначити економічну експертизу. Результати її були такими ж, до якого висновку прийшов захист. Оплата за цими трьома мобільними телефонами склала сто гривень.

І останній епізод – це свалівський епізод, в якому, я хочу на це звернути вашу увагу, головним є те, що **власне кримінальна справа відсутня як така. Це є компіляцією безлічі кримінальних справ, які порушували чи мали місце 13 листопада 2004 року.** Одразу управління внутрішніх справ було порушено кримінальну справу за хуліганськими діями в Сваліві. Потім справа була передана для розслідування

у Львівську прокуратуру. Було інкриміновано ряд статей людям, яких вважали винуватими. Івана Різака на той час в їх переліку не було. Це було і вчинення опору працівникам міліції і таке інше. Власне, Івану Михайловичу було пред'явлено обвинувачення, тобто, виникла ця кримінальна справа стосовно нього лише в липні 2005 року.

Головне, на щоб я хотіла звернути увагу, **що будь-які обставини, про які ми сьогодні будемо говорити, і які суд порахував, на жаль, встановленими, на моє переконання є лише припущенням. Жодного доказу, який можна визнати процесуально належним, у справі щодо цього епізоду не існує.**

Це коротенько те, що я хотіла Вам сказати.

Запитання кореспондента УНІАН:

- *Будьте добры, поясните в таком случае, за что получил Иван Ризак 5 лет условно? По всем практически статьям он не виновен...*

Ірина ПІХ:

- Якщо ви чули, по трьох епізодах Іван Різак все ж таки виправданий. А єдиний епізод, по якому суд визнав винним Івана Михайловича, це свалаявський епізод. Судове провадження – це встановлення фактів і оцінка фактів. Суд дійшов висновку, що можна оцінити винуватість Івана Різака у такий спосіб.

Ми з цим не згодні і саме тому, як казав мій колега, в цій частині вирок буде оскаржено.

Василь Мокану:

- Додам до цього. Я хочу більш детально роз'яснити вам, в чому суть обвинувачення по цьому, як ми його називаємо, свалаявському епізоду. Іван Різак обвинувачується в тому, що не перебуваючи у Сваляві, не будучи там ні в часі, ні в просторі, дав вказівку своєму колишньому раднику Паулю, як той дослівно висловився в суді, «піти і викинути студентів з готелю». Органи обвинувачення, стверджуючи цю версію, зобов'язані були, перше: надати докази, що особи, яким Іван Різак давав вказівки, змушені були їх виконувати, перебуваючи в таких відносинах з ним, а пан Різак мав право давати їм такі вказівки.

Це не встановлено.

Друге: що ці особи ретельно виконали вказівки, які отримали від Різака. Хочу особливо наголосити, яка схема обвинувачення. Оскільки докази того, що у Сваляві відбулися масові заворушення, відсутні, основним свідком є Пауль. Я у своїй захисній промові назвав його козирним свідком обвинувачення, який завжди знаходиться в потрібному для обвинувачення місці, дає потрібні покази. Але генезис його показань – наступний.

Пауль був затриманий, заарештований. Не давав покази, заперечував пред'явлені йому обвинувачення. Після цього його доставили у Львівський слідчий ізолятор, застосувавши до нього з нашої очки зору недозволені методи, про які він сам сказав у судовому засіданні. Там до нього підходили працівники репресивних органів, які наголошували, що політичними силами, людьми Різака відносно нього організуються переслідування його сім'ї. І для того, щоб зламати

його волю, йому пред'явили обвинувачення по 19 статтях КК України. А ще й яким статтям! Бандитизм, тероризм... Статті передбачають покарання від 7 років позбавлення волі до довічного ув'язнення.

Якщо ви пам'ятаєте, у ЗМІ показували Ужгород, події, які були на стадіоні «Авангард». У будь-якого громадянина, який дивився ці кадри, виникає переконання, що там існує організоване злочинне угруповання, яке згідно з коментарями, що супроводжували картину, було організоване, щоб в Ужгороді зробити другий «Беслан».

Тепер вже ніхто не згадує, що все це зникло. Ніхто не згадує і не запитує, а хто сказав, що такий Беслан був. Як закінчилося розслідування по даному епізоду?

Так оцей епізод ставився у провину Паульо і його результатом є постанова слідчого, який закінчував розслідування по кримінальній справі, яка була розглянута Апеляційним судом Івано-Франківської області. Постанова за відсутністю в діях тих осіб, яких показували по телебаченню, складу злочину. Навіть адміністративного порушення, якщо я не помиляюсь, не було.

Що це означає? Це означає, що все це було спрямовано виключно на досягнення єдиного результату – щоб Паульо й інші особи, які були разом з ним, підтвердили єдине, що всі дії, які відбулися в Сваляві, здійснені за прямою вказівкою Різака.

Наступною складовою цього плану був розгляд кримінальної справи стосовно Пауля, якому, коли вже справу вдруге направили до суду, було залишено всього дві статті. Це організація масових заворушень і перешкоджання в здійсненні виборчого права.

Свалявський суд розглядає цю справу без виклику потерпілих, свідків але зазначає у вироку, що злочинні дії, виконані Паульо й іншими засудженими (Гуранич, Попович, Машіка), за вказівкою колишнього голови облдержадміністрації Івана Різака.

На сьогоднішній день ця помилка виправлена внаслідок зусиль захисту і Верховний Суд виключив у вироку Свалявського суду цю вказівку.

Ще хочу загострити вашу увагу на конструкцію цього вироку.

Суд у мотивувальній частині описує дії, які складають об'єктивну сторону злочину, масові заворушення і перешкоджання реалізації виборчого права, де вказує, що ці особи в кількості сто чоловік ввірвалися до готелю, нанесли тілесні ушкодження працівникам міліції.

Потім суд пише, що особи, підсудні, визнали себе винними. Але це не є правдою, оскільки вони не визнали себе винними у виконанні тих дій, які суд вважав встановленими. І коли ми читаємо у вироку їх показання, дослівно вони визнають себе винними лише в тому, що, виконуючи вказівку Івана Різака поїхали до Сваляви, але там уже все було закінчено.

Тобто, якщо вважати правдивими показання цих осіб, вони не реалізували ту вказівку, яку нібито отримали від Івана Різака.

Ці особи були допитані в якості свідків в процесі слухання справи апеляційним судом Івано-Франківської області. Ми, захисники, запитуючи їх, які ж дії, які складають об'єктивну сторону злочину, в якому вони обвинувачуються, вони вчинили, якщо вони себе визнають винними? Вони і там відмовилися від вчинення тих дій!

Тобто, це було удаване визнання вини, яке мало на меті єдину ціль – констатувати у вироку, що злочин був вчинений за вказівкою Івана Різака.

Ми, захист, оспоруємо, і в захисних промовах виявили достатньо уваги тому, чому не можна вірити показанням цих свідків. Тому що ці свідки засуджені. Це свідки, до яких спочатку застосовували «кнут», а потім вони отримали «пряник» у вигляді вироку, яким всім була призначена умовна міра покарання. При чому, під одну гребінку, під трафарет. Хоча вони по різному характеризувалися, по-різному обвинувачуються у вчиненні по кількості різних епізодів. На нашу думку, ці аргументи будуть детально викладені у наших касаційних скаргах і ми сподіваємося, що судді Верховного Суду приймуть це до уваги і виправлять і цю помилку. Якщо, безумовно, не буде політичного тиску, про який самі судді зізналися на своєму останньому з'їзді.

Запитання кореспондента :

– Який зараз стан здоров'я Івана Михайловича? Чи був він врахований під час судового процесу?

В. Мокану:

– Стан здоров'я Івана Різака , скажемо так, не найкращий, перемінний. І він потребував постійної медичної допомоги протягом всього слухання справи. А закон нам надає один місяць з моменту оголошення вироку для того, щоб ми написали касаційну скаргу.

Запитання кореспондентки «Українських новин»:

– Скажіть, будь ласка, чи плануєте ви у тому випадку, якщо українські суди не виправдають Івана Різака, звернутися в Європейський суд з прав людини?

І. ПІХ:

– Ми ще не обговорювали ці перспективи. Вважаємо, що в межах нашої держави України ми все таки у змозі довести невинуватість Івана Михайловича Різака. Оскільки обвинувачення, ця кримінальна справа і це кримінальне переслідування є свавіллям і беззаконням , я вважаю, що впоратись з цим має саме суд нашої країни.

Запитання кореспондента:

– Кроме установления справедливости (якобы справедливости) в Верховном суде Иван Ризак в дальнейшем имеет какое-либо желание подать встречный иск на тех людей, которые возбуждали уголовное дело в отношении него?

В. МОКАНУ:

– Ну, это вопрос, наверное , больше к Ризаку. Я думаю, что этот вопрос имеет право на обсуждение и на реализацию только после того, как будет в руке уже синица. Именно после

того, як по всем предъявленным обвинениям будет доказана полная невиновность Ивана Михайловича.

Запитання кореспондента «Інтерфакс-Україна»:

–В мене таке запитання. Трошки політичне. Скажіть, як юристи, чи може Іван Різак зараз у своєму статусі балотуватися на виборах? Можливо, в нього є якісь плани. Де вже він буде балотуватись, то його справа.

В. МОКАНУ:

– Наскільки я ознайомлений з виборчим законодавством, то, оскільки вирок ще не набув законної сили, а Конституція України стверджує, що лише та особа може бути визнана винною, щодо якої існує вирок, який набув законної сили і вина була встановлена у визначеному законом порядку. Я вважаю, що перешкод для того, щоб він виставив свою кандидатуру, немає.

25. 10.07

Адвокат Ірина Піх:

« Вся «справа Різак» є правовим свавіллям і беззаконням»

У вівторок в інформаційному агентстві «Інтерфакс-Україна» разом з экс-губернатором Закарпаття Іваном Різак з журналістами спілкувалися також і його адвокати.

Ось що заявила на прес-конференції адвокат Ірина Піх:

« 31 липня 2007 року суд завершив розгляд справи Івана Різак. Рішення суду відрізняється різноманітністю. Тобто, всі рішення, які суд міг прийняти, наявні в цій справі.

По трьом епізодам суд першої інстанції дійшов висновку про незаконність кримінального переслідування Івана Різак. Тобто, по трьом епізодам суд першої інстанції виправдав Івана Михайловича.

До постановлення вироку суд також повернув один епізод прокуратурі на дослідження і залишився один епізод, який на сьогоднішній день є у провадженні. Згідно з вироком Різак є засудженим. Обвинувачення набуло кваліфікацію за трьома статтями: перевищення посадових обов'язків, перешкоджання агітаційній роботі і вчинення масових заворушень.

Звичайно, якщо суд лише по одному епізоду дійшов висновку про винуватість Івана Різак, то цей епізод повинен принаймні відрізнятися від решти. Такі відмінності і тотожність є.

Кримінальна справа в цій частині містить аналогічні порушення Кримінально-процесуального закону. Вона порушена в такий же незаконний спосіб. Без законних приводів і підстав. Її просування по сьогоднішній день забезпечило подальше порушення закону.

Відмінність цієї справи полягає в тому, що вона є зібранням ксерокопій. А саме: події 13 листопада 2004 року у Сваляві були у провадженні різних правоохоронних органів. Зокрема, міліції Закарпатської області, прокуратури Закарпатської області, потім прокуратури Львівської області. Початково події у Сваляві розцінювалися як локальні хуліганські дії. Далі – як вчинення насильницьких дій до працівників міліції. Ідея надати цим подіям політичного змісту виникла (принаймні так по документам) у травні 2005 року.

Хуліганські дії стали «масовими заворушеннями» та «перешкоджанням роботи агітаторів». Щоправда, з усієї «маси заворушників», тобто, з маси «невстановлених осіб» вдалося встановити лише чотири особи., які нібито безпосередньо вчиняли злочин. Про свої особисті дії вони розповіли на судовому слідстві в Свалявському суді. Ми не мали змоги чути, що вони там говорили. Ми

бачили лише кінцеві документи вирок Свалявського суду. Так от: про свої особисті дії вони розповіли досить неконкретно. І поєднувало цих чотирьох людей єдине: те, що вони щось чули про вказівки губернатора того дня. Ці чотири особи були засуджені Свалявським судом у січні 2006 року. Тобто, до того часу, як було прийнято рішення по справі Івана Різака. Вирок щодо них був поблажливим. Ці особи були залишені на свободі. І Свалявський суд, який слухав цю справу без участі Івана Різака, вказав, що ці особи діяли за вказівкою Івана Різака.

Апеляційний суд Івано-Франківської області розглянув деякі ксерокопії цієї справи і дійшов аналогічного висновку на сьогоднішній день. На даний час цей вирок суду першої інстанції оскаржений захистом до Верховного Суду України.

В касаційній скарзі поставлені питання про скасування вироку в частині засудження Івана Різака і припинення кримінальної справи. Касаційна скарга обґрунтована тим, що суд першої інстанції неправильно застосував норми кримінального закону, припустився істотних порушень Кримінально-процесуального законодавства. Висновку суду не відповідають фактичним обставинам справи.

Тобто, сторона захисту посиляється на ті обставини, які мають дати уяву і бачення цієї справи **як штучно с твореної.**

Запитання :

– **Ірино Борисівно! На одній із серпневих, після оголошення вироку, прес-конференцій ви назвали кримінальне переслідування Івана Різака правовим свавіллям і беззаконням. Це були емоції чи реальна оцінка ? Це стосувалося якогось окремого епізоду кримінального переслідування?**

Ірина Піх:

– Так, я пам'ятаю ці слова. Я казала про «справу Різака» в цілому. Бо виокремити якийсь епізод і сказати, що він свавільніший, у цій справі просто неможливо. Тому я казала і кажу – що вся ця справа є правовим свавіллям. Емоції тут ні при чому. Я говорила, що по трьох епізодах є виправдання, а по одному – засудження... **Яким критеріями суд керувався? Я вас запевняю, що, принаймні, не тими, що написані в законі. Бо для засудження цей епізод немає ніяких підстав, ніяких законних обґрунтувань.**

* * *

Касаційна скарга до Верховного Суду України

Верховному Суду України

Адвоката Піх І.Б.

Адвокатське об'єднання „Шевченківська
колегія адвокатів м.Києва”

04053, Київ-53, вул. Артема, 10.

2721113, 2720273

(ордер в справі)

Адвоката Мокану В.Д.

м.Ужгород, вул.Брацкайків, 9 оф. 5

Захисників Різака Івана Михайловича

на вирок

Апеляційного суду Івано-Франківської
області від 31 липня 2007 року

дані щодо учасників процесу – потерпілих
знаходяться у додатку №1 до цієї скарги

КАСАЦІЙНА СКАРГА

(в порядку п.1 ч.1 ст.383 КПК України)

Вироком Апеляційного суду Івано-Франківської області від 31 липня 2007 року, Різака Івана Михайлович визнано винним у вчиненні злочинів, передбачених ч.2 ст.157, ч.1 ст.294, ч.2 ст.365 КК України і призначено покарання за правилами ст.70 КК України у вигляді 5 років позбавлення волі, з позбавленням права обіймати посади, пов'язані із здійсненням владних повноважень та з виконанням організаційно-розпорядчих функцій на 1 рік. На підставі ст.75 КК України Різак І.М. звільнений від відбування основного покарання з випробуванням, з іспитовим строком на один рік.

Цим же вироком, по обвинуваченню у вчиненні злочинів, передбачених статтями 120 ч.2, 365 ч.3, 368 ч.3, 366 ч.1 КК України, Різака Івана Михайловича виправдано.

Вирок Апеляційного суду Івано-Франківської області від 31 липня 2007 року **в частині засудження** Різака І.М. по ч.2 ст.157, ч.1 ст.294, ч.2 ст.365 КК України вважаємо неправильним, таким, що підлягає скасуванню, а справа в цій частині – закриттю у зв'язку з неправильним застосуванням кримінального закону; істотним порушенням кримінально-процесуального закону; невідповідністю висновків суду, викладених у вироку, фактичним обставинам справи.

1.Обставини справи, встановлені судом

Суд першої інстанції наступним чином сформулював обвинувачення, визнане доведеним:

- Різак І.М. вчинив *організацію* масових заворушень, що супроводжувались насильством над особами, погромами, знищенням майна, захопленням будівлі, насильницьким виселенням громадян, опором представникам влади, із застосуванням предметів, які використовувалися як зброя;
- Різак І.М. вчинив перешкоджання виборчого права, за попередньою змовою групою осіб, будучи службовою особою з використанням влади і службового становища;
- Різак І.М. вчинив перевищення влади та службових повноважень, що супроводжувалося болісними і такими, що ображають особисту гідність потерпілих діями.

За висновками суду, встановлені вироком дії Різак І.М. вчинив за наступних обставин:

13.11.2004р. в м.Ужгороді, підсудний Різак І.М., перебуваючи на посаді голови Закарпатської обласної державної адміністрації, будучи службовою особою та представником влади, використовуючи надані йому статтею 39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації” владні повноваження, явно виходячи за межі наданих прав і повноважень, діючи умисно, з метою перешкоджання громадянам вести передвиборну агітацію, **по телефону дав усні незаконні вказівки** Паулю В.Д. та особі, кримінальну справу щодо якої виділено в окреме провадження, на створення, шляхом насильства і погроз, перепон громадянам, які приїхали в м.Свалява Закарпатської області для ведення передвиборної агітації на користь одного з кандидатів на посаду Президента України, та вчинення масових заворушень, що полягало у об’єднанні великої кількості людей із числа їх знайомих, для виїзду у м.Свалява, з метою перешкоджання проведенню передвиборної агітації із застосуванням насильства, виселення цих громадян з готелю „Комфорт”, де вони поселилися, примусивши останніх відмовитись від проведення передвиборчої агітації та покинути межі Закарпатської області.

Отже, формулюючи обвинувачення, яке суд першої інстанції визнав доведеним, суд стверджує, що Різак І.М. вчинив *організацію* масових заворушень (ч.1 ст.294 КК України); вчинив перешкоджання здійсненню виборчого права за попередньою змовою групою осіб, з використанням влади і службового становища (ч.2 ст.157 КК України в редакції цієї норми закону від 2001року), вчинив перевищення влади за кваліфікуючих ознак, передбачених ч.2 ст.365 КК України.

2.Щодо неправильного застосування кримінального закону та істотного порушенням кримінально-процесуального закону.

а) Зазначаючи час, місце, спосіб вчинення злочинів, суд стверджує про доведеність лише однієї дії Різак І.М.: надання ним по телефону 13 листопада 2004 року усної вказівки незаконного змісту двом особам – Паулю В.Д. і особі, щодо якої матеріали справи виділені в окреме провадження і цю одну дію кваліфікує за трьома статтями Кримінального Кодексу України, що є

неправильним з огляду на пункт 17 постанови Пленуму Верховного Суду України №15 від 26.12.2003р. „Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень”: „Звернути увагу судів на те, що злочини, відповідальність за які передбачена ч.2 ст.157 (...), ч.2 ст.162 (...), статтями 371-373 (...) та ч.2 ст.376 (...) КК України являють собою спеціальні види перевищення влади або службових повноважень. Кваліфікація дій виконавців і співучасників цих злочинів ще й за ст.365 цього кодексу можлива лише за наявності реальної сукупності останніх”.

Таким чином, суд першої інстанції неправильно застосував норму кримінального закону, а саме, частину 2 статті 365 КК України.

Справа в цій частині підлягала закриттю в порядку, встановленому п.2 ст.6 КПК України.

За приписом ст.370 КПК України, якщо за наявності підстав для закриття справи, її не було закрито, - це є істотним порушенням вимог кримінально-процесуального закону.

б) Для застосування статті 157 КК України в цій справі, суду належало звернути увагу на її редакцію, викладену в Законі України № 3504-IV (3504-15) від 23.02.2006р. У відповідності до нової редакції цієї норми, кримінально-карним визнається перешкоджання вільному здійсненню громадянами свого виборчого права або права брати участь у референдумі, перешкоджання діяльності іншого суб'єкта виборчого процесу, ініціативної групи референдуму, комісії з референдуму, члена виборчої комісії, члена ініціативної групи референдуму, члена комісії з референдуму або офіційного спостерігача при виконання ними своїх повноважень, поєднані з підкупом, обманом, або примушуванням.

Отже, нова редакція, зокрема, по-перше, більш чітко визначає коло осіб, діяльність або права яких під час виборчого процесу підлягають спеціальному захисту і, по-друге, *не містить таких окремо визначених кримінально-карних дій, як перешкоджання веденню передвиборної агітації*.

Зазначені у вироку судом першої інстанції „...громадяни, які приїхали в м.Свалява Закарпатської області для ведення передвиборної агітації на користь одного з кандидатів на посаду Президента України,” не визначені цитованою диспозицією як суб'єкт захисту ні за своїм статусом, ні за видом діяльності. Агітатори не є суб'єктом виборчого процесу відповідно до ст.12 Закону України „Про вибори Президента України”.

Разом з тим, не можна не звернути увагу на те, що кримінально-карним, за новою редакцією статті 157 КК України, визнається перешкоджання вільному здійсненню громадянами свого виборчого права. Виборче право визначено Статтею 38 Конституції України як *право кожного громадянина України обирати і бути обраним до органів державної влади та органів місцевого самоврядування*. Будь-яке інше розширене тлумачення диспозиції частини 1, а як наслідок – і частини 2 ст.157 КК України (в редакції 2006 року) буде суперечити:

-ч.1 ст.2 КК України, за приписом якої, підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно-небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого Кримінальним кодексом України;

-ч.1 ст.3 КК України, відповідно до якої законодавство України про кримінальну відповідальність становить Кримінальний кодекс України, який ґрунтується на Конституції України та загальновизнаних принципах і нормах міжнародного права.

Перешкоджання праву громадян обирати і бути обраним судом в цій справі не встановлено.

Таким чином, з дня набрання чинності, а саме, з 25 березня 2006 року, Закону України № 3504-IV (3504-15) від 23.02.2006р., в силу ч.1 ст.5 КК України, скасована злочинність такого діяння як перешкоджання насильством, обманом, погрозами, підкупом або іншим чином вільному здійсненню громадянином права вести передвиборну агітацію.

Отже, суд першої інстанції неправильно застосував норму кримінального закону, а саме, частину 2 статті 157 КК України.

Справа в цій частині підлягала закриттю в порядку, встановленому п.2 ст.6 КПК України та з підстав, встановлених ч.1 ст.5 КК України.

За приписом ст.370 КПК України, якщо за наявності підстав для закриття справи, її не було закрито, - це є істотним порушенням вимог кримінально-процесуального закону.

в) Судом неправильно застосована в цій справі і ч.1 ст.294 КК України. Її застосування зумовлене порушенням вимог Статті 62 Конституції України, статті 2 КК України, статей 22, 26, 49, 64, 65, 66, 67, 334 КПК України.

Ці порушення норм Конституції і КПК України стосуються також і застосування статей 157 та 365 КК України.

Обґрунтування викладене у наступному розділі скарги.

3. Щодо істотного порушення

кримінально-процесуального закону та невідповідності висновків суду, викладених у вироку, фактичним обставинам справи.

Незалежно від викладеного вище обґрунтування неправильного застосування судом норм кримінального закону, суд не мав законних підстав для визнання наведених у вироку фактичних обставин справи, щодо винуватості Різак І.М. у вчиненні інкримінованих злочинів такими, що є належним чином встановленими.

а). Висновки суду, викладені у вироку, містять істотні суперечності.

Формулюючи доведене обвинувачення, суд визначив, що Різак І.М. 13 листопада 2004 року безпосередньо не приймав участі у масових заворушеннях, які, за висновками суду, мали місце в

цей день в місті Свалява Закарпатської області. Активну участь у масових заворушеннях та насильницькому перешкодженні агітаційній роботі, згідно вироку суду, вчинили інші особи.

Організація масових заворушень, вчинена Різаком І.М., згідно вироку, полягала у телефонній розмові, усній вказівці незаконного змісту по телефону двом особам. За таких встановлених судом обставин - часу, місця і способу вчинення злочину, неможливо стверджувати, як це робить суд у вирoku, що Різак І.М. *одночасно*, особисто і безпосередньо перешкоджав громадянам насильством, погрозами або іншим чином вести передвиборну агітацію. Адже шляхом єдиної встановленої дії – телефонної розмови з особами, які не є агітаторами - Паульо В.Д. та особою щодо якої справа виділена в окреме провадження, неможливо вчинити перешкодження насильством, погрозами веденню передвиборної агітації. Інших дій засудженого, які б стосувалися диспозиції статті 157 КК України, суд не встановив.

б). Висновки суду не підтверджуються доказами, дослідженими в судовому засіданні.

Суд на підтвердження винуватості Різак І.М. У вчиненні злочинів, передбачених ч.2 ст.157, ч.1 ст.294, ч.2 ст.365 КК України, послався у вирoku на наступні докази:

1.

- на показання в судовому засіданні потерпілих Гришака С.О., Глібовицького В.Ю., Басовського Д.Л., Гонсьора Р.В., Федаша М.М., Процик О.Ю., Нагірної С.Я., Литвинчук Н.М., Гонсьор Р.В., Тацей М.І.;

- та на оголошені в процесі судового слідства показання потерпілих Сапрун І.А., Онищука Д.П., Бондарської Л.Ю., Литвинчука С.П., Чернявської Ю.Ю., Бойсана Ю.Я., Косінського М.В., Реути О.М., Ярути І.М., Свінтозельського І.С., Ільницького Ю.Л., Олійника О.М., Подворної Ю.О., Горона М.Я.

На думку суду покази цих потерпілих підтверджують факт нападу, захоплення будівлі та насильного виселення з готелю „Комфорт” у м.Свалява, перешкодження проведенню передвиборної агітації.

Тобто, суд першої інстанції не заперечує, що з допомогою цих показів не можна встановити та довести ні злочинні дії засудженого, ні причинний зв'язок між його діяннями і наслідками.

Крім того:

Потерпілий Глібовицький В.Ю., зокрема, пояснив, що події того дня 13.11.04р. перестав пам'ятати, як зайшов у готель по свої речі, а що було до того і після того, пам'ятає дуже погано (т.24 а.с.138).

Потерпіла Тацей М.І. 13.11.04р. не була ні в місті Свалява, ні біля готелю „Комфорт”.

Потерпілий Федаш М.М. судом не допитувався.

Потерпіла Нагірна С.Я. пояснила суду, що 13.11.04р. ні вона, ні інші особи будь-якою агітаційною роботою не займалися, до неї насильство не застосовувалось і не бачила застосування насильства до інших (т.24 а.с.151 – 154).

Всі зазначені допитані судом особи, яких суд назвав потерпілими, пояснювали, що вони станом на листопад 2004 року навчались в різних вищих учбових закладах країни, погодилися на пропозицію поїхати на Закарпаття агітувати тому, що бажали побачити місцеві краєвиди за рахунок невідомих

осіб, які фінансували проїзд, харчування та проживання. 13 листопада 2004 року вони агітаційною роботою у місті Свалява не займались, агітаційних матеріалів не отримали. Вечором того дня їх примусили виїхати з Сваляви.

Всі без виключення пояснили, що їм зовсім нічого не відомо про причетність Різака І.М. до подій у м.Свалява, які мали місце 13.11.2004 року.

Про це пояснювали суду: потерпілий Глібовицький – 17 січня 2007 року (т.24 а.с.132-141); потерпілі Тацей, Нагірна, Процик – 31 січня 2007 року (т.24 а.с.141-160); потерпіла Литвинчук – 22 лютого 2007 року (т.24 а.с.195-216); потерпілі Савка, Басовський – 5 квітня 2007 року (т.24 а.с.288-301); потерпілі Шишко, Гонсьор, Гришак – 18 квітня 2007 року (т.24 а.с.301–321).

З оголошених пояснень потерпілих, перелічених судом, є можливість дійти такого ж висновку.

Суд не повинен був обґрунтовувати винуватість Різака І.М. переліченими показами потерпілих, допитаних в суді, і, тим більше, посилатись на оголошені з ксерокопій протоколів допитів пояснення, оскільки вони не мають сили доказів тому, що здобуті незаконним шляхом, що є неприпустимим відповідно до Статті 62 Конституції України.

Так, відповідно до вимог ст.66 КПК України, докази в кримінальній справі збираються наступними процесуальними шляхами:

Стаття 66. Збирання і подання доказів

Особа, яка провадить дізнання, слідчий, прокурор і суд в справах, які перебувають в їх провадженні, вправі викликати в порядку, встановленому цим Кодексом, будь-яких осіб як свідків і як потерпілих для допиту або як експертів для дачі висновків; вимагати від підприємств, установ, організацій, посадових осіб і громадян пред'явлення предметів і документів, які можуть встановити необхідні в справі фактичні дані; вимагати проведення ревізій, вимагати від банків інформацію, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб у порядку та обсязі, встановлених Законом України "Про банки і банківську діяльність" ([2121-14](#)). Виконання цих вимог є обов'язковим для всіх громадян, підприємств, установ і організацій.

Докази можуть бути подані підозрюваним, обвинуваченим, його захисником, обвинувачем, потерпілим, цивільним позивачем,

цивільним відповідачем і їх представниками, а також будь-якими громадянами, підприємствами, установами і організаціями.

У передбачених законом випадках особа, яка провадить дізнання, слідчий, прокурор і суд в справах, які перебувають в їх провадженні, вправі доручити підрозділам, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, провести оперативно-розшукові заходи чи використати засоби для отримання фактичних даних, які можуть бути доказами у кримінальній справі.

Слідчий не скористався жодним з можливих процесуальних шляхів для отримання пояснень вищевказаних осіб, не визнавав їх потерпілими. Він „запозичив” ксерокопії постанов про визнання потерпілими та ксерокопії протоколів допитів цих людей зі справ, які були в провадженні інших слідчих і здобуті як докази іншими слідчими, підшив їх до розслідуваної справи і включив в додаток до обвинувального висновку. Ксерокопії протоколів про визнання потерпілими знаходяться в томі 16 на аркушах справи 28-29, 63-320, в томі 18 на аркушах справи 93-118. Протягом судових слухань суд першої інстанції так і не з’ясував по яким кримінальним справам ці люди визнані потерпілими, де знаходяться докази, передбачені ст.65 КПК України – постанови про визнання їх потерпілими та показання потерпілих. Намагання сторони захисту з’ясувати ці питання не мали успіху, оскільки суд відмовив у клопотанні витребувати одну із справ, з якої виділялись матеріали, із Свалявського районного суду Закарпатської області.

Використання зазначених вище показань суд пояснює тим, що слідчий виділив вказані матеріали з іншої кримінальної справи в порядку ст.26 КПК України і в кінці кожного тому засвідчив відповідність процесуальних документів, що не суперечить вимогам закону.

Слід зауважити, що за приписом ст.26 КПК України, виділенню підлягають не матеріали, а справа і лише у випадках, які викликаються необхідністю і коли це не може негативно відбитися на всебічності, повноті і об’єктивності дослідження і вирішення справи.

Отже, виділена справа повинна не втрачати вигляду кримінального провадження і наявні в ній „процесуальні документи” – встановлених статтею 65 КПК України вимог до доказів у кримінальній справі.

В даному випадку досудовим слідством порушені вимоги статей 26, 65, 66 КПК України, а обґрунтування обвинувального вироку цими доказами судом, становить порушення вимог статті 334 КПК України та Статті 62 Конституції України.

2.

- на показання в судовому засіданні допитаних в якості потерпілих та свідків працівників Свалявського РВ УМВС України в Закарпатській області Шелепа М.І., Залози С.М., Бабинця В.А.,

Паппа В.Д., Улмана В.Т., Поцко В.П., Орешко В.С., Бізілі І.В. та на оголошені в судовому засіданні показання Буташа М.М., Кондора І.І.

З пояснень працівників міліції вбачається, що 13 листопада 2004 року вони в робочому порядку отримали інформацію про поселення значної кількості людей в готелі „Комфорт” у м.Свалява. Зокрема, Залога С.М., котрий обіймав посаду начальника відділу громадянства і міграції Свалявського РВВС УМВС України в Закарпатській області, стверджує, що отримав таку інформацію від начальника відділу – Бізілі І.В. з одночасною вказівкою про перевірку паспортного режиму. Паспортний режим він перевіряв, пересвідчився, що в готелі знаходяться туристи, зняв копії з їхніх анкет і з готелю не пішов, оскільки побачив, що біля готелю почали збиратися сторонні особи. Біля готелю також з'явилися інші працівники міліції - Шелеп М.І., Бабинець В.А., Папп В.Д., Улман В.Т., Поцко В.П., Орешко В.С., Бізілі І.В., Буташ М.М., Кондор І.І., також приїхала оперативна група. Контролювати ситуацію їм надав вказівку начальник райвідділу – Бізілі В.І., котрий, в свою чергу, отримав таку вказівку від свого обласного керівництва. Всі разом вони спостерігали як незнайомі люди виводили мешканців готелю на вулицю (т.24 а.с.116-122).

Про існування вказівок Різака І.М. щодо виселення людей з готелю або вчинення ним інших дій, жодному з працівників міліції нічого не було відомо.

Про це свідчать допити: Залоги С.М., Панн В.Д., Поцко В.П., Шелеп М.І., Улман В.Т. в суді 16 січня 2007 року (т.24 а.с.116-132) та допит Бізілі І.В., Бабинця В.А., Орешко В.С. в судовому засіданні 13 березня 2007 року (т.24 а.с.228-247)

Будь-яких претензій до Різака І.М. працівники міліції не мають, із заявами про визнання потерпілими не звертались, стверджують, що не вважають себе потерпілими по справі.

Отже і ці докази не доводять будь-якої причетності Різака І.М. до подій у м.Свалява. Єдине виключення – покази потерпілого Бізілі І.В. (суд у вирокі стверджує, що він є свідком).

На думку суду, причетність Різака І.М. має підтвердити потерпілий Бізілі І.В. котрий пояснив суду, що після проникнення невстановлених слідством осіб у готель: „...йому зателефонував Різак І.М., який в грубій формі повчав його щодо виселення агітаторів та погрожував зняттям з посади”. В дійсності Бізілі І.В. уточнив, що з Різаком І.М. він особисто знайомий не був і до подій, які мали місце в готелі, ніколи по телефону не розмовляв. Щодо телефонної розмови 13 листопада 2004 року, уточнив наступне: „Я не впевнений, що до мене телефонував Різак Іван Михайлович. Я тільки чув голос по телефону. Чи дійсно в трубці говорив Різак Іван Михайлович, не знаю і ствердити не можу”. (т.24 а.с.228-247). Суд не пояснює у вирокі чому уточнюючі пояснення цього потерпілого не беруться ним до уваги. Таке без мотивно вибіркове ставлення до доказів підтверджує наявність процесуальних порушень, передбачених ст. 369 КПК України.

3.

- на дані протоколу огляду місця події від 13.11.2004 року (т.15 а.с.50-73);
- на дані висновків судово-медичних експертиз №№ 287, 288 від 01.12.2004р., згідно яких у Орешка В.С. і Залоги С.М. виявлені легкі тілесні ушкодження (т. 15 а.с. 240-241, 256-257);
- на дані письмових заяв потерпілих Костецького Є.О., Парфенюка С.Ф., Горона М.Я., Свінтозельського І.С., Ярути І.М., Федаша М.М., Шишка А.П., Подворної Ю.О., Горона В.Я., Глібовицького В.Ю., Савки В.В. (т. 15 а.с.127-138);

- на дані протоколів пред'явлення осіб для впізнання по фотознімках від 06.12.2004 року та 08.12. 2004 року, згідно яких працівники міліції Залога С.М., Бабінець В.А., Бізіля І.В., Буташ М.М., Папп В.Д., Шелеп М.І., Орешко В.С., вказали на Паульо В.Д. як на особу, яка керувала нападом та брала участь у нападі на готель "Комфорт" у м.Свалява 13.11.2004 року (т. 15 а.с.346-349, 250-251, т.17 а.с.89-104);

- на дані протоколів пред'явлення осіб для впізнання по фотознімкам від 10.12.2004 року, згідно яких потерпілі Гришак С.О., Федавш М.М., Шишко А.П. вказали на Паульо В.Д. як на особу, яка керувала та брала участь в нападі на готель "Комфорт" у м. Сваляві 13.11.2004 року (т.15 а.с.355-360);

- на дані висновку службового розслідування від 16.12.2004р. за фактом отримання тілесних ушкоджень працівниками міліції Залоого С.М. та Орешком В.С.;

- на дані акту підрахунків збитків в готелі "Комфорт" від 01.12.2004 року (т.16 а.с.191);

- на дані роздруківок розмов з мобільних телефонів (т.17 а.с.232-334).

В оскаржуваному вироку все вищенаведене суд визнав письмовими доказами, які підтверджують винуватість Різак І.М.

З таким твердженням не можна погодитись, оскільки, по-перше, за своїм змістом жоден із наведених документів не містить фактичних даних про діяння Різак І.М., і, по-друге, за своєю формою є незавіреними ксерокопіями непроцесуального походження, що позбавляє можливості визначити їх в якості доказів, які відповідають вимогам ст. 65 КПК України. Посилання у вироку на вказані ксерокопії становить порушення вимог ст..65 КПК України та Статті 62 Конституції України.

4.

- на пояснення свідків Паульо В.Д., Пацкана В.І., Зозулі І.І. як на досудовому слідстві, так і в суді про те, що Різак І.М. по телефону кілька разів давав вказівку Паульо В.Д. та Пацкану В.І. *„поїхати в м.Свалява і покинути з готелю якихось студентів, що приїхали агітувати за Ющенка”*, таку ж вказівку отримав і Рушак Б.І.;

- на пояснення свідків Машіко І.І., Поповича В.І., Гуранича В.В., Русинковича, Мастяк та Рушак Б.І.

Слід наголосити, що Різак І.М., згідно вироку, засуджений за організацію масових заворушень; перешкоджання здійсненню виборчого права за попередньою змовою групою осіб, з використанням влади і службового становища; перевищення влади, - шляхом надання злочинної вказівки **двом особам** – Паульо В.Д. і невстановленій слідством особі. Суд, в такий же спосіб, як і досудове слідство, стверджує, що Різак І.М. надавав таку ж вказівку ще Пацкану В.І. та Рушаку Б.І. Ні досудове слідство ні суд не пояснюють чому злочинність діяння виникає у разі спілкування Різак І.М. з Паульо В.Д. і невстановленою слідством особою і не становить складу злочину при наданні вказівки Пацкану В.І. та Рушаку Б.І.

Суд у вироку наводить пояснення свідка Паульо В.Д., котрий, як вважає суд, пояснив, що 13 листопада 2004 року він спільно з Пацканом В.І., Поповичем В.І та водієм Балог В.С. виїхали в м.Свалява Закарпатської області, де разом з іншими своїми знайомими та невстановленими

слідством особами приймав участь у масових заворушеннях та перешкоджав мешканцям готелю проводити агітацію. За вчинення цих дій він був засуджений вироком Свалявського районного суду від 31.01.2006 року.

Також суд наводить покази свідка Машіко І.І. про те, що він прибув на місце події, проник у готель, вибив двері, вивів з готелю двох студентів, порвав агітки, теж був за це засуджений Свалявським районним судом, тим же вироком, що і Паульо В.Д.

Суд наводить у вирoku покази свідка Поповича В.І. про те, що він зайшов у готель, вивів двох дівчат, особисто нікому тілесних ушкоджень не наносив.

Також суд наводить у вирoku покази свідка Гуранича В.В. про те, що його і Машіко попросив приїхати у Сваляву Шенділо.

Покази вищевказаних осіб наведені у вирoku тому, що мають забезпечити причинний зв'язок між вказівкою Різака І.М. і наслідками у вигляді виконання злочинної вказівки; вчинення безпосередньо особами, які отримали незаконну вказівку, дій, які можна кваліфікувати як масові заворушення і насильницьке перешкоджання агітаційній роботі. Суд вважає встановленим, що Паульо В.Д., Попович В.І., Гуранич В.В. та Машіко І.І. перебуваючи в групі невстановлених досудовим слідством осіб, **“... Пересовуючись поверхами готелю...поступово захопили готельні номери, в яких перебували приїжджі мешканці – потерпілі Савка В.В., Мельник В.В., Гонсьор Р.В., Шишко А.П., Глібовицький В.Ю., Курташ В.М., Сапрун І.А., Нагірна С.Я., Процик О.Ю., Басовський Д.Л., Гришак С.О., Горон В.Я., Федаш М.М., Горон М.Я., Онищук Д.П., Демків Я.А., Бойсан Ю.Я., Бондарська Л.Ю., Литвинчук С.П., Литвинчук Н.М., Чернявська Н.А., Подворна Ю.О., Ільницький Ю.Д., Ярута І.М., Олійник О.М., Олійник О.М., Свінтозельський І.С., Парфенюк С.Ф., Реута О.М., Косинський М.В., Коритко С.В...ламаючи опір потерпілих, шляхом застосування погроз та фізичного насильства, наносили удари руками й ногами потерпілим та, виштовхуючи їх з кімнат, примусово вивели всіх потерпілих на площадку перед готелем “ Комфорт”...”, а також те, що “під час захоплення будівлі готелю “Комфорт”, виконуючи незаконну вказівку підсудного Різака І.М., Паульо В.Д., діючи за попереньою змовою, спільно з Поповичем В.І., Гураничем В.В. та Машіко І.І., особою, кримінальну справу щодо якої виділено в окреме провадження, та групою невстановлених слідством осіб, в кількості приблизно 100 чоловік умисно знищили агітаційні матеріали в підтримку кандидата в Президенти України Ющенка В.А. пошкодили та знищили майно готелю “Комфорт” на загальну суму 10 490 грн....”**

Між тим, звернення до свідчень цих осіб дає підстави для висновку, що за їхньою допомогою неможливо встановити причинно-наслідковий зв'язок між діями (вказівкою) Різака І.М. та подіями, які мали місце 13 листопада 2004 року в готелі „Комфорт” у м.Свалява.

Так, **свідок Паульо В.Д.** пояснив суду 1 лютого 2007 року (т.24 а.с.161-179) наступне:

„Приїхавши в Сваляву, я автомобілем підїхав під готель. Працівники міліції теж там були, їх було 10-15 чоловік, вони були зі зброєю. Біля готелю я зустрів народного депутата Кеменяша, він сказав, що не треба виселяти студентів, що вони самі їх би вивезли. Далі я поспілкувався, крім Кеменяша, ще з Балогою і Петьовкою. ... Далі я поїхав додому переодітися, так як падав сильний дощ”. (т.24 а.с.167).

На питання прокурора Завальського О.Я. свідок пояснив: „Коли я приїхав до готелю, ніяких дій не вчиняв, я тільки розмовляв з Кеменяшем” (т.24 а.с.168).

На питання захисника Мокану В.Д. свідок Паульо В.Д. пояснив:

„Я особисто не вчиняв ніяких дій стосовно студентів і працівників міліції.

Студентам і працівникам міліції тілесних ушкоджень я не наносив.

В приміщення готелю я не проникав, стояв внизу, говорив з працівниками міліції, студенти в той час всі стояли біля готелю.

До знеструмлення готелю я не причетний....

До пошкодження майна в готелі я не причетний.

Я не застосовував до працівників міліції і студентів ніяких речей.

Я особисто вчинив те, що поїхав у Сваляву, був перед готелем „Комфорт” і спілкувався там з народним депутатом України Кеменяшем О.М.

Я особисто з готелю не „викинув” жодної людини. (т.24 а.с.169).

Я особисто, стоячи на вулиці під готелем, натовп не підбурював і не провокував, я старався якось залагодити цю ситуацію” (т.24 а.с.171).

На питання захисника Піх І.Б. свідок Паульо В.Д. пояснив:

„Людам, яких привіз із собою, я дав вказівку приїхати зі мною в Сваляву до готелю „Комфорт”, інших вказівок я їм не давав.

Людам, які зібрались біля готелю „Комфорт” я особисто не давав ніяких вказівок...

Я не давав вказівки Поповичу заходити в готель, виводити когось, хто давав йому таку вказівку, я не знаю.” (т.24 а.с.170).

На питання суду свідок Паульо В.Д. пояснив:

„Конкретну вказівку штурмувати готель я не давав нікому.” (т.24 а.с.172).

Свідок **Машіко І.І.** пояснив суду, що з Різаком І.М. він не знайомий, не мав з ним жодних відносин. Про те, що треба їхати у Сваляву, йому сказав телефоном Шендило, котрий, в свою чергу пояснив, що йому телефонував Різак І.М., особисто Машіко цієї розмови не чув, голосу Різака І.М. не чув (т.24 а.с.180)

На питання захисника Піх І.Б. свідок, зокрема, пояснив:

„Особисто мені Різак І.М. не давав вказівки заходити в готель.

Різак мені не телефонував.

Я заходив у готель і виводив студентів тому, що майже всі люди, які були присутні перед готелем, так чинили і я робив як усі.” (т.24 а.с.181).

Свідок **Попович В.І.** пояснив суду, що також з Різак І.М. особисто не знайомий, жодних стосунків не мав. 13 листопада 2004 року поїхав у Сваляву разом з Пацканом і Паульо, оскільки в цей вечір був разом з цими людьми (т.24 а.с.185).

На питання захисника Мокану В.Д. свідок пояснив:

„Я не причетний до збору і об'єднання біля готелю 100 чоловік.

Я не чинив опір працівникам міліції, оскільки вони стояли в стороні від готелю.

Я не наносив тілесних ушкоджень працівникам міліції.

Не причетний до знеструмлення готелю.

Предметів для нанесення тілесних ушкоджень з собою не мав.

В готель зайшов вільно, без опору.

Я ні руками ні ногами не бив потерпілих. Я не бив нікого палицями.

Персонально від Різак І.М. я не отримував вказівок так чинити і ніхто конкретно мені не казав так поступати.” (т.24 а.с.186).

На питання суду свідок пояснив:

„Насильство до студентів я не застосовував.

Двері в готель я не вибивав.

Паульо на давав команди всім заходити у готель” (т.24 а.с.188).

Свідок **Гуранич В.В.** пояснив суду, що з Різак І.М. особисто не знайомий, поїхав у Сваляву тому, що йому зателефонував Шендило і просив приїхати у Сваляву. Приїхавши на місце, зайшов у готель, виводив студентів за руку. Насильство не застосовував, натовпом не керував, нікого не підбурював до вчинення неправомірних дій. Не чув ніяких команд. (т.24 а.с.190-194).

Отже, суд у вироку навів лише ті показання свідків Паульо В.Д. Поповича В.І., Машіко І.І. та Гуранича В.В., в яких вони підтверджують або отримання безпосередньо від Різак І.М. незаконних вказівок, або отриману ними від інших осіб інформацію про те, що такі вказівки від Різак І.М. надходили.

З їхніх пояснень як на досудовому слідстві, так і в суді під час слухання даної справи та слухання справи Свалявським районним судом вбачається, що вони **ніколи і ніде не визнавали** вчинення таких злочинів як активна участь у масових заворушеннях та перешкоджання веденню агітації.

Паульо В.Д. **повністю** заперечив вчинення таких неправомірних дій, а Попович В.І., Гуранич В.В. та Машіко І.І. визнали лише факт проникнення в готель без застосування насильства, визнали

пошкодження дверей і декількох екземплярів агітаційних матеріалів, однак, і при цьому особливо наголошували, що насильства до мешканців готелю не застосовували.

В межах цієї справи неможливо спростовувати пояснення цих осіб, неможливо вважати їх неправдивими та стверджувати про вчинення ними злочину на підставі інших доказів, оскільки вони не є підсудними у справі. Не виправляє ситуацію і знаходження в матеріалах справи вироку Свалявського районного суду Закарпатської області від 31.01.06р., оскільки перелік доказів, дозволених для застосування в кримінальному провадженні, викладений у ст.. 65 КПК України – є вичерпним. Вирок іншого суду не є доказом у кримінальній справі.

Покази вищезазначених свідків, в яких вони повністю, прямо і однозначно заперечують виконання даних Різаком І.М. вказівок, заперечують свою участь як у насильницькому перешкоджанні здійсненню виборчого права, так і у масових заворушеннях, заперечують вчинення будь-яких дій, які складають об'єктивну сторону цих злочинів, - суд у вирокі не навів, про них умовчав і оцінку їм не дав. Адже наведення дійсних пояснень цих осіб потребувало визнання доведеної по справі відсутності причинного зв'язку між вказівкою Різака І.М. і наслідками у вигляді дій інших осіб. А це, в свою чергу означало б доведеність відсутності в діях Різака І.М. інкримінованих складів злочину.

Крім того, що з пояснень Паульо В.Д., Машіко І.І., Поповича В.І., Гуранича В.В. не можна зробити висновку, що вони приймали активну участь у масових заворушеннях та перешкоджали роботі агітаторів насильницьким шляхом, їхні пояснення не можуть бути визнані належними доказами по справі, **оскільки вони здобуті незаконним шляхом**. Ще з матеріалів досудового слідства, на аркушах справи 253-259 тому 18 знаходиться вирок Свалявського районного суду Закарпатської області від 31 січня 2006 року, яким вказані особи засуджені за вчинення масових заворушень та перешкоджання громадянам у вільному здійсненні ними законного права на ведення передвиборної агітації. Не зважаючи на це, слідчий визнав Паульо В.Д., Машіко І.І., Поповича В.І., Гуранича В.В. свідками по справі, допитував їх як свідків, попереджаючи про кримінальну відповідальність по статтям 384, 385 КПК України. В такий же спосіб вони були допитані і судом. На неприпустимість подібних порушень прав особи в кримінальному провадженні вказав Пленум Верховного Суду України у ч.2 п.4 постанови від 27.12.85р. (з наступними змінами) „Про додержання судами України процесуального законодавства, яке регламентує судовий розгляд кримінальних справ”: „Роз'яснити судам, що співучасники вчиненого злочину, навіть при окремому розгляді справ, допитуються щодо обставин спільного вчинення злочинних дій без попередження їх про кримінальну відповідальність за відмову від дачі або за дачу за відомо неправдивих показань”.

Таким чином, пояснення Паульо В.Д., Машіко І.І., Поповича В.І., Гуранича В.В. як на досудовому слідстві, так і в суді є такими, що отримані незаконним шляхом і, в силу Статті 62 Конституції України, обвинувачення ними не може бути обґрунтоване.

Беззмістовним є посилання у вирокі на свідчення Рушчака Б.І., котрий пояснював про отримання вказівки від Різака І.М. виїхати у Сваляву для вчинення незаконних дій. Суд підтвердив у

вироку, що такі дії Різака І.М. не є злочином а також підтвердив, що Рушак Б.І. не вчинив жодної незаконної дії на виконання отриманої вказівки.

Свідчення Пацкана В.І. в суді теж підтверджують лише ігнорування вказівок Різака І.М. (т.24 а.с.175-178).

Таким же беззмістовним по відношенню до обвинувачення Різака І.М., є посилання на свідчення Зозулі І.І., Русинковича В.В., Мастяк І.І.

Не відповідає дійсності твердження суду у вирoku про те, що в судовому засіданні свідок Кеменяш О.І. повністю підтвердив показання свідка Рушак Б.І.

Покази свідка Кеменяш О.М. повністю спростовують пояснення свідків Поповича І.І., Гуранича В.В. та Машіки І.І. про те, що про дачу Різаком В.І. незаконних вказівок їм стало відомо з почутих ними розмов між Кеменяшем О.М., Шендило М. і Рушаком Б.І.

Свідок Кеменяш О.М. показав в судовому засіданні 22 лютого 2007 року (т.24 а.с.195-216), що: 13 листопада 2004 року він приїхав у готель „Комфорт”, що знаходився у Сваляві, оскільки йому зателефонував помічник і повідомив, що є ускладнення з агітаторами. Знаходився біля готелю майже 4 години. Пояснив, що не знає, чи мав Різак І.М. відношення до виселення. Пояснив, що агітаційних матеріалів не було. Ствердив, що прізвище Різака І.М. впродовж цих подій *взагалі не називалось*.

Власне, з'ясування за допомогою наведених вище свідчень осіб, які 13 листопада 2004 року знаходились біля готелю „Комфорт” у м.Свалява, їхніх дій; з'ясування обставин, очевидцями яких вони були – свідчить лише про наступне:

- про порушення вимог ст.26 КПК України у цій справі;
- про встановлення в незаконний спосіб кримінально – караних дій стосовно осіб, які не є підсудними у справі.

Таким чином, наведений аналіз мотивувальної частини вирoku дає підстави стверджувати, що

- судом неправильно застосовані норми кримінального закону;
- суд припустився істотних порушень кримінально-процесуального закону;
- висновків суду, викладені у вирoku, не відповідають фактичним обставинам справи.

На підставі викладеного, в силу статей 383 ч.1, 384, 396 ч.1 п.3, 398, 400-1, просимо вирок Апеляційного суду Івано-Франківської області від 31.07.2007р. в частині засудження Різака Івана Михайловича по ч.2 ст.157, ч.1 ст.294, ч.2 ст.365 КК України скасувати, закрити справу у зв'язку з відсутністю в його діях інкримінованих складів злочину.

В частині виправдання Різака Івана Михайловича по статтям 120 ч.2, 365 ч.3, 368 ч.3, 366 ч.1 КК України – залишити вирок без змін.

Додатки

1. Перелік учасників процесу – потерпілих;

2. Копії цієї скарги для двох представників державного обвинувачення та учасників процесу, згідно переліку.

Захисник

І.Б.Піх

Захисник

В.Д.Мокану

—

Останнє слово у суді Івана Різака

Останнє слово Івану Різаку в апеляційному суді Івано-Франківської області надавалося двічі. Справа в тому, що суддя після закінчення судового слідства в нарадчій кімнаті прийняла рішення відновити його по одному з епізодів. Після цього були судові дебати, після яких вдруге з останнім словом виступив Іван Різак.

Ваша честь!

Мені надано останнє слово. Це моє останнє слово у даному судовому процесі. Але воно не є моїм останнім словом у цій брудній історії мого політично-замовного, протиправного та злочинного кримінального переслідування. Я стверджував і стверджую, що порушені стосовно мене кримінальні справи є чистої води політичною розправою, яка навіть не пробувала маскуватись слідчими Закарпатської прокуратури «кримінальним одягом». Розправою за те, що ніколи не підтримував «помаранчеві сили», які у 2005 році прийшли до влади. Тим більше добре знав, хто ці сили представляє у Закарпатті. Мої симпатії були на боці політичних сил, які підтримували кандидата у Президента України Віктора Януковича. Скажу відверто, я дуже неприємно вражений останнім виступом представників обвинувачення. Але не тим, яким чином вони вимагають мене покарати (бо це можна було передбачити), а тим, що прокурорська сторона грубо і цинічно у своєму виступі повністю проігнорувала судове слідство як таке. Виступ представників обвинувачення після такого тривалого судового процесу, допитів у ньому сотень людей, детального вивчення чисельних документів практично слово в слово співпадає з обвинувальним висновком, що виданий мені на руки понад два роки тому. Інакше ніж цинічною зневагою до суду я назвати це не можу!

Як член СДПУ(О) з 1997 року, як лідер найпотужнішої політичної сили у Закарпатті я зробив все можливе на посаді голови Закарпатської ОДА для процвітання рідного краю, як в економічному, так і в соціальному плані. На виборах 2004 року я чесно підтримував біло-синього кандидата і у Закарпатській області за висновками спостерігачів від ОБСЄ та інших міжнародних організацій не було зафіксовано жодного порушення, яке б вплинуло на результати виборів. І цим я горджуся, бо як посадова особа разом із своїми підлеглими домігся вільного волевиявлення громадян! За мого керівництва областю ніхто не дорікне мені політичними переслідуваннями чи утисками свободи слова. Я ніколи не судився ні з одним журналістом, ні з одним засобом масової інформації. Тодішні опозиціонери мали всі можливості для реалізації себе як в політиці, так і в соціально-економічному плані. І це не голослівні заяви, бо жорстка позиція влади полягала лише в наведенні ладу у фінансовій і економічній сфері і абсолютно не зважала на політичні погляди тих чи інших людей. Моє відношення було рівним до всіх. У політичній боротьбі я визнавав і визнаю чесні методи публічної конкуренції програм і абсолютно не сприймаю використання силових варіантів на будь-якому рівні.

Разом з тим, після приходу до влади «помаранчевих сил» почалося «полювання на відьом» як на загальнодержавному, так і на регіональному рівні – за свою політичну діяльність зазнавали необґрунтованого і незаконного кримінального переслідування мої колеги з інших областей, члени моєї команди і багато керівників різного рангу. Як і в моєму випадку, інструментами реалізації політичної розправи над зазначеними політичними лідерами слугували правоохоронні органи та специфічне використання Кримінального Кодексу

України. Скільки бруду, явно і грубо порушуючи статтю 64 Конституції України, стоптуючи принцип презумпції невинуватості, було вилито на мене і моїх колег «великими державними мужами», особливо колишнім міністром МВД Юрієм Луценко. Нас називали бандитами і злочинцями, звинувачували у всіх смертних гріхах. Життя показало, що абсолютна більшість цих людей довела, що вони ні в чому невинні. Слідчі, які розслідували ці кримінальні справи були змушені закрити їх, бо бачили їхню надуманість і політичне замовлення.

У моєму випадку так не сталося. Це пояснюється тим, що керівник виборчого штабу «Нашої України» в нашій області Віктор Балого сьогодні займає одну з чільних посад у державі, а його кум і член цього штабу у 2004 році став прокурором Закарпатської області. Саме їх я називаю замовниками і виконавцями мого кримінального переслідування. У мене є на це вагомі причини, які я не раз називав у судовому засіданні. Крім того, нагадую, що в період мого керівництва Юрій Бенца був звільнений з посади прокуратури м. Мукачева і відправлений на пенсію.

Саме Ю.Ю.Бенца і його підлеглі втілили у життя задуми мого політичного опонента В. Балого, спрямовані на знищення моєї особи, моєї сім'ї, мого доброго імені. Організуючи моє переслідування вони незаконно тричі кидали мене за ґрати, близько 4 місяців я провів у СІЗО. Не було жодних, передбачених законом, підстав обирати до мене найбільш сувору міру запобіжного заходу – взяття під варту, але все робилося для того, щоб зламати мене психологічно і морально. Не випадково, мабуть, мені не дали жодного побачення з дружиною і неповнолітнім сином під час перебування в СІЗО. Не випадково, мабуть, нинішній губернатор області Гаваші умовою мого звільнення ставив дачу свідчень на колишнє керівництво держави. Бо жодних фактів, жодних доказів того, що я ухилявся від слідства, впливав на свідків ні в одній постанові не було наведено.

У 2005 році у Закарпатті були такі масові політичні репресії, яких край не зазнавав у жодному державному утворенні, до якого область входила у різні періоди історичного розвитку. Ось в такому стані суспільного беззаконня проти мене були порушені кримінальні справи і розпочався їх судовий розгляд.

У судовому засіданні жодне пред'явлене мені звинувачення свого підтвердження не знайшло. Незважаючи на це, підтримуючи звинувачення, прокурори просили визнати мене винним по всіх епізодах і позбавити мене волі на 12 років. Бог їм суддя! Розумію, що вони є виконавцями чужої волі, а власної мужності відстояти власну точку зору у них нема. Колись під час брутального звільнення мене В.І. Балогою з першого заступника голови ОДА у 2000 році я просив його не звільняти простих працівників за політичні погляди, бо вони прийшли в ту партію, членами якої на той час були і Балого, і Різак. Не прислухався! Сотні людей були звільнені уже в той час, а в 2005 році цифри звільнених держслужбовців сягали десятки тисяч. Так розправлялися і продовжують розправлятися з політично-неугодними професіоналами. Я і сьогодні залишаю за собою благородне право не з'ясовувати стосунків з простими виконавцями чужої волі.

Вкотре я твердо і категорично стверджую, що не причетний до смерті Сливки, людини, яку я поважав і поважаю. У судовому засіданні всі могли переконатися, що за моєю вказівкою не було ніяких переслідувань покійного. Ще вірніше буде сказати, що переслідувань взагалі не було ніяких. Головний редактор газети «Право захист» Михайло Темнов категорично заперечує мою причетність до публікацій в газеті матеріалів про діяльність УжНУ. Та взагалі в обласній пресі не було ніяких статей, які б принижували б честь і гідність

Сливки. Ніхто не давив на покійного ректора і багаточисельними перевітками. Нагадаю, що головний бухгалтер УжНУ п. Боднар у своїх показах на досудовому слідстві і в суді стверджувала, що «перевірки університету у 2003-2004 роках не мали жодних відмінностей від попередніх часів ні за кількістю, ні за якістю. Вони були звичайними, проходили як завжди. Порушення виявлялися дрібні...» На жаль, у суді не з'явилась потерпіла і основні свідки смерті покійного. Свідки, що з'явилися у суді не навели жодного прикладу хоча б якоїсь моєї причетності до самогубства ректора. А чи було це самогубством? Відповідь колись на це питання буде знайдено остаточно. Сьогодні лише нагадаю, що практично ніхто із свідків, допитаних у суді не вірить у самогубство ректора. А матеріали кримінальної справи практично спростовують цю версію слідчого. Я хочу нагадати лише те, що слідство абсолютно не цікавив той кричущий факт, що людина, яка нібито спричинила собі стільки ножових поранень, що їх не можна порахувати; яка нібито користувалась всіма трьома ножами, спричиняючи собі тілесні ушкодження, примудрилася не залишити жодного сліду від жодного пальця на жодному з ножів. Тобто, відбитків пальців покійного ректора Сливки немає на жодному із трьох ножів, яким він нібито зводив рахунки з життям.

І після цього хтось ще вірить у самогубство ректора? Мабуть, що й самі слідчі, які проводили слідство і намагалися хоч якоюсь мірою зробити цю версію вірогідною – ніколи насправді в це не вірили, але лише виконували політичне замовлення.

Ще раз, в останньому слові у цьому судовому процесі заявляю, що я ніколи не вимагав і не брав хабарі. Що-що, хабарництво мені ніколи не закидували, навіть політичні опоненти під час найгостріших політичних протистоянь! Стверджую, що ніколи у своєму житті не купляв і не продавав посад! Та й сам Іщенко без допомоги слідчого не зміг назвати у перших трьох протоколах допиту причину вимагання грошей. Місце, час і умови цього злочину мінялось у показах Іщенка стільки разів, що в умовах верховенства права вже сам Іщенко був би притягнутий до відповідальності. Тим більше, що у суді знайшло своє підтвердження моє твердження, що Іщенко писав заяву про вимагання хабара після порушення проти нього іншої кримінальної справи і десятиденного перебування у СІЗО. Досудове слідство не змогло навіть підтвердити факт отримання братом Іщенка кредиту нібито під хабар, про який, правда, всі родичі Іщенка дізналися під час мого перебування у СІЗО. Нагадаю також, що досудовим слідством було сфальсифіковано навіть протокол очної ставки Різака і Іщенка, яка не відбулася. Мало того, адвокатом Піх було навіть оскаржені дії слідчого так званої методики проведення очних ставок. Напевно, не випадково, бо пізніше у справі появляються інші фальсифіковані протоколи очних ставок.

Ні одного доказу по епізоду! Тільки заява Іщенка і та більше як через рік дати уявної дачі хабаря. Як наслідок: обшуки квартири, знищення мого особистого майна, накладення арешту на квартиру, неперервний публічний показ мене як хабарника в очах громадськості, повне правове свавілля! Залишається тільки пошкодувати, що Генпрокуратура всі мої звернення щодо оцінки цієї кримінальної справи проігнорувала. Чому? Для мене це залишається загадкою.

Ще два епізоди обвинувачення. Перший, що я нібито незаконно видав посвідчення радника голови ОДА на громадських засадах. Стверджую, як колишній заступник керівника секретаріату ОДА (1994-1998 рр.) у віданні якого знаходився відділ кадрів, що я завжди підписував будь-які документи у межах чинного законодавства і регламенту ОДА. Заявляю, що довідка з ОДА, в якій вказано список радників грубо

сфальсифікована і є службовим підлогом. Чому в цьому списку не було десятків авторитетних людей, які дійсно були моїми радниками? Чому крім Пауля і Рушчака там з'явилися прізвища рідного брата дружини Пауля і його кума Пацкана можна лише здогадуватися, коли аналізувати так званий «свалявський епізод» обвинувачення. Довго не буду зупинятися на цьому епізоді, бо посвідчення не є навіть предметом злочину. Але цей епізод це раз підтверджує, як досудове слідство брутально знищує мене вигадуючи будь-яке звинувачення.

Дійсно, гіркий сміх викликає у мене звинувачення у зловживанні владою при використанні мобільного телефону. Обвинувачення нібито і не чуло у суді свідчення керівника обленерго Ковача В.І, що він ніколи не отримував вказівок з мого боку щодо купівлі карток мобільного зв'язку. Підтвердив він і те, що обленерго ніяких збитків не зазнавало від діючої на той час мережі корпоративного зв'язку. Не чують прокурори і Чомоляка, колишнього керівника комісії з надзвичайних ситуацій, який повністю підтвердив мої свідчення про те, що ця мережа створювалася на виконання рішення комісії з надзвичайних ситуацій. Не почули вони і експерта, який дав заключення, що за телефон, який рахувався за мною, було сплачено аж 100 гривень. Злість від того, що в усіх трьох томах досудового слідства не було знайдено жодного з'єднання, яке б належало вище названому телефону і тільки одна-єдина платіжка зовсім затьмарила розум прокурорам, бо просять суд дати мені 8 років ув'язнення за цей злочин. Хіба не яскравий приклад свавілля на виконання політичного замовлення?

Але найбільший плід хворобливої фантазії слідчих – це обвинувачення мене в організації масових заворушень у 2004 році у Сваляві біля готелю «Комфорт». Як посадова особа пережив революційні штурми багатьох адмінбудинків мітингуючими, але правоохоронні органи зробили все можливе, щоб в області не пролилося жодної краплі крові. І ми з честю вийшли з цієї ситуації. Незважаючи на багаточисельні провокації і участь у них сотень членів організованих злочинних угруповань, які чомусь саме у період помаранчевої революції з'їхалися у Закарпаття з усієї Східної Європи. Я навіть не міг повірити, що рядовий інцидент, який розслідувався при мені, як голові ОДА, переросте через рік в обвинувачення проти мене. Я, Ваша честь, дуже емоційно сприймав розгляд цього епізоду. Я вдячний Вам особисто і своїм захисникам за те, що ми розглянули його у судовому засіданні. Хоча мої консультації з провідними юристами України і міжнародних правозахисних організацій дозволяли мені добиватися того, що б цей епізод в суді взагалі не розглядався. На це було, як мінімум, дві причини. По-перше, більшість документів не є процесуальними, в матеріалах справи знаходяться ксерокопії документів, а не самі документи. По-друге, досудове слідство висунуло як доказ вирок Свалявського райсуду від 31.01.2006р, де мої дії де-юре були визнані злочинними. Нагадаю, що я туди не був запрошений ні в якості свідка, ні в якості обвинуваченого. Крім того, на даний момент Генпрокуратура України клопоче перед Верховним судом України скасувати відповідний вирок відносно мене.

Детальний розгляд цього епізоду в суді дав мені право стверджувати про таку масштабну фальсифікацію справи, про яку я навіть не догадувався. Я вдячний Вам також за те, що задовольнили моє клопотання про виклик у суд слідчих. Свідчення одного з них, що ксерокопії – це наслідок нестачі часу на досудовому слідстві. Схожість як близнюків багатьох протоколів допитів, що це великий вал свідків – свідчення другого слідчого. Третій копії протоколів назвав просто папірцями, оцінку яким він навіть давати не хоче. Уже навіть цього достатньо, щоб говорити про повну фальсифікацію цього епізоду. А якщо додати до

цього, що все слідство будувалося про притягнення мене в якості обвинуваченого тільки після особистих показів Балоги – то все стає ясно. Перекоаний, що цей епізод, як і вся «кримінальна справа Різака» стане еталоном фальсифікації справ на політичне замовлення. Всі інші аргументи, які каменя на камені не залишають від так званих доказів досудового слідства я навів у захисній промові. Нагадаю, що всі їхні докази ґрунтуються практично на показах Володимира Паулю. І ті покази він почав давати лише після семи місячного перебування в СІЗО за обвинуваченням по 18 статтях Кримінального кодексу України, шістнадцять з яких «зникли» після дачі потрібних слідчим свідчень проти мене.

У справі немає жодного доказу який би свідчив, що інцидент у Сваляві є наслідком моїх дій. Постанова про притягнення мене в якості обвинуваченого по статтях 365 ч.3, 294 ч.2, 157 ч.1 є необґрунтованою, такою що не відповідає процесуальним вимогам, встановленим ст.131, що і було доведено в суді.

Це незаконне обвинувачення слугувало підставою для третього затримання мене 12 вересня 2005 року, яке сталося в СІЗО в місті Ужгороді. Для цього слідчий виділив Свалявський епізод в окреме провадження. Затримання цинічне як за формою так і за змістом. Я вже був визнаний обвинуваченим по справі, коли у слідчого виникла думка затримати мене з підстав, які існують лише для підозрюваної особи. Цим затриманням слідчий „камня на камні” не лишив від Конституційних гарантій, від прав, наданих процесуальним законом особі, яка затримується по підозрі у вчиненні злочину.

В суді ми приділили багато часу на з’ясування подій в Сваляві, хоча обвинувачення не мало жодних доказів моєї причетності до них. Але це дало нам можливість ще раз переконатися що ніяких масових заворушень у Сваляві 13 листопада 2004 не було. Крім того учасники судового засідання мали змогу переконатися, що так звані докази не лише позбавлені змістовної цінності у справі відносно мене, вони є ще і непроцесуальними.

Так слідчий включив до списку свідків Пауля, Гуранича, Поповича, Машіко, які були засуджені по подіям у Сваляві, значить, мали і мають певні права при необхідності надавати пояснення по іншій справі з тих же обставин. Їхні права недотримані.

Потерпілі, яких слідчий в додатку до обвинувального висновку визначив такими, отримали цей статус в інших справах; встановити достеменно в яких – можливості немає. Ні до слідчого Данчі, ні до Івано-Франківського суду з проханням визнати їх потерпілими або цивільними позивачами – не звертались. Щодо суті – їм нічого не відомо про мою причетність до цих подій.

Працівникам міліції, які були на місці події, і які є чи то свідками. Чи то потерпілими, нічого про мої дії не відомо. За виключенням Бізілі І.В., котрий каже, що йому теж хтось телефонував з голосом подібним до мого, при цьому вказівок не давав, а от вчив працювати. Жодні намагання перевірити його покази не мали успіху. На який номер йому телефонували – він згадати не може, з якого номеру – теж не знає. Думаю, слідчий свідомо не перевіряв пояснення Бізілі. Збирання томами телефонних розпечаток для нього звична справа. А тут треба було перевірити лише 2 телефонних номери Бізілі за 13 листопада 2004 року. Не зробив, бо знав, що цілковита брехня. А політичне замовлення треба виконувати.

Тому я ще раз заявляю, що не зловживав наданою мені владою і службовим становищем, не перешкоджав нікому в реалізації своїх конституційних прав і не організовував ніякі, в тому числі і масові, заворушення.

Я усвідомлюю і розумію, що в Україні ще не склалася практика винесення оправдовувальних вироків. Але я переконаний, що найбільш тривалий судовий процес і надані мною і моїми захисниками аргументи не дають представникам обвинувачення жодних шансів. Тим більше, що в душі вони самі мріють про моє виправдання, оскільки це дасть їм можливість зняти з душі гріх, бо в силу різних причин не змогли протистояти політичним замовникам. Моя невинуватість надає мені впевненість у тому, що справедливість переможе. Хай з цього виправдовувального вироку мені почнеться очищення суспільства від тих, хто хоче використати державну владу тільки для власного збагачення і знищення політичних опонентів.

Я вірю в те, що є здорові сили у суспільстві, які побудують таку Українську державу, де правитиме верховенство права. Щиро дякую своїм захисникам Ірині Піх і Василю Мокану, які мужньо і професійно захищали мене від брутальних звинувачень. Я низько кланяюсь своїм стареньким двом мамам в Закарпатті і на Волині, які будучи важкохворими, чекають з Франківщини вістки про свого сина. Я молюся за свою кохану дружину і сина, які знайшли в собі сили пережити все те, що робили з нашою сім'єю перевертні в погонах. Я дякую всій своїй великій родині, насамперед, брату Василю, який провів зі мною весь час перебування мене на лаві підсудних, друзям, які мене підтримали, лікарям, які зберегли мене для моїх рідних і для боротьби з цим свавіллям впродовж кількох років. Журналістам, які не жаліли сил і часу для об'єктивного висвітлення процесу. Особливо вдячний Першому Президенту України Леоніду Макаровичу Кравчуку і Президенту України Леоніду Даниловичу Кучмі за те, що у важкий для мене час не відвернулися від мене, а підтримали мене і мою сім'ю. Висловлюю щирі вдячності людям, яких в житті я можу називати друзями - Віктору Медведчуку, Григорію Суркісу, Нестору Шуфричу, які в цей непростий час були завжди поряд зі мною і допомагали вирішувати конкретні проблеми.

Висловлюю слова вдячності своїм колегам по партії та парламенту Михайлу Папієву, Юрію Загородньому, Юхиму Фіксу, Володимирі Воюшу, Тамарі Прошкуратовій, Ігорю Шурмі, Володимирі Зайцю, Михайлу Добкіну, Олегу Царьову, Сергію Ларіну. Щиро дякую Прем'єр-міністру України Віктору Януковичу, який знайшов час висловити мені підтримку і зробити все можливе для того, щоб мінімізації політичну складову при розгляді мого питання в суді. Хочу також висловити слова подяки Уповноваженій з прав людини Верховної Ради України Ніні Карпачовій та її представнику в Закарпатській області Василю Кузьо, які прискіпливо спостерігають за перебігом подій і ще в 2005 року відкрили впровадження щодо захисту моїх прав. Хотів би ще раз низько вклонитися 277 депутатам Верховної Ради України 4 скликання, своїм колегам, які, не зважаючи на шалений тиск з боку влади, в 2005 році знайшли в собі мужність проголосувати за моє звільнення із слідчого ізолятора. До речі серед них були люди абсолютно різних політичних переконань.

Ваша честь! Бажаю Вам у нарадчій кімнаті об'єктивності, мужності і твердості, які сприяли б досягненню справедливості, яка по даній кримінальній справі проти мене може мати виключно одну єдину форму – виправдальний вирок. Ще раз дякую Вам за терпіння!

Останнє слово, з яким Іван Різак виступив 31.07.07

ВАША ЧЕСТЬ!

Виникнення так званих відносно мене кримінальних справ стало можливим внаслідок відвертого перекручування слідчим фактичних обставин, ігнорування вимог процесуального закону та потакання таким його діям з боку керівництва обласної прокуратури і відсутністю належного контролю за ходом досудового слідства з боку Генеральної прокуратури України, а також політичним замовленням В.І.Балоги, нинішнього керівника Секретаріату Президента.

1. В якості приводу для кримінального переслідування по статтям 120 ч.2, 365 ч.3 КК України використаний факт самогубства ректора Ужгородського Національного університету Сливки Володимира Юлійовича, який мав місце 24 травня 2004 року. Законних приводів до порушення кримінального переслідування справа не містить.

Дружина померлого - Сливка Наталія Василівна ніколи не зверталась до правоохоронних органів із заявою, в якій би просила розслідувати обставини смерті чоловіка. Потерпілою Сливка Н.В. була визнана наприкінці досудового слідства (01.09.05р. оголошено про закінчення досудового слідства) за ініціативою самого слідчого та єдиний раз допитана в якості потерпілої 22 серпня 2005 року і нічого не пояснюючи, заявила, що підтримує попередні покази, які були нею надані при допитах в якості свідка.

Просування постанови про порушення кримінальної справи мало наступний вигляд:

02.06.04р. прокуратура м.Ужгорода, перевіривши обставини смерті - Сливки В.Ю, виносить постанову про відмову в порушенні кримінальної справи по факту смерті Сливки і по факту доведення до самогубства на підставі п.2 ст.6 КПК України.

10.06.04р. прокуратура Закарпатської області скасовує цю постанову.

10.08.04р. прокуратура Ужгорода знову відмовляє в порушенні кримінальної справи по факту смерті і по доведенню до самогубства на підставі п.2 ст.6 КПК України.

22.12.04р. прокуратура Закарпатської області скасовує постанову від 10.08.04р. і порушує справу по факту ст.120 ч.1 КК України.

Скасування і порушення справ відбувається з використанням одних і тих же обставин справи; різними є лише оцінки цих обставин.

5 січня 2005 року справа потрапляє у провадження слідчого прокуратури Закарпатської області Данчі М.М. і з цього часу вона набуває нового життя.

11.02.05р. порушується кримінальна справа по ч.2 ст. 120 КК України відносно мене.

28 березня 2005 року призначається посмертна психолого-психіатрична експертиза стосовно Сливки В.Ю. у Львівській обласній психіатричній лікарні.

11.05.05р. — готові висновки психолого- психіатричної посмертно експертизи Сливки В.Ю. у вигляді, бажаному для слідчого. Цим висновком юристи від прокуратури припинили свої суперечки щодо оцінки свідчень родичів, знайомих, співробітників померлого, переклавши цей тягар на психіатрів та психологів, завчасно підібравши тенденційні матеріали та поставивши, зокрема,

питання, яке вочевидь виходило за межі компетенції експертів. Сформульовано це питання було наступним чином: „Яким чином ситуація, створена навколо Сливки В.Ю., його індивідуально-психологічні особливості, могли вплинути на емоційний стан Сливки В.Ю. в момент спричинення собі т/у та чи перебували вони в прямому причинному зв'язку з діями Різака І.М.?" Питання є плутаним, відповідь - також: „Наявна тривала стресова ситуація, під дією якої перебував Сливка В.Ю., була викликана різними вищевикладеними стресовими чинниками, хоча в переживаннях Сливки В.Ю. стресової ситуації домінували суб'єктивно значимі для нього переживання, пов'язані з діями Різака І.М." Тобто, експерти розуміли, що пов'язувати „створену ситуацію" з діями Різака І.М. - не їхня компетенція; пов'язувати переживання Сливки В.Ю. з „діями Різака" експерти мали компетенцію, але не мали до цього жодних підстав, оскільки „дії Різака" не встановлені навіть слідчим і ніколи не були предметом експертного дослідження. Тобто, експертний висновок в цій частині є неправдивим, не обґрунтованим дослідницькою частиною.

Ці висновки слугували приводом до порушення 13.05.06р. відносно мене кримінальної справи прокуратурою м.Ужгорода по ч.3 ст.365 КК України.

На думку слідчого я вчинив злочин наступним чином:

1. Надав вказівку редактору газети „Правозахист" Темнову висвітлювати *роботу ректора як непрофесійну (це перше) та негативну роботу ВУЗу загалом (це друге)*. Темнов, за переконанням слідчого, виконав вказівку і в ряді статей *„негативно відобразив роботу УжНУ та його керівника"*. Сливка сприймав ці публікації „болісно", вони „підривають його здоров'я та загальне самопочуття". Мої злочинні дії в даному випадку - це виклик до свого кабінету редактора газети „Правозахист" і надання йому вказівки. Все що потім - дії Темнова щодо випуску у світ газети з певними статтями. Ні постанова про притягнення в якості обвинуваченого, ні обвинувальний висновок не містять цитат з газетних статей, оскільки в них немає нічого що підпадає під визначення приниження людської гідності. За таких умов акцентувати увагу на неправдивості зустрічей з Темновим з метою надання йому зазначених вказівок — не має жодного сенсу.

2. Організував „різного роду перевірки УжНУ силами правоохоронних, контролюючих органів, СБУ". Це було „організовано" з метою усунення ректора з посади та його компрометації. В цій частині обвинувачення не тільки не має нічого спільного з диспозицією інкримінованої норми, а й з кримінальним та процесуальним законами в цілому. Слідчому так і не вдалося знайти жодного представника правоохоронних або контролюючих органів, які б погодились підтвердити виконання перевірок на мої замовлення. Тобто, твердження про „організацію перевірок" висить у повітрі, не маючи жодної опори для викладення винних дій.

3. „Вчинив болісних і такі, що ображали особисту гідність Сливки дій” - обвинувачення в цій частині лишилось таємницею слідства назавжди. Жодних викладень моїх дій, жодних обґрунтувань, пояснень, доказів в справі немає.

Тобто, слідчий вочевидь не переймався тим, що за диспозицією ст. 120 КК України, доведення до самогубства є наслідком жорстокого поводження з людиною, шантажу, примусу до протиправних дій або *систематичного приниження її людської гідності*.

Нібито у справі мені інкримінується остання ознака диспозиції. За роз'ясненнями Пленуму Верховного Суду України, це має бути тривале принизливе ставлення до потерпілого; за судовою практикою - будь-які дії, що принижують людську гідність.

Слідчим не виявлено не те що систематичного, - жодного факту, з якого б можна було дійти висновку, що я коли-небудь намагався принизити гідність Сливки Володимира Юлійовича або вчиняв будь-які дії поза межами своєї компетенції, спрямовані на спричинення йому шкоди.

2. В той час, коли вже було вирішено питання про моє затримання, яке сталося 13 травня 2005 року, - 12 травня 2005 року до прокуратури Закарпатської області звертається Іщенко Олег Вікторович з заявою про те, що рік тому він дав мені хабара. Перевірка заяви триває недовго і 18 травня 2005 року прокуратурою Закарпатської області порушується кримінальна справа відносно мене по ч.3 ст.368 КК України. Слідчого не бентежить відверта плутанина в поясненнях заявника щодо сум хабара, часу його передачі, обставин за яких це відбувається; він навіть не перевіряє походження грошей. Так, заявник стверджує, що це був кредит, отриманий в банку його рідним братом Сергієм. Слідчий приєднує до справи кредитний договір з якого можна побачити бажання взяти кредит і не має жодного документу, який би підтвердив фактичне отримання грошей в банку. На сьогоднішній день в Мукачівській філії „ПриватБанку” знаходиться на виконанні запит суду з проханням надати оригінал видаткового документу на ім'я Іщенко Сергія Вікторовича, на підставі якого він отримав в кошти, але відповіді немає. 8 грудня 2006 року банк намагався замість витребуваного документу надати суду копію з копії бланку видаткового касового ордеру. І з таким „доказами” слідчий направив справу до суду. Мої пояснення про неправдиві покази Іщенко О.В. слідчим повністю ігноровані.

3. *Щодо звинувачень у вчиненні злочину, передбаченого ч.1 ст. 366 КК України:*

І в цій частині обвинувачення має єдиний привід - бажання прокуратури.

Піддробленими визнаються посвідчення радників Голови Закарпатської ОДА на громадських засадах: Рушак Б.І., Пацкана В.І., Зозулі І.І., Пауль В.Д., Шенділо М.В., у зв'язку з тим, що немає розпоряджень Голови ОДА про їхнє призначення.

В цій частині обвинувачення не існує предмету злочину. Відсутність є як фізичною (з 5 „піддроблених” посвідчень є лише 2 - Пауль і Рушак), так і правовою. Між тим, за цією нормою

кримінального закону предмет є обов'язковою ознакою службового підроблення. Нема предмету - нема злочину.

Закон передбачає кримінальну відповідальність за підробку не будь-якого документа, а лише офіційного, тобто, такого, який засвідчує факти, що мають юридичне значення, або інакше кажучи, ці факти повинні породжувати, змінювати чи припиняти певні правовідносини. „Радник на громадських засадах” є особою, невідомою жодним правовідносинам, разом з його посвідченням.

4. Обвинувачення у вищевказаній частині має зовсім іншу мету: надання виду обгрунтованості кримінальному переслідуванню щодо мене по статтям 365 ч.3, 294 ч.2, 157 ч.2 КК України. Адже прокуратурі добре відомо, що 13.11.04р. я не був у Сваляві, про події які там мали місце мені було відомо з докладів керівників правоохоронних органів.

У потрібний для прокуратури час всі вище перелічені особи стали твердити, що вони були радниками Голови ОДА на громадських засадах і це становище, нібито, накладало на них обов'язок незаперечного виконання всіх моїх бажань. Цікавим є те, що кожен з них: Руцак Б.І., Пацкан В.І., Паульо В.Д., з готовністю розповідають про те, які вказівки я надавав, але всі як один стверджують, що зовсім нічого не зробили на її виконання і навіть не думали робити нічого незаконного. Тобто, навіть при довірливому ставленні до свідчень зазначених осіб, слідчий мав дійти висновку, що ні Руцак Б.І., ні Пацкан В.І., ні Паульо В.Д., не виконали так звану „вказівку” Різака І.М. Безперечним підтвердженням такому висновку є той факт, що Руцак Б.І. -єдиний, хто, нібито, безпосередньо при спілкуванні зі мною отримував мою „вказівку” — так і лишився свідком. Інша доля спіткала Паульо В.Д., Гуранича В.В., Поповича В.І., Машіко І.І. Стосовно них було порушено кримінальне провадження, яке здійснювалось окремо від мого обвинувачення і завершилось вироком Свалявського районного суду Закарпатської області від 31.01.2006р., яким всі ці особи засуджені по статтям 294 ч.1 (не 2), 157 ч.2. до умовного покарання кожен. Не зважаючи на те, що жоден з підсудних вочевидь не визнав своєї вини (хоч визнання вини було проголошено), суд розглянув справу в порядку ст.299 КПК України. Цим вироком суд встановив, що „Підсудний Паульо В.Д. 13 листопада 2004 року, отримавши вказівку голови Закарпатської облдержадміністрації Різака І.М., разом із Поповичем В.І, Машіко І.І., Гураничем В.В., та іншими особами, в кількості, приблизно 100 чоловік, з метою протиправного перешкоджання громадянам у вільному здійсненні ними законного права на ведення передвиборної агітації, біля 19 год. 30 хв. приїхали в м.Свалява, зібралися біля готелю „Комфорт ”, що в м.Свалява, по вул.Алексія, 10 та вчинили опір, нанесли тілесні ушкодження та побої працівникам Свалявського РВ УМВС України в Закарпатській області...”

Я не був в цій справі ні обвинуваченим, ні підсудним, ні, навіть, свідком.

Вищенаведені обставини суд „встановив” з обвинувального висновку - документу досудового слідства. Отже, ще в стадії попереднього розгляду справи представник прокуратури Фотченко С.І. в силу ч.2 ст.237 КПК України, повинен був заявити клопотання про з'ясування питання щодо

притягнення до кримінальної відповідальності Різака І.М., про кримінально-карні дії якого безпосередньо йдеться в обвинувальному висновку. Якщо прокурор не бажав виконувати свої обов'язки, суд повинен був, в силу п.5 ч. 1 ст.237 КПК України з'ясувати, чи не було допущено під час порушення справи, провадження дізнання або досудового слідства таких порушень вимог КПК, без усунення яких справа не може бути призначена до судового розгляду.

Нічого подібного не сталося. Дотримання вимог закону не цікавило ні Закарпатську прокуратуру, ні Свалявський суд.

З цієї справи і її результату вбачається, що насправді вона мала єдину мету: юридичне документування моєї „вказівки” за допомогою вказаних осіб з одночасним наданням їм певних гарантій, які впливають із статусу обвинуваченого, підсудного - а саме, - звільнення від кримінальної відповідальності за дачу завідомо неправдивих показів.

Але в подальшому ці особи були допитані в якості свідків по моїй кримінальній справі як на досудовому слідстві так і в суді та давали неправдиві покази щодо надання мною „вказівок” незаконного змісту.

Все викладене мною у цій заяві - лише незначна частина порушень вимог закону при фальшуванні порушеного відносно мене кримінального переслідування; одне порушення закону тягне за собою десятки інших.

Переконаний, що саме такий публічний розгляд у судовому процесі моїх кримінальних справ переконає громадськість у тому, що робилися вони з метою знищення мене як особистості і є в чистому виді незаконним кримінальним переслідуванням за мої політичні погляди.

Запевняю Вас, що виправдувального вироку потрібно суспільству не для зведення рахунків, а для його морального очищення. Ми всі разом не повинні допустити повторення трагічних сторінок нашої історії, зробити все можливе, щоб трагедії подібні моїй не повторилися в жодній українській сім'ї.

Ваша честь! Бажаю Вам у нарадчій кімнаті об'єктивності, мужності і твердості, які сприяли б досягненню справедливості, яка по даній кримінальній справі проти мене може мати виключно одну єдину форму - виправдувальний вирок.. Ще раз дякую Вам за терпіння!

З глибокою повагою,

Різак Іван Михайлович

* * *

20.07.07

Іван Різак: «У цій пекельній грі переможців не буде. Буде торжество справедливості! Я вірю в це !»

В Апеляційному суді Івано-Франківської області наближається до завершення резонансний судовий процес за сфабрикованими кримінальними справами проти экс-губернатора Закарпаття Івана Різака. У понеділок підсудний виголосив останнє слово у судовому процесі і тепер очікує на вирок суду. Іван Різак вірить в об'єктивність суду і в те, що він винесе йому оправдальний вирок. Невдовзі після заключного слова «Світогляд» попросив Івана Різака відповісти на кілька запитань.

– Іване Михайловичу! Після проголошення Вами останнього слова в суді судові слухання в Івано-Франківську практично закінчилися і тепер Ви чекаєте на оголошення вироку. Ці дні очікування вердикту будуть напевно найважчими для Вас і ваших рідних за весь час політичних гонінь. Чи були ще тяжчі і стресовіші періоди?

– Скаржитися мені на життя – гріх. Бо і в науці, і в органах державного управління міг самореалізуватися сповна. За що я дякую і Богу, і багатьом людям. Хоча, скажу чесно: легких періодів у мене не було. І в профтехучилищі, куди я пішов у неповні 15, і в університеті, і в армії, і в подальшому житті доводилось практично завжди рішення приймати самому. Тут мені дуже допомогли життєві уроки і настанови батька (вже покійного), і мами. Ці рідні люди дали мені путівку в життя, навчили бути відповідальним за дії і слова. І мабуть немає тих слів, якими можна висловити свою повагу до них.

Ще в студентські роки я став чоловіком і батьком. Це змусило мене дорослішати швидкими темпами. А близько 17 років, прожиті в різних гуртожитках, змусили мене не забувати про долю людей і дітей, які не мають даху над головою. Тому соціальна політика на всіх посадах проходила через моє серце.

Що стосується останніх днів, то, скажу чесно, звичайно, не легко. Безглузді обвинувачення ранять не гірше пострілів. Але я дуже горджуся своєю дружиною і сином. Вони завжди були найближче. І я не міг їх підвести. Я і мої захисники зробили все можливе, щоб показати в суді, як органами обвинувачення підтасовуються факти.. Скажу чесно: ніколи не міг навіть припускати, що в нашій країні можливі такі масштаби фальсифікації кримінальних справ. Тому вірю у справедливість і підтримую цю віру в своїх рідних і близьких.

– Не секрет, що політична боротьба, незаконні арешти і переслідування досить серйозно підірвали ваше здоров'я. Очевидно, непросто триматися вам протягом такого часу бадьоро і з оптимізмом відстоювати правду. Ваша віра у перемогу і постійний оптимізм – це наслідок проведеної роботи лікарів і відповідних медичних заходів чи особиста впевненість у своїй правоті і здатність суду винести справедливий вирок?

– Здоров'я, звичайно, такі процеси не додають. Тому і тіло, і дух повинні бути в повній гармонії. Перебуваючи в СІЗО безперервно робив певні фізичні вправи для підтримання себе в формі. Нагадаю, що все життя я займався спортом. Але всім потроху: і легкою атлетикою, і дзюдо, і гирьовим спортом, і атлетизмом, і футболом. І цей фундамент, закладений в юності, частково допоміг. Але таких стресів, як три арешти, чотири місяці в СІЗО, понад два роки кримінальних переслідувань не можна було перенести без допомоги лікарів. Тому адресує слова вдячності і лікарям слідчого ізолятора, і обласним спеціалістам, які мене там консультували, колективам клініки «Борис», «Феофанії», «Біофарматех».

Але в народі кажуть, і я в цьому переконався, без віри в Бога і справедливості і медицина тобі не допоможе. Я вірив і продовжую вірити.! Тому в цьому моя сила! А підтримка друзів – Віктора Медведчука, Григорія Суркіса, Нестора Шуфрича, багатьох колег по парламенту, однопартійців і однодумців з рідного Закарпаття збільшує цю силу в тисячі і тисячі разів.

– У своєму останньому слові ви знову чітко назвали прізвища замовників вашої політично-кримінальної справи. Вони для закарпатців не були секретом. Але намагання Віктора Балоги навіть тепер, коли він посідає високу державну посаду а його бізнес-імперія успішно розвивається, будь що відправити Вас за ґрати, свідчить, як на мене, лише про те, що глава канцелярія боїться Вас і вашого повернення до активного громадсько-політичного життя. Чому він так боїться?

Наголошую, що я повернуся до активного життя (не обов'язково лише політичного) незалежно від того, хоче цього хтось у владі чи ні. Хотів би тільки нагадати, що представники бізнесу, в тому числі й опозиціонери, мали рівні умови перед законом при моєму керівництві областю.

Хіба при мені хтось із них став біднішим? Хіба хтось втратив якусь власність? Тим більше, хіба на високих посадах я здобув якісь акції підприємств чи земельні ділянки? Я і моя команда довели, що закарпатська економіка має безмежні ресурси. Треба просто організувати роботу так, щоб вона працювала на людей, а не на окремі бізнес-сімі. А страх нікому не допомагав приймати правильні рішення.. Це одна із складових кризових явищ в Україні. І носії страху ні в якому разі не повинні бути на високих державних посадах. Тоді ситуація буде стабільною і люди житимуть спокійно. Про інше не хочеться і говорити. Повірте, воно того не коштує!

– Іване Михайловичу! Ваша підтримка на президентських виборах кандидатури В. Януковича вам дорого коштувала: майже три роки переслідувань і загрози бути засудженим до 12 років позбавлення волі. Ви й зараз не змінили своїх політичних симпатій щодо Віктора Федоровича? Ви б не хотіли в чомусь відкоригувати свою біографію протягом останніх років, які передували арештам і політичним репресіям проти вас?

Знаєте, я мав достатньо часу , щоб проаналізувати свою роботу за останній період. В ній були помилки у кадровій політиці, а деякі управлінські рішення могли бути іншими. Але ще раз наголошу: за час роботи наша команда досягла конкретних результатів. І за динамікою розвитку область була в лідерах держави. Що стосується політичного акценту, то вважаю, що ніяких помилок не допустив. На моєму місці так би поступила кожна порядна людина. Було рішення нашої партії щодо підтримки Віктора Федоровича Януковича на виборах. Нагадаю, що першим, хто висунув цю кандидатуру, був перший президент України Леонід Макарович Кравчук. Він, до речі, як і Леонід Данилович Кучма, в цей нелегкий період надали мені серйозну моральну підтримку. З урядом Януковича у 2003 – 2004 роках ми реалізували в області багато соціальних проектів. Це давало можливість і моральне право як лідеру найпотужнішої політичної організації СДПУ (о) звернутися до земляків підтримати його кандидатуру. Ще раз повторю, за наші спільні справи говорили результати роботи, а не голослівна пропаганда. Це і дало таку велику кількість виборців, які його підтримали. До того ж нагадаю, що в Закарпатті була реальна (без коментарів) явка виборців близько 64 відсотки. А в інших областях західної України мабуть пам'ятаєте про всі 99 а то й 1000 відсотки. Тому я виконав і рішення партії, і

дане мною слово і вимогу Президента України Леоніда Кучми провести вибори без порушень. І ми це зробили! Шкодувати про щось немає підстав. Знову таки: про все це більше судити людям, а не мені. Хай вони дають оцінку моїм діям. Просто ще раз запевняю земляків, що на посаді губернатора не займався власним збагаченням і вирішенням особистих проблем. За короткий час, близько двох років, відведених мені історією і Президентом, робив все можливе, щоб життя закарпатців стало кращим. Хоча, розумію, що багато планів в силу різних причин здійснити не вдалося.

– Нещодавно на Закарпатті побував як представник байкерського руху зять лідера БЮТ Ю. Тимошенко Шон Карр. На прес-конференції для місцевих журналістів він відзначив, зокрема, що на Закарпатті найкращі в Україні дороги. Ці дороги, як і багато ще чого, будувалися в часи Вашого губернаторства. Сьогодні багато закарпатців, які ще вчора можливо були вашими політичними опонентами, починають реально усвідомлювати ваш внесок у розвиток інфраструктури області. А чи відчували Ви підтримку закарпатців протягом останніх трьох років ваших політичних переслідувань? Адже відомо, що першими, хто виступив на ваш захист, хто публічно протестував проти вашого арешту у 2005 році, встановивши наметове містечко біля Закарпатської облдержадміністрації а потім і біля облмуздрамтеатру в Ужгороді, були студенти УжНУ та ваші однопартійці. Але потім цей протестний запал якось згас...

За короткий час мого губернаторства справді чимало зроблено для області. Це стало можливим завдяки жорстко визначеним пріоритетам спільно з обласною радою та особисто з її головою Миколою Андрусем. Звичайно, масштабні проекти на зразок будівництва залізничного вокзалу і реабілітації основних доріг області ми б ніколи не реалізували без підтримки президента України Леоніда Кучми, глави його адміністрації Віктора Медведчука, уряду, очолюваного Віктором Януковичем. Звичайно, не можу не згадати людину, яка доклала чимало зусиль для переведення ідей в практичну площину – Георгія Кирпу. Колективи дорожників Закарпаття на чолі з Василем Марковичем і Миколою Москалем спільно з македонськими колегами працювали і вдень, і вночі, щоб дороги Закарпаття були одними з найкращих. Спасибі їм від душі. Ми це робили, щоб наш край був кращим і привабливішим. Як на мене, то зробили би ще більше, якби не постійна безглузда політизація проблем в області.

Що стосується другої частини вашого запитання, то скажу, що підтримку земляків я відчував постійно. Не обійшлося і без розчарувань. Але в управлінській роботі кадрових помилок не уникнути. Я вже не кажу, що дуже багатьом закарпатцям можновладці постійно радили зі мною не спілкуватися. А скільки членів моєї команди було піддано політичним репресіям. Спасибі, дорогі земляки, однопартійці, одnodумці! Великі спасибі моїм мамам, сестрі Марії, братам Михайлу і Василю! Щирі слова вдячності Олегу Ладизцю і В'ячеславу Ганичу, їхнім журналістським колективам, які в найважчі часи доводили правду до громадськості про злочини перевертнів у погонах проти мене і моєї сім'ї. Всіх прізвищ не назву, бо їх багато. Але дорогі друзі, я про вас знаю і пам'ятаю! І буду молитися за Ваше благополуччя і Ваших рідних.

Кланяюся до землі молодим людям, які не побоялися виступити на мій захист у той важкий час правового свавілля проти мене. Дякую Емілу Ландовському, Сергію Машталіру, Сергію Поляку, які захищали цих молодих людей від свавілля правоохоронців. А протестний запал не згас. Не забувайте, що протестні акції заборонив суд. Вся державна машина працювала проти мене і моїх однодумців. І я гордий, що молоді люди вистояли і не зламалися. Це справжній приклад громадянської мужності молодим громадянам країни.

– **За останні два роки від незаконних переслідувань, ганебних лжесвідчень і доносів натерпілися не лише Ви, але й ваша сім'я і Ваші родичі і рідні. А, як відомо, безпідставне страждання рідних і близьких викликає особливе бажання помсти? У Вас коли і проти кого воно найбільше виникало?**

– Ніколи не виникало бажання помсти. Ніколи і ні проти кого. Помста керує тільки слабкими людьми. Себе до таких не відношу.

– **Кажуть, колесо історії безперервно крутиться. Отже, неодмінно настане час, коли у вас з'явиться можливість, незалежно від вироку суду і від вашого бажання обов'язково колись з'явиться можливість у той чи інший спосіб розправитися або помститися людям, які причетні до ваших переслідувань і страждань. Ви проситимете Бога, як віруюча людина, щоб цей момент настав якнайшвидше? Що б Ви побажали своїм кривдникам і їх сім'ям?**

Що їм побажати? Хочу побажати здоров'я і натхнення всім, хто не по своїй волі приносив страждання іншим людям. Адже наша доля в руках Всевишнього! Якою важливою під час перебування в СІЗО для мене була публічна підтримка всіх владик Закарпаття! Після закінчення судового процесу постараюся всіх їх провідати і особисто подякувати. Їхні листи і молитви на мою підтримку додали наснаги мені і моїм рідним і близьким.

– **У своєму заключному слові ви просите суд винести оправдальний вирок. Ви вірите в існування українського правосуддя? Особливо тепер, коли навіть самі правники заявляють про деградацію в Україні і державних інституцій, і судової гілки влади на всіх рівнях.**

– Звичайно, вірю. Я просто знаю детально все, що стосується цієї справи. А суддя Надія Стефанів – високопрофесійний фахівець, яка бачила всі ці лжесвідчення, підтасовки, фальсифікації. Я це говорю не заради красного слівця на свій захист. Після завершення процесу ми познайомимо громадськість більш детально з цим усім. Перекоаний, що багатьом представникам закарпатської прокуратури буде як мінімум соромно. Хоча, як правильно підмітив мій захисник Василь Мокану, про відсутність у моїх діях складу злочину знали навіть ті, хто порушував так звані кримінальні справи проти мене...

– **Редакція «Світогляду», як і всі закарпатці, вірять у те, що суд винесе виправдальний вирок. Але... Якщо станеться не так, якими будуть ваші дії?**

– На цей раз буде точно не так, як цього хоче закарпатська прокуратура. Якби більшість журналістів так прискіпливо вивчала ситуацію і матеріали справи, як журналісти «Світогляду», таких питань ні в кого б і не виникало. Бо вони генеруються лише з одного джерела – прокуратури Закарпатської області. Вони довели справу до абсурду і бояться відповідальності. Ще раз хочу їх

заспокоїти: я не збираюся воювати з простими виконавцями цієї брудної гри. А політичних замовників саме життя поставить на те місце, яке вони заслуговують. Я особисто не хочу оглядатися назад, а хочу активно включитися в життя своєї країни, підтримати сім'ю і рухатися вперед. Замовники дуже дрібні за своїм інтелектом, щоб присвячувати їм свій час. Історія їх самих і їхні методи залишить на узбіччі! В цьому моє глибоке переконання. Незалежно від прізвищ і посад, які вони сьогодні займають.

– Якщо суд винесе оправдальний вирок, з ким найперше вам хотілося б поділитися радістю перемоги?

– Ще раз повторю, там не те що доказів, там практично немає того, що можна назвати кримінальною справою. Простий набір паперів, більшість яких ніякого відношення до справи не мають. В науці є таке поняття чорного рецензента – це коли відомому фахівцю направляють твою кандидатську чи докторську дисертацію і він робить об'єктивну оцінку. Якби ми з вами провели експеримент і направили мою так звану кримінальну справу будь-кому з фахівців прокуратури, спілки юристів чи адвокатів, висновок надійшов би один: у тринадцяти томах паперу немає **ознак кримінальної справи**. Про ознаки злочину навіть не кажу. А щодо перемоги, то в цій пекельній грі переможців не буде. Буде торжество справедливості! Я вірю в це!

І знаю, що на прикладі «кримінальної справи Різака» будуть вчити студентів, як не можна фальсифікувати кримінальні справи. Ми ще станемо свідками, коли від цієї «справи» будуть відштовхуватися професіонали, пропонуючи реальні реформи правоохоронних органів. Разом з лідерами політичних сил, правозахисних організацій я докладу зусиль, щоб моя доля і доля моїх рідних не повторилися в жодній українській родині.

Наберемося всі терпіння і отримаємо найближчим часом той великий результат людського і суспільного очищення! А це набагато більше, ніж моя перемога над злом.

Розмову записав

Павло Пасічний, «Світогляд»

Обвинувальний вирок суду щодо Різака – звичайна фальшивка Івано-Франківського апеляційного суду

Віктор Балоба: «Паульо В.Д. був безпосереднім керівником цього нападу на готель. Я вважаю, що цей напад був чітко спланований керівництвом ОДА... Виконавцем цього нападу являвся Паульо»

(із протоколу допиту від 3 березня 2005 року

слідчим прокуратури Львівської області, юристом першого класу

В.М. Мисяком в службовому приміщенні

ОДА Закарпатської області гр.. Балоби Віктора Іванович,

що народився в с. Завидово Мукачівського району

Закарпатської області, українця, одруженого.

Працював на той час головою Закарпатської ОДА

і народним депутатом України, сьогодні – керівник

Секретаріату Президента)

Ми не випадково винесли в епіграф нашого матеріалу покази головного канцеляриста України по епізоду, за яким екс-губернатор Закарпаття Іван Різак – головний політичний опонент Балоби – був засуджений до п'яти років позбавлення волі. Ми в цій статті використовуємо Касаційну скаргу адвокатів Василя Мокану та Ірини Піх. Але адвокати йшли винятково юридичною стежкою, показуючи, що екс-губернатор не мав ніякого відношення до подій в Сваляві. Ми ж з допомогою своїх коментарів, оснований на фактах, з одного боку показуємо, що ніяких так званих «масових заворушень в Сваляві не було», з іншого – ще раз, чіткіше, привертаємо вашу увагу до тих масштабних фальсифікацій «кримінальної справи Різака», на які пішли перевертні в погонах, щоб виконати дороговказ висловлений в епіграфі. Ми думаємо, що сьогоднішнім матеріалом ми ставимо, якщо не крапку, то жирну кому в журналістському дослідженні політичного переслідування Івана Михайловича Різака. Ви ще раз маєте змогу переконатися саме в такий інтерпретації його знищення протягом трьох років.

Вироком Апеляційного суду Івано-Франківської області від 31 липня 2007 року, Різака Івана Михайлович визнано винним у вчиненні злочинів, передбачених ч.2 ст.157, ч.1 ст.294, ч.2 ст.365 КК України і призначено покарання за правилами ст.70 КК України у вигляді 5 років позбавлення волі, з позбавленням права обіймати посади, пов'язані із здійсненням владних повноважень та з виконанням організаційно-розпорядчих функцій на 1 рік. На підставі ст.75 КК України Різак І.М. звільнений від відбування основного покарання з випробуванням, з іспитовим строком на один рік.

Цим же вироком, по обвинуваченню у вчиненні злочинів, передбачених статтями 120 ч.2, 365 ч.3, 368 ч.3, 366 ч.1 КК України, Різака Івана Михайловича виправдано.

Вирок Апеляційного суду Івано-Франківської області від 31 липня 2007 року **в частині засудження** Різак І.М. по ч.2 ст.157, ч.1 ст.294, ч.2 ст.365 КК України вважаємо неправильним, таким, що підлягає скасуванню, а справа в цій частині – закриттю у зв'язку з неправильним застосуванням кримінального закону; істотним порушенням кримінально-процесуального закону; невідповідністю висновків суду, викладених у вирокі, фактичним обставинам справи.

**1.Обставини справи,
встановлені судом**

Суд першої інстанції наступним чином сформулював обвинувачення, визнане доведеним:

- Різак І.М. вчинив *організацію* масових заворушень, що супроводжувались насильством над особами, погроми, знищенням майна, захопленням будівлі, насильницьким виселенням громадян, опором представникам влади, із застосуванням предметів, які використовувалися як зброя;
- Різак І.М. вчинив перешкоджання виборчого права, за попередньою змовою групою осіб, будучи службовою особою з використанням влади і службового становища;
- Різак І.М. вчинив перевищення влади та службових повноважень, що супроводжувалося болісними і такими, що ображають особисту гідність потерпілих діями.

За висновками суду, встановлені вироком дії Різак І.М. вчинив за наступних обставин:

13.11.2004р. в м.Ужгороді, підсудний Різак І.М., перебуваючи на посаді голови Закарпатської обласної державної адміністрації, будучи службовою особою та представником влади, використовуючи надані йому статтею 39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації” владні повноваження, явно виходячи за межі наданих прав і повноважень, діючи умисно, з метою перешкоджання громадянам вести передвиборну агітацію, **по телефону дав усні незаконні вказівки** Паульо В.Д. та особі, кримінальну справу щодо якої виділено в окреме провадження, на створення, шляхом насильства і погроз, перепон громадянам, які приїхали в м.Свалява Закарпатської області для ведення передвиборної агітації на користь одного з кандидатів на посаду Президента України, та вчинення масових заворушень, що полягало у об'єднанні великої кількості людей із числа їх знайомих, для виїзду у м.Свалява, з метою перешкоджання проведенню передвиборної агітації із застосуванням насильства, виселення цих громадян з готелю „Комфорт”, де вони поселилися, примусивши останніх відмовитись від проведення передвиборчої агітації та покинути межі Закарпатської області.

Отже, формулюючи обвинувачення, яке суд першої інстанції визнав доведеним, суд стверджує, що Різак І.М. вчинив *організацію* масових заворушень (ч.1 ст.294 КК України); вчинив перешкоджання здійсненню виборчого права за попередньою змовою групою осіб, з використанням

влади і службового становища (ч.2 ст.157 КК України в редакції цієї норми закону від 2001 року), вчинив перевищення влади за кваліфікуючих ознак, передбачених ч.2 ст.365 КК України.

2.Щодо неправильного застосування кримінального

закону та істотного порушенням кримінально-процесуального закону.

а) Зазначаючи час, місце, спосіб вчинення злочинів, суд стверджує про доведеність лише однієї дії Різака І.М.: надання ним по телефону 13 листопада 2004 року усної вказівки незаконного змісту двом особам – Паулю В.Д. і особі, щодо якої матеріали справи виділені в окреме провадження і цю одну дію кваліфікує за трьома статтями Кримінального Кодексу України, що є неправильним з огляду на пункт 17 постанови Пленуму Верховного Суду України №15 від 26.12.2003р. „Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень”: „Звернути увагу судів на те, що злочини, відповідальність за які передбачена ч.2 ст.157 (...), ч.2 ст.162 (...), статтями 371-373 (...) та ч.2 ст.376 (...) КК України являють собою спеціальні види перевищення влади або службових повноважень. Кваліфікація дій виконавців і співучасників цих злочинів ще й за ст.365 цього кодексу можлива лише за наявності реальної сукупності останніх”.

Таким чином, суд першої інстанції неправильно застосував норму кримінального закону, а саме, частину 2 статті 365 КК України.

Справа в цій частині підлягала закриттю в порядку, встановленому п.2 ст.6 КПК України.

За приписом ст.370 КПК України, якщо за наявності підстав для закриття справи, її не було закрито, - це є істотним порушенням вимог кримінально-процесуального закону.

б) Для застосування статті 157 КК України в цій справі, суду належало звернути увагу на її редакцію, викладену в Законі України № 3504-IV (3504-15) від 23.02.2006р. У відповідності до нової редакції цієї норми, кримінально-карним визнається перешкоджання вільному здійсненню громадянами свого виборчого права або права брати участь у референдумі, перешкоджання діяльності іншого суб'єкта виборчого процесу, ініціативної групи референдуму, комісії з референдуму, члена виборчої комісії, члена ініціативної групи референдуму, члена комісії з референдуму або офіційного спостерігача при виконання ними своїх повноважень, поєднані з підкупом, обманом, або примушуванням.

Отже, нова редакція, зокрема, по-перше, більш чітко визначає коло осіб, діяльність або права яких під час виборчого процесу підлягають спеціальному захисту і, по-друге, *не містить таких окремо визначених кримінально-карних дій, як перешкоджання веденню передвиборної агітації.*

Зазначені у вирoku судом першої інстанції „...громадяни, які приїхали в м.Свалява Закарпатської області для ведення передвиборної агітації на користь одного з кандидатів на посаду Президента України,” не визначені цитованою диспозицією як суб'єкт захисту ні за своїм статусом, ні

за видом діяльності. Агітатори не є суб'єктом виборчого процесу відповідно до ст.12 Закону України „Про вибори Президента України”.

Разом з тим, не можна не звернути увагу на те, що кримінально-карним, за новою редакцією статті 157 КК України, визнається перешкоджання вільному здійсненню громадянами свого виборчого права. Виборче право визначено Статтею 38 Конституції України як *право кожного громадянина України обирати і бути обраним до органів державної влади та органів місцевого самоврядування*. Будь-яке інше розширене тлумачення диспозиції частини 1, а як наслідок – і частини 2 ст.157 КК України (в редакції 2006 року) буде суперечити:

-ч.1 ст.2 КК України, за приписом якої, підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно-небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого Кримінальним кодексом України;

-ч.1 ст.3 КК України, відповідно до якої законодавство України про кримінальну відповідальність становить Кримінальний кодекс України, який ґрунтується на Конституції України та загальновизнаних принципах і нормах міжнародного права.

Перешкоджання праву громадян обирати і бути обраним судом в цій справі не встановлено.

Таким чином, з дня набрання чинності, а саме, з 25 березня 2006 року, Закону України № 3504-IV (3504-15) від 23.02.2006р., в силу ч.1 ст.5 КК України, скасована злочинність такого діяння як перешкоджання насильством, обманом, погрозами, підкупом або іншим чином вільному здійсненню громадянином права вести передвиборну агітацію.

Отже, суд першої інстанції неправильно застосував норму кримінального закону, а саме, частину 2 статті 157 КК України.

Справа в цій частині підлягала закриттю в порядку, встановленому п.2 ст.6 КПК України та з підстав, встановлених ч.1 ст.5 КК України.

За приписом ст.370 КПК України, якщо за наявності підстав для закриття справи, її не було закрито, - це є істотним порушенням вимог кримінально-процесуального закону.

в) Судом неправильно застосована в цій справі і ч.1 ст.294 КК України. Її застосування зумовлене порушенням вимог Статті 62 Конституції України, статті 2 КК України, статей 22, 26, 49, 64, 65, 66, 67, 334 КПК України.

Ці порушення норм Конституції і КПК України стосуються також і застосування статей 157 та 365 КК України.

Обґрунтування викладене у наступному розділі скарги.

3. Щодо істотного порушення кримінально-процесуального закону та невідповідності висновків суду, викладених у вироку, фактичним обставинам справи.

Незалежно від викладеного вище обґрунтування неправильного застосування судом норм кримінального закону, суд не мав законних підстав для визнання наведених у вироку фактичних обставин справи, щодо винуватості Різак І.М. у вчиненні інкримінованих злочинів такими, що є належним чином встановленими.

а). Висновки суду, викладені у вироку, містять істотні суперечності.

Формулюючи доведене обвинувачення, суд визначив, що Різак І.М. 13 листопада 2004 року безпосередньо не приймав участі у масових заворушеннях, які, за висновками суду, мали місце в цей день в місті Свалява Закарпатської області. Активну участь у масових заворушеннях та насильницькому перешкодженні агітаційній роботі, згідно вироку суду, вчинили інші особи.

Організація масових заворушень, вчинена Різак І.М., згідно вироку, полягала у телефонній розмові, усній вказівці незаконного змісту по телефону двом особам. За таких встановлених судом обставин - часу, місця і способу вчинення злочину, неможливо стверджувати, як це робить суд у вироку, що Різак І.М. *одночасно*, особисто і безпосередньо перешкоджав громадянам насильством, погрозами або іншим чином вести передвиборну агітацію. Адже шляхом єдиної встановленої дії – телефонної розмови з особами, які не є агітаторами - Пауль В.Д. та особою щодо якої справа виділена в окреме провадження, неможливо вчинити перешкодження насильством, погрозами веденню передвиборної агітації. Інших дій засудженого, які б стосувалися диспозиції статті 157 КК України, суд не встановив.

б). Висновки суду не підтверджуються доказами, дослідженими в судовому засіданні.

Суд на підтвердження винуватості Різак І.М. У вчиненні злочинів, передбачених ч.2 ст.157, ч.1 ст.294, ч.2 ст.365 КК України, послався у вироку на наступні докази:

1.

- на показання в судовому засіданні потерпілих Гришака С.О., Глібовицького В.Ю., Басовського Д.Л., Гонсьора Р.В., Федаша М.М., Процик О.Ю., Нагірної С.Я., Литвинчук Н.М., Тацей М.І.;

Глібовицький відноситься до тих «агітаторів», які повинні були грати найбільш активну роль в суді і «малювати» жахливі картини з інциденту в Сваляві. Тому кілька днів сидів на засіданні і відмовлявся свідчити, тільки уважно слухав. В перервах вивчав кримінальну справу, а коли дав згоду дати свідчення, то на питання деталізувати деякі події зразу сказав, що він в той вечір приїхав з

Перечина. Коли підсудний Різак, так і не отримавши відповідь ні на одне з уточнюючих питань Глібовицького, сказав, що той просто не був у Сваляві, а намагається щось розповісти з чужих слів, «потерпілий» несподівано заявив, що після того вечора в Сваляві він втратив пам'ять і взагалі зараз його болить голова і він не може говорити. Ми впевнені, що цієї дивної поведінки свідка суддя не могла не помітити. Тим більше, що цей Глібовицький – єдиний з «потерпілих», який ходив на всі засідання, коли там з'являлися інші «потерпілі» (хоча, як бачите, їх було зовсім небагато). Він часто спілкувався з прокурорами, голосно підказував іншим студентам свідкам прямо в залі, що і як відповідати. У відповідь отримував підбадьорюючі посмішки представників обвинувачення. Але суддя все-таки пізніше зробила йому зауваження. Так що цей «свідок» так детально і не зміг, що ж відбулося в Сваляві 13 листопада 2004 року.

Цікавим у цьому списку є «свідок» Басовський. В протоколі як «свідок» його прізвище звучить Басовський. В протоколі як «потерпілого» - Басольський. В суді він взагалі заявив, що давав свідчення тільки 1 раз, а в матеріалах справи є протоколи допиту його як свідка і потерпілого датовані різними датами. Хіба це не ще один приклад фальсифікації кримінальної справи? Але ж суддя вперто не хотіла звертати на це уваги. Складалося таке враження, що їй потрібно було хоч декілька чоловік, які б в загальних рисах переказали з публікацій в газетах «картину жахів із Сваляви», організовану «бандитською» владою.

Що стосується свідка Федаша. За свідченнями інших студентів він теж був одним з керівників приїжджих студентів. Правда, теж був не то спортінструктором, не то аспірантом. В суді так і не з'явився. Адвокати скромно кажуть, що свідок Федаш в суді не допитувався. Тож, який ще приклад фальсифікації вироку треба наводити, якщо суддя посилається як на доказ вини Різак людини, яка свідчень в суді не давала і його свідчення в суді не оголошувалися. Де межа цинізму суду?

Цікавою особою є свідок Тацей Мар'яна Тиберівна. Саме вона і вважається офіційною власницею готелю «Комфорт». Як можна посилатися на її свідчення, що можуть стати доказом вини Різак, пояснити напевно не може і сама суддя Стефанів. Адже п. Тацей в суді і на досудовому слідстві заявила, що 13.11.2004р. вона знаходилася вдома і під час подій в готелі не була присутня. Про все вона знає тільки з розмов. З'явилася в готелі приблизно через тиждень після подій. Що цікаво, що на суді вона заявила, що більше 20-25 осіб готель не поміщає для проживання. Тільки через тиждень нею була створена комісія, яка визначала суму збитків. За яким принципом – не зрозуміло. Ніяких фінансових документів в справі нема. Зазначала на суді і на досудовому слідстві, що під час огляду комісії не описувала майно по окремих кімнатах. Звідки з'явилася сума збитків 10 490 грн. не може пояснити ніхто. Крім того, вона повідомила, що акт огляду готелю 13.11.2004р. їй та її чоловіку не видавався. Різак вона бачила тільки в телевізорі. Як свідчення такого «свідка» можуть бути доказом вини Різак адресуємо знову таки Івано-Франківському апеляційному суді.

Якщо ви проаналізуєте свідчення свідків Процик та Нагірної на досудовому слідстві, то побачите, що їхні свідчення тотожні. Навіть з однаковими граматичними помилками. Чим більше працюєш над темою кримінального переслідування Різака, тим більша огида тебе охоплює. Як ми писали, навіть людина далека від юриспруденції не може не помітити, що показання свідків слідчий робить «під копірку». Навіть не змінюючи чоловічий рід на жіночий. Дійшло до того, що із протоколів допиту виходить, що студентка Нагірна проживала в одній кімнаті зі студенткою Нагірною. Тобто, сама з собою. Підсудний Різак не раз наголошував на цьому, але студентки Нагірна і Процик намагалися на суді знову ж таки в загальних рисах розповісти про напад на готель. Коли Різак поставив уточнюючі запитання, то вони розхвилювалися так, що не могли продовжувати давати свідчення. Або робили вигляд. Бо суддя Стефанів бачила ці фальсифікації як і знала те, що анкетних даних проживання в Свалявському готелі «Комфорт» 13 листопада 2004 року саме цих студенток не існує. Що це означає? Це наводить на думку, що ці «потерпілі» студентки взагалі не були не те, щоб в готелі «Комфорт», а може й у самій Сваляві.

Фальсифікація досудового слідства щодо протоколів допиту пані Н. Литвинчук і її чоловіка – це, напевно, апогей Балогівської прокуратури проти Різака. Підсудний Різак на суді це оголошував, а ми повторимо, що стосується п. Н.Литвинчук. Так от: допит свідка Н. Литвинчук було закінчено о 15:50 17 лютого 2005 року у приміщенні прокуратури Кременецького району Тернопільської області. А вже о 16:05 цього ж дня п. Литвинчук дає покази в приміщенні прокуратури Львівської області. Ви можете якось пояснити такі речі, якщо між Львовом і Кременцем понад 200 км? Це поясненню не піддається. Це називається таким словом, яке ми часто вживаємо, - дика, злочинна фальсифікація кримінальної справи. Але ми зараз хочемо звернути увагу на те, що суддя послалася на те, що покази п. Литвинчук є доказом вини Різака. Наголошуємо ще раз, що ні один «потерпілий» не назвав жодної претензії до Різака і на відповідні запитання адвокатів та підсудного всі вони відповідали: з Різаком не знайомі і ні в чому його обвинувачуємо. Крім того п. Литвинчук, як і пані Нагірна, і Процик, в своїх свідченнях в досудовому слідстві і на суді заявила, що ніякого фізичного насильства до них не застосовувалося. Суддя Стефанів так і не роз'яснила в мотивувальній частині вироку, куди ж ділася та частина молодих людей, які не належали до так званої «групи Пауля». Давайте зачитуємо свідчення Литвинчук і вам, напевно, додаткових аргументів щодо політичної заангажованості і фальсифікації кримінальної справи не потрібно буде. Але ми їх будемо наводити все більше й більше. І так цитата з показів Н.Литвинчук: «Під готелем на вулиці почали збиратися якісь люди. Їх було більше 20 чоловік. Віком вони були до 40 років. Я стояла на балконі і за вказаними подіями спостерігала. Я зауважила, що спочатку до місця події почали під'їжджати автомобілі з голубими стрічками від штабу кандидата в Президенти України Януковича. В загальній кількості я нарахувала приблизно біля шести автомобілів. Згодом почали приїжджати автомобілі зі штабу Ющенка з помаранчевими стрічками. Один автомобіль був з пізнавальними знаками працівників міліції.» То чи

можна зараз говорити про бездіяльність правоохоронців, які зробили все, щоб конфлікту не було? Чому суд, а тим більше досудове слідство, так і не встановили ролі в названих подіях активістів штабу Юценка і їх лідерів Балоги, Петьовки, Токаря? Запитання залишається риторичним до цих пір.

- та на оголошені в процесі судового слідства показання потерпілих Сапрун І.А., Онищука Д.П., Бондарської Л.Ю., Литвинчука С.П., Чернявської Ю.Ю., Бойсана Ю.Я., Косінського М.В., Реути О.М., Ярути І.М., Свінтозельського І.С., Ільницького Ю.Л., Олійника О.М., Подворної Ю.О., Горона М.Я.

На думку суду покази цих потерпілих підтверджують факт нападу, захоплення будівлі та насильного виселення з готелю „Комфорт” у м.Свалява, перешкоджання проведенню передвиборної агітації.

А на нашу думку, ці оголошення підтверджують тільки, що ніяких масових заворушень не було, а була масштабна фальсифікація кримінальної справи проти Різака. Тому ніхто і не хотів бачити живих свідків у суді, а обвинувачення хотіло, щоб просто зачитали так звані протоколи допитів. Мабуть, не думали, що Різак їх добре вивчить і вони попадуть в пастку. Підсудний показував суду десятки однакових по тексту «протоколів допиту».Наводив приклади. І суддя після цього називає оголошені показання доказами вини Різака. Нагадаємо судді деякі акценти, які звучали в суді. Та після такого вироку по स्वाлявському епізоду пані Стефанів самій недалеко до того місця, де незаконно сидів Різак. І не допоможе їй «криша» з Генеральної прокуратури. До прикладу, свідок Савка В.В. в судовому засіданні заявив, що під час досудового слідства під час допиту відповіді писав власноручно. В матеріалах справи є тільки ксерокопії його допитів, надрукованих слідчим? Звідки вони з'явилися? Крім того свідок заявив, що він давав свідчення не в прокуратурі, а в одному з рай відділів міліції Львівської міліції? Яке відношення має львівська міліція до справи Різака. Гарантую, що в 1937 році справи «робили» краще. Що зробиш, замовники – бандити, то й усе робиться по- бандитськи.

Сам слідчий Мисяк на судовому засіданні заявив, що він не знає звідки взялося формулювання«масові заворушення» по відношенню щодо स्वाлявських подій. Коли в суді Різак показав Мисяку ці схожі як краплі води за текстом протоколи, той тільки і міг вимовити: «Розумієте, то був вал...» От і вся аргументація фальсифікацій. Думаєте, що суддя цього не чула? Чула і писала наступне в окремій постанові до вироку: «В матеріалах кримінальної справи наявні процесуальні документи в ксерокопіях з різними номерами кримінальних справ. а будь – які процесуальні рішення щодо їх обґрунтованої появи в справі, слідством не прийняті...Зокрема, в протоколах допитів свідків має місце одні й ті ж самі покази з однаковими граматичними помилками, що в суді призвело до заперечення свідками даних показань на слідстві. Окремі свідки взагалі заперечили в судовому засіданні ознайомлення з протоколами їх допитів на досудовому слідстві».Як могла суддя після таких своїх слів приймати до уваги такі ксерокопії протоколів та ще й називати їх доказами вини Різака.

Покажемо Вам ще один наглядний приклад. Цитуємо Витяг з так званого протоколу допиту свідка Чернявської: «По суті заданих мені запитань можу показати, що на даний час обставин вчинення нападу на мене Стодівку І.І., Налену О.С., Гребенко М.І. та Скшипека в 1994 році детально не пригадую. Я підтверджую покази дані мною по вказаному факту в ході досудового слідства та судового слідства, оскільки вони правдиві.

22.01.1994 року я з подругами Стодівкою і Наленою О.С., Гребенко М.І. повертались на Україну з республіки Польща. Кордон ми пересікали на митному посту «Щегині». Кордон ми пересікали на автомобілі під керуванням громадянами Польщі Скшипека Я.В.. Він віз на територію України килими і мав нас довести до м. Городок. В якій це годині було, я на даний час не пригадую, однак це було вночі. Пересікши кордон, ми поїхали в напрямку м. Городок. На об'їзній дорозі м. Судова Вишня наш автомобіль наздогнав автомобіль ВАЗ шостої моделі без номерних знаків червоного кольору...». Ми думаємо, що ви зрозуміли, що до кримінальної справи Різака підшито протокол допиту студентки Чернявської 1994 року, коли вона мала якісь проблеми при переході кордону. Можете собі уявити зараз, що таке «кримінальна справа Різака»? Коли підсудний зачитав на суді слідчому Самбіру копії протоколів допитів свідка і потерпілої Чернявської, а вони схожі як дві краплі води і, навіть, друкарські помилки одні й ті ж, то той спочатку розгубився. Тим більше, що з протоколу випливало, що слідчий Самбір цю потерпілу і свідка допитував всього 10 хвилин. На папері вийшло 5 друкованих аркушів, частина яких стосувалася польських подій 1994 року. Нагадаємо, на всяк випадок, що предметом допиту були Свалявські події. Цей смішний факт абсолютно не образив слідчого. Він розумів, що це все комедія, але трагедія для Різака. Коли Різак запитав слідчого про те, яке ж відношення мають польські переслідування і перестрілки 1994 року до Свалявських подій, слідчий Самбір відповів: «Ну що Ви, це ж папірці, це не протоколи допитів.» Тобто сам слідчий, член слідчо-оперативної групи, створеної Медведько О.І. по «справі Різака» не захотів визнавати «протоколів», які ж сам з своїми колегами і готував. А суддя визнала. Ще й засудила Різака.

Серед оголошених є і «протокол» допиту Сергія Литвинчука. Зверніть увагу, що в Кременці він дає покази о 12:50, а вже о 13:10 він на допиті у Львові. Фальсифікували так, що не вникали навіть у місце й час допиту. Суддя у вироку говорить, що судом встановлено «що до приміщення вказаного готелю прибуло багато осіб. Вони поводили себе зухвало. Провокували конфлікти». А тепер цитуємо покази того ж Литвинчука, на якого посилається суд: «Я зауважив, що від штабу Ющенка був джип темного кольору, виробництва, напевно, Японії, автомобіль Мерседес – 500, якщо я не помиляюсь, та ще один-два автомобілі, які мали атрибути штабу Ющенка. Інші автомобілі були від штабу Януковича. Люди, які зібралися під готелем, були спортивної будови тіла, коротко стрижені». Знову запитання до судді: так які ж особи вели себе зухвало? Ті, що від штабу Ющенка, чи ті, що від штабу Януковича. Суд так і не розібрався, а засудив тільки прихильників Януковича.

А свідчення Миколи Горона? Після зачитання суддею його свідчень підсудний звернув увагу судді на те, що на підставі цього свідчення слідчий повинен бути притягнутий до кримінальної відповідальності за розголошення таємниці досудового слідства. Справа в тому, що Микола Горон, до речі, теж підприємець-спортінструктор, відмовився давати свідчення слідчому у зв'язку зі станом здоров'я, а лише підтверджує покази свого брата Володимира. Яким чином один свідок дізнався про свідчення іншого свідка, допит якого проводився на кілька годин раніше?

А тепер подивіться на протоколи допиту Бойсана Ю.Я. та Косінського М.В.. Ви побачите, що обидва допитувалися одночасно одним і тим же слідчим впродовж десяти хвилин. Крім цього, як побачимо з ксерокопій, Косінський допитувався в якості свідка 21 лютого, а потерпілим став ще раніше - 16 лютого. І суддя продовжує це називати «доказами вини Різака».

Льницький Ю.Д. в своїх показах свідчить, що до нього ніхто не застосовував фізичну силу і ніхто нічого в нього не вкрав.

Абсолютна більшість оголошених судом свідчень «потерпілих» лише підтверджує те, що вони один до одного говорять про моральну шкоду у вигляді перешкоджання проведенню виборчої агітації. Хоча, нагадаємо ще раз нашим читачам, що проживаючи в готелі за два дні так такої агітації і не проводили. Знову залишається питання: для чого ж вони приїхали в Закарпаття?

Тобто, суд першої інстанції не заперечує, що з допомогою цих показів не можна встановити та довести ні злочинні дії засудженого, ні причинний зв'язок між його діями та наслідками.

Крім того:

Потерпілий Глібовицький В.Ю., зокрема, пояснив, що події того дня 13.11.04р. перестав пам'ятати, як зайшов у готель по свої речі, а що було до того і після того, пам'ятає дуже погано (т.24 а.с.138).

Потерпіла Тацей М.І. 13.11.04р. не була ні в місті Свалява, ні біля готелю „Комфорт”.

Потерпілий Федаш М.М. судом не допитувався.

Потерпіла Нагірна С.Я. пояснила суду, що 13.11.04р. ні вона, ні інші особи будь-якою агітаційною роботою не займалися, до неї насильство не застосовувалось і не бачила застосування насильства до інших (т.24 а.с.151 – 154).

Всі зазначені допитані судом особи, яких суд назвав потерпілими, пояснювали, що вони станом на листопад 2004 року навчались в різних вищих навчальних закладах країни, погодилися на пропозицію поїхати на Закарпаття агітувати тому, що бажали побачити місцеві краєвиди за рахунок невідомих осіб, які фінансували проїзд, харчування та проживання. 13 листопада 2004 року вони агітаційною роботою у місті Свалява не займалися, агітаційних матеріалів не отримали. Вечором того дня їх примусили виїхати з Сваляви.

Всі без виключення пояснили, що їм зовсім нічого не відомо про причетність Різака І.М. до подій у м.Свалява, які мали місце 13.11.2004 року.

Про це пояснювали суду: потерпілий Глібовицький – 17 січня 2007 року (т.24 а.с.132-141); потерпілі Тацей, Нагірна, Процик – 31 січня 2007 року (т.24 а.с.141-160); потерпіла Литвинчук – 22 лютого 2007 року (т.24 а.с.195-216); потерпілі Савка, Басовський – 5 квітня 2007 року (т.24 а.с.288-301); потерпілі Шишко, Гонсьор, Гришак – 18 квітня 2007 року (т.24 а.с.301–321).

З оголошених пояснень потерпілих, перелічених судом, є можливість дійти такого ж висновку.

Суд не повинен був обґрунтовувати винуватість Різака І.М. переліченими показами потерпілих, допитаних в суді, і, тим більше, посилались на оголошені з ксерокопій протоколів допитів пояснення, оскільки вони не мають сили доказів тому, що здобуті незаконним шляхом, що є неприпустимим відповідно до Статті 62 Конституції України.

Так, відповідно до вимог ст.66 КПК України, докази в кримінальній справі збираються наступними процесуальними шляхами:

Стаття 66. Збирання і подання доказів

Особа, яка провадить дізнання, слідчий, прокурор і суд в справах, які перебувають в їх провадженні, вправі викликати в порядку, встановленому цим Кодексом, будь-яких осіб як свідків і як потерпілих для допиту або як експертів для дачі висновків; вимагати від підприємств, установ, організацій, посадових осіб і громадян пред'явлення предметів і документів, які можуть встановити необхідні в справі фактичні дані; вимагати проведення ревізій, вимагати від банків інформацію, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб у порядку та обсязі, встановлених Законом України "Про банки і банківську діяльність" ([2121-14](#)). Виконання цих вимог є обов'язковим для всіх громадян, підприємств, установ і організацій.

Докази можуть бути подані підозрюваним, обвинуваченим, його захисником, обвинувачем, потерпілим, цивільним позивачем, цивільним відповідачем і їх представниками, а також будь-якими громадянами, підприємствами, установами і організаціями.

У передбачених законом випадках особа, яка провадить дізнання, слідчий, прокурор і суд в справах, які перебувають в їх провадженні, вправі доручити підрозділам, які здійснюють

оперативно-розшукову діяльність, провести оперативно-розшукові заходи чи використати засоби для отримання фактичних даних, які можуть бути доказами у кримінальній справі.

Слідчий не скористався жодним з можливих процесуальних шляхів для отримання пояснень вищевказаних осіб, не визнавав їх потерпілими. Він „запозичив” ксерокопії постанов про визнання потерпілими та ксерокопії протоколів допитів цих людей зі справ, які були в провадженні інших слідчих і здобуті як докази іншими слідчими, підшив їх до розслідуваної справи і включив в додаток до обвинувального висновку. Ксерокопії протоколів про визнання потерпілими знаходяться в томі 16 на аркушах справи 28-29, 63-320, в томі 18 на аркушах справи 93-118. Протягом судових слухань суд першої інстанції так і не з’ясував по яким кримінальним справам ці люди визнані потерпілими, де знаходяться докази, передбачені ст. 65 КПК України – постанови про визнання їх потерпілими та показання потерпілих. Намагання сторони захисту з’ясувати ці питання не мали успіху, оскільки суд відмовив у клопотанні витребувати одну із справ, з якої виділялись матеріали, із Свалявського районного суду Закарпатської області.

Використання зазначених вище показань суд пояснює тим, що слідчий виділив вказані матеріали з іншої кримінальної справи в порядку ст. 26 КПК України і в кінці кожного тому засвідчив відповідність процесуальних документів, що не суперечить вимогам закону.

Слід зауважити, що за приписом ст. 26 КПК України, виділенню підлягають не матеріали, а справа і лише у випадках, які викликаються необхідністю і коли це не може негативно відбитися на всебічності, повноті і об’єктивності дослідження і вирішення справи.

Отже, виділена справа повинна не втрачати вигляду кримінального провадження і наявні в ній „процесуальні документи” – встановлених статтею 65 КПК України вимог до доказів у кримінальній справі.

В даному випадку досудовим слідством порушені вимоги статей 26, 65, 66 КПК України, а обґрунтування обвинувального вироку цими доказами судом, становить порушення вимог статті 334 КПК України та Статті 62 Конституції України.

2.

- на показання в судовому засіданні допитаних в якості потерпілих та свідків працівників Свалявського РВ УМВС України в Закарпатській області Шелепа М.І., Залози С.М., Бабинця В.А., Паппа В.Д., Улмана В.Т., Поцко В.П., Орешко В.С., Бізілі І.В. та на оголошені в судовому засіданні показання Буташи М.М., Кондора І.І.

З пояснень працівників міліції вбачається, що 13 листопада 2004 року вони в робочому порядку отримали інформацію про поселення значної кількості людей в готелі „Комфорт” у м.Свалява. Зокрема, Залога С.М., котрий обіймав посаду начальника відділу громадянства і міграції Свалявського РВ УМВС України в Закарпатській області, стверджує, що отримав таку інформацію

від начальника відділу – Бізілі І.В. з одночасною вказівкою про перевірку паспортного режиму. Паспортний режим він перевіряв, пересвідчився, що в готелі знаходяться туристи, зняв копії з їхніх анкет і з готелю не пішов, оскільки побачив, що біля готелю почали збиратися сторонні особи. Біля готелю також з'явилися інші працівники міліції - Шелеп М.І., Бабинець В.А., Папп В.Д., Улман В.Т., Поцко В.П., Орешко В.С., Бізіля І.В., Бутах М.М., Кондор І.І., також приїхала оперативна група. Контролювати ситуацію їм надав вказівку начальник райвідділу – Бізіля В.І., котрий, в свою чергу, отримав таку вказівку від свого обласного керівництва. Всі разом вони спостерігали як незнайомі люди виводили мешканців готелю на вулицю (т.24 а.с.116-122).

Про існування вказівок Різака І.М. щодо виселення людей з готелю або вчинення ним інших дій, жодному з працівників міліції нічого не було відомо.

Про це свідчать допити: Залози С.М., Панн В.Д., Поцко В.П., Шелеп М.І., Улман В.Т. в суді 16 січня 2007 року (т.24 а.с.116-132) та допит Бізілі І.В., Бабинця В.А., Орешко В.С. в судовому засіданні 13 березня 2007 року (т.24 а.с.228-247)

Будь-яких претензій до Різака І.М. працівники міліції не мають, із заявами про визнання потерпілими не звертались, стверджують, що не вважають себе потерпілими по справі.

Отже і ці докази не доводять будь-якої причетності Різака І.М. до подій у м.Свялява. Єдине виключення – покази потерпілого Бізілі І.В. (суд у вирокі стверджує, що він є свідком).

На думку суду, причетність Різака І.М. має підтвердити потерпілий Бізіля І.В. котрий пояснив суду, що після проникнення невстановлених слідством осіб у готель: “...йому зателефонував Різак І.М., який в грубій формі повчав його щодо виселення агітаторів та погрожував зняттям з посади”. В дійсності Бізіля І.В. уточнив, що з Різаком І.М. він особисто знайомий не був і до подій, які мали місце в готелі, ніколи по телефону не розмовляв. Щодо телефонної розмови 13 листопада 2004 року, уточнив наступне: „Я не впевнений, що до мене телефонував Різак Іван Михайлович. Я тільки чув голос по телефону. Чи дійсно в трубці говорив Різак Іван Михайлович, не знаю і ствердити не можу”. (т.24 а.с.228-247). Суд не пояснює у вирокі чому уточнюючі пояснення цього потерпілого не беруться ним до уваги. Таке без мотивно вибіркове ставлення до доказів підтверджує наявність процесуальних порушень, передбачених ст. 369 КПК України.

3.

- на дані протоколу огляду місця події від 13.11.2004 року (т.15 а.с.50-73);

Цей доказ, як і багато інших, є особливим. Слідчий Мишак сказав в суді, що він нічого не міг оглянути, бо прийняв справу значно пізніше. Господарка готелю з протоколом огляду місця події не ознайомлювалася. Але найцікавіше те, що цей протокол огляду підписаний таким собі Володимиром Горonom, основним керівником групи так званих «студентів-агітаторів». Чому так кажуть? Сам п. Володимир працює в м. Кременець Тернопільської області одним із інструкторів спортивного клубу, як і його рідний брат Микола Горон. Бачите, які мирні студенти були в Свяляві! Так от досудове слідство і суд констатує, що студентів «викидали» на вулицю і під дулами зброї вивозили з готелю. Як же тоді п. Горону ще з одним таким студентом вдалося після інциденту обійти всі кімнати готелю, описати «погромлені кімнати» і підписати протокол огляду події? Ми не наголошуємо знову, що це не протокол, а ксерокопія. Ми звертаємо увагу, що він підписаний зацікавленими особами, яких слідчі і суд називають потерпілими. Хіба такий протокол може бути об'єктивним і відповідно процесуальним документом? Це ще раз підтверджує те, що справа Різака, як і обвинувальний вирок, сфальсифіковані.

А може справа в іншому? Дуже не хотіли представники прокуратури, щоб брати Горони з'явилися в суді. Так потім і сталося. Їх не було. Бо, можливо, ми би з зовнішнього вигляду зрозуміли, хто такі «молодики спортивного виду кримінальної зовнішності» були у Сваляві. Цікаво, чому в суді не було зачитано покази Володимира Горона? В протоколі допиту, який є в матеріалах справи, він чітко каже, що він разом із своїми друзями під час інциденту в Сваляві були озброєні різними предметами (зокрема, ніжками від табуреток) і готові були до бійки. А, можливо, і брали участь у бійці? Адже на початковому етапі розслідування слідство розглядало неправові дії як «гостей» готелю, так і тих, що там проживали.

А ще є цікавими покази Володимира Горона, де він каже, що люди, які зайшли в готель, не мали наміру битися, а просто попросили їх спуститися вниз до автобуса. А чи не може це означати, що команду на виселення і від'їзд студентів, тим паче в супроводі міліції (а це підтвердили «помаранчевий» нардеп Кеменяш, міліціонери і студенти) дали Балоба і Петьовка. Бо не можу я повірити, що нардепи «нашоукраїнці» при бажанні не переселили б цих студентів в інший готель і не змогли б за допомогою своїх спортивних інструкторів з Мукачева, Кременця та інших міст їх захистити. Отже, це була добре продумана провокація.

Та повернемося до протоколу огляду. Не могла суддя не бачити, тим більше підсудний на це не раз звертав увагу, що протокол огляду підписаний людьми, які пізніше визнаються потерпілими. Ще раз наголошуємо на цьому, бо при бажанні можна було знайти понятих зі сторони, які б могли бути об'єктивними в цій справі. Чи може правду казав Різак, що фото кімнат готелю монтувалося в телестудії Балогівської «Барви». Хіба цей протокол огляду може бути доказом вини Різак? Судіть самі.

- на дані висновків судово-медичних експертиз №№ 287, 288 від 01.12.2004р., згідно яких у Орешка В.С. і Залого С.М. виявлені легкі тілесні ушкодження (т. 15 а.с. 240-241, 256-257);

Зразу звертаємо увагу, що експертиза датована груднем, а не одразу після інциденту в Сваляві. Напевно, на її проведення теж вплинула «помаранчева революція». Хіба експертиза встановила, що міліціонери Орешко і Залоба отримали легкі тілесні ушкодження 13.11.2004р. біля готелю «Комфорт»? Та ні, вона лише констатувала, що вони могли їх отримати в цей час. Бо на запитання підсудного до начальника Свалявського бюро судмедекспертизи п. Лизанця «Чи не могло це статися 15, 14 чи 16?» той дав ствердну відповідь. Та й взагалі дивно, що під експертизу «підганялися» тільки двоє міліціонерів, адже за початковою версією слідства «побито» було більше десятка міліціонерів.

Але найдивніше те, що суд це визнає за доказ після того, як п. Залоба С.М. в суді детально пояснив, що ні до якої судмедекспертизи в житті він не звертався. Його свідчення є в протоколі суду. Суд так і не зміг встановити, чому саме постраждалий Орешко, під час інциденту вилучив рушницю з бойовими набоями в п. Удворгелі, помічника «помаранчевого» нардепа. І зброя ця, як показують матеріали слідства, була не в машині, а п. Удворгелі бігав з рушницею у дворі біля готелю. Не випадково, в матеріалах справи це теж є, слідчі робили судово-балістичну експертизу (може Кеменяш чув постріли саме з неї, бо іншої зброї на місці інциденту ніхто не виявив). На підставі факту вилучення зброї робився навіть обшук в приміщенні фірми «Алекс», якою керував п. Удворгелі. Найцікавішим в цій історії є те, що постанову про відмову в порушенні кримінальної справи проти Удворгелі п. Мисяк підписав тільки 15 березня 2005 року. Тобто, тільки після свідчень

п. Балого, який заявив, що в інциденті винна обласна влада. От вам і доказ! Суд цим подіям і матеріалам взагалі не дав ніякої оцінки.

Мало того, судмедексперт сказав, що в заключенні судмедекспертизи взагалі не потрібен підпис постраждалого, згідно нової інструкції. Тому там і не має підпису п. Залого. Так що, шановні читачі, зверніться в найближче бюро судово-медичної експертизи – може і ви вже визнані постраждалими і претендуватимете на статус учасника бойових дій. От ще один такий доказ проти Різака! Суцільний фальсифікат.

- на дані письмових заяв потерпілих Костецького Є.О., Парфенюка С.Ф., Горона М.Я., Свінтозельського І.С., Ярути І.М., Федаша М.М., Шишка А.П., Подворної Ю.О., Горона В.Я., Глібовицького В.Ю., Савки В.В. (т. 15 а.с.127-138);

Невже пані Стефанів так і не почула в суді свідчень і студентів, і міліціонерів, що не було ніяких заяв від проживаючих в готелі «Комфорт»? Ніхто після інциденту не звертався ні в міліцію, ні за медичною допомогою. Це ще раз свідчить про те, що ніяких постраждалих в той вечір не було. На це звертав увагу підсудний, в тому числі і в своєму клопотанні, де цитував нардепа Кеменяша, що той десь через тиждень передав ксерокопії десятки заяв студентів. Самих заяв так і не з'явилося. Різак ще довго намагався з'ясувати в суді де ж заяви всіх «постраждалих». Ні досудове слідство, ні суд відповіді на це питання не дали. Вибачте, але це вже просто професійна «тупість» помножена на кар'єрну і матеріальну зацікавленість. Адже мова йде не про юридичну оцінку доказів. Ми вам демонструємо, що пройшла чиста фальсифікація вироку, за що суддя Стефанів рано чи пізно відповідь перед законом. Балого не вічний при владі. Справедливість переможе.

- на дані протоколів пред'явлення осіб для впізнання по фотознімках від 06.12.2004 року та 08.12. 2004 року, згідно яких працівники міліції Залого С.М., Бабинець В.А., Бізіля І.В., Буташ М.М., Папп В.Д., Шелеп М.І., Орешко В.С., вказали на Паульо В.Д. як на особу, яка керувала нападом та брала участь у нападі на готель «Комфорт» у м.Свалява 13.11.2004 року (т. 15 а.с.346-349, 250-251, т.17 а.с.89-104);

Дурня вищого ґатунку! Паульо знаходиться в слідчому ізоляторі. Майже сім місяців не визнає себе винним і в Свалявському суді. Не визнав себе винним і в Івано-Франківському апеляційному суді. Паульо заявив, що він приїхав на місце події після інциденту. Про це говори і Різак в своїх свідченнях: йому було відомо, що Паульо з'явився там пізніше. Як і Балого, Петьовка, Токар. Адже Паульо – президент клубу Вищої ліги. Це ж не бандит з вулиці, як хотіли його представити «помаранчеві», яким він зараз вірно служить.

Так от очна ставка Паульо і колишнього начальника міліції Бізілі відбулася. А всі інші чомусь цієї процедури не пройшли, а тільки по фото впізнавали Паульо. Дивина та й годі. Почитайте в

кримінальній справі свідчення міліціонерів. Там вони чітко говорять, що про Пауля тільки чули, а впізнати не можуть. Про це більшість з них заявляли і на суді. Але суду все це «до лампочки»?

- на дані протоколів пред'явлення осіб для впізнання по фотознімкам від 10.12.2004 року, згідно яких потерпілі Гришак С.О., Федаш М.М., Шишко А.П. вказали на Пауля В.Д. як на особу, яка керувала та брала участь в нападі на готель "Комфорт" у м. Сваляві 13.11.2004 року (т.15 а.с.355-360);

Цікаво, чому тільки ці три студенти (одного взагалі нема) за фотографіями підтверджують участь Пауля в нападі на готель? Чому не було очних ставок? Чому студентів тільки троє, а не п'ятеро? Чому не десять? Може, просто цього достатньо для фальсифікації вироку суду? Зверніть увагу, з якою інтенсивністю в другій половині грудня проводиться розслідування і складові розслідування вже майже доводять вину Пауля, а в суд справа йде тільки через сім місяців. За кілька місяців ідентифікувати із ста чоловік, що брали участь в інциденті (за версією слідства), слідчі змогли тільки Пауля. Невже всім, і судді зокрема, ще не зрозуміло, що нікого сам інцидент не цікавив. Там ніхто не постраждав, тому і так звані потерпілі майже ніхто не хотів з'являтися в суді. Мета була одна – «добити Пауля», щоб той дав хоч якісь покази на Різак.

Іноді здається, що судове слідство проводила висококваліфікована суддя Стефанів, а вирок, який вона зачитала, писав хтось інший. Бо цей вирок абсолютно не відповідає оцінкам тих чи інших подій, розглядуваних в судових засіданнях. Тому на закінчення маємо вирок-фальсифікацію як спільний знаменник роботи суду і прокуратури... Фантастика! І головне ніхто не хоче визнати, що відношення до цього всього «процесу» Різак не мав жодного.

- на дані висновку службового розслідування від 16.12.2004р. за фактом отримання тілесних ушкоджень працівниками міліції Залою С.М. та Орешком В.С.;

Цей висновок настільки не професійний, що важко давати якусь оцінку. Подивіться тільки на його початок, де говориться, що він готувався на виконання усного доручення керівництва УМВС. Та якщо Ви, пан Чепак, вважаєте, що ваші колеги постраждали, то зробіть це професійно. Бо в матеріалах за підписом Чепака є «Висновок про підсумки службового розслідування за фактом отримання тілесних ушкоджень начальником ВГІРФО Свалявського РВ УМВС України в Закарпатській області Залою С.М. та інспектором ДПС ВДАї цього відділу Орешком В.С.", датований 16 грудня 2004 року. Дивний такий документ з професійної точки зору. Цим документом встановлено, що 13 листопада 2004 року в готелі Комфорт в місті Сваляві поселилась група із 50-ти молодих осіб чоловічої та жіночої статі (згадайте, що матеріали слідчого Данчі йде мова про 42-х студентів – членів політичної партії «Пора». Мабуть Чепак з Данчею не всі партійні квитки перевірили, бо на суді виявилось, що членів «Пори» взагалі не було в Сваляві.

Як встановив Чепак, місцева міліція з'ясувала, що в готелі проживали студенти учбових закладів з метою здійснення агітації громадян за кандидата в Президенти України Ющенка В.Ю. А тепер згадайте, що всі міліціонери засвідчили, що студенти говорили про туристичну мету їхнього приїзду. Так ж мета була написана ними і в анкетах проживаючих.

Чепак встановив, що біля входу в готель зібралося біля тридцяти агресивних молодих людей, потім їх стало біля 60 осіб(а де ж ті 100 чоловік, чисельність яких встановлена слідством і судом, але ідентифіковано було за п'ять місяців слідства слідчим Львівської прокуратури - паном Мисяком одного Пауля В,Д.

Чепак В.І. констатує, що правопорушники нанесли удари міліціонерам Залозі С.М. та Орешко В,С., внаслідок чого їм було нанесено тілесні ушкодження, про що нібито свідчать результати судмедекспертизи. Правда, пан Чепак так і не пояснив звідки появились результати експертизи Залози С.М., бо той і на досудовому слідстві і в суді заявив, що не проходив експертизи. Пане Чепак, Ви також не з'ясували, чому Орешко В.С. постраждав, Адже саме він влучив зброю в помічника нардепа п.Удворгелі. Ф як обурило пана Чепака те, що Бурлака Б.Б. порушив кримінальну справу не за фактом скоєння злочину групою осіб Пауля, а у зв'язку з тим, що ці дії нібито допустили вказані студенти.

Просто пан Бурлака хотів все чесно розслідувати, бо в нього не було сценарію, написаного на «Барві». Бо як показало подальше розслідування справи, Паулю на місце інциденту приїхав пізніше, а Удворгелі бігав з рушницею якраз під час інциденту.

Ви так в своєму «висновку» не вказали, а що ж там робили Балога, Петьовка, Токар. Не вистачило героїзму! Треба було зафіксувати побиття міліціонерів «бандою», що «підтримувалася» Різаком.

- на дані акту підрахунків збитків в готелі "Комфорт" від 01.12.2004 року (т.16 а.с.191);

Цей «доказ» теж з області фантастики. Різак Більше десяти разів звертався до суду з проханням провести судово-бухгалтерську експертизу готелю «Комфорт», щоб встановити збитки при інциденті. Суд постійно відмовляв без будь-яких пояснень. Насамкінець, суд прийняв постанову про відмову проведення такої експертизи через відсутність відповідних фінансових документів. Тобто, нема жодного бухгалтерського правового документу, який би вказав суму збитків. Мало того, так звана власниця готелю сказали, що вони суму збитків встановлювали «на око». Нагадаємо, що сама власниця, гр. Тацей, з'явилася в готелі через тиждень після інциденту, створювала комісію для оцінки збитків із своїх працівників, з результатами роботи комісії так і не ознайомила. Крім того, нагадаємо, що в суді вона засвідчила, що з актом огляду її теж не ознайомили. Невже суддя просто механічно переписувала з обвинувального висновку прокуратури суму збитків? Невже вона забула

навіть про свою постанову, якою констатувала неможливість встановлення суми збитків? Мабуть, це робилося суддею на радість Балозі і Бенці.

- на дані роздруківок розмов з мобільних телефонів (т.17 а.с.232-334).

Той, хто не знає матеріалів справи, може подумати, що в кримінальній справі є санкціоновані судом матеріали роздруківок розмов губернатора Різака, які стали доказом його винуватості. Трошки почекайте і посмієтесь. До матеріалів справи слідчий приєднав дані не роздруківок розмов, а дані телефонних з'єднань мобільних телефонів, які належали Паульо і його друзям. І якби в той вечір Різак по телефону переговорив з Паульо (а це найголовніше обвинувачення – Різак по телефону дав Паульо злочинну вказівку), то слідчий на radoщах би підстрибував. Хоча з іншого боку, губернатор Різак, який цікавився футболом, дійсно міг подзвонити прямо Паульо і поцікавитися як ідуть справи в команді. А тут слідчому якраз «не пощастило». В той вечір ніяких з'єднань телефонних з Паульо Різак не робив. І матеріали т.17 це підтверджують. Мало того, номер того телефону, який хотіли «приписати» Різаку в суді, але він йому не належав, мав з'єднання одним із колег по футбольному клубу Паульо, який по справі «Свалявського епізоду» взагалі не проходить. Мало того, суддя загнала себе в зовсім глухий кут, адже саме в іншій постанові, якою епізод по зловживанню Різаком службовим положенням був відправлений на дослідження, стоїть завдання прокуратурі встановити кому той телефон належав. Вам, напевно, смішно. Мені також. А Різаку не зовсім, бо всі ці моменти є складовою масштабної фальсифікації «кримінальної справи Різака». Бо навіть роздруківки телефонних з'єднань, до яких Різак не має ніякого відношення подають у вирок як роздруківки розмов з мобільних телефонів.

Пані Стефанів! І це по-вашому доказ винуватості Різака? Ганьба!

В оскаржуваному вирокі все вищенаведене суд визнав письмовими доказами, які підтверджують винуватість Різака І.М.

З таким твердженням не можна погодитись, оскільки, по-перше, за своїм змістом жоден із наведених документів не містить фактичних даних про діяння Різака І.М., і, по-друге, за своєю формою є незавіреними ксерокопіями непроцесуального походження, що позбавляє можливості визначити їх в якості доказів, які відповідають вимогам ст. 65 КПК України. Посилання у вирокі на вказані ксерокопії становить порушення вимог ст.65 КПК України та Статті 62 Конституції України.

4.

- на пояснення свідків Паульо В.Д., Пацкана В.І., Зозулі І.І. як на досудовому слідстві, так і в суді про те, що Різак І.М. по телефону кілька разів давав вказівку Паульо В.Д. та Пацкану В.І.

„поїхати в м.Свалява і повикидувати з готелю якихось студентів, що приїхали агітувати за Ющенка”, таку ж вказівку отримав і Рушак Б.І.;

- на пояснення свідків Машіко І.І., Поповича В.І., Гуранича В.В., Русинковича, Мастяк та Рушак Б.І.

Зразу скажемо, що Машіко І.І., Попович В.І., Гуранич В.В., Русинкович, Мастяк та Зозуля І.І. взагалі Різака не знають. Вони посилалися в суді, що вони щось від когось чули про вказівки Різака. Але ні на досудовому слідстві, ні в суді так ніяких підтверджень якихось незаконних дій Різака не навели. Мало того, для необізнаних скажемо, що Пацкан В.І. є кумом Пауля, а Зозуля І.І. – рідним братом дружини Пауля. Така от невеличка «родина свідків». Тепер нагадаємо читачам, що Пауль в суді розповідав про те, що вказівку від Різака він отримував, сидячи в одному з ресторанів Ужгородського району «Камелот». Тепер зрозуміло, чому саме це місце вказав п. Пауль. Для того, щоб знайти ще кілька людей, які нібито чули вказівку Різака. А що ж насправді? В газеті «Фест» під час перебування Різака в СІЗО з'явилося інтерв'ю дружини Пауля, в якому вона чітко каже: «Володя повернувся додому злий. Питаю: «Чи буде вже дома?». Відповів, мовляв, «мушу їхати, бо там таке»... Стільки разів телефонували, щоб їхав розбиратися з тими студентами. От він і поїхав на свою біду.» Але Надія Пауль, чітко підтвердивши, що Пауль їхав не з ресторану «Камелот», а з дому, так і не могла сказати, хто ж дзвонив, бо все передавалося через водія. Як «обробляли» Пауль в Львівському СІЗО п. Надія теж сказала: «У Львові нам були прямі погрози. Мені нагадували про дітей аби я сиділа вдома з ними і не їздила до чоловіка. Далі Володі погрожували. Мовляв, ти багато знаєш, але не відаєш, хто ми, з якої структури, і з якого боку до тебе підійдемо. Чи знаєш, що тут люди від туберкульозу, інфаркту, інсульту помирають, але ніхто ніколи не дізнається від чого насправді вони пішли на той світ... Тиск на нього був великий. Знаю, що боксерів до нього підсаджували, погрожували в якийсь «общак» перевести. Я, чесно кажучи, в цих речах не розбираюся, а Володя такий, що скаржитися не буде.» Додайте до цього звинувачення в двох десятках злочинів, які не мали ніяких підстав, то Вам стане зрозуміло, чому Пауль дав згоду виконати волю Балого і підписати покази на Івана Різака.

Слід наголосити, що Різак І.М., згідно з вироком, засуджений за організацію масових заворушень; перешкоджання здійсненню виборчого права за попередньою змовою групою осіб, з використанням влади і службового становища; перевищення влади, - шляхом надання злочинної вказівки **двом особам** – Паулю В.Д. і невстановленій слідством особі. Суд, в такий же спосіб, як і досудове слідство, стверджує, що Різак І.М. надавав таку ж вказівку ще Пацкану В.І. та Рушаку Б.І. Ні досудове слідство ні суд не пояснюють чому злочинність діяння виникає у разі спілкування Різака І.М. з Паулем В.Д. і невстановленою слідством особою і не становить складу злочину при наданні вказівки Пацкану В.І. та Рушаку Б.І.

Суд у вирокі наводить пояснення свідка Паульо В.Д., котрий, як вважає суд, пояснив, що 13 листопада 2004 року він спільно з Пацканом В.І., Поповичем В.І та водієм Балог В.С. виїхали в м.Свалява Закарпатської області, де разом з іншими своїми знайомими та невстановленими слідством особами приймав участь у масових заворушеннях та перешкоджав мешканцям готелю проводити агітацію. За вчинення цих дій він був засуджений вирокіом Свалявського районного суду від 31.01.2006 року.

Також суд наводить покази свідка Машіко І.І. про те, що він прибув на місце події, проник у готель, вибив двері, вивів з готелю двох студентів, порвав агітки, теж був за це засуджений Свалявським районним судом, тим же вирокіом, що і Паульо В.Д.

Суд наводить у вирокі покази свідка Поповича В.І. про те, що він зайшов у готель, вивів двох дівчат, особисто нікому тілесних ушкоджень не наносив.

Також суд наводить у вирокі покази свідка Гуранича В.В. про те, що його і Машіко попросив приїхати у Сваляву Шенділо.

Покази вищевказаних осіб наведені у вирокі тому, що мають забезпечити причинний зв'язок між вказівкою Різака І.М. і наслідками у вигляді виконання злочинної вказівки; вчинення безпосередньо особами, які отримали незаконну вказівку, дій, які можна кваліфікувати як масові заворушення і насильницьке перешкоджання агітаційній роботі. Суд вважає встановленим, що Паульо В.Д., Попович В.І., Гуранич В.В. та Машіко І.І. перебуваючи в групі невстановлених досудовим слідством осіб, **“... Пересовуючись поверхами готелю...поступово захопили готельні номери, в яких перебували приїжджі мешканці – потерпілі Савка В.В., Мельник В.В., Гонсьор Р.В., Шишко А.П., Глібовицький В.Ю., Курташ В.М., Сапрун І.А., Нагірна С.Я., Процик О.Ю., Басовський Д.Л., Гришак С.О., Горон В.Я., Федаш М.М., Горон М.Я., Онищук Д.П., Демків Я.А., Бойсан Ю.Я., Бондарська Л.Ю., Литвинчук С.П., Литвинчук Н.М., Чернявська Н.А., Подворна Ю.О., Ільницький Ю.Д., Ярута І.М., Олійник О.М., Олійник О.М., Свінтозельський І.С., Парфенюк С.Ф., Реута О.М., Косинський М.В., Коритко С.В...ламаючи опір потерпілих, шляхом застосування погроз та фізичного насильства, наносили удари руками й ногами потерпілим та, виштовхуючи їх з кімнат, примусово вивели всіх потерпілих на площадку перед готелем “ Комфорт”...”, а також те, що “під час захоплення будівлі готелю “Комфорт”, виконуючи незаконну вказівку підсудного Різака І.М., Паульо В.Д., діючи за попереньюю змовою, спільно з Поповичем В.І., Гураничем В.В. та Машіко І.І., особою, кримінальну справу щодо якої виділено в окреме провадження, та групою невстановлених слідством осіб, в кількості приблизно 100 чоловік умисно знищили агітаційні матеріали в підтримку кандидата в Президенти України Ющенка В.А. пошкодили та знищили майно готелю “Комфорт” на загальну суму 10 490 грн....”**

Між тим, звернення до свідчень цих осіб дає підстави для висновку, що за їхньою допомогою неможливо встановити причинно-наслідковий зв'язок між діями (вказівкою) Різака І.М. та подіями, які мали місце 13 листопада 2004 року в готелі „Комфорт” у м.Свалява.

Так, **свідок Паульо В.Д.** пояснив суду 1 лютого 2007 року (т.24 а.с.161-179) наступне:

„Приїхавши в Сваляву, я автомобілем під'їхав під готель. Працівники міліції теж там були, їх було 10-15 чоловік, вони були зі зброєю. Біля готелю я зустрів народного депутата Кеменяша, він сказав, що не треба виселяти студентів, що вони самі їх би вивезли. Далі я поспілкувався, крім Кеменяша, ще з Балогою і Петьовкою. ... Далі я поїхав додому переодітися, так як падав сильний дощ”. (т.24 а.с.167).

На питання прокурора Завальського О.Я. свідок пояснив: „Коли я приїхав до готелю, ніяких дій не вчиняв, я тільки розмовляв з Кеменяшем” (т.24 а.с.168).

На питання захисника Мокану В.Д. свідок Паульо В.Д. пояснив:

„Я особисто не вчиняв ніяких дій стосовно студентів і працівників міліції.

Студентам і працівникам міліції тілесних ушкоджень я не наносив.

В приміщення готелю я не проникав, стояв внизу, говорив з працівниками міліції, студенти в той час всі стояли біля готелю.

До знеструмлення готелю я не причетний....

До пошкодження майна в готелі я не причетний.

Я не застосовував до працівників міліції і студентів ніяких речей.

Я особисто вчинив те, що поїхав у Сваляву, був перед готелем „Комфорт” і спілкувався там з народним депутатом України Кеменяшем О.М.

Я особисто з готелю не „викинув” жодної людини. (т.24 а.с.169).

Я особисто, стоячи на вулиці під готелем, натовп не підбурював і не провокував, я старався якось залагодити цю ситуацію” (т.24 а.с.171).

На питання захисника Піх І.Б. свідок Паульо В.Д. пояснив:

„Людам, яких привіз із собою, я дав вказівку приїхати зі мною в Сваляву до готелю „Комфорт”, інших вказівок я їм не давав.

Людам, які зібрались біля готелю „Комфорт” я особисто не давав ніяких вказівок...

Я не давав вказівки Поповичу заходити в готель, виводити когось, хто давав йому таку вказівку, я не знаю.” (т.24 а.с.170).

На питання суду свідок Паульо В.Д. пояснив:

„Конкретну вказівку штурмувати готель я не давав нікому.” (т.24 а.с.172).

Свідок **Машіко І.І.** пояснив суду, що з Різаком І.М. він не знайомий, не мав з ним жодних відносин. Про те, що треба їхати у Сваляву, йому сказав телефоном Шендило, котрий, в свою чергу

пояснив, що йому телефонував Різак І.М., особисто Машіко цієї розмови не чув, голосу Різака І.М. не чув (т.24 а.с.180)

На питання захисника Піх І.Б. свідок, зокрема, пояснив:

„Особисто мені Різак І.М. не давав вказівки заходити в готель.

Різак мені не телефонував.

Я заходив у готель і виводив студентів тому, що майже всі люди, які були присутні перед готелем, так чинили і я робив як усі.” (т.24 а.с.181).

Свідок **Попович В.І.** пояснив суду, що також з Різаком І.М. особисто не знайомий, жодних стосунків не мав. 13 листопада 2004 року поїхав у Сваляву разом з Пацканом і Паульо, оскільки в цей вечір був разом з цими людьми (т.24 а.с.185).

На питання захисника Мокану В.Д. свідок пояснив:

„Я не причетний до збору і об'єднання біля готелю 100 чоловік.

Я не чинив опір працівникам міліції, оскільки вони стояли в стороні від готелю.

Я не наносив тілесних ушкоджень працівникам міліції.

Не причетний до знеструмлення готелю.

Предметів для нанесення тілесних ушкоджень з собою не мав.

В готель зайшов вільно, без опору.

Я ні руками ні ногами не бив потерпілих. Я не бив нікого палицями.

Персонально від Різака І.М. я не отримував вказівок так чинити і ніхто конкретно мені не казав так поступати.” (т.24 а.с.186).

На питання суду свідок пояснив:

„Насильство до студентів я не застосовував.

Двері в готель я не вибивав.

Паульо на давав команди всім заходити у готель” (т.24 а.с.188).

Свідок **Гуранич В.В.** пояснив суду, що з Різаком І.М. особисто не знайомий, поїхав у Сваляву тому, що йому зателефонував Шендило і просив приїхати у Сваляву. Приїхавши на місце, зайшов у готель, виводив студентів за руку. Насильство не застосовував, натовпом не керував, нікого не підбурював до вчинення неправомірних дій. Не чув ніяких команд. (т.24 а.с.190-194).

Отже, суд у вироку навів лише ті показання свідків Паульо В.Д. Поповича В.І., Машіко І.І. та Гуранича В.В., в яких вони підтверджують або отримання безпосередньо від Різака І.М. незаконних вказівок, або отриману ними від інших осіб інформацію про те, що такі вказівки від Різака І.М. надходили.

З їхніх пояснень як на досудовому слідстві, так і в суді під час слухання даної справи та слухання справи Свалявським районним судом вбачається, що вони **ніколи і ніде не визнавали**

вчинення таких злочинів як активна участь у масових заворушеннях та перешкоджання веденню агітації.

Паульо В.Д. **повністю** заперечив вчинення таких неправомірних дій, а Попович В.І., Гуранич В.В. та Машіко І.І. визнали лише факт проникнення в готель без застосування насильства, визнали пошкодження дверей і декількох екземплярів агітаційних матеріалів, однак, і при цьому особливо наголошували, що насильства до мешканців готелю не застосовували.

В межах цієї справи неможливо спростовувати пояснення цих осіб, неможливо вважати їх неправдивими та стверджувати про вчинення ними злочину на підставі інших доказів, оскільки вони не є підсудними у справі. Не виправляє ситуацію і знаходження в матеріалах справи вироку Свалявського районного суду Закарпатської області від 31.01.06р., оскільки перелік доказів, дозволених для застосування в кримінальному провадженні, викладений у ст. 65 КПК України – є вичерпним. Вирок іншого суду не є доказом у кримінальній справі.

Покази вищезазначених свідків, в яких вони повністю, прямо і однозначно заперечують виконання даних Різаком І.М. вказівок, заперечують свою участь як у насильницькому перешкодженні здійсненню виборчого права, так і у масових заворушеннях, заперечують вчинення будь-яких дій, які складають об'єктивну сторону цих злочинів, - суд у вирокі не навів, про них умовчав і оцінку їм не дав. Адже наведення дійсних пояснень цих осіб потребувало визнання доведеної по справі відсутності причинного зв'язку між вказівкою Різака І.М. і наслідками у вигляді дій інших осіб. А це, в свою чергу означало б доведеність відсутності в діях Різака І.М. інкримінованих складів злочину.

Крім того, що з пояснень Паульо В.Д., Машіко І.І., Поповича В.І., Гуранича В.В. не можна зробити висновку, що вони приймали активну участь у масових заворушеннях та перешкоджали роботі агітаторів насильницьким шляхом, їхні пояснення не можуть бути визнані належними доказами по справі, **оскільки вони здобуті незаконним шляхом**. Ще з матеріалів досудового слідства, на аркушах справи 253-259 тому 18 знаходиться вирок Свалявського районного суду Закарпатської області від 31 січня 2006 року, яким вказані особи засуджені за вчинення масових заворушень та перешкоджання громадянам у вільному здійсненні ними законного права на ведення передвиборної агітації. Не зважаючи на це, слідчий визнав Паульо В.Д., Машіко І.І., Поповича В.І., Гуранича В.В. свідками по справі, допитував їх як свідків, попереджаючи про кримінальну відповідальність по статтях 384, 385 КПК України. В такий же спосіб вони були допитані і судом. На неприпустимість подібних порушень прав особи в кримінальному провадженні вказав Пленум Верховного Суду України у ч.2 п.4 постанови від 27.12.85р. (з наступними змінами) „Про додержання судами України процесуального законодавства, яке регламентує судовий розгляд кримінальних справ”: „Роз'яснити судам, що співучасники вчиненого злочину, навіть при окремому розгляді справ, допитуються щодо обставин спільного вчинення злочинних дій без попередження їх про кримінальну відповідальність за відмову від дачі або за дачу за відомо неправдивих показань”.

Таким чином, пояснення Паульо В.Д., Машіко І.І., Поповича В.І., Гуранича В.В. як на досудовому слідстві, так і в суді є такими, що отримані незаконним шляхом і, в силу Статті 62 Конституції України, обвинувачення ними не може бути обґрунтоване.

Беззмістовним є посилання у вироку на свідчення Руцака Б.І., котрий пояснював про отримання вказівки від Різака І.М. виїхати у Сваляву для вчинення незаконних дій. Суд підтвердив у вироку, що такі дії Різака І.М. не є злочином а також підтвердив, що Руцак Б.І. не вчинив жодної незаконної дії на виконання отриманої вказівки.

Свідчення Пацкана В.І. в суді теж підтверджують лише ігнорування вказівок Різака І.М. (т.24 а.с.175-178).

Таким же беззмістовним по відношенню до обвинувачення Різака І.М., є посилання на свідчення Зозулі І.І., Русинковича В.В., Мастяк І.І.

Не відповідає дійсності твердження суду у вироку про те, що в судовому засіданні свідок Кеменяш О.І. повністю підтвердив показання свідка Руцака Б.І.

Покази свідка Кеменяш О.М. повністю спростовують пояснення свідків Поповича І.І., Гуранича В.В. та Машіки І.І. про те, що про дачу Різаком В.І. незаконних вказівок їм стало відомо з почутих ними розмов між Кеменяшем О.М., Шендило М. і Руцаком Б.І.

Свідок Кеменяш О.М. показав в судовому засіданні 22 лютого 2007 року (т.24 а.с.195-216), що: 13 листопада 2004 року він приїхав у готель „Комфорт”, що знаходився у Сваляві, оскільки йому зателефонував помічник і повідомив, що є ускладнення з агітаторами. Знаходився біля готелю майже 4 години. Пояснив, що не знає, чи мав Різа І.М. відношення до виселення. Пояснив, що агітаційних матеріалів не було. Ствердив, що прізвище Різака І.М. впродовж цих подій *взагалі не називалось*.

Власне, з'ясування за допомогою наведених вище свідчень осіб, які 13 листопада 2004 року знаходились біля готелю „Комфорт” у м.Свалява, їхніх дій; з'ясування обставин, очевидцями яких вони були – свідчить лише про наступне:

- про порушення вимог ст.26 КПК України у цій справі;
- про встановлення в незаконний спосіб кримінально – карних дій стосовно осіб, які не є підсудними у справі.

Таким чином, наведений аналіз мотивувальної частини вироку дає підстави стверджувати, що

- судом неправильно застосовані норми кримінального закону;
- суд припустився істотних порушень кримінально-процесуального закону;
- висновки суду, викладені у вироку, не відповідають фактичним обставинам справи.

Хочеться щиро вірити, що наведених лише тут аргументів (а їх – значно більше) суддям Верховного Суду України буде достатньо, щоб об'єктивно оцінити сфальсифікований вирок Апеляційного суду Івано-Франківської області і винести по так званій «свалявській справі Різака» об'єктивне рішення. Ця касаційна скарга для української верховної Феміди має стати не лише справою честі, але й іспитом на політичну незаангажованість і незалежність правосуддя.

* * *

Заява Соціал-демократичної партії України (об'єднаної)

Вирок апеляційного суду Івано-Франківської області екс-губернаторові Закарпатської області Івану Різаку став безпрецедентним прикладом того політичного фарсу, що триває в Україні із часу приходу до влади "героїв Майдану".

Більш ніж дворічна епопея політичної розправи над політичним супротивником "помаранчевої команди", що був губернатором Закарпаття Іваном Різаком, завершилася вирок, що назавжди залишиться ганебною плямою на репутації українського правосуддя.

Плямою, що буде як клеймо на обличчі "моральної влади", на совісті тих, хто сфабрикував цей судовий процес і, користуючись владою, чинив неймовірний тиск на суд.

Незважаючи на всю абсурдність і бездоказовість висунутих проти І.Різака обвинувачень, а також те, що під час судових слухань його винуватість так і не була доведена, суд зміг винести обвинувальний вирок. Статті вироку, за якими суд визнав Різака винним, не стосуються будь-яких фінансових чи інших зловживань, не стосуються й справи про доведення до самогубства ректора УжНУ - абсурдність чого суд фактично визнав.

Єдиний "злочин" Івана Різака полягає в тому, що він був губернатором Закарпатської області, обраної "помаранчевими" для проведення масштабних провокацій, що були генеральною репетицією майбутнього Майдану. І саме організатори й учасники цих провокацій, головний з яких нині перебуває на вулиці Банковій, й стали свідками обвинувачення, що є політичним замовленням.

Соціал-демократична партія України (об'єднана) заявляє, що судовий фарс стосовно Івана Різака є злочином проти демократії в Україні, що у ряді інших злочинів проводиться в інтересах пропрезидентських політичних сил і інспіровано найближчим оточенням В.Ющенко і з його відома. Те, що Президент і його Секретаріат сьогодні узурпували право призначення суддів, отримавши реальні важелі тиску на них, несе реальну загрозу всій судовій системі країни.

Як Мукачеве стало випробувальним полігоном технологій Майдану, так і зчинене над І.Різаком судилище може стати передмовою для майбутніх судів, за допомогою яких В.Ющенко, зфальсифікувавши підсумки майбутніх виборів, сподівається зберегти свою владу.

СДПУ(О) виражає свій протест проти перетворення судової системи України в інструмент виконання політичних замовлень. Ми впевнені, що порочна практика проведення політичних провокацій проти опонентів "Нашої України" і її сателітів, масштабний тиск на суди й "організація" замовлених вироків можуть повністю знищити систему правосуддя в нашій країні.

СДПУ(О) вірить, що справедливість буде відновлена, а честь українського правосуддя захищена. Ми закликаємо всі політичні сили, хто шанує ідеали свободи й демократії, піднятися на захист законності й справедливості.

* * *

Главный редактор «Киевских ведомостей» Николай Закревский: ««Дело Ризака» ответит на вопрос: есть ли правовое будущее у страны?»

«Дело Ризака» — самое, пожалуй, громкое всего посторанжевого периода. В какой мере оно эпохальное? Докажут на примере одного экс-губернатора, в данном случае Закарпатья, его преступность и аморальность — и вот вам подтверждение «злочинности влади» прежнего разлива. Потому что аналогичные обвинения экс-губернатору Харьковщины Евгению Кушнареву рассыпались, как карточный домик. Так же накрылась медным тазиком и не менее резонансное дело одного из «главных фальсификаторов» президентских выборов экс-главы ЦИК Сергея Кивалова.

«Дело Ризака» — еще и знаковое. Если суд отделит плевела наветов, инсинуаций и спекуляций от зерен действительных его дел и поступков, устоит перед административным прессингом нынешних «корманчів» с Банковой, которые оказались с экс-губернатором по разные стороны политбаррикад, мы получим ответ и на вопрос: есть ли правовое будущее у страны.

Не престало журналисту быть судьей и тянуть на себя мантию служителя Фемиды. Но не к лицу и безмолвие. Потому что настоящее зло всегда хромое и ходит на костылях либо умолчания, либо равнодушия. И все равно, чьей судьбы это касается — простого учителя, председателя сельсовета или бывшего губернатора. Не даром ведь было сказано: не бойся врагов, ибо в худшем случае они могут убить; не бойся друзей — они могут только предать; но бойся равнодушных — они не убивают и не предадут, но только с их молчаливого согласия совершаются все предательства и убийства. Публичную попытку предупредить «предательское согласие» предпринял нардеп Григорий Омельченко, когда в марте прошлого года в эксклюзивном интервью «Ведомостям» рассказал о сути своего конфиденциального разговора с генпрокурором. Пискун тогда признал: ему поставлена задача «разорвать финансово-политический клан донецких и СДПУ (О)».

Вот и «рвут» по живому и конкретным судьбам, а мы говорим — демократия, евростандарты, моральность...

* * *

Уповноваженому

Верховної Ради України

з прав людини

Карпачовій Н.І.

31.07.2007 р. Івано-Франківським Апеляційним судом було винесено обвинувачувальний вирок і засуджено мене до 5-ти років позбавлення волі. Вважаю це рішення виконанням політичного замовлення і переслідуванням за політичні погляди та принципову життєву позицію. Тим більше, що офіційними свідками по справі виступали нинішній керівник Секретаріату Президента України Віктор Балога і «помаранчевий» народний депутат Олександр Каменяш.

Заангажованість суду підтверджують наступні дії його працівників. Вирок суду в порушенні законодавства я отримав тільки на 13-й день після його оголошення. Не змогла ознайомитися з постановами і вирокі суду і мій захисник Ірина Піх, яка мене про це повідомила вчора (13.08.2007р.). Матеріали кримінальної справи теж їй не дали для ознайомлення.

Це може підтверджувати інформацію, яка надійшла мені з правоохоронних джерел (працівники просять не вказувати їх прізвище), що прокуратурою і судом спільно проводиться «підчищення» кримінальної справи і протоколу засідань. Ще раз стверджую, що матеріали так званої «кримінальної справи» Різака повністю фальсифіковані закарпатською прокуратурою настільки, що судовий процес був перетворений у фарс.

Ще раз прошу Вас допомогти мені згідно чинного законодавства допустити до справи в якості захисників рідного брата Різака Василя Михайловича, дружину Різак Галину Вікторівну, сина Різака Олексія Івановича.

Прошу Вас клопотати перед судом у зв'язку з довготривалим моїм лікуванням у клініці дозволити моїм захисникам Василю Мокану, Ірині Піх, Василю Різаку, Галині Різак, Олексію Різаку зробити ксерокопії і копії всіх документів кримінальної справи і протоколу судових засідань.

З нетерпінням чекаю від Вас, шановна Ніно Іванівно, детального вивчення кримінальної справи і публічної її оцінки.

Кримінальна справа виключно політична і я змушений звертатися за допомогою до європейських і світових інституцій, міжнародних правозахисних організацій. Зроблю все можливе, щоб на прикладі мого багаторічного переслідування, трьох арештів та незаконного ув'язнення не повторилася моя доля в жодній українській родині. Тим більше, що політичні замовники моєї справи Віктор Балога і прокурор Закарпатської області Юрій Бенца знаходяться у високих кабінетах Ужгорода і Києва. Їх дії на цих посадах змушують мене переживати за долю моїх близьких і рідних. Державу Україну вони повертають у середньовіччя!

Прошу Вас не залишатися осторонь бо потрібні для когось «резонансні» і «нерезонансні» справи перетворюються в скалічені долі сотень і тисяч ні в чому невинних громадян України.

Продовжую вірити у верховенство права.

*З повагою,
екс голова Закарпатської ОДА,
депутат Верховної Ради України ІУ скликання,
засуджений Івано-Франківським Апеляційним
судом за політичні переконання*

Іван Різак

* * *

Звернення Івана Різака до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

*Уповноваженому
Верховної Ради України
з прав людини
Карпачовій Н.І.*

Шановна Ніно Іванівно!

Змушений знову інформувати Вас про те свавілля, яке здійснюють проти мене і моїх близьких органи правосуддя і правоохоронна система держави.

Я вже Вас ставив до відому про те, що вирок суду, яким мене засуджено до п'яти років ув'язнення я не міг отримати протягом чотирнадцяти днів, що зменшувало радикально час подачі касаційної скарги до Верховного Суду України (законодавством визначено термін – один місяць). Окремих постанов і ухвал суду я не отримав до сьогоднішнього дня, що є безпрецедентним порушенням чинного законодавства і моїх прав. Це ще раз підтверджує, що Івано-Франківський апеляційний суд продовжує щодо мене протизаконні дії, а обвинувальний висновок є абсолютно заангажованим і продовжує політичну розправу за мою життєву позицію.

Нагадаю тільки, що Івано-Франківський апеляційний суд виніс обвинувальний вирок по тому епізоду, по якому мене вже було засуджено Свалявським районним судом в кінці січня 2006 року. Засуджено заочно, бо там я не був запрошений ні в ролі свідка, ні в ролі обвинуваченого. Корпоративність судової системи на рівні двох областей підтвердилася. Та й як не могла не підтвердитися, якщо головним процесуальним свідком обвинувачем в цій справі виступає не хто-небудь, а керівник Секретаріату Президента Віктор Балога. Саме його, а також прокурора Закарпатської області Юрія Бенцу, я вважаю політичними замовниками справи.

Ті події, що сьогодні відбулися в Івано-Франківському апеляційному суді є яскравим цьому підтвердженням. Вищеназвані дирижери і їхні спільники продовжують свою чорну справу. Переконаний, що рано чи пізно вони відповідать і перед людьми, і перед Богом за свої злочини.

Незважаючи на стислі терміни, моїми досвідченими адвокатами Іриною Піх та Василем Мокану було своєчасно підготовлено касаційну скаргу, яка поступила в суд 29.08.07.. Сьогодні мій рідний брат Різак Василь Михайлович, професор УжНУ, разом з

адвокатом Мокану відвідали суд, щоб взяти підтверджуючі документи про отримання скарги. Крім того, адвокат Мокану окремо теж подав сьогодні касаційну скаргу, яка була зареєстрована в суді. Сьогодні касаційну скаргу за своїм підписом я відправив посилкою через відділення «Укрпошта» на адресу апеляційного суду. Копії відповідних підтверджень я направляю Вам. Цим самим я добився відсутності маніпуляцій з боку суду щодо термінів подання касаційної скарги до Верховного Суду України через Івано-Франківський апеляційний суд. Також Вам надсилаю копію касаційної скарги. З її тексту Ви зможете дізнатися про те правове свавілля допущене судом при винесенні мені обвинувального вироку за події, яких взагалі не було. Я вже не кажу про штучність прив'язування до них мене. Але про це я ще буду окремо висловлюватися і доводити до громадськості свою позицію і доб'юся справедливого вирішення справи у Верховному Суді України.

Повернуся до подій, що сталися сьогодні в Івано-Франківському апеляційному суді. Адвокат Мокану отримав від працівниці суду підтвердження про те, що касаційна скарга поступила до суду і передав цей документ брату. Брат Василь Михайлович в супроводі працівника суду зайшов в канцелярію, щоб здати інший документ. Тільки й встиг здати і вийти в коридор, як вищевказана працівниця з кількома працівниками міліції підрозділу «Грифон» з криками до брата: «Ви будете заарештовані негайно, якщо не віддасте підтверджуючі документи суду про отримання касаційної скарги». Брат спочатку не зрозумів, але виручив його адвокат Мокану, який сказав, що Василь Михайлович отримав ці документи з його рук, а не від працівниці суду. Міліціонери оточили брата і спробували забрати документи силою. Поверхом вище почали збиратися молоді люди в спортивних костюмах. Готувалася масова провокація, яку інакше як «бандитським правосуддям по-балогівськи» не назвеш. Тільки своєчасне інформування багаточисельних представників ЗМІ, чергового Міністерства Внутрішніх Справ, а також Василя Кузьо – Вашого представника в Закарпатті – зуміло зупинити цей «беспредел» по відношенню до брата. І це той суд, який без доказів засуджує мене за масові заворушення в Закарпатті в 2004 році! Та вони самі сьогодні організували бандитський напад, який не піддається ніякому логічному обґрунтуванню!

Я дякую всім, хто допоміг сьогодні рідному брату Василю Михайловичу покинути цей «будинок правосуддя», незважаючи на словесні погрози з боку міліціонерів «заарештувати і забрати в нього документи на виході».

Шановна Ніно Іванівно! Працівники Івано-Франківського УМВС уже намагалися трьома спецпідрозділами арештувати мене в залі суду без будь-яких підстав. Сьогодні історія повторилася проти мого брата.

Пригадую, як колишній міністр МВС пан Луценко розповідав, що він застосував спецпідрозділи МВС в ужгородському кардіоцентрі, бо я ховався в лікарні від допитів. Від цього синочка компартійного чиновника, який організував політичні репресії спільно із закарпатським криміналом проти мене і моїх колег, я іншого і не чекав. Брехня, фальш і подвійні моральні стандарти, в яких він виховувався в дитинстві відклали на ньому свій відбиток. Він, мабуть, до цього часу не знає (або не хоче знати), що я під час штурму спецпідрозділом «Сокіл» кардіоцентру вже п'ять діб був під арештом і охороною десяти озброєних автоматів «беркутівців» (до речі, які не допустили до мене дружину і вдарили її по обличчю). А рішення помістити мене в кардіоцентрі прийняв слідчий прокуратури. В лікарню я добровільно ніколи не просився. Це тодішнє керівництво МВС кинуло один спецпідрозділ проти другого, а мене навіть ніхто не поставив до відома, що треба буде виходити до машини і переїжджати в СІЗО. Напевно, ці спектаклі були комусь потрібні! Але не мені! Я знаю і вмію відповідати за свої слова і свої вчинки. Цьому навчили мене мої батьки. А своїм опонентам і декому з колишніх соратників теж побажав би цього! Тоді б не було стільки людських трагедій в благодатному закарпатському краї в 2005 році! Такі спектаклі не продовжувалися б у Івано-Франківську у 2007!

Ще раз звертаюся до Вас, шановна Ніно Іванівно, дати публічну оцінку політичним репресіям щодо мене, моїх близьких, колег по роботі. Зупиніть цей всеукраїнський на сьогодні балоганівський фашизм! В цьому Ваша почесна місія.

З повагою,

екс-голова Закарпатської ОДА,

депутат Верховної Ради України IV скликання

Різак Іван
Михайлович

31.08.07.

Екс-губернатор Срібної Землі – очима земляків

Іван ГУСАР, депутат Тячівської районної ради п'яťох скликань, депутат Закарпатської обласної ради трьох скликань, кавалер ордена «За заслуги»:

«Івана Михайловича Різака я знаю ще з того часу, як він працював завідувачим організаційним відділом. Він був заворгом в області, а я – в районі. Те, що з Іваном Михайловичем робить сьогоднішня влада – страшно і дико. Я переконаний, що абсолютно безпідставно він був під слідством і ці суди... Це все – політичні репресії і правова вакханалія. Я впевнений, що суд доведе правоту Івана Михайловича. Але для помаранчевих політичні репресії стали системою. Від правового свавілля потерпіло дуже багато людей. У нас із 78 директорів шкіл 35 звільнено з роботи. Хіба це не політичні репресії?

Кримінальні справи проти Івана Різака – це складова цієї репресивної акції помаранчевих, яка стала системою. Можна лише захоплюватися витримкою і мужністю Івана Михайловича. Не кожна людина здатна на такі випробування. Мені боляче, що людина, яка мала б приносити користь суспільству на державній роботі, змушена вже майже три роки захищатися від сфальсифікованих кримінальних справ і бруду.

Я тривалий час працював і заступником голови райдержадміністрації і добре знаю, що Різак зробив для нашого району, найбільшого району в Україні за кількістю населення (182,5 тисяч чоловік). Звичайно, все перерахувати неможливо. Я лише нагадаю, що за два роки губернаторства Івана Михайловича на Тячівщині ріст промислового виробництва склав 120 відсотків. Ми з останнього вийшли на шосте місце в області. По всіх показниках. Було газифіковано сім населених пунктів. До того часу це стояло мертвим каменем і в цьому плані нічого не робилося. Крім цього скільки було інших новобудов. Школи запускалися. У нас в районі 78 шкіл. Так от, саме тоді ми провели капітальні ремонти у 65 школах. Заборгованість по зарплаті у 2002 році в районі складала 3,5 мільйона гривень. Але завдячуючи в першу чергу Івану Михайловичу, який щодня починав робочий день із селекторних нарад з цього проблемного питання, ми незабаром ці борги повністю ліквідували. До речі, на сьогодні помаранчева влада знову «вийшла» на заборгованість по зарплаті і в нашому районі вона вже сягнула 2,5 мільйона гривень.

Іван Михайлович був надзвичайно вимогливим. І до себе, і до підлеглих. Але ніякого тиску, як це дехто пробує подати, ніколи не було. Я принаймні це не відчув. Я знав, що до Івана Михайловича я можу спокійно прийти і випити чашку кави, у невимушеній обстановці поділитися своїми міркуваннями на ті чи інші проблеми. Так, на нарадах Іван Михайлович завжди був зібраним і по-діловому жорстким. Порядок і дисципліна мусіли бути. Але за ті дванадцять років, що я знаю Івана Різака, я ніколи ні від кого не чув, щоб він когось образив або принизив. Так, він казав правду, якщо

ти не готовий доповідати, мовляв, сідай, підготуйся. На Тячівщину до мене він приїздив чотири рази. Проводилися великі наради, були повні зали людей. З Іваном Михайловичем спілкувалися всі, хто забажав. Він вмів вислухати і чиновника, і просту людину не лише в кабінеті, але й на вулиці, на подвір'ї, в коридорі.

Як відомо, для Тячівщини величезна проблема протипаводковий захист. Останні два паводки завдали великої біди населенню. Тому люди ставили питання про необхідність будівництва нових дамб, мостів. Іван Михайлович не лише вмів поспівчувати людям, але й використовуючи свої повноваження робив все, щоб відновлювальні і протипаводкові роботи велися належними темпами і були фінансово забезпечені. Так було завершено будівництво дамби у Нересниці. Зараз нинішні кажуть, що вони збудували міст у Тячеві. Але хто ж пробивав у Києві проект, фінансування цього об'єкта? Ще тоді ми з Іваном Михайловичем, міським головою Тячева та за сприяння народного депутата Ореста Климпуша все це зробили. Вони лише довершили те, що ми фактично вже зробили. Але гонору скільки?.

Іван Михайлович нам дуже допоміг і в питаннях залучення інвестицій. Скажімо, було створено в ті роки деревообробне підприємство «Ламелла», яке при нинішній владі майже розвалилося. Білоруські інвестори вже хочуть звідси тікати. Ми відновили Буштинський лісокомбінат. Зараз же він простоює. Деревину нашим, районним підприємствам не хочуть давати. Все вивозиться за межі району.

На координаційній нараді з головами райдержадміністрацій Іван Михайлович, пригадую, висунув ідею заборонити вивезення лісу-кругляка за межі району. Я особисто підтримав цю ідею. Адже з чого ми будемо жити, якщо будемо кругляком вивозити ліс? Та ще й за кордон. Я взагалі виступав за те, щоб заборонити вивезення лісу-кругляка навіть за межі області. Ми домагалися того, щоб і наші ліси зберегти і навести лад у лісокористуванні, і щоб у першу чергу забезпечити роботою своїх; жителів області, мешканців Тячівщини.

Багато добрих справ було зроблено в часи губернаторства Івана Різака. І в області в цілому, і, зокрема, в нас, на Тячівщині. Іван Михайлович мав і має підтримку в нашому регіоні. Запитайте будь-якого простого тячівця і він вам про Різака скаже лише добре. Люди тепер вже можуть порівнювати, як було тоді і як є тепер. Навіть ті, хто був на боці помаранчевих, змінили нині свої погляди. Ілюзії розвіялися. Сьогодні в районі все розвалюється. І нікого за це серце не болить. При нас такого не було. Тому я ще раз кажу, що горджуся тим, що працював з Іваном Михайловичем Різаком. Я вірю, що справедливість рано чи пізно восторжествує й Іван Михайлович повернеться до активної громадсько-політичної роботи. Мусить повернутися, бо інакше ця країна не має перспектив.»

У ці дні відсвяткував свій 50-літній ювілей корифей закарпатської журналістики, заслужений журналіст України, який десять років очолював найтиражнішу і найавторитетнішу газету краю «Новини Закарпаття» Василь Іванович Нитка.

Лише один штрих – Василь Іванович працював з чотирма губернаторами області, в тому числі і з экс-губернатором Закарпаття Іваном Різаком.

Сьогодні, відповідаючи на запитання кореспондента газети «Фест» Василь Нитка так охарактеризував Івана Різака:

« Він мав унікальну працездатність і надзвичайну вимогливість. Зробив для області дуже багато: газифікація сіл, погашення заборгованості по зарплаті, «євроремонт» траси від Чопа до межі зі Львівською областю, відкриття в Ужгороді кардіоцентру, хірургічного корпусу обласної дитячої лікарні у Мукачеві тощо. Була системність. Саме він запровадив регулярні губернаторські прес-конференції – щосереди о 8.30 на годину-півтори. При ньому у випусковий день доводилося затримувати здачу номера допізна, оскільки відбувалися наради чи якісь інші заходи, про які обов'язково мав бути матеріал у завтрашньому числі.

Шкода, що Іван Михайлович зажив такої неслави. Це занадто і , мабуть , несправедливо...»

Мирослав ОПАЧКО, заступник секретаря Закарпатського обкому СДПУ (О):

. «Я вірю в справедливість. І як людина можу сказати, що все, що робиться проти экс-губернатора Закарпаття Івана Різака – то лише чиєсь намагання познущатися над людиною. Не знаю, кому це потрібно, кому це вигідно, що людина стільки часу змушена поневіритися і доводити через суд , що вона ні в чому не винна. Вся ця справа надумана. Все це зроблено для того, щоб вивести Івана Михайловича з політичної і громадської колії. Не повинна держава розкидуватися такими кадрами.

Іван Різак зробив для Закарпаття дуже багато. Не хочу називати цифри, досягнення. Це досить заїжджена тема. Закарпатці самі можуть порівняти, скільки було зроблено за часів, коли першим керівником області був Іван Різак. Починаючи з доріг, газифікації, будівництва шкіл, лікарень, Ужгородського вокзалу, реставрації пам'яток культури...

З Іваном Різаком я знайомий ще із середини дев'яностих. Але ближче розпізнав цю людину вже у 1998 році, коли працював головою Перечинської райдержадміністрації. Іван Михайлович працював на той час заступником губернатора Закарпаття і часто приїздив у наш район. Що мене одразу вразило? Незважаючи на те, що Іван Різак вів в облдержадміністрації гуманітарну проблематику, на відміну від багатьох своїх попередників-гуманітаріїв, які любили багато поговорити ні про що, Іван Михайлович ніколи багато не говорив. Він дуже чітко знав проблематику в гуманітарній сфері. Був, як нині модно говорити, завжди у матеріалі. І, що мене, як голову райдержадміністрації, здивувало,

Іван Різак знав дуже багато людей в районі.

. Я сам за спеціальністю інженер-механік і добре знаю, скільки треба працювати, щоб досягти чогось у точних науках. Іван Михайлович захистив кандидатську дисертацію з фізики у зовсім молодому віці. Мені здається, що саме методи роботи над кандидатською, яка потребувала не лише знань й аналітичних здібностей, але й значних фізичних і вольових зусиль, ці методи поширювалися і на всю його громадсько-політичну діяльність. Так відповідально він ставився до будь-якої роботи, до будь-якого доручення. Тому він добре знав ситуацію і в своїй гуманітарній галузі, і в партійній організації, де був заступником секретаря. Його феноменальна працьовитість, вміння контактувати з людьми підвищувала його авторитет і на державній службі, і серед партійців. Я не здивувався, коли його обрали першим секретарем обласної організації СДПУ(о), бо неформальним лідером партії він став ще раніше. На мою думку, саме в той час в Івана Різак могло з'явитися багато заздрісників або й прихованих ворогів. Адже не всім сподобалося, що така молода людина очолює найпотужнішу на той час партійну організацію...

Мені дивно і смішно було чути чи читати звинувачення на адресу Різак, нібито він набрав команду за партійним списком. Ніколи ніякі призначення не базувалися на тому, до якої партії належить той чи інший спеціаліст. У першу чергу бралися професійні здібності і розуміння проблематики галузі, регіону, на який людина направлялася. Акцентувалася увага на вмінні працювати з людьми.

За цими критеріями Іван Різак підбирав своїх заступників. До прикладу – заступник голови ОДА Михайло Васильович Думнич, який ніколи не був соціал-демократом, пройшов усі щабелі державної служби, був авторитетною людиною серед закарпатців, і до призначення працював на посадах заступника голови облвиконкому, начальником пенсійного фонду... Або взяти іншого заступника Івана Михайловича – Юрія Михайловича Чомоляка, який перед тим очолював потужний закарпатський «Укртелеком», а ще раніше – Ужгородський район, працював заступником голови АПК. Він також ніколи не був членом СДПУ(о). Ніколи не були соціал-демократами ні Григорій Олександрович Овсянніков, ні Тетяна Михайлівна Шаповалова, яким Іван Різак доручив керівництво відповідальними галузями області. Загалом же серед заступників губернатора есдеками були лише двоє. Але комусь вигідно було «трубіти» на всю Україну, що есдеки в Закарпатській області «узурпували владу». Смішно..

Людина аналітичного складу розуму, Різак міг подивитися на проблему з тої точки зору, з такого кута, з якого навіть спеціаліст, який роками пропрацював у галузі, не міг цього зробити. Ось приклад. Забезпечення гарячою водою мешканців обласного центру – Ужгорода. Коли губернатор Іван Різак порушив цю проблему, всі комунальники, як спеціалісти, доводили, що це неможливо, що це не рентабельно. Але Різак знайшов аргументи, які переконали і міську владу, і комунальників, і гаряче водопостачання ужгородцям було забезпечене. Поки був губернатором Іван Різак – гаряче

водопостачання в Ужгороді було. Тепер, звичайно, про таке вже й забули.

Іван Михайлович як губернатор міг не публічно бувати на місцях. Він о шостій ранку міг поцікавитися у керівника відповідної служби, чи почищений після нічного снігопаду перевал. Сонний керівник, який думав, що Іван Михайлович дзвонить або з дому, або із службового кабінету, відповідав . що на перевалі все нормально, все почищено. І яка була реакція того керівника, коли він дізнавався, що Іван Михайлович дзвонить із...перевалу...

Іван Михайлович завжди віддавався роботі сповна. Іноді мені здається, що навіть забагато. Він завжди старався для людей, для своїх закарпатців. В той же час можна дуже легко оцінити, які в нього статки залишилися. Закарпатська область невелика. Кожен про кожного все знає і все рахує, скільки він собі добра нажив.

Тому ще раз хочу запитати: якщо держава не цінує такі кадри, то які кадри їй потрібні?»

Людмила Корольчук, заслужений лікар України:

«Наприкінці минулого року згідно з наказом Міністерства охорони здоров'я України в нашій області відбулася всеукраїнська науково-практична конференція «Міжгалузева комплексна програма «Здоров'я нації» на 2002 – 2011 роки – крок до реформування галузі». На цю конференцію з'їхалися світила вітчизняної медицини з усієї України. Проведення такого представницького форуму на теренах маленького Закарпаття – досить унікальне явище. Але якщо зважити на ті успіхи, які область досягла впродовж останніх років у галузі розвитку медицини – то це цілком закономірно.

Сьогодні, коли області є чим пишатися у галузі медицини, доречно нагадати, що ці успіхи були б неможливі, якби не той фундамент, який закладався у попередні роки, особливо в часи губернаторства Івана Різака.

Перебування Івана Михайловича на посаді голови ОДА у 2002– 2004 роках характеризувалося підвищеною увагою та пріоритетністю до тематики охорони здоров'я. І, що найважливіше, вся діяльність в цьому напрямі була скерована на конкретних людей, на мобілізацію та інтеграцію наявних ресурсів для покращення якості життя закарпатців. Іван Михайлович сам був провідником ідей реформування галузі охорони здоров'я. Він жорстко вимагав реалізації програми дій щодо зменшення проявів нерівності в наданні медичних послуг та охороні здоров'я саме на місцях, оскільки більшість нашого населення проживає в сільській місцевості, в гірських віддалених селах і має значно менше можливості доступу до високотехнологічних медичних послуг, ніж городяни. Особливої уваги заслуговує робота створеної при голові ОДА координаційної ради з міжгалузевої комплексної програми «Здоров'я нації», на розгляд якої виносилися найбільш актуальні питання охорони здоров'я. Завдяки системній роботі, на яку націлював керівник краю, фінансування медичної галузі в області зросло на 36 мільйонів гривень, у 2004 році – ще на 11, 8 мільйона гривень.

Зростала і середня зарплата працівників галузі. Саме в ці роки було проведено телефонізацію ФАПів. У 2003 році розпочато, а вже у 2004 році було завершено будівництво пускового комплексу обласного кардіологічного диспансеру, хірургічного корпусу обласної дитячої лікарні, реконструйовано обласний центр профілактики та боротьби зі СНІДом та дитяче відділення обласної психіатричної лікарні у с. Чікош. На базі Ужгородської ЦМКЛ у 2004 році відкрито обласну інфекційну лікарню, створено госпіталь для ветеранів та інвалідів Великої Вітчизняної війни. У 2003 році було придбано апарат штучної нирки для обласної клінічної лікарні, сучасну ультразвукову діагностичну установку для обласної дитячої лікарні. Цей перелік можна продовжувати і продовжувати.

За два роки губернаторства Івана Різака будівництво закладів охорони здоров'я та їх оснащення сучасним медичним обладнанням в області перевищило об'єми усіх попередніх років української незалежності. Зрештою, вінцем прагнення Івана Михайловича до вдосконалення галузі охорони здоров'я в області стала його ініціатива оголосити 2005 рік – роком охорони здоров'я на Закарпатті.

Наприкінці минулого року провідні спеціалісти та управлінці охорони здоров'я, які з'їхалися на нараду-семінар в Ужгород з усієї України гідно оцінили все те, що було зроблено командою Івана Різака для поліпшення охорони здоров'я населення області.

Широкий світогляд, досконале знання проблем регіону, особливий, науковий склад мислення Івана Різака, його любов до отчого краю і високі організаторські здібності помножені на щоденну копітку працю – це ті складові, що дозволили за невеликий за часом термін добитися кардинальних змін в питаннях охорони здоров'я.

Тому, коли ми сьогодні бравурно говоримо про якісь вагомі досягнення у медицині Закарпаття, а вони справді є, то неетичним є не згадати людину, яка стояла біля їх витоків, яка своєю працею й організаторським хистом творила реформу нашої охорони здоров'я. Прізвище цієї людини – Іван Різак, якому сьогоднішнє закарпатської медицини багато в чому зобов'язане.»

Євген Дорошенко, президент ФК «Закарпаття»:

« У нинішній ситуації, коли і обласна , і міська влада абсолютно не переймаються проблемами головної футбольної команди Закарпаття, яке з наступного сезону виходить у вищу лігу , все частіше пригадують і в нас, у клубі, і болільники Закарпаття губернатора Івана Різака. За його підтримки стадіон «Авангард» було приведено до відповідних стандартів. Тоді і клуб справді отримував підтримку від влади, бо Іван Михайлович сам любить футбол, розбирається в ньому. Він був присутнім практично на всіх домашніх матчах «Закарпаття», особисто знав усіх тренерів і футболістів. Це великою мірою піднімало бойовий дух команди. Після кожної домашньої гри кращі футболісти «Закарпаття» отримували призи. Тепер все це забулося..

Я Івана Михайловича знаю чудово і не один рік. Завжди цінував його діловитість , цілеспрямованість, настирливість у досягненні поставлених завдань. Вихід команди у вищу лігу – це і його заслуга. Його фантастичною працездатністю захоплюється кожен, хто його знає...Політичне переслідування Івана Михайловича, на мою думку, наслідок надмірної заполітизованості української нації, коли зміна влади призводить до вишукування ворогів серед тих, хто мислить по-іншому, має іншу думку. Те, що відбувається з Іваном Михайловичем – ще й наслідок зведення якихось незрозумілих рахунків. Не більше! Дуже сподіваюсь, що влада, і всі ми, нарешті, зрозуміємо, що ми єдина нація і повинні жити в єдності і в повазі один до одного, незалежно від національної, мовної чи політичної приналежності, зі сходу ми чи із заходу. Якщо ми дійсно налаштовані на розбудову європейської демократії , то повинні розуміти, що шлях політичної розправи над опонентами – неприйнятний.»

ІВАНОВА ГОЛГОФА

Одна з біблійних легенд оповідає, як колись до Бога прийшла квола і замучена життєвськими негараздами жінка. Несила їй стало терпіти знущань над собою від свого чоловіка.

*— Він постійно пиячить, б'є і знущається наді мною, — бідкалася жінка. Бог, вислухавши її, показав на три хрести, що лежали поруч, і мовив:
— Ось, вибери!*

*Жінка спробувала бодай зрушити з місця перший : не піддався.
На другий у неї сил також не вистачило. І лише третій хрест жінці таки вдалося підняти.
— Ось бачиш,— мовив Господь, — це і є твій хрест. Забирай його. Ти змогла його підняти, і ти зможеш його нести...*

І

У тихому закарпатському селі на загадкове ймення Бобовище у звичайній, скромній, але ошатній хатинці на узгірку, що нині сумно поглядає на осиротіле після смерті господаря обійстя, живе старенька мати Марія. Така собі звичайна, у нескінченних домашніх клопотах і щирих молитвах до Бога, з невідвладною рокам вродою і мудрістю пережитого, наша, українська мати.

Бог дарував їй на старість розтягнуті до вічності хвилини тривоги і чекання. Чекання на рідних кровинок, які розбрелися-роз'їхалися по великих і малих світах. І хоча діти намагаються провідувати матір регулярно, сама вона вважає такі зустрічі рідкісними. З кожним роком все більше хочеться старій, щоб все було, як колись: всі діти збиралися разом із сім'ями, внуками, щоб вона могла кожного вислухати, розрадити, потішитися успіхам чи поспівчувати невдачам.

Мабуть, в тому і сила й неповторність різдвяних і великодніх свят, коли до батьківської хати, до отчого порогу з'їжджаються усі діти, аби у спілкуванні з матір'ю набратися сил і мудрості і вже відтак роз'їхатися по своїх гніздах і своїх «великих» роботах. Мати Марія у такі щасливі миті не натішиться своїми нащадками: найстарша, донька Марія із сім'єю, приїхала аж із Рівного, хлопці Михайло, Василь та Іван — з Ужгорода. І хоч всі вже стали людьми поважними, докторами наук, професорами, нейрохірургами, великими керівниками, для матері всі вони — маленькі діти.

Отак зберуться за святковим різдвяним столом, як у дитинстві, помоляться, батька згадають, і серце матері наповнюється силою від усвідомлення того, що даремно зі своїм покійним Михайлом все життя трудилися, даремно несли свій нелегкий хрест.

Так було у бобовищанській хатинці на Різдво завжди.

Лише цього року вийшло не зовсім так. Бо з'їхалися до матері всі, окрім наймолодшого, Івана.

Але мати, як завжди, заспокоює себе і рідню. Не треба гнівити Бога. Та й Іванко не винуватий. Бо на все воля Господня...

Ще її покійний Михайло любив казати, що Бог нікому не дає такої ноші, щоб людина не могла її подужати, і що дужча духом людина, то тяжчі випробування на неї чекають, то тяжчий у неї хрест.

II

Старий Михайло Різак, якого у Бобовищі пам'ятають не лише як чоловіка побожного, керівника церковної двадцятки, але й начитаного і мудрого, мав ще й хист пофілософствувати. Сам набачився всього на своєму віку. Але вчив дітей не боятися труднощів, йти прямою дорогою і не збиватися на манівці, щоб людям завжди можна було прямо дивитися в очі.

«Людина, як і дерево, — часто міркував старий, — чим більше її шарпає негода, гнуть вітри, а вона не ламається, навпаки, стає міцнішою, випростовується, — тим більшого вона варта».

Цю батьківську науку діти засвоїли залізною. Та й як було не засвоїти! Батько був не лише роботязим, розважливим і добрим. Але й часто суворим. Пізніше, як хлопці підростуть, зрозуміють, що — справедливо суворим. Як зрозуміють і те, що даремно батько привчав до молитов і віри. Хоча у сімдесяті минулого століття молитися, ходити до церкви вже навіть серед сільської молоді було не в пошані. Комуністична ідеологія зробила свою справу. Але старий Різак комуністів не боявся і дітей учив не боятися і дослухатися до слова Божого. Хотіли хлопці того чи ні, але мусили. Щоб батька не прогнівити.

Найменшому, Іванкові, найбільше вкарбувалися у пам'яті батькові оповіді про Ісуса і зрадника-Іуду. Хлопчина від таких розповідей одразу злився і готовий був відлупцювати і вбити оцього Іуду, аби не допустити зради і розправи над Ісусом.

Але батько заспокоював малого: «Ісус постраждав за гріхи наші. Але воскрес із мертвих. Бо на те була воля Божа. А Іуду Бог покарав. Іуда повісився». «Головне, синку, — додавав батько, — щоб ми, люди, не уподібнювалися до Іуди і ніколи не ставали на шлях зради».

Пізніше, вже у дорослому житті, ці батькові слова Іван згадуватиме не раз...

III

Чи не правду кажуть, що жодна школа, жоден вуз не замінить батьківської науки, того, що дається дитині у сім'ї. Заповіді батька і матері, які ґрунтувалися на Божих заповідях, стали для дітей тими благодатними зернами добра, порядності, любові до людей, які з часом проросли рясними сходами.

Івана, як і-його старших сестру і братів, щире батьківське благословення і успіхи супроводжували повсюдно, де б він не був, чим би не займався.

На відмінно закінчив школу, профтехучилище, успішно відслужив армію, без будь-якої підтримки вступив у вуз, потім аспірантуру, захистив кандидатську дисертацію, самотужки, без високих покровителів, торував свою професійну, політичну і громадську кар'єру.

Працелюбність і настирливість, загострене почуття справедливості, ініціативність та вміння долати перешкоди цінувалися у всі часи. Вени завжди були притаманні Івану. Але йому таланило ще й на те, що його природні дані лідера ніколи не залишалися непоміченими людьми, які його оточували. Після того як молодого науковця і запального молодіжного лідера запросили на роботу в облдержадміністрацію, він крок за кроком піднімався вгору. Цей шлях вчорашнього сільського хлопця можна було вважати блискавичним — від інструктора оргвідділу — до першого заступника керівника області вже у 35-річно-му віці. Але разом з тим цей шлях був вимучений постійними психологічними і фізичними стресами. Невибagliвий до себе, непримхливий, а, скоріше, аскетичний у побуті, Іван повністю віддавав себе роботі, не шкодуючи ні часу, ні сил. При цьому 15 років він із сім'єю жив у студентському гуртожитку. Навіть уже будучи першим заступником голови облдержадміністрації, жив на квартирі, яку лікарі «швидкої допомоги», які приїхали до «великого начальника» на виклик, з подивом характеризували як «дуже вже скромненьку». Але на це він не звертав уваги. Хотілося зробити якомога більше для людей, охопити щонайширше коло проблем. Хотілося робити так, щоб не соромно було людям дивитися в очі. І його жертовність приносила плоди.

За Іваном завжди тягнулися люди. До його думок дослухалися. І старші, і молоді. Особливо це виявилось, коли він очолив обласну організацію об'єднаних соціал-демократів. Із традиційної партійної організації він зумів перетворити її у найпотужнішу на теренах краю політичну силу.

За громадою професійних, громадських і політичних обов'язків і не помітив, як організм почав слабнути., став не витримувати навантажень. Лікарі, до яких він звертався лише у крайніх випадках, невдовзі виявили цукровий діабет. Потім гіпертонію. Потім ще низку хвороб. Але він опирався болячкам. Не звертав вагу на мікроінфаркти. Намагався викроїти час, щоб позайматися спортом, не залишав улюблений ще з рідного Бобовища футбол. Найкращими ж ліками від усіх хвороб для Івана завжди залишалися поїздки до отчого дому, до батьків, спілкування з якими його бадьорило і знімало всі стреси. Добре слово і підтримка батьків йому ставали дедалі потрібнішими, бо попереду на нього чекали тяжкі, жорстокі випробування.

IV

У тому, що за два тисячоліття людина мало змінилася, а біблійні історії, які так любив розповідати батько, залишилися актуальними, Іван переконався саме на межі тисячоліть. Гріхове прагнення влади, жадоба володіти всім і всіма призвели у 2001 році певних політиків до так званої масової департизації. З'явилися люди, які мали багато грошей. Дуже багато. Але їм бракувало впливу, поплічників, однодумців. їм було мало влади.

В Івана ніколи не було великих грошей, але в нього був авторитет, були друзі, однопартійці, яких він, як їхній лідер, просто як звичайний християнин, зрадити не міг. Тому й змушений був піти з облдержадміністрації, залишитися без роботи. Піти до тих, з ким жив спільною вірою і прагненнями.

Він мужньо переніс зраду тих поодиноких вчорашніх своїх колег, які продалися «за тридцять сріберників». Це хлопчиськом він прагнув відлупцювати зрадника Ісуса, але з роками навчився прощати, згадуючи батькове «на все воля Божа».

V

Витримка і терпіння допоможуть Іванові невдовзі повернутися в облдержадміністрацію, а у 2002 році навіть стати народним депутатом України, очолити один із провідних парламентських комітетів. Потім йому запропонують стати керівником області. Він, маючи міністерську посаду і відповідну зарплату при не такому вже й напруженому ритмі роботи, на подив багатьох згодиться. Аби повернутися до закарпатців. Аби бути ближче до рідного Бобовища. До батьків.

VI

Його вороги скаженіли. Він ще не приїхав із Києва, а олігархи краю вустами своїх сатрапів вже плювали йому в обличчя. А мудрий Іван просто взявся до роботи, повертав людям зароблені, але заборговані мільйони, будував дороги, мости, лікарні, церкви, вокзали. Примушував чиновників, нутро яких він добре знав, не відсиджуватися в кабінетах, а працювати на повну силу. Якщо не справлялися, не витримували ритму, звільняв. Але при цьому не залишав на вулиці. Шукав ту ділянку роботи, на якій би людина могла реалізувати себе.

За два роки свого губернаторства він зробив стільки, скільки не було зроблено його попередниками за десять років. Прості люди це оцінили. Ті, хто тоді не хотів або не міг оцінити, починають оцінювати тепер, коли вже добре видно результати роботи його наступників.

По-своєму це оцінили і вороги. Успіхи Івана викликали дедалі більшу лютю у його політичних противників. Останні розуміли, що з часом, навіть відвоювавши в Івана крісла і посади, вони ніколи не зроблять того, що зробив він. І прагнули розправи над ним.

VII

Після того, як він мирно залишив крісло губернатора і повернувся до своїх людей, до тих, кому був вірний завжди, до останнього, його запросили в обласний Білий дім вже нові хазяї. В області вже почалися масові політичні репресії проти тих, хто «був разом з ним». Івану нові хазяї з лагідною лицемірною посмішкою відомого героя Євангелія запропонували зректися всього, що він досяг, зректися своїх однопартійців, друзів, соратників, політики. Мовляв, так краще буде для нього...

Він міг передбачити, що після того, як відмовить, його самого і його соратників ще з більшою силою цькуватимуть, обпльовуватимуть у пресі, поширюватимуть про нього і його родину найстрашніші і найбез-глуздіші чутки. Але того, що почалося пізніше, навіть у страшному сні уявити було важко.

Нові інквізитори, які кучкувалися, були або родичами, або кумами, швидко придумали проти нього купу злочинів. Хтось ніби спробував заперечити, що, мовляв, цей чоловік не винен. Але куми «при дворі» кричали: «Винен, винен! За ґрати його!»...

VIII

Чи то дивний збіг обставин, чи то, як казав старий Михайло Різак, воля Божа, майже в саму Великодню п'ятницю біля одного із найвеличніших православних храмів Закарпаття, зводити який допомагав і сам Іван, він прогулювався з друзями. З машини, яка підїхала і несподівано зупинилася біля нього, вискочили озброєні у масках дужі спецназівці. Іван не пручався і спокійно дав закувати себе в наручники. Він, невисокий на зріст, блідий від хвороби, прямо дивився тренованим хлопцям в очі. А вони чомусь відвертали і так заховані за масками погляди. Можливо, і їм у дитинстві хтось із батьків читав біблійні сюжети про Іуду і Христа?..

Можливо. Бо у в'язницю того дня закарпатські міліціонери, у більшості своїй християни, хворого экс-губернатора Закарпаття Івана Різак так і не відправили.

Відправили його вночі. Щоб менше простого люду побожного Ужгорода бачило.

IX

Ще не так давно Іван, як губернатор, «підганяв» будівельників зводити чимскоріш обласний кардіоцентр на околиці Ужгорода, який мав лікувати хворих на серце закарпатців і якого в області взагалі не було. До губернаторства Івана цю лікарню зводили майже 25 років. Зводили, казали «нема грошей», розкрадали, потім знову зводили, і знову розкрадали. Він її довів до пуття за неповні два роки. Знав, що колись, можливо, і сам тут лікуватиме своє хворе серце...

Тої травневої ночі 2005-го звичний спокій кардіоцентру перервало гарцювання чи то вояків, чи то спецназівців. Вони шеренгами піднімалися до палати, де лежав Іван. Хворі прокидалися, шоковані лікарі і медсестри здригалися від побаченого, спочатку намагаючись протистояти автоматникам, а потім, зрозумівши, що все даремно, закривали від страху очі. А вояки-спецназівці, виконуючи грізні накази командирів, напівосвітленими коридорами і сходінками долілиць тягли Івана на задуману новими-старими «царями» розправу. Іван не непритомнів, але мовчав. Хоча так і хотілося, напевно, сказати в ту мить: чи відаєте, хлопці, що робите?..

X

Якби старий Михайло Різак дожив до сьогоднішніх днів, він би міг гордитися своїм найменшим сином. Так, як завжди ним гордився. Бо не зрадив батьковій науці і не зламався Іванко ні за сірими тюремними мурами слідчого ізолятора, ні під тиском брутальних наклепницьких доносів сучасних іуд, ні під пресом тяжких хронічних хвороб. Бог дарував йому силу з честю пройти тернистий шлях знущань і політичного мордобоя на шляху до правди, яка неодмінно восторжествує.

XI

Сказано в Біблії: «не суди да не судим будеш». Дехто з нинішніх можновладців, хто так страшенно домагався розправи і суду над колишнім губернатором Закарпаття Іваном Різаком, сьогодні, коли в суді сфальсифікована від А до Я справа розвалюється, у розпачі. І не так з того, що за надуманими ними, відверто непрохідними статтями «покарати» або й знищити непоступливого Івана Різака їм не вдається... Більше з того, що їм так і не вдалося зігнути і зламати його крицевий, бобовищанський дух. Більше з того, що не зрікся він своєї віри в торжество справедливості, віри у справжні, людські цінності і ні на мить не став зрадником, не спокусився на «30 срібеників». Не збився на манівці. Хоча як улесливо вони йому пропонували! Нібито «заради його ж земного блага»... Але він відрікся від «їх» благ. І жодного разу не порушив батькового заповіту: не уподібнюватися ніколи Іуді. Він чесно і з гідністю несе свій хрест. І в цьому, мабуть, його непоборна сила. І як політика, і як лідера. Як людини і християнина.

XII

У тихому закарпатському селі на загадкове ймення Бобовище у побожному пості вже поволі готуються до різдвяних коляд. У звичайній, скромній, але ошатній хатинці на узгірку, що нині сумно поглядає на осиротіле після смерті господаря обійстя, старенька мати Марія, провівши з двору нову групу колядників, у перші дні Нового, 2007 року, самотньо зайде у хату і стане на коліна перед образом Святої Богородиці, аби помолитися за свого покійного чоловіка Михайла, за дітей, онуків, і, особливо, за найменшого сина, Іванка. На минуле Різдво він не прийшов поколядувати їй. Але вона — мати. Вона вірить, що на це Різдво, ось-ось він обов'язково прийде, ще удосвіта двері її світлиці відчиняться, і усміхнений Іванко скаже: « Христос родився, мамо!»...

В'ячеслав Ганич, член Національної спілки журналістів України.

Політв'язень №1 України Іван Різак

**За цим парканом в слідчому ізоляторі Іван
Різак провів 4 місяці після трьох незаконних
арештів**

Колону протестувальників очолюють перший демократично обраний мер Ужгорода Еміл Ландовський і один з лідерів УСДМ Андрій Поляк

Таких пікетів під СІЗО було немало. На першому плані (зліва направо) син Олексій; дружина Галина Вікторівна; народний депутат України Тамара Прошкуратова; брат Василь Михайлович, професор УжНУ; Кеменяш Юрій Юрійович

Сергій Машталір, секретар міськкому СДПУ(О), намагається захистити студентське наметове містечко від знищення міліцією

**Іван Різак з дружиною Галиною і сином
Олексієм в Києві після завершення судових
процесів в апеляційному суді**

